བོད་དུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་རྒྱ་དམར་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་བྱ་ཐབས།

བཙན་འཛུལ་ནས་ནུབ་རྒྱུད་གྲོན་འཕྱེད་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་

བར་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་རིང་གི་བོད་ཀྱི་

གནས་ཚུལ་ལ་དཔྱད་པ།

བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ནས་དཔར་བསྐྲུན་འགྲེམས་སྤེལ་ཞུས།

བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ནས་སྣར་ཐང་དཔར་ཁང་དུ་
དཔར་བཏབས་ཀྱིས་འགྲེམས་སྤེལ་ཞུས།

Published by:
The Department of Information and International Relations (DIIR)
Central Tibetan Administration
Gangchen Kyishong
Dharamsala - 196 215
Himachal Pradesh
INDIA

དཔར་ཐེངས་དང་པོ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ དེབ་གྲངས་ ༥༠༠༠
དཔར་ཐེངས་གཉིས་པ། ༢༠༠༧ དེབ་གྲངས་ ༡༠༠༠

ISBN 81-86627-69-3
རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚད་ལྡན་དེབ་ཨང་། ༨༡-༨༦༦༢༧-༦༩-༣

རྒྱ་ཆེའི་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ནས་དྲ་རྒྱར་གཟིགས་བློ་ཡོད་ཚེ་
ཞལ་བྱང་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡིན།
www.tibet.net/www.tibet.com

སྔོན་གླེང་།

༄༅། །འཛིག་རྟེན་འདིར་ཚན་རིག་དང་འཕྲུལ་ཆས་དར་ཁྱབ་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་བའི་དངོས་འབྲས་སུ་འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་དང་གཉིས་དང་། གྲང་དམག་འཁོན་འཛིན་སོགས་མི་རིགས་ཙམ་མ་ཟད། སྲོག་ལྡན་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བའི་དུས་རབས་ཕལ་ཆེར་རྫོགས་ཤིང་། མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་ལམ་སྲོལ་འོག་གཉའ་གནོན་བཀུ་གཞོག་གི་ངན་སྤྱོད་རིམ་པས་མཇུག་བསྒྲིལ་ཏེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཞི་བདེ་དང་། རང་དབང་། འདྲ་མཉམ། དྲང་བདེན། མང་གཙོ། ཁྲིམས་ཀྱི་དབང་བསྒྱུར། འགྲོ་བ་མིའི་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སོགས་བཟང་སྤྱོད་དང་ལྡན་པའི་མིའི་ལུགས་བྱུང་གསར་པ་ཞིག་བསྐྲུན་རྒྱུར་འབད་བརྩོན་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་བཟང་པོའི་འོག་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་གཞུང་དང་། གྲོས་ཚོགས། གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་ཚོགས་པ། མི་སྒེར་བཅས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་དང་། སྤྱི་ཚོགས། དཔལ་འབྱོར་བཅས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་མཐུན་འབྲེལ་དང་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ནས། འདས་པའི་བྱུང་བ་ལས་ཉམས་མྱོང་བླངས་ཏེ་ནོར་འཁྲུལ་ལ་ཡོ་བསྲང་དང་། ལུགས་བཙོས་གཏོང་བའི་དུས་རབས་གསར་པའི་ནང་མདུན་བསྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པའི་བསྒྲགས་གདམ་ཕྱོགས་ཀུན་ཏུ་སྒྲོག་བཞིན་པའི་དུས་སྐབས་འདིར་ཡང་། བློ་ཕམ་པ་ཞིག་ལ་དམར་པོའི་གཅིག་སྟུད་དབང་བསྒྱུར་ལམ་སྲོལ་གྱི་ལྷག་རོ་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་དུས་རབས་གསར་པའི་འཛམ་གླིང་གི་མདུན་བསྐྱོད་ཁ་ཕྱོགས་ལ་རྒྱབ་བསྟན་ནས། སྟོང་ཚོ་གསར་པའི་ལོ་དང་པོར་རྩིས་པའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༠ ལོར་ ''ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད

ཆེན་མོའི་'' ལས་འགུལ་ཟེར་བའི་དཔལ་འབྱོར་ཐོན་འཕྱེད་ཀྱི་འདྲ་འབག་འོག་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་སྲིད་དོན་གྱི་དམིགས་ཡུལ་མང་པོ་ཞིག་སྒྲུབ་ཐབས་སུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པའི་སྲིད་བྱུས་རྒྱ་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་མཚོན་པ་དེ་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱིས་མཚོན་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཡོངས་སུ་མི་རིགས་ཀྱི་ངོས་འཛིན། ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། ཡུལ་གོམས་གཤིས་ལུགས། སྐད་ཡིག་དང་བཅས་པ་རྩ་བརླག་ཏུ་བཏང་ནས་བོད་རིགས་རྒྱ་རིགས་དང་། བོད་ཡུལ་རྒྱ་ཡུལ་དུ་བསྒྱུར་བའི་ཐབས་བྱུས་ཆེས་གཡོན་ཐལ་ཆེ་ལ། གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་མི་སེར་སྡེལ་བའི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ལྐོག་གཡོ་ཆབས་ཆེ་བཤམས་ཡོད། བོད་དུ་ ''ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འཕྱེད་ཆེན་མོ'' ཞེས་གྲགས་པའི་སྲིད་བྱུས་ལག་ལེན་ཤུགས་ཆེར་བསྟར་བ་དང་འབྲེལ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་ ''བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན'' ཟེར་བའི་བྱེད་སྒོ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་པེ་ཅིང་དུ་བཙན་ཤུགས་ཀྱིས་བཞག་པའི་ ''གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན'' ཟེར་བ་རྒྱ་དམར་རང་ཉིད་ཀྱིས་རྩིས་མེད་དུ་བྱས་པར་མ་ཟད། བོད་གཞུང་མང་གཉིས་ཀས་ངོས་ལེན་ཕྱིར་བསྡུ་ཟིན་པའི་ཤོག་རྡུལ་དེ་སླར་ཡང་འཕྱུར་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུའི་རིང་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙན་འཛུལ་དང་། ཁྲིམས་འགལ་དབང་བསྒྱུར་བྱས་པ་དེ་དག་ཁྲིམས་མཐུན་དུ་འགྱུར་ཐབས་སུ་བདེན་པ་མིན་པའི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཤུགས་ཆེར་བྱེད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཆབ་སྲིད། རིག་གཞུང་བཅས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ངོ་བོའི་དོན་སྙིང་ཚབས་ཆེན་ལྡན་པའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏ་ལའི་མདུན་རྒྱ་དམར་ནས་ངན་བྱས་ངོ་འཚེར་གྱི་དུག་རྩ་ཆེ་བའི་གང་བྱུང་འཕྱོག་བཤད་ཀྱི་རྡོ་རིང་བརྩུགས་པ་སོགས་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་མི་རབས་གསར་པ་རྣམས་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་མགོ་སྐོར་གཏོང་བའི་རེ་ངན་བཅངས་ཏེ་བོད་དུ་མི་འབོར་སྤོ་

བཤུགས་ཀྱིས་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་བྱ་ཐབས་རྣམས་ལ་ ''བོད་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བ་'' ཞེས་པའི་མིང་སྐྱན་བཏགས་ཏེ་འཚྲིག་བཤད་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་རྣམས་ཀྱི་གནའ་དུས་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་རྙིང་པ་ ''ཁག་བགོས་ཀྱི་དབང་བསྒྱུར་'' ཞེས་པའི་ཐབས་བྱུས་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་ཏེ་བོད་མི་ནང་ཁུལ་དཀྲུགས་ཤིང་གིས་ཁ་བྲལ་དུ་བཏང་སྟེ་ཕན་ཚུན་ཁ་གཏད་བཅའ་རུ་བཅུག་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་བོད་རིགས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་དང་། བོད་དུ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་དང་གསར་འགོད་པ་སོགས་གདན་ཞུས་ཀྱིས་བོད་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བའི་རྫུན་གཏམ་དྲིལ་བསྒྲགས་ཤུགས་ཆེར་བྱས་ཏེ་བོད་དོན་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་གཏོར་བཤིག་གཏོང་རྒྱུའི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལས་འགུལ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པ་རེད།

འགོང་ས་འསྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་བླ་ན་མེད་པའི་ལམ་སྟོན་དབུ་ཁྲིད་འོག་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ནང་ཐོག་མ་བཙན་འཛུལ་དང་། བར་དུ་བཙན་གནོན། ཐ་མ་བོད་འདི་རྒྱ་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་མཐར་ཕྱིན་པར་བསྒྱུར་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་དང་བྱ་ཐབས་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་ལོ་ངོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་ཙམ་ནང་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་རིགས་ལ་གུན་གསབ་མི་ཐུབ་པའི་གྱོང་གུན་གྱི་ཁྲག་དང་མིག་ཆུའི་ལོ་རྒྱུས་བསྐྲུན་པ་བརྗེད་ཐབས་མེད་ཀྱང་། འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ལས་ད་ལྟ་དང་མ་འོངས་པ་གལ་ཆེ་བར་བཟུང་སྟེ་ཁྲོ་ལན་ཁྲོ་འཛལ་མི་བྱེད་པར་བོད་རྒྱ་གཉིས་བར་འདྲ་མཉམ་དང་། དྲང་བདེན་གྱི་གཉིས་སྨན་དབུ་མའི་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་གཙང་སེལ་ཐུབ་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགན་ཁུར་ལྡན་པའི་སྲིད་གཞུང་བཟང་པོ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐབས་སུ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་འགྱུར་བ་མེད་པའི་སྲིད་བྱུས་མཐའ་འཁྱོངས་གནང་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷག་བསམ་ཟོལ་མེད་ཀྱི་བྱེད་ཕྱོགས་ལ་བཟང་པོའི་བདྲ་ལན་ལྷ་བཞག བོད་ནང་སྲུར་བས་ཆབ་སྲིད་བཙན་གནོན་དང་ནོར་སྲིད་མགོ་སྐོར་གྱི་མི་སེར་སྡེལ་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་དང་བྱ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་རྩ་བརླག་གཏོང་བའི་ངན་གཡོ་ཤུགས་ཆེར་གཏོང་བ་དང་། ད་དུང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གར་སྟེགས་ཐོག་ཚུར་ཀློལ་གསར་པ་ཞིག་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པར་བརྟེན། སྟོང་པོ་འགྱུལ་འདོད་མེད་ཀྱང་ནླུང་པོས་མི་ཞིག་ཅེས་པའི་དཔེ་ལྟར་རྒྱ་དམར་གྱི་རྫུན་གཏམ་འཚུབ་བཤད་དང་། སྐོག་གཡོ་ཐེར་འདོན་ཡོ་བསྲང་བྱེད་རྒྱུ་ནི་བཙན་ཕྱོལ་བོད་གཞུང་ལ་གཡོལ་ཐབས་མེད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འགན་འཁྲི་ཡོད། དེར་བརྟེན་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གི་ཐད་ཀའི་འཛུབ་སྟོན་འོག་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས་ནས་ "**བོད་དུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་རྒྱ་དམར་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་བྱ་ཐབས།**" ཞེས་པའི་དེབ་ཐེར་འདི་བཏོན་པ་ཡིན། དེབ་ཐེར་འདིའི་ནང་རྒྱ་དམར་གཞུང་ནས་བོད་དུ་ཐོག་མའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་ནས་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་མོའི་ལས་འགུལ་བར་མི་ལོ་ལྔ་བཅུའི་རིང་གི་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དཔྱད་གླེང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལེའུ་ཁག་བཅུ་གཉིས་དང་ཁ་སྐོང་ལོ་རྒྱུས་དོན་ཚན་གཉིས། ༼གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོར་འདོན་གནང་མཛད་པའི་ཞི་བདེའི་སྔོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༤ ལོའི་སི་ཏས་སི་སྦྲག་གི་གྲོས་འཆར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་བཅས་གལ་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གསུམ་བཅས་ཡོད།

དེབ་ཐེར་འདིའི་གླེང་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་དང་བཙན་གནོན་བྱས་པ་ནི་མི་སེར་སྡེལ་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་བྱ་ཐབས་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་པ་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱས་ཡོད། བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཤེས་

རྟོགས་བྱེད་པར་ངེས་པར་མཁོ་བའི་གལ་ཆེའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ད་ཕན་མཐོང་གསལ་དོད་པོས་ཐེར་འདོན་བྱེད་ཐུབ་མེད་པ་ནི། བོད་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་གཏིང་ཟབ་དེ་ཡིན། དུས་རྒྱུན་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་ཞེས་བརྗོད་དུས། མི་རྣམས་ཀྱི་སྣང་བར་འདས་པའི་ལོ་ཉིས་བརྒྱའི་ནང་གི་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་པ་ཚོས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་པ་དེ་ཙམ་བསམ་བློར་འཁོར་གྱི་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་བོད་སྐོར་བགྲོ་གླེང་སྐབས། མ་ལེ་ཤི་ཡ་དང་། ཨ་ཡར་ལན་ཊ་གཙོས་པའི་སྲིད་གཞུང་མང་པོའི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ཀྱིས་རྣམ་པ་གང་ཞིག་གི་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་དང་། དེ་ལག་ལེན་བྱེད་མཁན་ཤར་ནུབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་ཡིན་རུང་། འཕྲལ་མར་བཀག་འགོག་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་ལས་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ།

རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པས་བོད་ལ་འཛིན་པའི་བལྟ་སྟངས་ནི་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་བལྟ་སྟངས་འབྲུལ་མེད་དེ་ཡིན། ཁོང་ཚོས་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་རྩ་བ་ནས་མིན་པའི་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ས་ཁུལ་བོད་འདི་ལོ་བདུན་བརྒྱའམ། ཉུང་མཐར་ལོ་ཉིས་བརྒྱའི་གོང་གི་འབྲེལ་བར་བསྟད་བཏགས་ནས་ཁོང་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྟོད་བཅུད་ལ་བཤུ་གཞོག་གཏོང་ཚོག་པའི་བདག་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ཅེས་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པས་བརྗོད་པ་བཞིན་བོད་འདི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཀྱི་གོང་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་ན། ད་ལྟ་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་རྒྱ་ནག་ལ་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་དགོས་པའི་གནད་དོན་འདི་ཡོང་དོན་མེད། བདག་དབང་ཞེས་པའི་རྣམ་རྟོད་ཀྱི་བསམ་བློའི་འཕྱེར་སྟངས་འདི་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་དང་། རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་རང་གཤིས་ཡིན་ཞིང་། མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་ལ་གལ་ཆེའི་ཁྱད་ཆོས་

ཁ་ཤས་ཡོད་པ་དེ་དག་ཚང་མ་རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་དང་བྱ་ཐབས་ནང་ཚང་ཡོད། མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཁྲིད་ཚོས་ནི། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཞིག་གིས་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པ་དང་། དྲག་པོའི་དཔུང་འཇུག་དང་། ཡང་ན་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་ཆིངས་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་དབང་སྒྱུར་འོག་ཏུ་བཅུག་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་ཞེས་ཡང་ཡང་ཨུ་ཚུགས་ཀྱིས་བརྗོད་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དམག་དཔུང་དང་། དཔལ་འབྱོར། འཛིན་སྐྱོང་བཅས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་སྤྱད་ནས་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་མྱུ་མཐུད་མངའ་འོག་ཏུ་འཇུག་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་མི་མང་གིས་མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེར་དངོས་ཤུགས་ཀྱི་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེས་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་མི་མང་གི་ངོ་རྒོལ་ལ་དཔུང་སྟོབས་ཀྱིས་དྲག་གནོན་བྱེད་པ། དེ་དག་དམན་པར་བལྟ་བ་དང་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་རང་གི་རིག་གཞུང་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལྟ་བ་བཅས་པའི་ལམ་ལུགས་བཙན་འགེལ་བྱེད་པ་དེ་དག་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་ཡོན་དར་རྒྱས་གཏོང་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་པ། ཁོང་ཚོའི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ལས་གཞི་ཟེར་བ་བཙན་འགེལ་བྱེད་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཏེར་ཁ་སོགས་རང་བྱུང་ཐོན་སྐྱེད་རྣམས་མི་སེར་སྤྱིལ་མཁན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྟོག་འདོན་བྱེད་པ། མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་ནང་བཙན་བཟུང་བྱེད་མཁན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་འབོར་གནས་སྤོ་བྱ་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་མི་འབོར་གནས་སྟངས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་བའི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱེད་པ། ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་འགྲོ་ཁྲིད་ལ་མ་ལྟོས་པར་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེའི་ནང་བཀག་སྡོམ་

དམ་བསྒྲགས་བྱེད་པ་སོགས་ཡིན། རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པས་བོད་ཀྱི་ཐོག་མི་སེར་སྤྲོལ་ཡུལ་དང་། རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་གོང་གསལ་ཁྲུད་ཚོས་ནས་ཡོངས་སུ་ར་སྤྲོད་ཐུབ་པ་ཡིན།

དེས་ན་དེང་སྐབས་འཛམ་གླིང་ནང་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་སྲིད་གཞུང་དང་། གྲོས་ཚོགས། ཚོགས་སྡེ། མི་སྒེར། ལྷག་པར་རྒྱ་ནག་གི་མ་འོངས་ལས་དབང་ལ་བསམ་ཤེས་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཤེས་ཡོན་ཅན་དང་། མང་གཙོ་དོན་གཉེར་བ། གཟུར་གནས་མི་མང་བཅས་འབོར་ཆེན་ཞིག་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་མི་སེར་སྤྲོལ་བའི་གདུག་རྩུབ་སྲིད་བྱུས་ཁག་འཕྲལ་མར་མཚམས་འཇོག་བྱས་ཏེ་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་གཉིས་སྨན་དབུ་མའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲོས་མོལ་བྱེད་རྒྱུ་ནི་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་བའི་ཐབས་ལམ་བཟང་ཤོས་དང་། རྒྱ་ནག་ཆིག་སྒྲིལ་དང་། བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བའི་ཐབས་ལམ་གཅིག་པུ་དེ་ཡིན་པ་དང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་གཞུང་ནས་མི་སེར་སྤྲོལ་བའི་བྱ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཉིད་གཅིག་པུས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཐབས་བྱེད་པ་དང་། ཡང་ན་འཇིགས་སྣང་དང་འཕྲལ་སེལ་སྲིད་བྱུས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ནང་དྲག་གནོན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་བ་སོགས་བྱ་ཐབས་གང་ཞིག་སྤྱད་ཀྱང་དེ་དག་ལ་མདུན་ལམ་མེད་པར་མ་ཟད། ཐ་མ་རྒྱ་དམར་རང་ཉིད་གཡོལ་ཐབས་བྲལ་བའི་དཀའ་རྙོག་ནང་ཚུད་རྒྱུ་ཡིན་པར་གནད་ལ་འཕིག་པའི་མཛུབ་སྟོན་དང་། དེ་དོན་རྒྱ་གཞུང་ལ་སྐུལ་འདེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ནི་དོན་དང་མཐུན་པ་ཡིན་ལ། འདི་ནི་ང་ཚོའི་བསྡོམས་ཚིག་ཀྱང་ཡིན། ང་ཚོའི་རེ་བར་རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཐོག་འཛིན་པའི་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་ནས་འདེམས་ཁ་མ་ནོར་བ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཐད་ང་ཚོས་བརྗོད་པའི་དེབ་ཐེར་འདིའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལ་ལམ་ནོར་

ལྷོག་ཤེས་ཐུབ་པའི་ཚ་རྐྱེན་དང་། ཐུན་མོང་གི་ཁེ་ཕན་གྱི་དཔྱད་གཞི་བཟང་པོ་མང་པོ་ཞིག་མཁོ་འདོན་བྱས་ཡོད་པས་བོད་རྒྱ་མི་རིགས་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པས་ངོས་འཛིན་ཡང་དག་པ་དང་། སྲིད་བྱུས་ཡང་དག་པ། ཐག་གཅོད་ཡང་དག་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན།

བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་བློན་ཁྲི་པ་དང་། ཕྱི་དྲིལ་བཀའ་བློན་གཅིག་ལྷོགས་ཟམ་གདོང་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་གྱིས། བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༢༡༢༨ ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢ ལ།།

དཀར་ཆག

ལེ་ཚན། ཤོག་གྲངས།

ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག

ལོ་རྒྱུས་ཁ་སྐོང་།

རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དུ་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་
དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ།

༄༅། །ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་བཙན་དབང་གི་མིང་རྟགས་བཀོད་དུ་བཅུག་པ་དང་། གལ་ཏེ་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་ན་འཕྲལ་མར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་དམག་དཔུང་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་ཞེ་གས་ར་སྐུལ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དཔར་འགྲེམས་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ནང་གྲོས་མཐུན་དེ་ལྟར་བཞག་པ་ནི། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་ཡོ་རྒྱུས་དང་། ཆབ་སྲིད། རིག་གཞུང་བཅས་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་དཔང་རྟགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་མ་གཏོགས་དེ་མིན་ས་ཁུལ་གཞན་གང་དང་ཡང་གྲོས་མཐུན་དེ་འདྲ་བཞག་སྲོང་མེད་པ་རེད།’ གཞན་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་པ་ཁ་སྐད་ཅིག་གིས་གྲོས་མཐུན་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དེང་སང་བརྗོད་བཞིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་ཞེས་པའི་སྲིད་བྱུས་དེའི་འབྱུང་རྩ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་མི་མང་གིས་གྲོས་མཐུན་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་འདི་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་རིང་རང་བཙན་དུ་གནས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནག་བསུབ་གཏོང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་འཐུས་མི་རྣམས་ལ་བཙན་ཤེད་ཞེ་གས་སྐུལ་གྱིས་གྲོས་མཐུན་ཐོག་མིང་རྟགས་བཀོད་དུ་བཅུག་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན་གྲོས་མཐུན་དེ་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་བརྩི་གི་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོར་སྐབས་དེའི་བོད་སྡོད་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་

ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག

ལོ་རྒྱུས་ཁ་སྐོང་།

རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དུ་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་
དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ།

༄༅། །ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་བཙན་དབང་གི་མིང་རྟགས་བཀོད་དུ་བཅུག་པ་དང་། གལ་ཏེ་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་ན་འཕྲུལ་མར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་ཁྲུལ་དུ་རྒྱ་དམག་དཔུང་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་སྡིགས་ར་སྐུལ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དཔར་འགྲེམས་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ནང་གྲོས་མཐུན་དེ་ལྟར་བཞག་པ་ནི། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཆབ་སྲིད། རིག་གཞུང་བཅས་དམིགས་བསལ་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དགག་ཁས་ལེན་བྱེད་པའི་དཔང་རྟགས་ཤིག་ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་མ་གཏོགས་དེ་མིན་ས་ཁྲུལ་གཞན་གང་དང་ཡང་གྲོས་མཐུན་དེ་འདྲ་བཞག་མྱོང་མེད་པ་རེད།’ གཞན་ཡང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་པ་ཇི་སྙེད་ཅིག་གིས་གྲོས་མཐུན་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དེང་སང་བརྗོད་བཞིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་ལམ་ལུགས་གཉིས་ཞེས་པའི་སྲིད་བྱུས་དེའི་འབྱུང་རྩ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་མི་མང་གིས་གྲོས་མཐུན་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་འདི་མི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་རིང་རང་བཙན་དུ་གནས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནག་བསུབ་གཏོང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་འཐུས་མི་རྣམས་ལ་བཙན་ཤེད་སྡིགས་སྐུལ་གྱིས་གྲོས་མཐུན་ཐོག་མིང་རྟགས་བཀོད་དུ་བཅུག་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པར་བརྟེན་གྲོས་མཐུན་དེ་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་བརྩི་གི་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོར་སྐབས་དེའི་བོད་སྡོད་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་

སྐོར་སློང་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྲིད་ཆབ་སྤྱི་ཁང་བས། རྒྱ་ནག་ཏུ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཚུལ་རྒྱ་མི་ཚོས་བརྗོད་པ་དེ་དག་ང་ཚོའི་མི་དམངས་ནས་ཁས་ལེན་བྱས་པ་མེད། གྲོས་མཐུན་ནང་གི་དོན་ཚན་ལ་ནི་རྒྱ་དམར་རང་ཉིད་ནས་འགལ་འདས་བྱས། བོད་ཤར་ཕྱོགས་ད་དུང་རྒྱ་མིའི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད། ད་ཆ་དེ་རྣམས་བོད་གཞུང་ལ་སྤྲོད་དགོས་ཀྱང་སྤྲད་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།[༡] སྐབས་དེར་བོད་དམག་ལ་ཕམ་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། བོད་ཡུལ་འདི་རྒྱ་དམག་གི་དྲག་ཤུགས་འཛིགས་སྐུལ་འོག་དངོས་སུ་ཚུད་དེ་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་ཀྱི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། གནས་སྟངས་འདིའི་འོག་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་སྲུང་སྐྱོབ་ཆེད་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་ཕན་ཚུན་མཉམ་ལས་གནང་རྒྱུའི་འབད་བརྩོན་གང་ཐུབ་གནང་བ་དང་། མི་ལོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་གྲོས་མཐུན་དེར་བརྩི་སྲུང་ནན་པོ་གནང་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་གི་ངོས་ནས་གྲོས་མཐུན་དེར་བརྩི་མེད་བརྡལ་བཤིག་རིམ་པ་བཏང་བ་དང་། གྲོས་མཐུན་ནང་གསལ་བའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་བརྩི་འཛོག་བྱ་རྒྱུ་ལྟ་ཞོག བཙིངས་འཕྲོལ་དམག་གི་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྩ་བརླག་གཏོང་སྟད་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཁུལ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་ལག་བསྟར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ལོ་སྟོད་དུ་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་མཉམ་ལས་གནང་ཐུབ་ཐབས་བྲལ་བའི་གནས་སྟངས་གསལ་པོ་མཁྱེན་ཏེ། ལོ་དེའི་ཟླ་ ༣ པར་རྒྱ་གར་ལ་བཙན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་པ་དང་དེ་འཕྲལ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་གཞུང་དང་། མི་དམངས་ལ་དྲག་པོའི་ཕྱོགས་རའི་འོག་བཞག་ཏུ་བཙུག་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་གྲོས་མཐུན་དེར་ངོས་ལེན་མེད་པའི་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད་པ་རེད།

བཙན་འཛུལ།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གསར་དུ་བཙུགས་རྗེས་ཡེ་ཅིང་གི་རླུང་འཕྲིན་ཐོག་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་བོད་དང་། ཤིང་ཅང་། ཏེ་ནན། ཐེ་ཝན་བཅས་ཚུད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་རྣམས་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་རྒྱུ་ཞེས་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱེད་འགོ་བཙུགས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༣ ཉིན་བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་དེའི་ལན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་ལ་ཕྲུག་ཡིག་ཤིག་གནང་བའི་ནང་། བོད་ནི་རྒྱལ་ཀུན་སྙིང་རྗེའི་རང་གཟུགས་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་གདུལ་ཞིང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ཆེས་སྔ་མོ་ནས་ད་ལྟའི་བར་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་ལ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་བསྒྱུར་ཐད་ལའང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་སུས་ཀྱང་བཙན་འཕྲོག་བྱས་པ་མེད་ཁར་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་འཛུལ་པར་གནོང་ལེན་གྱིས་རང་ས་རང་སྲུང་གི་སྒོ་ནས་དུས་རྟག་ཏུ་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཏུ་གནས་ཡོད།

རྒྱ་དམག་རྒྱ་བོད་ས་མཚམས་བཀལ་ཏེ་བོད་སར་འཛུལ་ཐལ་མི་འབྱུང་བ་དང་། དེ་འབྲེལ་དམག་གི་ལས་འགུལ་གང་ཡང་མི་བྱེད་པའི་ང་ཚོར་ཁས་ལེན་གནང་དགོས་པར་མ་ཟད། དེ་དོན་རྒྱ་བོད་ས་མཚམས་སུ་གནས་པའི་ཞི་དྲག་དཔོན་རིགས་ཚོར་བཀའ་བཀོད་ནན་འདོམས་ཀྱིས་ང་ཚོར་བློ་བདེའི་གནས་གསལ་ཞིག་ཀྱང་གང་ལྕགས་གནང་སྐྱོང་ཞུ་རྒྱུ།" ཞེས་དང་། མ་ཟད་རྒྱ་ནག་གི་གཞུང་ཕྱོན་མ་ཚོའི་སྐབས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་ཁུལ་དུ་བཙན་བཟུང་ཟླ་བསྒྲིལ་བཏང་ཡོད་པ་དེ་དག་བོད་ལ་ཕྱིར་སློག་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྐད་ཐད་ཀར་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་འགོ་འཛུགས་འདོད་ཡོད་སྐོར་གསལ་བ་དང་། ཕྲུག་ཡིག་དེའི་ངོ་བཤུས་རེ་དབྱིན་ཇི་དང་། ཨ་རི། རྒྱ་གར་གཞུང་བཅས་ལ་ཕུལ་ཏེ་གལ་ཏེ་རྒྱ་མི་དམར་

པོའི་འགོ་ཁྲིད་ཚོས་ང་ཚོའི་ཡི་གེར་དོ་སྣང་མ་བྱས་པར་བཙན་གོལ་གྱི་རྣམ་པས་བོད་དུ་དཔུང་དམག་བཏང་ཆེ། བོད་གཞུང་ལ་ཐབས་ཤེས་གང་དགེའི་ལམ་ནས་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱུའི་འགན་འཁུར་ཡོད་པར་བརྟེན་ཁྲིད་ཀྱི་གཞུང་ནས་ང་ཚོར་མཐུན་འགྱུར་རོགས་རམ་གང་ཡོང་གནང་རོགས་ཞེས་རེ་འདུན་དང་། ཉེན་བརྡའང་བཏང་ཡོད། བོད་ཀྱི་འབོད་སྐུལ་ཐད་གོང་གསལ་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་གྱི་ངོས་ནས་དེང་སྐབས་དམར་ཤོག་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བཞིན་པར་བརྟེན་ལྷོ་ཨེ་ཤཡའི་བདེ་འཇགས་ལ་ཉེན་ཚབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་མཐོང་ཡང་། རྒྱ་ནག་དང་གྲོས་མོལ་མ་བྱས་ཆེ་དྲག་པོའི་དགྲ་ལན་བྱེད་རྒྱུ་ངེས་པར་བརྟེན་འཕྲལ་དུ་གྲོས་མོལ་གནང་ན་ལེགས་པའི་སློབ་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དུས་སྐབས་དེའི་ཡས་མས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་དུ་རིམ་བཞིན་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུའི་དོན་ཚན་བཅུ་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་གསལ་བསྒྲགས་དེ་ར་ཡ་མཚན་སྐྱེ་དགོས་པ་ཞིག་ལ་དེ་སྐབས་བོད་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྣ་བཅའ་སྡོད་བྱེད་མཁན་བཅུ་ཡང་ལོང་གི་མེད། བོད་གཞུང་གིས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལས་བོད་དེ་རྒྱ་འོག་མིན་པའི་ལོ་རྒྱུས་བགྲངས་ཤིང་། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་དེས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་ཆུང་ཞིག་འབུ་ཆེས་ཆུང་བཟོས་བྱས་ན་ཕོ་ཟད་མོ་ལ་ཐུག་ཀྱང་གོལ་འཛིངས་མཐར་ཕྱིན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་སྐད་ཐོག་ལྷ་ས་ནས་རླུང་འཕྲིན་བརྒྱུད་ལན་འདེབས་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད། དེ་མཚུངས་བོད་གཞུང་ནས་ཨུ་རུ་སུ་དང་། སིང་ག་པུར། ཧོང་ཀོང་ལྟ་བུའི་རྒྱལ་ཁབ་གསུམ་པ་ཞིག་ནང་ཕྱོགས་གཉིས་བར་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་པར། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་གྲོས་མོལ་གནང་ཡུལ་ས་གནས་ཧོང་ཀོང་འདེམས་ཡོད། བོད་གཞུང་ནས་དེ་དོན་ཁས་ལེན་གནང་སྟེ་གྲོས་མོལ་བྱེད་མཁན་སྐུ་ཚབ་རྩེ་ཕྲུག་

མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་རྒྱལ་པོ་དང་། རྩིས་དཔོན་ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན་གཉིས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་སྐུ་ཚབ་ལས་བྱ་བཅས་བསྐོ་གཞག་གནང་ཞིང་། སྐུ་ཚབ་རྣམ་པ་ ༡༩༤༩ བོད་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༢༦ ཉིན་ལྷ་ས་ནས་ཐོན་ཏེ་ ༡༩༥༠ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༧ ཉིན་ཀ་སྦྲུག་ཏུ་འབྱོར་བ་རེད། སྐུ་ཚབ་རྣམ་པས་བཀའ་མོལ་གནང་རྒྱུའི་གཞི་ནི་བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་ལ་བཏང་བའི་ཡི་གེའི་སྐོར་དང་། ཁྲེ་ཡིང་དང་ཡེ་ཅིང་གི་རླུང་འཕྲིན་ཐོག་བོད་བཅིངས་བཀྲོལ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་གནས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པའི་སྐོར། བོད་ཁྱོན་ཡོངས་ས་གནས་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་ངོ་བོར་བརྡལ་བཞིག་མི་བྱེད་པའི་ཁས་ལེན་ཡོང་ཐབས་གནང་རྒྱུ། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ནང་ཐེ་བྱུས་འགལ་འཛོལ་རིགས་བྱས་ན་དེ་ལ་ནམ་ཡང་བཟོད་སྒོམ་བྱེད་ཐབས་མེད་སྐོར་བཅས་རེད།"

སྐུ་ཚབ་རྣམ་གཉིས་སོགས་ལྡི་ལི་ནས་ཧོང་ཀོང་དུ་ཕེབས་རྒྱུའི་དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་ཚབ་ལ་ཐོང་མཆན་ཞུ་སྐབས། དབྱིན་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ནས་ཐོང་མཆན་ཕུལ་མེད་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་གནང་བའི་ལག་འཁྱེར་ཐོག་དབྱིན་གཞུང་གི་ཐོང་མཆན་བཀོད་ན་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཕོག་ཐུག་འགྲོ་རྒྱུ་ངེས་པ་དེ་ལས་གཡོལ་ཐབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ལྡི་ལིར་བཅའ་སྡོད་གཞུང་ཚབ་གསར་པ་འབྱོར་ཉེར་ཡོད་པའི་ཁོང་དང་བཀའ་མོལ་ཞུ་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།" གཞུང་ཚབ་གསར་པ་ཡོན་ཀྱང་ཤན་འབྱོར་རྗེས་རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྱིས། ༡༽ བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཁས་ལེན་དགོས་པ། ༢༽ བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲུང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བྱ་རྒྱུ་དང་། ༣༽ ཕྱི་རྒྱལ་དུ་སྲིད་དོན་དང་། ཚོང་སོགས་ཀྱི་བཀའ་མོལ་ཇི་ལྟར་གནང་དགོས་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་བརྒྱུད་གནང་རྒྱུ་བཅས་དེ་དག་ཁས་ལེན་གནང་ན་དེ་རྗེས་སྐུ་ཚབ་རྣམས་པེ་ཅིང་དུ་ཐག་གཅོད་གནང་ཆེད་ཕེབས་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་རེད།" སྐུ་ཚབ་གཉིས་ནས་རྒྱ་ནག་གིས་བཏོན་པའི་ཆ་རྐྱེན་རྣམས་བོད་གཞུང་ལ་སྙན་སེང་ཞུ་སྐབས་བོད་གཞུང་ནས་ཁས་

ཞིན་གནང་ཐབས་མེད་ཅེས་བཀའ་ལན་གནང་སྟེ་གྲོས་མོལ་གནང་ཐུབ་པ་བྱུང་མེད། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༧ ཉིན་རྒྱ་ནག་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་དམག་སྤྱི་ཀྲང་གོ་ཧྭའི་བཀོད་འདོམས་འོག་དམག་དཔོན་ཕང་ཆི་མའི་ཡིས་འགོ་འཁྲིད་པའི་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་མི་ ༤༠༠༠༠ སྐོར་ནས་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མདོ་སྨད་ཀྱི་བསྡི་གནས་ཆབ་མདོར་ཕྱོགས་ཁག་བརྒྱད་ནས་བཙན་རྒོལ་བྱས་པ་དང་། ཆབ་མདོ་ཁུལ་དུ་བོད་དམག་ ༨༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་ནས་དཔའ་ངར་ཆེན་པོའི་ངང་རྒྱ་དམག་དང་དམག་འཐབ་ཐེངས་ཉེར་གཅིག་བྱས་ཀྱང་མཐར་ཚེས་ ༡༩ ཉིན་དམག་ཕམ་ཉེས་བྱུང་སྟེ་བོད་དམག་ ༥༧༠༠ ཙམ་བསད་ཡོད་པ་རེད།[༨] རྒྱ་དམག་ནས་ཆབ་མདོ་བཙན་བཟུང་བྱས་ཏེ་མདོ་སྨད་སྤྱི་ཁྱབ་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ངོ་ལས་རྣམས་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རེད།[༩]

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དེར་རྒྱ་གར་གཞུང་ཏ་ལས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༦ ཉིན་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཚིག་སྦྱོར་རྩ་བའི་ཡི་གེ་ནན་པོ་ཞིག་བཏང་ཡོད་པ་དེའི་ནང་འཁོད་དོན། ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་ཁྱབ་བཏང་ཟིན་པར་བརྟེན། དེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ་ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་ཡོང་ཐབས་དཀའ་བ་དང་། དེ་བཞིན་ཞི་མོལ་དེ་དག་ཀྱང་བཙན་སྐུལ་སྣེ་གཏད་འོག་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུར་བོད་མི་ཚོར་རང་བཞིན་གྱི་ཞེད་སྣང་ཡོང་ངེས་རེད། ད་ལྟའི་འཛམ་གླིང་གི་གནས་སྟངས་ནང་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དེ་བློ་ཕམ་གྱི་རང་བཞིན་འབའ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བསམ་ཞིབ་བྱས་པའི་ལྟ་ཚུལ་དུ་བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་རྒྱ་ནག་གམ་ཞི་བདེར་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་ཞིག་མིན།[༡༠] ཞེས་གསལ་ཡོད། ཨ་མི་རི་ཀ་དང་། དབྱིན་ཇིས་གཙོས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་གིས་རྒྱ་གར་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་དེར་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་གཏམ་བཤད་སྤེལ་ཡོད། རྒྱ་དམར་གྱིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཁྲིམས་འགལ་

བཙན་འཛུལ་བྱས་པར་བརྟེན་བོད་གཞུང་ནས་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་བོད་ལ་བདེན་རྒྱབ་ཡོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཞུ་རྒྱུ་ཐག་བཅད་དེ་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེར་ཕུལ་བའི་སྙན་ཞུའི་ནང་གསལ། བོད་མིས་རྒྱ་མིའི་མདུན་སྐྱོད་འགོག་མི་ཐུབ་པ་གསལ་པོར་སོང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་ཞི་མོལ་བྱ་རྒྱུར་མོས་མཐུན་བྱས་པ་ཡིན། དུས་རྟག་ཏུ་ཞི་བདེར་དགའ་བའི་བོད་མི་ཚོས་དགྲ་འཐབ་ཁོ་ནར་བྱུང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་འཐབ་རྩོལ་ལ་གདོང་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་རེ་བ་ཆེན་པོ་མེད། འོན་ཀྱང་འཛམ་གླིང་གི་ས་ཕྱོགས་གང་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱུང་ཡང་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་འགོག་ཐབས་རོགས་རམ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་པར་ང་ཚོས་ཆ་འཛོག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།" ཅེས་འཁོད་ཡོད།

སྐབས་དེར་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་ཀྱིས་ཛ་དྲག་ཐོག་ནས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱོད་བཞེས་ཡོང་བའི་གསོལ་འདེབས་ཞུ་རྒྱུ་ཐག་གཅོད་གནང་། ཛ་དྲག་གི་གནས་ཚུལ་ཐབས་སྡུག་དེའི་འོག་བོད་ལྗོངས་ལྷ་མི་མཁྱེན་གཅིག་གིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་ལྷུགས་སྟག་བོད་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༨ སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་༧གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལུགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བསྐྱོད་བཞེས་མཛད་དེ་ཕོ་བྲང་ཆེན་པོ་པོ་ཏཱ་ལར་དགྱེས་སྟོན་མཛད་སྒོ་གནང་། སྐབས་དེར་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་ལུགས་དགུང་གྲངས་བཅོ་ལྔ་ལ་ཕེབས་ཡོད།"

དེ་འཕྲལ་རྒྱ་དམར་དང་གྲོས་མོལ་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་བདག་དབང་སྲུང་ས་ད་གནས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་དགོངས་པ་བཞེས་ཏེ་རྒྱ་དམར་གྱི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་ལ་བཀའ་ཡིག་སྩལ་བའི་ནང་འཁོད་དོན། ངོས་ལོ་ན་མ་སོན་བར་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་ལམ་སྡུག་པོ་བྱུང་ཡང་ད་ཆ་ཕྲན་རང་ནས་ལས་འགན་བླངས་

པར་བརྟེན་རང་རེའི་དཔར་སྤྲར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་བཟང་པོ་བསྐྱར་གསོ་བྱེད་འདོད་ཡོད་པ་དང་། བོད་དམག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རྣམས་ཕྱིར་སློག་དགོས་པ། རྒྱ་དམག་བོད་སར་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་དགོས་” ཞེས་གསལ་ཡོད། བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་ཡབ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་ལུགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་པའི་སྐོར་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ཡབ་གོང་ས་མཆོག་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་ཆ་ཚང་བཞེས་པའི་རྒྱབ་ཏུ་བོད་མི་རྣམས་མི་གཅིག་སེམས་གཅིག་ལྷར་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་ཏེ་གང་གི་ཕྱོགས་སུ་ཡོད། ང་ཚོས་འཛམ་གླིང་མི་མང་ལ་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་འདི་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་བཀག་སྡོམ་ཡོང་བའི་རེ་སྐུལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་ལྷོ་ཨ་མི་རི་ཀའི་རྒྱལ་ཁབ་ཨེ་ལ་སལ་ཝ་ཌོར་གྱིས་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འཛུལ་བྱུང་བ་དེའི་སྐོར་མཉམ་སྒྲིལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་གཞིའི་ཁོངས་སུ་འཛུད་དགོས་པའི་རེ་འདུན་བཏོན་པར་རྒྱ་གར་གྱི་སྐུ་ཚབ་ཀྱིས་བོད་དང་། རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག་བཅས་ཀྱི་ཁ་ཕན་ཆེད་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་འཚོལ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་པར་བརྟེན་མཉམ་སྒྲིལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ནས་བགྲོ་གླེང་གནང་མེད། དེ་རྗེས་བོད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༨ ཉིན་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་སྙན་ཞུ་གཉིས་པ་ཞིག་ཕུལ་ཡང་གྲུབ་འབྲས་གང་ཡང་བྱུང་མེད། ཡབ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱྭའི་ཉེན་གཡོལ་ཆེད་རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་དང་ཉེ་བའི་གྲོ་མོར་ཆིབས་བསྒྱུར་ཡོང་བ་ཞེས་ཞུས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་ཡབ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལྷ་ས་ནས་གྲོ་མོར་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་ཁར་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་མཁན་མཁན་ཆེ་བློ་བཟང་བཀྲིས་དང་། རྩིས་དཔོན་བདེ་མཁར་བ་ཚེ་དབང་རབ་བརྟན་ (ཀླུ་ཁང་བ་) རྣམ་གཉིས་ལ་སྲིད་ཚབ་བསྐོ་གཞག་དང་འབྲེལ་ཆབ་སྲིད་ལས་དོན་གནང་སྐོར་ཁག་བཀའ་མངགས་གནང་སྟེ་ཡབ་གོང་ས་

ཆེན་པོ་མཆོག་དང་ཆིབས་ཞབས་བཀའ་ཤག་སོགས་ལྷ་ས་ནས་གྲོ་མོར་ཞབས་སོར་བཀོད་དེ་རེ་ཞིག་གྲོ་མོ་དུང་དཀར་དགོན་དུ་བཞུགས་སྐར་མཛད་པ་རེད།

ཆབ་མདོར་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཐབས་སྐོར།

སྐབས་དེར་ཆབ་མདོར་རྒྱ་དམར་གྱི་འཛིན་བཟུང་འོག་ཡོད་པའི་མདོ་སྨད་ང་ཕོད་དང་ལས་བྱ་རྣམས་རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་འགུགས་ཆེད་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་གྱི་མཐུན་སྒྲིལ་སྲིད་བྱུས་དང་། རྒྱ་གཞུང་ལ་མཐུན་ལམ་གྱི་ལས་ཀ་བྱས་ཆེ་གུ་ཡངས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཡོད་པའི་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོའི་འོག་གནས་བཞིན་ཡོད།[༡༨] རྒྱ་དམར་གྱི་བརྒྱུད་བསྐུལ་བཀོད་བྱུས་འོག་ཆབ་མདོ་ནས་མདོ་སྨྲི་ང་ཕོད་ཀྱིས་རྩེ་མགྲོན་རྒྱལ་མཚན་ཕུན་ཚོགས་དང་། བཀའ་མགྲོན་བསམ་གླིང་གཉིས་དང་། དེ་རྗེས་མཁན་ཆུང་བློ་གྲོས་སྐལ་བཟང་དང་། ལྷུགས་གྲོང་སྲི་ལྷུགས་གཉིས་བཅས་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་ལྷ་སར་ཆེད་གཏོང་གནང་བའི་མདུན་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བོད་གཞུང་གི་ཞི་མཐུན་སྐུ་ཚབ་བསྐོ་གཞག་གིས་འཕྲལ་དུ་ཆབ་མདོར་གཏོང་དགོས་པའི་སྐོར་དང་། གྲོས་མཐུན་ཐག་མ་ཆོད་བར་རྒྱ་དམག་ལྷ་སར་དཔུང་བསྐྱོད་མི་བྱེད་པའི་ཁས་ལེན་བྱུང་བ་དང་། ཀུན་ཁྱབ་མངའ་བདག་འགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱྭ་མཛད་འཕྲིན་དང་། དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་གནོད་སྐྱོན་རྩ་བ་ནས་མི་བྱེད་པ་མདོ་སྨྲི་ང་ཕོད་ངོ་ལས་སེར་སྐྱ་རྣམས་ནས་འགན་ལེན་ཞུ་གི་ཡིན་ཞེས་དང་། རང་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་འཕྲལ་དུ་བསྐོ་གཏོང་གནང་ན་དགེ་མཚན་ཡོད་ལུགས་ཀྱི་སྙན་ཞུ་འབྱོར་བ་དང་།[༡༩] དེ་དང་ཆབས་ཅིག་མདོ་སྨྲི་ང་ཕོད་ནས་བོད་གཞུང་ལ་ཐུགས་ཕན་གསོལ་ཆེ་ཁོང་བོད་རྒྱ་ཞི་གྲོས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ནང་ཞུགས་རྒྱུའི་དགོངས་འཆར་ཡང་བཏོན་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ཀྱི་བྱང་ཤར་ས་ཁུལ་རྣམས་རྒྱ་དམར་གྱིས་བཙན་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། མདོ་སྨད་ཁུལ་དུ་བོད་དམག་ཉུང་ཤས་ལས་མེད་པ་དེ་དག་ཕམ་ཉེས་

བཏང་སྟེ་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་མི་ཁྲི་ཚོ་མང་པོས་བོད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་མདུན་བསྐྱོད་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཕན་ནུས་ལྡན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་འགོ་ང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་ནས་ཚབ་མདོར་བོད་རྒྱ་གྲོས་མོལ་གནང་མཁན་སྐུ་ཚབ་གཙོ་བོ་ང་ཕོད་དང་། ཕྱག་རོགས་སུ་མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྨོན་དང་། རིམ་བཞི་བསམ་ཕོ་སྲས་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་གཉིས་བསྐོ་གཞག་གནང་སྟེ་ལྷ་ས་ནས་ཚབ་མདོར་གཏོང་བ་གནང་ཡོད། སྐུ་ཚབ་མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྨོན་དང་། བསམ་ཕོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་གཞུང་གི་བཀའ་མངགས་ཡི་གེ་བསྣམས་ཏེ་ལྷ་ས་ནས་ཚབ་མདོར་ཕེབས་པ་རེད། བཀའ་ཡིག་ནང་མདོ་སྨད་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་གྲོས་མོལ་བྱེད་མཁན་གྱི་གཙོ་བཞུགས་འབྲུས་མིར་བསྐོ་གཞག་དང་། ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྨོན་དང་བསམ་ཕོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་གཉིས་འབྲུས་མིར་བསྐོ་གཞག་གནང་བ་དང་། རྒྱ་ནག་དང་འགྲོས་མོལ་བྱས་ཆོག་ཀྱང་བོད་རང་བཙན་མཐའ་འཁྱོངས་བྱེད་དགོས་པ་དང་། བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་རྒྱུར་མོས་མཐུན་མེད་ལུགས་བཅས་འཁོད་ཡོད་པ་རེད།" བཀའ་ཡིག་གཉིས་པའི་ནང་རང་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་དམར་དང་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུའི་རྩ་འཛིན་དོན་ཚན་ལྔ་འཁོད་པ་ནི། ༡༽ བོད་དུ་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་རྩ་བ་ནས་མེད། བོད་དང་དབྱིན་ཇིའི་དབར་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཕྲན་བུ་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཧྲ་ལའི་ཟླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་པའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། བོད་དང་ཨ་རིའི་དབར་ཚོང་ལས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཙམ་ཡིན། ༢༽ དེ་སྔ་གཞུང་རྙིང་པས་བཟུང་བ་དང་། ད་ལྟའི་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་གིས་བཟུང་བའི་བོད་ས་རྣམས་ཕྱིར་སྤྲོད་ཡོང་བ། ༣༽ གལ་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱིས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱས་ན་རྒྱ་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་ཡོང་བ་ཞུ་རྒྱུ། ༤༽ ཁམས་ཁུལ་དང་། མཚོ་སྔོན་ཁུལ་དུ་སླེབས་པའི་བཅིངས་

བགྲོལ་དམག་མི་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་གནང་རོགས། ༥༽ སྨད་ཕྱིན་པཎ་ཆེན་དང་།
ནྭ་སྤྲིང་ཤོག་ཁའི་དབྱིན་སྦྱོར་ལ་གསན་འཛོག་མེད་པ་ཞུ་རྒྱུ།" ཞེས་པའི་གནད་
དོན་ཁག་ང་ཚོད་ནས་ཆབ་མདོར་སླེབས་པའི་བཅིངས་བགྲོལ་དམག་གི་འགོ་པ་ཕུང་
ཚེ་མེའི་སོགས་ལ་སྤྲད་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ལན་འདེབས་བྱས་དོན།
༡༽ དབྱིན་ཇི་དང་། ཨ་རི་གཉིས་ནས་རང་རྒྱལ་གྱི་ནང་སྲིད་ལ་ཐེ་ཇུས་བྱེད་
པ་ནི་གསལ་རྗེན་ཞིག་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཞི་མོལ་འཐུས་མི་པེ་ཅིང་དུ་དབྱེ་འབྱེད་གྲོས་
མོལ་བྱེད་པར་བསྐྱོད་རྒྱུར་བཀག་འགོག་བྱས་པ་དེའི་ཐོག་ནས་དངོས་ར་འཕྲོད་
ཐུབ་ཀྱི་རེད། ༢༽ རྒྱལ་སྲུང་སྲ་བརྟན་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་
བ་ཞིག་ཡིན་པས་ངེས་པར་དུ་དཔུང་སྐྱོད་བྱེད་དགོས། ༣༽ རང་དམག་བོད་
དུ་དཔུང་སྐྱོད་བྱས་པའི་རྗེས་སུ་མི་རིགས་འདྲ་མཉམ་དང་། ས་ཁུལ་རང་སྐྱོང་
གི་སྲིད་བྱུས་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུ་ཡིན། བོད་ཀྱི་དམག་སྲིད་ལམ་ལུགས་དང་། ཏཱ་
ལའི་བླ་མའི་གོ་གནས་ལ་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཕེབས་
མི་རུང་། སྔར་ཡོད་གོ་གནས་སྲུང་འཛིན་གནང་དགོས། ༤༽ བོད་དུ་མི་རིགས་
ས་ཁུལ་རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བསྟར་སྐབས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྔར་ཡོད་གོ་གནས་སྔར་
རྒྱུན་ལས་དེར་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད། ༥༽ བོད་ས་གནས་ནང་ཁུལ་གྱི་ཕྱོགས་
ཁག་སོ་སོའི་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཐད་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་རྩ་དོན་གཞིར་བཟུང་གྲོས་
མོལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་པ་ལས། ང་ཚོས་འཕོན་ལན་སློག་རྒྱུའི་
འདོད་ཚུལ་འཛིན་གྱི་མེད་བཅས་བརྗོད།" བོད་གཞུང་གི་རྩ་འཛིན་བཀའ་ཡིག་
གཞིར་བཟུང་ཆབ་མདོར་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ཀྱིས་གྲོས་མོལ་གནང་ཐབས་བྲལ་ཏེ། རྒྱ་
དཔོན་ཕུང་ཚེ་མེ་ལ་བཀའ་མོལ་གནང་ནས་ཁོ་པ་སོགས་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ལྷ་
སར་བཀའ་མོལ་ཞུ་བར་འགྲོ་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་ཞིང་། ང་ཚོད་ནས་དེ་དོན་གནས་
ལུགས་ཞུ་བར་རྩེ་དྲུང་ལས་ཚན་སྐུ་སྐྱ་ནམ་རྒྱལ་དང་། མོད་དྲུང་ཕྱིང་ཡོན་ཟུར་

པ་གཉིས་ལྷ་སར་གཏོང་བ་གནང་། དེའི་བར་ན་གྲོ་མོ་བྲེས་བཀའ་ཤག་དང་། རྒྱ་གར་དུ་གསར་དུ་འགྱོར་བའི་རྒྱ་དམར་གྱི་གཞུང་ཚབ་བར་འབྲེལ་བ་བྱུང་སྟེ་བོད་རྒྱ་གྲོས་མོལ་པེ་ཅིང་དུ་གནང་རྒྱུའི་འགྲུར་བ་བྱུང་བ་རེད།"

པེ་ཅིང་དུ་གྲོས་མོལ་བྱེད་སྐབས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ནང་བྲེས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་གྲོ་མོར་བཀའ་ཤག་ནས་བོད་རྒྱ་གྲོས་མོལ་ཆེད་སྐུ་ཚབ་འཐུས་མི་ལྔ་པེ་ཅིང་དུ་གཏོང་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་དེ་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་གཙོ་བོ་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་དང་། མཁན་ཆུང་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྨོན། རིམ་བཞི་བསམ་ཕོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་བཅས་སྐུ་ཚབ་སྔོན་ནས་བསྐོ་གཞག་ཟིན་ཏེ་ཆབ་མདོར་ཡོད་པ་ལྷར་ཐད་ཀར་པེ་ཅིང་དུ་བསྐྱོད་དགོས་པ་དང་། གྲོ་མོ་ནས་སྐུ་ཚབ་དམག་སྤྱི་ཛ་སག་ཁེ་སྨད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་དང་། མཁན་དྲུང་ལྷའུ་ཏ་ར་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར། རྒྱ་ཡིག་སྐད་བསྒྱུར་ཡབ་གཞིས་སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཀྲིས། དབྱིན་ཡིག་སྐད་བསྒྱུར་ས་འདུ་རིན་ཆེན་བཅས་ལ་བསྐོ་གཞག་གནང་སྟེ་རྒྱ་གར་ནས་མཚོ་ཐོག་བརྒྱུད་པེ་ཅིང་ལ་ཕེབས་རྒྱུ་གནང་། བོད་གཞུང་ནས་སྐུ་ཚབ་ཇ་དྲུང་རྣམ་གཉིས་གདོང་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ལ་སྤྲུག་དམ་འབྱར་མའི་བཀའ་ཡིག་དང་། ཕྱག་འཁྱེར། རྒྱ་གར་སྲིད་བློན་ནེ་རུ་མཆོག་ལ་སྐུ་ཚབ་གཉིས་པོར་གང་ཅིའི་སློབ་སྟོན་གནང་རོགས་ཞེས་འཁོད་པའི་༆གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་གནང་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཤིག་བཅས་སྩལ། བོད་གཞུང་ནས་ཇ་དྲུང་གཉིས་གདོང་གྲོས་མོལ་སྐོར་སྤྲུག་དམ་འབྱར་མའི་ཕྱག་འཁྱེར་ནང་ང་ཕོད་སོགས་ངོ་ལས་རྣམས་བོད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ལ་ཆ་འཇོག་དགོས་པ་དང་། བོད་རྒྱའི་དབར་གྲོས་མོལ་བྱེད་སྐབས་བོད་གཞུང་གི་ཚབ་སྲིད་ལངས་ཕྱོགས་ཀྱི་རྩ་འཛིན་དོན་ཚན་ལྔ་ཅན་ཞིག་སྩལ་བ་གཤམ་གསལ།

༡༽ བོད་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་འདི་བཞིན་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་

ཡིན་ཞིང་། སྔར་རབས་ནས་ད་བར་བོད་རྒྱའི་དབར་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཡོད་པའི་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་རྒྱུན་འཚྱོངས་ཐོག་འདི་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ། ༢༽ བོད་གཞུང་དང་། ཀྲུ་ནག་གཞུང་གསར་པའི་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་དེ་བོད་གཞུང་དང་། གོ་མིན་ཏང་གཞུང་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལྟར་རྒྱུན་འཚྱོངས་བྱ་རྒྱུ། ༣༽ རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བོད་དུ་བཙའ་སྤྱོད་སྐུ་ཚབ་དང་། ལས་བྱེད་བཅས་མི་གྲངས་བརྒྱ་ལས་མི་བརྒལ་བ་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་བོད་དམག་གིས་འགན་འཁུར་བྱ་རྒྱུ། ༤༽ དར་རྩེ་མདོ་ཡན་གྱི་བོད་ས་རྣམས་བོད་གཞུང་ལ་ཕྱིར་སྤྲོད་ཐོག་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞི་དྲག་དཔུང་དམག་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་དགོས་རྒྱུ། ༥༽ བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁག་བརྟན་སྲུང་གི་འགན་ཁུར་བོད་དམག་རང་གིས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ལ་ཆ་འཛིན་དགོས་པ་དང་།[༡༠] རྩ་བའི་ཐག་གཅོད་བྱ་ཕྱོགས་སོགས་གལ་ཆེའི་རིགས་སྐབས་འཕྲལ་བོད་གཞུང་ལ་དགོངས་སྐོར་སོགས་ཐལ་ལུས་མེད་པ་དགོས་རྒྱུ་ཞེས་འཁོད་ཡོད།[༡༡] དེར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་རྩ་འཛིན་ལམ་སྟོན་ལས་བརྒལ་ཏེ་གྲོས་ཐག་གཅོད་ཚོག་པའི་དབང་ཆ་གནང་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། དེ་ནས་ངོ་ལས་རྣམས་གྲོ་མོ་ནས་ཀ་ལི་ཀ་ཏ་བརྒྱུད་ལྡི་ལིར་འབྱོར། ལྡི་ལིར་རྒྱ་གར་གྱི་སྲིད་བློན་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་པའི་ཐོག་༼ཀོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་ཕྱག་བྲིས་ཕུལ་ཏེ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བསྟན་པ་ཆབ་སྲིད་ཇི་སྲིད་བར་གནས་ཐབས་སྐོར་བཀའ་སློབ་དང་། རྒྱ་གར་གཞུང་བོད་རྒྱ་ཞི་མཐུན་གྲོས་མོལ་གྱི་བར་དཔང་དུ་ཕེབས་བཞུགས་ཡོང་བའི་རེ་འདུན་སོགས་ཞུས་པར་ཞལ་བཞེས་ཐོབ་མེད། ཕྱི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༢༨ ཉིན་ང་བོད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་སྐུ་ཚབ་ངོ་ལས་རྣམས་ཆབ་མདོ་ནས་པེ་ཅིང་ལ་ཐོན། ཆབ་མདོ་ནས་པེ་ཅིང་ལ་མ་འབྱོར་བར་རྒྱ་གཞུང་གིས་འབའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། རྒྱ་དཔོན་ལུའོ་ཡུས་ཧྲུང་སོགས་ལ་ལས་འགན་སྤྲད་དོན་བཞིན་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ངོ་ལས་རྣམས་རྒྱ་ཕྱོགས་སུ་འགུག་རྒྱུའི་ཐོག་ཐབས་ལམ་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བ་དང་། དེ་མཚུངས་ཏིང་ཞའོ་ཕིང་སོགས་ཞི་དྲག

དཔོན་རིགས་ཁག་ནས་ཀྱང་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་སྐོར་སློབ་གསོ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་བརྒྱབ་ཡོད་པ་རེད།[༢༢]

ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་ང་ཕོད་ངོ་ལས་རྣམས་པེ་ཅིང་མི་འཁོར་བབས་ཚུགས་སུ་འབྱོར་ཏེ་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་བློན་གྲའུ་ཨེན་ལེ་དང་། སྲིད་བློན་གཞོན་པ་ཀོ་མོ་རུའུ། སྲིད་གཞུང་གི་དྲུང་ཡིག་ཆེན་མོ་ལིང་པེ་ཆུས། འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་དང་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་གཅིག་ལྟེ་ཡི་ཤུའེ་ཧན་སོགས་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་འཁྲིད་དང་། ལས་རིགས་ཁག་གི་མི་སྣ། པེ་ཅིང་དུ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་སོགས་འབྲུས་མི་བརྒྱ་ཕྲག་འགས་ཕེབས་བསུ་ཞུས།[༢༣] ཉིན་བཞིའི་རྗེས་ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་གྲོ་མོ་ནས་ཕེབས་པའི་བོད་ཀྱི་གྲོས་མོལ་འབྲུས་མི་རྣམས་པེ་ཅིང་མི་འཁོར་བབས་ཚུགས་སུ་བདེ་ཕེབས་སྐབས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་དྲུང་ཆེ་ལིང་པེ་ཆུས་དང་། ལི་ཤུའེ་ཧན་སོགས་དཔོན་རིགས་དུ་མ་བཅས་དང་། སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་སློབ་ཕྲུག་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ། བགྲེས་ལྡན་པོའི་ལས་བྱེད་འགའ་ཤས། ཁམས་ཕྱོགས་ནས་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་མཁན་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་དང་། ལས་རོགས་གཉིས་བཅས་དགའ་བསུར་ཕེབས།[༢༤] བོད་ཀྱི་གྲོས་མོལ་སྐུ་ཚབ་འབྲུས་མི་རྣམས་ཀྱི་བཞུགས་ཡུལ་པེ་ཅིང་མགྲོན་ཁང་དུ་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། མགྲོན་ཁང་དེའི་ནང་རུ་སུའི་སྐུ་མགྲོན་ཁག་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་ལས་བྱེད་མ་གཏོགས་གཞན་པ་སུ་ཡང་ཐུག་འཕྲད་བྱ་ཡུལ་མེད་པའི་བཟང་བཙོན་ལྟ་བུར་མ་ཟད། ཕྱི་ལ་ཕེབས་ཅིས་ནམ་གནང་སྐབས་སྐུ་སྲུང་ཉིན་འགན་ཡོད་ཚུལ་གྱིས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་པ་དང་། ངེས་མེད་པར་ཚུར་ཕེབས་བསྐྱོད་མི་གནང་མཐུ་མེད་སྐབས་ཀྱང་ངོ་ལྐོག་གཉིས་ཀའི་སོ་སྲུང་ཉིན་མཚན་འབྲལ་མེད་དམ་བསྒྲགས་ཆེ་བས་ཕྱི་ནང་མི་རིགས་གཞན་དག་སུ་ཡང་ཐུག་འཕྲད་སླེང་མོལ་སོགས་བྱ་ཡུལ་རྩ་བྲལ་རེད་ཡོད།[༢༥] ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༢༨ ཉིན་མི་རིགས་

ལས་དོན་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ལི་ཤུའི་ཏན་གྱིས་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་རྣམས་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་སུ་གྲོས་མོལ་གྱི་ཚོགས་འདུ་ཁྲ་སྒྲིག་བྱེད་སྟངས་དང་། དུས་ཚོད། གྲོས་གཞི་གོ་རིམ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ཕན་ཚུན་གོ་བསྡུར་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་རྣམས་པོས་པ་ལྟར་དུས་ཐོག་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་ལ་འཛོམས་པ་དང་། ལི་ཤུའི་ཏན་ནས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱིས་དེ་སྔོན་མདོ་སྟོད་སྨད་ཁུལ་དུ་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་པའི་དོན་ཚན་བཅུ་ཡི་དེབ་ཆུང་དེ་བོད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་སྤྲད་ནས་སང་གནངས་དེའི་ཐོག་གྲོས་སླེང་གི་གཞི་རྩ་བཟུང་དགོས་ཞེས་བཤད་པ་རེད།[16] རྒྱ་དམར་གཞུང་ནས་བོད་གཞུང་དང་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་ཆ་རྐྱེན་དོན་ཚན་བཅུ་ནི། ༡༽ བོད་མི་དམངས་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་ཏེ་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཙན་འཛུལ་སྟོབས་ཤུགས་བོད་ལས་མཐར་བསྐྲད་དེ་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ཁྱིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་ལོག་དགོས། ༢༽ བོད་ལྗོངས་སུ་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ། ༣༽ བོད་ཀྱི་ད་ལྟའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་རྣམས་རང་འཇགས་སུ་འཇོག་རྒྱུ་དང་། ༤རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་གོ་བབ་སྐུ་དབང་ལ་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་རྒྱུ་དང་། རིམ་པ་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་རྣམས་སྔར་རྒྱུན་བཞིན་གཞུང་ཞབས་སུ་བསྡད་རྒྱུ། ༥༽ ཆོས་ལུགས་རང་མོས་དང་དགོན་པར་སྲུང་སྐྱོབ་བྱས་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་དང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ལ་བརྩི་འཇོག་བྱ་རྒྱུ། ༦༽ བོད་ཀྱི་ད་ཡོད་དམག་དོན་ལམ་ལུགས་བཅོས་བསྒྱུར་མི་བྱ་བར་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་དེ་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྲུང་དྲག་དཔུང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་བ་བྱ་རྒྱུ། ༧༽ བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རྩོམ་རིག སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ་དར་སྤེལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ། ༨༽ བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་བཟོ་ཚོང་ལས་རིགས་གོང་དུ་སྤེལ་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་ལེགས་བཅོས་ཡོང་བ་བྱ་རྒྱུ། ༩༽ བོད་དུ་བཅོས་བསྒྱུར་བྱ་རྒྱུའི་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་སེམས་འདུན་གཞིར་བཟུང་ནས་བོད་ཀྱི་མི་དམངས་

དང་འགོ་འཁྲིད་པ་རྣམས་ནས་གྲོས་མོལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ། ༩༽ སྔོན་ཆད་དབྱིན་ཇི་དང་ཨ་མི་རི་ཀ་ལ་ཕྱོགས་པའམ་གོ་མིན་ཏང་ལ་ཕྱོགས་མཁན་གྱི་དཔོན་རིགས་ཚོས་ད་ལྟ་ཁོང་ཚོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོངས་སུ་བཅད་དེ་འདི་ཕྱོགས་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་གཏོར་བརླག་རིགས་མ་བྱས་ན་སྔ་མཐུད་དུ་རང་གནས་གོ་ས་འཛིན་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་ཐོག་སྔོན་བྱུས་ཀྱི་ནག་ཉེས་རྩད་གཅོད་མི་བྱ་རྒྱུ། ༡༠༽ ཀྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་ནས་རྒྱལ་སྲུང་སྲ་བརྟན་དུ་གཏོང་བ་དང་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་གོང་གསལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ཁག་ལ་བརྩི་སྲུང་བྱེད་ལ་དམག་དཔུང་གི་འགྲོ་དངུལ་ཡོད་ཚད་ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་གནང་བ་དང་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་ཉོ་ཚོང་དྲང་གཞག་བྱ་རྒྱུ།[༡༡] བོད་གཞུང་གི་འཐུས་མི་ཇ་སག་ཁེ་སྨད་ཀྱིས་བོད་གཞུང་ནས་ཇ་དྲུང་རྣམ་གཉིས་གདོང་སྟུལ་བའི་སྲུག་དམ་འབྱར་མའི་ཕྱག་འཁྱེར་དོན་ཚན་ལྔ་འཁོད་པ་ཕྱིར་བརྟེན་ཏེ་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ལ་འབུལ་རྩིས་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་མ་འོས་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཤུགས་ཆེ་བསྟན་ཏེ་དེའི་ནང་འཁོད་པ་རྣམས་ཚིག་ཟུར་ཙམ་ཡང་གླེང་དུ་བཅུག་མེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་དམག་དོན་དོ་དམ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འབྲེལ་གཏུགས་ཚོམས་ཆེན་ནང་དུ་བོད་རྒྱ་གྲོས་མོལ་གྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དང་པོ་འཚོགས།[༡༢] རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲོས་མོལ་འཐུས་མི་གཙོ་བོ་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྤྱི་ཁྱབ་དང་། མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལྷན་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ (ཀྲུའུ་རེན་) གཅིག་ལྕོགས་ལི་ཝུའི་ཧན་དང་། རྒྱ་ནག་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དོན་གཅོད་ཁང་གི་འགོ་འཛིན་ (ཀྲུའུ་རེན་) ཀྲང་ཅིང་ཨུ། རྒྱ་ནག་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་ཁོངས་གཏོགས་དམག་སྐར་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་དམག་སྤྱི་ཀྲང་གོ་ཧྭ། ལྷོ་ནུབ་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་དྲུང་ཆེ་ སུང་ཀྲི་ཡོན་བཅས་དང་། དེ་མིན་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་མིང་ཁྲར་མ་ཡིན་པ་ཚོགས་འདུར་རྒྱུན་བཅར་གྲས་སུ་དམག་སྐར་ཨང་བཅོ་བརྒྱད་པའི་འབྲེལ་

གཏུགས་སྡེ་ཚན་གྱི་སྲི་ཁྲབ་འབའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། ཁོང་གི་ལས་རོགས་ལུའོ་ཡུས་ཧྲུང་(ཨ་ལོ་པུའུ་ཀྲང་།) སྐད་བསྒྱུར་ཨ་མདོ་གྲི་ཚང་ཕུན་ཚོགས་བཀྲ་ཤིས་བཅས་ཡོད།[༡༦] རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འབྲུས་མི་གཙོ་བོ་ལི་ཕྲུའི་ཧྲན་གྱིས་བོད་ཀྱི་འབྲུས་མི་རྣམས་ལ་དོན་ཚན་བཅུ་འཁོད་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་གྲོས་གཞི་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བསམ་འཆར་ཤུགས་ཆེ་བརྗོད་པར་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བརྗོད་པའི་གྲོས་གཞི་དང་། དེའི་ཐོག་རྒྱས་བཤད་བྱས་པའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་ངོས་ལེན་མ་བྱས་པར་མ་ཟད། བོད་གཞུང་གི་རྩ་འཛིན་དོན་ཚན་ལྔའི་ཐོག་གྲོས་མོལ་བྱེད་དགོས་པའི་རྩོད་སླེང་ཤུགས་ཆེ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཚོགས་འདུ་དེའི་སྐབས་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཚོས་བོད་དོན་རྩོད་སླེང་བྱེད་སྟངས་ཀྱི་སྐོར་འབའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བོད་ཀྱི་ཞི་མོལ་དང་། དེའི་སྔ་རྗེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དྲན་གསོ་བྱས་པ་ཞེས་བྲིས་པའི་ནང་། ཁོང་ཚོས་(བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་)ཀློ་མཐུན་ལི་ཕྲུའི་ཧྲན་གྱིས་རྒྱས་བཤད་གནང་བའི་གོང་སློས་རྩ་དོན་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཤེས་རྟོགས་དང་གོ་བ་ལེན་རྒྱུ་མི་ལྡང་བར་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་དང་། རེ་འདུན་གསལ་བཤད་བྱེད་སྐབས་ཀྱང་དབྱང་གི་དགོངས་གཞི་རེ་འདུན་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་ཙམ་ཡོད་པ་དང་།…འབྲུས་མི་ཚོགས་པའི་ཁོངས་མི་ཞིག་ལ་མཚོན་ན་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་མངགས་པའི་ལྟ་བ་དང་། རེ་འདུན་རྣམས་གྲོས་མོལ་སྐབས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་རྒྱས་བཤད་བྱེད་དགོས་པ་སློས་མི་དགོས་པས་དེ་ཉེ་ཞི་གྲོས་དང་ཐོག་བྱེད་པའི་དུས་མཚམས་སུ་འཕྲད་པའི་གཞི་རྩའི་དཀའ་གནད་དེ་རེད་ཅེས་འཁོད་ཡོད། དེ་བཞིན་ང་ཡོད་ཀྱིས་མཚོ་སྔོན་དང་། ཤིན་ཅང་ས་ཁུལ་ཁག་གཉིས་ཀྱི་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མི་རྣམས་ལྟ་ས་དང་། སྟོད་མངའ་རིས་ཕྱོགས་སུ་དཔུང་བསྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་འདུག་པས་དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་བོད་དུ་བཞུགས་ཐབས་བྱེད་རྒྱུ་ཁག་པོ་ཆགས་ཀྱི་རེད་ན་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་སྒུ་མཐུད་ནས་མདུན་སྐྱོད་མ་གནང་

རོགས། དེ་དག་ལ་ཁས་ལེན་བྱུང་ཚེ་ང་ཚོས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་ཧར་འཕྲིན་འབུལ་གྱི་ཡིན་ཞེས་དགོངས་ཚུལ་བཏོན་པའི་ལན་དུ། ལི་ལྷུའི་ཧན་གྱིས་ཀྲུང་དབྱང་ལ་དགོངས་སྐོར་ཞུ་གི་ཡིན་བཤད་དེ་ཚོགས་འདུ་གྲོལ་བ་རེད།[10]

བོད་རྒྱའི་ཞི་མོལ་ཚོགས་འདུ་གཉིས་པ་ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡ ཉིན་མུ་མཐུད་འཚོགས་ཏེ་ང་ཕོད་ཀྱིས་བོད་དེ་སྔར་ནས་ད་བར་རང་དབང་རང་བཙན་དུ་གནས་ལུགས་དང་། བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་དེ་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན་སྐོར་དག་སྐྱེལ་འགྲེལ་བཤད་གནང་བའི་[11] ཐོག་ད་མུས་བཞིན་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་རྒྱུ་བྱས་པ་དེ་ནི་འགག་རྩ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་ཞུ་གི་ཡོད། དེ་དག་གསལ་པོ་ཐག་གཅོད་མ་བྱས་ན་ཞི་གྲོས་ཀྱི་རྩ་དོན་ཐོག་ལ་འགལ་བ་འཕྲད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་གཞུང་ལ་དགོངས་སྐོར་གྱི་ཧར་འཕྲིན་འབུལ་རྒྱུའི་དགོངས་ཚུལ་བཏོན་པ་རེད།[12] ལི་ལྷུའི་ཧན་གྱིས་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ནས་བཏོན་པའི་གནད་དོན་ཁག་ལ་ཁས་ལེན་མ་བྱས་པའི་ཐོག་ལན་འདེབས་བྱས་དོན་དུ། འདི་ར་བོད་ཀྱི་གནས་བབས་ཐོག་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། བོད་དེ་རྒྱ་ནག་གི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་གཤིས་གྲོས་མོལ་བྱ་ཐབས་མེད་ཅེས་དང་།[13] ལི་ལྷུའི་ཧན་གྱིས་ད་དུང་ཇིག་ཉམས་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་ཀྲུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་དཔུང་བསྐྱོད་བྱ་རྒྱུ་དེ་ནི་ཀྲུང་དབྱང་གིས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་བྱེད་ཕྱོགས་ཤིག་རེད། བོད་ནི་ཀྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཁ་བྲལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་རེད། ཀྲུང་གོའི་ས་ཁུལ་ཡོངས་སུ་ངེས་པར་དུ་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་གི་ཡིན། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་དཔུང་བསྐྱོད་བྱས་པ་དེས་བོད་རིགས་རྣམས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་གི་རེད། རྒྱལ་ཡོངས་ལ་ཡང་ཕན་ཐོགས་ཡོང་གི་རེད། ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་མི་དམངས་རྣམས་ལ་རོགས་རམ་བྱས་ནས་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་བོད་ནས་མཐའ་སྐྲོད་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་སྲུང་རྒྱུར་ཀྲུང་གོ་རྒྱལ་སྲུང་དམག་ངེས་པར་

དུ་འཛུགས་དགོས་གལ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་སྔ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་འགྱུར་བ་མེད་པའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་རེད། བོད་ནི་ཀྲུང་གོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པ་དེ་ནི་དཔྱིན་ཇི་དང་། ཧིན་དྷུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀས་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། བཙེངས་འགྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་རྒྱུ་དེ་རང་རྒྱལ་ནང་ཁུལ་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་དབྱིན་ཇི་དང་། ཧིན་དྷུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅས་ལ་ཐེ་ཇུས་སུ་ཙམ་མེད། ཏཱ་ལའི་བླ་མས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཐུགས་འགན་བཞེས་པའི་སྐབས་དེར་མའོ་ཀྲུའུ་ཞིས་ཁོང་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ཞུ་བའི་ཏར་འཕྲིན་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་གལ་སྲིད་ཧིན་དྷུར་ཕེབས་ཚེ་ཁོང་གི་ད་ཡོད་མཚན་གནས་དེ་ཤོར་གྱི་རེད།"[༣༤] ཅེས་བདེན་མེད་ཏམ་བཤད་ཐོག་འཛིགས་སྐུལ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། ཞི་ལྷུའི་ཏན་གྱིས་ཚིག་རྩུབ་མང་པོ་ཞིག་བཤད་རྗེས་འཕྲུས་མི་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡང་ངོ་གདོང་དམར་པོར་གྱུར་ཏེ་ཡར་ལངས་ནས། བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་གྱི་དོན་ཚན་བཅུ་དེ་ནི་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྙེས་སྐབས་ཐུན་མོང་རྩ་འཛིན་གཞིར་བཟུང་ནས་བཟོས་པ་ཡིན་ཞེས་ཧམ་ཛིག་གི་ཚིག་རྩུབ་མང་དག་བཤད་པ་དང་། བོད་གཞུང་གི་འཐུས་མི་རྣམས་ནས་དག་སྐྱིལ་གང་ཐུབ་ཀྱིས་བསམ་ཚུལ་གང་མཁས་གསུངས་ཀྱང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚོས་ཉན་འཛོག་མ་བྱས་པར་བློ་ཕམ་པའི་ངང་ནས་དེ་ཉིན་གྱི་ཚོགས་འདུ་གྲོལ་བ་རེད།"[༣༥]

ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༧ ཉིན་གྱི་ཕྱི་དྲོ་སྔར་བཞིན་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་འཐུས་མི་ལྷན་འཛོམས་ཐེངས་གསུམ་པ་གནང་བ་དེ་སྐབས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་བསམ་འཆར་ཉན་རྒྱུ་ཙམ་ལས་གཞན་བྱུང་མེད། དེ་ཡང་བསམ་ཕོ་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་མི་ཚེའི་ཕ་ཆླབས་འཁྲུག་པོ་ཞེས་པའི་ནང་། སྐུ་ཚབ་ཕན་ཚུན་འདྲ་མཉམ་གྱི་གྲོས་བསྡུར་བྱ་རྒྱུ་ལྟ་བཞག བཀའ་དཔྱད་གནང་མཁན་དང་བཀའ་དཔྱད་ཞུ་མཁན་གྱི་འདྲ་ཤེས་ལྟ་བུ་ལས་མེད། ཅེས་གསལ་བ་ལྟར་ད་ཅང་ཡ་ང་བའི་གནས་སྟངས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་གྱི་

ཕྱི་ཊྲོ་བོད་རྒྱའི་འཐུས་མི་ཚོས་གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་བཞི་པ་གནང་བ་དེའི་ཐོག་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་གཙོ་བོ་ལི་ཕུའི་ཧན་གྱིས་ཚོགས་འདུ་སྔོན་མའི་ཐོག་ཕན་ཚུན་བསམ་འཆར་སྤྲོད་རེས་བྱས་པ་རྣམས་ལ་སྣར་བཞིན་རྫིག་ཉམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པའི་ཐོག་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་ཀྱི་གྲོས་མཐུན་བཞག་རྗེས་བོད་ལ་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་འཛུགས་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། བོད་གཞུང་གི་འཐུས་མི་རྣམས་ཀྱིས་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་འཛུགས་ཀྱི་ཡིན་ཟེར་བར་དོགས་གནས་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཏེ་མཁན་དྲུང་ལྷའུ་ཏ་རས་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཟེར་བ་དེ་ག་རེའི་དོན་དུ་འཛུགས་རྒྱུ་རེད། ག་རེ་བྱེད་ཡག་རེད་དམ་ཞེས་དྲིས་པར། ལི་ཕུའི་ཧན་གྱིས་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དེ་བོད་ས་ཁུལ་ཡོངས་ཀྱི་དམག་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་བཀོད་པ་སྲོད་མཁན་གྱི་ལས་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་པར། དེ་འདྲ་ཡིན་ན་སྔོན་དུ་བཀའ་མོལ་ཇི་གསུངས་ལྟར། གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་དབང་རང་འཇགས་གཞག་རྒྱུ་ཟེར་བ་དང་འགལ་བ་ཡོང་གི་མ་རེད་དམ་ཞེས་དྲིས་པར། ལི་ཕུའི་ཧན་གྱིས་ཁྲོས་ཏེ། ཀྲུང་དབྱང་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་སྤྲར་ཡོད་དབང་ཆ་དེ་རང་འཇགས་ཡིན་པར་བསྐྱར་བཀོད་གཏོང་གི་མ་རེད་སུས་ཟེར་གྱི་འདུག་གམ། ཁྱེད་ཚོ་ཀྲུང་དབྱང་དང་ཁ་སྤྲོད་ཡིན་ཟེར་གྱི་ཡོད་པ་རེད་དམ། བོད་དེ་ཀྲུང་གོའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་རེད། ལངས་ཕྱོགས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ན་རྩ་བ་ནས་འགྲིགས་ཐབས་ཡོད་པ་མ་རེད། ཁྱེད་ཚོ་ག་དུས་ལོག་ནའང་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། སང་གནངས་ལོག་ནའང་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། ཡང་ན་བོད་ས་ཁུལ་ལ་དྲག་པོའི་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་རྗེས་ཁྱེད་ཚོ་ལོག་ནའང་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། དེའི་རིང་ཁྱེད་ཚོ་པེ་ཅིང་ལ་བསྡད་ནའང་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། ང་ཚོའི་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་ས་ཁུལ་དུ་སླེབས་ཡོད་པས་ས་གནས་སུ་ཏར་ཞིག་གཏོང་རྒྱུ་ལས་གཞན་གྱི་རྙོག་དྲ་དང་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མེད། ལར་ནས་ཁྱེད་ཚོར་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་དགོས་སམ། ཡང་ན་དྲག་

པོའི་བཅིངས་འགྲོལ་དགོས། དེ་གཉིས་གནམ་ག་བྱུས་ན་འགྲིགས་ཀྱི་རེད་ཅེས་གདུག་རྩུབ་བཙན་པོ་དབང་ཡོད་ཚོད་མེད་ཀྱིས་འཇིགས་སྐུལ་བཏང་། མཁན་དབུང་ལྷའུ་ཏ་ར་ནས་ངས་གནས་ཚུལ་མ་ཤེས་སྔབས་དྲིས་པ་ཡིན། གནས་ཚུལ་འདྲི་ས་མེད་པར་བཙན་ཤེད་འདི་འདྲ་གཏོང་གི་ཡོད་ན་ཁྱོད་ཚོ་ནི་མི་དར་མ་ཤེད་ཤུགས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་དང་། ང་ཚོ་ནི་བྲིས་པ་ལོ་བདུན་བརྒྱད་ཙམ་སློབས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། གསོད་རྫུང་ག་རེ་བྱས་ཀྱང་ཁྱོད་ཚོའི་ལག་པར་ཡོད། ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས་ཟེར་ན་ལོག་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད་དེ་ཚོགས་འདུར་རྩོད་གླེང་ཤུགས་ཆེ་བྱུས་པར་བརྟེན་ཚོགས་འདུ་འཐོར་ཞིག་ཏུ་སོང་བ་དང་། ཉིན་ཤས་རིང་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་མ་ཐུབ་པར་ལུས་པ་རེད།[༣༦] ཉིན་ཤས་རིང་ཚོགས་འདུ་ཚོགས་མ་ཐུབ་པར་གནས་ཏེ་བོད་གཞུང་གི་འཐུས་མི་ངོ་ལས་རྣམས་ང་ཕོད་ཀྱི་བཞུགས་ཁང་དུ་ཐེངས་མང་འཛོམས་ཏེ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཙན་པོ་དབང་ཡོད་ཀྱིས་བྱ་སྤྱོད་ངན་པ་སྤེལ་བའི་གནས་སྟངས་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་གྲོས་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡོང་སྲིམ་པའི་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོའི་ངང་ཚང་མས་ཇི་འགབ་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་མང་པོ་བཏོན་ཡོད། སྐབས་དེར་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ཀྱིས། ད་ང་ཚོ་རྒྱ་མིའི་ལག་ཏུ་སླེབས་ཡོད་པས། གསོད་གཏུབས་ཅི་བྱེད་ཁོ་ཚོའི་འདོད་པ་རེད། དེ་འདྲའི་དབང་ཡོད་བཤད་ན་གྲོས་མཐུན་ཡོང་ཐབས་དཀའ་བ་རེད། ང་ཚོ་ཞེད་དགོས་དོན་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་གསུངས།[༣༧] གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་རྩོད་གླེང་བྱུང་རྐྱེན་ཕན་ཚུན་སྐར་ཡང་ཞི་གྲོས་བྱ་རྒྱུའི་འབྲེལ་བ་ཆད་པ་ལྟ་བུ་ཡང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་འབའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་དང་། རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་ཕར་རྒྱུགས་ཚུར་རྒྱུགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཚོར་འབྲེལ་བ་བྱེད་དུ་བཏང་ནས་ཆད་མཐུད་ཡོ་བསྲང་གསེད་བཀྲོལ་གྱི་མགོ་གཡོགས་ལྷ་བུའི་འོག་སྐར་ཡང་ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་ལྔ་པ་འཚོགས་པ་རེད། སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཚོས་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་པར་མ་བསྟུན་པར་བོད་གཞུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་སུ་མཐུད་མཁྲེགས་པོ

རྒྱུན་སྐྱོང་བྱས་ཆེ་རྒྱ་དམག་བོད་དབུས་ཕྱོགས་སུ་དཔུང་འཇུག་གིས་སྣོད་བཅུད་
གཉིས་ཀར་གཏོར་བཅོམ་ཉམས་ཆག་བཟོད་ཀྱིས་མི་ལངས་པ་བཟོ་རྒྱུ་བློས་འགན་
མི་བཟོད་པའི་ཐོག རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་རང་གཞུང་ལ་འབྲེལ་
བ་དང་དགོངས་སྐོར་ཞུ་རྒྱུ་བཀག་འགོག་བྱས་པ་དང་། ཛ་དྲག་དུས་ཁོམ་མེད་
པ། ༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གྲོ་མོ་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཐོག་ཏུ་ཆིབས་སྒྱུར་གྲུབ་ཡོད་
མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མི་ཤེས་པ། གལ་ཏེ་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཆིབས་
སྒྱུར་གྲུབ་ཡོད་ཆེ་ཧི་ལྡར་བྱ་འགབ་སོགས་ཁེ་ཉེན་རེ་དོགས་མང་པོ་ཞིག་ལ་སྐུ་
ཚབ་རྣམས་ནས་བཀའ་སྒྲུར་རིམ་པ་གནང་སྟེ། མཐའ་དོན་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཏོན་
པའི་གྲོས་གཞི་དེ་དག་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་བློ་ཁེངས་པ་ཞིག་རྩ་བ་ནས་མེད་ཀྱང་།
༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་རྒྱལ་ས་ཐོག་ཏུ་ཆིབས་སྒྱུར་བསྐྱངས་ཡོད་ཆེ་སྐད་ཀྱི་
གནས་ཚུལ་ལ་འཛོག་བཟོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོང་ཆེད་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ནས་རྒྱ་
ཕྱོགས་ལ་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་ཡོད་སྲིད་ཆེ།
སྐར་བོད་དུ་ནམ་ཕེབས་མཆམས་མཚན་གནས་སྐུ་དབང་རང་འཇགས་གནས་རྒྱུའི་
འགན་ལེན་གྲོས་མཐུན་ནང་འཁོད་པ་ཞིག་བྱུང་ཕྱིན་གནས་སྐབས་གྲོས་མཐུན་ལ་
མིང་རྟགས་འགོད་རྒྱུའི་གཏན་ལམ་ཙམ་འཁེལ་བ་རེད།” གྲོས་མཐུན་བཞག་རྗེས་
༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་མ་གནང་བར་གལ་ཏེ་
༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཕེབས་ཏེ་ལོ་བཞི་ལྔ་ཙམ་བཞུགས་རྗེས་བོད་
ལ་ཕྱིར་ཕེབས་ནམ་གནང་མཆམས་མཚན་གནས་སྐུ་དབང་ཚང་མ་སྔར་རྒྱུན་རང་
འཇགས་གནས་རྒྱུ་དང་། ཏྭ་ལའི་བླ་མ་རྒྱ་གར་ས་ཐོག་ལ་ལོ་ཤས་བཞུགས་རྒྱུན་
རིང་སྐུའི་ཉེར་ཆས་དང་། ཐུགས་མཁོ་སོགས་བོད་གཞུང་ནས་ནར་འབུལ་ཞུ་རྒྱུ་
བཅས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གིས་
གྲོས་མཐུན་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ལ་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱེད་དགོས་པས་གལ་ཏེ་ཆ་རྐྱེན་
དེ་དག་གྲོས་མཐུན་ནང་བཅུག་ན་འཛམ་གླིང་ཐོག་སྐད་ཆ་མང་པོ་ཡོང་སྲིད། དེ་

ལྟར་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་དོན་ཚན་དེ་གྲོས་མཐུན་ནང་མ་བྲིས་པར་ཟུར་ཡིག་གཅིག་བཟོས་ཏེ་དེའི་ནང་འབྲི་དགོས་བཤད་དེ་གྲོས་མཐུན་ངོ་མའི་ནང་མ་བཀོད་པ་རེད།"

རྒྱ་གཞུང་གི་སྔོན་གཏན་འཁེལ་བའི་དོན་ཚན་རྣམས་བཙན་འགེལ་ཁོ་ནས་གནམ་གྱིས་ས་བརྡུངས་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་སྐུ་ཚབ་རྣམ་པ་བོད་གཞུང་ལ་བཀའ་སློར་ཙམ་ཞུ་ཡོང་མེད་པར་བོད་རྒྱའི་དབར་གྱི་གྲོས་མོལ་གྱི་དོན་ཚན་ལམ་ཙམ་གཏན་འཁེལ་སྐབས། སླར་ཡང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཉ་ཉུང་མཉམ་བསྲེས་གྱི་ལོག་གཡོ་གཞན་ཞིག་སྤེལ་བ་ནི་བོད་ནང་ཁུལ་དུ་གཞུང་དང་། པཎ་ཆེན་ནང་སྒང་གཉིས་བར་གྱི་འགལ་བའི་རྩོད་རྙོག་དེ་གྲོས་མཐུན་གྱི་ཁོངས་སུ་བཙུག་ནས་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་དགོས་ཞེས་བསམ་འཆར་ནན་པོ་བཏོན་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་ང་ཕོད་ཀྱིས་བོད་ནང་ཁུལ་གྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུའི་སློར་ལ་ང་ཚོས་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཀྱི་མིན། ང་ཚོ་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་བོད་གཞུང་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་དབར་གྱི་གནད་དོན་སློར་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་མངགས་གནང་བ་ལས། བོད་གཞུང་དང་བླ་བྲང་བཀྲིས་ལྷུན་པོ་དབར་གྱི་གནད་དོན་སློར་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་མངགས་དང་། དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད། དེ་ནི་ང་ཚོ་བོད་མི་ནང་ཁུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ཟུར་དུ་བཀའ་མོལ་ཞུ་རྒྱུ་ལས་གྲོས་མཐུན་ནང་འགོད་དགོས་དོན་མེད་པའི་གནས་ལུགས་རྒྱུ་མཚན་གསུངས་པའི་སྐབས་སུ། རྒྱ་དམར་ཕྱོགས་ནས་ཁྱེད་ཚོ་ནང་ཁུལ་གྱི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་མ་བྱུང་ཚེ་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་ཐབས་བྲལ་བ་རེད་ཅེས་ཐ་ཚིག་བསྒྲགས་ཡོད་པ་རེད། བཀའ་བློན་ང་ཕོད་འུ་ཐུག་བཟོད་བྲལ་གྱིས་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་གྲོས་མཐུན་འཛོག་མ་ཐུབ་ཀྱང་བྱ་ཐབས་ཟད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཁོ་སྐད་སོགས་གྲོས་མོལ་སྐུ་ཚབ་བཞི་པོ་བདེ་འཇགས་དང་བོད་ལ་སྐྱེལ་རོགས་གནང་། ང་ནི་ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགྲོལ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཁོངས་མི་ཡིན་པས་ང་ཆབ་མདོར་རྒྱུགས་གསུངས་ན་འགྲིག་

ལ། ཕེ་ཅིང་དུ་སྡོད་གསུངས་ནའང་འགྲིག་གི་རེད་ཅེས་གསུངས་པར་མ་ཟད། དེ་དང་དུས་མཚུངས་གྲོས་མོལ་འདུས་མི་བཞི་པོར་ད་ཆ་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་ཐབས་བྲལ་བས་ཁྱེད་རྣམ་པ་བོད་ལ་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་རོགས་གནང་། ཁྱེད་རྣམ་པའི་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཐད་རྒྱ་གཞུང་གིས་འགན་ལེན་གནང་རོགས་ཞུས་ཡོད། ང་རང་ནི་ཁོ་ཚོས་གང་བྱེད་ཟེར་བ་དེ་རང་བྱེད་རྒྱུ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། འབྲེལ་མེད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གསར་པ་ཐོན་པ་དེས་གྲོས་མོལ་ཉིན་ཤས་རིང་མཚམས་འཇོག་མི་བྱེད་ཐབས་མེད་བྱུང་བ་རེད།“ བཀའ་མོལ་དེ་ནས་ཁོང་ཉིད་ཀྱི་རང་དབང་གི་གནས་བབ་ཚང་མ་སྔོར་ཟིན་པ་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཉིན་གཅིག་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འདུས་མི་སུན་ཀྲེ་ཡོན་གྱིས། འཕགས་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་སྐད་སྒྱུར་དུ་ཁྲིད་ནས་ང་ཚོད་བཞུགས་སའི་མགྲོན་ཁང་དུ་ཡོང་སྟེ་ང་ཚོད་དང་པཎ་ཆེན་ནང་སྐད་གི་སྐོར་སླེང་མོལ་ཉིན་གང་ཕན་ཚུན་རྡོ་ངར་ལྡན་པ་ཞིག་གནང་མཐར་སུན་ཀྲེ་ཡོན་གྱིས་གྲོས་མཐུན་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་རྣམ་གཉིས་ཐུགས་མཐུན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་གོ་གནས་དབང་ཆ་གང་ཡོད་ལྟར་བྱ་རྒྱུ་ཞེས་འགོད་རྒྱུའི་བསམ་འཆར་བརྗོད་པ་དེར་མོས་མཐུན་བྱུང་སྟེ་གནད་དོན་འདི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་གྱི་དོན་ཚན་དྲུག་པའི་ནང་འཁོད་ཡོད།” རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འདུས་མི་ཚོས་གྲོས་མོལ་གྱི་འགོ་ནས་མཇུག་བར་ཚོགས་འདུའི་ཕྱི་ནང་གང་སར་བོད་ཀྱི་འདུས་མི་རྣམས་ལ་མཐོང་ཚུང་དང་། ‥རྣམ་བཅོས། བཙན་ཤེད་འཇིགས་སྐུལ་བཅས་ཀྱི་གནོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྤྲད་ནས་ཁོ་པ་ཚོའི་འདོད་ཚུལ་ལ་མོས་མཐུན་བྱེད་དགོས་པའི་ཨུ་ཚུགས་མཐའ་ནན་བྱས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་འདུས་མི་རྣམས་ནས་གཞུང་གི་བཀའ་མངགས་རྩ་འཛིན་མཐའ་འཁྱོངས་ཀྱིས་རྩོད་གླེང་ཛ་དྲག་ཡང་ཡང་བྱས་ཀྱང་དབང་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་དང་རང་ས་མི་སའི་གནས་ཚུལ་ལ་ཐུག་པ། དྲག་པོའི་བཙིངས་བཀྲོལ་ཟེར་བའི་མི་གསོད་

ཁྲག་སྦྱོར་གྱི་ཉེན་འགན་མ་བཟོད་པ་སོགས་ཀྱིས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་གྲོས་མཐུན་དེར་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་ཐབས་མེད་བྱུང་ཡོད།

གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན།

ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུ་མཐའ་མ་དེ་མི་རིགས་དོན་བྱེད་ལྷན་ཁང་དུ་ཚོགས་ཏེ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གྲོས་མཐུན་ངོ་མ་དང་། གསང་བའི་དོན་ཚན་བདུན་ཞེས་འབོད་པའི་ཟུར་ཡིག་བཅས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་རེད། གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ནི་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐོར་གྱི་དོན་ཚན་གསར་དུ་བསྣན་པ་ལས་དེ་མིན་གྲོས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་སྤྲད་པའི་རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་དོན་ཚན་བཅུ་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད། གྲོས་མཐུན་གྱི་འགོ་བརྗོད་རྙིང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ནང་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་སོགས་བྲིས་ཡོད་པ་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་པ་ཐོག་མར་རེད། གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ནི། ༡༽ བོད་ཀྱི་མི་དམངས་རྣམས་མཐུན་སྒྲིལ་བྱས་ཏེ་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཙན་ཤུགས་བོད་ནས་མཐར་སྐྲོད་གཏོང་དགོས། བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་མེས་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁྱིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་དུ་ལོག་དགོས། ༢༽ མི་དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་བོད་དུ་བསྐྱོད་དེ་རྒྱལ་ཁབ་བརྟན་པོར་སྲུང་རྒྱུ་ལ་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་རོགས་རམ་ལྷུར་ལེན་བྱེད་རྒྱུ། ༣༽ ཀྲུང་གོ་མི་དམངས་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་གུང་ཐང་ཀང་ལིང་གི་མི་རིགས་སྲིད་ཇུས་གཞིར་བཟུང་སྟེ། ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་གཅིག་བསྒྲིལ་གྱིས་འགོ་འཁྲིད་འོག བོད་ཀྱི་མི་དམངས་ལ་མི་རིགས་ཀྱི་ས་གནས་རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཡོད། ༤༽ བོད་ཀྱི་

ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ད་སྔུས་ལ་ཀྲུང་དབྱང་གིས་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད་པར། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྔར་ཡོད་གོ་གནས་དང་། དབང་ཆ་ལ་ཡང་ཀྲུང་དབྱང་ནས་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད། དཔོན་རིགས་མཐོ་དམའ་རྣམས་ཀྱང་སྔར་བཞིན་གནས་རྒྱུ། ༥༽ པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནིའི་སྔར་ཡོད་གོ་གནས་དང་དབང་ཆ་རང་འཇགས་གནས་དགོས། ༦༽ ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནིའི་སྔར་ཡོད་ཀྱི་གོ་གནས་དང་དབང་ཆ་ཞེས་པ་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་ཏེ་ནི་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་མཐུན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་དབང་ཆ། ༧༽ ཀྲུང་གོ་མི་དམངས་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་གུང་མཐུན་ཀང་ལིང་ནང་ཐག་བཅད་པའི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་རང་མོས་བྱས་ཆོག་པའི་སྲིད་བྱུས་ལག་ལེན་བྱས་ཏེ། བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་དང་ཡུལ་གྱི་གོམས་པའི་གཤིས་ལུགས་སོགས་ལ་བརྩི་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དགོན་པ་གྲྭ་ཚང་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱུ། དགོན་པ་གྲྭ་ཚང་གི་ཡོང་སྒོར་ཀྲུང་དབྱང་ནས་བསྒྱུར་བཅོས་མི་བྱེད། ༨༽ བོད་ཀྱི་དམག་སྒར་རིམ་གྱིས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་ལ་ཚུར་བསྒྱུར་ནས་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྲུང་བའི་དྲག་ཤུགས་ཁག་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་རྒྱུ། ༩༽ བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་ཡོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། རིམ་གྱིས་བོད་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཆ་དང་། ཡི་གེ སློབ་གྲྭའི་སློབ་སྦྱོང་བཅས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ། ༡༠༽ བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་ཡོད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། རིམ་གྱིས་བོད་ཀྱི་སོ་ནམ་དང་། འབྲོག་ལས། བཟོ་རིགས། ཚོང་ལས་རྣམས་གོང་འཕེལ་དུ་བཏང་ནས་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་གོས་སོགས་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་རྒྱུ། ༡༡༽ བོད་ཀྱི་ལས་ལུགས་སྣ་ཚོགས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུའི་སྐོར་ལ་ཀྲུང་དབྱང་ནས་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་མི་བྱེད་པར། བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་རང་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་རྒྱུ་དང་། མི་དམངས་ནས་ལེགས་བཅོས་བྱེད་དགོས་ཞུ་དུས། བོད་ཀྱི་འགོ་བྱེད་རྣམས་དང་གྲོས་བསྡུར་གྱི་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་གཅོད་རྒྱུ། ༡༢༽ སྔར་

ཕན་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་དང་གོ་མིན་ཏང་དང་ཉེ་འབྲེལ་བྱེད་པའི་དཔོན་རིགས་ནས། ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་དབང་རྒྱལ་ཁབ་དང་གོ་མིན་ཏང་ལ་འབྲེལ་ཐག་མཐར་ཕྱིན་པ་བཅད་དེ། ད་ཕྱིན་ངོ་ལོག་དང་སྨྱོན་གནོད་མ་བྱས་ན་ལས་ཆན་རང་འཇགས་བྱས་ཆོག་པར་སྔར་བྱས་ལ་བརྩད་གཅོད་མི་བྱེད། ༡༣༽ བོད་བསྐྱོད་མི་དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་གིས་གོང་གསལ་དོན་ཆན་རྣམས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལ་སྲུང་བརྩི་བྱེད་རྒྱུ་མ་ཟད། ཉོ་ཚོང་དྲང་བཞག མི་དམངས་ཀྱི་ཁབ་སྐུད་ཙམ་ཡང་གང་བྱུང་མི་ལེན། ༡༤༽ ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སུ་བྱུང་བའི་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་ལས་དོན་མཐའ་དག་གཅིག་བསྡིལ་གྱི་སྒོ་ནས་བྱེད་རྒྱུ་དང་། འདྲ་མཉམ་གཉིས་ཕན། ཕན་ཚུན་གྱི་མངའ་ཁུལ་དང་རང་བཙན་གྱི་དབང་ཆ་ལ་བརྩི་འཛོག་ཐོག་ཉེ་འདབས་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཞི་མཐུན་གྱིས་གནས་རྒྱུ་མ་ཟད། དྲང་འབྲེལ་གྱི་ཚོང་ལས་འཛུགས་རྒྱུ་དང་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ། ༡༥༽ ཁྲིས་མཐུན་འདི་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་བའི་འགན་ལེན་ཕྱིར། ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ལ་དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་ས་གནས་དམག་སྐར་གྱི་དམག་སྤྱི་ཁང་འཛུགས་རྒྱུ་དང་། ཀྲུང་དབྱང་ནས་བཏང་བའི་ལས་བྱེད་མ་ཚད། བོད་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་ཀྲུང་གང་མང་རུག་སྟེ་ལས་ཀ་བྱེད་རྒྱུ། དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ནང་འགྲོ་མི་རྣམས་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོ། དགོན་པ་གཙོ་ཆེ་བཅས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཤ་ཞེན་ཡོད་པ་ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བསྐོས་པའི་འཐུས་མི་དང་། གནད་ཡོད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཚང་མ་མཉམ་གྲོས་ཐོག་ནས་མིང་ཐོ་ཕུལ་ཏེ་ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ལ་བསྐོ་གཞག་གནང་བ་ཞུ་རྒྱུ། ༡༦༽ དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་ས་གནས་དམག་སྤྱི་ཁང་། བོད་བསྐྱོད་མི་དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་སོང་ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་གཏོང་རྒྱུ། བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་མི་དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་ལ་འབྲུ་དང་། གཞན་ཡང་ཉེར་མཁོ་བསྒྲུབ་

རྒྱུ། སྐྱེལ་འདྲེན་བཅས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་རྒྱུ། ༡༧༽ གྲོས་མཐུན་འདི་ཉིད་མིང་རྟགས་བཀོད་འཕྲལ་རྩ་བར་བཟུང་སྟེ་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་རེད།

གསང་བའི་ཟུར་ཡིག་དོན་ཚན་བདུན་སྐོར། གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་གྱི་ཐོག་ཟུར་ཡིག་དོན་ཚན་བདུན་ཅན་ཞིག་བཞག་ཡོད་པ་དེ་དག་རྒྱ་གཞུང་ནས་ད་བར་གསང་བ་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་བསྒྲགས་བྱས་མེད། འོན་ཀྱང་འདི་སྐོར་འབྲེལ་ཡོད་ང་ཚོད་དང་། ཁ་སྐད། སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཀྲིས་བཅས་ཀྱི་རྩོམ་ཡིག་ནང་འཁོད་པ་གཤམ་གསལ། ༡༽ ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཕེབས་ཡོད་ཚེ་ལོ་ངོ་བཞི་ལྔ་བཞུགས་ནས་བོད་དུ་ཕེབས་སྐབས་སྔར་ཡོད་མཚན་གནས་དང་། སྐུ་དབང་རང་འཛགས་བཞེས་ཆོག་རྒྱུ་དང་། དེའི་རིང་སྐུའི་ཉེར་ཆས་སོགས་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱུན་འབུལ་ཞུ་རྒྱུ། ༢༽ མི་དམངས་བཅིངས་བཀྲོལ་དམག་གི་བོད་མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ས་སྲུང་གྲངས་འབོར་ཚད་གཅིག་ཡས་མས་ཤིག་འཇོག་རྒྱུ་དང་། བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་འཛུགས་སྐབས་དེའི་ནང་བཀའ་བློན་གཅིག་གཉིས་ཤིག་དམག་སྤྱི་གཞོན་པའི་ལས་གནས་ཐོག་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ། ༣༽ ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་སྲུང་བ་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཐམ་པ་དང་། དེ་མིན་ས་གནས་ཁག་གི་བདེ་འཇགས་བསྲུང་བྱ་བོད་དམག་ཆིག་སྟོང་ཐམ་པ་ཉར་ཏེ་དེ་འཕྲོས་བོད་དམག་རྣམས་ཕྱིར་སློག་བྱ་རྒྱུ་ (གྲོས་མཐུན་མ་མོའི་དོན་ཚན་བརྒྱད་པའི་ནང་བོད་དམག་རྣམས་རིམ་གྱིས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལ་བསྒྱུར་རྒྱུ་ཞེས་པ་ལས་འཁོད་མེད) ༤༽ བོད་གཞུང་གི་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཕྱི་འབྲེལ་ཡན་ལག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཟླ་སྒྲིལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་ངོ་ལས་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱི་འབྲེལ་ཡན་ལག་ལས་ཁུངས་ནང་འོས་བབས་ཀྱི་འགན་འཁུར་ལེན་རྒྱུ་ཞེས་འཁོད་ཡོད། (འདི་གྲོས་མཐུན་མ་མོའི་དོན་ཚན་བཅུ་བཞི་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཡིན) དེ་མིན་ད་དུང་དོན་ཚན་གསུམ་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་དེའི་མི་སྣ་འགའ་ཞིག་བརྗེད་ངེས་ཀྱིས་བརྩོམ་པའམ། ཡང་ན་གནོན་

ཤུགས་འཕྲད་པའི་དབང་གིས་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་སོང་བའི་ད་སྐབས་སུའང་གསང་བར་གནས་ཡོད་པ་རེད།

གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་པེ་ཅིང་ཀྲུང་ནན་ཧས་ཚིང་ཀྲིན་ཧན་ཞེས་སྲིད་སྐྱོང་ཚོམས་ཆེན་ནང་དུ་ "རྒྱ་ནག་དབུས་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དང་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དབར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན"" ཞེས་པར་མིང་རྟགས་འགོད་པའི་མཛད་སྒོ་ཚུགས་པ་རེད། མིང་རྟགས་བཀོད་ཟིན་མཚམས་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་གཞོན་པ་ཀྲུའུ་ཏེ་དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་གཙོ་བོ་ལི་ཝེ་ཧན། བོད་ཀྱི་འཐུས་མི་གཙོ་བོ་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་བཅས་ནས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གསུང་བཤད་གནང་སྟེ་མཛད་སྒོ་གྲོལ། ང་ཕོད་ཀྱི་གསུང་བཤད་དེ་ཡང་རྒྱ་ཕྱོགས་ལ་གོ་བསྒྱུར་ཐེངས་མང་གིས་འདོད་བསྟུན་གནང་དགོས་བྱུང་བ་ལས། བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་འདོད་ཚུལ་ངོ་མ་གསུང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་མེད།" གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་གོང་བོད་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚོས་ཁོང་ཚོ་སྒེར་གྱི་མིང་ཐོག་ནས་མིང་རྟགས་འགོད་རྒྱུ་ལས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གམ་ཡང་ན་བོད་གཞུང་དང་། མི་མང་གི་སྐུ་ཚབ་ཞུ་རྒྱུའི་དབང་ཚད་མེད་པའི་དྲན་སྐུལ་ཐ་ཚིག་བཏང་ཡོད།" འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་འགོད་པའི་མཛད་སྒོ་ཚུགས་པ་དང་། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་བཀྲོལ་གཏོང་རྒྱུའི་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་གསལ་བསྒྲགས་ཀྱང་བྱས་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་རྒྱ་འདྲ་མཉམ་དང་གཉིས་མོས་བྱུང་བའི་གྲོས་མཐུན་ཞིག་མིན་གཤིས་སྐབས་དེ་ར་ང་ཕོད་ལ་མདོ་སྤྲིའི་བཀའ་དམ་དང་། ལས་བྱ་སོ་སོར་ཡང་སྣེར་ཐེལ་ཡོད་ཀྱང་། གཞུང་ཐམ་འཕྲིར་མེད་ལུགས་གསུངས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་ཆེད་མངགས་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་འཐུས་མི་སོ་སོའི་མཚན་འཁོད་པའི་ཤིང་བཀོས་དམ་ཕྱག་གསར་

པ་རེ་བཟློས་ཏེ་ཕབ་ཏུ་བཅུག་པ་རེད།" ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་བོད་གཞུང་
གི་སྐུ་ཚབ་འབྲུམ་མི་རྣམས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་མཇལ་འཕྲད་
ཞུས་ཤིང་། སྐབས་དེར་ཁོང་གིས་བོད་པར་བསྟོ་མཐོང་ཆེན་པོ་ཡོད་ཚུལ་གྱི་གཏམ་
སྙན་འདྲ་ཆགས་རིང་པོ་ཞིག་བཤད་དེ་བརྗོད་དོན། ང་ཚོ་གུང་ཁྲན་ཏང་ནི་ཁྱེད་
ཚོ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་། དཔལ་འབྱོར་བྱ་གཞག་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུར་རོགས་
རམ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་དབོན་པོ་བྱེད་མཁན་དང་། བྱ་བ་ངན་པ་བྱེད་
མཁན་མིན། གལ་ཏེ་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པས་ཁྱེད་ཚོར་བརྙས་བཅོས་བྱས་ན་ཁྱེད་
ཚོས་ང་ཚོ་འཚོལ་བར་ཤོག ཅེས་དང་། ད་ཆ་ཞི་བའི་གྲོས་མཐུན་བཞག་པ་འདི་
རྒྱ་བོད་མི་རིགས་གཉིས་ཀའི་གཟི་བརྗིད་ཡིན་ལུགས་དང་། པེ་ཅིང་ཡང་བོད་
མིས་བདག་གཉེར་བྱེད་ཚོག་པ་དང་། ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
སྲིད་འཛིན་ཡང་བོད་པས་བྱེད་ཚོག་གི་རེད་ཅེས་མཁས་སྙན་གྱི་སྙིང་མོལ་བྱས་པ་
རེད།" བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་མ་བཀོད་
ཙམ་ལ་ང་ཕོད་ཀྱི་མཚན་ཐོག་ནས་སྲིད་བློན་ཀྲའོ་ཨེན་ལེན་ལ་སྙད་མདོ་སྟོད་སྨད་
ཡོངས་སུ་གནས་པའི་བོད་རིགས་ཡོད་དོ་ཅོག་བོད་ས་གནས་གཞུང་གི་ཁོངས་
གཏོགས་སུ་ཟླ་བསྒྲིལ་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་རེ་འདུན་ཚིག་ཐོ་ཞིག་ཕུལ་གནང་ཡོད་ཅིང་།
གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་རྗེས་ཀྲའུ་ཨེན་ལེ་ས་དེ་སྐོར་ལན་འདེབས་བྱས་
དོན། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། བོད་
རིགས་ས་ཁུལ་གཞན་རྣམས་བཅིངས་འགྲོལ་དེའི་སྔོན་ནས་བཏང་ཟིན་པར་བརྟེན་
དེ་རྣམས་ཀྱི་གསར་བརྗེའི་གོ་རྟོགས་ཡར་ཐོན་ཆེ་བ་ཡོད་པར་མ་ཟད། དེ་སྔོན་
བོད་རིགས་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་བར་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཕན་ཚུན་མ་མཐུན་པའི་རྩོད་རྙོག
གི་འཕྲོ་ལུས་ཡོད་སྐབས། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་ལམ་སེང་བོད་རིགས་ཡོངས་
རྫོགས་གཅིག་གྱུར་གྱིས་སྲིད་འཛིན་ས་ཁུལ་གཅིག་གི་འོག་ལ་ཟླ་བསྒྲིལ་བྱ་རྒྱུ་འོས་
འཚམ་གྱི་དུས་སུ་སླེབས་མེད། ལོ་ཤས་སོང་རྗེས་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་རྣམས་ཕན་

རྒྱུན་གྲོས་མོལ་གྱི་ཐོག་ནས་གཅིག་གྱུར་བྱ་རྒྱུ་ལག་ལེན་བསྟར་ཚོག་གི་རེད་ཅེས་ངག་ཐོག་ནས་ལན་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད།" འོན་ཀྱང་དེ་རྗེས་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གནད་དོན་འདིའི་ཐད་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུ་ཕར་བཞག་སྙིང་མོ་ཙམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་རེད།

གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་བོད་གཞུང་ཐུགས་མོས་མ་བྱུང་བ།

ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་ "བོད་ཞི་བས་བཅིངས་བཀྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན" ཟེར་བའི་ཡིག་ཆའི་བརྗོད་དོན་ཆ་ཚང་པེ་ཅིང་རླུང་འཕྲིན་བརྒྱུད་རྒྱང་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནས་ལྷ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་གིས་ཐོག་མར་མཁྱེན་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། གནས་ཚུལ་དེ་ལྷ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་གནས་སྐབས་བཞུགས་སྒར་གྲོ་མོ་དང་། ལྷ་སའི་ནང་བཅས་པར་གསན་ཐོས་བྱུང་སྐབས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཧང་སངས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བ་རེད།" དེ་རྗེས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་གྱི་སྙིང་དོན་ཧར་ཡིག་གྲོ་མོ་བཀའ་ཤག་ལ་ཕུལ་འབྱོར་བྱུང་འཕྲལ་བོད་གཞུང་ནས་གྲོས་མོལ་གྱི་སྐུ་ཚབ་འཐུས་མི་ལྔ་ལ་སྟུལ་བའི་སྲུག་དམ་ལག་འཁྱེར་ནང་མའི་ནང་ལས་དོན་ཚང་མ་དགོངས་སྐོར་ཞུས་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསལ་པོ་ཡོད་བཞིན་དུ་གྲོས་མཐུན་ཐོག་མིང་རྟགས་བཀོད་ཐལ་བྱས་འདུག་ན་གྲོས་མཐུན་དང་ཟུར་ཡིག་ཆ་ཚང་གྲོ་མོར་ཆེད་གཏོང་ཞུ་དགོས་པ་དང་། སྐད་འདི་ནས་ཞིབ་ཆ་ཐག་མ་ཆོད་བར་སྐུ་ཚབ་རྣམས་པེ་ཅིང་དུ་སྒུག་སྡོད་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཀའ་གནང་ཡོད་པ་རེད།" འོན་ཀྱང་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཆ་ཚང་ཧར་ཡིག་ཐོག་གཏོང་རྒྱུ་སྟབས་བདེ་མེད་པའི་ཁར། གསང་བའི་ཟུར་ཡིག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས་ཧར་ཐོག་གཏོང་ཐབས་མེད་ཅེས་བཀག་འགོག་བྱས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་བོད་གཞུང་གི་འཐུས་མི་ང་བོད་ཀྱིས

གཙོས་པའི་ངོ་ལས་རྣམས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་གྲོ་མོར་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་སྐོར་༧སྟན་སེང་ཞུ་ཁྲིད་དང་བཅས་ཕེབས་རྩིས་ཡོད་ལུགས་བརྗོད་སྐབས། རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ང་ཚོད་བོད་གཞུང་གི་ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་གྱི་འཐུས་མི་གཙོ་བོ་ཡིན་སྟབས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ཕེབས་རྒྱུ་བདེ་པོ་མེད་ལུགས་དང་། གལ་སྲིད་ཕེབས་ན་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྲུལ་མས་ཁོང་གི་སྐུ་ཕྱུ་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པས་ཁམས་བརྒྱུད་ནས་ཕེབས་ན་ལེགས་གནས་དང་། དེ་མིན་སྐུ་ཚབ་བྲིངས་རྣམས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་ནས་ཕེབས་ན་འཐུས་རྒྱུ་ཞེས་བཤད་ཡོད་པ་རེད།" དེ་ནས་ང་ཚོད་དང་། ཁོང་གི་ཕྱུག་རོགས་མཁན་ཚུང་ཐུབ་བསྟན་ལེགས་སྨོན། ལས་བྱ་རྩེ་མགྲོན་རྒྱལ་མཚན་ཕུན་ཚོགས་བཅས་དང་། རྒྱ་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་སྤྱི་ཀྲང་གོ་ཧྲུ། འབའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་བཅས་ལྷན་དུ་ཁམས་བརྒྱུད་ལྷ་སར་ཐོན་བསྐྱོད་བྱས་པ་རེད། སྐུ་ཚབ་གཞན་རྣམས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་དང་། ཁོང་གི་ལས་རོགས་ཝི་ཡུས་ཧྲུན་སོགས་དང་མཉམ་དུ་ཧོང་ཀོང་དང་། རྒྱ་གར་བརྒྱུད་གྲོ་མོར་ཐོན་བསྐྱོད་བྱས་པ་རེད། སྐབས་དེར་གྲོ་མོ་བྲེས་གཞུང་ལ་རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཚབ་དམག་སྤྱི་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་གྲོ་མོར་ཐོན་གྱི་ཡོད་པའི་ཧུར་འཕྲིན་འབྱོར་བ་དང་། དེ་བཞིན་བཙན་ཤུགས་འོག་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་གྱི་འབྲུ་དོན་ལ་གཞིགས་ན་མ་འོངས་པར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བསྟན་ཆབ་སྲིད་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཡོང་རྒྱུར་མ་ཟད། ལྷག་པར་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་སྐུ་ཕྱུར་ཡང་ཉོན་འགན་བཟོད་མིན་གྱི་གནས་ཚུལ་འཕྲད་པ་བཅས་ཀྱིས་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་རེ་ཞིག་གྲོ་མོ་ནས་རྒྱ་གར་ལ་ཉེན་གཡོལ་དུ་གདན་ཞུ་གནང་ན་ལེགས་གནས་ཀྱི་དགོངས་འཆར་གསུང་མཁན་བྱུང་བ་དང་། ཡང་ཁག་གཅིག་གིས་༧མགོན་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་གདན་ཞུ་གནང་ན་མི་འགྲིག་པར་ངེས་པར་རང་གི་སྐྱིད་ཡུལ་ལྷ་ལྡན་རྒྱལ་ས་ཆིབས་བསྒྱུར་གནང་ན་ལེགས་པའི་དགོངས་འཆར་བྱུང་བ་བཅས་མང་དགའ་ཅི་ལེགས་ཀྱི་བཀའ་

བསྒྱུར་མང་པོ་གནང་མཐར་རྒྱ་དཔོན་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་མ་འགྱོར་བར་ངང་སྒུག་གནང་རྒྱུར་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་བ་རེད།[༥༠]

ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་གྲོ་མོ་བྲེས་གཞུང་བཀའ་བློན་རྣམ་པ་དང་། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་མཇལ་འཕྲད་གནང་སྐབས་ཁོང་ནས་བར་ལམ་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་སྐོར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པར་མ་ཟད། གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་སྐོར་ལ་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་དགའ་བསུའི་རྣམ་འགྱུར་ཏར་ཐོག་ནས་སྟོན་དགོས་ཞེས་ཞུས་པར། བཀའ་བློན་རྣམ་པས་དེ་སྐོར་ལམ་སེང་ཐད་ཀར་ལན་གསལ་མ་གནང་བར་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡིས་༧རྒོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་མཇལ་འཕྲད་ཞུ་སྐངས་སྐོར་བཀའ་མོལ་གནང་ཞིང་། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་ཀྲུང་དབྱང་གི་སྐུ་ཚབ་དང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཇལ་འཕྲད་ཀྱི་མཛད་སྒོའི་ཐོག་ནས་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། ཀྲུང་དབྱང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་བར་གྱི་ཡང་དག་པའི་འབྲེལ་བ་ངེས་པར་མཚོན་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས་ཞེས་སྙིང་རྟོག་གི་འགོ་འདོན་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། དེའི་ཉིན་རྗེས་མར་༧རྒོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་བཞུགས་སྒར་དུང་དཀར་དགོན་པའི་གཟིམ་ཆུང་དུ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་དང་མཇལ་འཕྲད་གནང་བ་རེད། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡིས་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་སྐོར་སོགས་སྐན་སེང་དང་འབྲེལ་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་བརྩི་བཀུར་དང་བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་ཀྱིས་ཏར་འཕྲིན་ཞིག་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་ལ་འཕྲལ་དུ་གཏོང་གནང་ཡོང་བའི་༧སྐན་སེང་ཞུས་ཡོད་པར་བཀའ་གསལ་གང་ཡང་གནང་མེད་པ་རེད། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡི་ཏར་འཕྲིན་གཏོང་མི་ཏའོ་ཀོང་ཕུའུ་ནས་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་མེད། འོན་ཀྱང་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནང་གི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ཁ་ཤས་ཀྱིས་གྲོས་མཐུན་ལ་རྒྱབ་འགལ་བྱེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་འཛིན་པ་དང་། ....

ཐ་ན་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་པེ་ཅིང་དུ་ཞི་གྲོས་བྱེད་པར་བཏང་བའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཁོངས་མིའི་ནང་དུའང་གྲོས་མཐུན་ལ་གྲོས་མོལ་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ནང་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུའི་ཐད་ཐད་དེ་གཅིག་གྱུར་མེད་” ཅེས་བྲིས་ཡོད། ཁ་སྐད་དང་། ལྷའུ་རྟ་ར་གཉིས་གྲོ་མོར་འབྱོར་འཕྲལ་གྲོས་མཐུན་ཇི་འདྲ་བཞག་པའི་སྐོར་བཀའ་ཤག་ལ་སྙན་སེང་ཞིབ་ཕྲ་ཞུས་ཏེ་ལྭ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་གཟིམ་ཆུང་མཇལ་ཁ་ཞུ་ཚོག་པའི་སྙན་སེང་ཞུས་པར། བཀའ་ཤག་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་མོས་མཐུན་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་མཚོན་ཆེད་མཇལ་ཁ་ཡང་བཏང་མེད།” རྒྱ་དཔོན་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་བརྩི་བཀུར་གྱི་ཏར་འཕྲིན་གཏོང་དགོས་ཞེས་ཡང་ནན་བརྗོད་པར། བཀའ་ཤག་ནས་བཀའ་བློན་ང་ཕོད་ལྷ་སར་ཕེབས་འབྱོར་བྱུང་མཚམས་བཀའ་བློན་རྣམ་པས་མཇལ་འཕྲད་ཀྱིས་གཞི་ནས་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་རྒྱུའི་འགྲེལ་བཤད་གནང་ཡོད། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་བོད་གཞུང་གིས་གྲོས་མཐུན་བཞག་པའི་སྐོར་ལ་རྣམ་འགྱུར་སྤྲོ་ཙམ་བསྟན་ན་ཡག་པོ་ཡོད། དེ་ལྟར་གནང་ན་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་རྣམས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྙན་གྲགས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་གི་རེད་ཅེས་བཤད། ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེ ༡༠ ཉིན་བཀའ་ཤག་གི་མཚན་ཐོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ང་ཕོད་ཕྱིར་ཕེབས་རྗེས་གྲོས་མཐུན་སྐོར་གྲོས་བསྡུར་བྱས་ཐོག་གཞི་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ཏར་འཕྲིན་ཞིག་བཏང་བ་རེད།”

ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་ལྭ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་སྟོན་འཁོར་རྣམས་གྲོ་མོ་བཞུགས་སྒར་ནས་ལྷ་སར་ཆིབས་སྒྱུར་མཛད། ཉིན་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱ་དཔོན་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཏོ་ལས་གྲོ་མོ་ནས་ཐོན་ཏེ་ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༨ ཉིན་ལྷ་སར་འབྱོར་བ་རེད། ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡིས་བོད་ཀྱི་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་ཕེབས་བསུར་བཅར་རྒྱུའི་རེ་འདུན་བྱས་ཀྱང་ཕེབས་བསུར་བཀའ་བློན་ལྷ་ཀླུ་ཚེ་དབང་རྡོ་རྗེ་དང་། བཀའ་ཚབ་ཐུབ་བསྟན་རབ་ཡངས་གཉིས་གཏོང་གནང་བ་ལས་སྲིད་ཚབ་གཉིས་

ཕེབས་མེད།[༥༤] བོད་གཞུང་དམངས་ནས་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་དང་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། གྲོས་མཐུན་ལ་ངོས་ལེན་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་པོ་བསྟན་པ་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་མཐོང་བ་དང་ལམ་སེང་བོད་གཞུང་གི་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་། བླ་མ། མཁན་པོ། མི་སྣ་གྲགས་ཅན་བཅས་ལ་རྒྱལ་གཅེས་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོ་རྒྱག་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་སྐུ་འགྱེད་འབུལ་བ་སོགས་བློ་འགུགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱས་པ་རེད།[༥༥] ཀྲང་ཅིང་ཨུས་སྲིད་ཚབ་སྒྲུ་ཁང་བ་དང་། བློ་བཟང་བཀྲིས་རྣམ་གཉིས་སྔོན་རྗེས་སུ་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་ཏེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་དང་། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་བར་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་ལ་དགའ་བསུ་དང་། བཅོ་བཀུར་ཞུ་རྒྱུའི་སློག་འཁྲིན་གཏོང་དགོས་པའི་རེ་འདུན་ཞུས་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ལ་སྲིད་ཚབ་སྒྲུ་ཁང་བས་ལན་འདེབས་གནང་དོན་དུ། དང་ཐོག་གྲོས་མཐུན་དང་། རླུང་འཁྲིན་ནང་ནས་ཐོན་པའི་ནང་དོན་གཉིས་མཚུངས་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་དང་། ང་ཚོད་པེ་ཅིང་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་ཁོང་ལ་སྤྲད་པའི་ལས་འགན་ནི་ཞི་བའི་དབྱེ་འབྱེད་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་ལས་དམག་དོན་སྐོར་གྲོས་བསྡུར་བྱ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་སྤྲད་ཡོད་པ་མ་རེད། དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ནི་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ཞིག་བྱུང་འདུག་ཅིང་། གྲོས་མཐུན་དེ་དག་ཡང་སྙིང་གང་འདྲ་བྱུང་ཡོད་མེད་སྐོར་ང་ཚོད་ཕྱིར་འཁོར་མཚམས་སྐན་སེང་དང་། གྲོས་བསྡུར་བྱས་རྗེས་སྐད་ཆ་བྱས་ཆོག ཆབ་མདོར་བཙན་འཛུལ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་བྱུང་། བོད་ནི་ཆོས་ལྡན་རྒྱལ་ཁབ་ཞི་བདེར་དགའ་མཁན་ཞིག་ཡིན། སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་ཚང་མས་ཞི་བདེ་ཡོང་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་དགོངས་བཞེས་གནང་གི་ཡོད་ཅིང་། སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པས་ཀྱང་འཚེ་མེད་ཞི་བ་ཡོང་གང་ཐུབ་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་བོད་མི་རྣམས་ངར་སེམས་སྐྱེས་ཡོད་ཀྱང་ཏཱ་ལའི་བླ་མས་པེ་ཅིང་དུ་འབྱུས་མི་བཏང་སྙེ་ཞི་མོལ་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེས་མཐའ་

གཅིག་ཏུ་གནང་བ་རེད། བོད་ནི་ཆོས་ལུགས་དར་ཁྱབ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པར་བརྟེན་དེ་གར་དམག་དཔུང་བཏང་བ་ལས། སྐྱོང་སྐྱུང་འཇོམས་ལ་འཛོན་ཐང་ཆེ་བའི་སྐྱུ་ཚབ་དྲག་གྲུས་དེ་འདྲ་བཏང་ཡོང་ན་ཡག་གི་རེད། ཀྲུང་གོ་ནི་མི་འབོར་ཆེ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་རེད། འོན་ཀྱང་བྱ་བ་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་ཚོད་ཡོད་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས། གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་མ་བྱས་ན་གཉིད་ཁུག་པའི་མི་ཡང་ཡར་ལངས་ཏེ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་ཀྱི་རེད། གལ་ཏེ་བོད་འབངས་ལ་གཉའ་གནོན་བཏང་ཚེ་ང་རང་ནི་སྨྲ་ར་དཀར་པོ་ཆགས་ཤིང་། འཆི་ལ་ཁད་ཀྱི་མི་ཞིག་ཡིན། བོད་འབངས་རྣམས་ལ་སྐྱོབས་ཤུགས་མེད་ན་ཡང་། ཁོ་ཚོས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྨོན་ལམ་བརྒྱབ་སྟེ་རྗེས་སུ་ལས་འབྲས་འཁོར་སྲིད་ཀྱི་རེད།” ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་ལྷོ་གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལྷ་སར་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་བ་དང་། ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༩ ཉིན་ཆབ་མདོར་བཙན་འཛུལ་བྱེད་མཁན་གྱི་དམག་སྡེ་ཨང་ ༡༨ ཀྱི་དམག་སྤྱི་གཞོན་པ་ཕང་ཆི་མེ་ཡིས་སྟེ་ཁྲིད་པའི་སྔོན་བསྐྱོད་ཡན་ལག་དམག་དཔུང་སུམ་སྟོང་ཐམ་པ་དང་། ང་ཕོད། འཕའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་བཅས་ལྷ་སར་འབྱོར་བ་རེད། དེ་རྗེས་ཕང་ཆི་མེ་དང་། འཕའ་པ་ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་སོགས་ཀྱིས་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་དང་། བཀའ་བློན་རྣམ་པ་མཇལ་འཕྲད་ཞུས། སྲིད་ཚབ་བླུང་ཁང་བས་གསུངས་དོན། ཁྱོད་ཚོ་མན་ཆིང་དང་གོ་མིན་ཏང་དང་ཁྱད་པར་སྤྱུ་ཙམ་ཡང་མི་འདུག ཆབ་མདོ་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་ཧམ་བཟུང་བྱས་པ་ཞིག་རེད། ཞི་མོལ་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་དམག་སྐྱོད་བྱས་པ་དེས་བོད་རིགས་མི་སེར་རྣམས་ལ་སེམས་སྡུག་བཟོས་པ་རེད། ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་བར་གནས་སུ་སྡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་སྔར་ནས་རྒྱ་མིའི་ས་ཆ་ཧམ་བཟུང་བྱེད་འདོད་མེད། བོད་ས་དེ་སུས་ཟ་བསམ་ན་དོན་དངོས་ཐོག་ཟ་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་ནི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཆུང་བར་བརྙས་བཅོས་བྱེད་མཁན་རེད། ཁྱོད་ཚོས་བཤད་པའི་བོད་རིགས་

གྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་རྒྱ་མིས་རྫུན་བཟོ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་ང་ཚོ་བོད་རིགས་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་འབྲེལ་དེ་ཁྱེད་ཚོས་ཤེས་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད་པ་རེད།" ཁྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་གྲོས་མཐུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་ཟིན་པས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་དམག་དཔུང་ཆེ་བ་ལྷ་སར་མ་འབྱོར་གོང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་རྣམ་འགྱུར་ཞིག་སྟོན་པ་གནང་དགོས་ཞེས་༧སྐྱབས་སེང་ཡང་ཡང་ཞུས་པ་རེད། སྐབས་དེར་ཁྲང་གོ་ཧྲུ་དང་། ཐན་ཀོའོན་སན་གཉིས་ཀྱིས་དམག་དཔུང་ཁྲིད་ནས་མཇུག་ཏུ་ཡོང་གི་ཡོད་ཀྱང་ལྷ་སར་འབྱོར་མེད། སྲིད་ཚབ་གཉིས་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་ཧྲག་བསྡུས་རྒྱས་པ་ནས་གཏན་འཁེལ་བྱེད་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར། ཕྱི་ཟླ་༨ ཚེས་ ༡༩།༡༧ རིང་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་རྒྱས་འཛོམས་ཚོགས་པ་དེའི་ཐོག་ང་ཚོད་ཀྱིས་དང་ཐོག་རྒྱ་དམག་གིས་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་དཔུང་འཇུག་བྱས་པའི་སྐོར་དང་། རིམ་བཞིན་ཆབ་མདོ་དབང་སྒྱུར་བྱས་ཏེ་བོད་གཞུང་གིས་པེ་ཅིང་དུ་ཞི་མཐུན་སྐུ་ཚབ་བསྐོ་རྫོང་གིས་གྲོས་མཐུན་སྔ་ཕྱི་བར་གསུམ་གྱི་ཡོང་རྐྱེན་ཞིབ་ཕྲའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་དུས་གནས་བབ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་ད་ལམ་འདི་འདྲ་ཞིག་ལས་གནང་ཐབས་མེད་པའི་རྒྱུ་མཚན་སྙན་སེང་ཞུས་ཏེ་ང་ཚོས་དགོངས་སྐོར་མ་ཞུས་པར་ཐག་གཅོད་བྱས་པར་ང་ཚོ་མི་ལྷའི་ལུས་སྲོག་ལོངས་སྤྱོད་ཐོག་བཀའ་ཉེས་གང་གནང་རུང་འགྱོད་པ་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་རེད། ཚོགས་འདུ་ལྟན་རྒྱས་ནས་ཀྱང་ཡུལ་བབ་དུས་བསྟུན་དེ་ལས་གནང་ཐབས་མི་འདུག་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། བཀའ་ཤག་ཏུ་གཤམ་གསལ་དོན་ཚན་ཁག་གི་བསམ་འཆར་ཆིག་ཐོའི་ཐོག་དགོངས་བཞེས་བྱུང་ན་གྲོས་མཐུན་ལ་བརྩི་བཀུར་གྱི་ཧུར་འཕྲིན་གཏོང་རྒྱུའི་བསམ་འཆར་ཕུལ་བ་རེད། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མང་པོ་མི་ཡོང་བའི་བཙོན་ལེན་གང་ཐུབ་གནང་དགོས། དེ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱོད་ལམ་ཐད་ལྷ་སར་གཅིག་སྡུད་བྱ་རྒྱུ་མེད་པ་དང་། ལྷོ་ལམ་ནས་གྲོ་མོ་སོགས་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་ཤར་བསྐྱོད་བྱ་རྒྱུ། གྲོས་མཐུན་

ལག་ལེན་བསྟར་སྐབས་དང་ལེན་ཞུ་ཐབས་མེད་རིགས་ལ་བསམ་ཚུལ་བཏོན་འབུས་ཚོག་རྒྱུ། དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགན་དབང་ནི་དམག་དཔུང་གཙུན་ཉེ་སྲིད་བྱུས་དང་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལས་འགལ་དུ་མི་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། བོད་ཀྱི་འཇུགས་སྐྲུན་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་དགོས་རྒྱུ། གྲོས་མཐུན་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་ནང་གྲོས་མཐུན་དང་འགལ་རིགས་རྣམས་ལ་བོད་གཞུང་གིས་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཆོག་རྒྱུ།" བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུའི་ཚིག་ཐོ་གཞིར་བཞག་གི་དོན་ཚན་གསུམ་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཡིག་ཐོག་ལན་འདེབས་བྱུང་མཚམས་བོད་གཞུང་གིས་གཞི་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་བརྩི་འཇོག་བྱ་རྒྱུའི་སློག་འཕྲིན་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྡ་སྤྲོད་གནང་ཡོད་པ་རེད།

དོན་ཚན་གསུམ་ནི། ༡༽ དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་བཀའ་བཀོད་པུའུ་ཡི་འགན་དབང་སྐོར་དང་། ༢༽ ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་གོང་མཐོར་ཕྱིན་རྗེས། བོད་ཡོངས་གཅིག་གྱུར་གྱི་གནད་དོན། ༣༽ མདོ་སྨད་ས་ཁུལ་བོད་ཁོངས་སུ་གཏོགས་རྒྱུའི་གནད་དོན་བཅས་རེད།" རྒྱ་དཔོན་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡིས་བོད་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་གནད་དོན་ཁག་གི་ཐོག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྲིད་བྱུས་བསྒྱུར་བཤད་བྱས་པ་ཙམ་ལས་དང་ལེན་ཞུས་མེད། བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་རྒྱུའི་སྐོར་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་བཤད་དོན། ཐེ་ཁྲིན་དང་། ཀན་སུའུ། ཡུ་ནན། ཁམས། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བཅས་ཀྱི་བོད་རིགས་མི་མང་རྣམས་ཀྱིས་འདེམས་ཤོག་འཕེན་ནས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་མོས་མཐུན་བྱུང་ན་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་བཅིངས་བཀྲོལ་བཏང་ཟིན་མ་ཐག་ཡིན་སྟབས་གང་ཅིའི་ཐོག་མཐུད་མཚམས་བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷག་པར་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་གཞན་དག་རྣམས་བཅིངས་བཀྲོལ་སྔོན་དུ་ཐོབ་པར་

བརྟེན་ལས་དོན་ཡར་རྒྱས་སྲུར་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་གཅིག་གྱུར་གྱི་གྲོས་མོལ་ཡོང་མི་རུང་ཞེས་བཤད།" དེ་རྗེས་མི་རིང་བར་བོད་ཤར་ཕྱོགས་དང་ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན་བཅས་ནས་རྒྱ་དམག་ ༡༠༠༠༠ བཏུལ་བ་བོད་དུ་འཛུལ་ཞུགས་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དང་ས་མཚམས་འཁེལ་བའི་གྲོང་སྡེ་གཙོ་བོ་རུ་ཐོག་དང་། སྣར་ཐོག་སོགས་ས་གནས་གལ་ཆེ་ཁག་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རྩེ་དང་། གཞིས་རྩེ། ལྷ་ས་སོགས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་ཚང་མ་བཙན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། བོད་ཤར་ནུབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་རྒྱ་དམག་ཆེས་མང་པོ་སྡེབ་གསོག་བྱས་པ་བཅས་བོད་དེ་དྲག་པོའི་དབང་སྒྱུར་འོག་ཏུ་འདུ་བའི་ལས་དོན་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་དབང་ཤུགས་ཇི་ཆེར་སོང་བའི་གནས་སྟངས་འོག་བོད་གཞུང་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་སྐོར་ལ་སྨར་ཡང་ཞི་མོལ་བྱེད་འདོད་མ་བྱས་པར་བརྟེན། ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་གྲོས་མཐུན་གང་ཞིག་ཁས་ལེན་གནང་དང་མ་གནང་གི་རང་དབང་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད།

གྲོས་མཐུན་བཞག་ནས་ཟླ་བ་ལྔ་སོང་མཚམས་གཞི་ནས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཚན་ཐོག་ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་མའོ་ཀྲུའུ་ཞིར་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་བརྩི་སྲུང་ཞུ་བའི་གློག་འཕྲིན་ཞིག་ཕུལ་གནང་བ་དེའི་བརྗོད་ཚིག་རྣམས་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཟོས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་བོད་མི་མང་གི་འཕྲུལ་ཞུགས་བདེ་རྟར་གཟིགས་ཏེ་རྒྱ་དམར་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བ་གནང་རྒྱུ་ལས་དེ་མིན་འདེམས་ཀ་གཞན་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད། བོད་མི་མང་གི་ངོས་ནས་གྲོས་མཐུན་དང་། བཙན་འཛུལ་པ་རྒྱ་དམག་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་བསྟན་ཏེ། རྒྱ་མིའི་སྤྱོད་ཁང་ཁག་བར་གྱི་ཁ་དཔར་གྱི་སྐུད་པ་བཅད་པ་དང་། ཁང་པའི་ཤེལ་ཁྲར་རྡོ་གཞུས་པ། རྒྱ་དམག་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་འགྲོ་སྐབས་རྡོ་གཞུས་པ། དཔུང་བཟུར་གཏོང་བ། ཐུ་

ལག་ལེན་བསྟར་སྐབས་དང་ལེན་ཞུ་ཐབས་མེད་རིགས་ལ་བསམ་ཚུལ་བརྗོད་འཐུས་ཆོག་རྒྱུ། དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགན་དབང་ནི་དམག་དཔུང་གཙུག་ཏེ་སྲིད་ཇུས་དང་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལས་འགལ་དུ་མི་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། བོད་ཀྱི་འཇུགས་སྐྱུན་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་དགོས་རྒྱུ། གྲོས་མཐུན་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་ནང་གྲོས་མཐུན་དང་འགལ་རིགས་རྣམས་ལ་བོད་གཞུང་གིས་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་ཆོག་རྒྱུ།'' བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་ནས་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུའི་ཚིག་གྲོ་གཞིར་བཞག་གི་དོན་ཚན་གསུམ་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཡིག་ཐོག་ལན་འདེབས་བྱུང་མཚམས་བོད་གཞུང་གིས་གཞི་ནས་གྲོས་མཐུན་ལ་བརྩི་འཛོག་བྱ་རྒྱུའི་སློག་འཕྲིན་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྡ་སྦྲོད་གནང་ཡོད་པ་རེད།

དོན་ཚན་གསུམ་ནི། ༡༽ དམག་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་དམག་ཁྲུལ་ཁང་གི་བཀའ་བཀོད་པུའུ་ཡི་འགན་དབང་སྐོར་དང་། ༢༽ ཆབ་སྲིད་དང་དཔལ་འབྱོར། རིག་གནས་སོགས་གང་ཅིའི་ཐད་གོང་མཐོར་ཕྱིན་རྗེས། བོད་ཡོངས་གཅིག་གྱུར་གྱི་གནད་དོན། ༣༽ མདོ་སྨད་ས་ཁུལ་བོད་ཁོངས་སུ་གཏོགས་རྒྱུའི་གནད་དོན་བཅས་རེད།'' རྒྱ་དཔོན་གྲང་ཅིང་ཨུ་ཡིས་བོད་གཞུང་གིས་བརྗོད་པའི་གནད་དོན་ཁག་གི་ཐོག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྲིད་ཇུས་བསྒྱུར་བཤད་བྱས་པ་ཙམ་ལས་དང་ལེན་ཞུས་མེད། བོད་རིགས་ས་ཁུལ་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་རྒྱུའི་སྐོར་གྲང་ཅིང་ཨུ་ནས་བཤད་དོན། ཟི་ཁྲིན་དང་། ཀན་སུའུ། ཡུ་ནན། ཁམས། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བཅས་ཀྱི་བོད་རིགས་མི་མང་རྣམས་ཀྱིས་འདེམས་ཤོག་འཕེན་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེ་རྒྱུ་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་མོས་མཐུན་བྱུང་ན་འགྲིགས་ཀྱི་རེད། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་བཅིངས་བཀྲོལ་བཏང་ཟིན་མ་ཐག་ཡིན་སྟབས་གང་ཅིའི་ཐོག་མཐུད་མཚམས་བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷག་པར་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་གཞན་དག་རྣམས་བཅིངས་བཀྲོལ་སྔོན་དུ་ཐོབ་པར་

བརྟེན་ལས་དོན་ཡར་རྒྱས་སྤྱུར་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པས། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདིར་གཅིག་གྱུར་གྱི་གྲོས་མོལ་ཡོང་མི་རུང་ཞེས་བཤད།[༦༠] དེ་རྗེས་མི་རིང་བར་བོད་ཤར་ཕྱོགས་དང་ཤར་ཁུར་ཀྱི་སི་ཐན་བཅས་ནས་རྒྱ་དམག ༡༠༠༠༠ བརྒྱལ་བ་བོད་དུ་འཛུལ་ཞུགས་བྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་དང་ས་མཚམས་འཁེལ་བའི་གྲོང་སྡེ་གཙོ་བོ་རུ་ཐོག་དང་། སྒར་ཐོག་སོགས་ས་གནས་གལ་ཆེ་ཁག་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རྩེ་དང་། གཞིས་རྩེ། ལྷ་ས་སོགས་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་ཚང་མ་བཙན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། བོད་ཤར་ནུབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་རྒྱ་དམག་ཆེས་མང་པོ་སྡེབ་གསོག་བྱས་པ་བཅས་བོད་དེ་དྲག་པོའི་དབང་སྒྱུར་འོག་ཏུ་འདུ་བའི་ལས་དོན་དངོས་སུ་སྒྲུབ་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་དབང་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་སོང་བའི་གནས་སྟངས་འོག་བོད་གཞུང་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་སྐོར་ལ་སྐར་ཡང་ཞི་མོལ་བྱེད་འདོད་མ་བྱས་པར་བརྟེན། ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་གྲོས་མཐུན་གང་ཞིག་ཁས་ལེན་གནང་དང་མ་གནང་གི་རང་དབང་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད།

གྲོས་མཐུན་བཞག་ནས་ཟླ་བ་ལྔ་སོང་མཚམས་གཞི་ནས་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་མཚན་ཐོག་ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༤ ཉིན་མའོ་ཀྲུའུ་ཞིར་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པར་བསྟེ་སྤྲུང་ཞུ་བའི་གློག་འཕྲིན་ཞིག་ཕུལ་གནང་བ་དེའི་བརྗོད་ཚིག་རྣམས་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བཟོས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་གིས་བོད་མི་མང་གི་འཕྲུལ་ཕྱུགས་བདེ་རྩར་གཟིགས་ཏེ་རྒྱ་དམར་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་བ་གནང་རྒྱུ་ལས་དེ་མིན་འདེམས་ཀ་གཞན་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད། བོད་མི་མང་གི་ངོས་ནས་གྲོས་མཐུན་དང་། བཙན་འཛུལ་པ་རྒྱ་དམག་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་བསྟན་ཏེ། རྒྱ་མིའི་སྡོད་ཁང་ཁག་བར་གྱི་ཁ་དཔར་གྱི་སྦྱུད་པ་བཅད་པ་དང་། ཁང་པའི་ཤེལ་ཁྲར་རྡོ་གཞུས་པ། རྒྱ་དམག་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་འགྲོ་སྐབས་རྡོ་གཞུས་པ། དཔུང་ཟུར་གཏོང་བ། ཐུ་

ལུད་བརྒྱབ་པ། རྒྱ་དམར་བོད་ནས་ཕྱིར་ལོག་དགོས་པའི་སྨུན་འབྲིན་གྱི་ཡི་གེ་སྦྲར་བ་སོགས་ངོ་རྒོལ་རྣམ་འགྱུར་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད།" རྒྱ་དམག་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་རིམ་པས་འགྱོར་སྐབས་བཟའ་ཆས་སོགས་ཀྱི་རིན་གོང་ཉིན་རེ་བཞིན་འཕར་ནས་མཐའ་མ་ལྡབ་བཅུ་ཙམ་འཕར་ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྔ་གེའི་ཉིན་ཁ་ཐོག་མ་དེ་བྱུང་བ་རེད། བོད་མི་མང་གི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ངེ་སྡུག་ཇེ་ཞན་དུ་གྱུར་སྐབས་བོད་མི་མང་གི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོའི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་བསྐོང་ཚོགས་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ཉིན་མི་གྲངས་ཆིག་སྟོང་ལྷག་ཙམ་བསྡུ་རུབ་བྱས་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་སྡོད་ཡུལ་ས་འདུ་ཚང་གི་མཐའ་བསྐོར་བ་དང་། བོད་ནི་རང་བཙན་ཡིན། རྒྱ་དམར་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་སོགས་སྐད་འབོད་བརྒྱབ་པ་དང་། བོད་གཞུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ལ་ཆིག་ཐོ་དོན་ཚན་དྲུག་འཁོད་པའི་བདེ་སྡུག་ཞུ་འབོད་དང་དགོས་འདུན་གྱི་ཡི་གེ་ཕུལ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་དམར་ནས་མི་དམངས་ཚོགས་འདུའི་ལས་འགུལ་དེ་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ལོག་སྤྱོད་རུ་ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་སྲིད་ཚབ་གཉིས་ཀྱི་ངན་སེམས་ཟུར་བཙངས་དང་བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ངན་བྱུས་ཡིན་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཏེ། བོད་གཞུང་ལ་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་བཀག་འགོག་བྱེད་དགོས་པ་དང་། སྲིད་ཚབ་གཉིས་གནས་དབྱུང་གཏོང་དགོས་པའི་གནོན་ཤུགས་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུའི་བཀའ་ཕབ་གནང་དགོས་བྱུང་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཕྱུལ་བྱུང་གི་དཔའ་བོ་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་བྱུང་བ་རེད།" བོད་སྡོད་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཐོག་ཞི་དྲག་གི་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་སྤྲད་དེ་ཁྲིམས་མཐུན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བའི་འབད་བརྩོན་བྱས་ཀྱང་། ཁྲིམས་མཐུན་ལ་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ནས་མོས་མཐུན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་མེད་པ

གསལ་པོ་ཡིན། དེ་སྐོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༦ ཉིན་མདོ་ཅེ་ཏུང་རང་གི་ཁ་ནས་གསལ་པོ་བཤད་དོན། སྲིད་བློན་གཉིས་ཀྱིས་མ་ཚད་ཏཱ་ལའི་དང་དེའི་ཚོགས་ཁག་གི་མི་མང་ཆེ་བས་ཀྱང་གྲོས་མཐུན་ཚོད་ཡིག་དེ་ཁས་མ་བླངས་ཀ་མེད་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་བསམ་པར་བརྟེན་ལག་ལེན་བྱེད་འདོད་ཡོད་པ་མ་རེད། དེང་སྐབས་ང་ཚོར་གྲོས་མཐུན་ཚོད་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ཚང་མ་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་དངོས་པོའི་རྨང་གཞི་མེད་པ་མ་ཟད། གྲོས་མཐུན་གྱི་ཚོད་ཡིག་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་རྨང་གཞི་མེད་ལ། གྲོས་མཐུན་གྱི་ཚོད་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ཚང་མ་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་མཐོ་རིམ་གྱི་རྨང་གཞི་ཡང་མེད།” ཅེས་བཤད་ཡོད། རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་ལྷ་སར་འཛུལ་མ་ཐག་༧གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་སྐུ་དབང་ཉམས་དམས་རྡོག་རོལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ཇུས་གསུམ་ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཀུ་རྩལ་སྤྲུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ། ཁ་བྲལ་བཏང་སྟེ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་འོག་བོད་མི་ནང་ཁྲུལ་སྲིད་དོན་དང་། ལུང་ཚན་མི་མཐུན་པ་བཟོས་པ་དང་། གཉིས་པ། བོད་མིའི་འདོད་བློ་མེད་པར་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་བཅོས་སྒྱུར་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྨང་གཞི་གཏོར་བཤིག་བཏང་བ། གསུམ་པ། རྒྱ་ནག་ཕྱེ་ཅིང་གཞུང་གི་སྒྲིག་འཛུགས་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་། དེའི་སྟངས་འཛིན་འོག་གི་སྡེ་ཚན་གསར་པ་ཁག་ལ་དོན་དམ་གྱི་དབང་ཆ་སྤྲད་དེ་བོད་དུ་ཡོད་བཞིན་པའི་བོད་གཞུང་གི་སྒྲིག་འཛུགས་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་། མཉམ་ལས་བྱེད་དུ་བཙུག་ནས་བོད་གཞུང་གི་དངོས་ཡོད་དབང་ཆ་རྣམས་ནུས་མེད་བཟོས་པ་དང་། བོད་མིའི་བཙན་གོལ་གྱི་ནུས་ཤུགས་གཅོག་ཐབས་སུ་བོད་ཡུལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ས་ཁུལ་དབྱེ་བགོས་བྱས་ཏེ་བོད་ཡུལ་དུམ་བུར་བཏང་བ་རེད། ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། སྲིད་དོན། ས་ཞིང་བཅས་བཅོས་སྒྱུར་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་བརྩན་འཛུལ་བྱས་པ་དང་ཆབས་ཅིག ཆོས་བྱེད་བླ་མ་ལས་སྡེ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་བཅས་ལ་ཡང་

ལུད་བརྒྱབ་པ། རྒྱ་དམར་བོད་ནས་ཕྱིར་ལོག་དགོས་པའི་སྙན་འབྲིན་གྱི་ཡི་གེ་སྤྲར་བ་སོགས་ངོ་རྒོལ་རྣམ་འགྱུར་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད།” རྒྱ་དམག་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་རིམ་པས་འཁྱོར་སྟབས་བཟའ་ཆས་སོགས་ཀྱི་རིན་གོང་ཉིན་རེ་བཞིན་འཕར་ནས་མཐའ་མ་ལྔབ་བཅུ་ཙམ་འཕར་ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་མུ་གེའི་ཉེན་ཁ་ཐོག་མ་དེ་བྱུང་བ་རེད། བོད་མི་མང་གི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དེ་སྡུག་ཇེ་ཞན་དུ་གྱུར་སྟབས་བོད་མི་མང་གི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགྱུལ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༣༡ ཉིན་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་བསྐོང་ཚོགས་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ ཉིན་མི་གྲངས་ཆིག་སྟོང་ལྷག་ཙམ་བསྡུ་རུབ་བྱས་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་སྡོད་ཡུལ་ས་འདུ་ཚང་གི་མཐའ་བསྐོར་བ་དང་། བོད་ནི་རང་བཙན་ཡིན། རྒྱ་དམར་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་སོགས་སྐད་འབོད་བརྒྱབ་པ་དང་། བོད་གཞུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ལ་ཆིག་ཐོ་དོན་ཚན་དྲུག་འཁོད་པའི་བདེ་སྡུག་ཞུ་འབོད་དང་དགོས་འདུན་གྱི་ཡི་གེ་ཕུལ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་དམར་ནས་མི་དམངས་ཚོགས་འདུའི་ལས་འགུལ་དེ་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ལོག་སྤྱོད་རུ་ཚོགས་ཀྱི་གཙོ་འཛིན་སྲིད་ཚབ་གཉིས་ཀྱི་ངན་སེམས་ཟུར་བཅངས་དང་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ངན་བྱུས་ཡིན་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཏེ། བོད་གཞུང་ལ་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་བཀག་འགོག་བྱེད་དགོས་པ་དང་། སྲིད་ཚབ་གཉིས་གནས་དབྱུང་གཏོང་དགོས་པའི་གནོན་ཤུགས་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ᨀགོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུའི་བཀའ་ཕབ་གནང་དགོས་བྱུང་བར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཕྱུལ་བྱུང་གི་དཔའ་བོ་སྲིད་ཚབ་རྣམ་གཉིས་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་བྱུང་བ་རེད།” བོད་སྡོད་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་བོད་གཞུང་འབངས་གཉིས་ཐོག་ཞི་དྲག་གི་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོད་སྤྲད་དེ་གྲོས་མཐུན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བའི་འབད་བརྩོན་བྱས་ཀྱང་། གྲོས་མཐུན་ལ་བོད་གཞུང་དམངས་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ནས་མོས་མཐུན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་མེད་པ་

གསལ་པོ་ཡིན། དེ་སྐོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༨ ཉིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་
རང་གི་ཁ་ནས་གསལ་པོ་བཤད་དོན། སྲིད་བློན་གཉིས་ཀྱིས་མ་ཚད་ཀྲུ་ལའི་དང་
དེའི་ཚོགས་ཁག་གི་མི་མང་ཆེ་བས་ཀྱང་གྲོས་མཐུན་ཚོད་ཡིག་དེ་ཁས་མ་བླངས་
ཀ་མེད་བྱུང་བ་ཞིག་རེད་བསམ་པར་བརྟེན་ལག་ལེན་བྱེད་འདོད་ཡོད་པ་མ་རེད།
དེང་སྐབས་ང་ཚོར་གྲོས་མཐུན་ཚོད་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ཚང་མ་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་
དངོས་པོའི་རྨང་གཞི་མེད་པ་མ་ཟད། གྲོས་མཐུན་གྱི་ཚོད་ཡིག་ལག་ལེན་བྱེད་
རྒྱུའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་རྨང་གཞི་མེད་ལ། གྲོས་མཐུན་གྱི་ཚོད་ཡིག་གི་དོན་ཚན་ཚང་
མ་ལག་ལེན་བྱེད་རྒྱུའི་མཐོ་རིམ་གྱི་རྨང་གཞི་ཡང་མེད།”ཅེས་བཤད་ཡོད། རྒྱ་
མིའི་དཔུང་དམག་ལྷ་སར་འཛུལ་མ་ཐག་“གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་དང་། བོད་
གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་སྐུ་དབང་ཉམས་དམས་ཇོག་རོལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ཇུས་གསུམ་
ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཀྱ་རྒྱལ་སྲུགས་ཀྱི་སྣོ་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ།
ཁ་བྲལ་བཏང་སྟེ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་འོག་བོད་མི་ནང་ཁྲུལ་སྲིད་དོན་
དང་། ལུང་ཚན་མི་མཐུན་པ་བཟོས་པ་དང་། གཉིས་པ། བོད་མིའི་འདོད་བློ་
མེད་པར་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་བཅོས་སྒྱུར་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་
སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྨང་གཞི་གཏོར་བཤིག་བཏང་བ། གསུམ་པ། རྒྱ་ནག་ཕེ་ཅིང་གཞུང་
གི་སྲིག་འཛུགས་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་། དེའི་སྟངས་འཛིན་འོག་གི་སྡེ་ཚན་གསར་
པ་ཁག་ལ་དོན་དམ་གྱི་དབང་ཆ་སྤྲད་དེ་བོད་དུ་ཡོད་བཞིན་པའི་བོད་གཞུང་གི་སྲིག་
འཛུགས་སྡེ་ཚན་ཁག་དང་། མཉམ་ལས་བྱེད་དུ་བཙུག་ནས་བོད་གཞུང་གི་དངོས་
ཡོད་དབང་ཆ་རྣམས་ནུས་མེད་བཟོས་པ་དང་། བོད་མིའི་བཙན་གོལ་གྱི་ནུས་
ཤུགས་གཙོག་ཐབས་སུ་བོད་ཡུལ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ས་ཁྲུལ་དབྱེ་བགོས་བྱས་ཏེ་བོད་
ཡུལ་དུམ་བུར་བཏང་བ་རེད། ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་སྤྱི་ཚོགས་དང་།
སྲིད་དོན། ས་ཞིང་བཅས་བཅོས་སྒྱུར་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་བརྩན་འགེལ་བྱས་
པ་དང་ཆབས་ཅིག ཆོས་བྱེད་བླ་མ་ལས་སྡེ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་བཅས་ལ་ཡང་

ཡང་སྐྱོན་འཛུགས་བྱས་པར་བརྟེན་བོད་མིའི་ངོས་ནས་དྲག་པོའི་རྣམ་འགྱུར་གྱི་ལན་བརྡ་སྤྲོད་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་སོང་བ་དང་། བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཁུལ་དུ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་བཅོས་སྒྱུར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཏེ་རྒྱ་དམག་ནས་གདུག་རྩུབ་ཆེན་པོས་བོད་མིའི་ཁ་དབང་འཕྲོག་བཅོམ་དང་། གྲགས་ཅན་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་རྩ་མེད་བཟོས་པ། ཆོས་བྱེད་བླ་མ་དགེ་འདུན་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་བཙན་བཟུང་གིས་བཙོན་འཇུག་དང་། དམར་གསོད་བཏང་བ་སོགས་ཚད་ལས་བརྒལ་བའི་བཙན་གནོན་བྱས་པ་བཟོད་ཐབས་བྲལ་ཏེ་དྲག་པོའི་ཐོལ་འཛིངས་མི་བྱ་ཐབས་མེད་དུ་གྱུར་ནས། བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་བཙན་རྒོལ་གྱི་ལས་འགུལ་རྒྱ་ཆེ་ཁྱབ་གདལ་བྱུང་ཡོད། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བོད་དབུས་ཕྱོགས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་དམར་ལ་དྲག་པོའི་ཐོལ་འཛིངས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཁྱབ་འཕེལ་བྱུང་སྟེ་མཐར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་བོད་རྒྱལ་ཡོངས་མི་མང་སྙིར་ལངས་ཀྱིས་བོད་རང་བཙན་ཡིན་པའི་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་། ༸གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས་ཐབས་བྲལ་ཏེ་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གིས་དབུས་པའི་ཞི་དྲག་ཚིབས་ཞབས་སྐོར་འཁོར་བཅས་རྒྱ་གར་དུ་བཙན་བྱོལ་ཚིབས་སྒྱུར་གནང་ཞིང་། རྒྱ་གར་ས་ཐོག་ཏུ་ཕེབས་མ་ཐག་༸གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་རང་དབང་གི་སྒོ་ནས་གསུང་བླེང་གནང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བྱུང་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༨ ཉིན་རྒྱ་ཤར་ཨ་སམ་ཏེའི་ཐེ་པུར་ས་གནས་སུ་གསར་འགོད་པ་རྣམས་ལ་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་དབང་མེད་ངང་འཛོག་དགོས་བྱུང་བ་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད། དེ་རྗེས་ཕྱི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༣༠ ཉིན་མ་སུ་རིར་གསར་འགོད་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་༸གོང་ས་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་དོན། ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་ས་ཐོག་ལ་རྒྱ་དམག་བཏང་བ་དེ་ཏ་ཅང་གི་བཙན་ཤེད་ཚོད་མེད་ཅིག་ཡིན་ལ། དེའི་རྗེས་སུ་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་དེ་ཡང་བོད་མི་དམངས་ལ་དཔུང་ཤུགས་ཀྱིས་མི་འཛོག་

ཀ་མེད་བྱུང་བ་ལས། བོད་མི་དམངས་ བློ་མོས་འདོད་བབས་ཀྱིས་བཞག་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་ལུགས་དང་། བཙན་དབང་གིས་འཛོག་ཏུ་བཅུག་པའི་གྲོས་མཐུན་ཟེར་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་དམར་རང་ཉིད་ནས་འགལ་འདས་རིམ་པ་བྱས་ཟིན་ལུགས་བཀའ་གསལ་པོ་གནང་ཡོད་པ་དེ་ནས་བཟུང་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་དེ་དག་ཁྲིམས་དོན་གཉིས་ཀའི་ཐོག་ནས་ནུས་མེད་ཤི་རོ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཟིན་སྟབས་ངོས་འཛིན་བྱ་ཡུལ་གང་ཡང་མེད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཞིབ་ཚོགས་པས་བརྟོན་པའི་བོད་ཀྱི་དྲི་དོན་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ཞེས་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོའི་གྲོས་མཐུན་དེ་དག་བཙན་དབང་འོག་བཞག་པར་བརྟེན་རྩ་འཛིན་མི་འཕེར་ཞེས་པའི་རྟོད་འཛུགས་བྱེད་ཐུབ། ཅེས་དང་། ཡང་ ༡༩༥༡ ལོའི་གྲོས་མཐུན་དེ་ལ་རྟོད་འཛུགས་བྱེད་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནི། གྲོས་མཐུན་དེར་གསལ་རྒྱ་མིས་རྩ་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་རྣམས་བརྡལ་བཤིག་བཏང་ཟིན་པས། བོད་མིས་རྩ་འཛིན་བྱེད་དགོས་པ་རྣམས་རྩ་འཛིན་དགོས་པ་མིན། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་གྲོས་མཐུན་དེར་གསལ་བའི་བྱེད་སྒོ་རྣམས་འགལ་འདས་བྱུང་ན། ཕྱོགས་གཞན་དེས་ལག་ལེན་མི་འཁེལ་བའི་གྲོས་མཐུན་དེ་ནུས་མེད་དུ་གྱུར་ལུགས་བརྗོད་དེ་མཚམས་འཛོག་བྱས་ན་འགྲིགས། གནད་དོན་དེ་རིགས་ལ་ཨ་རིའི་ནང་མོས་མཐུན་ཐེངས་གསུམ་བྱས་འདུག ཅེས་དང་། ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༠ ཉིན་མ་སུ་རིར་གསར་མཁན་ཚོས་ ༡༩༥༡ ལོར་བོད་རྒྱའི་དབར་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་ལ་ད་དུང་ནུས་པ་ཡོད་མེད་སྐོར་ཧ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པའི་བཀའ་ལན་དུ། རྒྱ་མིའི་འདོད་བློ་ལྟར་བོད་རྒྱའི་དབར་འཛོག་ཏུ་བཅུག་པའི་གྲོས་མཐུན་དེ་ལ་རྒྱ་མི་རང་ངོས་ནས་བརྩི་འཛོག་མ་བྱས་པར་གྲོས་མཐུན་ནུས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་རྩ་རྒྱུན་བཟོས་པ་རེད། དེར་བརྟེན་ང་ཚོས་གྲོས་མཐུན་དེ་ལ་རྩ་འཛིན་བྱེད་མི་ཐུབ། ཅེས་གསུངས་འདུག ཧ་ལའི་བླ་མས་གྲོས་མཐུན་དེར་རྩ་འཛིན་

མེད་གསུངས་རྗེས། བོད་རང་དབང་སྟར་བཞིན་གནས་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ན་འགྲིགས་ཞེས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད།

མཐའ་དོན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིང་དུ་བོད་རྒྱའི་བར་འདྲ་མཉམ་མིན་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་བཞག་ནས་ད་ལམ་མི་ལོ་ལྔ་བཅུ་ལྷག་འཁོར་བའི་སྐབས་འདིར་ང་ཚོས་ཐོག་མར་གྲོས་མཐུན་འཛོག་སྟངས་དང་། བར་དུ་ཕྱོགས་གཉིས་བར་བསམ་འཆར་མི་མཐུན་པའི་འཐབ་རྩོད་བྱུང་རིམ། མཐའ་མ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་གཏོར་བཤིག་བཏང་སྟེ། བོད་དང་བོད་མིར་དྲག་གནོན་བྱས་པ་བཅས་བོད་ནང་གི་དངོས་བྱུང་གནས་ཚུལ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཐོག་བཅས་ཕྱོགས་གང་ནས་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བ་ཡོངས་སུ་ནུས་མེད་ལ་གྱུར་ཟིན་པའི་གནས་ཚུལ་སྙིང་བསྡུས་ངོ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་རེ་ཞིག་འདི་ཙམ་མོ།།

བཙོས་སྐྲུར་ནས། རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བའི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ།

༡༩༥༦–༡༩༧༩ བཙོས་སྐྲུར་དང་། མཉམ་ལས་ཅན་གྱི་དུས་ཡུན།

༄༅། །ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ལོར་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་པར་འགྱོར་བའི་རྒྱ་ནག་དམག་དཔུང་གིས་ཁམས་དང་། ཨ་མདོའི་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་ནང་དམངས་གཙོའི་བཙོས་སྐྲུར་ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་དངོས་སུ་འགོ་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་མདོ་ཁམས་གཉིས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་བཙོས་སྐྲུར་གྱི་ལས་དོན་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། བོད་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུའང་དེའི་རྗེས་ལོར་གོང་མཚུངས་དམངས་གཙོ་བཙོས་སྐྲུར་བཏང་ཡོད་ཅིང་། ལས་འགུལ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་མི་དྲག་དཔོན་རིགས་དང་། གཞན་ཡང་ཁྱིམ་ཚང་འབྱོར་ལྡན་རྣམས་ཀྱི་རང་བདག་རྒྱུ་དངོས་དང་། མཁར་དབང་བཅས་པ་གཞུང་བཞེས་བཏང་ཡོད།

སྐེར་ལ་དབང་བའི་རྒྱུ་དངོས་གཞུང་བཞེས་བཏང་རྗེས་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་རོགས་རེས་ཚོགས་ཆུང་ཟེར་བ་བཙུགས་ནས་བོད་མི་རྣམས་ཚོགས་ཆུང་ཁག་བཀོས་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོ་མཇུག་བར་བོད་དབུས་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཁྱིམ་དུད་ ༡༦༦༠༠༠ ལྷག་ཙམ་རོགས་རེས་ཚོགས་ཆུང་ཁག་༣༣༠༠༠ ནང་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད།' སྤྱི་ཚོགས་བཙོས་སྐྲུར་གྱི་ལས་འགུལ་དེའི་ནང་སྐེར་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ཡོངས་རྫོགས་མེད་པར་བཟོ་ཐུབ་མེད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ཐོན་སྐྱེད་ཡོང་འབབ་ལ་རྒྱལ་གཅེས་སྤྱི་འབུ་དང་། འབྲུ་ལྷག་སྤུས་ཚོང་། སྤྱི་དམངས་གསོག་འཇོག་བསྡུ་འབབ་ཟེར་བའི་མིང་བཏགས་ཏེ་ཁྲལ་རིགས་ཆེན་པོ་བཙན་བསྡུ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་དམར་གྱི་ཁེ་གྲོང་དོ་སྐོམས་མེད་པའི་བཙོས་སྒྱུར་སྲིད་བྱུས་དེ་དག་གིས་བོད་སྐྱིད་ལ་གེགས་བར་ཆེན་པོ་བཟོས་པར་བརྟེན་མི་དམངས་ཀྱིས་བོད་སྐྱིད་ལས་དོན་ལ་སྨྲོ་ཤུགས་ཇེ་ཞན་དུ་གྱུར་པ་དང་། བོད་སྐྱིད་ཉམས་རྒུད་ཚབས་ཆེ་བྱུང་སྟེ་བཟའ་བཅའ་མི་ལོང་བའི་མུ་གེའི་དཀའ་སྡུག་རྒྱ་ཆེར་ཁྱབ་ཡོད་པ་རེད། རོགས་རེས་ཚོགས་ཆུང་ཟེར་བའི་འགོ་པ་དཔོན་ངན་ཚོས་གོང་རིམ་རྒྱ་དམར་གྱི་ཇོ་སྨྱུང་དང་། རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐོན་འབབ་གྲངས་ཐོ་རྫུན་བཟོ་བྱས་ཏེ་གོང་རིམ་ལ་ཕུལ་གྱི་ཡོད། རྫུན་བཟོའི་ཐོན་སྐྱེད་ཡོང་འབབ་ཀྱི་གྲངས་ཐོ་དེ་དག་མི་དམངས་ལ་དཔྱ་ཁྲལ་བསྡུ་བའི་གཞི་རིམ་གྱི་རྩ་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་མདུན་ལམ་དང་། བོད་སྐྱིད་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་ཐེབས་ཡོད། ད་དུང་རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོར་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་ནང་གྲལ་རིམ་ཁག་གསུམ་དུ་དབྱེ་ནས་གྲལ་རིམ་འཐབ་འཛིངས་ཟེར་བའི་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཞིང་། ལས་འགུལ་དེའི་ནང་མི་དམངས་ནང་ཉེས་པ་ཐེར་འདོན་དང་། རང་སྐྱོན་རང་བརྗོད་བྱེད་དུ་འཇུག་པ། རྫུང་རྗེ་ག་ཚ་ནན་གཏོང་བ་བཅས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྩ་དོན་གསུམ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་ལག་བསྟར་བྱས་ནས་དེ་སྔ་བོད་གཞུང་གི་གཞུང་ཞབས་དང་། འབྱོར་ལྡན་སྒེར་པ། ཆོས་བྱེད་ཀྱི་མཁན་བླ་སོགས་ལ་མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་ཟེར་བའི་ཉེས་ཞ་ཆེན་པོ་གཡོགས་ནས་ཉིན་མཚན་མེད་པར་འཐབ་རྩོད་སོགས་ཤིན་ཏུ་ལྷི་བའི་མནར་གཅོད་བཏང་ཡོད་པ་དང་། འཐབ་འཛིངས་ལས་འགུལ་དེ་དག་ནང་བོད་མི་དུས་མིན་རྐྱེན་འདས་སོང་བའི་གྲངས་འབོར་ ༨༣༠༠༠ ལྷག་ཟིན་ཡོད་པ་རེད།[1]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༥ ལོར་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པས་རོགས་རེས་ཚོགས་ཆུང་ཁྲུ་བསྡུ་བྱས་ཏེ་མི་མང་སྤྱི་ཁང་ཟེར་བ་འགོ་བཙུགས་ཀྱིས་སྣེར་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ཤུལ་མེད་བཟོས་ནས་མི་དམངས་རྣམས་མི་མང་སྤྱི་ཁང་ཟེར་བར་ཁག་བགོས་བྱས་པ་དང་། ཡར་ལངས་ཞིང་བྲན་རྣམས་འཚོ་གོས་གཅིག་ཏུ་རོལ་བའི་

སྲིད་བྱུས་ཟེར་བའི་འོག་མི་དམངས་མཉམ་ཟ་མཉམ་འབྱུང་བྱེད་དུ་བཙུག་ཡོད་པར་མ་ཟད། ངལ་རྩོལ་ཚད་ལས་བརྒལ་བ་བསྐྱལ་ཡོད། ཆ་སྙོམས་བྱས་ན་མི་རེས་ཉིན་རེར་ཆུ་ཚོད་ ༡༥ (ཐོ་རངས་ཆུ་ཚོད་ ༥ ནས་དགོང་མོའི་ཆུ་ཚོད་ ༨ བར་) ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། སྐབས་རེ་དེ་ལས་མང་བའི་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས། དགོང་མོ་འཆར་ཅན་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོའི་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་དགོས་པ་ཡིན། སྤྱི་ཁང་གི་ལས་ཀའི་འགོ་ཁྲིད་དང་། ཐོན་འབྲས་ཐོན་སྐྱེད་རུ་ཁག་ཟེར་བའི་འགོ་པས་བརྫུ་སྐྱུལ་དོ་དམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངལ་རྩོལ་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་ལོ་རེ་ཆ་སྙོམས་ལས་ཚད་སྐར་ཆ་ ༣༥༠༠ ཡིན་པ་དང་། སྐར་ཆ་རེར་ལས་དོད་ཕིང་ ༨ (ཕིང་ ༡༠༠ ལ་རྒྱ་སྒོར་ ༡ ཡིན་) ལས་ཐོབ་ཀྱི་མེད། དེར་བརྟེན་སྤྱི་ཁང་གི་ཁོངས་གཏོགས་མི་གཅིག་གི་ལོ་རེའི་ཡོང་འབབ་རྒྱ་སྒོར་ ༣༨༨ (ཨ་སྒོར་ ༣༥) ཙམ་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་ཚད་གཞི་དམའ་ཤོས་བཟུང་ནའང་ཉུང་མཐར་རྒྱ་སྒོར་ ༣༩༧ (ཨ་སྒོར་ ༩༣) ཙམ་དགོས་ངེས་ཡིན།

རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་སྐབས་དེར་ "རྩོལ་བསྡུན་ཐོབ་སྤྲོད་" ཟེར་བའི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དེས་བྱིས་པ་མང་བ་དང་། ཕ་མ་རྒན་རྒོན། ནད་གཙོང་སོགས་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་ཞན་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཚབས་ཆེ་འཕོག་ཡོད། ངལ་རྩོལ་སྐྱུལ་ཤུགས་ཆེ་ལ་འཚོ་བ་ཧ་ཅང་ཞན་པའི་དཀའ་སྡུག་འོག་བོད་མི་སྟོང་ཚོ་མང་པོས་རང་གི་ལུས་སྲོག་འཚོ་ཐབས་སུ་ཙི་ཙི་དང་། ཁྱི་ཤ། འབུ། རྩྭ། རྫི་དུམ། ཤིང་པགས་དང་ལོ་མ་གང་བྱུང་བཟས་ནས་དུད་འགྲོ་ལྟ་བུའི་འཚོ་བ་སྐྱེལ་དགོས་བྱུང་ཡོད། གནས་སྟངས་དེ་བས་ཐབས་སྡུག་པ་ཞིག་ལ་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་དང་། ཞི་བའི་རྒྱ་ལས་རྣམས་ཀྱི་ཟ་འབྲུའི་ཐོན་སྐྱེད་ཆེད་བོད་ཀྱི་ཞིང་ཁྲལ་ས་ཞིང་བརྒྱ་ཆ་ ༨༠ ནང་དགུན་གྲོའི་འདེབས་ལས་བྱེད་རྒྱུའི་བཙན་སྐྱུལ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་ཡོད། དགུན་གྲོ་འདེབས་ལས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་བྱ་ཐབས་

ལ་བརྟེན་ནས་ཐོག་མར་ལོ་ཤས་རིང་ཐོན་འབབ་ཙུང་ཡག་པོ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། གྲོའི་འདེབས་ལས་ནི་བོད་ཀྱི་ས་ཁམས་དང་། གནམ་གཤིས་གང་ཐད་ནས་རན་པོ་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་ས་བཅུད་ཏ་ཙང་ཉམས་ཞན་དུ་བཏང་བར་བརྟེན་རིམ་བཞིན་ཐོན་འབབ་ཇེ་ཞན་དུ་ཕྱིན་པར་མ་ཟད། མི་དམངས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་། འཚོ་བར་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་བཟོས་ཡོད།

འབྲོག་ཁུལ་ལ་མཆོན་ན་འང་གོང་གསལ[1] བྱས་ཁག་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ལྟར། རང་གི་སྒོ་ཕྱུགས་ནམ་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་རྩྭ་ཆུ་བཟང་སར་གནས་སྤོ་བྱེད་པ་སོགས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འབྲོག་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ལ་བཀག་འདོམས་དང་། མི་མང་སྤྱི་ཁང་ནང་བཙན་དབང་གིས་གཏན་སྡོད་བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད། སྐུ་ཞབས་ཧྲེ་ཞི་ཕྲར་ཧྲེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི་ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་སྨུ་གེ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་གནས་ཚུལ་འཁོད་གསལ་ལྟར་ན། འགོ་ལོག་ཁུལ་གྱི་ན་ལོག་དམག་མི་རྣམས་ཏ་ལ་བཞོན་ནས་གངས་རིའི་ཁྲོད་དང་། རྒྱ་གར་བཙས་སུ་བྲོས་བྲོལ་ཐུབ་ཡོད་ཀྱང་། བུད་མེད་དང་ཕྲུ་གུ་སོགས་ནང་མི་ཤུལ་ལུས་རྣམས་བཙན་དབང་གིས་མི་མང་སྤྱི་ཁང་ཟེར་བའི་ནང་བཞག་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་ཁོང་ཚོ་སྡོད་གུར་བསྐར་བསྒྲིགས་ཀྱིས་མཉམ་འཇོག་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཕྲེད་བཅད་རྒྱ་ལམ་ཁག་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་ལམ་དང་། པེ་ཅིང་ལམ་ཟེར་བ་སོགས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་སྔ་འབྲོག་པ་རྣམས་ཚོ་ཁག་ཆུང་ཆུང་རེ་བྱས་ཏེ་རྒྱ་མཚོ་ནས་མཐོ་ཚད་ཕུ་ཊི་ ༡༢༠༠༠ གི་མཐོ་སྒང་གི་རྩྭ་ཐང་ཐོག་རང་དགར་འགྲོ་བསྐྱོད་བྱེད་པ་དང་། ད་ཆ་ནང་མི་རེར་འབྲི་གཡག་ ༡༠༠ ཙམ་ཡོད་པའི་འབྲོག་པ་རྣམས་ས་ཆ་གཅིག་ཏུ་སྡེབ་སྤྱུངས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དགོས་མཁོའི་གཟན་རྩྭ་གྲ་སྒྲིག་མེད་པ་དང་། ཉེ་ཁུལ་གྱི་རྩྭ་ཐང་ཡོད་ཚད་སེམས་ཅན་གྱིས་ཟས་ཟིན་ཡོད་པ་བཅས་རིང་པོར་མ་སོང་བར་སེམས་ཅན་རྣམས་ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་ཡོད་པ་

རེད། སྤྱིར་བཏང་འབྲོག་པ་ཚོས་སྟོན་དུས་སེམས་ཅན་ཤེད་ཤུགས་རྒྱས་སྐབས་བཤས་ཏེ་དགུན་དུས་འཚོ་བའི་དམིགས་སྒོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྗེས་སུ་ཞིང་ཆེན་སོ་སོའི་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བཀའ་འཁྲོལ་མེད་པར་སེམས་ཅན་བཤས་གཏོང་མི་ཆོག་ཅིང་། ཞིང་ཆེན་གྱི་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ནི་རྒྱང་ཐག་རིང་པོར་གནས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོ་པ་ཚོས་འབྲོག་པའི་རྒྱུན་སྲོལ་གོམས་གཤིས་ཐད་བསམ་ཞིབ་གཏན་ནས་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་འགོ་སྟོད་ཙམ་དུ་སྒོ་ཕྱུགས་ཕལ་ཆེ་བ་ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་པའམ། ཤ་ཤེད་རྒུད་དེ་བཤས་གཏོང་དམིགས་སྒོར་ཕན་མི་ཐོགས་པར་གྱུར་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།[1]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༨ ནས་ ༡༩༧༣ བར་བོད་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་མུ་གེ་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན་འཚོ་རྟེན་ཆ་སྙོམས་ལོ་རེ་མི་རེར་མར་རྒྱ་མ་ ༥ ནས་ ༦ བར་དང་། ཤ་རྒྱ་མ་ ༦ རྩམ་པ་ཁལ་ ༤ ནས་ ༥ བར་ཙམ་གྱིས་འཚོ་ཐབས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དཀའ་སྡུག་གནས་སྟངས་དེ་འདྲའི་འོག་མི་གྲངས་༣༤༠༠༠༠ བཀྲེས་ལྟོགས་ཀྱིས་རྐྱེན་འདས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།[2]

༡༩༨༠–༡༩༨༥ དཔལ་འབྱོར་ལྷུག་གཏོང་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་དུས་ཡུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༦ ཕྱི་ཟླ་ ༩ པར་མའོ་ཙེ་ཏུང་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་པ་དང་། པེ་ཅིང་སྲིད་གཞུང་གི་འགོ་ཁྲིད་གསར་པ་སྲིད་སྟེགས་ཐོག་ཐོན་རྗེས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་སྲིད་ཇུས་ཐད་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་འགྲོ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ པར་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཀྲུང་ཨུ་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པ་ཟེར་བའི་ཐོག་དེ་སྔ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་དང་། མང་ཚོགས་སྐུལ་སློང་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་ཟེར་བའི་བྱ་ཐབས་སྤྱད་དེ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་དབང་བསྒྱུར་དབང་འཛིན་གྱི་རི་ངན་

དང་། རྩ་དོན་བསྐྱར་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དམར་པོའི་ཆབ་སྲིད་ནང་གི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་ཇུས་ཁག་ལ་འགྱུར་བ་ཆེ་ཙམ་བཏང་སྟེ། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། རྒྱའི་རིག་གཞུང་ནང་བཙན་དབང་གིས་སེམས་དུ་འཛུད་པའི་རེ་ངན་དོར་བའི་ཁོར་ཡུག་བཟང་ཙམ་བསྐྲུན་རྒྱུའི་ཐབ་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གོང་གསལ་འགྱུར་བའི་རླབས་རྒྱུན་འོག་བོད་ནང་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྟངས་སྔོན་དང་བསྡུར་ན་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡར་རྒྱས་ཕྲན་བུ་བཏང་བ་དང་། ༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་གནང་རྒྱུར་དགའ་བསུའི་རྣམ་འགྱུར་དང་། བྱ་ཐབས་སྤྲད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཕྱི་ཟླ་ ༩ པར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དང་པོ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་ཐོག་བོད་ནང་མི་རིགས་དང་། ཆོས་ལུགས། དཔལ་འབྱོར་བཅས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་འབྲེལ་སྲིད་ཇུས་ཕྲན་བུ་ལྷུག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབ་བཅད་ཡོད། པེ་ཅིང་ཚོགས་འདུའི་ཟླ་གཅིག་གི་རྗེས་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་སྤྱི་ཁྱབ་དྲུང་ཆེ་ཧུའུ་ཡའོ་པང་གིས་བོད་སྤྱོད་རྒྱ་གཞུང་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་བཅོས་སྒྲིག་དང་། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་བལྟ་སྐོར་བྱས་ནས་དེ་འཕྲལ་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གནས་སྟངས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུའི་དམིགས་བསལ་སྲིད་ཇུས་དོན་ཚན་དྲུག་ཟེར་བ་བཏོན་ཡོད་པ་རེད།

སྲིད་ཇུས་དེའི་ནང་ཞིང་འབྲོག་ཐོན་སྐྱེད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་ནས་ཐོན་སྐྱེད་འགན་འཁྲིའི་ལམ་ལུགས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དང་། ལོ་གཉིས་རིང་ཞིང་ལས་དང་། འབྲོག་ལས། བཟོ་ལས། ཚོང་ལས་བཅས་ཀྱི་དཔྱ་ཁྲལ་རྩ་ཆག་གཏོང་རྒྱུ། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གིས་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་དང་། བོད་སྡོད་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་

བརྒྱ་ཆ་ ༢༥ རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕྱིར་སློག་བྱེད་རྒྱུ་སོགས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཇུས་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་པ་དེས་བོད་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་གསེབ་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་དེ་སྔ་དང་བསྡུར་ན་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཡར་རྒྱས་གང་འཚམས་བྱུང་ཡོད། བོད་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་དཔར་སྐྲུན་འཕྲིམས་སྤེལ་བྱ་རྒྱུ་མང་དུ་འགྲོ་བའི་འགོ་ཚུགས་ཡོད་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༡ ལོ་ཁོ་ནར་བོད་ཡིག་ཐོག་དཔེ་དེབ་རྣམ་གྲངས་ ༣༠ ལྷག་འདོན་སྤེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

སྐབས་དེར་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ཐོན་སྐྱེད་ཡར་རྒྱས་ཆེད་རོགས་དངུལ་གང་འཚམས་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ས་གནས་སུ་སླེབས་སྐབས་རྒྱལ་གཉེར་ཁེ་ལས་དང་། རང་སྐྱོང་ཆན་པའི་འགྲོ་གྲོན་མ་དངུལ་སྟངས་འཛིན་གྱི་ལས་ཀ་ཚགས་ཚུད་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་རྒྱའི་འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་པས་ལྐོག་ཟ་རྡུལ་སྤུངས་ཤུགས་ཆེ་བྱས་པའི་དབང་གིས་བོད་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་ལ་ཕན་པའི་གྲུབ་འབྲས་ལེགས་པོ་ཐོན་ཐུབ་མེད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༨ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་རིགས་གཅིག་རྐང་འཛིན་པ་གཉིས་བོད་དུ་བསྐྱོད་ནས་ལས་དོན་ཉམས་ཞིབ་བྱས་རྗེས་བརྗོད་དོན་ལྟར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༣ ལོར་བོད་ཀྱི་གཞུང་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་པས་གཞུང་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་གྲོན་དངུལ་འབོར་ཆེན་འཆར་འགོད་རྫུན་བཟོ་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མ་དངུལ་ནས་ཐེངས་གཅིག་ལ་རྒྱ་སྒོར་ས་ཡ་ ༡.༠༡ ཞུ་ལེན་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༡ ལོར་གཞིས་རྩེ་སློབ་གསོའི་ལས་ཁུངས་ནས་སློབ་གྲྭའི་འཛིན་ཆས་བཟོ་བཅོས་ཀྱི་གྲོན་དངུལ་རྒྱ་སྒོར་ས་ཡ་ཕྱེད་ཀ་ཟུར་བཅད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལོ་གཉིས་རྗེས་གཞུང་ནས་རྩིས་ཞིབ་བྱེད་སྐབས་དངུལ་ལྷག་རྒྱ་སྒོར་ ༣༧.༡༦ ཡོད་པ་ནས་དེ་སྔའི་རྒྱ་སྒོར་ས་ཡ་ཕྱེད་ཀ་དེ་ཡོང་དམིགས་རྩིས་ཁྲར་དེབ་བཀོད་བྱས་མེད་པ་དང་།

གཞུང་དངུལ་བར་བཟློས་བྱས་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན་དཔུས་གཞུང་ནས་རོགས་དངུལ་མཐོ་སྤྲོད་བྱས་པའི་གྲོན་དངུལ་གྲངས་འབོར་ཇི་ཙམ་བཟག་མེད་ལོག་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་དམ་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།”

ཁོང་གཉིས་ནས་མུ་མཐུད་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་དོན། རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཇི་ཙམ་རྒྱ་བསྐྱེད་བཏང་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་འབྱུང་འགྱུར་ལོ་ཤས་ནང་འབྲུའི་དགོས་མཁོ་ཆེ་རུ་འགྲོ་ངེས་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།” དེ་ལྟར་དགོས་མཁོ་ཆེ་རུ་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཞེས་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་རིགས་ལག་རྩལ་མི་སྣ་དང་། ཁྱད་ལས་ངལ་རྩོལ་པ་མང་དག་ཅིག་བོད་ནང་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་ཚོའི་ཆེད་དུ་བཟའ་འབྲུ་ཡང་འཕར་མ་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ཞིང་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁུར་པོ་སྟོན་མ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ རྒྱ་ནག་དཔུང་དམར་པོའི་ཚོགས་པས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ཡར་རྒྱས་སྐད་དཔལ་འབྱོར་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་གསར་པ་བཏོན་ནས་བོད་འདི་ཉིད་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་སྒོ་མོ་ཕྱེ་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་གཉེར་ཁེ་ལས་དང་ལས་རིགས་ཚན་པ་འཛུགས་གཉེར་བྱེད་རྒྱུའི་སྐུལ་འདེད་བཏང་བ། རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་ཆེ་བའི་ཞིང་ཆེན་ཁག་དང་། མི་སྒེར་བཅས་ནས་བོད་མཐོ་སྒང་དུ་ཚོང་གི་མ་རྩ་འཛུགས་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་པའི་ནང་སྒྲོ་འཆམ་ལས་རིགས་ནི་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་གྲུབ་བྱ་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་སྒྲོ་འཆམ་ལས་རིགས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༩༣ གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་དེ་དག་གི་འགན་ལེན་ཆ་ཚང་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ཁག་

གི་བཟོ་ཚོང་ཁེ་ལས་ཁག་ལ་སྲུད་ཡོད་སྐབས། དེས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྡོད་བྱེད་པའི་མི་འབོར་ཏ་ཅང་མང་དུ་སོང་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༥ པ་ཁོ་ནར་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ ༢༠ སྐོར་ནས་རྒྱ་མི་སླེར་ཚོང་པ་དང་། ལག་ཤེས་མི་སྣ་ཟེར་བ་ཁྲིན་བསྡོམས་མི་གྲངས་ ༨༠༠༠༠ ལྷག་ཙམ་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༩༢ ནང་ལས་ཀ་བྱེད་པར་འགྲོར་ཡོད་པ་དང་།" དེའི་སྟོ་ལོར་རྒྱ་རིགས་ལས་བཟོ་མི་གྲངས་ ༥༠༠༠༠ བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱས་ཡོད།' དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོ་དེ་རང་དུ་ཉེ་འཁོར་རྒྱ་ནག་ཟེ་ཁྲིན་དང་། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གཉིས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་རྒྱ་རིགས་ཁྱིམ་དུད་ ༡༠༠༠༠ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་གི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་ཏུ་གཞིས་ཆགས་བྱེད་དུ་བཏང་ཡོད། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ལོར་སླར་ཡང་རྒྱ་རིགས་ཁྱིམ་དུད་ ༢༠༠༠༠ བོད་ནང་གནས་སྤོ་གཏན་སྡོད་བྱས་ཡོད། བོད་ནང་རྒྱ་མི་མི་འབོར་ཇི་ཙམ་འཕར་བ་དེ་ཙམ་གྱིས་བོད་ནང་ཁྲིམ་རའི་དངོས་ཟོག་དང་། བཟའ་བཅའི་རིན་གོང་ཡུལ་ཐང་འཕར་བ་དང་། བོད་མི་ཚོའི་ལས་རིགས་ཁག་གི་ལས་ཀ་དང་། ཚོང་གཉེར་གྱི་གོ་སྐབས་ནོར་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

༡༩༧༨–༢༠༠༡ བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཅན་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་གྱི་འཕེལ་རིམ།

རྒྱ་གཞུང་གི་ལོ་ལྔ་ཆན་གྱི་འཆར་གཞི་བདུན་པའི་ (༡༩༧༨ ནས་ ༡༩༩༡) ནང་བོད་ཀྱིས་གཙོས་པའི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་དཀར་འཛིན་ས་ཁུལ་རྣམས་རྒྱལ་དམངས་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་སྒྲིམ་གཞིའི་ཁོངས་སུ་ཟླ་བསྒྲིལ་གཏོང་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད། འཆར་གཞིའི་ནང་ནུབ་རྒྱུད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་

ས་ཁུལ་ཁག་ནས་དབུས་ཁུལ་དུ་ནུས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་དང་། རང་བྱུང་གཏེར་དངོས་སོགས་མཐོ་འདོན་བྱེད་རྒྱུ་དང་། ནུབ་ཁུལ་རྗེས་ལུས་ཅན་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་རྒྱ་ནག་ཤར་རྒྱུད་ནས་ལག་རྩལ་མི་སྣ་དང་། ཁེ་ལས་དོ་དམ་པ། ཚོང་ལས་སོགས་ཀྱི་ཤེས་ལྡན་མི་སྣ་གནས་སྤོ་གཏན་སྤོད་བྱ་རྒྱུ། ཡར་རྒྱས་ཆེ་བའི་མཚོ་འགྲམ་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་བཟོ་བསྐྲུན་བྱས་པའི་དངོས་ཟོག་ཚོང་འགྲེམས་བྱ་རྒྱུར་ནུབ་ཕྱོགས་ས་གནས་ཀྱི་ཁྲོམ་ར་སྣེ་མོ་དབྱེ་རྒྱུ་བཅས་གཏན་འཕེབས་བྱས་ཡོད། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་ཀྲའོ་ཙི་ཡང་ནས་བརྗོད་གསལ། ང་ཚོའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་མི་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་སྤྱིའི་ཕན་བདེ་བསྒྲུབ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཡང་། དེ་དག་དུས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲུབ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བ་དང་། གནས་སྐབས་རིང་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནང་འཛུགས་སྐྲུན་ཡར་རྒྱས་ཡོང་བའི་ཆེད་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱུ་ཆ་མཐོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཤར་ཁུལ་ནས་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་པའི་ཚོང་ཟོག་རྣམས་དེ་ཁུལ་ཚོང་འགྲེམས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྲིད་ཇུས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་ཇུས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་ཧྲིང་ཞའོ་ཕིང་ཨ་རིར་འཚམས་འདྲིར་བསྐྱོད་སྐབས་ཀྱི་ཁོ་པའི་གཏམ་བཤད་ནང་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཁོ་པས་བརྗོད་དོན། བོད་འདི་རང་ངོས་ནས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད།... དེས་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་དང་། ཐད་སྐྱོང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་སྤུན་ཟླའི་རོགས་རམ་ལེན་དགོས།.. ང་ཚོས་རྒྱ་རིགས་བློ་མཐུན་མང་པོ་ཞིག་བོད་དུ་བཏང་སྟེ་ཚན་རིག་དང་། ལག་རྩལ་གྱི་སློབ་གསོ་སྤྲོད་དགོས་པ་དང་། ཚན་རིག་དང་མཐུན་པའི་ཁོང་ཚོའི་ལག་རྩལ་དང་། ཁེ་ལས་ལག་རྩལ་སྤེལ་རེས་བྱེད་དགོས། བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ཇི་མགྱོགས་སུ་གཏོང་རྒྱུར་ཚན་རིག་དང་། འཕྲུལ་རིག ཆེད་གཉེར་ཁྱད་

ལས་མི་སྣ་བཅས་ཀྱི་སྒྲོང་བརྡར་སྦྱོང་རྒྱུར་ཕན་གྲོགས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།[༡༠]

པེ་ཅིང་གཞུང་གི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྲིད་བྱུས་གསར་པའི་མཇུབ་སྟོན་དེ་དག་གིས་བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྡོ་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་སྟེ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དམངས་ཁྲོད་དུ་ཟ་བཅའ་མི་ལྡེང་པ་དང་། ལས་ཞོར་གྱི་དཀའ་ངལ་ཁྱབ་གདལ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་ས་ཐད་སྒྲིང་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། ཐོན་སྐྱེད་སྒྲིག་འཛུགས་ཚན་པ་ ༡༧ གིས་བོད་རིགས་ལས་བཟོ་ ༣༠༠༠༠ ལས་གནས་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་སྟེ། དེའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱ་རིགས་གཞིས་ཆགས་པ་རྣམས་སྒྲིག་ཁོངས་སུ་བཅུག་ཡོད།[༡༡] བོད་མི་ལས་ཞོར་བ་རྣམས་རང་རང་སོ་སོའི་གྲོང་གསེབ་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་གིས་ལས་ཀ་འཚོལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་པའི་བཀོད་མངགས་བྱུས་ཡོད། དེ་བཞིན་ལྷ་ས་དང་། ཉེ་འཁོར་གྱི་གྲོང་བརྡལ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་པའི་ཁང་བཟང་དུ་མ་རྩ་བཤིག་བཏང་སྟེ་རྒྱ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་ཐོག་བརྩེགས་ཅན་མང་པོ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གྲོང་སྡེ་གསར་པ་བསྐྲུན་པ་རྣམས་རྒྱ་རིགས་ཚོང་ལས་པ་སོགས་ལ་སྤྲད་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོང་ཚོར་ཁེ་ལས་དང་བྱ་ལས་རྩ་འཛུགས་གང་ཞིག་འགོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུར་དམིགས་བསལ་གྱི་ལྟ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་དགུན་དུས་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ཚབ་སྲིད་ཇུས་ཟེར་བའི་ཆེས་མཐོའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་ཐོག་བོད་ལ་འཛིན་པའི་དམར་པོའི་སྲིད་བྱུས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་། བྱ་ཐབས་ཁ་ཤས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་གཅིག་གྱུར་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བའི་འགྱུར་ཚད་མགྱོགས་སུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། སྤྱི་བདེའི་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུ། གྲོང་གསེབ་ནས་བོད་སྡོད་དབང་

འཛིན་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་བར་ཤེས་རྩལ་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་ནང་འདྲེན་དང་། བསྐྲ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ། ༸གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་མ་གནང་ནའང་འགྲིགས་རྒྱུ་བཅས་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་བྱུས་ཐད་རྩ་བའི་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེས་བོད་མིའི་ཐོག་ཕྱར་བས་དྲག་གནོན་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། ༸གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་སྒྲོ་སྐུར་མཚན་སྨད་ཞུ་རྒྱུའི་དུས་སྐབས་གསར་པ་ཞིག་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

གོང་གསལ་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་དེར་གཞི་བཅོལ་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་རྒྱ་ནག་གི་ཟེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིན་ཏུའི་ཉེ་འདབས་སུ་གསང་བའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཚོགས་སྐོང་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་གྲངས་མང་གི་བསྡུར་ཚད་ཐོག་ནས་ནང་སོག་དང་། ཤར་ཏུར་ཀི་སྟེན་ནང་བཞིན་འགུལ་ས་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་། བྱ་ཐབས་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[༡༢]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དུ་བོད་མི་ ༡༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ནས་བཟའ་བཅའ་དང་། སྨན་བཅོས། སློབ་ཡོན་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་འཕར་བར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ངོ་རྒོལ་གྱི་རྣམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་ཐེངས་དང་པོ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བ་རྗེས་མར་སོག་རྫོང་དང་། ནག་ཆུ་ཁུལ་གྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་གི་འབྲོག་པ་ཚོས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་ཆེད་རྒྱ་མིའི་ཚོང་ཁང་ཁ་ཤས་མེད་པར་བཟོས་པ་དང་། སྟེ་མོ་དང་། མལ་གྲོ་རྒྱ་མ། འཕན་པོ། ལྷོ་ཁ་སྤྱི་བདེ་ཞོལ་བཅས་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཞི་རྒོལ་རྣམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ནས་ཁྲོམ་རའི་རིན་གོང་ཤུགས་ཆེ་འཕར་བར་ངོ་རྒོལ་བྱས་ཡོད། མི་དམངས་ཀྱི་ཞི་རྒོལ་སྔ་རྗེས་བྱུང་ཡོད་པར་མི་ལྟོས་པར་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ པར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཚོང་གཉེར་ལག་ཁྱེར་གྱི་སྒྲིག་གཞི་གསར་པ་ཞིག་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། རྒྱ་མི་རིགས་བོད་ནང་གཞིས་

ཆགས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་ནས་ཚོག་མཆན་བཀོད་པའི་དངོས་ཐོག་གང་ཞིག་སྟེབ་འཚོང་དང་། སིལ་འཚོང་བྱེད་ཚོག་པའི་བཀའ་འཁྲོལ་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད།[༡༣]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༣༠ ནས་ ༣༡ བར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་ཟེར་བ་ཐུན་མོང་ནས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པ་དང་། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཁ་བྲལ་གྱི་ལས་འགུལ་ལ་ཡང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་གནོན་འདོམས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་ནང་ཧྭ་གོང་ས་ཧྥུ་ལའི་བླ་མའི་ཤུགས་རྐྱེན་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུ། བོད་བརྒྱུད་ཆོས་ལུགས་དང་། དམར་པོའི་ལྷ་སྤྱོད་འཚམས་མཐུན་ཡོང་ཆེད་ཆོས་ལུགས་ལ་བསྒྱུར་བཅོས་བྱ་རྒྱུ། བོད་ཀྱི་མི་རབས་རྗེས་མ་རྣམས་ཀྱི་བློ་སེམས་འགུགས་ཆེད་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་སོགས་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད། བོད་ནས་རྒྱལ་ནང་གི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་སྒོ་མོ་རྒྱ་ཆེར་དབྱེ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་ནག་ནས་ཚོང་པ་དང་། མ་རྩ་འཛུགས་མཁན། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཚན་ཁག མི་སྣེར་བཅས་བོད་ནང་གཞིས་ཆགས་བྱེད་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་གཏོང་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[༡༤] སྲིད་བྱུས་གསར་པ་དེ་དག་ལག་ལེན་དོན་འཁྱོལ་ཡོང་ཆེད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ནས་དངུལ་གྲོན་བཏང་བའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༨༡ ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༨༡ ནི་ལམ་ཆེན་དང་། ཆུ་རགས། གློག་ཁང་། རང་སྐྱོང་གཉེར་ཁ་སྒྲིག་འདོན་བཅས་གཞི་རྩའི་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཁོ་ན་ཡིན་པ་ལས། གཞི་རིམ་མི་མང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་། སློབ་གསོ། མིའི་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཆར་འགོད་བྱས་མེད།[༡༥] རྣམ་གྲངས་ ༨༡ ཁྲོངས་ནས་དགུ་ཙམ་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་བྱ་གཞག་གོང་འཕེལ་གཏོང་

འཛིན་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་བར་ཤེས་རྩལ་ལྡན་པའི་རྒྱ་རིགས་ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་ནང་འདྲེན་དང་། བསྐྱོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ། ༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་མ་གནང་ནའང་འགྲིགས་རྒྱུ་བཅས་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་བྱུས་ཐད་རྩ་བའི་འཕོ་འགྱུར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེས་བོད་མིའི་ཐོག་སྔར་བས་དྲག་གནོན་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། ༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་སྒྲོ་སྐུར་མཚན་སྨད་ཞུ་རྒྱུའི་དུས་སྐབས་གསར་པ་ཞིག་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

གོང་གསལ་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་དེར་གཞི་བཅོལ་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་རྒྱ་ནག་གི་ཟེ་བྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁྲིན་ཏུའི་ཉེ་འདབས་སུ་གསང་བའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཚོགས་སྐོང་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་གྲངས་མང་གི་བསྡུར་ཚད་ཐོག་ནས་ནང་སོག་དང་། ཤར་ཏུར་ཀི་སྟན་ནང་བཞིན་འགྱུལ་ས་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་། བྱ་ཐབས་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།”[༡༣]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དུ་བོད་མི་ ༡༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ནས་བཟའ་བཅའ་དང་། སྨན་བཅོས། སློབ་ཡོན་བཅས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་འཕར་བར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ངོ་རྒོལ་གྱི་ཧམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་ཐེངས་དང་པོ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་བ་རྗེས་མར་སོག་རྫོང་དང་། ནག་ཆུ་ཁུལ་གྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་གི་འབྲོག་པ་ཚོས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་ཆེད་རྒྱ་མིའི་ཚོང་ཁང་ཁ་ཤས་མེད་པར་བཟོས་པ་དང་། སྙེ་མོ་དང་། མལ་གྲོ་རྒྱ་མ། འཕན་པོ། ལྷོ་ཁ་སྤྱི་བདེ་ཞོལ་བཅས་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཞི་རྒོལ་ཧམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ནས་ཁྲོམ་རའི་རིན་གོང་ཤུགས་ཆེ་འཕར་བར་ངོ་རྒོལ་བྱས་ཡོད། མི་དམངས་ཀྱི་ཞི་རྒོལ་སྣ་རྗེས་བྱུང་ཡོད་པར་མི་ལྟོས་པར་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ པར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཚོང་གཉེར་ལག་ཁྱེར་གྱི་སྒྲིག་གཞི་གསར་པ་ཞིག་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། རྒྱ་མི་རིགས་བོད་ནང་གཞིས་

ཆགས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་ནས་ཚོག་མཆན་བཀོད་པའི་དངོས་ཐོག་གང་ཞིག་སྡེབ་འཚོང་དང་། སིལ་འཚོང་བྱེད་ཚོག་པའི་བཀའ་འཁྲོལ་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད།[23]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༠ ནས་ ༢༢ བར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཞུ་ཁང་ཐེར་བ་ཐུན་མོང་ནས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པ་དང་། ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཁ་བྲལ་གྱི་ལས་འགུལ་ལ་ཡང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་གནོན་འདོམས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་ནང་ལ་དགོང་ས་ལ་དཀྲུ་ལའི་བླ་མའི་ཤུགས་རྐྱེན་མེད་པ་བཟོ་རྒྱུ། བོད་བརྒྱུད་ཆོས་ལུགས་དང་། དམར་པོའི་ལྟ་སྤྱོད་འཚམས་མཐུན་ཡོང་ཆེད་ཆོས་ལུགས་ལ་བསྒྱུར་བཅོས་བྱ་རྒྱུ། བོད་ཀྱི་མི་རབས་རྗེས་མ་རྣམས་ཀྱི་བློ་སེམས་འགུགས་ཆེད་དགོས་ངེས་ཀྱི་བྱ་ཐབས་སོགས་གནད་ལ་ཕབ་ཡོད། བོད་ནས་རྒྱལ་ནང་གི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་སློ་མོ་རྒྱ་ཆེར་དབྱེ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་ནག་ནས་ཚོང་པ་དང་། མ་རྩ་འཛོག་མཁན། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཚན་ཁག མི་སེར་བཅས་བོད་ནང་གཞིས་ཆགས་བྱེད་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་གཏོང་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[24] སྲིད་བྱུས་གསར་པ་དེ་དག་ལག་ལེན་དོན་འཁྱོལ་ཡོང་ཆེད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་དང་། གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ནས་དངུལ་གྲོན་བཏང་བའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༦༢ ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༩ ལོར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༩༢ ནི་ལམ་ཆེན་དང་། ཆུ་རགས། གློག་ཁང་། རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་བཅས་གཞི་རྩའི་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཁོ་ན་ཡིན་པ་ལས། གཞི་རེ་ཨ་མི་མང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་། སློབ་གསོ། མིའི་འཚོ་སྐྱིད་རྣམ་ཤུགས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཆར་འགོད་བྱས་མེད།[25] རྣམ་གྲངས་ ༦༢ ཁོངས་ནས་དགུ་ཙམ་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་བྱ་གཞག་གོང་འཕེལ་གཏོང་

རྒྱའི་ཐོག་བཞག་ཡོད་པ་ལས། དེ་མིན་དཔལ་འབྱོར་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཁོ་ནར་དམིགས་ཡོད་པ་རེད། འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༢༠ ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གཅིག་པུ་དང་། བྱིངས་རྣམས་གཞིས་རྩེ་དང་། ཆབ་མདོ། རྒྱལ་རྩེ། ཉིང་ཁྲི། སྣར་ཁམས་སོགས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་བརྡལ་ཁག་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་པ་ལས། བོད་མི་གནས་སྡོད་གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་གཞི་གང་ཡང་སྒྲིལ་མེད།

དེ་ལྟར་ཕྱོགས་ལྷུང་གི་འཛུགས་སྐྲུན་འཕེལ་རྒྱས་ལས་བྱུང་བའི་ངན་འབྲས་འཕྲུལ་དུ་མངོན་པ་ནི། རྒྱ་མི་རིགས་མང་ཆེ་བ་གནས་སྡོད་བྱེད་སའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་དང་། བོད་རིགས་ཕོན་ཆེ་གནས་ཁུལ་གྲོང་གསེབ་ཁག་གཉིས་དབར་ཡོང་འབབ་ཀྱི་བར་ཁྱད་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ནས་ ༡༩༩༨ བར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲོང་གསེབ་མི་དམངས་ཀྱི་ལོ་རེའི་ཆ་སྙོམས་ཡོང་འབབ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཁོ་ན་ལས་འཕར་ཆ་བྱུང་མེད་པ་སྟེ། རྒྱ་སྒོར་ ༩༧༥ ཡིན་པ་དང་། གྲོང་ཁྱེར་མི་དམངས་ཀྱི་ཡོང་འབབ་བརྒྱ་ཆ་ ༢༥༠ བར་འཕར་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱ་སྒོར་ ༥༠༣༠ ཡིན་པ་རེད། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་ཕོན་ཆེ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་གཉེར་ཁེ་ལས་དང་བྱ་ལས་ཚན་པ་དང་། བོད་རིགས་ལས་བྱེད་མང་བའི་སྒེར་གཉེར་ཚན་པ་གཉིས་དབར་ཡོང་འབབ་ཀྱི་འཕར་ཆ་དེ་ཡང་གོང་མཚུངས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༥ ནས་ ༢༧ བར་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་ཐུན་མོང་ནས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་བཞི་པ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་ཐོག དེ་སྔ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་སྐབས་སྲིད་ཇུས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཁག་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་འབྲེལ། བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ཇེ་མགྱོགས་སུ་གཏོང་དགོས་པའི་ཐག་གཅོད་

བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་དོན་དངོས་ཐོག་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་ནག་ནང་ས་དང་ཟླ་བསྒྲིལ་གཏོང་བ་བརྒྱུད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་རྒྱུར་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དམིགས་ཡུལ་དེ་བསྒྲུབ་སྐད་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་བོད་ནང་དམར་པོའི་སྒྲིག་འཛུགས་སྲ་བརྟན་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་ཁུངས་ནང་དམར་པོའི་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུར་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་ཞིང་། འཐྲོན་སྟངས་ཡོད་པའི་ལས་བྱེད་བསྐྲོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ། དེ་བཞིན་མི་དམངས་རྣམས་ལ་ལྟ་བ་བཞི་དང་། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གསོ་སྤྲོད་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་གསར་པ་སྤེལ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ལྟ་བ་བཞི་ཟེར་བ་ནི། མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་མེས་རྒྱལ་ལྟ་བ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་ལྟ་བ། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ། རིག་གནས་ཀྱི་ལྟ་བ་བཅས་ཡིན། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གཉིས་ཟེར་བ་ནི། དངོས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་། ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་རིང་ལུགས་བཅས་ཡིན། གཞན་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་ནས་དངུལ་གྲོན་ཀྱི་སྟོར་ཐེར་འབུམ་ ༣༡·༢(ཨ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༣·༧) བཏང་བའི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ ༡༡༧ འགོ་འཛུགས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཇོ་དོན་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དཀྱིལ་ནས་བཟུང་བོད་ཐོག་འཛིན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་འཛུགས་སྐྲུན་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དངོས་ནི། བོད་འདི་ཉིད་རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་ནས་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་དབར་དབྱེ་བ་འབྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཚོན་ཡོད་པ་རེད།།

སྐུ་མཐའ་མེད་པའི་དྲག་གནོན་གྱི་མཚན་མོ།

༡༩༤༩–༡༩༥༩ དམྱལ་བ་མི་ཡུལ་དུ་སྤྱངས་པའི་དུས་ཡུན།

༄༅། །རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་གསང་བའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་གི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ནས་ ༡༩༥༦ ལོ་བར་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་ཨ་མདོ་ཀན་ལྷོའི་ཁུལ་དུ་ཇོ་ཐོལ་ཟིང་འཁྲུག་ཁག་ ༩༩༨ ཞིད་འཇགས་བཏང་ནས་ཇོ་ལོག་པ་ ༡༠༠༠༠ ལྷག་རྩ་མེད་བཏང་ཡོད་ལུགས་འཁོད་ཡོད།' ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་ཨ་མདོ་འགོ་ལོག་ཁུལ་དུ་བོད་མིའི་མི་འབོར་ ༡༤༠༠༠༠ ལྷག་ཡོད་པ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༤ སླེབས་སྐབས་བོད་མི་གྲངས་འབོར་ ༧༠༠༠༠ ཙམ་ལས་ལྷག་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་ཡོད།' ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་གསུང་དོན། གལ་ཏེ་མཚོ་སྔོན་ནང་གདུག་རྩུབ་བཏང་བའི་སྐོར་སྙོག་བརྙན་ཞིག་བཟོས་པ་ཡིན་ན་བལྟ་མཁན་ཚོ་ཏ་ལས་རྒྱུ་རེད། འགོ་ལོག་ཁུལ་བོད་མི་མང་པོ་བསད་དེ་ཕུང་པོ་རི་སྟེང་ནས་ཐབ་རིལ་བཏང་སྟེ་རི་གཤམ་དུ་བྲུས་པའི་ས་དོང་དུ་སྤྲས་པ་དང་། ད་དུང་དམག་མིས་ཁོང་ཚོའི་ནང་མི་གཉེན་ཚན་ལ་ཇོ་ལོག་པ་རྩ་མེད་བཟོས་པར་དགའ་སྟོན་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ནས་ཕུང་པོའི་སྟེང་དུ་ཞབས་བྲོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་པར་མ་ཟད། ནང་མི་གཉེན་ཚན་རྣམས་ཀྱང་དེ་འཕྲལ་མེ་མདའ་སྤྲག་སྤྲག་བརྒྱབ་ནས་སྲིབ་གསོད་བཏང་བ་རེད་ཅེས་དང་། ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་ཁུལ་གྱི་མི་རྣམས་ལ་ཤོད་མི་ནུས་པའི་མནར་གཅོད་བཏང་བ་དང་། མི་བཅུའམ་ཉི་ཤུ་ཙམ་སྲིབ་གསོད་བཏང་བ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།'

ལྷ་སར་ཆ་བཞག་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་བོད་མིའི་རང་དབང་སྒེར་ལངས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ལ་ཁྲག་དྲི་བྲོ་བའི་དྲག་གནོན་བྱས་

ཏེ་ཉིན་གསུམ་ནང་བོད་མི་ ༡༠༠༠༠ ནས་ ༡༥༠༠༠ བར་བསད་པ་རེད། རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གི་ནང་ཁུལ་གྱི་དཔྱད་ཡིག་ཞིག་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༣ ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ བར་ལྷ་ས་དང་། དེའི་ཉེ་འཁོར་དུ་བོད་མི་ ༤༧༠༠༠ རྩ་མེད་བཏང་ལུགས་འཁོད་ཡོད།[3]

དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་རིང་བོད་མི་ད་ཅང་མང་པོ་རྒྱ་གཞུང་གི་བཙོན་ཁང་ཁག་དང་། ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཁང་ཁག་ནང་ཀྲེན་འདས་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༦༠ ལོ་བར་བོད་མི་ ༧༠༠༠༠ ཙམ་ལན་ཀྲུའི་བྱང་གི་ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཁང་དུ་བཏང་བ་ནས་དེའི་ནང་བཙོན་པ་ཕྱེད་ཙམ་ཀྲེན་འདས་ཕྱིན་ཡོད།[4] ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ནང་ཅིའུ་ཆོན་ཞེས་པའི་ས་ཁུལ་དུ་ཀྲང་ཙའེ་ཞིང་ལས་ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཁང་ཞེས་པར་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུའི་འགོ་སྟོད་དུ་བོད་མི་བཙོན་པ་ ༧༦ ཡོད་པའི་ཁོངས་ནས་ ༣༡ མ་གཏོགས་དེ་མིན་ཚང་མ་ཀྲེན་འདས་བྱུང་ཡོད།[5]

ཨ་མདོ་ཁུལ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཁང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། ས་ཁུལ་དེར་བོད་མི་དང་། རྒྱ་རིགས་འབུམ་ཕྲག་མང་པོར་རེ་ལི་དང་། ཚྭ་ངས་འཁོར་གཞུང་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་དང་། གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན། རྡུལ་ཕྲན་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཁང་བཟོ་བསྐྲུན། རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གི་ཞིང་ཁ་དང་། ཕྱུགས་བཟོ་ཁང་སོགས་ནང་ངལ་རྩོལ་ཤུགས་ཆེ་བཙན་སྐུལ་བྱས་ཡོད། ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དེ་ཚོའི་ནང་རྒྱ་བོད་བཙོན་པ་ཁྲི་བསྡོམས་འབུམ་གཉིས་ཙམ་བཀྲེས་ལྟོགས་ཀྱི་དཀའ་སྡུག་འོག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་པའི་ཡིད་སྐྱོ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད།[6]

རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ་ཞེས་པའི་རྩོམ་པ་པོར་ཨ་མདོ་ཛ་པའི་བཙུན་པ་ཞིག་གིས་གནས་ཚུལ་བརྗོད་པར། ཁོང་གི་ས་གནས་ནས་སྐྱེས་པ་གསུམ་ཆ་

གཉིས་ཙམ་རྒྱ་དམར་གྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་མང་ཆེ་བ་ཁྲིན་ཏུའི་ཉེ་འགྲམ་ཀོན་ཞན་ངལ་བསྐྱུར་ཁང་དུ་བཏང་བར་མ་ཟད། དེའི་ནང་གི་བཙོན་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༧༠ འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་སྐོར་བརྗོད་འདུག’

ཟེ་ཡིང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ལྷངས་འཁོར་གྱི་ཆུ་ཚོད་བཅུ་ཙམ་གྱི་ལྷེ་ཕའོ་ངལ་བསྐྱུར་ཁང་ཞེས་པར་བཙོན་པ་ཁྲི་གསུམ་བཏང་བའི་ནང་ནས་ཆིག་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཙམ་འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་ཡོད། བཙོན་པ་དེ་ཚོའི་ནང་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཙམ་ནི་བོད་མི་ཡིན།‘ དེ་བཞིན་ཧྲེན་སུའུ་ངལ་བསྐྱུར་ཁང་ནང་བཙོན་པ་ ༡༣༠༠༠ ཡོད་པ་ནས་དྲུག་སྟོང་རྐྱེན་འདས་ཕྱིན་ཡོད།”° གོང་གསལ་བཙོན་པ་མང་ཆེ་བ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ནས་ ༡༩༦༣ ལོའི་བར་རྒྱ་ནག་གི་མུ་གེ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་སུ་འདས་གྲོངས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེས་ན་སྐབས་དེའི་དཀའ་སྡུག་མནར་གཅོད་ཅི་རིགས་ནང་ཨ་མདོ་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་བོད་མི་དང་། རྒྱ་རིགས་མི་མང་ཁྲོན་བསྡོམས་དགུ་འབུམ་ལྷག་ཙམ་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད།

ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ཨ་མ་ཨ་ཏིས་དར་རྩེ་མདོ་ངལ་བསྐྱུར་ཁང་ཁག་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་པའི་ནང་འཁོད་པར། ངལ་བསྐྱུར་ཁང་གི་རྒྱ་ལས་ཚོས་ཉིན་རེ་ས་རྡོང་ཁག་ཏུ་ཕུང་པོ་ཆ་སྐོམས་བྱས་ན་ལྷངས་འཁོར་དགུ་ནས་བཅུ་ཙམ་དབོར་འདྲེན་བྱས་ཏེ་ས་སྦས་གཏོང་གི་འདུག ཁོ་མོའི་མཉམ་དུ་བུད་མེད་བཙོན་རིགས་སུམ་བརྒྱ་ཙམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཁོངས་བརྒྱ་ཙམ་མ་གཏོགས་གཞན་ཚང་མ་རྭ་ཁག་དེ་རང་ནང་རྐྱེན་འདས་ཕྱིན་པ་དང་། ལྷག་འཕྲོས་རྣམས་རྗེས་སུ་ཞ་ཉེའི་གཏེར་ཁ་སློག་འདོན་བྱེད་ཁུལ་གོ་ཐང་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་ངལ་བསྐྱུར་ཁང་ཁག་ཏུ་ཁྲིད་པ་དང་། བཙོན་པ་མང་ཆེ་བ་བོད་མི་དང་། རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཏང་གི་ཁོངས་མི་རེད་ཅེས་དང་། ཡང་ཁོ་མོས་བརྗོད་དོན། ཞ་ཉེ་སློག་འདོན་བྱེད་ཡུལ་དེ་ནི་གཞི་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཆེ་ལ། བཙོན་པ་རྣམས་འབུ་གྲོག་མ་ནང་བཞིན་ཕྱོགས་གང་སར་སྟོང་ཕྲག་

མང་པོ་ཡོད། ངས་གཡས་གཡོན་ལ་བལྟ་སྐབས་བོད་མི་བཙོན་པ་མང་པོ་མཐོང་ཀྱུ་འདུག ཁོང་ཚོ་ཡང་དར་རྩེ་མདོའི་བཙོན་པ་ལྟར་གཟུགས་པོ་སྐྱོ་ལ། བཀྲེས་ལྟོགས་ཀྱིས་མནར་བཞིན་པ་གཅིག་མཚུངས་རེད། བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་འཁར་རྒྱུག་ལ་མ་བརྟེན་ན་རང་གི་མགོ་ཡང་འདེགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་དང་། ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དེའི་ནང་ང་དང་མཉམ་དུ་བཏང་བའི་བུད་མེད་ ༡༠༠ ནས་ཐ་མ་བུད་མེད་བཙོན་པ་བཞི་མ་གཏོགས་ཚང་མ་དུས་མིན་འདས་གྲོངས་བྱུང་སོང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ལོར་རྒྱ་ལས་འགོ་ཁྲིད་བརྗེ་ལེན་བྱེད་སྐབས་འགོ་ཁྲིད་རྙིང་པས་གསར་པར་ལོ་གསུམ་ནང་བཙོན་པ་ ༡༣༠༡༨ འདས་གྲོངས་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པ་ཁོ་མོའི་རོགས་པས་གོ་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

ཡང་། ཚ་བ་སྒོམ་མདའི་ངལ་བསྒྱུར་ཁང་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱངས་མྱོང་བའི་བཙོན་ཟུར་ཨ་ཕོ་དགའ་དགས་བརྗོད་དོན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དེར་བཙོན་པ་ ༨༡༠༠ བཙོན་བཙུག་བྱས་པའི་ནང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ལོ་མཇུག་ཏུ་སླེབས་སྐབས་བཙོན་པ་ ༣༧༠ མ་གཏོགས་གཞན་ཚང་མ་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།"

དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་གྲྭ་བཞི་བཙོན་ཁང་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ནས་ ༡༩༦༥ བར་བཙོན་པ་ཁྲི་གཅིག་ལྷག་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད།" དེ་བཞིན་བྱང་ཚྭ་ལ་ཁ་དང་། སྣ་ཆེན་སློག་ཁང་། ཀོང་པོ་ཤིང་གཅོད་རུ་ཁག་བཅས་ཀྱི་བཙོན་ཁང་དང་། ངལ་བསྒྱུར་ཁང་ཁག་ཏུ་བཙོན་པ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་དུས་མིན་ཀྲེན་འདས་བྱུང་ཡོད། བྱང་ཚྭ་ལ་ཁའི་བཙོན་པ་ཟུར་པ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ནས་ ༡༩༦༡ ལོ་དཀྱིལ་བར་བྱང་ཚྭ་ལ་ཁའི་ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དུ་བཀྲེས་སྐོམ་དང་། ཤུགས་ཆེའི་ངལ་རྩོལ་སྐུལ་འདེད་འོག་བཙོན་པ་ ༥༩༠༠༠ ལྷག་ཙམ་དུས་མིན་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་སྐོར་ནག་ཆུའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གིས་བཙོན་པ་ཚོར་གཏམ་བཤད་བྱེད་སྐབས་གསལ་བཏོན་བྱས་འདུག" ཀོང་པོ་ཤིང་གཅོད་

གཉིས་ཙམ་རྒྱ་དམར་གྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་མང་ཆེ་བ་ཁྲིན་ཏུའི་ཉེ་འགྲམ་ཀོན་ཞན་ངལ་བསྐྱར་ཁང་དུ་བཏང་བར་མ་ཟད། དེའི་ནང་གི་བཙོན་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༧༠ འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་སྐོར་བརྗོད་འདུག’

ཟྀ་ལིང་གྲོང་ཁྲེར་གྱི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་ႇངས་འཁོར་གྱི་ཚུ་ཚོད་བཅུ་ཙམ་གྱི་ལེ་ཕུའོ་ངལ་བསྐྱར་ཁང་ཞེས་པར་བཙོན་པ་ཁྲི་གསུམ་བཏང་བའི་ནང་ནས་ཆིག་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ཙམ་འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་ཡོད། བཙོན་པ་དེ་ཚོའི་ནང་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ཙམ་ནི་བོད་མི་ཡིན།’ དེ་བཞིན་ཧྲེན་ སུའུ་ངལ་བསྐྱར་ཁང་ནང་བཙོན་པ་ ༡༣༠༠༠ ཡོད་པ་ནས་དྲུག་སྟོང་རྐྱེན་འདས་ཕྱིན་ཡོད།” གོང་གསལ་བཙོན་པ་མང་ཆེ་བ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༦༥༨ ནས་ ༡༦༧༣ ལོའི་བར་རྒྱ་ནག་གི་མུ་གེ་ཆེན་པོའི་དུས་སྐབས་སུ་འདས་གྲོངས་བྱུང་བ་ཞིག་རེད། དེས་ན་སྐབས་དེའི་དཀའ་སྡུག་མནར་གཅོད་ཙི་རིགས་ནང་ཨ་མདོ་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་བོད་མི་དང་། རྒྱ་རིགས་མི་མང་ཁྲོན་བསྡོམས་དགུ་འབུམ་ལྷག་ཙམ་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད།

ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ཨ་མ་ཨ་ཧྲིས་དར་རྩེ་མདོ་ངལ་བསྐྱར་ཁང་ཁག་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱོང་བའི་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་པའི་ནང་འཁོད་པར། ངལ་བསྐྱར་ཁང་གི་རྒྱ་ལས་ཚོས་ཉིན་རེ་ས་དོང་ཁག་ཏུ་ཕུང་པོ་ཆ་སློམས་བྱས་ན་ႇངས་འཁོར་དགུ་ནས་བཅུ་ཙམ་དབོར་འདྲེན་བྱས་ཏེ་ས་སྦམ་གཏོང་གི་འདུག ཁོ་མོའི་མཉམ་དུ་བུད་མེད་བཙོན་རོགས་སུམ་རྒྱ་ཙམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཁོངས་བརྒྱ་ཙམ་མ་གཏོགས་གཞན་ཚང་མ་རྟ་ཁག་དེ་རང་ནང་རྐྱེན་འདས་ཕྱིན་པ་དང་། ལྷག་འཕྲོས་རྣམས་རྗེས་སུ་ཞ་ཉེའི་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་བྱེད་ཁུལ་གོ་ཐང་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་ས་ཁུལ་ཞིག་གི་ངལ་བསྐྱར་ཁང་ཁག་ཏུ་ཁྲིད་པ་དང་། བཙོན་པ་མང་ཆེ་བ་བོད་མི་དང་། རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཏང་གི་ཁོངས་མི་རེད་ཅེས་དང་། ཡང་ཁོ་མོས་བརྗོད་དོན། ཞ་ཉེ་སྔོག་འདོན་བྱེད་ཡུལ་དེ་ནི་གཞི་རྒྱ་ཏ་ཅང་ཆེ་ལ། བཙོན་པ་རྣམས་འབུ་གྲོག་མ་ནང་བཞིན་ཕྱོགས་གང་སར་སྟོང་ཕྲག་

མང་པོ་ཡོད། ངས་གཡས་གཡོན་ལ་བལྟ་སྐབས་བོད་མི་བཙོན་པ་མང་པོ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག ཁོང་ཚོ་ཡང་དར་ཐེ་མདོའི་བཙོན་པ་ལྟར་གཟུགས་པོ་སྐྱོ་ལ། བཀྲེས་ལྟོགས་ཀྱིས་མནར་བཞིན་པ་གཅིག་མཚུངས་རེད། བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་འཁར་རྒྱུག་ལ་མ་བརྟེན་ན་རང་གི་མགོ་ཡང་འདེགས་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་དང་། ངལ་བརྩྲུར་ཁང་དེའི་ནང་ང་དང་མཉམ་དུ་བཏང་བའི་བུད་མེད་ ༡༠༠ ནས་ཐ་མ་བུད་མེད་བཙོན་པ་བཞི་མ་གཏོགས་ཚང་མ་དུས་མིན་འདས་གྲོངས་བྱུང་སོང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ལོར་རྒྱ་ལས་འགོ་ཁྲིད་བརྗེ་ལེན་བྱེད་སྐབས་འགོ་ཁྲིད་རྙིང་པས་གསར་པར་ལོ་གསུམ་ནང་བཙོན་པ་ ༡༣༠༡༩ འདས་གྲོངས་གྱུར་པའི་གནས་ཚུལ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པ་ཁོ་མོའི་རོགས་པས་གོ་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

ཡང་། ཚ་བ་སྒོམ་མདའི་ངལ་བརྩྲུར་ཁང་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱོང་མྱོང་བའི་བཙོན་ཟུར་ཨ་ཕོ་དགའ་དགས་བརྗོད་དོན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་ངལ་བརྩྲུར་ཁང་དེར་བཙོན་པ་ ༤༡༠༠ བཙོན་བཅུག་བྱས་པའི་ནང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ལོ་མཇུག་ཏུ་སླེབས་སྐབས་བཙོན་པ་ ༣༧༠ མ་གཏོགས་གཞན་ཚང་མ་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།”

དབུས་གཙང་ཁུལ་གྱི་གྲ་བཞི་བཙོན་ཁང་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ནས་ ༡༩༨༥ བར་བཙོན་པ་ཁྲི་གཅིག་ལྷག་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད།” དེ་བཞིན་བྱང་ཚྭ་ལ་ཁ་དང་། སྣ་ཆེན་སློག་ཁང་། ཀོང་པོ་ཤིང་གཅོད་རུ་ཁག་བཅས་ཀྱི་བཙོན་ཁང་དང་། ངལ་བརྩྲུར་ཁང་ཁག་ཏུ་བཙོན་པ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་དུས་མིན་རྐྱེན་འདས་བྱུང་ཡོད། བྱང་ཚྭ་ལ་ཁའི་བཙོན་པ་ཟུར་པ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༨༡ ལོ་དཀྱིལ་བར་བྱང་ཚྭ་ལ་ཁའི་ངལ་བརྩྲུར་ཁང་དུ་བཀྲེས་ལྟོགས་དང་། ཤུགས་ཆེའི་ངལ་རྩོལ་སྐྱུལ་འདེད་འོག་བཙོན་པ་ ༥༩༠༠༠ ལྷག་ཙམ་དུས་མིན་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་སྐོར་ནག་ཆུའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གིས་བཙོན་པ་ཚོར་གཏམ་བཤད་བྱེད་སྐབས་གསལ་བཏོན་བྱས་འདུག” ཀོང་པོ་ཤིང་གཅོད་

ཧྲུ་ཁག་གི་བཙོན་པ་བཟུར་པ་སྐྱོབས་རྒྱལ་ནས་བརྗོད་པར། བཙོན་ཁང་གི་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་བཙོན་པ་འདས་གྲོངས་གྱུར་པའི་ཕུང་པོ་རི་མ་པས་བསགས་ནས་གང་འཚམས་མང་པོ་གསོག་སྐབས་མཉམ་དུ་མེར་བསྲེག་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།”[༤]

ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དེ་གའི་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱུངས་སྐྱོང་མཁན་ནང་གི་གཅིག་ནི་གོ་འཛོ་ཨ་ནི་དཔའ་ཆེན་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གིས་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་པའི་ནང་། བཙོན་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་དགོན་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་རི་གསེང་ཞིག་ནང་སྤེབས་གསོག་བྱེད་པ་དང་། དུས་ཡུན་གང་འཚམས་ནང་རི་གསེང་དེ་ཕུང་པོས་ཁེངས་པར་བརྟེན་ཕུང་པོ་མཇུག་མ་རྣམས་རྫ་ཆུ་དང་། རྫོམ་ཆུར་བཤམས་དགོས་བྱུང་ཡོད། གོང་གསལ་རི་གསེང་དེའི་ནང་ཕུང་པོ་ད་ཅང་མང་པོ་སྤེབས་གསོག་བྱས་ཡོད་པར་བརྟེན་བྱ་རྒོད་དང་། ཕྱིས་ཀྱང་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་བར་ཐྲོས་ཚར་གྱི་མི་འདུག མཇུག་ཏུ་ཕུང་པོ་རུལ་ཏེ་དྲི་ངན་གྱིས་ས་གཞི་ཁྱབ་པ་དང་། དེ་ཁུལ་མི་འགྲོ་མ་ཐུབ་པ་ཆགས་སོང་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།”[༥]

སྐབས་དེའི་བཙོན་པའི་གནས་སྟངས་སྐོར་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡིག་འབྲུ་ཁྲི་བདུན་ནང་འཁོད་པར། བཙོན་སྲུང་བ་དང་། ལས་བྱེད་པས་བཙོན་པར་ཡང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་འཇིགས་སྐུལ་དང་། གང་བྱུང་ཉེས་རྡུང་གཏོང་གི་ཡོད་ལ། ཤང་གཙུགས་ནས་ས་བབ་མཐོ་དམའ་དང་། གཉམ་གཤིས་ཚ་གྲང་སོགས་བར་ཁྱད་ད་ཅང་ཆེ་བའི་ལྷོ་བྱང་གོང་འོག་ཏུ་བཙོན་འཇུག་བྱས་པའི་ཉེས་པ་ཅན་རྣམས་ཕན་ཚུན་གནས་སྤོ་ཡང་ཡང་བྱས་རྐྱེན་ས་ཆུ་མི་འཕྲོད་པ་དང་། མལ་གོས་ཀྱིས་ལུས་མི་དྲོ་བ། མལ་གདན་གྱིས་བཞའ་ཚན་མི་ཁོག་པ། རས་གུར་དང་ཁང་ཐོག་ནས་ཆར་ཆུ་ཛགས་པ། ཟས་ཀྱིས་གྲོད་པ་མི་འགྲངས་བ་སོགས་འཚོ་བ་ད་ཅང་སྐྱོ་པོ་ཡོད་པ་རེད། ད་དུང་སྔ་ལངས་ཕྱི་ཉལ་གྱིས་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས་པ་དང་ཆབས་ཅིག ཆེས་ལྕི་བ་དང་སྡུག་པའི་ལས་ཀ་རྣམས་མི་དེ་དག་ལ་བྱེད་འཇུག་གི་ཡོད་སྐབས་མི་དེ་དག་གི་ལུས་ཟུངས་ཉམས་པ་དང་། ནད་རིགས་མང་

བ། དེའི་གྲོག་ངལ་གསོ་བྱེད་རྒྱུ་མི་ལྡེང་བ། སྨན་བཅོས་འཐུས་ཚང་མེད་པ་བཅས་ལས་བཙོན་པ་འབོར་ཆེན་ཞིག་དུས་མིན་འཆི་རྐྱེན་བྱུང་ཡོད་ཅེས་བསྡོམས་ཚིག་བསྐྱོན་ཡོད།”

ཨ་ནི་དཔའ་ཆེན་ཆབ་མདོ་སིལ་གྲོག་ཁང་བཙོན་ཁང་དུ་བཙོན་འཛུག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གསལ་བར། ང་ཚོ་བཙོན་པ་བཙུག་པའི་ཐྲངས་འཁོར་བཙོན་ཁང་དེར་འགྱོར་སྐབས་ལྕགས་ཀྱི་རྭ་བའི་རྒྱབ་ལ་མི་ལངས་བསྡད་པ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག ང་ཚོ་ཉེ་འཁྲིས་སུ་འགྱོར་སྐབས་བཙོན་པ་དེ་ཚོའི་ལུས་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཉམས་ནས་ལུས་ཀྱི་ལྤགས་རུས་ཙམ་ལས་མཐོང་རྒྱུ་མི་འདུག གདོང་གི་ལྤགས་པ་སྐམ་ལ་མིག་ཀོང་དུ་ཐིམ་པ་དངོས་གནས་ཐོད་སྐམ་ལྟ་བུ་འདུག ལྟག་པར་དུ་ང་རང་གི་རོ་སྣང་ཆེ་ཤོས་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་བཙོན་པའི་ལག་པ་དབྱུག་པ་ནང་བཞིན་ཕྲ་ཞིང་གཡས་གཡོན་དུ་ཟུངས་ཤུགས་མེད་པ་ལྟར་ཡུག་ཡུག་བྱེད་ཀྱི་འདུག མི་གཅིག་གིས་མགོ་བོ་བཀུགས་ཏེ་ང་ལ་བལྟས་བྱུང་། ངས་ཁོའི་མིག་ནང་བལྟ་དུས་ཐད་དེ་ཧོན་ཐོར་བྱུང་། དངོས་གནས་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་ནི་མིག་ཀོང་གཉིས་པོ་དེ་རང་རེད་འདུག བཙོན་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་མིག་ནི་ཆེ་ལ་རྣོན་གཤེར་ཅན་ཞིག་འདུག ཕལ་ཆེར་ཟུངས་ཤུགས་ཡོད་པའི་གཟུགས་པོའི་ཆ་ཤས་དེ་རང་ཡིན་པའི་ཡང་བའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་འདུག”

གོང་གསལ་དཔེ་མཚོན་དེ་ཚོའི་གྲོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཙོན་པ་དང་། བོད་མིའི་དཀའ་སྡུག་གི་ཁྲིན་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཚོན་གྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དུས་སྐབས་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དཀའ་སྡུག་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་མུན་ནག་གི་དུས་ཡུན་ཞིག་ཡིན། མི་མང་སྡེབས་གསོད་དང་། དགོན་སྡེ་གཏོར་བཤིག་སོགས་ནི་ལོ་རབས་དེའི་མཚོན་རྟགས་ཆགས་ཡོད། བོད་མི་རྣམས་ནས་དུས་སྐབས་དེ་དག་ནི་གནམ་ས་མགོ་མཇུག་ལོག་པ་དང་། དམྱལ་བ་མི་ཡུལ་དུ་འཕོས་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཆེས་ཡང་ཤོས་དང་། དཀའ་སྡུག་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་

ཏུ་ཁག་གི་བཙོན་པ་ཟུར་པ་སློབས་རྒྱལ་ནས་བརྗོད་པར། བཙོན་ཁང་གི་རྒྱ་དཔོན་ཚོས་བཙོན་པ་འདས་གྲོངས་གྱུར་པའི་ཕུང་པོ་རིམ་པས་བསགས་ནས་གང་འཚམས་མང་པོ་གསོག་སྐབས་མཉམ་དུ་མེར་བསྲེག་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[14]

ངལ་བསྒྱུར་ཁང་དེ་གའི་ནང་དཀའ་སྡུག་མྱངས་མྱོང་མཁན་ནང་གི་གཅིག་ནི་གོ་འཇོ་ཨ་ནི་དཔལ་ཆེན་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གིས་ལོ་རྒྱུས་བརྗོད་པའི་ནང་། བཙོན་པའི་ཕུང་པོ་རྣམས་དགོན་པའི་རྒྱབ་ཀྱི་རི་གསེང་ཞིག་ནང་སྤེབས་གསོག་བྱེད་པ་དང་། དུས་ཡུན་གང་འཚམས་ནང་རི་གསེང་དེ་ཕུང་པོས་ཁེངས་པར་བརྟེན་ཕུང་པོ་མདུག་མ་རྣམས་ཛ་ཆུ་དང་། ཛོམ་ཆུར་བཤམས་དགོས་བྱུང་ཡོད། གོང་གསལ་རི་གསེང་དེའི་ནང་ཕུང་པོ་ད་ཅང་མང་པོ་སྤེབས་གསོག་བྱས་ཡོད་པར་བརྟེན་བྱ་རྒོད་དང་། ཁྱིས་ཀྱང་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་བར་ཟོས་ཚར་གྱི་མི་འདུག མདུག་ཏུ་ཕུང་པོ་རུལ་ཏེ་དྲི་ངན་གྱིས་ས་གཞི་ཁྱབ་པ་དང་། དེ་ཁུལ་མི་འགྲོ་མ་ཐུབ་པ་ཆགས་སོང་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[15]

སྐབས་དེའི་བཙོན་པའི་གནས་སྟངས་སྐོར་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡིག་འབྲུ་ཁྲི་བདུན་ནང་འཁོད་པར། བཙོན་སྲུང་བ་དང་། ལས་བྱེད་པས་བཙོན་པར་ཡ་ང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་འཇིགས་སྐུལ་དང་། གང་བྱུང་ཉེས་རྡུང་གཏོང་གི་ཡོད་ལ། རྐང་གཙུགས་ནས་ས་བབ་མཐོ་དམའ་དང་། གཉམ་གཤིས་ཚ་གྲང་སོགས་བར་ཁྱད་ད་ཅང་ཆེ་བའི་ལྷོ་བྱང་གོང་འོག་ཏུ་བཙོན་འཇུག་བྱས་པའི་ཉེས་པ་ཅན་རྣམས་ཕན་ཚུན་གནས་སྤོ་ཡང་ཡང་བྱས་རྐྱེན་ས་ཆུ་མི་འཕྲོད་པ་དང་། མལ་གོས་ཀྱིས་ལུས་མི་དྲོ་བ། མལ་གདན་གྱིས་བཞའ་ཚན་མི་ཁེག་པ། རས་གུར་དང་ཁང་ཐོག་ནས་ཆར་ཆུ་ཛགས་པ། ཟས་ཀྱིས་གྲོད་པ་མི་འགྲངས་པ་སོགས་འཚོ་བ་ཧ་ཅང་སྐྱོ་པོ་ཡོད་པ་རེད། ད་དུང་སྔ་ལངས་ཕྱི་ཉལ་གྱིས་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས་པ་དང་ཆབས་ཅིག ཆེས་ལྷི་བ་དང་སྡུག་པའི་ལས་ཀ་རྣམས་མི་དེ་དག་ལ་བྱེད་འཇུག་གི་ཡོད་སྐབས་མི་དེ་དག་གི་ལུས་ཟུངས་ཉམས་པ་དང་། ནད་རིགས་མང་

བ། དེའི་ཐོག་ངལ་གསོ་བྱེད་རྒྱུ་མི་ལྡེང་བ། སྨན་བཅོས་འཐུས་ཚང་མེད་པ་བཅས་ལས་བཙོན་པ་འགོར་ཆེན་ཞིག་དུས་མིན་འཆི་རྐྱེན་བྱུང་ཡོད་ཅེས་བསྡོམས་ཚིག་བསྒྲིན་ཡོད།"

ཨ་ནི་དཔའ་ཆེན་ཚབ་མདོ་སིལ་ཐོག་ཁང་བཙོན་ཁང་དུ་བཙོན་འཇུག་གི་ལོ་རྒྱུས་ནང་གསལ་བར། ང་ཚོ་བཙོན་པ་བཅུག་པའི་རླངས་འཁོར་བཙོན་ཁང་དེར་འགྲོར་སྐབས་ལྕགས་ཀྱི་རྭ་བའི་རྒྱབ་ལ་མི་ལངས་བསྡད་པ་མཐོང་རྒྱུ་འདུག ང་ཚོ་ཉེ་འཁྲིས་སུ་འགྲོར་སྐབས་བཙོན་པ་དེ་ཚོའི་ལུས་སྟོབས་ཤིན་ཏུ་ཉམས་ནས་ལུས་ཀྱི་ལྤགས་རུས་ཙམ་ལས་མཐོང་རྒྱུ་མི་འདུག གདོང་གི་ལྤགས་པ་སྐམ་ལ་མིག་ཀོང་དུ་ཐིམ་པ་དངོས་གནས་ཐོད་སྐམ་ལྟ་བུ་འདུག ལྷག་པར་དུ་ང་རང་གི་དོ་སྣང་ཆེ་ཤོས་བྱུང་བ་ཞིག་ལ་བཙོན་པའི་ལག་པ་དབྱུག་པ་ནང་བཞིན་ཕྲ་ཞིང་གཡས་གཡོན་དུ་ཟུངས་ཤུགས་མེད་པ་ལྟར་ཡུག་ཡུག་བྱེད་ཀྱི་འདུག མི་གཅིག་གིས་མགོ་བོ་བཀུག་སྟེ་ང་ལ་བལྟས་བྱུང་། ངས་ཁོའི་མིག་ནང་བལྟ་དུས་ཐད་དེ་ཧོན་ཐོར་བྱུང་། དངོས་གནས་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་ནི་མིག་ཀོང་གཉིས་པོ་དེ་རང་རེད་འདུག བཙོན་པ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་མིག་ནི་ཆེ་ལ་ཧྲེན་གཤེར་ཅན་ཞིག་འདུག ཕལ་ཆེར་ཟུངས་ཤུགས་ཡོད་པའི་གཟུགས་པོའི་ཆ་ཤས་དེ་རང་ཡིན་པའི་ཡ་ང་བའི་ཚོར་སྣང་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་འདུག"

གོང་གསལ་དཔེ་མཚོན་དེ་ཚོའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་བཙོན་པ་དང་། བོད་མིའི་དཀའ་སྡུག་གི་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མཚོན་གྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དུས་སྐབས་དེ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དཀའ་སྡུག་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་མུན་ནག་གི་དུས་ཡུན་ཞིག་ཡིན། མི་མང་སྡེབས་གསོད་དང་། དགོན་སྡེ་གཏོར་བཤིག་སོགས་ནི་ལོ་རབས་དེའི་མཚོན་རྟགས་ཆགས་ཡོད། བོད་མི་རྣམས་ནས་དུས་སྐབས་དེ་དག་ནི་གནམ་ས་མགོ་མཇུག་ལོག་པ་དང་། དམྱལ་བ་མི་ཡུལ་དུ་འཕོས་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཆེས་ཡ་ང་ཤོས་དང་། དཀའ་སྡུག་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་

ངོས་འཛིན་དང་། དྲན་གསོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པར་དུས་ཡུན་དེའི་ནང་བོད་མི་འབུམ་ ༡༣ ལྷག་ཙམ་དུས་མིན་ཀྱེན་འདས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྟོགས་དང་། ཕྱོགས་བསྡོམས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

༡༩༧༩–༡༩༨༦ ངལ་གསོའི་དབུགས་གཏོང་གི་དུས་ཡུན་ཐུང་ངུ་།

མའོ་ཙེ་ཏུང་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་རྗེས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་དབང་འཛིན་གསར་པས་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་ནང་ཆིབས་སྒྱུར་ཐུབ་རྒྱུར་ཉུང་གྱུ་ཡངས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་གཡོན་ཐལ་སྲིད་བྱུས་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱེད་འགོ་བཙུགས་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ཕྱི་ཟླ་ ༢ པའི་ནང་མི་ལོ་ ༡༤ རིང་བཙོན་འཛུག་བྱས་པའི་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སློད་འགྲོལ་བཏང་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ནང་བསྒྱུར་བཅོས་སྒོ་དབྱེའི་ལྷུག་གཏོང་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ལྟར། བོད་ནང་དུའང་སྒོ་མོ་ཕྱེ་བའི་གུ་ཡངས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད། གཡོན་ཐལ་གྱི་སྲིད་བྱུས་ལ་ལེགས་བཅོས་བྱུང་བའི་གོ་སྐབས་ནང་བོད་མི་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གྱི་རྗེས་གཞི་ནས་བཙོན་ཁང་ཁག་ནས་སློད་འགྲོལ་ཐོབ་ཡོད། དེ་བཞིན་གཞིས་བྱེས་གཉིས་ཕན་ཚུན་འགྲོ་འོང་འགོ་ཚུགས་ཐུབ་པ་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་གཞུང་འབྲེལ་གཟིགས་སྐོར་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཁག་ཀྱང་བོད་ནང་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཕེབས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ལོར་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་སྤྱི་ཁྲབ་དྲུང་ཆེ་ཧུའུ་ཡའོ་པང་ལྷ་སར་བལྟ་སྐོར་དུ་ཕེབས་ཏེ་ཁོང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བར་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་རང་སྐྱོང་གི་ཐོབ་ཐང་སྤྲོད་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་གནང་ཡོད་ལ། རྒྱ་དམར་ནས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱས་རྗེས་བོད་མིར་ལྟོད་ཡངས་ཀྱི་དབུགས་གཏོང་ཐུབ་པའི་གོ་སྐབས་དང་པོ་དེ་བྱུང་བ་རེད། ཁོང་གི་གཟིགས་སྐོར་དེ་བརྒྱུད་བོད་

མི་རྣམས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་དབུ་ཁྲིད་གསར་པ་ཚོས་བོད་ནང་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཁག་མཐར་ཕྱིན་པའི་ལེགས་བཅོས་དང་། འགྱུར་བ་གཏོང་རྒྱུར་རེ་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། བོད་མི་ཚོས་ཀྱང་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་དེ་དག་བཟུང་ནས་བོད་ལ་རང་དབང་དང་། ཐོབ་ཐང་དགོས་པའི་སྐད་འབོད་བྱས་ཡོད་པ་འདི་ནི་བོད་མིར་ཡོངས་སུ་བདེན་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་ཞིག་དང་། རང་དབང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ཀྱང་ཡིན།

 བློ་ཕམ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། བོད་ནང་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་དབང་འཛིན་རུ་ཚོགས་ཤུགས་ཆེ་མུ་མཐུད་གནས་ཡོད་པ་དང་། ཁོ་པ་ཚོས་ཀྱང་རྙིང་མཁྲེགས་འཛིན་གྱི་སྒོ་ནས་གོང་གི་བསྒྱུར་བཅོས་ལམ་དུ་བཏང་མེད་པར་མ་ཟད། མཐོའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་དབང་སྒྱུར་གྱི་སྲིད་ཇུས་ཁག་མངོན་སུམ་འཛེམས་མེད་ཀྱིས་དམ་འཛིན་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༢ ཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་བོད་རང་བཙན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྤྱིལ་མཁན་བོད་མི་ ༡༡༥ ནག་འཚོང་དང་། ཉེས་དོན་ཉེས་གསོག་གི་ཉེས་མིང་སྣ་ཚོགས་བཏགས་ཏེ་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་བོད་མི་ཁག་གཅིག་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་ཡོངས་གྲགས་ཁྲིམས་གཅོད་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་བསྐོངས་ཏེ་འཇིགས་སྐུལ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་པར་མ་ཟད། ཁ་ཤས་ལ་སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཁྲིམས་བཅད་ཡོད། ཧྲུང་རིག་གི་ལས་འགུལ་དེའི་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ པའི་ལོ་མཇུག་བར་ལྷ་ས་གཅིག་པུར་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྤྱིལ་མཁན་བོད་མི་ ༧༥༠ ཙམ་བཙོན་འཇུག་བྱས་ཡོད།

ཐ་ན་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་སྤྱི་ཁྱབ་དྲུང་ཆེ་ཧུའུ་ཡའོ་པང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦ ལོར་སྲིད་སྟེགས་ནས་ཕབ་པ་རེད། ཁོང་སྲིད་སྟེགས་ནས་ཕབ་དགོས་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་སྣ་མང་ཡོད་ཀྱང་། དེའི་ནང་བོད་ནང་ལྷུག་གཏོང་སྲིད་ཇུས་དོན་འཁྱོལ་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་དམངས་གཙོ་དོན་གཉེར་བར་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་བྱས་པའི་

གནས་ཚུལ་ནི་ཁོང་གི་ཉེས་པ་ཆེ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད། རྒྱ་དམར་གྱིས་༸གོང་ས་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་དང་། བྱ་ཐབས་ལའང་རིམ་བཞིན་འགྱུར་བ་ཕྱིན་པར་མ་ཟད། མངོན་གསལ་དོད་པོས་༸གོང་ས་མཆོག་ལ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་ལྟར་གྱི་མཚན་སྨད་དང་། སྐུར་འདེབས་ཞུ་འགོ་ཚུགས་ཡོད། རྡོ་དོན་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་དུས་འགོར་བོད་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀའི་མི་སེམས་ལ་རྒྱ་ནག་གི་དབུ་ཁྲིད་གསར་པར་རེ་བའི་སྒྲོན་མེ་ཆུང་ངུ་ཞིག་འབར་ཡོད་པ་དེ་ལོ་རབས་དེ་གའི་དཀྱིལ་ལ་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་དཔོན་ངན་རིང་ལུགས་པ་ཚོས་བསད་པ་རེད། གོང་གསལ་ཁ་ཧྲེང་དང་། སྤུ་ཕྱི་མི་མཐུངས་པའི་རྒྱ་དམར་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་། བྱ་ཐབས་ལ་བོད་མིའི་སེམས་ནང་སྤུར་བས་རྒྱ་དམར་དང་རྒྱང་རིང་དུ་ཕྱིན་པར་མ་ཟད། འཁོན་འཛིན་ཧ་ཅང་ཤུགས་ཆེར་གྱུར་ཡོད།

༡༩༨༧–༡༩༩༩ ངོ་རྒོལ་དང་བཙོན་འཛུག་གི་དཀའ་སྡུག་དུས་ཡུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་ཆུང་གི་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་ཞི་བདེའི་སྔོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་གྲོས་འཆར་བཟང་པོ་དེར་བདད་ལན་ཞུ་རྒྱུ་ལས་ལྡོག་སྟེ། དེ་བས་རྒྱ་དམར་གཞུང་འབྲེལ་གསར་ཤོག་དང་། བརྙན་འཕྲིན། རླུང་འཕྲིན་སོགས་གླེང་ཕྱོགས་ཐོག་ནས་༸གོང་ས་༸ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་མཚན་སྨད་ཤུགས་ཆེ་ཞུས་པར་མ་ཟད། ཆེས་གདུག་རྩུབ་དང་། ལྐོག་གཡོའི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་བ་ཞིག་ལ་ལྷ་སའི་མི་དམངས་སྐུལ་སློང་བྱས་ཏེ་༸གོང་ས་མཆོག་གི་ལྷབས་ཆེན་དགོངས་པར་ངོ་རྒོལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་རྒྱུའི་རེ་ངན་བཅངས་ཡོད། རྒྱ་དམར་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ ༡༡ ཁྲིམས་གཅོད་བྱས་པ་དང་། ལྷ་སའི་རྩེད་

ཐང་དུ་བོད་མི་ ༡༥༠༠༠ ཙམ་ཞུགས་པའི་མི་མང་ཚོགས་ཆེན་སྐོང་ཚོགས་བྱས་ཏེ་བོད་མི་གཉིས་ལ་སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཁྲིམས་བཅད་པ་སོགས་ར་བསད་ནས་ལུག་འདར་དུ་བཙུག་ཐེར་བའི་དཔེ་ལྟར་མི་དམངས་ལ་འཇིགས་སྐུལ་ཤུགས་ཆེ་ཞིག་བྱས་ཡོད། དེས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་སེམས་ནང་ཁོང་ཁྲོ་སྦར་བས་ཇེ་ཆེར་བཏང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་ནང་བོད་མིའི་རྒྱ་གོལ་ཡོངས་བསྒྲགས་ཆེ་བའི་ཛམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། དེའི་སྣེ་ཁྲིད་འབྲས་སྤུངས་དགེ་འདུན་ ༢༡ ནས་གནང་ཡོད། ཛམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་བ་རྣམས་ནས་ལྷ་སའི་བར་སྐོར་ནང་སྐོར་བ་བརྒྱབ་སྟེ་བོད་རང་བཙན་གྱི་འབོད་ཚིག་ཤུགས་ཆེ་བསྒྲགས་པ་དང་། ཁོང་རྣམས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེར་བའི་ལས་ཁུངས་སྒོ་འགྲམ་དུ་སླེབས་མ་ཐག་ཉེན་རྟོག་པས་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་དང་། མི་མང་དཀྱུས་མ་ལྔ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད།[༡༨]

སླར་ཡང་སྤྱི་འགྲེལ་ཇེས་མཐུད་ཀྱིས་ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན་ཏེ། རྒྱ་དམར་རྒྱལ་སྟོན་དུས་ཆེན་ཉིན་སེ་རའི་དགེ་འདུན་ ༢༣ ཀྱིས་སྣེ་འཁྲིད་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་བསྒྲེངས་ནས་བོད་རང་བཙན་གྱི་འབོད་ཚིག་ཤུགས་ཆེ་བསྒྲགས་ཏེ་ཇོ་གོལ་ཁྲོམ་སྐོར་བྱས་ཡོད། ཁྲོམ་སྐོར་བ་རྣམས་ནས་བར་སྐོར་ནང་སྐོར་བ་བཞི་པ་རྒྱག་སྐབས་ཉེན་རྟོག་པས་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་དང་། མི་མང་དཀྱུས་མ་ ༢༠ ཙམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བར་སྐོར་མངག་གཏོང་ཁང་ཐེར་བའི་ལས་ཁུངས་ནང་བཀར་ཉར་བྱས་ཏེ་མི་ཆོས་ལས་འདས་པའི་ཉེས་རྡུང་བཏང་ཡོད།[༡༩] ལྷག་པར་མཚོན་ཆ་ཁབ་ཙམ་མེད་པའི་ཞི་བའི་ཁྲོམ་སྐོར་བར་དྲག་གནོན་བྱས་ཏེ་མེ་མདའ་བརྒྱབ་ནས་ཉུང་མཐར་མི་བདུན་དམར་བསད་བཏང་ཡོད།[༢༠] དེ་ཉིན་ནས་བཟུང་རིམ་བཞིན་ཛམ་སྟོན་པ་གཞན་མང་པོ་ཞིག་གཅིག་མཇུག་གཉིས་མཐུད་ཀྱིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༦ ཉིན་ལྷ་སར་སླར་ཡང་ཧམ་སྟོན་ཁྲིམས་སྐྱོར་བྱུང་ཡོད་པ་དེའི་ནང་འབྲས་སྤུངས་ཀྱི་དགེ་འདུན་ ༥༠ ཙམ་གྱིས་སྣེ་འཁྲིད་བྱས་ཡོད། དགེ་འདུན་པ་དེ་རྣམས་དང་། ཁྲིམས་སྐྱོར་བ་རྣམས་ནས་ཉིན་ཤས་གོང་འཛིན་བཟུང་བྱས་པའི་བོད་མི་རྣམས་གློད་འགྲོལ་དགོས་པའི་འབོད་ཚིག་བསྒྲགས་ཡོད། དེ་ནས་བཟུང་ད་བར་ངོ་རྒོལ་ཧམ་སྟོན་དང་། ལས་འགུལ་ཁག་མཚམས་ཆད་སྐྱོང་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༧ པའི་ནང་སྐབས་དེའི་རྒྱ་དམར་གྱི་སྤྱི་བདེ་ཉེན་རྟོག་པའི་འགོ་པ་ཆའོ་ཧྲི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེར་བའི་ནང་འཁོར་ཧེ་རྒྱ་ནག་གི་དབང་བསྒྱུར་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་མཁན་ཚོར་ཡང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་རྡུང་རྡེག་གཏོང་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ཡོད།” ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མདུན་མི་མང་འཁོར་ཆེན་ཞུགས་པའི་བོད་རང་བཙན་གྱི་སྐད་འབོད་ཧམ་སྟོན་ཁྲིམས་སྐྱོར་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་བྱུང་བར་ཉེན་རྟོག་པས་མེ་མདའ་བརྒྱབ་སྟེ་ཧམ་སྟོན་པ་ཉུང་མཐར་ ༡༥ བསད་པ་དང་། ༡༥༠ ལྷག་ཙམ་ལ་རྨས་སྐྱོན་བཏང་ཡོད། རིམ་བཞིན་ཧམ་སྟོན་པ་མང་པོ་ཞིག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རེད། སྐབས་དེར་ཕྱི་རྒྱལ་གསར་འགོད་པ་ཞིག་ནས་ཉེན་རྟོག་པའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གིས་བོད་མི་ཁྲིམས་སྐྱོར་བར་མེ་མདའ་རྒྱག་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་བ་གསལ་པོ་གོ་ཐོས་བྱུང་འདུག

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༥ ནས་ ༧ བར་ལྷ་སར་སྔར་བས་ཧམ་སྟོན་རྒྱ་ཆེ་བྱུང་ནས་ཁྲིམས་སྐྱོར་བས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་དར་ནམ་མཁར་བསྒྲེངས་ཏེ་རང་བཙན་གྱི་འབོད་ཚིག་བསྒྲགས་ནས་སྐད་འབོད་ཁྲིམས་སྐྱོར་བྱས་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་དམར་ནས་དྲག་གནོན་བྱེད་སྐབས་ཉེན་རྟོག་དམག་དཔུང་གིས་བོད་མིའི་སྡོད་ཁྱིམ་ཁ་ཤས་ནང་དུའང་གང་བྱུང་མེ་མདའ་བརྒྱབ་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད། སྐབས་དེར་མི་གྲངས་ ༨༠–༩༠༠ ཙམ་བར་བསད་པའི་གནས་ཚུལ་འདྲ་མིན་

བརྗོད་མཁན་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མི་གྲངས་ ༡༡ བསད་པ་ཁས་ལེན་བྱས་ཀྱང་གཞན་རྣམས་ཁས་ལེན་བྱས་མེད། སྐབས་དེ་ར་ལྷ་སའི་དྲག་གནོན་གྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་སུ་མིག་མཐོང་བྱུང་བའི་རྒྱ་མིའི་གསར་འགོད་པ་ཐང་ཏ་ཞན་ཟེར་བས་བརྗོད་དོན་ལྟར་ན། དྲག་གནོན་འོག་བོད་མི་ ༩༠༠ ཙམ་བསད་པ་དང་། སྔོང་ཤྲག་ཁ་ཤས་ལ་རྨས་སྐྱོན་བཏང་བ། བོད་མི་ ༣༠༠༠ ཙམ་བཙོན་འཛུག་བྱས་ཡོད་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༣༣] ཟླ་བ་དེའི་ཕྱི་ཚེས་ ༧ ཉིན་གྱི་མཚན་མོར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་ནས་ལྷ་སར་དྲག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་བསྒྲུམ་རྒྱུའི་བཀའ་བཏང་བ་ནས་བཟུང་བོད་ནང་ སྤྱིར་བས་དྲག་གནོན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཏ་ཅང་ཛ་དྲག་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས ༡ ཉིན་རྒྱ་གཞུང་ནས་དྲག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་པ་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༧ པའི་ནང་ཨོ་སི་ཀྲ་ལི་ཡའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གཞུང་འབྲེལ་སྐུ་ཚབ་ལྷ་སར་བལྟ་སྐོར་དུ་ཡེབས་མཁན་ཆོས་མཛུབ་སྟོན་གནང་བའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོར་དྲག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་མིང་ཙམ་ལས་དོན་དུ་དྲག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་པ་རེད་ཅེས་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོའི་ལོ་འཁོར་སྙན་ཐོའི་ནང་དུའང་། བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་ཉེན་རྟོག་པ་དང་། བདེ་སྲུང་མི་སྣས་ཁྲིམས་མེད་ལུགས་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་བོད་མི་གང་བྱུང་འཛིན་བཟུང་དང་། བཀག་ཉར་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་ཕེད་སྤྱོད་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པ་རེད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།

བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་ནས་མི་ལོ་བཞི་བཅུ་འཁོར་བ་ཟེར་བའི་དུས་དྲན་བྱེད་སྒོ་ཁག་ལམ་ལྷོང་ཡོང་ཆེད་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་བོད་མི་ ༡༩༨ ལ་ཉེས་མིང་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་བཏགས་ཏེ་འཛིན་བཟུང་

བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་སླར་ཡང་བོད་མི་ཁ་ཤས་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་བཅས་ལ་མི་མང་འདུ་བསྐྱོངས་སར་ཁྲིམས་གཅོད་བྱས་ཡོད། དུས་དྲན་གྱི་མཛད་སྒོ་དངོས་གཞིའི་ཉིན་མོར་ལྷ་ས་ཡོངས་ལ་དམིགས་བསལ་དྲག་པོའི་དམ་དྲག་གི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་ཡོད།

ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཕྱི་ཟླ་ ༢ པ་ནས་བཟུང་ཉིན་རྟོག་པ་ ༡༠ རེ་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཏེ་ལྷ་སའི་བོད་མིའི་སྡོད་ཁང་ཁག་ཏུ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་འཛུལ་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་དཔར་དང་། གསུང་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་སློབ་སྒྲ་ཕབ་འཁོར་ཐག དཔེ་དེབ་སོགས་ཐོན་ཚེ་རྒྱལ་ཁབ་མགོ་རྟིང་སློག་མཁན་གྱི་ཉེས་པ་བསགས་ཡོད་བརྗོད་དེ་བོད་མི་ ༢༠༠ ལྷག་ཙམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད། རྒྱ་དམག་ནས་དྲག་གནོན་དེ་ལྟར་བྱས་ཀྱང་བོད་མིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་བསྐྱར་དུ་ཊེ་ཀོལ་གྱི་ཁྲིམས་སྐོར་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་བྱས་པ་དེའི་ནང་མི་མང་ཁྲི་གཅིག་ལྷག་ཞུགས་ཡོད་ལུགས་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པས་བརྗོད་འདུག རྣམ་སྟོན་དེ་ཉིན་གཉིས་བསྟུད་མར་བྱས་པའི་རྗེས་བོད་མི་རྣམས་དགོང་མོ་རང་ཁྱིམ་དུ་ལོག་སྐབས་ཉིན་རྟོག་པས་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་དྲག་གནོན་བྱས་ཡོད།

དུས་ཡུན་དེའི་རིང་བོད་ཀྱི་གྲོང་གསེབ་ཁུལ་དུའང་རྣམ་སྟོན་མང་པོ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་ཐོན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོ་གཅིག་པུར་ཁམས་དང་། ཨ་མདོ། དབུས་གཙང་གི་གྲོང་གསེབ་ཁག་གི་ནང་བོད་རང་བཙན་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་བོད་མི་ཉུང་མཐར་ ༢༩༠ འཛིན་བཟུང་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་ཡོངས་གྲགས་ཆགས་ཡོད། མདོ་སྨད་ཨ་མདོའི་ཁུལ་ནས་གནས་ཚུལ་ཁག་མང་པོ་འགྱོར་བར་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱེད་སྐབས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ནས་ ༩ བར་བོད་མི་རང་བཙན་དོན་གཉེར་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་ ༤༠ ཙམ་འཛིན་བཟུང་བྱས་འདུག

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་སྙན་ཐོའི་ནང་། བོད་མི་གང་བྱུང་འཛིན་བཟུང་དང་། ཕྱི་མི་ཐུག་འཕྲད་བྱེད་དུ་མ་བཅུག་པར་བཀག་ཉར་བྱས་པ་དང་། ཁ་ཤས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་པ། འཕྲུལ་མར་དམར་གསོད་བཏང་བ་བཅས་ཀྱི་དཔང་རྟགས་གསལ་པོ་ཡོད་སྐོར་འཁོད་ཡོད། ཡང་། སྙན་ཐོ་དེའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པར་ལྷ་སར་དྲག་པོའི་ཁྲིམས་གཞི་བསྒྲགས་པ་ནས་བཟུང་རྒྱ་གཞུང་དང་ལྟ་བ་ཐ་དད་འཛིན་མཁན་གྱི་བོད་མི་ ༡༠༠༠ ལྷག་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། དེ་དག་གི་ནང་ནས་ཁ་ཤས་འཕྲུལ་མར་དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་ལུགས་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་ས་མཐུད་གང་བྱུང་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། ནག་ཉེས་ཧ་ཡིན་ཁྲིམས་ཐག་མ་བཅད་པར་ཡུན་རིང་བཀག་ཉར་བྱས་པ། མནར་གཅོད་བཏང་བ་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྩིས་མེད་རྡོག་རྫིལ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ཡོང་གི་འདུག་ཅེས་འཁོད་ཡོད། སྐབས་དེར་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་འབྲེལ་བ་བྱེད་དུ་མ་བཅུག་པར་བཀག་ཉར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། མང་ཆེ་བར་བཙོན་པའི་ནང་མི་ཚོས་རང་གི་གཉེན་ཉེ་བུ་ཕྲུག་སོགས་བཙོན་ཁང་དུ་ཡོད་མེད་ཙམ་གཅོད་བྱས་ན་མ་གཏོགས་གར་སོང་མི་ཤེས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གི་ཡོད།[༡༡]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོར་བོད་སྟོད་མཐོ་རིམ་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་ཟེར་བའི་འགོ་འཛིན་ནས་བརྗོད་དོན། ཁྲིམས་ཁང་ཐོག་ཏང་གིས་འགོ་འཁྲིད་དགོས་པ་ནི་ཁྲིམས་ཁང་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་བྱེད་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཡོང་བའི་གཞི་རྩའི་འགན་སྲུང་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[༡༢] དེའི་གོ་དོན་ནི། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་ཡོད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་དམར་པོའི་སྲིད་བྱུས་དང་། ལྟ་བ་ལས་འགལ་བའི་བྱ་སྤྱོད་དང་། བསམ་ཚུལ་ཚང་མར་དྲག་གནོན་བྱས་ན་འགྲིགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། དབང་

འཛིན་པས་མི་མང་འཛིན་བཟུང་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དང་། མི་མང་ལ་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་ཐོབ་ཐང་ཇི་ཡོད་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་མེད་ལ། འཛིན་བཟུང་བྱེད་སྐབས་ཁྲིམས་ཁང་ནས་འཛིན་བཟུང་བྱེད་ཆོག་པའི་དཔྱད་ཁྲའི་ཡིག་ཆ་སྤྲད་པ་དེ་བས་ཏ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ཡིན།

བོད་མི་ཚོས་ལས་དོན་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་དེ་འཛིན་བཟུང་དང་། བཙོན་འཇུག་བྱེད་རྒྱུར་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། འགན་སྲུང་གང་ཡང་མེད་པར་ནག་ཉེས་གང་ཁག་དགྲི་བྱས་ཀྱང་འགྲིགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། བོད་མིས་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྐྱོ་འཆམ་པ་དང་མཉམ་དུ་སྐད་ཆ་ཤོད་པ་དང་། རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་གླུ་ལེན་པ། ཀྱང་ཡིག་སྦྱར་བ། ༸གོང་ས་མཆོག་གི་མདུན་རྣམ་ཕྱག་དེབ་དང་། གསུང་ཆོས་བཀའ་སློབ་ཀྱི་བརྙན་ཕབ་དང་སྒྲ་ཕབ་བལྟ་ཉན་བྱེད་པ། ཞི་རྒོལ་སྐབས་སྒྲོག་སྐྱོན་ནམ། བཙོན་འཇུག་བྱུང་བའི་མིང་ཐོ་འཚོལ་བསྡུ་བྱེད་པ་སོགས་ནག་ཉེས་སུ་བརྩིས་ནས་འཛིན་བཟུང་བཙོན་འཇུག་བྱེད་རྒྱུད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ལོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པས་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་ལྟ་བ་ཐ་དད་འཛིན་མཁན་དང་། ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་རྣམས་ལ་དྲང་བདེན་གང་ཡང་མིན་པའི་གཏུག་བསྡུར་བྱས་ཏེ་བཙོན་འཇུག་གི་ལོ་ཚད་གཏན་འབེབས་བྱེད་པ་དང་། ཁོང་ཚོར་མནར་གཅོད་སྣ་ཚོགས་གཏོང་བ་དང་། སྒྲིག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་གཅོད་པ། ཁྲིམས་ཁང་གི་བཀའ་འཁྲོལ་མེད་པར་གང་བྱུང་དམར་གསོད་གཏོང་བ་བཅས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཡོད་པར་བློ་འཆབ་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་ཡོད། བོད་དུ་ལག་ལེན་བྱེད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་རྩ་ཁྲིམས་དང་། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱིས་མི་མང་གི་གཞི་རྩའི་རང་དབང་འགན་སྲུང་བྱེད་རྒྱུ་ལྟ་བཞག བཀག་འགོག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་འགན་སྲུང་དེ་བས་བྱེད་ཀྱི་མེད།[35]

ཇམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་བྱེད་པ་དང་། ལྷ་བ་ཐ་དད་འཛིན་པ་སོགས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་འདོད་བློ་མ་ཁེངས་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པའི་རིགས་མཐའ་དག་ཞི་བ་ཁོ་ན་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་མིན་ལ་མ་ལྡོས་པར་ཁ་བྲལ་གྱི་ཉེས་མིང་བཏགས་ཏེ་བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་འགོ་འཁྲིད་པའམ། ལས་འགུལ་ནང་ཞུགས་མཁན་ཡིན་ཕྱིན་དྲག་གནོན་པོ་ནར་བརྙན་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པ་ནི་སྐབས་དེར་རྒྱུན་ལྡན་ལག་ལེན་བསྟར་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།[༢༦]

ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པའི་སྙན་ཐོའི་ནང་། ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་བོད་ནང་མུ་མཐུད་འཛིན་བཟུང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ལས་འགུལ་བྱེད་མཁན་ ༢༠༠ ལྷག་ཙམ་དང་། དེའི་ནང་ནས་སྲིད་གཞུང་དང་ལྟ་བ་ཐ་དད་འཛིན་མཁན་ཉུང་མཐར་ ༡༠༠ ཙམ་བོད་ཀྱི་བཙོན་ཁང་ནང་གནས་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་ནང་ཇམ་སྟོན་ནང་ཞུགས་མཁན་གྲྭ་བཙུན་དང་། རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཉར་མཁན་གྱི་མི་སྒོ་ཡང་ཡོད་ཅེས་དང་། ཁོང་ཚོའི་ནང་ཁ་ཤས་ལ་དྲང་བདེན་མིན་པའི་གདུག་བཙེར་བྱས་ཏེ་བཙོན་འཇུག་གི་ལོ་ཚད་བཟོས་པ་དང་། ཁ་ཤས་ལ་ནག་ཉེས་དང་གདུག་བཙེར་གང་ཡང་མེད་པར་ངལ་སྒྲུར་ཁང་ཁག་ཏུ་བཏང་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།

༡༩༩༥–༢༠༠༡ བོད་ནང་འཚེ་གསོན་གྱི་དྲག་གནོན་བྱེད་པའི་དུས་ཡུན།

རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ནས་ ༡༩༩༦ བར་བོད་ནང་དྲག་གནོན་བྱས་པའི་ངོ་བོ་ནི། བོད་མི་མང་ནས་བོད་རང་དབང་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ་རྒྱ་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་བསམ་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་བའི་ལན་དུ་ཉེས་པ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ལོ་མཇུག་ནས་དེ་བས་དྲག་གནོན་གྱི་ངོ་བོ་གྱུར་ཏེ་ངོ་རྒོལ་གྱི་ལས་འགུལ་མ་བྱུང་སྔོན་ནས་དེ་དག་རྩ་བཀག་གཏོང་རྒྱུའི་སྔོན་འགོག་གི་ལས་འགུལ་གསར་པའི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད། དྲག་

གནོན་གྱི་ལས་འགུལ་གསར་པ་དེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོའི་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་གདན་འཕེབས་ལྟར་ལྷག་པར་ངོ་རྒོལ་དང་། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་ཞེས་དྲག་གནོན་གྱི་རྩ་བའི་ངོ་བོའི་ཐག་གཅོད་རང་བཞིན་ཡིན། ཚོགས་འདུ་དེའི་ནང་གནམ་བཤད་སྤེལ་བར།

ང་ཚོ་དང་ཧྲུ་ཡའི་རུ་ཚོགས་དབར་གྱི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ངོ་བོ་ནི་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་དང་མི་བྱེད་དང་། རང་སྐྱོང་བྱེད་མིན་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དེ་ནི་མི་རིགས་གཅིག་གྱུར་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་གནད་དོན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།... དེ་ནི་སུས་ཀྱང་སྣང་ཆུང་དུ་འཇོག་མི་རུང་། གནད་དོན་དེ་ནི་འཆི་གསོན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ཅིག་ཡིན་པས་དེ་བས་གལ་ཆུང་དུར་མ་རྩིས་པར་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་དགོས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་། ཁྲིམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས་མ་ལག་བཅས་ནས་ང་ཚོས་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་གནོད་འཚེ་བྱེད་ཐབས་ཐད་དཀའ་ངལ་གང་ཞིག་འཕྲད་ཀྱི་ཡོད་པར་ཞིབ་འཇུག་མཐིལ་ཕྱིན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དོན་དམ་གྱི་དཔྱད་པ་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་དགོས། གལ་ཏེ་ཁྲིམས་ནང་དེ་ལྟར་གསལ་འཁོད་མེད་ན་ཁྲིམས་ཞིབ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ནས་དགོངས་ཚུལ་འཕྲུལ་སྐྱར་བརྗོད་ཏེ་ཁྲིམས་དང་། སྲིག་གཞི་གཏན་འཕེབས་ཀྱིས་ཁ་བྲལ་བྱ་སྤྱོད་རིགས་འགོག་སྡོམ་བྱས་ཤིང་། ཡུལ་གྱི་ཁྲིམས་དང་། སྲིག་གཞིའི་དགོངས་དོན་ལག་བསྟར་སྤྱོད་གོ་ཆོད་པ་བཟོ་དགོས།... རྫུང་རིག་ཚ་ནན་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཁྲིན་ཡོངས་སུ་མི་དམངས་སྲིའི་བདེ་འཇགས་སྲུང་སྐྱོབ་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་བྱུས་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། ཁྲིམས་ཞིབ་ལས་ཁུངས་མ་ལག་སོ་སོ་ནས་ས་གནས་སྲི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཆེད་དུ་གཉེར་ཞིང་། ས་ཁུལ་གང་ཞིག་དང་། དགག་རྩའི་གནད་དོན་གང་ཞིག་ལ་ཐུག་གི་ཡོད་པར་ཞིབ་ཚགས་ཀྱིས་བརྩད་གཅོད་བྱས་ཏེ་ས་གནས་དེ་གའི་དཀའ་ངལ་གཙོ་བོ་རྣམས་སེལ་ཐབས་བྱེད་

དགོས། དེ་བཞིན་སྐྱི་བདེའི་ལས་དོན་སྒྲུབ་པའི་སྐབས་ཀྱང་ང་ཚོས་འབྲེལ་ཡོད་སྐྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་དང་། རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་གཉིས་ཀར་བློས་འགེལ་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།… ཞེས་གསལ་པོར་བཀོད་ཡོད།

སྲིད་ཇུས་དང་། བྱ་ཐབས་དེ་དག་གི་བཀའ་བཀོད་འོག་བོད་ཁྲིན་ཡོངས་སུ་དྲག་གནོན་དམ་དྲག་བྱེད་ཤུགས་སྤར་བས་ཇེ་ཆེར་བཏང་སྟེ། ཉེན་སྲུང་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་ལམ་རིམ་པ་མང་པོ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད། དེ་སྔ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་ཡོད་པའི་གྲོང་མིའི་གསང་བའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཁག་བསྐྱར་གསོ་བྱས་ཏེ་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་། སློབ་གྲྭ དགོན་སྡེ། སྡོད་ཁྱིམ། གྲོང་མི་སོགས་ཀྱི་ནང་སྒྲུལ་ཞིབ་པའི་དྲ་བ་བཙུགས་པ་དང་། མང་ཚོགས་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་སྲེལ་བདེའི་ཆེད་དམིགས་བསལ་གྱི་ཁ་དཔར་འབྲེལ་མཐུད་ཆ་རྐྱེན་བསྐྲུན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོགས་གནས་ཡོད་པའི་མི་མང་ལ་འཇིགས་སྐུལ་སྡིག་ར་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ཇུས་ཁག་ཅིག་གསར་གཏོད་བྱས་ཡོད། ཐབས་ཇུས་དེ་ནི་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ཏུ་དམིགས་བཀར་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་ཅིང་། དོགས་གནས་ཡོད་པའི་གང་ཟག་རྣམས་ཡང་ཡང་འཛིན་བཟུང་གིས་བདུན་རེར་ཉིན་གཉིས་རེ་ཙམ་བཀག་ཉར་བྱས་ཏེ་འདྲི་རྩད་ནན་པོ་བྱས་པ་དང་། དེའི་སྐབས་ལུས་ལ་རྗེས་ཤུལ་མི་མངོན་པའི་མནར་གཅོད་གཏོང་གི་ཡོད། ཁོང་ཚོར་ཚ་གྲང་ངར་ཤས་ཆེ་བའི་སྐབས་སོ་སོར་ལུས་གཅེར་བུར་བཏོན་པ་དང་། དགུན་དུས་གྲང་ངར་ཆེ་བའི་ཆུའི་ནང་རྒྱུན་རིང་ལངས་སུ་འཇུག་པ། ན་ཟུག་ཆེ་བའི་སྡོད་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་ཐོག་ཡུན་རིང་སྡོད་དུ་འཇུག་པ་སོགས་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་ཁྲིམས་གཅོད་རྣམ་གྲངས་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོ་ནས་བཟུང་ལམ་སྲོལ་གསར་པ་ཞིག་འགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་དེ་ནི། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོགས་པ་ཡོད་པ་རྣམས་མི་གཞན་གྱིས་ད་མ་གོ་བར་ཉེན་རྟོག་པའི་མགྲོན་ཁང་ནང་

ཁྲིད་དེ་ཟླ་བ་གཅིག་ནས་དྲུག་བར་ཆ་འདྲི་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངོགས་གཞི་ཅན་གྱི་མི་དེས་ངོས་ལེན་ཅི་ཡང་མ་བྱས་ན་བཀག་ཉར་གྱིས་གནས་ཚུལ་སུ་ལའང་སྒོད་མི་ཆོག་པའི་ཉེན་བརྡ་བཏང་སྟེ་སློད་འགྲོལ་གཏོང་གི་ཡོད།

དྲག་གནོན་འདི་རིགས་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་བརྒྱུད་འགྲེམས་བྱེད་པའི་ངོགས་གཞི་ཅན་གྱི་མི་སྣར་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་བཀག་ཉར་ནས་སློད་འགྲོལ་ཐོབ་སྐབས་སྔར་ཡང་འཛིན་བཟུང་དང་། མནར་གཅོད་མྱོང་ངོགས་ཀྱི་འཇིགས་སྐུལ་འོག་རང་ཐོག་མྱོངས་པའི་དཀའ་སྡུག་གནས་ཚུལ་སུ་ལའང་བཤད་མི་ཕོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཤས་ལ་འཇིགས་སྐུལ་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་ནས་ཉེན་རྟོག་པའི་བཀོད་བྱུས་འོག་ལས་དོན་སྒྲུབ་མཁན་དུ་གྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་འགྲོ་ལམ་གཞན་ཞིག་མེད་པས་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོ་དང་། བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན། རྟུང་རྡེག་ཚ་ནན་བཅས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ་བོད་ནང་དྲག་གནོན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། ལས་འགུལ་གསུམ་པོ་དེ་དག་ནི་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་བྱ་ཐབས་བཀོད་སྒྲིག་ལྟར་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་ལ། བོད་ནང་སྤེལ་བའི་དྲག་ཤུགས་ལས་འགུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་གྱུར་ཡོད།

རྒྱ་ནག་ནང་དྲག་ཤུགས་ལས་འགུལ་དེ་དག་གཙོ་བོ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཀློག་ཟ་རུལ་སུངས་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅ་བཀག་གཏོང་རྒྱུ་དང་། མི་གསོད་ཁྲག་སྐྱོར། འཕྲོག་བཅོམ། ཉལ་ཐ་སྤྱོད་འཚོང་སོགས་ཀྱི་ཉེས་སྤྱོད་རིགས་འགོག་སྲུང་བྱ་རྒྱུར་དམིགས་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ནང་དེ་དག་གི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི། ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་ལ་རྡུང་རྡེག་གཏོང་རྒྱུ་ཟེར་བ་དང་། ཧཱ་ལའི་རུ་ཚོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུ་ཟེར་བ་དམིགས་འབེན་དུ་བཟུང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༨ ཉིན་ལྷ་སར་རྟུང་རིག་ཚ་ནན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་གྱི་སྐུལ་སློང་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་ཕྱིས་ཀྱིས་ལས་འགུལ་དེ་ཉིད་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་ལ་ཁ་གཏད་གཙོག་པའི་ཐབས་བྱུས་ཡིན་ལུགས་དངོས་སུ་བཤད་ཡོད། ཁོ་པའི་གཏམ་བཤད་ནང་། བོད་འདི་ཉིད་ང་ཚོས་ཁ་བྲལ་རུ་ཚོགས་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་ནང་དང་ཐོག་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པའི་གྲུས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། སྲི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་དང་། མེས་རྒྱལ་གཅིག་གྱུར་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ་ནི་རང་ཐོག་ཏུ་བབས་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་འཁྲི་གལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཡང་། ང་ཚོས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་འདི་ར་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱས་ཏེ་ཁྲིམས་འགལ་ཉེས་སྤྱོད་རིགས་ལ་རྟུང་རིག་ཚ་ནན་གྱི་སྒོ་ནས་འགོག་སྡོམ་བྱ་དགོས་རྒྱུ་ཡིན་གསེས། དེས་ང་ཚོར་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཚོར་སེམས་ཡོད་མེད་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་གལ་ཆེར་བརྩི་གི་ཡོད་མེད་སེས་རྟོགས་ཐུབ་ངེས་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཡོད།[༡༢]

དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༢ ཉིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁྲིམས་ཁང་གི་འགན་འཛིན་གཙོ་བོ་པད་གྲགས་ནས་མིང་བཀོད་བྱས་པའི་རྩོམ་ཡིག་ཅིག་སྤེལ་བའི་ནང་དུ་འང་། རྟུང་རིག་ཚ་ནན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ངར་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་དགོས་རྒྱུ་དང་། ཉེས་ཅན་རིགས་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་ནན་པོ་བྱེད་དགོས་རྒྱུ། ཐ་ན་སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་འགེལ་དགོས་བྱུང་ཡང་དེ་ལྟར་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་ལུགས་བཀོད་ཡོད།

པད་གྲགས་ཀྱིས་སྒྲོག་སྦྱང་བྱས་པའི་སྐབས་ཐོ་ཞིག་གི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཁྲིམས་ཁང་ནས་ནག་ཉེས་ཀྱི་གྱོད་གཞི་ ༣༡༣༨ ཁྲིམས་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། གྱོད་གཞི་ ༩༢༢ ནང་བཙོན་པ་གྲངས་ ༡༢༣༨ ཞིབ་དཔྱོད་དང་པོའི་

ཐོག་ཁྲིམས་གཅོད་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་བཀག་ཉར་བྱས་པའི་མི་སྣའི་ཁྲོད་ནས་བརྒྱ་ཆ་ ༨༠.༢ (མི་གྲངས་ ༡༠༩༧) ལ་ལོ་ལྔ་ཡན་གྱི་བཙོན་འཇུག་དང་། ཚེ་བཙོན། སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་བཅད་ཡོད་པ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༣༧.༣༩ (མི་གྲངས་ ༨༩༥) ལ་ལོ་ལྔ་མན་གྱི་བཙོན་འཇུག་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༡.༣༨ (མི་གྲངས་ ༣༩) ལ་ཉེས་ཆད་ཆག་ཡང་། བརྒྱ་ཆ་ ༠.༩༣ (མི་གྲངས་ ༢) ལ་ཉེས་མེད་སྐྱོད་འགྲོལ་བཏང་ལུགས་འཁོད་ཡོད།[11]

པད་གྲགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་ཁྲིམས་ཁང་གི་སྣན་ཐོ་ཞིག་ཕུལ་བའི་ནང་། འདས་པའི་ལོ་ལྔའི་རིང་རིམ་པ་ཁག་གི་ཁྲིམས་ཁང་ནས་མི་གྲངས་ ༨༣༩༡ ཁྲིམས་སར་ཞིབ་དཔྱོད་བྱས་པའི་ཁོངས་ནས་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༧༣ ཉེས་མེད་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་དང་། ནག་ཉེས་ཡོད་པའི་མི་གྲངས་ཕྱེད་ཕྲག་ཙམ་ལ་ལོ་ལྔའི་བཙོན་འཇུག་ནས་སྲོག་ཐོག་བར་གྱི་ཁྲིམས་གཅོད་འདྲ་མིན་བཅད་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།

བོད་མི་ཆབ་སྲིད་གནད་དོན་ཐོག་བཀག་ཉར་བྱེད་པ་རྣམས་ཁྲིམས་ཁང་དུ་གཏུག་བསྐྱར་མ་བྱས་སྔོན་ནས་ཉེས་པ་ངོས་ལེན་བྱེད་དགོས་པའི་མནར་གཅོད་གཏོང་བ་ནི་རྒྱུན་སྲོལ་ལྟ་བུ་ཡིན། བཞུགས་སྒར་དུ་རྟེན་གཞི་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱས་པའི་སྙན་ཐོའི་ནང་བོད་མི་བཙོན་པ་རྣམས་ལ་མནར་གཅོད་གཏོང་སྟངས་སམ། མནར་གཅོད་ཀྱི་ལག་ཆ་འདྲ་མིན་བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྟངས་སྐོར་འཁོད་ཡོད་པ་ནི། གནམ་ཐག་རྒྱག་པ་དང་། རྐང་ལྕགས་ལག་ལྕགས་རྒྱག་པ། གློག་གཏོང་བ། གནམ་གཤིས་གྲང་ངར་ཆེ་བའི་སྐབས་ལུས་གཅེར་བུར་བཏོན་པ། ཁྲིས་ཕྱུགས་སུ་འཇུག་པ། བཙན་གཡེམ་བྱེད་པ། ཕོ་མོའི་ཁ་དང་མཚན་མར་གློག་རྒྱུག་བཙུགས་པ། རྒྱུན་རིང་ཁང་པ་ནག་ཁྲུང་ནང་ཁེར་རྐྱང་འཇུག་པ།

གཅིན་པ་འབྱུང་དུ་འཇུག་པ། མནར་གཅོད་ཀྱི་འཇིགས་དངངས་ཆེ་བའི་སྒྲིག་བཀྲན་བལྟ་རུ་འཇུག་པ། ཡུན་རིང་ལངས་ཏེ་སྡོད་འཇུག་པ། ཡུན་རིང་ཟ་འབྱུང་གཉིད་གསུམ་མེད་པར་བཞག་པ་སོགས་གསལ་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པས་བོད་ཀྱི་བཙོན་ར་དང་། ངལ་སྒྱུར་ཁང་ཁག་ནང་མནར་གཅོད་དང་། བརྙས་བཅོས་ཀྱི་རིགས་སོགས་གནད་དོན་ཚབས་ཆེ་ཡོད་པར་བརྟེན་སྐབས་འགར་འཆི་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་ཡོང་གི་ཡོད་ཅེས་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོ་གནང་ཡོད།[19] དེ་བཞིན་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྨན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་པས་ཀྱང་བོད་རིགས་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པར་སེམས་ནད་བཟོ་བ་དང་། ཉེས་ཧུར་གཏོང་བ། བཙན་གཡེམ་བྱེད་པ། སྒྲིག་རྒྱུག་གཞུ་བ། དུས་ཡུན་རིང་པོར་ཟ་འབྱུང་མ་སྤྲད་པ་སོགས་ཀྱི་མནར་གཅོད་ཡང་ཡང་གཏོང་གི་ཡོད་པའི་སྙན་ཐོ་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།[20]

རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉེས་ཁྲིམས་ནང་གསེས་དོན་ཚན་ ༡༩༧ པའི་ནང་གསལ། ཁྲིམས་འཛིན་གྱི་ལས་བྱེད་པས་ཉེས་བསགས་དོགས་ཅན་དང་། ཞུ་བ་ཕྱི་མར་ཚ་འདྲི་བྱས་ནས་ངོས་ལེན་ཞུ་རུ་བཙུག་པའམ། དྲག་རྒྱབ་ལ་བརྟེན་ནས་དཔང་མི་དང་དཔང་ཚིག་བླངས་ཐབས་བྱས་རིགས་ལ་དུས་ཡུན་བཙོན་འཇུག་ལོ་གསུམ་མན་ནམ། བཙན་ཉར་ལས་བསྐྱལ་གྱི་ཁྲིམས་ཆད་གཅོད་རྒྱུ་ཞེས་འཁོད་ཡོད།[21] འོན་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དོན་རྐྱེན་བྱུང་སྐབས་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་དེ་དག་ཆུར་བསྐྱུར་ཏེ་རྒྱབ་འགལ་ཤ་སྟག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་མནར་གཅོད་སྔོང་མཁན་བསྐུར་གསོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་སྙན་ཐོའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་རྒྱ་ནག་གི་བཙོན་ཁང་གི་སྒྲིག་གཞི་དོན་ཚན་ ༡༩ པའི་ནང་བཙོན་ཁང་གི་ལས་བྱེད་པས་བཙོན་པར་མནར་གཅོད་གཏོང་མི་ཆོག་པའི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་རུང་། ནག་ཉེས་ངོས་ལེན་བྱེད་

དུ་འཇུག་ཆེད་མནར་གཅོད་གཏོང་རྒྱུ་དང་། བཙན་བཅོས་བྱེད་པ། རང་གི་ཆེ་མཐོང་ལ་གནོད་པའི་ངོ་ཚ་འཕེབས་པ། ཉེས་རྡུང་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མུ་མཐུད་ཡོང་བཞིན་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་ཡོད།[༡༡]

དེང་སང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ནས་ཁོ་པ་ཚོར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་པར་ངོ་སྐང་སྤར་ལས་ལྷག་པ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དྲག་གནོན་ཐབས་བྱུས་ལའང་འགྱུར་བ་བཏང་ཡོད། འགྱུར་བ་གཅིག་ནི། དེང་དུས་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པར་སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་པ་གཏོང་རྒྱུ་ཉུང་དུ་ཕྱིན་པ་དེ་ཡིན། དེང་དུས་བོད་ནང་ཆབ་སྲིད་དོན་རྐྱེན་ནམ་བྱུང་སྐབས་སྤྱིར་བཏང་ནག་ཉེས་ཡོད་པའི་བཙོན་པར་སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་འགེལ་བ་དེས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་འདོད་ཡོད་མཁན་ཚོའི་སེམས་ནང་རང་བཞིན་གྱི་ཞེད་སྣང་བསྐུལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ངོས་ནས་ཀྱང་སྐྱོན་བརྗོད་མི་ཡོང་བའི་ཁ་ཕན་གཉིས་འཛིན་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་ལྟ་བུར་མཚོན་ན། སྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་མི་འགེལ་ཡང་། ཡུན་རིང་མནར་གཅོད་རྡུང་རྡེག་ཚ་ནན་བཏང་སྟེ་ལུས་གཅོང་སེམས་གཅོང་བཟོས་པ་དང་། བཀོལ་སྤྱོད་དྲག་པོའི་འོག་དེ་མུར་ཤི་རུ་འཇུག་པ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནས་ཐོ་འགོད་བྱས་པར་གཞིགས་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོ་ཚུན་བོད་ཀྱི་བཙོན་ཁང་ཁག་གི་ནང་མནར་གཅོད་དྲག་པོ་བཏང་བར་བརྟེན་ནས་སྨན་ཁང་དུ་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་པའམ། བཙོན་འགྲོལ་བཏང་རྗེས་རང་ཁྱིམ་དུ་འཆི་རྐྱེན་བྱུང་བ་ཁྲོན་བསྡོམས་མི་གྲངས་ ༧༩ བྱུང་ཡོད་ཅེས་འཁོད་འདུག

དུས་ཡུན་འདིའི་ནང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྐུལ་སློང་བྱེད་མཁན་ལས་རིགས་ཚང་མའི་ཐོག་དམ་དྲག་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། དཔེར་ན། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱ་བར་དམ་དྲག་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད་པ་སྟེ། སྔར་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་ནང་ལ་སྒང་

ས་མཚོག་གི་སྐུ་དཔར་སྒྲིག་གསོམ་བྱས་ཡོད་མེད་རྩད་ཞིབ་སྔར་བས་མང་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་སློབ་ཕྲུག་རྣམས་མཆོད་མཇལ་དུ་བསྐྱོད་པ་ཡིན་ན། སློབ་གྲྭ་སོ་སོ་ནས་ཕྱིར་འབུད་གཏོང་རྒྱུའི་བཀའ་བཏང་ཡོད། ཏང་ཡོན་ལས་བྱེད་པ་ཚོར་རང་གི་ཕྲུ་གུ་བཙན་བྱོལ་ནང་གི་སློབ་གྲྭ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་བཅས་ནས་ཕྱིར་འཐེན་དགོས་པའི་བཙན་བཀའ་ཡང་ཡང་གཏོང་གི་ཡོད། བོད་ཀྱི་ལོ་གསར་དང་། ༧རྒྱལ་བ་མཆོག་གི་འཁྲུངས་སྐར་དུས་ཆེན། ས་ག་ཟླ་བ་སོགས་སྲུང་བརྩི་བྱེད་རྒྱུར་བཀག་འགོག་སྔར་བས་ཤུགས་ཆེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེ་མཚོན་གཅིག་བཀོད་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ལོར་བལ་བོད་ས་མཚམས་འགྲམ་དུ་བོད་མི་གསུམ་གྱིས་འཁྲུངས་སྐར་ཉིན་མོར་བསངས་གསོལ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་གར་དུ་འགྲོ་སྐྱོང་ཡོད་པའི་བོད་མི་རྣམས་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་འབྱུང་རྩ་དང་། ཁོང་ཚོས་བོད་ནང་གི་བོད་མི་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པ་རྣམས་བསླུ་བྲིད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡ ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་སུ་ལག་ཁྱེར་མེད་པར་ཕར་ཚུར་བསྐྱོད་མཁན་ལ་ཁྲིམས་གཞི་གསར་པ་ཞིག་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ནི། གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་རྗེས་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་ཡོང་མཁན་བོད་མི་རྣམས་ལ་ཉེས་ཆད་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་ཡིན།” ལོན་ཏོན་དུ་ཡོད་པའི་བོད་གནས་ཁྱབ་སྤེལ་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་དོན། རྒྱ་གར་ནས་ཕྱིར་ལོག་ཡོང་མཁན་ཚོར་སྲིད་གཞུང་ནས་འདྲི་རྩད་སོགས་བྱས་ཏེ་བསྡུན་པོ་བཟོ་བ་དང་། ཁོང་ཚོའི་ནང་མི་དགའ་གཉེན་རྣམས་ཀྱི་སྡོད་ཁྱིམ་སྟོག་བཤེར་དང་། འདྲི་རྩད་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྐོར་འཁོད་ཡོད། ཨ་མདོ་ནས་ཡིན་པའི་བོད་རིགས་ཤིག་རྒྱ་གར་ནང་ལོ་གཉིས་བསྡད་རྗེས་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་སྐབས་ས་མཚམས་འགྲམ་དུ་ཉིན་ ༢༠

བཀག་ཉར་དང་། འདྲི་བརྩད་བྱས་མཐར་རང་གི་ས་གནས་སུ་བསྐྱར་དུ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་བཙན་བཀའ་བཏང་སྟེ་རང་ཁྲིམ་དུ་བཏང་ཡོད།[༡༤] ཕྱིར་འཕོར་བ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ལོ་གཉིས་ནས་གསུམ་བར་བཙོན་འཇུག་གི་ཉེས་ཆད་གཏོང་གི་ཡོད།

ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༠ ལོར་རྒྱ་གར་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱས་རྗེས་ཕྱིར་འཕོར་བའི་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་གྱི་ཁབས་ཞུའི་ལས་རིགས་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་བ་རེད། རྒྱ་གར་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་ཁབས་ཞུའི་ནང་ཡོང་མ་ཐུབ་པ་བཟོ་ཆེད་ལས་རིགས་འདིར་ཞུགས་པར་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གང་རུང་ནས་སློབ་འབྲིང་ཐོན་པའི་ལག་ཁྱེར་དགོས་པའི་ཆ་རྐྱེན་གསར་བཟོ་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༠ ལོའི་དབྱར་དུས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་ལས་བྱེད་པའི་སྲིག་ཁྲིམས་སྡངས་འཛིན་ཚན་པས་ལྷ་སའི་ནང་གི་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་ཁབས་ཞུ་ཁང་ ༡༨ ལ་རྟོག་ཞིབ་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་ཡོད་མིན་རྩད་གཅོད་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན་གཞིས་ཀ་རྩེར་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ པའི་ནང་རྟོག་ཞིབ་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་ལས་བྱེད་ ༡༩ ཕྱིར་འབུད་བྱས་ཡོད།[༡༥]

ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་ཟུར་པ་རྣམས་དབུལ་ཕོངས་གྲོགས་མེད་ཀྱི་མི་ཚེ་སྐྱེལ་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་ཞིག་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་ཡང་ལོ་རེར་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་རྣམས་སྒྲོལ་བཀྲོལ་རྗེས་རང་གི་སྔར་གྱི་ལས་ཀ་དང་། དགོན་སྡེ། སློབ་གྲྭ་སོགས་སུ་ཕྱིར་ལོག་མི་ཆོག་པ་དང་། རང་ཉིད་ཡོང་སའི་གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ལས་ཀ་དང་། དགོན་སྡེ། སློབ་གྲྭ་སོགས་གང་གིས་ཀྱང་ཁོང་ཚོར་ལས་ཀ་སྤྲོད་པ་སོགས་ཆོག་གི་མེད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་ཁོང་ཚོས་སྐོར་ཚོང་རྒྱག་རྒྱུའི་ལག་ཁྱེར་ཡང་སྤྲོད་ཁག་པོ་བྱེད་པ་དང་། ནང་མི་དང་གཉེན་ཚན་ལའང་དུས་རྟག་ཏུ་རྟོག་ཞིབ་དང་། ཡང་ཡང་ཉེན་རྟོག་ཁང་དུ་འདྲི་རྩད་སྐད་བསྐོངས་ཏེ་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་རྣམས་དང་འབྲེལ་

བ་བྱེད་རྒྱུ་མེད་པའི་བཙན་བཀའ་བཏང་བ་དང་། གལ་ཏེ་བཀའ་འགལ་བྱུང་ཚེ་ཁོང་ཚོ་ཡང་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་དང་ངན་འབྲེལ་ལམ། ཡང་ན་དགའ་ཞེན་བྱེད་ལུགས་ཀྱི་ཉེས་པ་གཏོང་གི་ཡོད།

ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་མིར་འཚོ་བའི་ལས་དོན་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ནང་འགུལ་བསྐྱོད་སོགས་ཀྱི་ཐད་དགའ་ངལ་བཟོས་ཡོད་པ་སྟེ། ཁོང་ཚོ་གནས་དབྱུང་དང་། གནས་རིམ་གཙོག་པ། ཁོང་ཚོའི་བུ་ཕྲུག་སློབ་གྲྭ་ནས་ཕྱིར་འབུད་གཏོང་བ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། མདོར་ན་བོད་མི་ཞིག་ཆབ་སྲིད་དོན་རྐྱེན་གྱིས་འཛིན་བཟུང་འོག་ཚུད་ན་ཁོ་རང་དང་། ཁོང་གི་ནང་མི་གཉེན་བཤེས་བཅས་པ་སྤྱི་ཚོགས་ནས་ཟུར་ཕུད་གཏོང་གི་ཡོད། ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་བརྗོད་པར། བཙོན་ཁང་ནས་གློད་འགྲོལ་ཐོབ་རྗེས་མི་ཚེ་སྐྱེལ་རྒྱུ་ནི་བཙོན་ཁང་ནང་བསྡད་པ་ལས་དཀའ་བ་འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཁོང་ཚོར་ཐབས་ལམ་གཅིག་ཉིད་ཡོད་པ་དེ་ནི་རང་སྲོག་འཕེན་དུ་བཙུགས་ཏེ་ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་བརྒལ་ཏེ་བཙན་བྱོལ་དུ་མི་ཚེའི་མདུན་ལམ་གསར་པ་འཚོལ་བར་ཡོང་རྒྱུ་དེ་ཁོ་ན་ཡིན།

དེ་ལྟ་བུའི་དམ་དྲག་དང་། རྡུང་རྡེག་ཆེ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་འདས་པའི་ལོ་ཁ་ཤས་ནང་བོད་དུ་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་ཛམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་དེ་འདྲ་བྱུང་མེད་རུང་། མང་ཚོགས་ནང་གཞི་རྩའི་རྒྱ་དམར་ལ་ཁོང་ཁྲོ་དང་། སེམས་ཐག་རིང་དུ་འགྲོ་གི་ཡོད། དཔེར་ན། བཙོན་ཁང་ནང་བཙོན་སྲུང་བའི་དོ་དམ་ལ་རྩོལ་ལན་སློག་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་གྲྭ་བཙུན་ཚོས་རང་ཉིད་གློད་འགྲོལ་ཐོབ་རྗེས་དགོན་སྡེ་སོ་སོར་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་ས་མེད་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་བཙོན་པ་སྐྱ་སེར་ཚང་མའི་བསམ་བློའི་ནང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་གི་དབང་བསྒྱུར་འོག་འཚོ་བའི་མདུན་ལམ་བཟང་པོ་ཞིག་ཐོབ་རྒྱུ་མེད་པ་དང་། དུས་གཏན་དུ་ལྟ་སྲུང་འོག་མི་ཚེ་སྐྱེལ་

དགོས་པ་བཅས་རང་གི་མི་ཚེའི་མདུན་ལམ་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། ཆོས། མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་བཅས་རྩ་མེད་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ཁོང་ཚོས་ཧག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད། གོང་གསལ་དཀའ་སྡུག་རྒྱུ་རྐྱེན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོང་ཚོ་འུ་ཐུག་སྟེ་བཙོན་ཁང་ནང་དུའང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་། གདོང་ལེན་བྱེད་རྒྱུར་ཐེ་ཚོམ་བྱེད་ཀྱི་མེད།

འདས་པའི་ལོ་ཤས་ནང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་བཙོན་སྲུང་བའི་དྲག་གནོན་ལ་རྒོལ་ལན་སློག་པ་དང་། བཙོན་ཁང་ནང་ཁ་འདོན་དགེ་སྦྱོར་བྱེད་པ། ༸གོང་ས་༸ཏྭ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ལ་དད་གུས་ཡིད་ཆེས་ཡོད་ཚུལ་བརྗོད་པ། རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་ལ་མོས་མཐུན་མེད་པའི་བསམ་འཆར་བརྗོད་པ་སོགས་རྒྱ་རྒོལ་ལས་འགུལ་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་ཡོད། ལས་འགུལ་དེ་དག་ནང་བཙོན་པ་མང་པོ་ཞིག་ལ་མནར་གཅོད་དང་། རྡུང་རྡེག་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་པེ་ཅིང་དུ་བཅའ་བཞུགས་དབྱིན་ཡུལ་དང་། ཨོ་སི་ཀྲི་རི་ཡ། ལག་ཛེམ་སྦུག་བཅས་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་ཁག་ལས་གྲུབ་པའི་ཡོ་རོབ་མཉམ་སྒྲིལ་སྒྲིག་འཛུགས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་བོད་དུ་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཕེབས་སྐབས། ལྷ་སའི་ཉེ་འཁོར་གྲྭ་བཞི་བཙོན་ཁང་དུ་བཙོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་སྐུ་ཚེ་ཁྲི་ལོར་བརྟན་པར་ཤོག བོད་རང་བཙན་ཡིན་ཞེས་འབོད་ཚིག་བསྒྲགས་ཏེ་སྐད་འབོད་བྱས་པར་ཉུང་མཐར་བཙོན་པ་ ༡༠ ཙམ་མནར་གཅོད་དྲག་པོའི་འོག་རྐྱེན་ལམ་དུ་བཏང་བར་མ་ཟད། སྐད་འབོད་ཀྱི་སྔོ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན་ཀརྨ་ཟླ་བ་ཟེར་བ་དེ་འཕྲུལ་སྒྲིག་ཐོག་ཏུ་བཏང་ཡོད། དེ་བཞིན་སྐད་འབོད་ནང་ཞུགས་མཁན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་ཉེས་ཆད་དུས་ཡུན་ལོ་བཞི་ནས་ལྔའི་བར་སྣར་ཡོད།[༣༦]

བོད་ནང་མངོན་གསལ་ཆུང་བའི་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་ནི་བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་དོགས་གཞི་ཏུང་ཟད་ཙམ་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་འཛིན་བཟུང་བྱས་པར་བརྟེན་ཚབ་སྲིད་བཙོན་པའི་གྲངས་འབོར་ལྡབ་གསུམ་འཕར་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོའི་སྔོན་དུ་བོད་རང་དབང་གི་ཚབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡུལ་གཙོ་གནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་རྫོང་ ༣༣ དང་། དེ་ཁོངས་མིན་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་རྫོང་ ༩ ནང་བྱུང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ནས་བཟུང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྫོང་ ༣༡ དང་། དེ་ཁོངས་མིན་པའི་རྫོང་ ༣༡ བཅས་ཀྱི་ནང་རྒྱ་རྒོལ་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡོད།[༣༢] འདིས་གང་ཞིག་མཚོན་གྱི་ཡོད་ཅེ་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་རྒྱ་རྒོལ་ལས་འགུལ་གྱི་གཞི་རྒྱ་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ དང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ཏུ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༣༠ འཕར་བའམ། མང་དུ་སོང་ཡོད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད། དེ་བཞིན་བཙོན་འཇུག་བཀག་ཉར་གྱི་གནས་ཚུལ་ཡང་ལྷ་སའི་ཁུལ་དུ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥ སྟེ། མི་གྲངས་ ༥༠༠ ནས་ ༦༠༠ བར་འཕར་ཡོད་པ་དང་། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཕུད་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ཏུ་བརྒྱ་ཆ་ ༣༥༠ སྟེ། མི་གྲངས་ ༡༠༠ ནས་ ༣༥༠ བར་མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད།

ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་དུ་ངོ་རྒོལ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་པར་དྲག་གནོན་བྱེད་རྒྱུར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གནོན་པ་རག་སྡིས་ཀྱིས་ཧུང་རེག་ཚ་ནན་གྱི་ལས་འགུལ་དེ་ཞིང་འབྲོག་གི་མང་ཚོགས་གནས་ཁུལ་དུ་སྤེལ་དགོས་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད། ཁོ་པས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་བརྗོད་དོན། ཧྲུ་ལའི་རུ་ཚོགས་ལ་ཕམ་ཉེས་རིམ་པ་བྱུང་རྗེས་ཉི་ཚར་ཁོང་ཚོའི་ཐབས་བྱུས་ལ་འཕོ་འགྱུར་བཏང་སྟེ། ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་གྱི་དམངས་ཁྲོད་དུ་ཁ་བྲལ་ལས་འགུལ་སྤེལ་བར་ནུས་ཤུགས་སྒྲིམ་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་དམར་པོའི་

ཚོགས་པས་ཞིང་འབྲོག་གི་ས་ཁུལ་ནང་རིམ་བཞིན་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པར་འཐབ་རྩོད་བྱ་ཡུལ་གཙོ་གནད་བཟུང་རྒྱུར་གལ་ཆེའི་དོན་སྙིང་ལྡན་ཡོད་ལུགས་བརྗོད་ཡོད།” གཏམ་བཤད་དེ་སྤེལ་བའི་ལོ་དེ་རང་དུ་ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་གྱི་གཞི་རིམ་རྩ་འཛུགས་ཁག་ནང་རྒྱ་དམར་གྱིས་བློ་གཏད་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མུས་ཀྱི་མི་སྣ་བཀོད་སྒྲིག་དང་། བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱི་ལས་དོན་འགོ་བཙུགས་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་རག་སྡིས་ནས་མང་ཚོགས་ལ་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་ནང་། ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་གྱི་གཞི་རིམ་ལས་བྱེད་པས་མང་ཚོགས་ཚིག་བསྒྲིལ་སྐུལ་སློང་ལ་ཤུགས་སྣོན་བརྒྱབ་ནས་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་ལ་ཁ་གཏད་གཙོག་པའི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ནང་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་པར་ནུས་ཤུགས་ལྡན་པའི་ཆ་རྐྱེན་བསྐྲུན་དགོས་པ་དང་། དེས་ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་དུ་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་རྒྱུར་ཕན་ནུས་ཆེ་བ་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་ཡོད། དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ཐེར་བའི་ནང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ནས་བཟུང་གྲོང་སྡེ་དང་། གྲོང་ཁྱེར་གྱི་དམར་པོའི་ཚོགས་པ་ ༧༥༠ དང་། གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་ཡན་ལག་ཚོགས་པ་ ༣༧༠༣ ནང་བསྒྱུར་བཅོས་དང་། བཅོས་སྒྲིག་དག་ཐེར་བྱས་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་བཀོད་འདུག

དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གང་སར་བཙོན་ཁང་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་གསར་རྒྱག་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་ལྷ་སའི་བྱང་ཤར་ཉེ་འདབས་སུ་ཆེས་དམ་དྲག་ཆེ་བའི་བཙོན་ར་དང་། འདྲི་རྩད་ཁང་ཞིག་གསར་དུ་བརྒྱབ་པ་དང་། བོད་གནས་ཁྲབ་སྤེལ་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་བ་ལྟར་ན། བཙོན་ཁང་དེའི་ནང་ཆབ་སྲིད་ངོ་ལོག་མི་སྣ་དང་། དེ་སྔའི་བོད་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་པ་ཚབས་ཆེའི་ནག་ཉེས་ཡོད་པ་རྣམས་བཀག་ཉར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་གྲྭ་བཞི་དང་། གསང་ཡིབ་བཙོན་ཁང་གཉིས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཇེ་ཆེར་བཏང་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོའི་སྔོན་ལ་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་རྣམས་ཕལ་ཆེ་བ་ལྷ་ས་དང་།

གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་གི་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་བཅུག་ཡོད། འོན་ཀྱང་ད་ཆ་བཙོན་པ་མང་དུ་སོང་བར་བརྟེན་གྲོང་སྡེ་དང་། རྫོང་ཕལ་མོ་ཆེའི་བཙོན་ཁང་ནང་དུའང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་འཛུག་གི་ཡོད།

བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་དཀའ་ངལ་ད་ཅང་ཛ་དྲག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་ཀྱང་། བཀྲ་སྲུང་དང་དམ་དྲག་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྩོག་རོལ་གཏོང་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ནས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་རྒྱུ་ད་ཅང་དཀའ་ཚེགས་ཆེ་རུ་སོང་ཡོད། དེང་དུས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་རྟོག་ཞིབ་པས་བོད་ནང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པའི་གྲངས་ཐོ་ཇི་བཞིན་ཤེས་ཀྱི་མེད་ལ། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་གྱི་ནག་ཉེས་ཐོག་པའི་བཙོན་པ་ ༡༠༠ མ་གཏོགས་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།[༡༡]

རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་སློབ་ཨ་རིའི་རྩོམ་པ་པོ་ཧྲོམ་ལྷ་རན་ཕེལཊ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༤ པར་དཔྱད་གཏམ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད་པའི་ནང་། དེང་དུས་བོད་ནང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་ ༡༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་དེའི་ནང་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་ནག་གི་དབང་བསྒྱུར་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་ཞི་བའི་ཐམ་སྟོན་བྱེད་མཁན་ཤ་སྟག་ཡིན་ཞེས་དང་། ཡང་ཁོང་ནས། རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་མཁྲིགས་བཟུང་སོག་ཁག་གིས་བོད་ནང་དྲག་གནོན་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྡོ་བྱེད་དགོས་རྒྱུའི་སྐུལ་མ་བཏང་བ། དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་དམ་དྲག་ཆེ་རུ་བཏང་བ། དགེ་འདུན་པ་དང་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པར་བཙན་དབང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སློབ་གསོ་སྤྲོད་པ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་དབང་བསྒྱུར་ལ་འཁོན་འཛིན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཞིན་རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་བསམ་བློ་ཡང་དར་ཁྱབ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༡༠]

དེ་མཚུངས་རྒྱ་རིགས་རྩོམ་པ་པོ་ཞིག་ལ་ལྷ་སའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་ཅིག་གིས་སྙིང་གཏམ་བཤད་པར། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་དུས་མཇུག་ལས་ད་

ཆ་བརྟན་སྙིང་ཆེ་བ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ནོར་འཁྲུལ་རེད། སྐབས་དེར་ཟིང་ཆའི་ནང་ཞུགས་མཁན་ཕལ་ཆེ་བ་གྲྭ་པ་དང་། གནས་ཚུལ་མ་ཤེས་མཁན་གྱི་ན་གཞོན་ཙུང་ཤས་ཤིག་ཡིན། ད་ཆ་ལས་བྱེད་པ་དང་། ཤེས་ཡོན་ཅན། ངལ་རྩོལ་མི་མང་བཅས་ཚང་མ་སྲིད་གཞུང་ལ་མི་དགའ་བར་གྱུར་ཡོད། ད་ལྟ་ང་ཚོས་མཐོང་བཞིན་པའི་བརྟན་སྙིང་ནི་ཕྱི་ཚུལ་ཙམ་ཡིན། ཉི་མ་གཅིག་དྲག་གནོན་གྱི་ནུས་པ་དེ་མེད་པར་གྱུར་ན། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པ་ལས་ཆེས་མང་བའི་མི་མང་ངོ་རྒོལ་ཁག་ནང་ཞུགས་རྒྱུ་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་འདུག” དེས་ན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་མི་མང་ལ་དྲག་གནོན་ཇི་ཙམ་ཤུགས་ཆེ་བ་བྱས་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་རྒྱ་ནག་གི་བརྟན་སྙིང་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེ་བ་ཡོད་པ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ་པ་ཡིན།།

ལྷ་བ་གསར་པ་དང་། གནའ་བོའི་བླ་སྲོག་བར་གྱི་འགལ་ཟླ།

༡༩༤༩—༡༩༥༩ གཏོར་བརླག་དང་། བཤིག་ཐལ་གྱི་དུས་ཡུན།

༄༅། །རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་ཐོག་མར་བྱེད་སྐབས་ཆོས་དད་རང་དབང་ལ་བཀག་འདོམས་མི་བྱེད་པ་བཤད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་བཞག་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ཟེར་བའི་ནང་དུའང་བོད་ཀྱི་ཆོས་དད་རང་དབང་ལ་བརྩི་སྲུང་ཞུ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་ལ། ༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་སྐུ་དབང་དང་། ད་ཡོད་གནས་བབ་ལ་སྒྱུར་བཅོས་མེད་པར་སྔར་སོར་གནས་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཚབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་རྩ་འཛིན་ནང་གཏན་འཕེབས་བྱས་པའི་ཆོས་དད་རང་དབང་གི་སྲིད་བྱུས་རྣམས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད།

གྲོས་མཐུན་བཞག་ནས་རིང་པོ་མ་སོང་གོང་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ནི་དམར་པོའི་ལྟ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་སྤྱོད་ཀྱི་དགྲ་ཟླར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་དོན། དམར་པོའི་རིང་ལུགས་དང་། ཆོས་ལུགས་གཉིས་མཉམ་དུ་གནས་ཐུབ་ཐབས་མེད་པ་དང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་གོ་བབ་གཅིག་པ་ཐོབ་ཐབས་མེད། ཆོས་དང་། ཚན་རིག་གི་ཁྱད་པར་ནི་མུན་པ་དང་སྣང་བ་དང་། བདེན་པ་དང་རྫུན་མ་ལྟར་ཡིན། ཆོས་དང་ཚན་རིག་གཉིས་ཀྱི་འཛམ་གླིང་ལ་བལྟ་ཕྱོགས་འགལ་ཟླ་ཡིན་པ་དེ་དུས་ནམ་ཡང་མཐུན་འགྲིགས་ཡོང་ཐབས་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

སྲིད་བྱུས་དང་། བྱ་ཐབས་དེ་ཚོར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དམངས་གཙོའི་བཅོས་སྒྱུར་ཟེར་བ་ལག་བསྟར་བྱེད་སྐབས་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་

དང་། ལྷ་ཁང་། རིག་གཞུང་གི་ལྟེ་གནས་ཁག་བཅས་ནས་རྩ་ཆེའི་རིན་ཐང་ཅན་གྱི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་དང་། རིག་དངོས་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས་ཏེ་ཁོ་ཚོར་ཕན་མེད་རྣམས་རྩ་གཏོར་བཏང་བ་རེད། ཁོ་པ་ཚོས་ཐོག་མར་གཏེར་རྫས་དཔྱད་ཞིབ་ཚོགས་པ་བཏང་བ་དང་། དེ་རྗེས་ལྟ་གས་རིགས་ལ་མཁས་པའི་ཚོགས་ཆུང་བཏང་ནས་དགོན་པ་ཁག་གི་ནང་རྩ་ཆེའི་རིག་དངོས་ཚང་མར་རྩད་ཞིབ་བྱས་པ་དང་། ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་ལ་དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་རྩ་ཆེའི་གསེར་དངུལ་དང་། ལྕགས་རིགས་ཐམས་ཅད་དམག་མིའི་ལྡིང་འདེགས་རླངས་འཁོར་མང་པོར་སྡེབ་བརྒྱུགས་བརྒྱབ་སྟེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་འོར་འདྲེན་བྱས་པ་དང་། ཐ་ན་དགོན་པའི་ཀྱང་རྩིག་ཚུན་འབར་རྫས་ཀྱིས་གཏོར་ནས་གདུང་མ་དང་། ཀ་བ་སོགས་ཁྲུ་འཕྱིར་བྱས། རིན་པོ་ཆེའི་དངོས་རྫས་ཐོབ་རེས་འཛིམ་སྐུ་བཞེངས་ཏེ་ནང་གཟུངས་བསྡོགས། དགོན་པའི་རྡོ་ཤིང་ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་དབོར་འདྲེན་བྱས་ཡོད། བོད་ཀྱི་རྩ་ཆེའི་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་ཁྲུ་བརྙན་དང་། ཐང་ག གསེར་ཟངས་ལས་སྒྲུབ་པའི་རིག་དངོས་སོགས་ཁྲིན་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་རྒྱ་ནག་ཏུ་དབོར་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་དངོས་རྫས་རྙིང་པའི་ཁྲོམ་རར་བཙོང་པའམ། ཡང་ན་རིན་བསྡུར་འཚོང་སྒྲུར་བྱས་པ། རྒྱ་ནག་གི་གཞུང་གཉེར་ལུག་རྒྱུག་བཟོ་གྲྭར་བཞུར་བ་སོགས་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ དང་། ༡༩༨༩ ལོ་སོ་སོར་རྒྱ་ནག་ནང་དབོར་འདྲེན་བྱས་པའི་རིག་དངོས་རྣམས་ངོས་འཛིན་རྩིས་ལེན་བྱེད་པར་བསྐྱོད་པའི་བོད་ཀྱི་རྩིས་ལེན་ཚོགས་ཆུང་ལ་པེ་ཅིང་གི་རྒྱ་མིའི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་གིས་གནས་ཚུལ་བརྗོད་པར། རྒྱ་ནག་ཏུ་འོར་འདྲེན་བྱས་པའི་རིག་གཞུང་གི་དངོས་རྫས་རྣམས་རྩ་མེད་བཏང་ཟིན་པ་རེད། གསེར་དང་དངུལ་གྱི་སྐུ་བརྙན་དང་མཆོད་རྫས་རིགས་མཐོང་རྒྱུ་མེད། ཟངས་དང་། ལི། རག་གན་སོགས་རྒྱ་ནག་ལུའུ་ཡང་དུ་དབོར་ནས་གྲོང་ཁྱེར་ཏྲང་ཏེ་དང་། ཟེ་ཁྲིན། ཐའི་ཡུན། པེ་ཅིང་། ཐན་ཅིང་སོགས་ཀྱི་ལུག་རྒྱུག་བཟོ་གྲྭ་ཁག་ལ་ཚོང་འགྲེམས་བྱས་ཡོད། པེ་ཅིང་གྲོང་ཁྱེར་ནས་ཤར་

ཕྱོགས་སུ་ཀི་ལོ་མི་ཀྲར་ལྷའི་སར་ཡོད་པའི་ཞི་ཡོ་ཅིང་ཧྲུ་ཐེ་ཞེས་པའི་ལུག་རྒྱག་བཟོ་གྲྭས་བོད་ཀྱི་སྐུ་བརྙན་སོགས་དངོས་རིགས་ཁྲིན་ ༧༠༠ ལྷག་ཙམ་བཅོངས་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་འདུག བོད་ཀྱི་རིག་དངོས་བསྒྱུ་རྒྱབ་ཚོགས་ཆུང་ནས་ལུག་རྒྱག་བཟོ་གྲྭ་གཞན་ཁག་གིས་ཉོས་པའི་བོད་ཀྱི་དངོས་རྫས་ཕལ་ཆེ་བ་བཞུར་ཟིན་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།[༡]

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་ཆོས་ལུགས་རྩ་མེད་བཟོ་ཐབས་སུ་བཀའ་བསྟན་སོགས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ་འཕོར་ཆེན་ཞིག་མེར་བསྲེག་བཏང་སྟེ་ས་ལུད་དང་བསྲེས་སྦྱོར་བྱས་པ་དང་། རྡོ་བརྐོས་སྐུ་བརྙན་དང་། མཆོ་ཐང་གི་རྡོ་བརྐོས་རྣམས་གསང་སྤྱོད་དང་ལམ་བཟོའི་ཨར་ལས་སོགས་ལ་བེད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། གྲྭ་བཙུན་མང་པོ་ཞིག་བཙན་དབང་གིས་སྐྱ་སར་ཕབ་ཏུ་བཅུག་པ་དང་། ཡང་མང་པོ་ཞིག་ལ་རྫུ་འཕྲུལ་སྟོན་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ནས་མནར་གཅོད་བཏང་བ། དགོན་པ་དང་གཙུག་ལག་ཁང་གཏོར་བཤིག་བཏང་བ་དང་། ཤུལ་ལུས་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་བཤས་ར་དང་། ཕག་ཚང་། བཙོན་ཁང་། དོས་ཁང་སོགས་བྱས་ཡོད། རྒྱའི་བཙོན་ཁང་དུ་བཀྲིས་སྐྱོམ་གྱིས་མནར་བའི་གྲྭ་བཙུན་ལ་ཁྲིད་ཆོའི་སྟོན་པས་ཁ་ཟས་སྦྲོད་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཉིན་མཚན་མང་པོ་ཟ་འབྱུང་མ་སྤྲད་པར་མནར་གཅོང་གཏོང་བ་དང་། མང་ཚོགས་འདུ་སར་ཁྲིད་ནས་ཆོས་ལུགས་དང་། ཆོས་བྱེད་གྲྭ་བཙུན་ལ་སྐུར་འདེབས་མཚན་སྨད་ཞུ་རུ་བཅུག་པ་དང་། འཐབ་འཛིངས་གཏོང་བ་སོགས་མི་ཆོས་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་བཏང་ཡོད།

དེང་སྐབས་རྒྱ་ནག་གི་དབང་འཛིན་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཏོགས་སོགས་ཁ་ཤས་ནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་གཏོར་བཤིག་བཏང་བའི་དུས་སྐབས་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་སྐབས་ཁོ་ན་ (༡༩༧༧ ནས་ ༡༩༨༧) ཡིན་པ་དང་། དེའི་སྐབས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་དུའང་གཏོར་སྐྱོན་ཚབས་ཆེ་བྱུང་ཡོད་པས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ལེ་ཁག་མེད་སྐོར་

འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བསམ་རྒྱལ་དེ་ནི་ཕྱོགས་ཡོངས་ཀྱི་སྐབས་དེའི་གནས་རྒྱལ་མ་ཤེས་པའི་ནོར་འཁྲུལ་ཆེན་པོ་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་ལ་གནོད་སྐྱོན་མང་ཆེ་བ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ནས་ ༡༩༦༡ བར་གྱི་ནང་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་དམར་ནས་བོད་མི་རིགས་རིག་གཞུང་དང་བཅས་པ་རྩ་མེད་གཏོང་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བོད་ནང་ཐོག་མའི་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་ནས་ཁོག་ཏིས་བརྒྱབ་སྟེ་རིམ་བཞིན་གཏོར་བཅོམ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་གཏོར་བཅོམ་རྣམས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོ་སྟེ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་འགོ་མ་བཙུགས་པའི་ལོ་བཞིའི་གོང་ནས་བྱུང་བ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མས་ཕྱོགས་བསྡོམས་གནང་གསལ། དམངས་གཙོའི་བཅོས་སྒྱུར་གྱི་བསྒྱུར་བཅོས་ལས་འགུལ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་དགོན་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༧ ལ་གནོད་སྐྱོན་བཏང་ཟིན་པ་དང་། གྲྭ་བཙུན་བརྒྱ་ཆ་ ༡༣ ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།[༡] བོད་ནང་དགོན་པ་ ༦༠༠༠ ལྷག་ཡོད་པའི་ནང་ནས་བརྒྱད་ཙམ་ལས་དེ་མིན་ཚང་མ་རྩ་གཏོར་བཏང་ཡོད་པ་དང་། གྲྭ་བཙུན་དང་། བླ་སྤྲུལ། སྔགས་འཆང་སོགས་ཆོས་བྱེད་མི་སྣ་གྲངས་དྲུག་འབུམ་ནང་ནས་ཆིག་འབུམ་ཆིག་ཁྲི་ལྷག་ཙམ་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉེས་མིང་སྣ་ཚོགས་བཏགས་ཏེ་འཐབ་འཛིངས་སོགས་སྡུག་སྦྱོང་ཚད་མེད་བཏང་ནས་སྐྱོ་ཞབ་པའམ། དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་པ་ང་ཚོས་ཤེས་རྟོགས་གསལ་པོ་ཡོད།

༡༩༧༩—༡༩༩༨ མིང་ཙམ་གྱི་ཆོས་དད་རང་དབང་གི་དུས་ཡུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་ལྷུག་གཏོང་གི་སྲིད་ཇུས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དང་། བོད་གངས་ལྗོངས་ནང་དུའང་དབྱུལ་བཅོས་ཕྱུག་འགྱུར་ཟེར་བའི་ལྷུག་གཏོང་སྲིད་ཇུས་འོག་བོད་ནང་ཆོས་དད་ཀྱི་རང་དབང་ཐུན་བུ་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད། བོད་མི་རྣམས་ནས་གོ་སྐབས་དེ་དག་བཟུང་ནས་དགོན་

པ་དང་། ལྷ་ཁང་ཁ་ཤས་ཉམས་གསོ་བྱས་པ་དང་། མང་ཚོགས་ནང་དུ་འང་ཕྱུག་འཚལ་སྐོར་སྒྲོང་དང་། གནས་མཇལ། ཁ་འདོན། པསངས་གསོལ་དར་འཛུགས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཕྱི་ཚུལ་ག་ཡངས་ཀྱི་རང་དབང་ཕྲན་བུ་ཞིག་བྱུང་ཡོད།

དེ་དག་ནི་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོ་མིན་པ་དང་། ནང་ཆོས་ནི་གཙོ་བོ་སེམས་རྒྱུད་འདུལ་ཐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། དེ་དག་ལག་ལེན་ཐུབ་པར་ཆོས་ཀྱི་ནང་དོན་ཆ་ཚང་བ་སློབ་གཉེར་དང་། ཉམས་ལེན་མཐར་ཕྱིན་པ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བོད་དུ་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་བྱེད་རྒྱུར་རང་དབང་ཆ་ཚང་སྤྲད་མེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། དམར་པོའི་དབང་འཛིན་པས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ནི་རྨོངས་དད་ཡིན་པའི་ངོ་བོར་སྒྱུར་ཐབས་ཁོ་ན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་ནས་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་རིག་སྲོལ་རྒྱུན་སློབ་གཉེར་བྱ་ཡུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་དམར་པོའི་ཆབ་སྲིད་དང་། དབང་འཛིན་ལམ་ལུགས་འོག་ཏུ་དམ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་ཏེ་རྒྱུན་གཏན་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོ་དང་། སློབ་གཉེར་ལ་ཐེ་བྱུས་ཀྱི་བར་ཆད་ཆེན་པོ་གཏོང་བ་དང་། དགོན་པར་ཆོས་ཞུགས་བྱེད་མཁན་གྲྭ་བཙུན་གྱི་གྲངས་ཚད་དང་། ལོ་ཚད་གཏན་འབེབས་བཟོས་ཡོད། རྒྱ་དམར་ནས་བོད་བཙན་བཟུང་མ་བྱས་གོང་སེ་རར་དགེ་འདུན་གྲངས་ ༤༠༠༠ ཙམ་དང་། འབྲས་སྤུངས་ལ་ ༡༠༠༠༠ ཙམ། དགའ་ལྡན་ལ་ ༥༧༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༥ ལོའི་སྲིད་བྱུས་གཏན་འབེབས་ནང་སེ་རར་དགེ་འདུན་གྲངས་ ༣༠༠ དང་། འབྲས་སྤུངས་ལ་ ༩༠༠ དགའ་ལྡན་ལ་ ༣༠༠ ལས་བཀལ་བའི་གྲྭ་བཙུན་ཆོས་ཞུགས་དང་། གཏན་སྡོད་གཏན་ནས་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་དམ་དྲག་བྱས་ཡོད།

གྲྭ་བཙུན་གང་ཞིག་དགོན་པར་ཆོས་ཞུགས་བྱེད་པར་གཤམ་གསལ་ཆ་རྐྱེན་རྣམས་ངེས་པར་དུ་ཚང་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ཧྲིལ་པོ་ལོན་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་དང་། དམར་པོའི་ཚོགས་པར་དགའ་ཞེན་

དགོས་པ། ཕ་མའི་མོས་མཐུན་ཡོད་པ། དགོན་པ་ཁག་གི་དམངས་གཙོ་བདག་གཉེར་ཁང་ཟེར་བའི་ཆོག་མཆན་དགོས་པ། རང་ཉིད་སྐྱེས་པའི་ཇོང་ངམ། ཡང་ན་མངའ་སྡེའི་སྲིད་གཞུང་དང་། སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དགག་བྱ་མེད་པའི་ཆོག་མཆན་དགོས་པ། རང་ཉིད་དང་། ཁྱིམ་ཚང་ཕ་མ་བཅས་ཀྱི་དེ་སྔའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐྱོང་ལྟག་མེད་པ་དགོས་རྒྱུ་སོགས་ཡིན།

བོད་ཀྱི་དགོན་པ་ཁག་གི་ཉིན་རེའི་འཛིན་སྐྱོང་སྟངས་འཛིན་ནི་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། ལྟག་པར་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ལས་ཁུངས་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆོས་དོན་ལས་ཁུངས། བོད་ནང་བསྟན་མཐུན་ཚོགས། དགོན་པའི་དམངས་གཙོ་བདག་གཉེར་ཁང་། ཕྱིས་སུ་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ཚོགས་ཆུང་། དགོན་པའི་སྤྱི་བདེ་མངགས་གཏོང་ཁང་ཟེར་བ་སོགས་ཀྱིས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ པ་ནས་བོད་ནང་ཞི་ཀོལ་ཁྲིམ་སྐོར་གྱི་ལས་འགུལ་རིམ་ཅན་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་དམ་དྲག་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་ལས་དོན་རུ་ཁག་ཟེར་བ་རྒྱུན་རིང་བཞག་སྟེ་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ལ་རྒྱ་དམར་གྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་སྤྲད་པ་བརྒྱུད་རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་དང་། སྲིད་གཞུང་ངོས་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་རིགས་ཕན་ཚུན་བར་གྱི་མཐུན་སྒྲིལ་སྲུང་སྐྱོང་བཅས་བྱེད་པའི་རྒྱལ་གཅེས་པ་ཞིག་ཏུ་གསོ་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་དམིགས་ཚད་བཟུང་ནས་བལྟ་སྐུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

༡༩༩༦-༢༠༠༡ རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་གཉིས་པ་བསྐྱར་གསོ་བྱས་པའི་དུས་ཡུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ལོར་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་

གསུམ་པའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་བསྒྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱུ་དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་དངང་བསྒྱུར་ནུས་པ་ཤུགས་ཆེར་གཏོང་རྒྱུའི་དམིགས་ཚད་བཟུང་ཡོད། ནང་བསྟན་ལ་བསྒྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱུའི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་བསྒྲགས་གཏམ་ནང་གནད་འཕེབས་འདི་འདྲ་ཞིག་བྲིས་ཡོད་པ་སྟེ། ...བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱིས་རང་ངོས་ཀྱི་བསྒྱུར་བཅོས་བྱས་ཏེ། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་མཐུན་འཚམ་པ་བྱེད་དགོས་པའི་སློབ་གསོ་དང་ཁྲིད་སྟོན་བྱེད་དགོས། བོད་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བརྟན་ལྷིང་ཕྱི་རེ་བ་ལྟར་ཆོས་ལུགས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད་རང་བཞིན་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་མི་མཐུན་པའི་ཆོས་ཁྲིམས་དང་ཆོ་ག་བསྒྱུར་བཅོས་བྱེད་དགོས།.... ད་ལྟ་དང་ཐོག་དགོན་སྡེ་གང་བྱུང་སྐྱུན་པ་དང་། གྲྭ་པ་གང་བྱུང་བསྡུ་རིགས་མཚམས་འཛོག་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེ་རྗེས་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་བར་གཞིགས་ཏེ་དགོས་ངེས་ཀྱི་དག་ཐེར་བྱེད་དགོས།....

ང་ཚོས་ཧྲུ་ལའི་རྭ་ཚོགས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཝེད་སྤྱད་དེ་ཁ་བྲལ་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་དངོས་ཡོད་ལ་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ཧྲུ་ལའི་རྭ་ཚོགས་ཀྱིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གདོང་འཕག་ཝེད་སྤྱད་དེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རྣམ་པ་སྦྲ་གསང་བྱེད་པ་ཐེར་འདོན་བྱེད་དགོས། ཧང་སྲོན་ལས་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ཡིན་ནའང་འདྲ། ད་དུང་དགོན་པའི་གྲྭ་བཙུན་བཅས་ཚང་མས་སེམས་ཐག་གཅང་བཅད་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཧྲུ་ལའི་རྭ་ཚོགས་དང་དབྱེ་མཚམས་གསལ་འབྱེད་བྱེད་དགོས།.... མིག་སྔར་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་དགོན་པ་དང་གྲྭ་བཙུན་གྱི་དོ་དམ་ལ་ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་རྒྱུ་དེ་གཙོ་བོ་ཡིན།.... རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་བླ་མའི་ཡང་སྲིད་སྐོར་གྱི་འབྲེལ་ཡོད་གནད་འཕེབས་ལྟར་རང་ལྗོངས་ཀྱི་དོན་དངོས་དང་བཟུང་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་ལག་བསྟར་གྱི་ཞིབ་ཕྲའི་བྱ་ཐབས་གནད་འཕེབས་བྱ་རྒྱུར་དམ་འཛིན་བྱེད་དགོས།....

....བརྟན་སྙིང་མེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་ཏཱ་ལའི་ཊུ་ཚོགས་ཀྱིས་ཁ་བྲལ་གྱི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་དེ་རེད།.... ཁོ་པ་ཚོས་རང་དགར་སྤྲུལ་སྐུ་འཐོར་ཆེན་ཞིག་ངོས་འཛིན་ཞུས་པར་མ་ཟད། སྤྲུལ་སྐུ་ཚོད་འཛིན་བྱེད་པ་བརྒྱུད་དགོན་པ་ཚོད་འཛིན་དང་དེ་ནས་ཕྱོགས་གཅིག་གི་མང་ཚོགས་ཚོད་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།.... ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་ཏཱ་ལའི་གདོང་རིས་ངོ་མ་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་ཐུབ་པ་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསལ་བར་བཀོད་ཡོད།

གོང་གི་རབ་སྲིད་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་ཚོད་འཛིན་འདི་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་བོད་ཕོག་བཙན་སྐྱུལ་གྱི་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོ་དང་། རྫུང་དེག་ཚ་ནན། བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་དར་ཁྱབ་བཅས་ལས་འགུལ་རིམ་ཅན་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ནང་དོན་གྱི་རྩ་དོན་དེ་ཆགས་ཡོད། ལས་འགུལ་དེ་དག་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་སྤེལ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་དང་རྒྱ་ནག་ནང་གི་ལས་འགུལ་བར་ཧ་ཅང་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། བོད་ལ་མཚོན་ན། ལས་འགུལ་དེ་དག་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག་བཅས་པ་རྩ་བརླག་གཏོང་རྒྱུར་ཆེད་དུ་དམིགས་ཡོད་པ་དང་། རྫུང་དེག་ཚ་ནན་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྐབས་བོད་ནང་བོད་མི་རྣམས་ནས་ཕྱི་རྒྱལ་སྒྲོ་འཆམ་པར་སྐད་ཆ་ཤོད་པ་དང་། བཙན་བྱོལ་གཞུང་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་གནང་བའི་དཔེ་དེབ་མཐའ་དག་བཀག་ཉར་བྱེད་པ། དེ་བཞིན་ཞི་བའི་ཛམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་ནང་ཞུགས་པ་སོགས་བོད་རང་དབང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འགུལ་ཁག་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུ་མིག་འབེན་དུ་བཟུང་ཡོད་པ་རེད།

༧ གོང་ས་མཆོག་གི་མཆན་སྟན་མཛད་འཕྲིན་ལ་གདོང་ལེན་དང་། བཀག་འགོག་བྱེད་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༥ ཉིན་གྱི་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་

གི་མདུན་སོག་ཏུ་ཆེད་བརྗོད་ཅིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ཀྲཱ་ལའི་ཁ་བྲལ་རུ་ཚོགས་ཀྱི་ཟེལ་ཤུགས་རྩ་མེད་བཟོ་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་དགོས་ཞེས་པའི་སྐུལ་སློང་བྱས་ཡོད། དེ་ནི་བོད་ནང་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་ལག་བསྟར་དངོས་སུ་བྱ་རྒྱུའི་སྔོན་བརྡ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་ནས་ལྷ་སར་ལས་འགུལ་དེའི་སྐུལ་སློང་གི་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་སྐུལ་འདེད་ཀྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཤུགས་ཆེ་བྱས་ཡོད། ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་གྱིས་བརྗོད་དོན། བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་དར་སྤེལ་གྱི་ལས་འགུལ་ཚགས་ཚུད་མཇུག་འགྲིངས་ཡོང་བའི་ལས་དོན་གྱི་གལ་འགངས་ཆེ་སོས་ཤིག་ནི་ཀྲཱ་ལར་ཡིད་ཆེས་དད་མོས་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཅད་གཅོད་བྱས་ཏེ་ཁོ་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་མཐའ་དག་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། ལས་དོན་དེ་དག་ཇི་བཞིན་མ་འགྲུབ་ན་ལས་འགུལ་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་སོན་མེད་པར་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གནམ་བཤད་བྱས་ཡོད།[1]

བོད་ནང་དགོན་སྡེ་གྲྭ་ཚང་རྣམས་ནི་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡུལ་གཙོ་གནད་དུ་གྱུར་ཡོད། རྒྱ་དམར་དབང་འཛིན་པས་ཆོས་བྱེད་གྲྭ་བཙུན་ནི་རྒྱ་གཞུང་ལ་དཀའ་ངོག་བཟོ་མཁན་གྱི་བྱེད་གཉེར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དང་། དགོན་སྡེ་ནི་ཀྲཱ་ལོང་ས་མཆོག་ལ་དད་གུས་དང་། བོད་རང་དབང་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་གྱི་མི་སྣ་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་ཡུལ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[2] རྒྱ་དམར་གཞུང་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་དམངས་གཙོ་བདག་གཉེར་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་རུ་ཁག་ཟེར་བ་ཆེད་དུ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཏེ་དམ་དྲག་བྱེད་ཤུགས་སྟར་བས་ཇེ་ཆེར་བཏང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༣༠ ཉིན་བོད་ཀྱི་དགོན་པ་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ནང་

དུ་དོན་ཚན་བཅུ་ཡོད་པའི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། སྒྲིག་གཞི་དེའི་ནང་ཁ་བྲལ་གྱི་དཔར་འདེབས་རྒྱ་ཚའི་རིགས་བདག་ཉར་དང་། ཁྱབ་སྤེལ་བྱེད་མི་ཚོག་པ་དང་། མེས་རྒྱལ་གོང་བུ་གཅིག་སྒྲིལ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ། དགོན་སྡེའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཆོས་འཆད་སྤེལ་མི་ཚོག་པ། དེ་བཞིན་དགོན་པ་སོ་སོའི་ནང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་རྒྱུར་སྟངས་འཛིན་དོ་དམ་བྱེད་ཚད་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ལ་ངོ་སྤྲོད་ལག་ཁྱེར་འགྲེམས་སྤེལ་བྱེད་རྒྱུ་དང་། ལག་ཁྱེར་མེད་པའི་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་དགོན་གནས་སོ་སོ་ནས་ཕྱིར་འབུད་གཏོང་རྒྱུ་སོགས་འཁོད་ཡོད།

བྱ་ཐབས་ལས་འགུལ་དེ་དག་བརྒྱུད་བོད་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་རུ་ཁག་ཆེད་གཉེར་གྱིས་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ལ་༸གོང་ས་༸ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་མཚན་སྨད་ངོ་རྒོལ་དང་། རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་སྲིད་གཞུང་ལ་བློ་གཏད་ཆེ་བཀུར་བྱེད་དགོས་པའི་བཙན་སྐུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་༸གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་དཔར་མཐོང་གྲོལ་རིན་པོ་ཆེ་དགོན་པ་དང་། གྲྭ་ཤག་གང་དུའང་སྒྲིག་གསོམ་མི་ཚོག་པ་བཟོས་ཡོད། བཀའ་བཀོད་དེ་དག་ལ་མི་འདོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་ཙམ་ཐོན་ཡང་དགོན་སྡེ་ཁག་ནས་ཕྱིར་འབུད་དང་བཙོན་འཛུག་བྱེད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་དགོན་པ་ཁ་ཤས་སྒོ་བརྒྱབ་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་བྱུང་ཡོད།

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱས་པར་གཞིགས་ན། བོད་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ དང་ ༡༩༩༢ ལོའི་ནང་གྲྭ་བཙུན་ ༡༧༥ འཛིན་བཟུང་ (དེའི་ནང་ནས་གྲྭ་བཙུན་དགུ་བཙོན་ཁང་ནང་འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་ཡོད།) དང་། ༣༤༠༠ ལྷག་ཙམ་དགོན་པ་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་གསལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད།[༥] དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་གནས་ཚུལ་བདེན་མིན་ར་སྤྲོད་ཁྲུངས་འཕེར་གྱི་གྲྭ་བཙུན་ ༣༣༢ འཛིན་བཟུང་དང་། ༢༡༥༧ དགོན་སྡེ་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་

བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་གྲྭ་བཙུན་ ༤༩ འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་། ༡༤༣༣ དགོན་སྡེ་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་བ་གསལ་སྟོན་བྱས་འདུག"

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་ཕྱིས་ཀྱིས་བོད་ནང་དགོན་སྡེ་ ༧༠༠ ལྷག་ཙམ་ནང་གྲྭ་བཙུན་ཁྲིན་བསྡོམས་ ༣༧༠༠ ཙམ་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་ནང་སློབ་གསོ་བཏང་ནས་ཁོང་ཚོར་སེམས་འགྱུལ་ཐེབས་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་རྒྱ་དམར་གྱི་སློབ་གསོ་དང་ལེན་མི་བྱེད་མཁན་གྱི་དགོན་པ་ཇི་སྙེད་ཅིག་ཡོད་པའི་ནང་། ལྷོ་ཁ་རྩེད་ཐང་རྫོང་ཁོངས་བསམ་འགྲུབ་གླིང་དགོན་པ་དང་། གསུང་རབ་གླིང་དགོན་པ། མལ་གྲོ་གུང་དཀར་འབྲི་གུང་བཤད་དགོན་བཅས་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་སྒོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་ཡོད།" ཡང་ལོ་དེ་རང་དུ་གཞིས་རྩེ་རྫོ་ནང་སྐུ་འབུམ་དགོན་ཡང་སྒོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་པར་མ་ཟད། དགེ་བཤེས་ཀུན་དགའ་ཡེ་ཤེས་མཁན་པོའི་ལས་གནས་ནས་ཕྱིར་འབུད་དང་། མནར་གཅོད་དྲག་པོ་བཏང་ཡོད། དེ་བཞིན་དགོན་པ་དེའི་རིན་ཐང་སྐུ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་སོགས་རིག་དངོས་རྣམས་ལྷ་སའི་གནའ་རྫས་ཁྲིམ་རའི་ནང་དུ་འགྲེམས་སྟོན་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་བྱུང་ཡོད།

གཞིས་རྩེ་གསེར་ཆེན་བཙུན་དགོན་དང་། ལྷ་སའི་ཉེ་འཁོར་སྟག་རྩེ་རྫོང་གི་བྲག་གཡབ་སྒྲུབ་ཁང་། དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་བཞེངས་པའི་སྟོད་ལུང་བདེ་ཆེན་རྫོང་ཁོངས་ར་སྐོར་བཙུན་དགོན་བཅས་གཏོར་བཤིག་བཏང་ནས་རྩ་བརླག་བཟོས་ཡོད། རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པས་དགོན་སྡེ་སྒྲུབ་ཁང་དེ་དག་གཞུང་གི་བཀའ་འཁྲོལ་ཚོག་མཆན་མེད་པར་བཞེངས་ཡོད་སྐོར་ཁག་དགྲི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཡ་མཚན་པ་ཞིག་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༨ ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་ཤིན་ཧྰ་གསར་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་བའི་ནང་། དུས་ཡུན

དའི་རིང་བོད་ཀྱི་ཆོས་རིག་དར་རྒྱས་ཡང་རྩེར་སོན་ཡོད་པ་དང་། དགོན་པ་ཡང་སྔར་བཅིངས་འགྲོལ་མ་བཏང་གོང་ལས་མང་བ་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་སྐོར་འཁྱིག་བཤད་དང་། རྫུན་གཏམ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད།

བོད་ཀྱི་ནང་མར་སྔང་ཟུག་འཆང་མཁན་རྒྱ་དམར་ཅི་བྱ་གཏོལ་མེད་དུ་གྱུར་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བོད་ཀྱི་ནང་སློབ་མཁན་ལས་རྣམས་ལ་ཆོས་འཆད་ཉན་མཚམས་འཛོག་དང་། མཛད་འགན་ནས་ཕྱིར་བསྐྱལ་བྱེད་དགོས་པའི་བཙན་སྐུལ་གཏོང་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། དཔེར་ན། མདོ་སྨད་མཚོ་ཤར་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་དགོན་ལུང་རྫོང་ཁོངས་གཡུ་རྙིང་དགོན་དུ་རང་ལུགས་ཆོས་འཆད་སྤེལ་བྱེད་མཁན་ནང་སློབ་སྐུ་བགྲེས་པ་ ༥༣ ནང་ནས་ ༦༩ རྒྱ་གཞུང་གི་བཙན་བཀའ་དྲག་པོའི་འོག་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་ལས་གནས་ནས་མི་འདོད་བཞིན་དུ་རྩ་དགོངས་ཞུ་རུ་བཅུག་ཡོད།

དེ་ལྟ་བུའི་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ནི་བོད་བརྒྱུད་ནང་བསྟན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྔར་གྲགས་མྱོང་མེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་གདུག་རྩུབ་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། སྔད་༧རྒྱལ་བའི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད་གསོན་གནས་ཐུབ་རྒྱུར་ཡང་འགོག་རྐྱེན་ཆེན་པོ་བཟོས་པ་ཞིག་ཡིན། སྐྱབས་གནས་སྔ་སྤྲུལ་རྣམས་ཀྱིས་དབུས་དགེ་འདུན་འདུས་ཚོགས་ནི་ནང་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་གི་སྲོལ་རྒྱུན་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་ནང་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་རྩ་བའི་གྲུབ་བྱ་ཞིག་ཡིན། དབྱིན་ཡུལ་བོད་གནས་ཁྲབ་སྤེལ་ཁང་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་བའི་ནང་། རྒྱ་དམར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་ནི་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་གྱི་ཁ་ཕྱོགས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེས་བོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་སུ་མཐུད་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་རྒྱུར་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་བཟོ་གི་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་འདུག

རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་བོད་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་སྤྲུལ་དང་། དགེ་ཁྲིད་རྣམས་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་ཇུས་ནི། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་ཁོང་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བརྟན་ལྷིང་དང་། ཆིག་སྒྲིལ་ལ་གནོད་འཚེ་གཏོང་མཁན་ཞིག་ཏུ་བརྩི་བ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་རྒྱ་ནག་མངའ་ཁོངས་གཅིག་གྱུར་གྱི་དབང་བསྒྱུར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་གལ་ཆེ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་མི་གཅིག་ལག་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་དང་། ཇུ་ཐབས་བཟུང་ཡོད། དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བོད་ཀྱི་མཁས་དབང་གྲགས་ཅན་དང་། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་སྤྲུལ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ལ་ཆོས་དང་། རིག་གནས་འཆད་སྤེལ་གྱི་གནང་སྒོ་ཁག་ལ་ཚོད་འཛིན་དམ་དྲག་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། རྒྱའི་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་དེང་སང་བོད་ཀྱི་བླ་སྤྲུལ་དང་། སྒྲིག་འཛུགས། ཆོས་བརྒྱུད་ཁག་བཅས་ཁོ་པ་ཚོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་བསྒྲུབ་རྒྱུར་བེད་སྤྱོད་ལོག་པར་གཏོང་རྒྱུའི་ཐབས་ཤེས་གང་ཡོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངན་འཆར་དེ་དག་ནང་བླ་སྤྲུལ་གྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཕྱོགས་ཐད་ཆབ་སྲིད་ཐེ་ཇུས་ལ་བརྟེན་ནས་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ་ནི་རེ་ངན་གལ་ཆེ་ཞིག་ཏུ་བཟུང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༧ པའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་གྱི་སློབ་སྟོན་པ་ཐའོ་ཁྲང་སྲུང་གིས། འབྱུང་འགྱུར་‘རྒྱལ་མཆོག་‘སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པའི་ཡང་སྲིད་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་ནག་སྐམ་ས་ཆེན་མོའི་ནང་འཁྲུངས་པའི་བོད་མི་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞེས་མ་དྲིས་ལྷབ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།’

བོད་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་སྤྲུལ་རྣམས་ལ་བསུན་གཙེར་ཤུགས་ཆེ་བྱས་པ་དང་། བོད་མིའི་ཆོས་དད་རང་དབང་ལ་རྩིས་མེད་རྡོག་རོལ་གཏོང་ཀྲུང་བྱས་པའི་གནས་སྟངས་འོག་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དུས་མཇུག་‘གོང་ས་ཀརྨ་པའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། རྒྱ་གཞུང་གཉིས་ཀས་ངོས་འཛིན་གནང་བའི་‘རྒྱལ་བ་ཀརྨ་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བདུན་པ་ཨོ་རྒྱན་འཕྲིན་ལས་རྡོ་རྗེ་མཆོག་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་

འབྲེལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་སྣ་མང་བཟུང་སྐྱོང་བའི་མཁན་པོ་ཨཀྱ་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་བཙན་བྱོལ་དུ་མ་ཕེབས་ཐབས་མེད་བྱུང་ཡོད། ཨཀྱ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཁོང་བཙན་བྱོལ་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་དགོངས་གཞི་འབྲེལ་བརྗོད་གནང་བའི་ནང་། གལ་ཏེ་ངོས་རང་བོད་དུ་བསྡད་ཡོད་ཚེ། "ཁོང་ས་མཆོག་དང་། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་ངོ་རྒོལ་རྒྱབ་གཏོང་བྱེད་མཁན་ཞིག་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་བཀོད་སྒྲུབ་མཇུབ་སྟོན་འོག་ཤར་བསྐྱོད་བྱེད་མཁན་ཞིག་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།.... ད་དུང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བསྐོ་གཞག་བྱས་པའི་པཎ་ཆེན་རྫུན་མར་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱིས་ངོས་ལེན་བཅེ་བཀུར་ཡོང་བའི་དོན་དུ་གཞོགས་འདེགས་བྱེད་དགོས་སྐབས། འདི་ཉི་ངོས་ཀྱི་ཡིད་ཆེས་དད་འདུན་བཅས་པར་ཡོངས་སུ་རྒྱབ་འགལ་འགྲོ་གི་ཡོད་པར་བརྟེན། གནས་སྟངས་དེ་འདྲའི་འོག་རང་དབང་ལུང་པར་བཙན་བྱོལ་དུ་བསྐྱོད་ན་ལེགས་སོས་ཡིན་པ་སྙམ་བྱུང་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་ནས་གནས་ཚུལ་ར་འཕྲོད་ཐུབ་ངེས་ཡིན།

ང་ཚོས་ངོས་འཛིན་གསལ་པོ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་ལ། བོད་ནང་ཆོས་དད་ཀྱི་རང་དབང་གནོན་འདོམས་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་གསར་པ་དེ་དག་འཆར་འགོད་གཏན་འབེབས་བྱེད་མཁན་གཙོ་བོ་ནི་ཡེ་ཙིང་གཞུང་གི་མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་པ་རྣམས་ཡིན། དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པར་སྐབས་དགུ་པའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཆབ་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་སྲིད་འཛིན་ཅང་ཙེ་མིན་ནས་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་ནང་གསལ་བར། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྙིག་དྲའི་ཀྱད་དོན་ཐག་གཅོད་གནང་དུ་འཕེག་པ་ཞིག་བྱེད་དགོས་ན། དང་ཐོག་སྲིད་གཞུང་ནས་ཆོས་ལུགས་ཐད་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་ཡང་དག་པ་ལག་ལེན་དོན་འཁྱོལ་བྱེད་དགོས། གཉིས་པ། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་རྣམས་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་སྟངས་འཛིན་དོ་དམ་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་དགོས། གསུམ་པ། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་ཆོས་ལུགས་ལ་ཁྲིད་

སྟོན་བྱེད་དགོས་ཞེས་དང་།“ ཆོས་ལུགས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་སྒྱུར་བཀོད་བྱེད་ཆེད་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་གནད་དོན་གཉིས་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་པ་སྟེ། དང་པོར། ཆོས་ལུགས་ཁག་གི་རྗེས་འདྲུག་མི་དམངས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་། སྲིག་ཁྲིམས། སྲིད་ཇུས་བཅས་ལ་བརྩི་སྲུང་དང་འབྲེལ། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ཁག་ཀུང་ཁྲིམས་ཀྱི་གདན་འཛིན་གཞིར་བཟུང་དོན་འཁྱོལ་བྱེད་དགོས། གཉིས་པར། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ཁག་ནི་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དགོས་མཁོ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པ་དགོས་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ནན་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།”

སྙིང་ཁམས་དང་། བསམ་བློའི་བཙོས་སྒྱུར་གྱི་གཡུལ་འཐབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་གྱི་ཁྱབ་ཚད་ནི་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཁག་དང་། མཐོ་སློབ། སྦྱོང་བརྡར་ཚན་པ་ཁག་བཅས་སུ་ལས་འགུལ་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་སྤེལ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཟེར་བའི་ལྷ་ངན་ཁྱབ་སྤེལ་གཏོང་མཁན་རྒྱ་དམར་ལ་དགའ་ཞེན་ཅན་ན་གཞོན་རྒྱལ་གཅེས་པ་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་གསོ་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་ཁོག་རྩིས་བརྒྱབ་ཡོད་པ་རེད།

དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་ལས་འགུལ་སྤེལ་བ་ཇི་བཞིན་སློབ་གྲྭའི་ནང་དུའང་རྒྱལ་གཅེས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ནས་ན་གཞོན་གསར་བུ་བ་ཚོའི་བསམ་བློར་༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་དད་ལོག་གི་ས་བོན་བསྐྲུན་ཐབས་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ལར་ཞེན་དོར་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་རེ་ངན་དང་། ཐབས་ཤེས་ཡོད་ཚད་ཀུ་རྩལ་སྤྲུགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ལས་འགུལ་འདི་ཐད་བོད་སྟོད་དབང་འཛིན་པ་ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཕྱི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༣༩ ཉིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཐོག་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་ནང་། ཏཱ་ལའི་རུ་ཚོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སློབ་གསོའི་འཐབ་ས་དང་། འབྱུང་

འགྱུར་མི་རབས་འཕྲོག་རྒྱུའི་འགྲན་རྩོད་བྱེད་རྒྱུ་འགོ་བཙུགས་ནས་ལོ་མང་ཕྱིན་ཡོད། གལ་ཏེ་ང་ཚོས་བློ་རིག་གསལ་པོའི་བསམ་བློ་གཏོང་མ་ཐུབ་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁ་བྲལ་གྱི་བསམ་བློ་དང་། དཔར་སྐྲུན། ངན་བསྐུལ་རིགས་ང་ཚོའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ནང་སེམ་འཛུལ་བྱེད་དུ་བཅུག་ན་ང་ཚོའི་འབྱུང་འགྱུར་མི་རབས་རྣམས་ནག་པོ་བཟོ་རྒྱུ་ཡིན་པར་མ་ཟད། སློབ་གྲྭ་ཁག་ཀྱང་ཁ་བྲལ་རུ་ཚོགས་ཀྱི་རྗེས་ཤུལ་འཛིན་མཁན་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་ཡིན། དེ་ལྟར་བྱུང་ཚེ་ང་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཆེས་ནོར་འཁྲུལ་ཅན་གྱི་བྱས་ཉེས་བསགས་པ་ཡིན་ཞེས་ནན་བཤད་བྱས་ཡོད།”

རིམ་པ་ཁག་གི་སློབ་གྲྭ་དང་། མཐོ་སློབ་ཁག་དམིགས་སུ་བཟུང་སྟེ་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་བ་ནི་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་ནས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་མོད། ཚོགས་འདུའི་གྲོས་ཆོད་ནང་གསལ་བར། ཏཱ་ལའི་རུ་ཚོགས་ཀྱིས་བོད་རིགས་ན་གཞོན་འཕོར་ཆེན་ཞིག་ཕྱི་རྒྱལ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་སློབ་འཇུག་གིས་ཁོང་ཚོར་བོད་རང་བཙན་དང་། ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བསམ་བློའི་སློབ་སྦྱོང་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། ད་དུང་ཁོང་ཚོས་བྱེད་ཐབས་སྣ་ཚོགས་སྤྲད་དེ་བོད་རང་བཙན་རྩོད་ལེན་གྱི་ལས་འགུལ་རྗེས་ཤུལ་འཛིན་མཁན་གསོ་སྐྱོང་དང་། སྦྱོང་བརྡར་སྤྲོད་བཞིན་ཡོད། ང་ཚོའི་ས་ཁུལ་ཁག་གི་སློབ་གྲྭའི་ནང་སློབ་ཕྲུག་ཚོས་སྐེ་འཆིང་དམར་པོ་（དེས་དམར་པོའི་གཞོན་ནུའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཀྱི་འབྲིང་རིམ་ཚན་པའི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་པ་མཚོན་） གྱོན་ནས་དགོན་པར་མཆོད་མཇལ་བྱེད་པར་བསྐྱོད་པ་དང་། ཁ་ཤས་ཀྱིས་“ཏཱ་ལའི་རུ་ཚོགས་ཀྱི་གསར་བརྗེར་ངོ་རྒོལ་གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་ལས་འགུལ་གྱི་མགོ་སྐོར་བསླུ་བྲིད་འོག་ཚུད་དེ་ཁོང་ཚོར་ཤ་ཞེན་ཆེན་པོས་ཁ་བྲལ་ལས་འགུལ་ནང་ཞུགས་ཀྱི་ཡོད།… ལོ་བཅུ་ཕྲག་ཁ་ཤས་རྗེས་གནས་

སྣངས་གང་འདྲ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་རེད། ང་ཚོའི་གཞོན་ནུ་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩ་དོན་དར་སྤེལ་གཏོང་མཁན་གྱི་ཤུལ་འཛིན་མི་སྣར་འཚར་ལོངས་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་ཁ་བྲལ་གྱི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་མཁན་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། གནད་དོན་འདི་ནི་གལ་འགངས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་བསམ་བློ་ནན་པོ་གཏོང་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་ངན་དར་སྤེལ་གཏོང་བ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོ་མཇུག་ཙམ་ནས་རྒྱ་གཞུང་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཚོ་བའི་ནང་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བར་སྦྱོང་སྦྱོང་དང་། སྐུལ་སློང་གི་ལས་འགུལ་ཤུགས་ཆེ་སྤེལ་ཡོད་ལ། དམིགས་ཡུལ་ལོ་གསུམ་ནང་ཚུད་དོན་འབྲས་སྨིན་པར་བྱ་རྒྱུའི་དམིགས་ཚད་ཀྱང་བཞག་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་ཕྲིས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་གཏམ་བཤད་བྱས་པའི་ནང་། ...ང་ཚོ་ནི་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་མི་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་རང་ཉིད་ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བ་འཛིན་མཁན་ཡིན་ཞེས་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱེད་པ་ཁོ་ནས་འགྲིགས་ཀྱི་མེད། ང་ཚོས་དཔའ་ངར་ཞུམ་མེད་ངང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ། ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་གྱི་མང་ཚོགས་ལ་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལྟ་ཚུལ་ཇི་ཡིན་སློབ་གསོ་སྤྲད་དེ་ཁོང་ཚོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསམ་བློར་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་ཞེས་བཤད་ཡོད།

དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༨ ཉིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲིལ་བསྒྲགས་ལས་དོན་གྱི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག ...ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་ལྟ་བ་དར་སྤེལ་གཏོང་རྒྱུ་ནི་ས་གནས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཐོན་སྐྱེད་གོང་

འཕེལ་དང་། “ཀཱ་ལའི་ར་ཚོགས་ཀྱི་སིམ་འཛུལ་ལས་འགུལ་བཀག་འདོམས་བྱ་རྒྱུར་གལ་ཆེའི་བྱ་ཐབས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་བཤད་ནས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།”

ལས་འགུལ་དེ་དག་ནང་བོད་མི་ཆོས་ཆོས་སྐྱོང་སྲུང་མར་འཕྲིན་སྒྲུལ་དང་། ལུང་བརྟག་ཞུ་བ། བླ་མ་དགེ་འདུན་ནས་གསུང་ཆོས་ཉན་པ། མ་ཎི་ཡིག་དྲུག་འདོན་པ། ཆོས་མཇལ་དང་ཕྱག་འཚལ་སྐོར་སྐྱོང་བྱེད་པ། བསངས་གསོལ་གཏོང་བ། དར་འཛུགས་བྱེད་པ། བོད་ཆས་སྲུས་ཏེ་ལས་ཁུངས་སུ་བསྐྱོད་པ་སོགས་གངས་ཅན་ཕ་མེས་ནས་དར་བའི་མི་རིགས་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གོམས་སྲོལ་བཟང་པོ་རྣམས་རྗེས་ལུས་དང་། རྨོངས་དད་ཡིན་པར་བརྩིས་ནས་དེ་དག་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་ཐོན་དང་། ལྷག་པར་དེང་རབས་ཁྲིམ་རའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་འཛུགས་སྐྲུན་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་བཟོ་མཁན་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཉེས་ཞུ་གཡོགས་ནས་བཀག་འགོག་དང་། རྩ་བརླག་གཏོང་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ལས་འགུལ་དེ་དག་ཐོག་མར་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་བོད་འབྲུས་རྣམས་དང་། ལས་ཁུངས་ཁག་གི་བོད་མི་ལས་བྱེད་པའི་ནང་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ་“རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་དང་། “གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་དཔར་མཐོང་གྲོལ་རིན་པོ་ཆེ། ཞལ་ཐང་སོགས་དད་རྟེན་བདག་ཉར་མི་ཆོག་པ་དང་། མཆོད་རྫས་རིགས་སྒྲིག་གཞོམ་མི་ཆོག་པ། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དུས་ཆེན་ཁག་སྟེ། ཉ་སྨྲོང་བརྒྱད་གསུམ་སོགས་སྲུང་བརྩི་དང་། དགོན་པར་མཆོད་མཇལ་ཞུ་བར་བསྐྱོད་པ། དགེ་འདུན་ལ་བསྙེན་བཀུར་སོགས་ཞུ་མི་ཆོག་པའི་བཀོད་འདོམས་དང་། དམ་དྲག་བྱས་ཡོད། ད་དུང་བར་སྐབས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་འབྲུས་མི་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱ་གཞུང་གི་ལས་ཁུངས་ཁག་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་ཀྱི་བུ་ཕྲུག་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་ཆོས་ཞུགས་བྱས་ཡོད་ཚེ། ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་དགོས་པའི་བཙན་བཀའ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༨ ཉིན་བོད་སྟོད་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་གྱིས་སྐབས་ལྔ་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གཏམ་བཤད་བྱས་པར། ...ཆོས་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་གུང་ཁྲན་ཏང་ཡོན་དང་ལས་བྱེད་པའི་ནང་ཉིན་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོའི་ཐད་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བསམ་བློའི་ལྕགས་སྒྲིག་ལས་གྲོལ་ཐུབ་མེད། ཁོང་ཚོས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་སླད་རང་གི་རྣམ་དཔྱོད་དང་། སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་ནུས་པ་འདོན་སྤེལ་མི་བྱེད་པར་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་རེ་ནས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་རྒ་ཆེའི་དུས་ཚོད་ཆུད་ཟོས་སུ་གཏོང་བ། རང་གི་དཔལ་འབྱོར་གནས་སྟངས་ཞན་པོ་ལས་མེད་ཀྱང་། དེ་ཡར་རྒྱུས་མི་གཏོང་བར་དངོས་པོ་རྣམས་དགོན་པར་མཆོད་འབུལ་སོགས་ཀྱི་དོན་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ། རང་གི་བུ་ཕྲུག་ལ་དེང་དུས་དང་འཚམས་པའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་མི་སྤྲོད་པར་དགོན་པའི་ནང་གྲྭ་པ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་དང་། བྱེད་སྟངས་དེ་ཚོ་ནོར་འཁྲུལ་ཤིན་པས་ཚན་རིག་དང་། འཕྲུལ་ལས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་ཐབས་མེད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་ཆེན་པོ་བཟོ་གི་ཡོད་ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ནང་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་འཐུས་མི་དང་། ལས་བྱེད་པར་དམིགས་བཀར་རྫུང་རྗེག་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། ཁོང་ཚོས་ཝ་གོང་ས་དྷཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ལ་དད་གུས་ཆེན་པོ་ཞུས་པའི་དབང་གིས་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༣ ཉིན་བོད་ལྗོངས་བརྙན་འཕྲིན་ལས་ཁུངས་ཟེར་བས་དཔྱད་གཏམ་ཞིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ...བོད་ཀྱི་ཏང་ཡོན་དང་། འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་ཁ་ཤས་ཀྱིས་ཝ་དྷཱ་ལར་དགག་རྒྱག་ཐེར་འདོན་གྱི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་གཞོགས་འདེགས་བྱེད་ཐོད་ཀྱི་མེད། ད་དུང་ཁོང་ཚོས་བོད་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་

ལུགས་གནས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་དང་། ས་ཁྲུལ་གང་སར་ལྷ་ཁང་དང་། དགོན་སྡེ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ནང་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་ཡང་མང་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་ནང་མར་ཁེ་སེ་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་མེད་སྨྲ་བའི་རིང་ལུགས་དྲིལ་བསྒྲགས་ཤུགས་ཆེ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ནི་ཏང་གི་ཆོས་ལུགས་སྲིད་བྱུས་དང་འཚམས་པོ་མེད་པར་མ་ཟད། གྲྭ་བཙུན་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ནང་ཆོས་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་ཚོའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ལའང་ཕོག་ཐུག་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་སྙམ་པའི་དོགས་ཟོན་བྱེད་ཀྱི་འདུག་ཅེས་བརྒྱུད་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལས་གསལ་པོར་མཚོན་ཡོད།

ཇོ་དོན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག་བཅས་པ་བཀག་སྡོམ་གནོན་བཙིར་དོ་དམ་བྱེད་དགོས་དོན་ཇི་ཡིན་ཆོད་དཔག་བྱེད་དཀའ་བ་མེད་མོད། ཁོ་པ་ཆོས་མདོན་གསུམ་འཛོམས་མེད་ཀྱི་སློ་ནས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་རྩ་མེད་བཟོས་མ་ཐུབ་ཆེ། སེམས་རྒྱལ་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་དང་། རྒྱ་དམར་གྱི་སྲིད་དབང་གཏན་གནས་ཐུབ་རྒྱུར་འགོག་རྐྱེན་ཆེན་པོ་བཟོ་བའི་འཇིགས་སྣང་སྐྱེ་བཞིན་ཡོད་པས་ཡིན།

དེ་ལྟར་ཡིན་པ་བོད་སྡོད་རྒྱལ་དབང་འཛིན་པ་ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་གྱི་གཏམ་བཤད་ནས་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ་པ་སྟེ། ཁོ་པས་བརྗོད་དོན། …ཁོང་ཆོས་ (ཏཱ་ལའི་ར་ཙ་ཚོགས་) སྐད་ཡིག་དང་། རིག་གཞུང་བེད་སྤྱད་དེ་མི་རིགས་ཀྱི་འཁོན་རྫོད་བཟོ་གི་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་དམིགས་ཡུལ་ནི། བོད་མི་རིགས་འདི་ཉིད་སེམས་རྒྱལ་ཁྲིམ་ཚང་ཆེན་པོའི་ནང་གི་མི་རིགས་གཞན་དང་ཁ་བྲལ་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཀྱང་ཏཱ་མི་རིགས་ཆེན་པོའི་རིག་གཞུང་ལས་ལོགས་སུ་ཁ་བྲལ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།།”

ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་སྲིད་ཇུས།

༄༅། །རྒྱ་གཞུང་གི་བོད་ཐོག་འཛིན་པའི་སློབ་གསོའི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི། མི་རྒྱལ་ཟེར་བའི་རྒྱ་ནག་དང་། དམར་པོའི་ཚོགས་པར་གུས་བསྟེའི་བསམ་བློ་རིམ་པས་སྤེལ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་ཁྲིན་ཁྲུའི་ཡོན་གྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༩ ལོར་ལྷ་སར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་གཏམ་བཤད་བྱས་པ་ནས་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ། ཁོ་པས་བརྗོད་དོན། ང་ཚོའི་སློབ་གསོའི་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་མིན་དེ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་། ཆེད་ལས་སློབ་གྲྭ སློབ་འབྲིང་བཅས་ཀྱི་སློབ་ཐོན་ལག་ཁྲེར་ག་ཚོད་སྤྲད་ཡོད་མེད་དེ་མིན་པར། མཐར་ཐུག་ནས་བཤད་ན་སློབ་ཐོན་སློབ་མ་རྣམས་ཧྲུ་ལའི་རུ་ཚོགས་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་པའམ། ཡང་ན་ཧྲུ་ལའི་རུ་ཚོགས་ལ་སེམས་པ་ཕྱོགས་མཁན་ཞིག་ཡིན་དང་། ཟླ་བས་ཆེན་མི་རྒྱལ་དང་ཟླ་བས་ཆེན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བྱ་གཞག་ལ་བསམ་པ་རྣམ་དག་བྱེད་མཁན་ཞིག་ཡིན་དང་། ཡང་ན་བློ་འགལ་སེམས་འགལ་བྱེད་མཁན་ཡིན་མིན་ལ་བལྟ་དགོས། དེ་ནི་ང་ཚོའི་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ལ་བྱས་རྗེས་དང་། ནོར་འཛོལ་བྱུང་ཡོད་མེད་ལ་བསྒྱུར་ཞིབ་བྱེད་པའི་མངོན་གསལ་དོད་ཤོས་དང་། གལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་ཅིག་ཡིན་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།'

དེ་ལྟར་རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པའི་བསམ་བློ་གུ་དོག་གི་སྲིད་ཇུས་འོག་བོད་ཀྱི་སློབ་གསོ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་གལ་ཆེའི་ཐོག་གནོད་འཚེ་ཚབས་ཆེ་བཟོས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་ཁ་ཤས་སྔོན་ནས་བོད་ནང་དམངས་ཁྲོད་གཞི་རྩའི་ཤེས་ཡོན་གོང་མཐོར་གཏོང་ཆེད་ཤུགས་ཆེའི་འགན་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཚུལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རུང་། དོན་དངོས་ཐོག་བོད་མི་ཚོར་གཞི་རིམ་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་གི་གོ་སྐབས་སྤྲོད་རྒྱུ་འདི་སྲིད་གཞུང་གིས་དང་ཐོག

བསྒྲུབ་དགོས་པའི་གཞི་རྩའི་ལས་དོན་འཆར་འགོད་དང་། བཀོད་སྒྲིག་ཁོངས་རྩ་བ་ནས་བཞག་ཡོད་པ་མ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་གི་བོད་རང་དབང་རང་བཙན་དུ་གནས་པའི་སྐབས་སུ་བོད་ནང་བོད་མིའི་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་དགོས་མཁོ་སྐོང་བའི་དགོན་སྡེ་ ༨༠༠༠ ལྷག་ཙམ་དང་། གཞུང་སྒེར་གྱིས་གཉེར་བའི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་ཆུང་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཚང་མ་རྒྱ་གཞུང་ནས་མེར་ནས་དད་དང་། མངའ་བདག་ཆེན་པོ་གསུམ་གྱི་མི་སྣ་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་ཡུལ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ནས་སྒོ་རྒྱག་ཏུ་བཅུག་སྟེ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མཁན་དང་། བྱེད་ཡུལ་གཉིས་ཀ་མེད་པར་བཟོས་པ་དང་། དེའི་ཚབ་ཏུ་ཞིང་འབྲོག་མི་མང་ལ་འགྲོ་སོང་གཏོང་དུ་བཅུག་ནས་དམངས་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་ཟེར་བ་བཙུགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ལ་རྒྱ་གཞུང་ནས་འགྲོ་གྲོན་དངུལ་སྐར་གཅིག་ཀྱང་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། དམངས་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་ཟེར་བ་དེ་ཚོས་རྒྱའི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཐད་སློབ་གྲྭའི་གྲངས་འབོར་བརྗོད་པར་ཕན་ཐོགས་ཙམ་ལས། དེ་དག་མང་ཆེ་བ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚད་གཞི་དང་མཐུན་པའི་ཚད་ལྡན་སློབ་གྲྭ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གཏན་ནས་བྱེད་ཐབས་མེད། རྒྱ་རིགས་སྲི་ཚོགས་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་པ་གསུམ་གྱིས་བྲིས་པའི་རྩོམ་ཡིག་ནང་།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་སྲིར་བཏང་འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲྭ་ ༥༨ ལས་མེད་པའི་གྲོད་ཆ་ཚང་བའི་སློབ་འབྲིང་ ༡༣ ལས་མེད་པ་དང་། སློབ་ཆུང་ ༢༩༥༠ ཡོད་པའི་གྲོད་ནས་གཞུང་བཙུགས་སློབ་ཆུང་ ༩༥༡ ལས་མེད་ཅིང་། དམངས་བཙུགས་སློབ་ཆུང་ ༢༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་སྲ་བརྟན་ཞིག་མེད་པར་མ་ཟད། འབྱུས་སྒོ་ཚང་བ་ཞིག་ཀྱང་མེད། ཤེས་ཡོན་གྱི་ཆུ་ཚད་ནི་ཤིན་ཏུ་དམའ་བའམ། ཡང་ན་ཤེས་ཡོན་ཅི་ཡང་ཤེས་ཀྱི་མེད་སྟབས་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་སྐོར་དེ་བས་ཤོད་མི་དགོས་པ་ཡིན། ད་ལྟའང་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཡས་མས་ལ་དམའ་རིམ་སློབ་ཆུང་གི་སློབ་གསོ་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་རེད། གནས་

སྐབས་དེ་འདྲའི་འོག་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་དང་། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ཤེས་ཡོན་སྐོར་སོད་རྒྱུ་ཟ་འགྲུ་མེད་བཞིན་དུ་མི་ལ་ཁ་ཟས་བཟོ་ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། བྲིས་པ་སློབ་ལོ་སོན་པའི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༥ ཙམ་མ་གཏོགས་སློབ་གྲྭར་འགྲོ་མཁན་མེད། དེའི་ནང་ནས་དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་རིམ་འཕར་བྱུང་བ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠.༦ ཙམ་ཡིན། མདོར་ན། བྲིས་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༥ ལ་སློབ་ཆུང་གི་སློབ་གསོ་ཐོབ་ཀྱི་མེད་པ་རེད། ལྗོངས་ཡོངས་ལ་དགེ་ཏན་གྱི་གྲངས་འབོར་ཧ་ཅང་ཉུང་བ་སྟེ། རིམ་པ་འདྲ་མིན་དང་། རིགས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་དགེ་ཏན་ཁྲིན་བསྡོམས་ ༨༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ལས་མེད་ཅིང་། དེའི་ཁྲོད་ནས་དགེ་ཏན་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ འོས་ཚོས་ཚང་གི་མེད། མི་རིགས་དབར་དོན་དངོས་ཐོག་གི་འདྲ་མཉམ་ཡོང་བར་སློབ་གསོའི་སྐོར་ལེགས་བཅོས་དང་། ཡར་རྒྱས་གཏོང་དགོས་ངེས་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།’

ལོ་རབས་ ༨༠ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་སྲིད་བྱུས་ལྷུག་ཏུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་ནས་བོད་མིའི་དགོས་མཁོ་དང་འཚམས་པའི་སློབ་གསོའི་ལམ་སྲོལ་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་ཞིག་བསྐྲུན་ཡོད་ཀྱང་། སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་དེ་སྐབས་རྒྱ་ནག་སྲི་ཡོངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཐབས་བྱུས་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་རིག་སློབ་གསོའི་ཐོག་གཞུང་ནས་དངུལ་གྲོན་གཏོང་རྒྱུ་ཉུང་དུ་སོང་ཡོད། དེས་རྐྱེན་པས་བོད་ནང་སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་བརྒྱ་ཆ་ ༦༣ སྒོ་བརྒྱབ་པ་དང་། སློབ་ཕྲུག་གི་གྲངས་འབོར་བརྒྱ་ཆ་ ༩༣ ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད།’

ལོ་རབས་ ༩༠ པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་ “དམིགས་བསལ་དཔལ་འབྱོར་ས་ཁུལ་” དུ་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་རྗེས་བོད་ནང་སློབ་གསོ་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུའི་དངུལ་གྲོན་མང་ཙམ་ཟུར་བཅད་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྲུ་གུ་ཚང་མར་སློབ་གསོ་ངེས་པར་ཐོབ་པ་བྱ་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་ཐོག་སློབ་གསོའི་གྲོན་དངུལ་འབོར་ཆེན་ཞིག་རྒྱ་རིགས་སློབ་ཕྲུག་མང་བའི་གཞུང་

བཙུགས་སློབ་གྲྭ་ཁག་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་ལས། བོད་རིགས་མང་ཆེ་བ་གནས་ཁུལ་གྲོང་གསེབ་སློབ་གྲྭ་ཁག་ལ་མ་མཐུད་སྐད་ཆུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སློབ་གསོའི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེར་བའི་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་ཆུན་ཅེང་ནས་བརྗོད་དོན། དེ་ཁུལ་ (བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་) དམངས་བཙུགས་སློབ་གྲྭ་དང་། སྤུས་ཚད་ཞན་པའི་སློབ་གྲྭ་མང་དྲགས་པ། སློབ་གྲྭ་ནས་འཐེན་པའི་བརྒྱ་ཆ་མང་ཞིང་། སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་ཐོན་པ་ཉུང་ཤས་ལས་མེད། དཔེར་ན། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་སློབ་ཆུང་ ༣༨༠༠ ཡོད་ཁོངས་ནས་སློབ་གྲྭ་ ༡༧༨༧ (བརྒྱ་ཆ་ ༧༩.༥) དམངས་བཙུགས་སློབ་ཆུང་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ནང་མཐུན་རྐྱེན་ཞན་ལ། དགེ་རྒན་གྱི་གནས་ཚད་དམའ་བས་འཛིན་གྲྭ་དང་པོའམ་གཉིས་པ་ཙམ་ལས་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། དེ་བཞིན་དུ་ཡོད་གཞུང་བཙུགས་སློབ་ཆུང་ ༥༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཕྱེད་ལྷག་གི་ནང་དགེ་རྒན་སོགས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་ཞན་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན་འཛིན་གྲྭ་དང་པོ་ཙམ་ལས་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད། སློབ་གྲྭ་ ༡༠༠ ཙམ་གྱིས་འཛིན་རིམ་དྲུག་པ་བར་གཞི་རིམ་གྱི་སློབ་གསོ་སྤྲོད་ཐུབ་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཆ་ཚང་ལྡན་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་མང་ཆེ་བ་རྫོང་རིམ་པ་ཡན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་དང་། གྲོང་བརྡལ་ཁག་ཏུ་ཆགས་ཡོད་པ་ལས། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་དུ་སློབ་གྲྭ་ཉུང་ཤས་ལས་མེད། ལྗོངས་ཡོངས་སུ་གྲོང་བརྡལ་ ༨༧ ཡོད་པ་དེ་དག་རེ་རེ་ལ་ཆ་སྙོམས་བྱས་ན་ཆ་རྐྱེན་ཚང་བའི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་གཅིག་ཙམ་ཡང་མེད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་སློབ་ལོ་སོན་པའི་བྱིས་པ་ཕྱིན་བསྡོམས་བརྒྱ་ཆ་ ༨༠.༩ ཙམ་གྱིས་མ་གཏོགས་སློབ་བསྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད་གསུངས། བརྒྱ་ཆ་དེ་ནི་རྒྱ་ནག་ཡོངས་ཀྱི་ནང་དམའ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་ལས་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ།

བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་ཡོན་ཆེ་གནས་སྡོ་བྱས་པར་བརྟེན་ཁོང་ཚོའི་བུ་ཕྲུག་གི་སྐད་ཡིག་དང་། རིག་གཞུང་གི་དགོས་མཁོ་སྐོང་བའི་ཆེད་དུ་བོད་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ལམ་སྲོལ་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ཐུང་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་

དང་། སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་སློབ་ཁྲིད་ལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པའི་སྐད་ཡིག་ནི་བོད་ཡིག་མིན་པར། རྒྱའི་སྐད་ཡིག་ཁོ་ན་ཡིན།

ལོ་རབས་ ༩༠ པའི་ནང་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་འཕེལ་རྒྱས་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡོད་མེད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཡར་ཐོན་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་ཞིག་སྟེ། མདོ་སྨད་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་དམངས་ཁྲིད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་གནས་སྟངས་ནས་ཞིབ་རྟོགས་ཐུབ་ངེས་ཡིན། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་ཀུན་ཁྱབ་རླུང་འཕྲིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་གསར་འགོད་པ་ཧྲང་ཞའོ་ལིང་དང་། བོད་ལྗོངས་སློབ་གསོའི་ཆེད་བསྒྲགས་གསར་འགོད་པ་ཐང་ཁྲིང་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་གྱི་ཆབ་མདོའི་རྒྱ་ཡིག་ཚགས་པར་ཐོག་ <<ཆབ་མདོའི་སློབ་གསོའི་སྐྱོ་གནས་ཀྱི་དྲན་ཐོ་>> ཞེས་འགོ་བརྗོད་དུ་བཀོད་པའི་རྩོམ་ཡིག་ནང་ཆབ་མདོའི་དངོས་འབྲེལ་ཤེས་ཡོན་གནས་སྟངས་རྒྱས་བཤད་གསལ་པོ་བྱས་འདུག

གོང་གསལ་རྩོམ་པ་པོ་གཉིས་ནས་གནས་ཚུལ་ངོ་སྤྲོད་བྱས་པར་གཞིགས་ན། ...ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་སློབ་ལོ་སོན་པའི་བྱིས་པ་ཁྲོན་བསྡོམས་ ༡༡༠༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས་ ༧༠༠༠༠ ལྷག་ཙམ་སྟེ་བརྒྱ་ཆ་ ༦༣་༦༩ ཙམ་ལ་གཞི་རིམ་སློབ་གསོའི་གོ་སྐབས་ཙམ་ཡང་ཐོབ་མེད་པར་ཤེས་མཚོངས་ཀྱི་གནས་སུ་ལུས་ཡོད།... ཅེས་དང་། ཡང་། ཁོང་གཉིས་ནས་བརྗོད་དོན། ...ཡིག་མཚོངས་དང་། ཕྱེད་ཡིག་མཚོངས་ཀྱི་ཁྱབ་ཚད་དམ་བསྡུར་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༧༨་༨ ཟིན་ཡོད་པའི་ཉེན་བརྡ་བཏང་ཡོད། དེ་བཞིན་སྔར་བཏང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་སློབ་འཛུགས་ཀྱི་བསྡུར་ཚད་ཆ་སྙོམས་ལྟར་བྱས་ན་བརྒྱ་ཆ་ ༦༠་༩ ཡིན་པར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ནའང་། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་སློབ་འཛུགས་ཀྱི་བསྡུར་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༣༩ ལས་ཟིན་གྱི་མེད།... ཅེས་འཁོད་ཡོད།

ཧྲང་དང་ཐང་གཉིས་ཀྱིས་ཞིབ་བཅད་བྱས་ཏེ་གནས་ཚུལ་མཁོ་འདོན་བྱས་པ་དེ་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་གྲངས་འབོར་བསྡོམས་རྩིས་ནི་བདེན་

དོན་ཁུངས་འཕེར་ཞིག་མིན་པ་གསལ་པོར་མཚོན་ཡོད། གལ་ཏེ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་ཀྱི་ཡར་ཐོན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་སློབ་འཇུག་གི་གྲངས་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༣༩ ལས་ཟིན་གྱི་མེད་ཆེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་སྤྱིའི་ཆ་སྙོམས་སློབ་འཇུག་གི་བསྡུར་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༨༠.༩ སོན་ཐུབ་ཐབས་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། དེ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་། གཞན་ཡང་དཔལ་མཚོ་སྔོན་དང་ཟི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་ཆ་བགོས་བྱས་ཡོད་པའི་མདོ་སྨད་དང་། མདོ་སྟོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནང་ཤེས་ཡོན་གནས་སྟངས་སྤྱིར་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་ཀུའེ་ཀྲོའུ་ཞིང་ཆེན་རྗེས་ལུས་ཆེ་ཤོས་སུ་རྩིས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་ལས་ཀྱང་གནས་སྟངས་སྐྱོ་བ་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་རེད།་

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་བཞི་པའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། བོད་རིགས་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༣༩ ཙམ་ལ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༡.༣༣ ལ་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་། བརྒྱ་ཆ་ ༣.༩༧ ལ་དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་། བརྒྱ་ཆ་ ༡༦.༥༣ ལ་སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་བཅས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཐོབ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་སྙོམས་སློབ་གསོའི་ཚད་གཞི་ནི། བརྒྱ་ཆ་ ༡.༩༣ ལ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༦.༠༩ ལ་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་། བརྒྱ་ཆ་ ༣༣.༣༩ ལ་དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་། བརྒྱ་ཆ་ ༣༧.༠༨ ལ་སློབ་གྲྭ་ཆུང་བ་བཅས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཐོབ་ཡོད་པ་རེད།

གྲངས་ཐོ་དེ་དག་ཐོག་ནས་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་ཡོད་པའི་མི་འབོར་(ལོ་ ༡༩ ནས་ ༩༠ བར་) བརྒྱ་ཆ་ ༨༣.༦༥ ཡིག་མི་རྨོངས་སམ། ཕྱེད་ཡིག་རྨོངས་ཡིན་པ་དང་། ལས་རིགས་ཁག་ནང་ཡོད་པའི་བུད་མེད་བརྒྱ་ཆ་ ༦༩.༧༨ ཡིག་རྨོངས་སམ། ཕྱེད་ཡིག་རྨོངས་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་

ལྗོངས་ཟེར་བའི་གཞུང་གཉེར་བཟོ་གྲྭ་ཁག་གི་ནང་བོད་རིགས་ལས་བཟོ་པར་མཚོན་ན་བརྒྱ་ཆ་ ༨༠ ཡིག་རྨོངས་སམ། ཕྱེད་ཡིག་རྨོངས་ཡིན་པ་རེད།" རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཞིབ་བསྡེར་ཐེངས་ལྔ་པ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་ནས་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཡོད་ཀྱང་། གྲུབ་འབྲས་ད་ལྟའང་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་མེད།

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལག་ཆ་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པ།

ལོ་རབས་ ༨༠ པའི་དུས་མཇུག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་ནས་བོད་རིགས་སློབ་འབྲིང་གི་སློབ་ཕྲུག་གསུམ་ཆ་གཅིག་ལྷག་རྒྱ་ནག་ཏུ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པར་བཏང་ཡོད་པ་རེད། པེ་ཅིང་བོད་ཀྱི་འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲྭ་གཅིག་པུར་བོད་རིགས་སློབ་ཕྲུག་གྲངས་ ༡༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་སློབ་ཕྲུག་ ༧༨༠ དམའ་རིམ་སློབ་སྦྱོང་དང་། སློབ་ཕྲུག་ ༣༠༠ འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲྭའི་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།" རྒྱ་ནག་ཏུ་བཏང་བའི་སློབ་ཕྲུག་ (བོད་རིགས་) ཚོས་ལོ་བདུན་རིང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཚོ་རང་ཁྱིམ་དུ་གུང་གསེང་ཐེངས་གཅིག་ཙམ་ལས་གཏོང་གི་མེད། བོད་ཕྲུག་བློ་རིག་གསལ་བ་རྣམས་རྒྱ་ནག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབང་བསྒྱུར་ལས་དོན་ཐད་ཁོང་ཚོ་ལག་ཆར་བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

སྲིད་བྱུས་འདི་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། རིག་གཞུང་བཅས་པ་རྩ་བརླག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུར་དམིགས་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་མི་ཚོས་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མས། བོད་རིགས་ཕྲུ་གུ་ཚོ་རྒྱ་ནག་ཏུ་སློབ་སྦྱོང་དུ་བཏང་བ་དེས་ཁོང་ཚོ་རང་གི་རིག་གཞུང་དང་རྒྱང་ཐག་རིང་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཐེབས་རྒྱུ་ལས་མ་འདས་ཞེས་ཐུགས་འཚབ་

ཆེན་པོས་གསུངས་ཡོད། དེ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་ཅིག་གིས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བོད་རིགས་སློབ་འབྲིང་འཛུགས་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་ནི། འབྱུང་འགྱུར་བོད་ཀྱི་མི་རབས་རྣམས་（རྒྱ་ནག་ནང་）སེམས་དུ་འཛུག་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།'

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ བར་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་ཁག་ ༣༦ གི་ཁ་ཐོར་དུ་གནས་པའི་སློབ་གྲྭ་ཁག་ ༡༠༨ ནང་བོད་རིགས་སློབ་འཛུག་བྱས་པའི་སློབ་ཕྲུག་གྲངས་འབོར་ཁྲོན་བསྡོམས་ ༡༣༠༠༠ ཡོད། སློབ་གྲྭ་དེ་དག་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་གི་སྤྱིར་བཏང་སློབ་གྲྭའི་གྲས་ཡིན་པ་དང་། བོད་རིགས་སློབ་ཕྲུག་ཚོར་དམིགས་བསལ་འཛིན་གྲྭ་ཆེད་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་ནས་བོད་རིགས་སློབ་གྲྭ་འབྲིང་བ་ ༡༤ ཡོད་པའི་ནང་ནས་གསུམ་པོ་ཅིང་དང་། ཁྲིན་ཏུ། ཐན་ཅིན་བཅས་སུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་སོ་སོར་དམའ་རིམ་དང་། འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲྭའི་སློབ་སྦྱོང་སྤྲོད་པ་དང་། དེ་བྱིངས་སློབ་གྲྭ་ཁག་ཏུ་དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་གི་སློབ་སྦྱོང་ཁོ་ན་སྤྲོད་ཀྱི་ཡོད། དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་དེ་དག་ནས་ཐོན་པའི་བོད་ཕྲུག་བརྒྱ་ཆ་ ༧༥ ལག་རྩལ་སྦྱོང་བརྡར་གྱི་སློབ་འབྲིང་ཁག་ཏུ་གཏོང་གི་ཡོད་པ་རེད།'

གོང་གསལ་སློབ་གསོའི་ལས་འཆར་གྱིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལོ་འཁོར་སློབ་གསོའི་སྔོན་རྩིས་ཁོངས་ནས་དངུལ་འབོར་ཕོན་ཆེ་ཆུད་ཟོས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་ལ་ཟུར་བཅད་བྱས་པའི་གྲོན་དངུལ་ནས་གཞི་རིམ་གྱི་སློབ་གསོར་ལྷེང་ངེས་ཤིག་ཡོང་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༨ ནས་ ༡༩༩༡ བར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བོད་ཕྲུག་སློབ་འབྲིང་རྣམས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ཆེད་རྒྱ་སྒོར་ས་ཡ་ ༥༣ བཏང་ཡོད།" དེ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོ་གཅིག་པུར་རྒྱ་ནག་ཏུ་སློབ་འབྲིང་གཉེར་བའི་བོད་ཕྲུག་རེ་ལ་རྒྱ་སྒོར་ ༡༠༥༠ རེ་དངུལ་རྩིས་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད།"

བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་རྩ་མེད་གཏོང་བ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༧༩ བར་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་གཞུང་ནས་ "རྙིང་བཞི་རྩ་གཏོར་"[1] ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་བའི་འོག་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དམིགས་འབེན་དུ་བཟུང་ནས་རྩ་བརླག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུ་བྱུས་ཡོད། འོན་ཀྱང་ལོ་རབས་ ༤༠ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་དཔར་དེབ་རྒྱུ་ཆའི་རིགས་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་གོམ་སྟབས་ཤིག་སྤོས་པ་དང་། བོད་མིའི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ཏེ་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་ཁ་ཤས་གསར་གཏོད་བྱུས་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འདུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་ནས་བོད་ཁུལ་དུ་དམའ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་བར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ཕྲུ་གུ་རང་ལོ་དགུ་ཟིན་མཚམས་གཞི་ནས་རྒྱ་ཡིག་སློབ་ཚན་འགོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུའི་ཁྲིམས་གཞི་གཏན་ལ་ཕབ་ཡོད། ཁྲིམས་གཞི་དེ་བརྒྱུད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ བར་བོད་ཡིག་ཐོག་སློབ་ཚན་སྦྱོང་ཁྲིད་བྱེད་སའི་དམའ་རིམ་སློབ་འབྲིང་ཆེད་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོ་འགོ་ཚུགས་མཚམས་སུ་མཐོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་ཚན་ཕལ་མོ་ཆེ་བོད་ཡིག་ཐོག་བཟོ་རྒྱུའི་དམིགས་ཚད་གཏན་འཁེལ་བྱུས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་སྲིད་བྱུས་དེ་དག་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐུབ་མེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན། ཐོག་མར་འགྲོ་གྲོན་ལྡེང་ངེས་ཤིག་མེད་པ་དང་། དོན་དངོས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འདུན་པ་གང་ཡང་མེད་པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་མུ་མཐུད་མཐའ་བྲལ་དུ་འཕྱུང་ཞིང་། བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འཚོ་གནས་ཐུབ་མིན་ཐད་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོ་བྱ་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་རེད།

ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མ་མཆོག་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ལོར་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱ་ནག་གི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་ལས་འཛིན་ཚོགས་

འདུ་ཀྲུས་འཛོམས་ཐེངས་དང་པོའི་ཐོག་བཀའ་གནང་དོན། བོད་འདི་མི་ལོ་ ༡༣༠༠ རིང་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱད་དེ་ཁྲུངས་འཕྲོལ་བའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་རྗེས་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་ཁྲིད་འོག་ལོ་ངོ་ ༣༠ ནང་བོད་ཡིག་འདི་ཐད་དེ་བརྩག་པ་རེད། ང་ཚོར་ནོར་འཁྲུལ་བྱུང་ཡོད་ནའང་འདུག རྗེས་ལུས་ཐེབས་ཡོད་ནའང་འདུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་བར་ང་ཚོས་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱད་དེ་འཛམ་གླིང་ས་མཐོའི་ཐོག་མི་ཚེ་བསྐྱལ་ནས་བསྡད་པ་རེད། ཆོས་ཀྱི་རིག་པ་ཡིན་ནའང་འདུག ཚན་རིག་ཡིན་ནའང་འདུག བཟོ་ལས་ཡིན་ནའང་འདུག གནམ་གཤིས་དང་སྐར་རྩིས་རིག་པ་ཡིན་ནའང་འདུག སྲིད་འཛིན་གྱི་རིག་པ་ཡིན་ནའང་འདུག སྨན་ངག་རིག་པ་དང་གཏན་ཚིགས་རིག་པ་ཡིན་ནའང་འདུག ཚང་མ་བོད་ཡིག་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་ཡི་གེ་གཞན་གྱི་ཐོག་བྲིས་ཡོད་པ་མ་རེད། ངས་ཀྲང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ལྟེ་གནས་ཐོག་མར་གསར་འཛུགས་སྐབས་མི་རིགས་ཕོ་བྲང་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་པ་ཟེར་བ་འདི་ལ་རྨང་གཞི་ཞིག་དགོས་ཀྱི་རེད། རྨང་གཞི་ནི་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་ཞེས་པ་འདི་རེད། ད་གཉིས་ལ་ད་བར་མཐོང་ཆུང་ཕྱས་པ་ལས་མཐོང་ཆེན་གཏན་ནས་བྱས་ཡོད་པ་མ་རེད་བཤད་ཡོད།… བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་རྩ་བརྟག་ཏུ་གཏོང་རྒྱུ་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་དགོངས་གཞི་ཡིན་གྱི་མ་རེད་ཀྱང་། བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འདི་གསོན་པོར་གནས་ཀྱི་ཡོད་དང་། ཡང་ན་རྩ་བརྟག་ཏུ་འགྲོ་གི་ཡོད་དེའི་ཐད་ང་ལ་སེམས་འཚབ་ཡོང་གི་འདུག་ཅས་བཀའ་གནང་ཡོད།”

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོར་བོད་ཀྱི་དེང་དུས་མཁས་དབང་གྲགས་ཅན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནོར་བུ་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་ཞུ་བ་སློབ་དཔོན་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་གསུང་དོན། བོད་ཡིག་འདི་རྩ་བའི་གཞུང་ནས་ལས་ཁྲུངས་མ་ལག་དང་། ཚིགས་འདུ། དེ་བཞིན་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་འགྲུལ་བཅས་ལ་བེད་སྤྱོད་གཏོང་རྒྱུའི་སྐད་ཡིག་དང་པོར་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་ཡིག་ཁོ་ན་གང་སར་བེད་སྤྱོད་གཏོང་གི་ཡོད། གནས་སྟངས་འདིའི་འོག་བོད་མི་

རྣམས་རང་གི་ཞུགས་འདྲེན་ཐད་རང་དབང་མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད་ཅེས་དང་། ང་ཚོའི་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་རེ་བ་དང་། རིག་གཞུང་གི་ངོ་བོ། དེ་བཞིན་ཕ་མེས་ནས་བརྒྱུད་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་བཅས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་གཞི་རྩ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཐུག་ཡོད། རང་གི་སྐད་ཡིག་ཐོག་རིག་པའི་གནས་ལུགས་གང་ལ་བྱུང་ཆུབ་པའི་མཁྱེན་ཡོན་མི:སྣ་མེད་པར་གྱུར་ཚེ། བོད་མི་རིགས་རྣམས་རྒྱའི་རིག་གཞུང་ཁྲོད་དུ་ཐིམ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁའི་ཛ་དྲག་གི་དུས་སུ་སླེབས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།

དེ་བཞིན་སྡེ་རོང་ཚེ་རིང་དོན་འགྲུབ་ནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ཁག་སྡེ། དེང་རྒྱ་ནག་ཟེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གནས་སྟངས་སྐོར་ཉམས་ཞིབ་མཐིལ་ཕྱིན་གནང་བ་དང་འབྲེལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་འགོ་སྟོད་ཙམ་དུ་སྙན་ཐོ་འདོན་པ་གནང་ཡོད། སྙན་ཐོའི་ནང་འཁོད་པར། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་རྫོང་དགུའི་ནང་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་བོད་འཐུས་རྣམས་དང་། རིམ་པ་ཁག་གི་ལས་བྱེད་ ༨༠༩༩ ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས་༩༩༡ ཙམ་གྱིས་མ་གཏོགས་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དར་རྩེ་མདོའི་ནང་འཛིན་གྲྭ་ཞིག་ཏུ་སློབ་ཕྲུག་ ༣༥ ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས་སློབ་ཕྲུག་མང་ཆེ་བས་བོད་སྐད་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་ཐུགས་འཚབ་ཆེན་པོས་གསུངས་པ་དང་། ཁོང་གིས་གནས་སྟངས་དེ་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི་རྒྱུ་མཚན་གསུམ་བཀོད་ཡོད་པ་ནི། དང་པོ། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་མི་རིགས་ཧྲ་ཕྱུན་རིང་ལུགས་སྲིད་བྱུས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མི་རིགས་རྒྱ་རིགས་སུ་སྒྱུར་བའི་གོམས་སྟབས་མགྱོགས་སུ་བཏང་བ་དང་། གཉིས་པ། དེང་གི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རིན་ཐང་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ལྟ་བ་མཐྲིགས་འཛིན་བྱེད་མཁན་ཡོད་པ། གསུམ་པ། རང་རེ་བོད་མི་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་རིམ་གྲས་དམའ་བ་ཡིན་པའི་ཚོར་ཤུགས་དྲག་པོ་ཞིག་ཡོད་པའི་དབང་གིས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཅེས་འཛིན་

དང་། སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུའི་སེམས་ཤུགས་མེད་པ་བཅས་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད་པ་རེད།

ཡང་། ཁོང་གིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ཧྲ་ཕྲུན་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་སྐོར་ཞིབ་ཕྲ་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་སྐབས་གསུང་དོན། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དུས་རབས་དེར་རྒྱལ་ཁོངས་མི་རིགས་ཚང་མའམ། སྤྱིའི་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་དོན་དུ་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་འབད་འབུངས་བྱ་དགོས་པ་ལས། མི་རིགས་བྱེ་བྲག་པ་གང་ཞིག་རྩ་མེད་བཟོ་རྒྱུ་དེ་མིན། རྒྱ་ནག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་མི་རིགས་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དེས་རང་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། ཚན་རིག རིག་གཞུང་། འཕྲོད་བསྟེན་དང་ལུས་རྩལ་བྱ་གཞག དེ་བཞིན་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གོམས་གཤིས་བཅས་བདག་གཉེར་བྱེད་ཚོག་པའི་རང་དབང་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། བོད་མི་རྣམས་ལ་རྩ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་ཁ་དབང་དེ་རྣམས་ཡང་དག་ལེགས་སྤྲོད་དོན་འཁྱོལ་ནམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅེས་དང་།

མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་སྣང་ཆེན་དང་། སྤྱོད་དབང་གོང་འཕེལ་གཏོང་མ་ཐུབ་པའི་རྒྱུ་མཚན་གྱིས་མི་རིགས་དེའི་སྐད་ཡིག་ཉམས་རྒུད་དུ་འགྲོ་བ་མཚོན་གྱི་ཡོད། མི་རིགས་སོ་སོའི་སྐད་ཡིག་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་ཏེ་རྒྱ་སྐད་སྤྱི་སྐད་དུ་སྤྱོད་འགོ་ཚུགས་པ་དང་། ཧྲ་ཕྲུན་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་འོག་མི་རིགས་ཚང་མ་རྒྱ་རིགས་སུ་བསྒྱུར་རྒྱུས་མཚོན་པའི་མི་རིགས་ཕན་ཚུན་དབར་དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གཞུང་གི་འགལ་ཟླ་མེད་པར་བཟོ་རྒྱུའི་སླད་མི་རིགས་གཅིག་གི་ནང་གཞན་ཐིམ་དུ་བཅུག་པའི་གནད་དོན་དེ་ནི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གཞིར་བཟུང་རང་གི་སྐད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་དང་། གོང་འཕེལ་གཏོང་དབང་ཡོད་པ་དེ་ལས་རྒྱབ་འགལ་འགྲོ་གི་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ལོའི་སློབ་གསོའི་ཁྲིམས་གཞི་ཁག་ལག་ལེན་དུ་བསྟར་རྒྱུར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་། རྩོམ་འབྲིའི་ཡར་རྒྱས་ལམ་སྟོན་ཚོགས་ཆུང་ཞེས་

པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ཚོགས་ཆུང་ཞིག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོར་ཆེད་བཙུགས་བྱས་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེར་བའི་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་བོད་ལྗོངས་གོང་གསལ་ཚོགས་ཆུང་གི་སྒོ་དབྱེའི་མཛད་སྒོའི་ཐོག་དཔྱད་གཏམ་སྤེལ་བ་ལྟར་ན། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སྤུས་ཚད་དང་། རིག་གཞུང་གོང་འཕེལ་གཏོང་སྟད་བོད་ཡིག་ངེས་པར་དུ་བེད་སྤྱོད་ལེགས་པར་སྤྱོད་དགོས་པ་ལས། སྐད་ཡིག་གཞན་གང་ཞིག་གིས་ཀྱང་དེའི་ཚབ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་དབང་ཏགས་གསལ་པོ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།"

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཐེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་དཀར་མཛེས་གསེར་རྟ་བླ་རུང་ལྔ་རིག་ནང་བསྟན་སློབ་གླིང་གི་མཁན་པོ་འཇིགས་མེད་ཕུན་ཚོགས་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་སྐད་ཡིག་སྐོར་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་དོན། ...ཡར་ད་ལྟ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་རིན་ཐང་ཅི་ཡང་མི་འདུག ཐ་ན་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐུར་དགོས་ཀྱང་ཡིག་ཤུབས་སྟེང་དུ་མི་རིགས་གཞན་གྱི་སྐད་ཡིག་ཅིག་འབྲི་མ་ཤེས་ཕྱིན་བོད་ཡིག་བྲིས་ན་ཡུལ་གཞན་དུ་མི་འཕྲོད་པར་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ནང་ཕན་ཚུན་དུ་འང་མི་འཕྲོད། གློག་འཕྲིན་ནི་བོད་ཡིག་གིས་གཏོང་ས་གང་དུ་འང་མཐོང་རྒྱུ་མི་འདུག འཁྲིམ་འགྲུལ་ཐད་ལ་བོད་ཡིག་དཔྱིས་ཕྱིན་པ་ཞིག་ཤེས་ཀྱང་རླངས་འཁོར་འགྲོ་འོང་གི་དུས་ཚོད་དང་། འཛིན་ཤོག་ཐོག་གི་ཀུབ་སྟེགས་ཀྱི་ཨང་གྲངས་ཙམ་ཡང་ཤེས་དཀའ། གཞན་ཡང་ཐ་ན་རྫོང་གྲོང་ཞིག་ནས་སྨན་ཁང་དང་ཚོང་ཁང་ཞིག་བཙལ་དགོས་ན་འང་བོད་ཡིག་ཤེས་པས་ནི་ཕལ་ཆེར་ཕན་པ་ཅི་ཡང་མི་འདུག་པ་ལྟ་བུས་མཚོན་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ།

སྐད་ནི་བོད་སྐད་རྐྱང་པ་མ་གཏོགས་གཞན་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེར་མཁོ་ཕྲན་བུ་ཞིག་ཉོ་དགོས་ཀྱང་བརྡ་མི་འཕྲོད་པར་འདུག་པས་དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཉིས་ཀྱིས་བོད་རང་གི་ཡུལ་ནས་གོ་མ་ཆོད་ན་གཞན་གང་ཞིག་ནས་གོ་ཆོད་དགོས་པ་ཡིན། འདི་འདྲའི་ངང་མུ་མཐུད་དེ་ཕྱིན་ན་ནམ་ཞིག་བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་ཐོབ་

ཐང་ཅི་ཡང་མེད་པར་སྐད་རིགས་ཀྱི་ཁྲལ་ནས་ངང་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་འབུད་པའི་ཉེན་ཡོད་པས་ཤིན་ཏུ་གཟབ་པར་བྱ་དགོས་སོ།... ང་ཚོ་བོད་ནང་ན་རིག་གནས་གཞན་དུ་མ་ཟད་བོད་རང་གི་བཙུ་ཕྲག་རིག་གཞུང་ཆ་ཚང་ཞིག་སྤྲིང་རྒྱུ་ཡོད་པའི་སློབ་གྲྭ་ཏ་ཅང་དཀོན་མོ་རེད།...

...གཞན་ཡང་ཕ་མ་ཚོས་ཕྲུ་གུ་རྣམས་སློབ་གྲྭར་གཏོང་འདོད་མེད་པའི་གོམས་གཤིས་ཤིག་ཆགས་འདུག འདིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་རྩ་བ་ནི་སྔ་སོར་སློབ་ཆུང་རྣམས་སུ་རྒྱ་ཡིག་ཁོ་ན་མ་གཏོགས་བོད་ཡིག་སྦྱོང་རྒྱུ་མེད་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་སྦྱངས་ཏེ་སློབ་འབྲིང་སོགས་མཐར་ཕྱིན་ཀྱང་བོད་དུ་བྱ་བ་བསྒྲུབ་པའི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་ཅི་ཡང་མེད་པས་སླར་ཁྱིམ་དུ་ལོག་ནས་ཕྱུགས་འཚོ་བ་དང་། ལུད་སྐྱེལ་བ་སོགས་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ད་ལྟ་བོད་ཡིག་ཙུང་ཟད་རེ་སྦྱོང་རྒྱུ་ཡོད་ཀྱང་དེས་སྐྱེ་ཚོགས་ཐོག་དེ་ཙམ་གྱིས་གོ་ཆེན་པོ་ཆོད་ཀྱི་མི་འདུག་པས་གང་ལྟར་ཡང་དགོས་པ་ཆེར་མི་འདུག་སྙམ་དུ་བསམས་ཏེ་སློབ་གྲྭར་མི་གཏོང་བ་ཡིན་པར་མངོན་ནོ།...

...ད་ལྟ་བོད་ནང་རྫོང་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཆུང་སྣ་ཚོགས་པར་གནས་པའི་ཕ་མ་ཐམས་ཅད་བོད་རིགས་གཤའ་མ་ཡིན་ངེས་ཀྱི་བོད་ཕྲུག་ཚོས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཏན་ནས་མི་ཤེས་པའི་གནས་ཚུལ་ཚབས་པོ་ཆེ་ཞིག་འོང་གིན་འདུག དེ་ཚོ་ཕལ་ཆེ་བས་བོད་ཀྱི་གཤིས་ཀའང་དོར་ཚར་འདུག་པས་ཏ་ཅང་བློ་ཕམ་པའི་གནས་ཤིག་རེད། དེར་མ་ཟད་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་པ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཆེན་པོར་ཉམ་པ་ཚོས་ཀྱང་བོད་སྐད་དག་མ་ཞིག་ཤོད་ཐུབ་ཀྱིན་མི་འདུག་སྟེ་གཏམ་གྱི་ལྷུ་ཆ་གཅིག་གམ་གཉིས་ཙམ་ཞིག་རྒྱ་སྐད་ཡིན་པས་རྒྱ་སྐད་མི་ཤེས་མཁན་གྱིས་ད་ལྟ་བོད་ན་གཏམ་མགོ་མཇུག་ཚང་བ་ཞིག་མཉན་རྒྱུ་རྙེད་དཀའ་མོ་རེད།... ཅེས་གསུང་སྐད་ཤོར་གནང་ཡོད།"[75]

རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་གལ་ཆེའི་བདེན་དཔང་དེ་དག་ལ་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་སྣང་འཛོག་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པར་དེ་མུར་ལུས་ཡོད་པ་ནི་སྨོས་མེད་ཐོག ཕྱི་ལོ་

༡༩༩༤ ལོར་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་གྲོས་ཆོད་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལྟར་གནས་སྟངས་ཇེ་སྡུག་ཏུ་གཏོང་བའི་ལས་འགུལ་རིམ་བཞིན་སྤེལ་བར་བོད་ཀྱི་མཐོ་རིམ་ཆེད་སྦྱོང་དང་། རྩོམ་རིག་སྒྱུ་རྩལ་འདོན་སྤེལ་གྱི་དཔར་འགྲེམས་སྔོན་རྩིས་གཙོག་འཛིན་བྱས་པ་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་། རྩོམ་འབྲིའི་ཡར་རྒྱས་ཚོགས་ཆུང་ཕྱིར་བསྡུ་བྱས་ཏེ་ཚོགས་མི་ཏན་གྲས་རྣམས་ས་གནས་ཡིག་བསྒྱུར་སྡེ་ཚན་དུ་གནས་སྤོ་བཏང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཐོག་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭའི་འཛིན་རིམ་བཅུ་གཉིས་བར་གྱི་སློབ་ཚན་སྦྱོང་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཚོད་ལྟའི་འཛིན་གྲྭ་བཞི་བཅས་ཀྱི་ལས་འཆར་གསར་གཏོད་ཁག་ཀྱང་མེད་པར་བཟོས་པ་རེད། ལྷ་སར་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་བོད་ཡིག་གི་སློབ་ཚན་ཁྲིད་རྒྱུན་མཚམས་འཇོག་བྱས་པར་མ་ཟད། མཐོ་སློབ་ཀྱི་ཁྲིད་གཞུང་ནང་ཆོས་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་རིག་གནས་ཀྱི་སློབ་ཚན་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་དེ་དག་མེད་པར་བཟོ་སླད་སློབ་དེབ་བསྐྱར་སྒྲིག་བྱེད་དགོས་པའི་བཀོད་རྒྱ་བཏང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་སླར་ཡང་བོད་ནང་གནས་སྟངས་ཇེ་ཞན་དུ་སོང་བ་དང་། དེ་སྐབས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་བསྟན་འཛིན་གྱིས་བོད་རིགས་སློབ་ཕྲུག་ཚོར་གཞི་རིམ་སློབ་གྲྭ་ནས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་ཡིག་སྦྱོང་ཁྲིད་བྱ་དགོས་རྒྱུའི་གཞུང་གི་ཐག་གཅོད་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཅའ་བཞུགས་ཨ་རིའི་གཞུང་ཚབ་ཆེན་མོ་སྐུ་ཞབས་འཇེམ་སི་སེ་སར་དང་ཐུག་འཕྲད་གྲོས་མོལ་སྐབས་བརྗོད་པར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ལོའི་སྲིད་ཇུས་རྣམས་ལག་ལེན་དོན་དུ་འཁྱོལ་དཀའ་ཞིང་། བོད་ཀྱི་དངོས་འབྲེལ་གནས་སྟངས་དང་ཡང་ཀུན་ནས་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན། འཛིན་རིམ་དང་པོ་ནས་གསུམ་པ་བར་གྱི་བོད་རིགས་སློབ་ཕྲུག་ཕོ་མོ་ཚོར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཁོ་ནའི་སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ནི་བྱིས་པའི་ཚར་ལོངས་ཐད་དགེ་ཕན་གང་ཡང་

ཡོང་གི་མ་རེད་ཅེས་བཤད་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་ཤིས་ནས་ཀྱང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་གིས་རང་གི་སྐད་ཡིག་ཁོ་ན་བསླབ་སྦྱོད་བྱེད་པ་འདིར་འབྱུང་འགྱུར་མདུན་ལམ་ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།" མཐར་ལོ་བཅུའི་རྗེས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོའི་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲིམས་གཞི་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐད་ཡིག་དང་། རིག་གཞུང་བཅས་པར་ཉམས་བསྣད་གཏོང་རྒྱུའི་སྲིད་ཇུས་དེ་དག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཙམ་མ་ཡིན་པར། བོད་ཁྲོན་ཡོངས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་པ་ནི། རྒྱ་ནག་ཟྀ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ (བོད་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་རྒྱ་ཆེ་དེ་ཁོངས་ཆ་བགོས་བྱས་ཡོད།) གྱི་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་ཀྲུའུ་ཡུང་ཁང་གིས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ནས་གསལ་རྗེན་དུ་མཐོང་ཐུབ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་འཐུས་མིའི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཏུ་ཀྲོའུ་ཡུང་ཁང་གིས། སློབ་གྲྭའི་ནང་བོད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུ་ནི་གཞུང་གི་མི་དངོས་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་ཆུད་ཟོས་སུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད།"

ཤེས་ཡོན་གྱི་གོ་སྐབས་འཚོལ་བར་བཙན་བྲོལ་དུ་ཉུལ་བ།

རྒྱ་གཞུང་ནས་འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་ལྔའི་རིང་བོད་ནང་གནམ་ས་བླ་འོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཡར་རྒྱས་བཏང་ཡོད་ཟེར་བའི་འུད་སྒྲོག་ཤུགས་ཆེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ནང་ད་ལྟའང་ཤེས་ཡོན་གྱི་གོ་སྐབས་བཙན་བྲོལ་སྐྱི་ཚོགས་ལས་ཤིན་ཏུ་ཞན་པ་ཡོད། བོད་མི་བཙན་བྲོལ་བ་རྣམས་ཐོག་མར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ་སོགས་སུ་ལག་པ་སྟོང་པར་སླེབས་ཡོད་ཀྱང་། རིམ་བཞིན་ཤེས་ཡོན་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུའི་ཐད་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

དེང་གི་ཆར་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲིད་སློབ་གྲྭ་བསྡོམས་ ༡༧ ཡོད་པའི་ནང་སློབ་ཕྲུག་གྲངས་ ༣༠༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། ཁྲིམས་པ་སློབ་ལོ་སོན་པ་སློབ་གྲྭར་ཞུགས་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥ ཟིན་གྱི་ཡོད། ད་ཆ་བཙན་བྱོལ་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཚད་ལྡན་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་སྨན་པ་དང་། རིགས་གཅིག་ཀྲང་འཛིན་པ། ཆེས་མཐོའི་བཟོ་བསྐྲུན་རིག་པ། དགེ་རྒན་ཆེན་མོ། གསར་འགོད་པ། སྤྱི་ཚོགས་ཞབས་ཞུ་བ། ཁྲིམས་རྩོད་པ། ཀམ་པུ་ཊར་རིག་རྩལ་མཁས་པ་སོགས་མང་པོ་ཐོན་ཡོད། ཡར་རྒྱས་དེ་དག་ནི་གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་གཞུང་གི་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་མཐུན་འགྱུར་རོགས་རམ་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད།

དེ་བཞིན་བཙན་བྱོལ་དུ་དགོན་སྡེ་གྲྭ་ཚང་བསྡོམས་ ༣༠༠ ལྷག་ཡོད་པའི་ནང་ཆོས་ཞུགས་བྱེད་མཁན་གྲྭ་བཙུན་གྱི་གྲངས་འབོར་ ༣༠༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་རེད། བོད་ནང་རང་གི་རིག་གཞུང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བྲལ་བར་བརྟེན་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་མང་པོ་ཞིག་འགྲུལ་བཞུད་དཀའ་བའི་ཧི་མ་ལ་ཡའི་ལམ་འཕྲང་བརྒྱུད་བཙན་བྱོལ་དུ་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་ནི་གཞོན་སྐྱེས་དེ་དག་དང་། ཁོང་ཚོའི་ཕ་མ་ནས་བཙན་བྱོལ་ནང་རང་དབང་ལྡན་ལ། དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་ཤེས་རིག་སློབ་གསོའི་གོ་སྐབས་འཐོབ་རྒྱུའི་རེ་བ་རྒྱག་གི་ཡོད་པར་བརྟེན་ནས་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོར་ཨོ་སི་ཊ་ལི་ཡའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་སྐུ་ཚབ་རྒྱ་ནག་དང་། བོད་ལ་གཟིགས་སྐོར་ཕེབས་པའི་ལས་བསྡོམས་སྙན་ཞུའི་ནང་གསལ་བར། ན་གཞོན་ཆོས་སློབ་སྦྱོང་བྱ་རྒྱུའི་འདུན་པ་ཡོད་གནས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཚོའི་གདམ་ཁ་གཅིག་པུ་ནི་རྒྱ་གར་ནང་གི་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་སླེབས་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། བོད་མི་བཙན་བྱོལ་དུ་ཡོང་མཁན་ཚོས་དཀའ་སྡུག་ཇི་ལྟར་འཕྲད་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྒྱ་གར་ནང་སོ་སོའི་འདོད་མོས་ལྟར་སློབ་ཡོན་མ་དགོས་པར་སློབ་སྦྱོང་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་བཀོད་ཡོད། བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་

མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་སྨན་ཐོའི་ནང་དུའང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོ་ཚུན་བོད་མི་ཁྲིམས་པ་དང་། དར་མ་བཅས་ཁྲོན་བསྡོམས་གྲངས་ ༨༠༠༠ ནས་ ༩༠༠༠ བར་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ་ནང་ཤེས་ཡོན་སློབ་སྦྱོང་ཆེད་བྲོས་བྲོལ་དུ་སླེབས་ཡོད་ཅེས་འཁོད་འདུག

འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ཞབས་ཞུ་འཚོག་པོ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༧༩ བར་བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་ནས་ "རྙིང་བཞི་རྩ་གཏོར་" ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་བའི་ནང་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་སྲོལ་རྒྱུན་སྨན་དཔྱད་ལག་རྩལ་ཡང་དམིགས་འབེན་དུ་བཟུང་སྟེ་རྡུང་རྡེག་བཏང་ཡོད། བོད་ཀྱི་སྨན་རྩིས་མཐོ་སློབ་ཁག་བཙན་དབང་གིས་སྒོ་བརྒྱབ་པ་དང་། རང་གི་མི་ཚེ་ཧྲིལ་པོའི་རིང་སྨན་པའི་ལག་རྩལ་སྦྱོང་བརྩོན་བྱས་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལག་རྩལ་སྨན་པ་རྣམས་ཕྱིར་འབུད་ཀྱིས་དེའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཟླ་དྲུག་གམ། ཡང་ན་ལོ་གཅིག་རིང་སྦྱོང་བརྡར་སྤྲད་པའི་ "སྨན་པ་རྐང་རྗེན" ཟེར་བ་ཁོ་ན་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད། ཁོང་ཚོ་མང་ཆེ་བ་རང་ལོ་ ༡༥ ནས་ ༡༩ བར་ཡིན་པ་དང་། སྦྱོང་བརྡར་མ་སྤྲད་གོང་གཞི་རིམ་གྱི་སློབ་གསོའི་ཉམས་མྱོང་གང་ཡང་མེད་པ་ཤ་སྟག་ཡིན།" དུས་ཡུན་དེའི་རིང་བོད་དུ་བསྐྱོད་མཁན་ཕྱི་རྒྱལ་བལྟ་སྐོར་བ་ཚོས་བོད་ནང་སྲན་ནད་དང་། བཤལ་ནད་རིགས་འདྲ་མིན་ཐོག་མཁན་དེ་སྔ་ལས་མང་དུ་སོང་ཡོད་གནས་བརྗོད་ཡོད།"

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་དཔལ་འབྱོར་ལྷུག་གཏོང་སྲིད་བྱུས་འགོ་བཙུགས་པ་ནས་བཟུང་བོད་ནང་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ཏུ་འཕྲོད་བསྟེན་ཆ་རྐྱེན་མངོན་གསལ་དོད་པོས་ཡར་རྒྱས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་གཞན་དང་བསྡུར་ན་བོད་ནང་འཕྲོད་བསྟེན་ཆ་རྐྱེན་གྱི་ཚད་གཞི་དམའ་བ་ཡོད།" བཙན་བྱོལ་ནས་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ནས་ ༡༩༨༡ བར་མཚོ་སྔོན་ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་

གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭའི་ནང་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་ཟླ་བ་ཚེ་རིང་གིས་བརྗོད་དོན། ཟེ་ཞིང་དུ་ཡོད་པའི་སྨན་ཁང་ཁག་ནས་སློབ་ཕྲུག་དང་། ལས་བྱེད་རྣམས་ལ་སྨན་རིན་སྤྲོད་མི་དགོས་པར་སྨན་བཅོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། མི་མང་དཀྱུས་མ་རྣམས་ནས་སྨན་རིན་སྤྲོད་དགོས། ཛ་དྲག་གི་སྨན་བཅོས་རིགས་ཕུད་སྨན་ཁང་ནང་བོད་རིགས་དཀྱུས་མ་ཚོར་སྤྱིར་བཏང་སྨན་བཅོས་ཙམ་ལས་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།” ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་དབྱིན་ཡུལ་ནས་ཡིན་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་དྲང་བླངས་ཞབས་ཞུ་བ་ཞིག་ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ལོ་གཅིག་རིང་བསྡད་མྱོང་ཞིང་། ཁོང་ནས་བརྗོད་དོན། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ནང་སྨན་བཅོས་ཞབས་ཞུ་ཤིན་ཏུ་ཐབས་སྐྱོ་བས་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་ཚོས་ལྷ་སར་སྨན་བཅོས་བྱེད་པ་ལས། རང་ཁྲིམ་དུ་ (རྒྱ་ནག་) ཕྱིར་ལོག་བྱ་རྒྱུ་དཀའ་མོས་ཆེ་བ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།”

གློ་ནད་གྲི་སྲི་ནི་བོད་ནང་ཁྱབ་ཆེ་བའི་ནད་རིགས་ཤིག་ཡིན། གྲི་སྲི་དང་། གློ་ནད་གཞན་རིགས་འགོག་སྲུང་གི་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐུན་ཚོགས་ཀྱི་དུས་དེབ་ནང་གནས་ཚུལ་བཀོད་པར་གཞིགས་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོའི་འགོ་སྟོད་དུ་ཤིན་ཅང་དང་། བོད་གཉིས་ནི་གློ་ནད་གྲི་སྲིའི་ཁྱབ་ཚད་མཐོ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་ (གློ་ནད་གྲི་སྲིའི་) ཁྱབ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༡.༣༨ དང་། འགོས་ནད་གྲི་སྲིའི་ཁྱབ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༣༡༨ ཡིན་ཞིང་། རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ (གློ་ནད་གྲི་སྲིའི་) ཁྱབ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༧༣ དང་། འགོས་ནད་གྲི་སྲིའི་ཁྱབ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༠.༡༩ བཅས་ཡིན་པ་དེ་བོད་ལས་ལྷབ་གཉིས་ཀྱིས་ཉུང་བ་ཆགས་ཡོད།”

བོད་ནང་སྤྱིར་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་བབ་དང་། ལྷག་པར་བྱིས་པའི་འཕྲོད་བསྟེན་སྐོར་བོད་ཀྱི་བྱིས་པའི་ཟས་བཅུད་དང་། ཟུང་འབྲེལ་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ལས་གཞི་ཞེས་པའི་ཚོགས་པ་དེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ནས་ ༡༩༩༨ བར་གནས་

རྒྱུ་ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པ་ནས་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཚོགས་པ་དེས་(བོད་ནང་) ཟས་བཅུད་ཞན་པའི་དཀའ་ངལ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྟངས་ཞན་པོ་ཡོད་པའི་དཔང་རྟགས་གསལ་པོ་མཐོང་ཡོད། བརྟག་དཔྱད་བྱས་པའི་བྱིས་པ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༣ རང་གི་ལོ་ཚད་དང་མཉམ་པའི་ལུས་པོ་འཚར་ལོངས་བྱེད་ཐུབ་མེད་པ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ལྷག་ལ་གྲི་དཀར་གྱི་འཇུ་ནུས་མ་འདང་བ། བརྒྱ་ཆ་ ༦༧ འཚོ་བཅུད་མ་འདང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་རུས་ནད་ཕོག་པ་སོགས་ཀྱི་སྐོར་སྟན་ཐོའི་ནང་བཀོད་ཡོད་པ་རེད།[༡༨]

ད་དུང་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ནང་འཕྲོད་བསྟེན་ལྷ་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་ཐད་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་གནས་སུ་མཐུད་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་དབང་འཛིན་པ་ཚོས་བརྗོད་གསལ་ལྟར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བར་སྨན་ཁང་ ༡༣༠༠ དང་། དེ་དག་གི་ནང་ཉལ་ཁྲི་ ༦༧༠༠ ཡོད་[༡༩] ཅེས་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་སྨན་ཁང་གི་ལྡེ་གནས་མང་པོ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།[༢༠] འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་ཐོག་བོད་ནང་འཕྲོད་བསྟེན་ཞབས་ཞུ་ནི་རྒྱ་རིགས་མང་ཆེ་བ་གནས་པའི་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་གི་ཁེ་ཕན་མཆོན་པ་འབབ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཞིང་འབྲོག་མི་མང་རྣམས་སྨན་ཁང་དུ་སྨན་བཅོས་བྱེད་པར་ཉིན་འགྲོངས་རྟའམ་གཡག་ལ་བཞོན་ཏེ་རྫོང་ངམ། ཡང་ན་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་ཏུ་བསྐྱོད་དགོས་པར་མ་ཟད། གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་སྨན་ཁང་ཁག་ཏུ་སྡོད་པར་གནའ་མ་རྒྱ་སྒོར་ ༥༠༠ ནས་ ༣༠༠༠ བར་འཇོག་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བོད་རིགས་དཀྱུས་མ་རྣམས་ལ་ལོ་རེའི་ཆ་སྙོམས་ཡོང་འབབ་རྒྱ་སྒོར་ ༡༣༥༨ (ཨ་སྒོར་ ༡༥༡·༥༦ ཙམ་) ལས་མེད་སྟབས་དངུལ་འབོར་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་སྤྲོད་མི་ཐུབ་པའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།[༢༡]

བོད་མི་ཚོར་འཕྲོད་བསྟེན་ལྷ་སྐྱོང་ཞན་པ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་གཙང་འཕྲོད་གནས་སྟངས་ཐབས་སྐྱོ་བའི་ངན་འབྲས་གཅིག་ནི་རྒྱ་མི་ལས་བོད་མིའི་ཁྲོད་

མི་ཤི་ཚད་མང་བ་ཡོད་པ་ཡིན། འཛམ་གླིང་དཔལ་ཁང་གི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོའི་སྙན་ཐོ་དང་། མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་གཞིའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ལོའི་སྙན་ཞུ་གཉིས་ཀྱི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་མི་ཤི་ཚད་སྟོང་ཆ་ ༧.༩༨ ཟིན་པ་དང་། ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་མི་ཤི་ཚད་སྟོང་ཆ་ ༩.༩༣ ཟིན་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་ནག་ནང་ཆ་སྙོམས་མི་ཤི་ཚད་སྟོང་ཆ་ ༦.༦ ལས་ཟིན་མེད་ཅེས་དང་། དེ་བཞིན་བྱིས་པ་ཤི་ཚད་ཀྱང་དེ་མཚུངས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་སྟེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་བྱིས་པ་ཤི་ཚད་སྟོང་ཆ་ ༡༥༠ ཟིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ནག་ནང་སྟོང་ཆ་ ༩༣ ལས་ཟིན་མེད། དེ་མིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་། ཨ་མདོའི་ནང་གློ་ནད་ཀྲི་སྲིས་རྐྱེན་པས་མི་ཤི་ཚད་ཀྱང་གོང་མཚུངས་ལྷར་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོར་བོད་ས་ཁུལ་གྱི་མིའི་ཚེ་ཚད་དང་། ཤེས་ཡོན་གྱི་གནས་སྟངས་ཚད་གཞི་རྒྱ་ནག་གི་དབང་འཛིན་མངའ་ཁོངས་ནས་དམའ་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། མིའི་ཚེ་ཚད་ཀྱི་མཚོན་རྟགས་ ༠.༥༨ དང་། ཤེས་ཡོན་གྱི་མཚོན་རྟགས་ ༠.༣༣ ཡིན། རྒྱ་ནག་ནང་མིའི་ཚེ་ཚད་ཀྱི་མཚོན་རྟགས་ ༠.༧༣ དང་། ཤེས་ཡོན་གྱི་མཚོན་རྟགས་ ༠.༦༨ ཟིན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

དེས་ན་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ནང་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བཏང་ཁུལ་ཇི་ཙམ་འདུད་སྒྲོག་བྱས་ཀྱང་། དོན་དངོས་སུ་བོད་ནང་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་གནས་བབ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ཚད་གཞི་ནི་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་གནས་སྟངས་ལས་ཀྱང་ཆེས་རྗེས་ལུས་སུ་གནས་ཡོད་པ་ཀུན་གྱིས་མཐོང་ཆོས་སུ་ཡོད།།

མི་འབོར་གྱི་འགྱུར་འགྲོས།

༄༅། །རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་བཅིངས་བཀྲུང་བྱུས་པ་ནས་བཟུང་ད་ལྟ་བར་བོད་ནང་རྒྱ་མི་གནས་སྤོ་བྱས་ནས་བོད་འདི་རྒྱ་ཡུལ་དུ་འགྱུར་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་ནི་ད་ཅང་བརྟན་པོར་བཟུང་ཡོད། བོད་སོགས་རྒྱ་ནག་མངའ་ཁོངས་འོག་ཚུད་པའི་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ནང་ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་མི་འབོར་ཉུང་དྲགས་པར་བསྟད་དེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཁུལ་དེ་དག་ནང་རྒྱ་མི་རིགས་གནས་སྤོ་བྱེད་དུ་འཇུག་བཞིན་པར་མ་ཟད། གནས་སྤོ་བྱེད་མཁན་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་ཚོང་ལས་དང་། ཞུ་གུ་སློབ་གྲྭར་གཏོང་རྒྱུ་སོགས་དམིགས་བསལ་གྱི་སྐབས་སྤྲད་ནས་ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས་ཀྱི་ཡུལ་མི་ལས་ཁེ་ཕན་ཆེ་བར་གྱུར་ཡོད། ད་དུང་དེ་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་མི་རིགས་ཚོར་ཞུ་གུ་སྐྱེ་འགོག་གི་སྲིད་བྱུས་ཐོག་ལའང་ག་ཡངས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ལྟ་སྐྱོང་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ནང་རྒྱ་ནག་ནས་མི་འབོར་གནས་སྤོ་བྱ་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་མའོ་ཙེ་ཏུང་ནས་ཐོག་མར་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོར་མའོ་ཙེ་ཏུང་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁུལ་དུ་མི་འབོར་ལྔབ་ལྔེ་སྟར་དགོས་པའི་གྲོས་འགོ་བཏོན་ཡོད།’ མའོ་ནས་བརྗོད་པར། བོད་ནི་ས་ཁྱོན་ཆེ་ལ་མི་འབོར་ཉུང་བའི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན། མི་འབོར་ད་ཡོད་ས་ཡ་གཉིས་ནས་ས་ཡ་ལྔ་དྲུག་དང་། རིམ་བཞིན་ས་ཡ་བཅུ་བཀྲལ་བའི་བར་སྟར་ཐབས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།”

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་འཁྲིད་ལིའུ་ཧྲའོ་ཅིས་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེར་བོད་ནི་མི་འབོར་ཉུང་ཞིང་ས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན་མི་འབོར་ཆེ་བའི་རྒྱ་ནག་ནས་རྒྱ་རིགས་ཕོན་ཆེ་བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་རེད་ཅེས་ཞུས་ཡོད།”

གོང་གསལ་གཏམ་བཤད་བྱས་ནས་ལོ་ལྔ་ཕྱིན་པའི་རྗེས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ལོར་སྲིད་བློན་ཀྲའོ་ཙི་ཡང་ལེས་རྒྱ་ནག་ནི་མི་འབོར་ཆེ་ལ། དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ལྡན་པ་དང་། རིག་གཞུང་སྔོན་ཐོན་ལྡན་པ་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་ནི་སྤུན་ཟླ་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ས་ཁུལ་ལྟར་ས་ཞིང་འདེབས་ལས་བྱེད་ཡུལ་གྱི་ས་སྟོང་ལྷག་མེད་ལ། ས་འོག་གི་རང་བྱུང་གཏེར་ཁའང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པོ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༦] ལོ་དེའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་ནང་ཁུལ་ཡིག་ཆ་ཞིག་ནང་། བོད་(བོད་དབུས་ཁུལ་ལ་གོ་དགོས་) ཀྱི་མི་འབོར་འདི་ས་ཡ་གཅིག་དང་གྲངས་ཆུང་གཉིས་ནས་ས་ཡ་གསུམ་ལ་སྤར་དགོས་པ་དང་། མི་འབོར་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གྲུབ་བྱའི་ནང་རྒྱ་ནག་ནས་གནས་སྤོ་བྱེད་མཁན་ཚུད་པ་བྱེད་དགོས་ཞེས་ལམ་སྟོན་བྱས་ཡོད།[༧]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པར་ལྡི་ལིར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་པས་བོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་མི་འབོར་ཉུང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་སྐྱེ་དངོས་དང་། མི་འབོར་གྱི་བསྡུར་ཚད་ཆ་མི་སྙོམས་པའི་གནས་སྟངས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཐད་ས་གནས་མི་མང་ནས་རྒྱ་རིགས་གཞིས་ཆགས་བྱེད་མཁན་ཚོར་དགའ་བསུ་ཞུ་དགོས་པར་མ་ཟད། ལོ་ ༣༠ ཚུན་ས་ཁུལ་དེ་དག་གི་མི་འབོར་ས་ཡ་ ༨༠ ཟིན་པ་བྱ་རྒྱུ་འདི་ནི་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན་ཞེས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་། ད་དུང་གསལ་བསྒྲགས་དེའི་ནང་། གོང་གསལ་གྱི་ཚོད་དཔག་འདི་གཞི་རྒྱ་ཆུང་བའི་ཐོག་མའི་འཆར་འགོད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། ལོ་ ༣༠ ནང་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་མི་འབོར་ས་ཡ་ ༡༠༠ ལས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ཏན་ཏན་འཕར་སྲིད་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༨]

ལོ་གཉིས་སོང་རྗེས་ཀྱི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ནང་ཏིང་ཞའོ་ཕིང་གིས། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོ་བྱེད་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་གཏོང་བའི་གནས་ཚུལ་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད། ཟླ་བ་དེའི་ནང་ཁོང་ནས་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་

ཟེར་པ་འདི་མི་ཀར་ཁར་དང་མཇལ་འཕྲད་སྐབས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ནང་རང་བྱུང་ཐོན་སྐྱེད་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་ཆེད་དུ་ཡོད་མི་འབོར་ས་ཡ་གཉིས་ནི་ད་ཅང་ཉུང་དྲགས་པ་དང་། བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྡོ་བྱས་ཏེ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།"

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་ཟེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ "ལྷ་གཅིག་གཉིས" ཞེས་པའི་གསང་བའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་གཙང་སེལ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་བོད་དུ་ཤར་ཏུར་ཀི་སྙིན་དང་། ནང་སོག་ལྟར་རྒྱའི་མི་འབོར་གྲངས་མང་གི་བསྡུར་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་འགུལ་སྐྱོད་རྒྱག་མི་ཐུབ་པ་བཟོ་རྒྱུའི་ལམ་སྟོན་བྱས་ཡོད།' དཔེ་མཚོན་དེ་དག་གིས་བོད་ནང་རྒྱ་མི་ཤུགས་ཆེ་གནས་སྤོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གིས་བོད་དུ་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་སྲིད་བྱུས་དང་། གལ་ཆེའི་བྱ་ཐབས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཤིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ།

མི་འབོར་གྲངས་ཚད་མགོ་རྙོག

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ནས་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་ནི་ས་ཡ་དྲུག་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་གནང་གི་ཡོད་པ་དེའི་ནང་ཁམས་དང་། ཨ་མདོ། དབུས་གཙང་བཅས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཀ་ཚུད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མི་འབོར་བསྡོམས་རྩིས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་བཏོན་པ་ཁག་ལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱེད་སྐབས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཞེས་མིང་བཏགས་པའི་ས་ཁུལ་ནང་མི་འབོར་ས་ཡ་གཅིག་དང་གྲངས་ཚུང་གསུམ་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་མ་ཚུད་པའི་བོད་མདོ་ཁམས་གཉིས་ནང་མི་འབོར་ས་ཡ་ལྔ་ལ་ཉེ་བ་ཡོད་པ་བཅས་བོད་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་མི་འབོར་ས་ཡ་དྲུག་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་གསལ་འདུག' ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ལོར་པེ་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་

གཞུང་འབྲེལ་དུས་དེབ་ནང་། བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་ཡོད་པ་ནས་ས་ཡ་གཉིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་། ས་ཡ་བཞི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མ་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་གནས་སྡོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་འཁོད་འདུག”

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནས་ ༡༩༩༥ བར་མི་འབོར་གྲངས་ཐོ་བཏོན་པ་རྣམས་ལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱེད་སྐབས་བོད་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༩༩༠༧༥༠༠ མ་གཏོགས་མེད་པའི་བསྡོམས་གྲངས་ཐོན་གྱི་འདུག” གྲངས་ཚད་འདི་དང་། སྔོན་ལ་བཏོན་པའི་གྲངས་ཐོའི་བར་ལ་ཧེ་བག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ནི་ཡ་མཚན་སྐྱེ་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོ་ནས་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་པ་བར་མི་འབོར་དེ་ཙམ་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ན་དེ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ལྡན་ཡོད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། བོད་མི་འབུམ་ ༡༣ ལྷག་ཙམ་རྒྱ་ནག་གི་དབང་བསྒྱུར་འོག་འདས་གྲོངས་སུ་ཕྱིན་པ་མ་ཟད། འབུམ་གཅིག་ཙམ་བཙན་བྱོལ་དུ་འགྲོ་དགོས་བྱུང་ཡོད། དེ་མིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ལོར་པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ་ནང་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་པ་ནས་བཟུང་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་པའི་བར་བོད་མིའི་མི་འབོར་ཕོན་ཆེ་འདི་ཙམ་ཉུང་དུ་འགྲོ་མི་སྲིད་པ་ཞིག་རེད།

བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་མི་འབོར་ཇི་ཙམ་གནས་སྡོད་བྱེད་མིན་ཐད་ཁུངས་བཙན་གྱི་གྲངས་འབོར་ཤེས་རྟོགས་བྱ་རྒྱུ་ནི་ཧ་ཅང་དཀའ་ངལ་ཅན་ཞིག་ཡིན། དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་མང་པོ་ཞིག་ལྡན་ཡོད་པ་སྟེ། དེང་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་མི་གནས་སྤོ་བྱེད་བཞིན་པར་ངོ་རྒོལ་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྐབས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྒྲོན་བརྗོད་ལས་གཡོལ་ཆེད་བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་མི་འབོར་གྱི་གྲངས་ཚད་ཉུང་དུ་གཏོང་གི་ཡོད་པར་ཞིབ་འཇུག་པ་མང་པོས་བསམ་ཚུལ་བཏོན་ཡོད། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་མི་འབོར་ས་ཡ་བདུན་དང་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཕལ་ཆེ་བ་ཨ་མདོ་དང་།

ཡུ་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བོད་མི་གནས་ཡུལ་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཡོད། དེ་ནས་ད་བར་རྒྱ་རིགས་ཧ་ཅང་མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་ནི་བོད་ནང་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་དུ་བསྐྱོད་མཁན་ཚོས་མངོན་གསལ་དོད་པོར་མཐོང་ཐུབ་པའི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནས་ ༡༩༩༥ བར་བརྗོད་པའི་གྲངས་འབོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་བོད་ཁྲོན་ཡོངས་ནང་རྒྱ་རིགས་དང་། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་གྱི་མི་འབོར་གྲངས་ ༥༣༨༠༥༠༠ ལས་མེད་པའི་གྲངས་ཐོ་ཕྱིར་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

གྲངས་འབོར་དེ་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས་བོད་ནང་གི་མི་འབོར་ཁྲོན་བསྡོམས་ ༡༠༡༠༣༠༠༠ དང་། དེའི་ནང་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༩༨༣༡༥༠༠ (རྒྱ་ཆ་ ༩༨) ཡིན་པ་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་མི་འབོར་གྲངས་ ༣༣༦༠༠༠༠ ཡོད་པའི་ནང་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༣༣༧༥༠༠༠ (བརྒྱ་ཆ་ ༩༩.༩) ཡོད་པ་འཁོད་ཡོད།[༡༣] སྤྱིར་ན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་གནམ་གཤིས་གྲང་ངར་ཆེ་ཞིང་། འཚོ་བའི་ཆ་རྐྱེན་ཞན་པོ་ཡོད་པར་བརྟེན་རྒྱ་མི་རིགས་གཏན་སྡོད་བྱེད་མཁན་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་ལྟར་མེད་པ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཆོག་ཀྱང་། ས་གནས་བོད་མི་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པ་ཚང་མས་ཁ་གཅིག་གྲགས་ཀྱིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་མི་གཏན་སྡོད་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ལས་ལྷུབ་མང་པོས་མང་བ་ཡོད་པ་ནི་ཧ་ཅང་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཨ་རིའི་བོད་ཐོག་ཞིབ་འཇུག་མཐུན་ཚོགས་ཞེས་པས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཡོད་ས་ཚང་མ་དང་། རྫོང་ཁག་གི་རྒྱ་གཞུང་ལས་ཁུངས་ཡོད་ས་མང་ཆེ་བར་རྒྱའི་མི་འབོར་ཕོན་ཆེ་ཡོད་པ་གཅིག་པུའི་གནས་ཚུལ་ལ་བལྟས་ན་ཡང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་རྒྱ་རིགས་མི་འབོར་གྱི་གྲངས་འབོར་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་གཏོགས་མ་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་

གི་རྒྱ་མི་གནས་སྡོད་བྱེད་མཁན་གྱི་གྲངས་འབོར་དང་ད་ལམ་མཆུངས་པ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༧༣]

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དཔལ་འབྱོར་ཕྱུག་འགྱུར་གྱི་སྲིད་ཇུས་ཟེར་བ་བཏོན་རྗེས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་རྒྱའི་མི་འབོར་སྔོ་བཤུག་བྱ་རྒྱུ་འགོ་བཙུགས་ཡོད།[༧༤] ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ནང་པེ་ཅིང་རླུང་འཕྲིན་གྱིས་རྒྱང་སྲིང་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ནང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཨར་ལས་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་དོན་ལ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་གདོང་ལེན་རུ་ཁག་ཁོངས་ལས་མི་ཁྲི་དྲུག་ཉིན་རེ་བཞིན་བོད་ནང་འགྱོར་གྱི་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་ཚོས་གཞི་རིམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་ཟིན་ཡོད་པ་དང་། རིམ་བཞིན་སློག་ཁང་དང་། སློབ་གྲྭ ཟ་ཁང་། རིག་གཞུང་གི་བསྟི་གནས། བཟོ་གྲྭ་གསར་རྒྱག་སོགས་ཀྱི་ལས་རིགས་ནང་ཞུགས་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༧༥] ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོའི་དབྱར་དུས་ཟི་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་ནས་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་བཟོ་པ་ཁྲི་དྲུག་སྐོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་འགྱོར་ཡོད་པ་དང་།[༧༦] ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོར་ལྷ་ས་གཅིག་པུར་དྲག་པོའི་མི་སྣ་ཕུད་པའི་རྒྱ་མི་གྲངས་ཁྲི་ལྔ་ནས་དྲུག་བར་སྡོད་པ་དེ་དག་ལོ་གསུམ་ནང་ལྔབ་གཅིག་ཙམ་འཕར་ཡོད་པ་རེད།

ཧྲང་ཞའོ་ཕིང་གིས་བརྗོད་གསལ། རྒྱ་རིགས་བློ་མཐུན་ཚོས་བོད་ནང་ཚན་རིག་དང་། འཕྲུལ་ལས་སློབ་སྦྱོང་ཐོག་རོགས་རམ་བྱེད་པར་བསྐྱོད་དགོས་པའི་སྐུལ་སློང་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ལོ་རབས་དགུ་བཅུ་པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་རྒྱ་མི་གནས་སྡོ་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ཕྱི་ཟླ་ ༡ ནང་པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ་ནང་། རྒྱ་རིགས་ལས་མི་འབུམ་གསུམ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ནང་ཞུགས་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཡོད་སྐོར་འཁོད་ཡོད།[༧༧] ལྷ་ཁ་གཅིག་པུའི་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ནས་ ༡༩༩༣ བར་རྒྱ་རིགས་ ༣༨༠༠༠ ཙམ་འགྱོར་ཡོད་པ་དང་། ནག་ཆུར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ནས་

༡༩༩༢ བར་རྒྱ་རིགས་ ༣༧༠༠༠ འགྱུར་བ། དེ་བཞིན་མངའ་རིས་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༦ ནས་ ༡༩༩༢ བར་རྒྱ་རིགས་ ༤༣༨༦༠ འགྱུར་ཡོད།[18]

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་མང་པོ་འགོ་འཛུགས་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་རིགས་ཚོང་པ་ཚོས་ལྷ་སར་གསེར་གྱི་གླིང་ཞེས་བརྗོད་སྲོལ་ཆགས་པ་ལྟར། གྲོང་ཚོའི་ནང་ནས་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་འདོད་བྱེད་མཁན་ཉུང་ཉུང་ཡིན། དེ་སྐབས་ཀྱི་གནས་སྟངས་མཚོན་པའི་སྒྲུང་ཞིག་ཤོད་རྒྱུ་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་གཅིག་གིས་སྔར་ཚོང་གི་ལས་ཀ་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཁེ་བཟང་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན། གོ་པས་རང་གི་བཟའ་ཟླ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཡོད་པའི་གཉེན་ཚན་ཚོར་བོད་ནང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་ད་ཅང་ལེགས་པོ་ཡོད་པ་ཤོད་པར་བཏང་འདུག བཟའ་ཟླ་དེས་རྒྱ་ནག་ནས་དགའ་ཉེ་ཟློ་དཀར་གྲངས་ ༣༠ ཙམ་ཁྲིད་དེ་བོད་ནང་སླེབས་ཡོད།[19] སྐབས་དེའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་མདོ་རུའུ་པའེས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་རྒྱ་རིགས་ (དམག་མི་མ་ཡིན་པ་) གྲངས་འབོར་ས་ཡ་གཅིག་ཙམ་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་འདུག[20]

རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོས་བྱེད་ས་གཙོ་བོ་ནི་བོན་ཁྲུངས་བཟང་བའི་ས་ཆ་ཁམས་དང་། ཨ་མདོའི་ནང་ཡིན། གོང་གསལ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ནས་ ༡༩༩༥ བར་བཏོན་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་འབོར་གྲངས་ཚད་རྣམས་ལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱེད་སྐབས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་མ་ཡིན་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་གི་མི་འབོར་ ༧༧༤༣༠༠༠ ཡོད་པའི་ནང་ནས་བོད་རིགས་གྲངས་འབོར་ ༣༥༤༦༥༠༠ (བརྒྱ་ཆ་ ༣༣.༨༩)[21] ཟིན་གྱི་འདུག་པ་གཤམ་གསལ་ལྟར་དབྱེ་བ་ཕྱེ་འདུག

མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་མི་འབོར་ ༤༧༤༩༠༠༠ ནང་བོད་མི་གྲངས་འབོར་ ༩༧༣༦༠༠(བརྒྱ་ཆ་ ༢༠.༤༨) དང་། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དང་། དཔའ་རིས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་གི་མི་འབོར་ ༨༣༧༠༠༠ ནང་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༣༥༧༧༠༠(བརྒྱ་ཆ་ ༤༣·

༧༩) ཐྲེ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཇ་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་དང་། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ། རྨི་ལི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་བཅས་ཀྱི་མི་འབོར་ ༡༨༣༠༠༠༠ ནང་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༡༡༠༥༠༠༠ (བཀྲ་ཆ་ ༦༠·༧༡) ཡུ་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་མི་འབོར་ ༣༣༦༠༠༠ ནང་བོད་མིའི་གྲངས་འབོར་ ༡༡༡༣༠༠ (བཀྲ་ཆ་ ༣༣·༡༠) བཅས་རེད།[༣༢]

ས་ཁུལ་དེ་དག་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་ནས་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་རིང་པོར་མ་སོང་བར་རྒྱ་རིགས་གཞིས་ཆགས་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཡོད། དང་ཐོག་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་དང་། ཁོང་ཚོའི་ནང་མི་ཡོན་ཆེ་སླེབས་པ་དང་། རིམ་བཞིན་ལས་བྱེད་མིན་པའི་རྒྱ་རིགས་འབོར་ཆེན་ཞིག་གཞིས་ཆགས་སུ་འབྱོར་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ དང་། ༡༩༥༩།༡༩༦༥ བཅས་ལ་ཨ་མདོ་གཙིག་པུའི་ནང་རྒྱ་རིགས་གནས་སྤོ་བྱེད་མཁན་ ༡༧༥༠༠༠ སླེབས་ཡོད།

ཡང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ནས་ ༡༩༧༦ བར་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱ་བོད་བཙོན་པ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་བཏང་བར་བརྟེན་ཨ་མདོར་རྒྱ་ནག་གི་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་ཁང་ཆེན་པོ་ཞེས་པའི་མིང་ཐོབ་ཡོད། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་གནང་མཁན་རྒྱ་རིགས་པ་ཏེ་རི་ཝུ་ནས་ཨ་མདོའི་ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཁང་དུ་བཙོན་པ་ས་ཡ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་བཏང་སྐོར་བྲིས་ཡོད།[༣༣] བཙོན་པ་དེ་ཚོ་མང་ཆེ་བ་རྗེས་སུ་རང་ཡུལ་ལ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དུ་བཙུག་མེད། ཁོང་ཚོ་སློད་བཀྲོལ་རྗེས་བཙོན་ཁང་གི་དབང་འཛིན་འོག་ས་གནས་རང་དུ་ཡོད་པའི་བཟོ་ལས་ཁང་ ༣༦ ནང་ལས་ཀ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད། བཟོ་ལས་ཁང་དེ་ཚོར་ལས་མིའི་གྲངས་འབོར་ཇི་ཡོད་ཞིབ་ཕྲ་ཤེས་ཐབས་མེད་ཀྱང་། རུ་ཁག་ཁ་ཤས་ནང་ལས་མི་འབུམ་རེ་ཙམ་ཡོད་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད།[༣༤]

ཁམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་ཐོག་མར་རྒྱ་མི་གཞིས་ཆགས་འགོ་འཛུགས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོར་བྱས་ཤིང་། ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་ཁག་ནས་

ལག་རྩལ་པ་དང་། ཤར་ལས་པ། བཟོ་པ་སོགས་ཡིན་ཚུལ་ལ་བསྟད་དེ་རྒྱ་རིགས་ཕོན་ཆེ་འགྱུར་ནས་ཞིང་གཅོད་ལས་ཀའི་ནང་ཞུགས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་མི་ཕོན་ཆེ་གནས་སྤོ་བྱེད་པ་འདི་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་མི་མང་ནས་དེའི་དམིགས་ཡུལ་བོད་འདི་རྒྱ་ཡུལ་ལ་བསྒྱུར་རྒྱུ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གསུང་བཤད་ནང་། བོད་ནང་རྒྱ་མི་གཅིག་གི་འགྲོ་སོང་དེ་རྒྱ་ནག་ནང་རྒྱ་མི་བཞིའི་འགྲོ་སོང་ཡིན། ཁོང་ཚོ་གསོ་སྐྱོང་ཆེད་བོད་ཀྱིས་འགྲོ་གྲོན་གཏོང་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནམ། བོད་ནང་ཕན་ཐོགས་མེད་པའི་རྒྱ་མི་མང་པོ་གཏོང་བའི་སྲིད་ཇུས་དེས་བོད་ལ་གནོད་སྐྱོན་བཏང་ཡོད། ཐོག་མར་རྒྱ་མི་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་གཏོང་འགོ་ཚུགས་པ་ནས་ད་ཆ་ལྷབ་མང་པོ་ཡོང་གི་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།[༡༥]

རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་སྲིད་ཇུས་དང་། མི་འབོར་སྤོ་བཤུག

བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གསུམ་པའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དེང་དུས་ཁྲིམ་རའི་ལམ་ལུགས་སུ་བསྒྱུར་རྒྱུའི་ལས་དོན་ཇེ་མགྱོགས་སུ་གཏོང་དགོས་པའི་སྲིད་ཇུས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད། སྲིད་ཇུས་འདིའི་ཐབས་ཇུས་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱ་ནག་ནས་བོད་ནང་མ་རྩ་འཇོག་རྒྱུ་དང་། བཟོ་ཚོང་བ་གཏོང་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་མ་རྩ་འཇོག་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་སྒོ་མོ་རྒྱ་ཆེར་དབྱེ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།[༡༦]

ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་ནང་རྒྱ་ནག་ནང་གི་དབུལ་ཕོངས་དང་། ལས་མེད་ལས་བཟོ་འབོར་ཆེན་བོད་ནང་ལས་འཚོའི་བཀོད་སྒྲིག་ཡོང་ཐབས་སུ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་ཁ་ཤས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད། དེའི་ནང་གཅིག་ནི། ནུབ་རྒྱུད་དབུལ་ཁྲོལ་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ལས་འཆར་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་

ཞིང་། དེའི་ནང་མདོ་སྨད་ཏུའུ་ལན་ས་ཁུལ་དུ་ཞིང་ལས་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་ཏེ་རྒྱ་རིགས་ ༥༨༠༠༠ གནས་སྤོ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། བོད་མི་མང་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་དོན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚོགས་པས་ངོ་རྒོལ་ཤུགས་ཆེ་བྱས་པར་བརྟེན་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོར་འཛམ་གླིང་དངུལ་ཁང་ནས་ལས་འཆར་དེར་ཨ་སྒོར་ས་ཡ་ ༩༠ བུ་ལོན་གཏོང་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་རང་ཁུངས་མ་དངུལ་བཏང་སྟེ་ལས་འཆར་དེ་མུ་མཐུད་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུའི་གཏམ་བཤད་བྱས་ཡོད།

བོད་ནང་རྒྱ་མི་གནས་སྤོ་བྱེད་རྒྱུའི་ནང་བོད་དང་རྒྱ་ནག་གཉིས་བར་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་སྒྱུར་བཅོས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཚུད་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་མི་གནས་སྤོ་བྱེད་དུ་བཙུག་པ་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། སྤྱི་ཚོགས། ཆོས་དང་རིག་གཞུང་སོགས་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྩ་མེད་བཟོ་བའི་སྲིད་བྱུས་ཤིག་ཡིན་ལ། འདིས་བོད་མིའི་འཚོ་བའི་མདུན་ལམ་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཚབས་ཆེ་བཟོ་བཞིན་ཡོད། དེང་སྐབས་བོད་ནང་དཔལ་འབྱོར་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ལས་དོན་གྱི་གོ་སྐབས་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་མི་རིགས་གཞིས་ཆགས་བྱེད་མཁན་ཚོར་ཐོབ་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོར་བོད་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་དུ་ཕེབས་མྱོང་བ་ཞིག་གིས་བོད་ནང་མངོན་གསལ་མེད་པའི་ཐོག་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ནང་གཤམ་གསལ་གྱི་གསལ་ཚུལ་ཁག་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད་པ་སྟེ། ལྷ་སའི་བར་སྐོར་ནང་མ་རྩིས་པའི་སྲང་ལམ་ཁག་ཏུ་ཚོང་ཁང་དང་། ཟ་ཁང་སོགས་གྲངས་ ༡༢༢༧ ཡོད་པའི་ནང་ནས་བོད་མིས་གཉེར་སྐྱོང་བྱས་པ་གྲངས་ ༢༠༠ ཙམ་ལས་མེད། ཁམས་ཚ་བ་དཔའ་ཤོད་དུ་རྒྱ་མིས་གཉེར་སྐྱོང་བྱས་པའི་ཚོང་ཁང་དང་ཟ་ཁང་གྲངས་ ༡༢༢ ཡོད་པ་དང་། བོད་མིས་གཉེར་བ་གྲངས་ ༡༥ ཆབ་མདོར་རྒྱ་མིས་བདག་གཉེར་བྱས་པའི་ཚོང་ཁང་དང་ཟ་ཁང་གྲངས་ ༧༩༨ ཡོད་པ་དང་། བོད་མིས་གཉེར་སྐྱོང་བྱས་པ་ ༩༢ སྤོ་བོ་སྤྲ་སྨུག་ནང་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་བདག་ཏུ་

བཟུང་བའི་ཚོང་ཁང་དང་ཟ་ཁང་སོགས་གྲངས་ ༢༢༨ ཡོད་པ་དང་། བོད་མིས་བདག་གཉེར་བྱས་པ་གྲངས་ ༢ འདུག་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

ཨ་མདོའི་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ནང་དེ་བས་གནས་སྟངས་སྡུག་པ་ཡོད། ཕྱི་རྒྱལ་གསར་འགོད་པ་ཞིག་ཨ་མདོའི་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་ཏུ་ལྷ་སྐོར་བསྐྱོད་རྗེས་བོད་མི་ནི་མཐོང་དཀའ་བའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་ལ་གྱུར་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་འདུག

མི་འབོར་སྤོ་བསྒྱུག་གི་སྲིད་བྱུས་དེས་བོད་ནང་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་དོན་ཇི་འདྲ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ཐོག་ཏུའང་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དགོས་དངུལ་གཏོང་བ་དང་། དེ་བཞིན་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱིས་བོད་ནང་ངོ་བོ་ཐ་དད་དང་། དབང་ཤུགས་ལྡན་པའི་རྒྱ་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་བསྐྲུན་རྒྱུར་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་བོད་རིགས་མི་མང་ལ་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ཏེ་གྲོང་ཁྱེར་དང་། འཛིན་སྐྱོང་། ཚོང་གཉེར། དམག་དོན་བཅས་རྒྱ་མིའི་ཁེ་ཕན་གཙོ་བཟུང་གི་ལས་དོན་ཐད་འབད་འབུངས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།།

བོད་ཀྱི་གོར་ཁུག་དང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི།

༄༅། །བོད་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཆའི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ས་ཡ་གཉིས་དང་། ཕྱེད་ཀ་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཡོ་རོབ་གླིང་ཆེན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་བཞི་ཆ་གཅིག་ཡིན། བོད་ནི་ས་ཆ་མཐོ་ཞིང་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཆུ་ཆེན་ཁག་གི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོའི་ཡུལ་གྲུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བོད་ནས་ཐོན་པའི་ཆུ་ཆེན་དེ་དག་རྒྱ་ནག་དང་། རྒྱ་གར། བལ་ཡུལ། པ་ཀི་སྟན། ཐའི་ལནྜ། སྦར་མ། ལའོ་སི། བངྒ་ལ་སོགས་ནང་རྒྱུགས་ཏེ་འཛམ་གླིང་གི་མི་འབོར་བརྒྱ་ཆ་ ༩༧ ཙམ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ནུས་ཤུགས་དང་། འབྱུང་ཁམས་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད།

བོད་རང་བཙན་ཡིན་པའི་སྐབས་བོད་གཞུང་དང་། འབྲུག་གཞུང་གཉིས་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་དོན་དངོས་ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་གོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གཏན་འཁེལ་བས་བྱེད་མཁན་ཐོག་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གྲས་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་དེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། དཔལ་འབྱོར་བཅས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གྱི་བསླབ་བྱའི་སྙིང་པོ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་རྒྱུ་ནོར་ལོངས་སྤྱོད་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་ཚོག་ཤེས་བྱ་རྒྱུའི་བཟང་པོའི་སྲོལ་རྒྱུན་ལྡན་ཡོད། བོད་དང་། འབྲུག་གི་ཡུལ་མིའི་ཁྲོད་རང་བྱུང་གི་གཏེར་ཁ་སྡོག་འདོན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་དྲགས་ན་ཡུལ་ལྷ་ཁྲོས་པ་དང་། ས་བདུད་ཉམས་པ། སྲོག་ཆགས་དང་རྩི་ཤིང་གི་གནས་ཡུལ་ལ་གནོད་སྐྱོན་འགྲོ་བའི་བཤད་སྲོལ་ཡོད་ལ། དེ་ལྟར་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་བྱས་ཏེ་དོན་དངོས་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ནས་འདས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་ནང་གོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཀའ་རྩ་དུ་མ་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་ནས་གོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཐོག་ལེགས་སྐྱེས་ཆེན་པོ་ཕུལ་ཡོད། བོད་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༩༣ ལོར་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་རི་རྒྱ་ཀླུང་རྒྱ་བསྡམས་པའི་སྒྲུག་དམ་རྩ་ཚིག་ཆེད་

སྲིལ་གནང་ཡོད་ལ། རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་ནས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་མ་བྱས་བར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ནས་གོང་གསལ་བཀའ་རྩ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་ནས་རྒྱུན་མཐུད་བཀའ་རྒྱ་ཁྱབ་བསྒྲགས་དང་འབྲེལ་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་སྐུལ་འདེད་ཤུགས་ཆེ་གནང་ཡོད།

དེང་སྐབས་འབྲུག་ཡུལ་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་གནས་སྟངས་བཟང་ཤོས་ཡིན་ཞེས་སྒྲོབས་པ་ལྡན་པའི་ཐོག་བརྗོད་ཆོག་ཀྱང་། ལོ་ཐམ་པ་ཞིག་ལ་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་གནས་སྟངས་ནི་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཉམས་ཆག་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཐོའི་ཐོག་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི་གསར་འཛུགས་བྱས་པར་མ་ཟད། ཨ་མདོའི་ས་ཁུལ་ནང་གི་ནུབ་བྱང་རྡུལ་ཕྲན་གོ་མཚོན་ཉམས་ཞིབ་དང་། བྱུས་བཀོད་ཁང་ཞེས་པ་ནས་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་དང་། བདུན་ཅུའི་ནང་བོད་ས་མཐོའི་ཐོག་རྡུལ་ཕྲན་སྡིགས་རྫོ་རྡོར་ཡུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།'

རྗེ་དོན་འདས་པའི་མི་ལོ་ ༥༠ ཙམ་རིང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་ཉམས་རྒུད་འགྲོ་སྟ་བའི་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་དང་།. སྐྱེ་ཁམས་ལ་དོ་སྣང་བྱས་མེད་ལ། ཁོ་པ་ཚོས་བོད་ཀྱི་རི་བོ་དང་། རི་གསོང་། ཆུ་བོ་བཅས་ནི་ཤིང་ཆ་དང་། རི་དྭགས། དངོས་རྫས་གཏེར་ཁ་སོགས་ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་འདོད་འཛོའི་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་ཕངས་མེད་བེད་སྤྱོད་བཏང་ཡོད་པར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གནས་སྟངས་ལ་ཚབས་ཆེའི་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་བྱུང་ཡོད། དེའི་ནང་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་ཤོས་བྱུང་བ་ནི་རྩྭ་ཐང་དང་། ནགས་ཚལ། ཆུ་བོ། རི་དྭགས་སོགས་སེམས་ཅན་དང་། རང་བྱུང་སྐྱེ་ཁམས་སོགས་ཡིན་པ་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ།

བོད་ཀྱི་རྩྭ་ཐང་ཉམས་རྒུད་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཇུས།

བོད་ཀྱི་ས་ཁྱོན་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༧༠ ཙམ་ནི་རྩྭ་ཐང་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་འབྲོག་ལས་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་ཞིང་འབྲོག་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རྨང་གཞི་ཡིན་ལ། སྒོ་ཕྱུགས་སེམས་ཅན་ས་ཡ་ ༧༠ ཙམ་དང་། འབྲོག་པ་ས་ཡ་གཅིག་ཙམ་གྱི་འཚོ་རྟེན་ཡང་ཡིན།

བོད་ཀྱི་འབྲོག་པ་ཚོས་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོའི་ཉམས་མྱོང་གི་ཐོག་ནས་བོད་ས་མཐོའི་ཉམས་ཆག་འགྲོ་སླ་བའི་སྐྱེ་དངོས་དང་འཚམས་པའི་ཚད་མཐོའི་སྒོ་ཕྱུགས་དང་། རྩྭ་ཐང་འཚོ་སྐྱོང་གི་གོམས་སྲོལ་བཟང་པོ་ཞིག་བསྐྲུན་ཡོད། འབྲོག་པ་རྣམས་ནས་རྩྭ་ཐང་ནི་སྤྱི་པའི་རྒྱུ་ནོར་ཞིག་ཏུ་བཟུང་སྟེ་ཐུན་མོང་མཉམ་སྤྱོད་དང་། ཐུན་མོང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དམའ་སའི་རྩྭ་ཆུ་བཟང་ས་ནང་ཁུལ་གོ་བསྡུར་གྱིས་ཁྱིམ་ཚང་སོ་སོའི་སྒོ་ཕྱུགས་མང་ཉུང་ལ་གཞིགས་ཏེ་བགོ་བཤའ་རྒྱག་པ་དང་། ལོ་རེའམ་ལོ་གཉིས་རེ། ཡང་ན་ས་གནས་ཁ་ཤས་ནང་ལོ་གསུམ་རེར་ཁྱིམ་ཚང་སོ་སོའི་སྒོ་ཕྱུགས་འཕར་ཆག་ལ་གཞིགས་ཏེ་རྩྭ་ཐང་བསྐྱར་དུ་བགོ་བཤའམ། ཡང་ན་ལེགས་བཅོས་བྱེད་སྲོལ་ཡོད། རི་འགོའི་རྩྭ་ཆུ་ཕན་ཚུན་བགོ་བཤའ་མི་རྒྱག་པར་ཚང་མས་མཉམ་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་སྒོ་ཕྱུགས་ཐུན་མོང་དུ་འཚོ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

བོད་ཀྱི་འབྲོག་པ་ཚོས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འབྲོག་པའི་འཚོ་བའི་དགོས་མཁོ་ལྟར་ཕྱུགས་རིགས་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པ་དང་། ནམ་དུས་དང་བསྟུན་ཏེ་གནས་སྤོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། འབྲོག་ས་ཁ་ཤས་ལ་རང་གི་སྒོ་ཕྱུགས་ཕན་ཚུན་སྐྱུས་སྤོ་བྱེད་སྐབས་གཞན་གྱི་རྩྭ་ཐང་བརྒྱུད་འགྲོ་དགོས་བྱུང་ཚེ། གཞན་གྱི་རྩྭ་ཐང་ཐོག་ཕྱུགས་ཟོག་རྩྭ་ཆུའི་ཟས་གྲོན་དང་། རྩྭ་ཐང་མི་ཉམས་འགན་སྲུང་གི་གྲོན་དངུལ་ཉུང་ངུ་བསྡུ་སྲོལ་ཡོད་པ་འདི་ནི་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་རེད།

དེ་ལྟའི་སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་ནི་བོད་མཐོ་སྒང་གི་འབྲོག་པའི་འཚོ་བ་དང་། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཆེད་ས་ཁམས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་བསྟུན་པའི་གཏིང་ཟབ་པའི་ཉམས་མྱོང་དང་། རྣམ་དཔྱོད་ལྡན་པའི་ཁེ་ལས་གཉེར་སྐྱོང་ཞིག་ཡིན་པ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ལས་རིགས་མཁས་པ་མང་པོས་ངོས་ལེན་གནང་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་པའི་དཔལ་ཡོན་གྱི་ལྟ་ཕྱོགས་ནས་བཤད་ན། བོད་ཀྱི་འབྲོག་པའི་སྐྱུས་སྤྱོས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ནི་རྗེས་ལུས་ཤིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་འཛུགས་སྐྲུན་འཆར་འགོད་པ་དང་། དཔོན་རིགས་ཚོས་བོད་ཀྱི་འབྲོག་པའི་སྐྱུས་སྤྱོས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་འདི་ཕྱུགས་རིགས་དང་། མིའི་ནུས་ཤུགས་གོང་འཕེལ་གཉིས་ཀར་ཕན་ཐོགས་མེད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། “ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གི་ཞིང་ལས་བློན་ཆེན་གཞོན་པ་ཆེན་ཅིང་ཕས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་མཐའ་མཇུག་ཏུ་འབྲོག་པ་ཟེར་བ་འདི་རྒྱ་ནག་ (བོད་འདི་ནང་ཚུད་ཡོད) ནས་མེད་པར་འགྱུར་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བརྗོད་པར་མ་ཟད། དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་གོང་འཕེལ་ཕྱིན་པའི་མཚོན་རྟགས་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།”

འདས་པའི་ལོ་རབས་ཁ་ཤས་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་འབྲོག་པའི་སྔར་སྲོལ་གྱི་ལམ་ལུགས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་རྒྱུའི་བྱ་སྤྱོད་དུ་མ་སྤེལ་ཡོད་པ་སྟེ། བོད་ས་མཐོའི་རྩ་ཆུ་རྣམས་ཤང་དང་། ཆུས་ཟེར་བའི་གཞི་རིམ་ས་གནས་སྲིད་འཛིན་ཚན་པ་ཁག་ཏུ་བགོ་བཤའ་བརྒྱབ་ཡོད། ཁོ་པ་ཚོས་སྒྲུར་བཙོས་བྱ་ཐབས་ནང་འབྲོག་པའི་ཚོ་པ་ཁ་ཤས་ལ་ས་ཆ་དམའ་ས་ཁོ་ན་དང་། ཁ་ཤས་མཐོ་ས་ཁོ་ནར་གཏན་སྡོད་བྱེད་དུ་བཙུག་ཡོད། ད་དུང་ཡང་ཤང་དང་། ཆུས་ཟེར་བའི་ས་ཁུལ་དབང་འཛིན་པས་རྩྭ་ཐང་རྣམས་འདས་པའི་ལོ་ངོ་ ༥༠ ཙམ་རིང་ལ་བགོ་བཤའ་ཐེངས་གསུམ་མ་གཏོགས་བརྒྱབ་མེད་ཅིང་། དེ་ནི་དམངས་གཙོའི་བཅོས་སྒྱུར་དང་། རིག་གནས་གསར་བརྗེ། དཔལ་འབྱོར་བཅོས་སྒྱུར་བཅས་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྐབས་ཀྱི་དུས་སུ་ཡིན། དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ནང་རྩྭ་ཐང་ཐེངས་གསུམ

མ་གཏོགས་སྨོམས་སྒྲིག་བྱས་མེད་པར་བརྟེན། ཁྲིམ་ཚང་ཁག་གི་སྨན་ཕྱུགས་འཕར་ཚག་དང་། རྩ་ཐང་ཐོབ་སྐལ་ཆ་མ་སྙོམས་པའི་དཀའ་ངལ་ཤུགས་ཆེ་འཕྲད་ཡོད། ལྷག་པར་ཐེངས་གསུམ་པའི་རྩ་ཐང་སྙོམས་སྒྲིག་སྒྱུར་བཅོས་སྐབས་དཔོན་རིགས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མཁན་དང་། སྔོག་བཏན་སྤྲོད་ཐུབ་མཁན་ཚོར་ས་ཆུ་ཆེ་ལ། རྩ་ཆུ་བཟང་བ་ཐོབ་ཡོད།[4] གསོང་སའི་རྩ་ཐང་བཟང་བ་ཐོབ་མཁན་རྣམས་ལ་མཆོན་ནའང་། དེང་སྐབས་དཀའ་ངལ་གསར་པ་ཞིག་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་པ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཕོན་ཆེ་བོད་ནང་སུ་མཐུད་གནས་སྡོ་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་རྣམ་གྲངས་མང་ལ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བར་བརྟེན་ནས་རྩ་ཐང་གི་རྒྱ་ཁྱོན་ཆུང་དུ་འགྲོ་བར་མ་ཟད། ཉམས་རྒུད་ཀྱི་གནོད་འཚེ་ཕོག་ཤུགས་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན།

ལོ་རབས་དགུ་བཅུའི་ནང་འགྲོག་པ་ཚོར་རྩ་ཐང་ལ་ལྟུགས་རི་སྐོར་དགོས་པའི་བཙན་སྐུལ་བཏང་བ་དེས་ཁོ་ཚོའི་དཀའ་ངལ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཨ་མདོའི་ནང་འགྲོག་པ་ཁྲིམ་ཚང་འབུམ་གཅིག་ཡོད་པ་ནས་ཁྲིམ་ཚང་ ༥༨༠༠༠ གིས་བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་རྩ་ཐང་རྟེག་གྲར་འབུམ་དྲུག་(རྟེག་གྲར་གཅིག་ལ་སོན་ཁལ་བརྒྱའི་ས་ཁྱོན་ཡོད།) ལ་ལྟུགས་རི་སྐོར་དུ་བཅུག་ཡོད།[5] ལྟུགས་རི་སྐོར་བའི་ལས་དོན་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་དང་། སྐྱེ་དངོས་ཁམས་ཀྱི་གཞི་རིམ་གནས་སྟངས་དང་འཚམས་པོ་མེད། བོད་ཀྱི་ས་མཐོའི་ཉམས་སླ་བའི་ཁོར་ཡུག་ནང་རྩ་ཐང་མི་ཉམས་རྒྱུན་གནས་ཐུབ་རྒྱུར་ལྟུགས་རི་སྐོར་རྒྱུའི་གནད་དོན་མིན་པར་གལ་ཆེ་སོས་ནི་ཚ་གྲང་དང་། ཕྱུགས་ཟྟོག་འཚོ་སྐྱོང་གི་དགོས་མཁོ། ཕྱུགས་ཟྟོག་དང་། ཁོར་ཡུག་གི་རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་བཅས་ཐུན་མོང་གི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་བརྟེན་ནས་ཕན་ཚུན་སྐྲུས་སྡོ་བྱ་རྒྱུ་ནི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འགྲོག་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ལ་ཡར་རྒྱས་དང་། རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་རྩ་ཆུའི་ནུས་པ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། འགན་སྲུང་བྱེད་པའི་ལས་དོན་བཟང་སོས་དེ་ཡིན།

གདོད་མའི་ནགས་ཚལ་གཅོད་འབྲེག

རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་མ་བྱས་གོང་བོད་ཀྱི་གདོད་མའི་ནགས་ཚལ་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ ༣༣༡༨༠༠ ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོར་ནགས་ཚལ་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ ༡༣༩༠༠༠ ལས་ལྷག་མེད་པས་ཏ་ལམ་ཕྱེད་ཙམ་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད། བོད་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཕལ་ཆེ་བ་ས་བབ་དམའ་བའི་ལྷོ་ཤར་མཐའ་མཚམས་ཁུལ་དང་། གཙང་པོ་རྒྱུགས་ཁུལ་གྱི་གཡས་གཡོན་རི་འདབས་སུ་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་མང་ཆེ་བ་ལོ་ ༣༠༠ སྔོན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྩི་ཤིང་ཤ་སྟག་ཡིན།

ནགས་ཚལ་ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་བོད་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ལ་དེ་སྔ་རང་བྱུང་གནོད་འཚེས་ཉམས་ཆག་ཡོང་བ་ལས། མིས་གནོད་སྐྱོན་བཏང་བར་བརྟེན་ནས་གཏོར་བཤིག་སོང་བ་གཞི་རྒྱ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།” འདོད་ཛམས་ཀྱིས་ནགས་ཚལ་གཏོར་སྐྱོན་ཤུགས་ཆེ་བཏང་བའི་གནས་ཚུལ་ནི་འདས་པའི་ལོ་ ༥༠ ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་འཆར་གཞི་ལྡན་པའི་ཐོག་ཤིང་སྣ་གཅོད་འབྲེག་བྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་རེད།” བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཚད་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཤིང་ཆ་ལོ་རེར་ཚོང་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཚད་གཞི་ནི་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་ཁམས་དང་མི་འཚམས་པའི་གྲངས་ཚད་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་མ་ཟད། རིན་གོང་ཏ་ཅང་དམའ་པོར་ཚོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ལོ་རབས་ཁ་ཤས་ནང་རྫོང་ཁག་གི་ནགས་ཚལ་ཚན་པ་ཁག་ནས་ལོ་རེ་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཚོང་དགོས་པའི་ཤིང་ཆའི་གྲངས་འབོར་ནི་སྐྱེས་འཚར་བྱུང་བའི་གྲངས་འབོར་ལས་ལྷབ་གཉིས་གསུམ་གྱིས་མང་བ་ཡིན། དབུས་གཞུང་ནས་སྤྲད་པའི་ཤིང་གི་རིན་འབབ་ནི་ཤིང་འདེབས་ལས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་ལས་ཆེས་ཉུང་བ་ཡོད་སྟབས་ནགས་ལས་ཚན་པའི་ལས་བྱེད་ཀྱི་གླ་ཆ་དང་། ནན་པོགས་སྤྲོད་རྒྱུའི་མ་དངུལ་མ་ལྡང་བའི་དཀའ་ངལ་ཡོང་གི་ཡོད། དཀའ

ངལ་དེ་དག་སེལ་ཆེད་ཤིང་ཆ་གཅོད་འབྲེག་འཕར་མ་བྱས་ཏེ་ཁྲིམ་རའི་ནང་ཚོང་བསྒྱུར་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད།’

ཕྱི་ལོ ༡༨༤༠ བར་ཏེ། འདས་པའི་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུའི་རིང་རྒྱ་ནག་དམག་དཔུང་དང་། བོད་རིགས་བཙོན་པ་མི་གྲངས་ ༣༠༠༠༠ ཙམ་ལ་ཉིང་ཁྲི་ས་ཁུལ་ནང་ནགས་ཚལ་གཅོད་འབྲེག་དང་། དབོར་འདྲེན་གྱི་ལས་ཀ་བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༨ ལོར་ཨ་མདོ་ཧྲ་པ་ཁུལ་གྱི་ནགས་ཚལ་རྒྱ་ཁྱོན་རིག་ཀྲར་ས་ཡ་ ༣.༣༠ དང་། ཤིང་ཆའི་གསོག་ཚད་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་སྤྱི་ཁྲི་ས་ཡ་ ༣༩༠ ཙམ་ཡོད་ཀྱང་། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་པའི་ནང་ནགས་ཚལ་དེ་དག་གི་རྒྱ་ཁྱོན་རིག་ཀྲར་ས་ཡ་ ༡.༡༧ དང་། ཤིང་ཆ་གསོག་ཚད་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་སྤྱི་ཁྲི་ས་ཡ་ ༡༤༠ ཙམ་ལས་ལྷག་མེད།‘ ཨ་མདོའི་ཀན་ལྷོ་ས་ཁུལ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༤༥ བར་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཤིང་ཆ་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་སྤྱི་ཁྲི་ས་ཡ་ ༦.༩༩ གཅོད་འབྲེག་བྱས་ཡོད། ཤིང་ཆ་དེ་དག་ཞིང་ཚད་སེན་ཊི་མི་ཊར་ ༣༠ བྱེད་པ་དང་། རིང་ཚད་སྤྱི་ཁྲི་ ༣ བྱེད་པའི་གདུང་མར་གཅུབ་སྟེ་ནར་ནར་མཐུད་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ན་སའི་གོ་ལར་སྐོར་བ་གཉིས་འཁོར་གྱི་ཡོད་པ་རེད།” དེ་བཞིན་ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་གཉིས་ཀྱི་འབྲོ་ལམ་བདེ་བའི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཤིང་གཅོད་ཤུགས་ཆེ་བྱས་པར་བརྟེན་ནགས་ཚལ་ཆེས་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ཤིང་གཅོད་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་དག་འགྲོ་ལམ་མི་བདེ་བའི་ས་ཆ་ཁུག་ཀྱོག་ཁག་ལ་སྤོ་དགོས་པ་བྱུང་ཡོད།”

བོད་ཀྱི་ས་བབ་དེ་ཤིན་ཏུ་མཐུར་ཆེ་བ་དང་། གཤའ་ཚན་ཉུང་བ། ཉིན་མཚན་བར་གྱི་ཚ་གྲང་ཁྱད་པར་ཆེ་བ། ཉི་མ་ཤར་སྐབས་སའི་ཁ་དོག་གི་འགྱུར་ཆེ་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་རང་བཞིན་གྱི་ནགས་ཚལ་སྐྱེས་འཚར་བྱེད་རྒྱུར་ལོ་ངོ་ ༧༠ ནས་ ༡༠༠ བར་འགོར་གྱི་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཤིང་གཅོད་ཤུགས་ཆེ་བྱེད་པ་འདིས་ནགས་ཚལ་

སྣར་གསོ་མི་ཐུབ་པའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་བཟོ་གི་ཡོད། ད་བར་བོད་ནང་བསམ་མེད་ཤིང་གཅོད་ཤུགས་ཆེ་བྱས་རྐྱེན་ས་ཁྲོན་ཆེན་པོར་ལྡོན་ཤིང་སྐྱེས་འཚར་མ་ཐུབ་པར་བྱེ་ཐང་དུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། རྒྱུགས་ཆུའི་མཐིལ་དུ་ས་དང་བྱེ་མས་ཁེངས་ཏེ་ཆུ་ཁ་མཐོ་རུ་ཕྱིན་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་དང་ཉ།། ལྷོ་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཆུ་ཆེན་ཁག་བཅུ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡོག་གི་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ཡོང་བཞིན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཡང་རྩེ་ཆུ་བརྒྱུད་ནས་ཆུ་ལོག་བྱུང་སྟེ་རྒྱ་ནག་ས་ཁུལ་ནང་གནོད་སྐྱོན་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་ཡོད། གནོད་སྐྱོན་དེ་དག་བྱུང་བར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚོགས་གཉིད་སད་དེ་ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༨ པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་ཤིང་གཅོད་ཚན་པ་ཁག་ ༡༥༡ ལས་མཚམས་བཞག་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་འདུག དེ་རྗེས་ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༩ ཉིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཉིང་ཁྲི་དང་། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་ནང་ཡོད་པའི་ཤིང་གཅོད་ཁང་ཁག་ཚང་མ་སྒོ་རྒྱག་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་འདུག ཉིང་ཁྲི་དང་། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་ས་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་འབུམ་གཉིས་ཙམ་ཡོད་པའི་ནང་ཤིང་ཆ་གསོག་ཚད་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་སྤྱི་ཁྲི་ཐེར་འབུམ་ ༡.༥ ཡོད་པ་སྟེ། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁྱོན་བསྡོམས་གསོག་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༨༥ མཚོན་གྱི་ཡོད།

པེ་ཅིང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་བོད་ནང་ཤིང་གཅོད་ཀྱི་ལས་མཚམས་བཞག་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ནང་ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བོད་སར་ཤིང་ཆ་དབོར་འདྲེན་བྱེད་བཞིན་པའི་ཀྲག་འཁོར་མང་པོ་མཐོང་སྣང་བརྗོད་མཁན་ཡོད།[13] དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོ་ནས་བཟུང་བཀག་སྡོམ་ནན་པོའི་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་འདུག་ཀྱང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་ཤིང་གཅོད་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་ནི་གནས་སྐབས་ཙམ་ལས་གཏན་འཛུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་མིན་པར། དེ་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་རྒྱུ་

པོ་རྣམས་རྒྱ་གར་སོགས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་ལུང་གཞན་དག་ཏུ་རྒྱུགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེས་རྒྱ་ནག་རང་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོང་གི་མེད་པ་རེད། དེ་བཞིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་མེད་པའི་བོད་སའི་ནང་ཤིང་གཅོད་ལས་གཞི་སྔོ་བརྒྱབ་པ་ཁག་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་སྤོ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་དོགས་གཞི་བྱེད་མཁན་ཡང་ཡོད་པ་རེད།" དེ་ལྟར་བྱས་ཚེ་རྒྱ་གར་སོགས་བོད་ཀྱི་ཉེ་འཁོར་དུ་ཆགས་པའི་ཡུལ་ལུང་ནང་ཆུ་ལོག་གི་ཉེན་ཁ་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་བརྗོད་མི་དགོས་པ་ཡིན།

ཆུའི་ཐོན་ཁུངས་དང་། ཆུ་གློག

རྒྱ་ནག་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་དབང་འཛིན་པའི་ལྟ་ཕྱོགས་ནས་རྒྱ་ནག་སྐམ་ས་ཆེན་པོའི་ཆུ་གློག་གི་ནུས་ཤུགས་གསུམ་ཆ་གཉིས་ཙམ་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་བོད་ནང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་བོད་ནང་གི་ཆུ་པོ་རྣམས་དབྱར་དགུན་མེད་པར་མི་སྐམ་པ་དང་། རྒྱུགས་ལམ་གྱེན་ཐུར་གཟར་བར་བརྟེན་དེ་དག་གློག་འདོན་ནུས་ཤུགས་སུ་བསྒྱུར་རྒྱུའི་ནུས་པ་འཛམ་གླིང་ནང་ཆེ་ཤོས་གྲས་ཡིན།པས་རེད། ཡར་ཀླུང་གཙང་པོའི་འགྲུག་ཆེན་ཟེར་བ་གཅིག་ཕྱུར་གློག་ཤུགས་ཕྲ་ས་ཡ་ ༧༠༠༠༠ བསྐྲུན་རྒྱུའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་དེ་ནི་ཧྲུལ་ཕྲན་གློག་ཁང་ཆེ་བ་ ༧༠ ཙམ་གྱི་གློག་ཐོན་ཚད་དང་མཚུངས་པ་ཡིན།

ཨེ་ཤ་ཡའི་ཆུ་ཆེན་བཅུའི་ཆུ་འགོ་བོད་ནང་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆུ་རྫ་ས་འོག་དང་ཁ་བ་ཡིན་པར་བརྟེན་དབྱར་དགུན་མེད་པར་ཆུ་རྒྱུན་བརྟན་པོར་གནས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་ནང་བཟོ་གྲྭའི་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་དམིགས་པའི་གློག་ནུས་དང་། གཏེར་ཁ་བཅས་བོད་ནས་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱུ་དང་། བོད་ནང་རྒྱའི་མི་འབོར་སྤོ་བཤུག་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་མཚོ་དང་། མཚེའུར་གནོད་སྐྱོན་ཤུགས་ཆེ་གཏོང་བཞིན་ཡོད། བོད་ནང་མཚེའུ་ ༣༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་ས་ཁྲིན་བསྡོམས་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་ ༡༥༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད།

ཨ་མདོའི་ནང་ཆུ་རགས་ཧ་ཅང་ཆེན་པོ་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་སློག་ནུས་རྒྱ་ནག་ནུབ་ཁུལ་དང་། ཨ་མདོའི་ནང་གི་རྒྱ་མིའི་གྲོང་ཁྱེར་གསར་པ་ཚོས་ཕེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་མཚུངས་ཁམས་ནང་ཆུ་རགས་རྒྱག་པ་དང་། ཤིང་གཅོད་རྒྱ་ཆེ་བྱེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཆུའི་ཐོན་ཁུངས་ལ་གནོད་པ་བྱུང་ཡོད།

ཁམས་ནང་གི་ནགས་ཚལ་བརྒྱ་ཆ་ ༢༥ ཙམ་ད་ཆ་ཙ་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད། སྔོན་མ་ནགས་ཚལ་མང་བའི་སྐབས་ཤིང་གི་རྩ་བས་ཆུའི་ནུས་པ་སྲུང་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་སོང་ཆུ་ལོག་གི་ཉེན་ཁ་དེ་ཙམ་ཆེན་པོ་མེད། ད་ཆ་ནགས་ཚལ་རྩ་བརྩག་བཏང་བར་བརྟེན་ཆར་ཤུགས་ཆེ་བའི་སྐབས་ཆུ་ལོག་གི་ཉེན་ཁ་ཡང་སེ་ཡོང་གི་ཡོད།[14] རིགས་གཅིག་མཁས་པ་ཚོས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པར་བོད་ནང་ཤིང་གཅོད་བྱེད་པ་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་ཤུགས་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོའི་རྒྱ་ནག་ཡང་རྩེའི་གཞོང་གི་ཆུ་ལོག་ཆེན་པོ་འདི་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

དབུས་གཙང་ནས་ལྷོ་དང་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡར་གཙང་ཆུ་རྒྱུགས་ཁུལ་དུ་དེང་དུས་ཆུ་རགས་རྒྱག་པ་སོགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་འགོ་བཙུགས་པ་དང་། བཟོ་གྲྭའི་སྙིགས་རོ་དོར་བ། ཞིང་ཁའི་རྫས་ལུས་ཆུ་ནང་རྒྱུགས་པ་སོགས་ཀྱིས་གཙང་ཆུ་དེ་ཚོ་ཉེན་ཁ་ཅན་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོར་རྒྱ་གར་ཧི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེ་དང་། ཨ་རུ་ན་ཅལ་མངའ་སྡེ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ཆུ་ལོག་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་སླང་ཆེན་ཁ་བབས་དང་། ཡར་ལུང་གཙང་པོའི་གཞོང་རྒྱུད་ཁུལ་རང་བཞིན་འབྱུང་བ་དང་། མིས་བཟོས་པའི་ཆུ་རྫིང་ཁག་ནས་ཆུ་ཤོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་རྒྱ་གར་མཁའ་དབྱིངས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས་མཇུབ་སྟོན་གནང་ཡོད།[15]

ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཁུལ་དུ་གཏེར་ཁ་སློག་འདོན་བྱ་རྒྱུ་དེ་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཀ་བ་བཞི་ནས་གཅིག་བཟོ་རྒྱུ་ཡིན་པར་སོང་སེང་གེ་

ཁ་བབས་དང་། རྒྱལ་མོ་དངུལ་ཆུ། ཡར་ལུང་གཙང་པོ། ཛ་ཆུ་བཅས་ཀྱི་ནང་གཉེར་ཁའི་དུག་རྫས་སྒྲིགས་རོ་རྒྱུགས་ཏེ་ཆུ་བོ་དེ་དག་འབབ་བཅག་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁའི་ནང་ལྷུང་ཡོད། ལྷ་སའི་གཡས་གཡོན་གྱི་རྒྱུགས་ཆུ་ཁག་ནང་དུ་ལྟ་ནས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ཆུ་རྙོག་དང་། བཟོ་གྲྭའི་སྙིགས་རོ། ཞིང་ཁའི་རྫས་ལུད་ཀྱི་དུག་རྫས་སོགས་རྒྱུགས་པར་བརྟེན་ཆུའི་རང་བྱུང་ནུས་པ་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་ཉེན་ཁ་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

གཉེར་ཁ་སྡོག་འཛིན།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་གཉེར་ཁ་དཔྱད་ཞིབ་ཁང་ནས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་གསལ་ལྟར་ན། བོད་ནང་གཉེར་ཁའི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁག ༡༣༧ ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་ཡའུ། ཀོ་ལྷགས། ལི། ཟངས། ཚྭ་ལ་དཀར་པོ། ལྕགས་བཅས་ཀྱི་གསོག་ཚད་ནི་འཛམ་གླིང་ནང་ཆེ་བའི་གྲས་སུ་སློབས་ཀྱི་ཡོད་པ་བརྗོད་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་ངོ་ ༡༠ ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་གཉེར་ཁ་སྡོག་འཛིན་གྱི་ལས་ཀ་རིམ་བཞིན་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད་པ་དང་། དུས་སྐབས་ཤིག་རིང་ཨ་མདོའི་མཚོ་ནུབ་ས་ཁུལ་གྱི་གོར་མོ་དང་། གཉེར་ལེན་ཁ། ཧུའུ་ལན། མ་རྒྱ་བཅས་ནི་རྒྱ་ནག་གི་གཉེར་ཁ་སྡོག་འཛིན་གྱི་ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོད་ཀྱི་དྲྭ་བ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་རྡོ་སྨུམ་དང་། ཚྭ་ལ་དཀར་པོ། རྡོ་རྒྱུས་བྱེ་བལ་མ། རྡོ་སོལ། གཤའ་དཀར། ལྕགས། རྫ་ཡན་སོགས་ཀྱི་གཉེར་ཁ་སྡོག་འཛིན་བྱས་ཡོད།

བོད་ནང་གི་གཉེར་ཁའི་བང་མཛོད་གཙོ་བོ་མཚོ་ནུབ་ཁུལ་གྱི་ཚྭ་འདམ་གཤོང་ས་དང་། ནག་ཆུ། འགོ་ལོག ཆབ་མདོ། བྱང་ཐང་། དཀར་མཛེས། ལྷོ་ཁ་བཅས་ཡིན་ན་ཡང་། གསོག་ཚད་ཆེ་ཆུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་བོད་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་གཉེར་ཁ་ཡོད་པ་རེད། ཚྭ་འདམ་གཤོང་སར་གཉེར་ཁ་གསོག་ཚད་ཏ་ཅང་ཆེ་བ་དང་། སྣེ་ཁ་མང་བ། གཤོང་གི་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་

༣༣༠༠༠༠ ཡོད་པ་དེ་ནི་དབྱིན་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་དང་ཧ་ལམ་གཅིག་པ་ཡིན། དེར་
ཚྭ་དང་། རྫས་སྦྱུར་གྱི་གཏེར་ཁའི་ཚན་པ་ཁག་ ༥༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་དེ་ཚོའི་
ཐོན་ཁུངས་དབུས་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཡོ་རོབ་ནང་ཕྱིར་ཚོང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།[18]
ཡང་། ཚྭ་འདམ་ནང་དོ་སྦྲུམ་གྱི་གསོག་ཚད་ཊོན་ཐེར་འབུམ་ ༩༣ དང་། རང་
བྱུང་རླངས་རྫས་ཀྱི་གསོག་ཚད་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་མ་སྨི་ཁྲི་ཐེར་འབུམ་ ༡༥༠༠
ཡོད་པ་དེས་ལོ་བདུན་རིང་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ནུས་པའི་དགོས་མཁོ་ཆ་ཚང་
བཀང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

ཨ་རི་བ་སཏེབ་མར་ཤལ་དང་། སུ་སེཏ་ཏར་ནེཏ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་མདོ་སྟོད་སྨད་ཁུལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བར་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་གྱི་ལས་གཞི་ནི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་མེད་པའི་བོད་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ནང་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པ་རེད་ཅེས་བརྗོད་འདུག

ཁོར་ཡུག་ཉམས་སླ་བའི་བོད་ཀྱི་ས་མཐོའི་ཐོག་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་ཕོན་ཆེ་བྱེད་པ་འདིས་བོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར། ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ལའང་གནོད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་མ་ཟད། ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཐོག་བོད་ནང་གི་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་དེ་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་སྟབས་མ་འོངས་པར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཁོར་ཡུག་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན།།

ས་མཐོའི་བོད་དུ་དྲག་པོའི་ལས་འགུལ།

༄༅། །རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་ཐོག་མར་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་ལྷ་སར་བཅའ་སྡོད་རྒྱ་གར་གྱི་གཞུང་ཚབ་ནས་ལྡི་ལིར་མ་འོངས་ལུང་བསྟན་ལྟ་བུའི་ཏར་འཕྲིན་ཞིག་ཕུལ་ཡོད་པ་དེའི་ནང་། "བོད་ནང་རྒྱ་དམག་གིས་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཟིན་པ་དང་། ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་རྣམས་མེད་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།" རྒྱ་དམག་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དེས་རྐྱེན་པས་འཛམ་གླིང་ནང་གི་རི་རྒྱུད་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་འགོག་སྲུང་ནུས་པ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་རྒྱ་གར་དང་། ལྷོ་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གི་བདེ་འཇགས་ཉེན་ཁའི་ནང་ལྷུང་ཡོད་པ་ཁོང་གིས་སྐབས་དེ་དུས་ནས་ཤེས་ཚོར་བྱུང་བ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་ཡུལ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱའི་བཙན་འོག་ཚུད་པར་བརྟེན་རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ཀྱི་བར་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེ་ལ། ཞི་བདེ་བརྟན་སྲུང་བྱེད་པའི་བར་འགག་དེ་མེད་པར་གྱུར་པ་རེད།

ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཐེངས་དང་པོར་གདོང་ཐུག་བྱུང་ཞིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༢ ལོར་རྒྱ་གར་གྱི་མངའ་ཁོངས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་རྒྱ་དམག་གི་བཙན་འཛུལ་བྱུང་ནས་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་བར་དམག་འཐབ་ཐོག་མ་དེ་བྱུང་ཡོད། དུས་དེ་ནས་བཟུང་བོད་དང་། རྒྱ་གར་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་རི་རྒྱུད་ཁག་ནི་ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་ཉེན་ཁ་ཆེ་བའི་འགོག་སྲུང་གི་འཛིང་རགས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་པར་མ་ཟད། དམག་མཁོའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཆེད་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ནས་དངུལ་གྲོན་ཐོན་ཆེ་གཏོང་དགོས་པ་བྱུང་ཡོད། ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་སྲུང་འགྲོ་གྲོན་ལོ་ནར་ཉིན་རེར་ཧིན་སྒོར་ས་ཡ་ ༥༠ ནས་ ༦༠ བར་ (ཨ་སྒོར་ས་ཡ་གཅིག་ལྷག) མ་བཏང་མཐུ་མེད་བྱུང་བ་དང་། རྒྱ་དམར་ནས་ཀྱང་འགྲོ་

གྲོན་དེ་ལས་མང་བ་གཏོང་གི་ཡོད་པ་བརྗོད་མི་དགོས་པ་ཡིན།[༢] རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་མངའ་ཁུལ་དུ་སྲུང་སྐྱོབ་ཆེད་འགྲོ་གྲོན་གཏོང་བཞིན་པའི་དངུལ་འབོར་དེ་དག་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་མི་དམངས་འཁོས་ཞན་རྣམས་ལ་འཛུགས་ང་ཆུ་དང་། སློབ་གསོ། འཕྲོད་བསྟེན་ཞབས་ཞུ་བཅས་ལ་གཏོང་ཐུབ་ན་དོན་དམ་གྱི་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཡོང་ངེས་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོར་རྒྱ་གར་རང་བཙན་མ་ཐོབ་ཀྱི་བར་རྒྱ་གར་དང་བོད་ཀྱི་ལྷོ་རྒྱུད་ཁུལ་ས་མཚམས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་མཁན་སྐོར་སྲུང་བ་མི་གྲངས་ ༧༥ ཙམ་ཡིན་ཀྱང་། ད་ཆ་རྒྱ་གར་གྱིས་ཧི་མ་ལ་ཡའི་མངའ་ཁུལ་དུ་དམག་ཁུལ་ཁང་ ༧ ནས་ ༨ བར་གཏན་འཇགས་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད།[༣] དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ནང་ས་སྲུང་དམག་མི་འབུམ་ལྔ་ཙམ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་དེ་དག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁུལ་རྒྱ་དམག་ ༣༥༠༠༠༠ དང་། བོད་ཀྱི་ཤར་བྱང་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་དམག་ ༡༥༠༠༠༠ བཅས་གནས་ཡོད།[༤] ད་ཆ་བོད་འདི་རྒྱ་དམར་ནས་ལྷོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་སིམ་འཛུལ་བྱེད་སའི་སྔོན་ཐོན་རང་བཞིན་གྱི་རྟེན་གཞི་ཡིན་པ་མ་ཟད། དམག་དོན་འཐབ་བྱུས་ཐད་དྲག་པོའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་བསྡི་གནས་གལ་ཆེ་ཞིག་ཏུའང་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།[༥]

སྨུམ་འཁོར་དང་། རི་ཡིའི་འགྲུལ་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༨ ཉིན་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་ལྷོ་ནུབ་ལས་ཁུངས་དང་། ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་། རྐང་དམག་ཨང་ ༣ པའི་སྲི་ཁྲབ་ལས་ཁུངས་བཅས་ཐུན་མོང་ནས་བོད་ཐོག་དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱ་རྒྱུའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐུལ་སློང་ལས་འགུལ་ལ་བཀོད་འདོམས་བྱས་པའི་ནང་། བོད་ནང་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་པའི་ལས་འགན་ཁག་ནི། བོད་ནང་བཅིངས་འགྲོལ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། མེས་རྒྱལ་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་གལ་ཆེའི་དམིགས་ཡུལ་དོན་འཁྱོལ་

བྱ་རྒྱུ། མངའ་ཁོངས་བདག་དབང་གི་ས་ཁུལ་ནང་བཙན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཙན་གནོན་དབང་ཆ་སྤུ་ཙམ་མེད་པར་འགོག་སྲུང་བྱ་རྒྱུ། དེ་བཞིན་རྒྱལ་སྲུང་སྲ་བརྟན་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་གནས་གསལ་ཡོད་པ་དང་། ད་དུང་བོད་ནང་རྒྱང་བསྐྱོད་བྱེད་སྐབས་དམག་དཔུང་ནས་མི་དང་། རྒྱུ་དངོས་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དམག་འཁྲུག་ལྷིང་འཇགས་བྱུང་འཕྲལ་ཏུར་བརྩོན་ཆེན་པོས་འགྲུལ་ལམ་གསར་བཟོ་དང་། ཉམས་གསོ་བྱས་ཏེ་སྐྱེལ་འདྲེན་དང་། འཕྲིན་གཏོང་ནུས་ཤུགས་གོང་འཕེལ་དུ་གཏོང་དགོས་ཞེས་ཁ་གསལ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད།

བཀའ་བཀོད་དེ་དག་གསལ་བསྒྲགས་མ་བྱས་གོང་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་རྒྱ་ནག་དང་། བོད་བར་གྱི་ཁྲིན་བོད་གཞུང་ལམ་ (ཁྲིན་ཏུ་ནས་ལྷ་ས་བར་) ཟེར་བའི་གཞུང་ལམ་དང་པོ་གསར་རྒྱག་བྱ་རྒྱུ་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཟིན་པ་དང་། རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༢༤༠༠ བྱས་པའི་གཞུང་ལམ་འདི་གསར་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུར་ལོ་བཞི་དང་། ཟླ་བ་དགུ་ལྷག་འགོར་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་ ༣༠༠༠ ཙམ་གྱི་ཚེ་སྲོག་ཀྱང་ཤོར་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡ ཉིན་དེང་དུས་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རྫོང་རྫོ་ཡན་ཞེས་པར་མཚོ་བོད་གཞུང་ལམ་ (ཟི་ལིང་ནས་ལྷ་ས་བར་) རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༢༡༠༠ བྱས་པ་ཞིག་འཛུགས་སྐྲུན་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད། གཞུང་ལམ་ཨ་མ་འདི་གཉིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༤ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་སྒོ་དབྱེ་བྱས་ནས་དངོས་སུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

གཞུང་ལམ་གཉིས་གསར་སྐྲུན་བྱས་ནས་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་བོད་ནང་ལས་སླ་པོར་བཙན་འཛུལ་བྱེད་ཐུབ་པར་མ་ཟད། དམག་དཔུང་དང་། དམག་མཁོའི་གོ་མཚོན་སོགས་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ། འབྲུག་བཅས་ཀྱི་ས་མཚམས་བར་སླེབས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད། གཞུང་ལམ་ཁག་གཉིས་པོ་དེར་བོད་ཀྱི་ཤར་ནུབ་ས་ཁུལ་གྱི་མི་འདུས་ཆེ་བའི་ལམ་ཕྱུང་རྣམས་འབྲེལ་མཐུད་བྱས་ཤིང་།

ཤར་ཕྱོགས་སུ་ཁྲིན་བོད་གཞུང་ལམ་ལྷོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡུ་ནན་ཞིང་ཆེན་བར་འབྲེལ་བ་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་མཚོ་བོད་གཞུང་ལམ་ལ་དྭགས་ཀྱི་ས་མཚམས་མངའ་རིས་བར་འབྲེལ་མཐུད་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་ནུབ་རྒྱུད་མངའ་རིས་ནས་ཤར་ཕྱོགས་ཟི་ཁྲིན་དང་། ཡུ་ནན་ཞིང་ཆེན་བར་གྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་གཞུང་ལམ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་གསར་སྐྲུན་ཐུབ་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་ནུབ་རྒྱུད་ལ་དྭགས་ནས་ཤར་ཨ་རུ་ཎ་ཅལ་མངའ་སྡེ་བར་འཕགས་བོད་ས་མཚམས་ཡོངས་རྫོགས་དང་མཉམ་དུ་འབྲེལ་མཐུད་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༦ ཉིན་ཤིན་བོད་གཞུང་ལམ་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༡༠༠ ཅན་ཞིག་གསར་བསྐྲུན་གྱིས་ཤིན་ཅང་ལྷོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཡེ་ཁྲིན་ཞེས་པ་ནས་མངའ་རིས་བར་ལམ་སྣེ་མཐུད་ཡོད། གཞུང་ལམ་འདི་རྒྱ་ནག་གིས་སྨུག་བཟོས་ཐུབ་པའམ། རྩོད་རྙོག་ཡོད་པའི་ཨཀ་སའེ་ཅིན་གྱི་ས་ཁུལ་དུ་འབྲེལ་མཐུད་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད།[༩] ལྷོ་ཕྱོགས་གཞུང་ལམ་དང་། ཤིན་བོད་གཞུང་ལམ་གཉིས་གསར་བཟོ་དང་། དེ་བཞིན་ཨཀ་སའེ་ཅིན་སྨུག་བཟོས་ཐུབ་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་དམར་ནས་བོད་རྒྱའི་ས་མཚམས་ཚང་མ་ཕྱི་ཕྱོགས་ལ་འགོ་རྒྱག་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་ལྔའི་རིང་པེ་ཅིང་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༣༣༠༠༠ ཟིན་པའི་གཞུང་ལམ་གྱི་དྲ་བ་གསར་འཛུགས་ཐུབ་པའི་ནང་ལྷ་ས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་གཞུང་ལམ་ལྷེ་བ་ ༡༥ དང་། ལམ་ཆུང་ ༣༡༥ ཅམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད།[༡༠] དམག་དོན་འཐབ་ཇུས་ཐད་གལ་གནད་ཅན་གྱི་གཞུང་ལམ་ཁག་གསར་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུར་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་ལ་དཀའ་ཚེགས་ཆེན་པོ་འཕྲད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ཕྱི་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡ ཉིན་བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་ཟུར་པའི་ཆབ་སྲིད་ཨུ་ཡོན་ཐན་ཀོན་སན་གྱིས་རྒྱལ་སྲུང་དང་། རྒྱལ་ནང་གི་བདེ་འཇགས། མེས་རྒྱལ་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་བཅས་རྩ་ཆེའི་ལས་འགན་རྣམས་བསྒྲུབ་རྒྱུའི་འཐབ་རྩོད་ཅེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་གཏམ་བཤད་

ཁྱེད་སྐབས། མདོ་ཅོ་ཧྲུང་ནས་གཞུང་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་གྱི་རེ་བསྐུལ་གནང་བར།... ... དམག་དཔུང་དམག་སྡེ་ཁག་གི་བློ་མཐུན་ཚང་མས་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོར་གདོང་ལེན་གྱིས་གཞུང་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་དང་། རང་མཚོ་རང་འདོན་གྱི་ཐོན་ལས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ལ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད། ཁོང་ཚོས་གཞུང་ལམ་དེ་ཚོ་དགུན་དུས་གནམ་གཤིས་གྲང་ངར་ཆེ་བའི་སྐབས་རྒྱ་མཚོ་ནས་མཐོ་ཚད་མི་ཊར་ ༥༠༠༠ ཙམ་ལ་ཡོད་པའི་རྩྭ་ཐང་དང་། ཤིང་ནགས། གངས་རིའི་ཁྲོད་བཅས་སུ་བཟོས་པ་དང་། རྩྭ་ཐང་སྐྱ་ཐེར་གྱུར་པ་རྣམས་ཐོན་སྐྱེད་བསྒྱུར་གསོ་བྱས་པ། དམག་སྒར་རྒྱག་རྒྱུ་བཅས་བྱས་ཡོད། ཧང་གི་དབུ་ཁྲིད་འོག་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་མིའི་བློ་མཐུན་རྣམས་ཀྱིས་བཟོ་འཕྲུལ་རྩལ་འདོན་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ་ཧུར་བརྩོན་དང་། གསར་གཏོད་རང་བཞིན་གྱི་ཚད་མཐོའི་ལེགས་སྐྱེས་ཕུལ་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།”

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དེ་ལྟར་གཞུང་ལམ་བསྐྲུན་རྒྱུ་དང་། གཞུང་ལམ་བཟོས་ཟིན་པ་རྣམས་ལོ་འཁོར་མོ་ཡུག་ཏུ་བེད་སྤྱོད་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། བདག་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་དངུལ་གྲོན་ཕོན་ཆེ་གཏོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་དམག་དོན་འཐབ་བྲུས་ཐད་དགོས་མཁོ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་འཛུགས་སྐྲུན་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་ཡོད།” དམག་དོན་འཐབ་བྲུས་ཐད་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གཞུང་ལམ་གྱི་དྲ་བ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་རྒྱ་དམར་ནས་ལྷ་སར་དམག་དོན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཟེར་བ་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཡོད།

དེང་སང་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ནང་གཞུང་ལམ་ཆེ་བ་དང་། ལམ་ཆུང་དེ་དག་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུའི་ལས་གཞི་མུ་མཐུད་མཇུག་སྐྱོང་བྱེད་པ་དང་། པེ་ཅིང་གཞུང་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་གཅིག་པུར་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་ (༡༩༩༦ ནས་ ༢༠༠༠) གཞུང་ལམ་འཛུགས་

སྨན་ལས་འཆར་ཐོག་གྲོན་དངུལ་རྒྱ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་བཞི་ཙམ་ཆེད་གཏོང་བྱས་ཡོད།[༢༡] གཞུང་ལམ་ཉམས་གསོ་དང་། རྒྱ་བསྐྱེད་གཙོ་བོ་ནི་ཁྲོན་བོད་གཞུང་ལམ་དང་། མཚོ་བོད་གཞུང་ལམ། གཞུང་ལམ་ཨང་ ༡༧༨ དང་། ༡༧༩ བཅས་ཡིན།

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་ཙམ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དམག་དོན་འཐབ་བྱུས་ཀྱི་འཆར་འགོད་པ་རྣམས་ཀྱིས། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་བར་རི་ལིའི་ལྕགས་ལམ་བསྐྱན་ནས་བོད་ནང་སྟར་བས་དབང་བསྒྱུར་ནུས་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུའི་རེ་ངན་བཅངས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་བོད་དུ་ལྕགས་ལམ་བསྐྱན་རྒྱུ་ནི་སྲུང་སྐྱོབ་སྲིག་བཀོད་དང་། འཐབ་བྱུས་རང་བཞིན་ཐད་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ལྡན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་དབུས་ཁུལ་བར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་ནི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་ནང་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་དངོས་གཞིའི་ལས་དོན་ནང་དཀའ་ངལ་དང་། འགོག་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་འཕྲད་ཡོད། ད་ཆ་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་འཆར་དེ་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་བཟོ་རྩལ་ལས་རིགས་པས་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཐད་ས་མཐོའི་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་གནས་སྟངས་ནས་འགོག་རྐྱེན་དང་། དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་འཕྲད་རྒྱུ་ཡིན་ཡང་། དེ་དག་སེལ་ཐུབ་པའི་ཚོད་སེམས་བརྟན་པོ་ཡོད་ལུགས་བརྗོད་ཡོད།

ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་ཁག་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༧ ལོར་མཇུག་བསྒྲིལ་མཚམས་རྒྱ་དམར་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁུལ་དུ་རྒྱ་དམག་ལྔབ་གཅིག་ཙམ་མང་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་། དམག་དཔུང་རྣམས་རྒྱུན་གནས་ཐུབ་ཐབས་སུ་དམག་མཁོའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཞབས་འདེགས་དགོས་ངེས་ཆ་ཚང་མཁྱེན་སྦྱོར་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་མ་ཟད། བོད་ནང་མི་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་འཁྲེམས་འཛོག་སྒྲིག་སྦྱོར་

བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་ငེས་ཡིན་ལ། དེས་རྒྱ་གར་ལའང་དེ་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁག་ཏུ་རྒྱལ་སྲུང་སྲུ་བརྟན་དུ་གཏོང་དགོས་པའི་གནོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ངེས་སྐྱོས་མི་དགོས་པ་ཡིན།

དྲག་པོའི་རྟེན་གཞི་འཛུགས་སྐྲུན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོ་བར་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དམག་ཁུལ་ཁང་ ༡༡ ཡོད་པའི་ཁོངས་བོད་ནང་ཡོད་པའི་དམག་དཔུང་ནི་ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁྲིན་ཏུར་ཡོད་པའི་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོར་དམག་ཁུལ་ཁང་བདུན་ལ་བཅོས་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས་བོད་ཁྱོན་ཡོངས་ནང་རྒྱ་དམར་གྱི་དམག་དཔུང་དེ་དག་ཁྲིན་ཏུ་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་དང་། ལན་ཀྲུའུ་དམག་ཁུལ་ཁང་གཉིས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་ཁག་བགོས་བྱས་ཡོད། དེའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བ་དང་། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། རྔ་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། སྨི་ལི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་ཟེར་བ་བཅས་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་རྣམས་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་བཀོད་འདོམས་འོག་བཙུག་པ་དང་། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་དང་། ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། དཔའ་རིས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་རྫོང་ཟེར་བ་བཅས་སུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་རྣམས་ལན་ཀྲུའུ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་བཀོད་འདོམས་འོག་བཙུག་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་དམག་དེ་དག་ཡན་ལག་དམག་ཁུལ་ཁང་བདུན་ལ་དབྱེ་ཡོད་པ་སྟེ། ལྷ་ས་དང་། གཞིས་ཀ་རྩེ། ནག་ཆུ། ཆབ་མདོ། མངའ་རིས། ལྷོ་ཁ། ཀོང་པོ་བཅས་ཡིན། ཡན་ལག་དམག་ཁུལ་ཁང་དེ་དག་གི་བཀོད་འདོམས་འོག་ ༡༣ རང་དབང་ཅན་གྱི་རྐང་དམག་སྡེ་ཚན་ (ཧྲི་) གཉིས་དང་།

༢༽ ས་མཚམས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་མཁན་གྱི་དམག་སྟར་ (ཐོན་) དྲུག

༣༽ རང་དབང་ཅན་གྱི་ས་སྲུང་དམག་སྟར་ (ཡིང་) དྲུག

༤༽ མེ་སྒྲོགས་དམག་སྟར་ (ཐོན་) གསུམ།

༥༽ བཟོ་བསྐྲུན་ཆེན་མོའི་དམག་སྟར་ (ཐོན་) གསུམ།

༦༽ བད་གཏོང་ལས་ཁུངས་ཨ་མ་གཅིག་དང་། བད་གཏོང་དམག་སྟར་ (ཐོན་) གསུམ།

༧༽ སྐྱེལ་འདྲེན་དམག་སྟར་ (ཐོན་) གསུམ་དང་། རང་དབང་ཅན་གྱི་སྐྱེལ་འདྲེན་དམག་སྟར་ (ཡིང་) གསུམ།

༨༽ གནམ་དམག་གི་བསྟི་གནས་བཞི།

༩༽ ར་ཊར་དམག་སྟར་ (ཐོན་) གཉིས།

༡༠༽ རང་དབང་ཅན་གྱི་སྡེ་ཚན་ (ཁྲི་) གཅིག

༡༡༽ དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་དམག་སྟར་ (ཐོན་) ༡༢ བཅས་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁྱེར་བའི་ནང་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གི་མཐའ་སྲུང་མདུན་མའི་དམག་དཔུང་རྣམས་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ། འབྲུག་གསུམ་གྱི་ས་མཚམས་འབྲེལ་ཡུལ་བོད་ས་ཏུ་ཐོག་དང་། རྒྱ་སྐྱུག འཕྲོང་པ། ས་ག སྐྱིད་གྲོང་། དྲང་སོ།(དིང་རི་) གམ་པ་ལ། གྲོ་མོ། མཚོ་སྣ། ལྷུན་རྩེ་རྫོང་། ཛ་ཡུལ་བཅས་ལ་ཡོད། རྒྱབ་ཕྱོགས་ས་སྲུང་དམག་དཔུང་རྣམས་གཞིས་ཀ་རྩེ་དང་། ལྷ་ས། ནག་ཆུ། རྩེ་ཐང་། སྟོད་ཀར་རྩེ། ཀོང་པོ། ཉིང་ཁྲི། མེ་ཏོག་རྫོང་། སྨིན་སྨིང་། ཕོ་བོ་སྤྲ་རྨོག ཚ་བ་སྒོམ་མདའ། ཆབ་མདོ་སོགས་ལ་ཡོད། ཟེ་ཁྲོན་དུ་ཡོད་པའི་ཛ་དྲག་ཆེ་སར་གཏོང་བའི་གནམ་དམག་དཔུང་སྡེ་ (ཁྲི་) ཨང་ ༥༠ དང་། ༡༩༨ པ་དེ་དག་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་ཡང་ཡང་བེད་

སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོར་ལྷ་སར་ཞི་རྒོལ་ཊམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་བྱེད་མཁན་བོད་མི་རྣམས་ལ་དྲག་གནོན་བྱེད་སྐབས་གོང་གསལ་བཀོད་སྒྲིག་བེད་སྤྱོད་བྱས་པ་ལྟ་བུ་རེད།

ཁྲིན་ཏུ་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་བོད་ནང་བདེ་འཇགས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དམག་ཁུལ་ཁང་འདིའི་འོག་སྒྲུག་སྟོད་བྱེད་མཁན་རྒྱ་དམག་གྲངས་འབོར་འབུམ་དྲུག་ནས་བདུན་བར་བྱས་པའི་ཡན་ལག་སྡེ་ཚན་ (ཧྲི་) དྲུག་ཡོད། དེ་དག་བོད་ནང་གཞི་ཚུགས་ཆེ་བའི་ཟིང་ཆའི་རིགས་འབྱུང་བའམ། ཡང་ན་རྒྱ་གར་དང་དམག་འཐབ་རིགས་བྱུང་ཆེ་འཕྲུལ་གཏོང་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པ་རེད།[༡༩]

དམག་ཁུལ་ཁང་དེའི་ཁོངས་སུ་དམག་རྒོལ་མཁའ་གྲུ་ ༣༠༠ དང་། གནམ་དམག་གི་བསྡི་གནས་ ༡༩ འཐབ་རྩལ་རང་བཞིན་གྱི་གནམ་གྲུ་བབས་ཐང་ ༣༠ ཙམ་ཡོད། གཞན་ཡང་གོང་པོ་ཉིང་ཁྲི་དང་། ཚེམ་ཚལ་ཐང་། (ལྷ་སའི་མཐའ་འཁོར་སྟག་རྩེའི་ཉེ་འགྲམ་དུ་ཡོད་) མངའ་རིས། དར་རྩེ་མདོའི་ཉེ་འགྲམ་ཛ་སྟོད་རང་རི་རྒྱུད་སོགས་སུ་གནམ་དམག་གི་བསྡི་གནས་གསར་པ་འཛུགས་རྒྱུའི་འཆར་འགོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་གིས་གཞུང་འབྲེལ་ཁྱབ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལྟར་ན། གོང་གི་དམག་སྟར་དེ་དག་ས་ཆ་མཐོན་པོར་ཆགས་ཡོད་པར་བརྟེན་དམག་དོན་འཐབ་བྱུས་ཐད་གལ་གནད་ཆེ་བར་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ནང་ སྨུམ་གྱི་དགོས་མཁོའི་དཀའ་སེལ་སྐད་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་སྨུམ་འདྲེན་ལྦུགས་དོང་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༠༤༠ བྱས་པ་ཞིག་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ལྦུགས་དོང་དེར་ལོ་རེར་སྨུམ་ཀྲིན་ ༣༥༠༠༠༠ འདྲེན་ཐུབ་པའི་ནུས་ཚད་ལྡན་ཡོད། དེང་སྐབས་དངོས་སུ་སྨུམ་འདོན་བཞིན་པའི་ཚད་གཞི་ནི་ལོ་རེར་ཀྲིན་ ༡༠༠༠༠༠ ནས་ ༡༣༠༠༠༠ བར་ཡིན།[༢༥]

རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི།

ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་དུས་དཀྱིལ་བར་རྒྱ་ནག་གི་དམག་དོན་འཐབ་ཕྱུས་རང་བཞིན་གྱི་མཚོན་ཆའི་བཟོ་གྲྭ་དང་། གོ་མཛོད་བཅས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་རྣམས་དེ་ལུང་ཅང་དང་། ཞི་ནིང་། ཅི་ལིང་། ཞིན་ཅང་སོགས་ལ་ཡོད། དེང་སང་རྒྱ་ནག་གི་རྡུལ་ཕྲན་འཕུར་མདེལ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་བརྟག་ཞིབ་ཁང་རྣམས་བོད་ས་མཐོའི་གྲོག་ཏུ་རྟེན་གཞི་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།”

བོད་ཀྱི་བྱང་ཤར་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲན་གོ་མཛོད་རྣམས་ཀྱི་ལྟེ་གནས་མདོ་སྨད་ཁུལ་མཚོ་བྱང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། མཚོ་ནུབ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་བཅས་སུ་ཡོད། ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་ཙམ་དུ་རྒྱ་ནག་གིས་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་བརྟག་ཞིབ་དང་། བཟོ་བསྐྲུན་ལྟེ་གནས་ཁང་ཞེས་པ་མཚོ་བྱང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་མཚོ་སྔོན་པོའི་ཤར་ངོས་མི་ལེ་ ༡༠ སར་མདའ་གཞིས་ (དེང་སང་ཞི་ཧའི་གྲོང་ཁྱེར་ཟེར་གྱི་ཡོད་) ཞེས་པར་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་གྲོག་མར་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུ་འགོ་བཙུགས་པ་ནས་བཟུང་ལྟེ་གནས་ཁང་དེར་གཞུང་འབྲེལ་གྱིས་འབར་རྫས་བཟོ་གྲྭ་ ༢༢༡ ཞེས་མིང་བཏགས་པ་དང་། བཟོ་གྲྭ་དེར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ དང་། ༡༩༦༩ སོ་སོར་རྒྱ་ནག་གི་རྡུལ་ཕྲ་རབ་ཀྱི་འབར་རྫས་དང་། ཡང་རླུང་འབར་རྫས་གྲོག་མར་བཟོ་སྐྲུན་བྱས་རྗེས་འབར་རྫས་གཉིས་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཞེས་ཀྱང་འབོད་ཀྱི་ཡོད།” དེ་ལ་ནུབ་བྱང་རྡུལ་ཕྲན་གོ་མཚོན་ཉམས་ཞིབ་དང་། ཕྱུས་བཀོད་ཁང་ངམ། ལྟེ་གནས་དགུ་པ་ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།”

ལྟེ་གནས་ཁང་འདིས་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་གྱི་ནང་རྒྱ་ནག་གི་རྡུལ་ཕྲན་འབར་རྫས་རིགས་ཚང་མ་བཟོ་བསྐྲུན་ཕྱུས་བཀོད་བྱས་ཡོད་པར་མ་ཟད། རྡུལ་ཕྲན་འབར་མདེལ་ཡར་རྒྱས་དང་། རྡུལ་ཕྲན་འོད་བཀྱིའི་རྫས་སྦྱོར་སོགས་རྡུལ་ཕྲན་གོ་མཚོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་བྱེད་སའི་ཉམས་ཞིབ་ལྟེ་

གནས་ཁང་ཞིག་ཏུ་འང་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། ད་དུང་དེ་ར་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་ལྷུ་སྒྲིག་ཀྱང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།[29]

རྒྱ་ཁྲོན་སྤྱི་ལོ་གྲུ་བཞི་མ་ ༡༡༠༠ ཙམ་གྱི་ལྟེ་གནས་ཁང་འདི་གསང་བའི་གྲོང་ཁྱེར་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཁོངས་གཏོགས་ལས་བྱེད་ཚོས་ལས་དོན་བྱེད་སྟོ་རྣམས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནང་རོལ་ཁོ་ནར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལྟེ་གནས་ཁང་དེའི་ནང་ཁང་པ་སྟར་པ་རྒྱ་ཁྲོན་མི་ཀྲར་གྲུ་བཞི་མ་ ༥༧༠༠༠༠ ཙམ་དང་། ཐོན་སྐྱེད་བྱ་ཡུལ་ཁང་པ་སྟར་པ་རྒྱ་ཁྲོན་མི་ཀྲར་གྲུ་བཞི་མ་ ༣༣༠༠༠༠ ཙམ། ཟེ་ཡིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་རི་ཡིའི་ལྕགས་ལམ་ལ་སྦྲེ་མཐུད་བྱེད་པའི་དམིགས་བསལ་ལྕགས་ལམ་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༩༠ ལྷག་དང་། ཚད་ལྡན་གཞུང་ལམ་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༤༠ ཙམ། ཡོ་རེ་གློག་ཤུགས་འདོན་ཚད་ཆུ་ཚོད་རེར་ཀི་ལོ་ཝཊ་ས་ཡ་ ༡༡༠ ཙམ་གྱི་གློག་ཁང་གཅིག་བཅས་མཐུན་སྦྱོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[30]

ཕྱི་ལོ་ ༡༨༤༧ ལོར་རྒྱ་གཞུང་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་ནས་ལྟེ་གནས་ཁང་འདི་སྟོ་རྒྱག་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབ་པ་དང་། དེའི་ལས་བྱེད་རྣམས་ལྟེ་གནས་ཁང་གཞན་ཁག་གི་ནང་རིམ་པས་སྤོ་བཤུག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེང་སང་ལྟེ་གནས་ཁང་དེའི་ཆགས་ཡུལ་རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ས་ཁུལ་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་མིང་བསྒྱུར་བྱས་ཏེ་རྒྱ་མིའི་སྤྲོ་འཆམ་ས་ཁུལ་གྲགས་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

དེང་སྐབས་རྒྱ་ནག་ལ་མ་མཐར་འཕྲལ་དུ་རྒྱག་འཕེན་ཆོག་པའི་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་ ༣༠༠ ནས་ ༩༠༠ ཡོད་པ་དེ་དག་བོད་ས་མཐོའི་ཐོག་ཏུ་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དུས་ཡུན་ཐུང་ངུ་ཙམ་གྱི་ནང་མཚོན་ཆ་ ༡༠༠༠ ཙམ་ལྷུ་སྒྲིག་བྱེད་ཐུབ་པའི་ནུས་པའང་ལྡན་ཡོད།[31] མཚོ་ཤར་ས་ཁུལ་ཟི་ལིང་གི་ཉེ་འགྲམ་གསེར་ཁོག་ (ཏ་ཐུང་) ཅེས་པའི་ས་ཆར་ DF-3 ཞེས་པའི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེའུ་ཡི་དམག་སྒར་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་གར་དང་། ཨུ་རུ་སུའི་

དམིགས་ཚད་སོ་སོར་སྒྲིགས་མདེལ་འཕེན་ཐུབ་ངེས་ཡིན། DF-3 ཞེས་པ་ནི་རྒྱང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༣༧༨༠ ཙམ་བར་འཕེན་གཏོང་ཐུབ་པའི་སྒྲིགས་མདེལ་རྙིང་གྲས་ཤིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལོར་ཨ་རིའི་གནམ་དམག་སྐུལ་ཞིབ་སྡུད་སྐར་ནས་ཁུལ་དེར་གཏོར་བཤིག་གི་ལས་འགུལ་བྱེད་བཞིན་པ་ཤེས་པ་དང་། ད་ཆ་རྟེན་གཞི་དེར་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་གི་དེང་རབས་ཅན་གྱི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་ IRBM དང་། DF-21(CSS-5 Mod 2) ཞེས་པ་རྣམས་འགྲེམས་འཛོག་བྱ་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པའི་དོགས་གཞི་གསལ་སྟོན་བྱས་འདུག[༢༢] DF-21 ཞེས་པ་ནི་རྒྱང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༨༠༠ ཙམ་བར་འཕེན་གཏོང་ཐུབ་པའི་སྒྲིགས་མདེལ་གསར་པའི་གྲས་ཤིག་རེད། གོང་གསལ་རྟེན་གཞི་དེ་ནི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་འཕེན་གཏོང་གི་དམག་སྒར་གསུམ་（ལུའི་）ཀྱི་ནང་ནས་གཅིག་གི་བསྡི་གནས་ཡིན་པ་དང་། འཕེན་གཏོང་དམག་སྒར་（ལུའི་）དེ་དག་རེ་རེར་ཡང་འཕེན་གཏོང་ཡན་ལག་དམག་སྒར་（ཡིང་）གསུམ་རེ་ཡོད་པ་རེད།[༢༢]

བོད་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཕྲན་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་གྱི་རྟེན་གཞི་གཞན་ཞིག་ནི་མཚོ་ནུབ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཚྭ་འདམ་ཆེ་བ་ནས་བར་ཐག་སྤྱི་ལེ་ ༣༠༠ ཙམ་ཡོད་པའི་ལྷོ་ཤར་གཉེར་ལེན་ཁ་（ཏེ་ལིང་ཏ་）ཞེས་པའི་ས་ཆར་ཡོད། དེར་ DF-4s ཞེས་པའི་རྒྱང་ཐག་སྤྱི་ལེ་ ༤༥༠༠ ནས་ ༧༥༠༠ བར་འཕེན་གཏོང་ཐུབ་པའི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་དང་། དེ་དག་འཕེན་གཏོང་བྱ་ཡུལ་ཁག་བཞི་ཙམ་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཨ་མདོའི་ནང་གི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་རྟ་སོག་（ཐོན་）གི་སྤྱི་ཁྲབ་ལས་ཁུངས་ཀྱང་དེར་ཡོད། གཉེར་ལེན་ཁ་ནི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་འཛོག་ཡུལ་གྱི་ས་ཁུལ་ལྔ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན་ཞིང་། དེར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོའི་འགོ་སྟོད་ཙམ་དུ་ DF-4s ཞེས་པའི་སྒྲིགས་མདེལ་ ༡༠ ནས་ ༣༠ བར་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱས་ཡོད། བསྡི་གནས་འདི་ནི་འཕེན་

གཏོང་དམག་སྡར་ （ལུའི་） ཁག་གི་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་ཁུངས་གཉིས་པ་དེ་ཡིན། གསེར་ཕོག་དང་འདྲ་བར་གཏེར་ལེན་ཁའི་བསྟི་གནས་ནས་གོང་མཚུངས་རྒྱ་གར་དང་། ཨུ་རུ་སུའི་དམིགས་ཚད་སོ་སོར་སྒྲོགས་མདེལ་འཕེན་ཐུབ་ངེས་ཡིན། གནས་ཚུལ་ཐོན་གསལ་ལྟར་ན། སྒྲོགས་མདེལ་དེ་དག DF-21 ཞེས་པ་དེང་རབས་ཅན་གྱི་སྒྲོགས་མདེལ་སྟུས་ཚད་ལྡན་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་འཆར་ཡོད་པ་རེད།[14] གཏེར་ལེན་ཁ་ནས་བར་ཐག་དེ་ཙམ་རིང་པོ་མིན་པའི་ཚྭ་འདམ་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་དུ་སྡེ་ཤོག ༨༠༣༠༨ པའི་དམག་སྡར་ （ལུའི་） ༤༡༤ ཞེས་པའི་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་གྱི་ས་ཁུལ་གསུམ་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་དུའང་ DF-4s ཞེས་པའི་སྒྲོགས་མདེལ་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱས་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བར་མཚོན་ན། རྡུལ་ཕྲན་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་གྱི་ལྟེ་གནས་ཁག་དབུས་ཕྱོགས་སུ་ནག་ཆུ་དང་། ནུབ་ཁུལ་དུ་རྒྱ་གར་ལ་དགས་ཀྱི་ས་མཚམས་འཁེལ་བའི་མངའ་རིས་བཅས་སུ་ཡོད་པ་རེད། ནག་ཆུར་ཡོད་པའི་རྡུལ་ཕྲན་མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་གྱི་ལྟེ་གནས་དེར་གོ་མཚོན་གྱི་ཆ་ལག་བཟོ་བསྐྲུན་དང་། བྱུས་འགོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།[15] རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་ནང་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་ཚོད་ལྟ་བྱས་ཏེ། ཁུལ་དེར་གནས་སྡོད་བྱེད་མཁན་ཚོར་རྡུལ་ཕྲན་འོད་དྲོད་ཤུགས་ཚད་ཀྱི་གནོད་སྐྱོན་ཇི་ཙམ་ཡོང་གི་ཡོད་མེད་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།[16]

པེ་ཅིང་གི་ཉེ་འཁྲིས་སུ་ཆིང་ཧོ་ཞེས་པའི་ས་ཆར་མེ་སྒྲོགས་དཔུང་སྡེ་ཨང་གཉིས་པ་ཞེས་པའི་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་ཁུངས་ཤིག་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་རྡུལ་ཕྲན་སྒྲོགས་མདེལ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཡོངས་རྫོགས་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཀྱི་ཡོད། དམག་དཔུང་དེའི་ནང་ལས་བྱེད་ཁྲོན་བསྡོམས་ ༨༠༠༠༠ ཙམ་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས་མང་ཆེ་བ་བཟོ་བསྐྲུན་དང་། ཨར་རྒྱག་སྡེ་ཚན་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན་འདུག འཆར་རྩིས་འགའི་ནང་མི་གྲངས་ ༡༣༠༠༠༠ ཡོད་སྐད་འདུག ཡང་། རོབ་

ཅེས་བྲིས་པ་གཞན་ཞིག་ལྟར་ན། མི་སྒྲིགས་དཔུང་སྡེ་ཨང་གཉིས་པའི་ནང་མི་སྒྲིགས་དམག་དཔུང་ ༥༠༠༠༠ སྐོར་དང་། བཟོ་འཕྲུལ་རིག་རྩལ་ལྡན་པའི་དམག་མི་གྲངས་ ༡༢༠༠༠ ཙམ། ཨར་རྒྱག་དམག་མི་ ༣༠༠༠༠ སྐོར། དུག་མཚོན་ཁ་གཏད་དང་། འཕྲིན་གཏོང་དམག་དཔུང་ ༥༠༠༠༠ རེ། སྒྲོང་བརྡར་དམག་སྡེ་ཁག་ཏུ་དམག་མི་ ༡༠༠༠༠ སྐོར། རྒྱབ་ལྗོངས་དཔུང་སྣོན་དམག་དཔུང་ ༣༠༠༠༠ སྐོར་བཅས་ཁྱོན་བསྡོམས་མི་གྲངས་ ༣༡༢༠༠༠ སྐོར་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད། གོང་གསལ་གྲངས་འབོར་གསུམ་པོ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་གང་ཞིག་བདེན་པ་ཡིན་མིན་བརྗོད་དཀའ་ཡང་། གང་ལྟར་མི་སྒྲིགས་དཔུང་སྡེ་ཨང་གཉིས་པའི་ནང་དམག་དོན་ལས་བྱེད་པོན་ཆེ་ཞིག་ཡོད་པ་ཏ་ཙང་གསལ་པོ་རེད།།[༣༢]

བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་ལམ།

༄༅། །ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་དམག་དཔུང་གིས་བོད་མིའི་རང་དབང་སྒྲིར་ལངས་ཀྱི་ལས་འགུལ་ལ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཁྲག་དྲི་བྲོ་བའི་དྲག་གནོན་བྱས་པར་བརྟེན། སྐབས་དེར་བོད་མིའི་ཁྲོད་བོད་ཀྱི་དཀའ་ རྙོག་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་མཉམ་དུ་ཞི་བའི་འབྲེལ་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སེལ་རྒྱུའི་རེ་བ་བྱེད་མཁན་སུ་ཡང་མེད། རྒྱ་དམར་ནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་ནི། བོད་ཅེས་པའི་མིང་ཙམ་མེད་པ་བཟོས་ན་གཞི་ནས་སེལ་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་རེ་ངན་བཅངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྩ་མེད་གཏོང་རྒྱུར་སེམས་ཐག་བཅད་ནས་ལས་འགུལ་རྒྱ་ཆེ་སྤེལ་ཡོད།

སྐབས་དེར་བོད་དོན་འདི་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་སེལ་རྒྱུའི་ཐུགས་རེ་གནང་མཁན་གཅིག་རང་ཡོད་པ་ནི་“གྲོང་ས་“སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༦ པའི་ནང་མ་སུ་རིར་“གྲོང་ས་མཆོག་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་གནང་མཛད་པའི་ནང་། ང་ཚོ་བོད་མིའི་ངོས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ཀླབས་ཆེན་མི་མང་ལ་འཁོན་འཛིན་དང་། དགྲར་འཛིན་གྱི་བསམ་ཚུལ་འཆང་གི་མེད། བོད་དོན་འདི་ཞི་བའི་ཐོག་སེལ་རྒྱུའི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་ཞིག་བསྐྲུན་རྒྱུར་ང་ཚོས་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་འཕྲུལ་མར་བྱེད་དགོས་ཞེས་གསུངས་ཡོད།” སྐབས་དེའི་ཐབས་སྡུག་གི་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ན། “གྲོང་ས་མཆོག་གི་དགོངས་བཞེས་འདི་ནི་ཧ་ཅང་ཐུགས་རྒྱ་ཡངས་པོ་དང་། གཏིང་ཟབ་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་ཀླབས་ཆེན་གྱི་དགོངས་པ་ཞིག་རེད།

འོན་ཀྱང་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་རྣམས་དམ་སེམས་ཀྱི་བྲན་དུ་འཚུད་པའི་རང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་འོག་རང་ཉིད་མགོ་སྐོར་ཐེབས་ཏེ་བོད་ནང་དོན་

དངོས་ཀྱི་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བ་ཡིན་སྙམ་པ་དང་། ཁོ་པ་ཚོར་བོད་མི་མཐོ་རིམ་ཁུང་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་ཚང་མས་དགའ་མོས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པའི་སྣང་བ་འཁྲུལ་ཏེ། བོད་ནང་དཀའ་ངལ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་མེད། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཁོང་ཚོས་བོད་མི་ཡོན་ཆེ་ཞིག་ལ་གྲལ་རིམ་གྱི་དགྲ་བོའི་མིང་བཏགས་ཏེ་རྫུང་རྫིག་གཏོང་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་མང་པོ་སྤེལ་ཡོད།

དེ་ནས་ལོ་རབས་བདུན་ཅུའི་ནང་རྒྱ་ནག་གི་དབུ་ཁྲིད་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་པ་དང་ཆབས་ཅིག སྒྱུར་བཅོས་སྒོ་དབྱེའི་སྲིད་ཇུས་གསར་པའི་ རླབས་རྒྱུན་འོག་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ཀའི་གནས་སྟངས་ལ་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཆེ་ཙམ་ཕྱིན་ཡོད། འགྱུར་འགྲོས་དེ་དག་ནང་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞི་བའི་ཐོག་ནས་སེལ་རྒྱུའི་རེ་བའི་སྒྲོན་མེ་ཞིག་འབར་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ལོའི་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་ཉིན་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་གཞིས་བྱེས་བོད་མིའི་དབར་ཐུག་འཕྲད་གོ་སྐབས་དགོས་པ་དང་། བྱེས་འགྱུར་བོད་མི་རྣམས་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་སླད་བོད་ནང་འགྲོ་བསྐྱོད་ཀྱི་གོ་སྐབས་དགོས་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད། དགོངས་ཚུལ་དེར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དོ་སྣང་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ པའི་ནང་ཧོང་ཀོང་དུ་གཏན་སྡོད་ཤིན་ཧྭ་གསར་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ལི་ཅིའུ་སིན་གྱིས་༧སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་དང་ཐུག་འཕྲད་ཀྱིས་ཧྲིང་ཞོའོ་ཕིང་ནས་ཁོང་མཉམ་བོད་དོན་གྲོས་མོལ་གནང་ཆེད་མཇལ་འདོད་ཡོད་སྐོར་གྱི་བརྡ་ལན་བྱས་ཡོད། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་བཀའ་འཁྲོལ་ཞུས་ཏེ་སྐུ་སྒེར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་བརྒྱུད་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་པ་དང་། ཁོང་ནས་རྒྱ་ནག་ཏུ་རྒྱུའི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ཁག་ཅིག་དང་ཐུག་འཕྲད་གནང་ཞིང་། རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་བོད་ཀྱི་རང་དབང་སྒེར་ལངས་ལས་འགུལ་གྱི་ཉེན་འཁན་༧ཏུ་ལའི་བླ་མ་དང་། བོད་མི་མང་ལ་ཡོད་

ཚུལ་བརྗོད་པའི་ནོར་འཁྲུལ་ངོས་ལེན་བྱས་པ་དང་། བོད་ནང་སྡུག་བསྔལ་དང་། དཀའ་ངལ་བཟོ་མཁན་ནི་མི་བཞི་ཤོག་ཁག་ཡིན། མ་འོངས་པར་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་འདོད་ཡོད་ལུགས་བརྗོད་ཡོད། ལྷག་པར་ཧྲིང་ཞའོ་ཕིང་ནས་བོད་རང་བཙན་གཙང་མ་ཞེས་པའི་གནད་དོན་ཕུད། དེ་མིན་བོད་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་དོན་གཞན་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་གྲོས་མོལ་བྱས་ཆོག་ཅེས་དང་། ཐོས་པ་བརྒྱ་ལས་མཐོང་བ་གཅིག་བཟང་ཞེས་པ་ལྟར་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྟོགས་ཆེད་བཙན་བྱོལ་བོད་མི་རྣམས་བོད་ནང་གཉེན་འཕྲད་དུ་ཡོང་རྒྱུར་དགའ་བསུ་ཞུས་པར་བརྟེན་གཞིས་བྱེས་ཕན་ཚུན་འགྲོ་འོང་གི་འབྲེལ་བ་འགོ་འཛུགས་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་དམར་གྱི་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་དེ་དག་ལ་བཟང་པོའི་བདེ་ལན་གནང་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༧༨ ནས་ ༡༨༩༠ བར་བོད་ནང་གཟིགས་སྐོར་སྐུ་ཚབ་ཁག་གསུམ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་དང་། སྐུ་ཚབ་རྣམས་གང་དུ་ཕེབས་ཀྱང་བོད་མི་མང་གིས་ཚང་ཀ་བརྒྱབ་སྟེ་མཇལ་འཕྲད་ཞུས་ནས་འདས་པའི་ལོ་ངོ་ ༧༠ ནང་དམྱལ་བ་མི་ཡུལ་དུ་འཕོས་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་སྡུག་མྱོང་དགོས་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཞུ་འབོད་བྱས་ནས་རང་གི་དད་འདུན་དང་། ཡང་ས་ཕྱོགས་༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ལ་ཕྱོགས་ཡོད་པ་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད། བོད་མི་མང་ནས་སྐུ་ཚབ་རྣམ་པར་དགའ་བསུ་ཞུགས་ཆེ་ཞུས་པར་དམར་པོའི་དབང་འཛིན་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཧ་ལས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། དཔོན་རིགས་རྣམས་ནས་ཐོག་མར་རང་གིས་རང་ལ་མཇེས་རྒྱན་སྤྲས་པའི་དྲི་ལ་བསྒྲགས་ཆེན་པོའི་འོག་རང་ཉིད་མགོ་སྐོར་ཐེབས་ཏེ་རྒྱ་དམར་གྱི་དབང་བསྒྱུར་འོག་བོད་ནང་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་དང་། བོད་མི་རྣམས་སྐྱིད་པོ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། རྒྱའི་དཔོན་རིགས་ཤིག་གིས་མི་མང་ལ་བརྗོད་པར།

ཁྲིད་ཚོའི་སེམས་ནང་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་འགོན་འཛིན་ཡོད་རུང་། གོང་ཚོར་ཇོ་གཞུས་པ་དང་། བྱ་ལྤུད་བརྒྱབ་པ་སོགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་གཏན་ནས་བསྟན་མི་རུང་ཞེས་སློབ་སྟོན་བྱས་འདུག

སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་གཉིས་པ་དང་། གསུམ་པ་བོད་ནང་ཡོད་སྐབས་སུ་བཙན་རྒྱལ་བོད་གཞུང་གིས་བླ་མ་ཆེ་ཁག་ལས་གྲུབ་པའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་བཞི་པ་ཞིག་གྲ་སྒྲིག་གནང་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྐུ་ཚབ་དང་གཉིས་རྣམས་ཕེབས་སྐབས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཏུ་ཅང་ངོ་ཚ་ཁ་སྐྱེངས་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་གསར་པ་ཞིག་དང་། དེ་ཡང་བླ་མ་ཡོད་པའི་སྐུ་ཚབ་བོད་ནང་ཕེབས་རྒྱུ་ནི་རྒྱ་གཞུང་ལ་དེ་བས་ངོ་ནོལ་ཡོང་རྒྱུར་དོགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༧ ཉིན་པེ་ཅིང་ནས་བརྡ་ལན་འགྱོར་བའི་ནང་། བོད་ནང་གནམ་གཤིས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་དང་། དེ་བཞིན་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་མང་པོ་ཞིག་འགོ་བཙུགས་ཡོད་སྐབས་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པར་སྣེ་ལེན་ཞུ་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་ཡོད་ལུགས་བརྗོད་དེ་གང་ལྟར་བོད་ནང་སྐུ་ཚབ་ཕེབས་རྒྱུ་ངོས་ལེན་བྱས་མེད།

བཙན་རྒྱལ་བོད་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོའི་ཧོང་ཀོང་ཕེང་གི་བཀའ་མོལ་ཁག་གཞི་རྩར་བཟུང་སྟེ་བོད་ནང་སྐུ་ཚབ་གཏོང་ཐབས་སུ་མུ་མཐུད་འབོད་སྐུལ་གནང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ལོའི་ཟླ་ ༧ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བཙན་རྒྱལ་བོད་མིའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་མི་དྲུག་ཡོད་པ་ཞིག་བོད་ནང་བསྐྱོད་འཐུས་ཆོག་པ་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། སྐུ་ཚབ་རྣམས་བོད་ཀྱི་མདོ་སྨད་ཁུལ་ལས་བོད་ས་གཞན་ལ་ཕེབས་མི་ཆོག་པའི་ཆ་རྐྱེན་བཏོན་ཡོད། སྐུ་ཚབ་རྣམ་པས་བོད་ནང་གང་ཞིག་གཟིགས་ཞུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་རྒྱ་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཚོར་ངོ་སྤྲོད་དང་འབྲེལ། བོད་མིའི་དངོས་ཡོད་དཀའ་སྡུག་རྣམས་འཕྲལ་མར་ལེགས་བཅོས་དགོས་པའི་དགོངས་འཆར་ཤུགས་ཆེ་བཏོན་གནང་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་ལ་བསམ་ཤེས་བྱེད་རྒྱུ་ལས་ལྡོག་སྟེ་བོད་ནང་བཙན་རྒྱལ་བོད་

མིའི་སྐུ་ཚབ་གཟིགས་སྐོར་དུ་མགྲོན་འབོད་བྱས་པ་ནི་ཚབས་ཆེའི་ནོར་འཁྲུལ་བྱུང་བར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ། དེ་ནས་བཟུང་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་གཅིག་ཀྱང་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་པ་རེད།

༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་བོད་རྒྱའི་བར་ཕན་ཚུན་མི་དང་མི་གཏོང་ཐུག་སྟེ་སེལ་དགོས་པའི་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་གནང་གི་ཡོད་ལ། ལོ་མང་རིང་ཕན་ཚུན་འཁོན་འཛིན་དང་། ཡིད་ཆེས་བརླགས་པའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་ལམ་སེང་སེལ་ཐུབ་ཐབས་མེད་ཀྱང་། ཕན་ཚུན་ཡང་ཡང་འབྲེལ་གཏུག་བྱས་ཏེ་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཐུབ་ཆེ། བོད་དོན་ཐོག་གཉིས་མོས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་རྙེད་རྒྱུ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གྱིས་མཛད་ཕྱོགས་མཐའ་འཁྱོངས་གནང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་གཞིས་བྱེས་བོད་མིའི་བར་ཕན་ཚུན་ཐུག་འཕྲད་བྱེད་ཕྱོགས་ལས་དོན་སྟབས་བདེ་རུ་གཏོང་དགོས་པའི་འབོད་སྐུལ་གནང་ཡོད། ལོ་དེའི་ཟླ་ ༩ པའི་ནང་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་ལ་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་དྭང་བླངས་ཤེས་ལྡན་སློབ་དགེ་ ༥༠ བོད་ནང་ཆེད་གཏོང་ཆོག་པའི་འབོད་སྐུལ་གནང་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་རྒྱ་འབྲེལ་ལམ་རྒྱུན་གཏན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཆེད་པེ་ཅིང་དུ་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་ཤིག་འཛུགས་རྒྱུར་ཐུགས་འདོད་ཡོད་སྐོར་ཡོངས་བསྒྲགས་འབོད་སྐུལ་གནང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༣ ཉིན་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཏིང་ཞའོ་ཕིང་སྐུ་སྐེར་ལ་ཕྱག་ཕྲིས་ཤིག་གནང་བའི་ནང་། བོད་མི་མང་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཁ་ཡོད་ལག་ཡོད་ཡོང་བའི་དོན་དུ་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕྱོགས་ནས་བཟོད་བསྲན་གུ་ཡངས་དང་། རྣམ་དཔྱོད་ཀྱི་བློ་གྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་བ་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུ་དུས་ལ་བབས་པ་དང་། ལྷག་པར་༧གོང་ས་མཆོག་གང་ཉིད་ནས་རྒྱལ་མཚམས་རིས་མེད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱི་དང་། ཉམ་ཐག་མི་མང་གི་བདེན་དོན་བསྒྲུབ་རྒྱུར་རྒྱུན་དུ་ལྷག་

བསམ་ནམ་དག་གི་འབད་བརྩོན་ཞུ་རྒྱུ་རྒྱུན་བཅངས་ཡོད་མུས་ཡིན་ཞེས་སོགས་འཁོད་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དེའི་བརྡ་ལན་ལྷ་བྲུར་ཧུའུ་ཡའོ་པང་གི་མཚན་ཐོག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༨ ཉིན་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མར་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་དོན་ཚན་ལྔ་ཞེས་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་༧སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་སུ་ཕུལ་ཡོད།[1] ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་། གལ་ཏེ་༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་བོད་དུ་ཕྱིར་ལོག་གནང་ཚེ། གཙོ་བོ་རྒྱ་ནག་ལ་བཞུགས་དགོས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་གི་མཚན་གནས་ཁག་མུ་མཐུད་འབུལ་རྒྱུ། དེ་བཞིན་གང་གི་རྗེས་འཇུག་པ་རྣམས་ལའང་ལས་ཀ་དང་། འཚོ་བའི་བཀོད་སྒྲིག་ངོས་འཚམས་བྱེད་རྒྱུའི་གནས་ཚུལ་འཁོད་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཆ་རྐྱེན་དོན་ཚན་དེ་དག་ནང་བོད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་རྒྱུའི་སྐོར་དོན་ཚན་གཅིག་ཀྱང་འཁོད་མེད་པ་རེད།

གོང་གསལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་སྲིད་བྱུས་དེའི་ཐོག་ནས་བོད་རྒྱ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཡོངས་སུ་ལྡོག་ཕྱོགས་སུ་གྱུར་པ་གསལ་པོར་ཐོན་ཡོད། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་བོད་རྒྱ་གཉིས་གྲོས་མོལ་བྱེད་པའི་རྩ་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བོད་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་རྒྱུ་དེ་འགག་རྩའི་གནད་དོན་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་༧གོང་ས་མཆོག་སྐུ་སྒེར་གྱི་གནད་དོན་དུ་བརྩིས་ནས་གང་ཉིད་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་གནང་རྒྱུ་འདི་ཁོ་ན་དམིགས་ཡུལ་དུ་བཟུང་ཡོད། གོང་གསལ་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱ་ཐབས་དེའི་ཐོག་ནས་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་གི་རང་དབང་གི་རྩ་དོན་༧གོང་ས་མཆོག་སྐུ་སྒེར་གྱི་གནས་བབ་དང་འབྲེལ་བའི་རྩོད་རྙོག་ཞིག་ལ་སྒྱུར་ཐབས་བྱས་ཡོད་པ་ད་ཅང་གསལ་པོ་རེད།

བོད་རྒྱ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བསམ་བློའི་ལངས་ཕྱོགས་ལ་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་མེད་ལ་མ་ལྟོས་པར་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཞི་བའི་ཐབས་ལམ་གྱི་མཐུད་ཕྱོགས་སུ་མཐུད་མཐའ་འཁྱོངས་གནང་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ཕྱི་ཟླ་ ༩ པའི་ནང་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་མི་གསུམ་ལས་གྲུབ་པའི་ཆེས་མཐོའི་བོད་གཞུང་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་གནང་ཡོད། སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པས་རྒྱའི་དཔོན་རིགས་ཚོར་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཆབ་སྲིད་དང་། འཛིན་སྐྱོང་གི་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་རང་སྐྱོང་གི་ཐོབ་ཐང་ཆ་ཚང་སྤྲོད་དགོས་པ་དང་། བོད་ནི་མི་རིགས་དང་། ལོ་རྒྱུས། སྐད་ཡིག རིག་གཞུང་སོགས་རྒྱ་ནག་དང་སྔོ་ཀུན་ནས་ཐ་དད་ཡིན་པར་བརྗེན། རྒྱ་གཞུང་ནས་ཐེ་ཕན་རྒྱ་ནག་དང་ཟླ་བསྒྲིལ་གཏོང་ཐུབ་ཆེ་དམིགས་བསལ་ཆ་རྐྱེན་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར། བོད་ལ་དེ་བས་ཚད་གཞི་མཐོ་བའི་དམིགས་བསལ་ཆ་རྐྱེན་དགོས་ངེས་ཡིན་པའི་གྲོས་འཆར་བཏོན་ནས་རང་གཞུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་ནས་ང་ཚོའི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ལ་ལན་འདེབས་བྱས་པའི་ནང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་གྲོས་མོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ལོར་ཧུའུ་ཡའོ་པང་གིས་བཏོན་པའི་སྲིད་བྱུས་དོན་ཚན་ལྔ་ཡིན་པ་དང་། བོད་འདི་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བར་བརྗེན་དོང་ཀོང་དང་། ཐེ་ཕན་ལྟ་བུའི་གནས་བབ་སྤྲོད་ཐབས་མེད་ལུགས་བརྗོད་ནས་བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་གྲོས་འཆར་ཁག་ཁས་ལེན་བྱས་མེད། དོ་དོན་བོད་འདི་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཙན་བཟུང་བྱས་ཟིན་པར་བརྗེན་དམིགས་བསལ་གནས་བབ་གང་ཡང་སྤྲོད་མི་དགོས་པའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད།

སྐབས་དེར་བོད་རྒྱ་གཉིས་བར་གྲོས་མོལ་ཐོག་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་མེད་ཀྱང་། བོད་ནང་གི་གནས་སྟངས་ལ་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞིག་འགྲོ་འགོ་ཚུགས་པ་དེ་ནི་བསམ་བློ་གཏོང་ས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། སྐུ་ཞབས་ཧུའུ་ཡའོ་པང་

བོད་ནང་ཕེབས་ཏེ་བོད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་གནས་བབ་ངོས་ལེན་གནང་བ་དང་། བོད་ནང་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་གསར་པ་མང་པོ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད་པ་དེ་དག་ལ་བཙན་བྱོལ་གཞུང་ནས་བརྟགས་བརྗོད་བྱེད་འོས་པར་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པར་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་རྡོ་རྗེ་གདན་དུ་གསུང་ཆོས་ཞུ་བར་བཅར་བའི་གཞིས་ལུས་མི་མང་ལ་བཀའ་སློབ་སྩལ་བའི་ནང་། བོད་ནང་གི་ད་ཡོད་གནས་སྟངས་མུ་མཐུད་རྒྱུན་གནས་དང་། ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཚེ་གང་ཉིད་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༥ ནང་ཙམ་དུ་བོད་ནང་ཆིབས་སྒྱུར་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེད་ཡོད་སྐོར་ཡོངས་བསྒྲགས་བཀའ་གནང་ཡོད།

འོན་ཀྱང་བློ་ཕམ་པ་ཞིག་ལ། རྒྱ་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོའི་ཟླ་ ༣ དང་། ༩ པའི་ནང་པེ་ཅིང་དུ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པ་འཚོགས་ཤིང་། བོད་ཐོག་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་ནང་ཤུགས་ཀྱེན་ངན་པའི་སྲིད་བྱུས་ཁ་ཤས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཧུ་ཡའོ་པང་གིས་རྒྱའི་མི་འབོར་བོད་ནང་སྤོ་བཤུག་གི་སྐྱུལ་འདེད་གཏོང་རྒྱུ་དང་། ༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་ཐོག་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་དོན་ཚན་ལྔ་ལ་འགྱུར་བ་སྤུ་ཙམ་མི་གཏོང་རྒྱུ། གང་ཉིད་ཕྱི་རྒྱལ་དུ་མུ་མཐུད་བཞུགས་ནའང་འགྲིགས་རྒྱུ་སོགས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་དབྱིན་ཕ་ཐང་གིས། ༧གོང་ས་མཆོག་ནི་མེས་རྒྱལ་ལ་རྒྱབ་གཏོད་བྱེད་མཁན་ཡིན་པའི་སྐྱོན་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མས་རང་གི་འདས་པའི་ནོར་འཁྲུལ་ངོས་ལེན་བྱས་ཚེ། ཕྱིར་ལོག་ཡོང་ཆོག་གི་རེད་ཅེས་གཏམ་བཤད་སྤེལ་ཡོད། གནས་ཚུལ་འཕེལ་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་བ་ཕྱིན་པ་དེའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་བྱུས་སླར་ཡང་མཁྲེགས་བཟུང་དང་། གཡོན་ཐལ་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་གི་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད།

འོན་ཀྱང་ལོ་དེར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་མིའི་ཞི་མོལ་རྗོག་ཞིབ་སྐུ་ཚབ་མི་གསུམ་ངོས་ལེན་བྱས་པ་དང་། སྐུ་ཚབ་རྣམས་ནས་དེ་སྔ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ལོའི་བོད་མིའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པས་བཏོན་གནང་བའི་གྲོས་འཆར་ཁག་ལ་རྒྱ་གཞུང་ནས་ངོས་ལེན་དགོས་པ་དང་། ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་བོད་ནང་གཟིགས་སྐོར་དུ་ཕེབས་འདུན་ཡོད་པའི་མཛད་ཕྱོགས་ལ་བདེ་ལན་བཟང་པོ་ཞིག་ཞུ་དགོས་པའི་གྲོས་འགོ་བཏོན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་མིའི་སྐུ་ཚབ་ཀྱི་གྲོས་འཆར་ཁག་ཁས་ལེན་བྱས་མེད་པར་མ་ཟད། གྲོས་མོལ་གྱི་ནང་དོན་རྣམས་ཕྱིར་བསྒྲགས་མེད་པར་གསང་ཉར་དགོས་ལུགས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་བཏོན་ཡོད། བོད་མིའི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིར་འཁོར་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་འགོད་པས་ཁོང་རྣམས་ལ། ཁྱེད་ཚོས་བོད་ཆེན་པོའི་གནས་བབ་དང་། རྒྱ་གཞུང་ནས་རྟོང་ཀོང་དང་། ཐེ་ཝན་ལ་ཁས་ལེན་བྱས་པའི་གནས་བབ་དང་གཅིག་མཚུངས་དགོས་པའི་དགོས་འདུན་བཏོན་པར་རྒྱ་གཞུང་ནས་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་ཅེས་བརྗོད་འདུག་པས། དེའི་ཐད་དགོངས་ཚུལ་གང་ཞིག་གསུང་རྒྱུ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲི་བ་བཏང་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་རྣམ་པར་གྲོས་མོལ་གྱི་ནང་དོན་གསང་བ་བྱེད་དགོས་ལུགས་ཆ་རྐྱེན་བཏོན་ཡོད་ཀྱང་། ཁོ་པ་ཚོ་རང་ཉིད་ནས་དེ་འཕྲལ་ཕྱིར་བསྒྲགས་བྱས་པར་མ་ཟད། ལྷག་པར་བོད་ལ་ཐེ་ཝན་ལས་ཀྱང་ཚད་མཐོ་བའི་དམིགས་བསལ་གནས་བབ་དགོས་ཟེར་བ་དེ་ལ་གཅིག་མཚུངས་དགོས་ཞེས་དགོས་འདུན་བཏོན་སྐོར་འགྲིག་བཤད་བྱས་པ་དེར་བོད་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་རྣམས་ད་ལས་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད།

རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་གཏམ་བཤད་དང་། མཁྲིགས་བཟུང་གི་བྱ་སྤྱོད་གང་ཐད་ནས་ཁོ་པ་ཚོར་༧གོང་ས་མཆོག་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་རྒྱུའི་ལྷག་བསམ་དང་། སྙིང་སྟོབས་མེད་པ་ད་ཅང་གསལ་པོར་གྲུར་པར་

བརྟེན་བཙན་བཀྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་བོད་རྒྱ་ཞི་འགྲིགས་ཀྱི་གྲོས་མོལ་ཡོང་ཐབས་སུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བདེན་རྒྱབ་སྐྱུལ་སློང་གི་ལས་འགུལ་མ་སྤེལ་ཐབས་མེད་བྱུང་བ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ཞི་བདེའི་སྔོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ་འདོན་གནང་མཛད་པ་གཤམ་གསལ།

༡༽ བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ཞི་བའི་བསྟི་གནས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ།

༢༽ རྒྱ་མི་འཕོར་ཆེན་བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་ཇུས་དེ་དག་མཚམས་འཇོག་དགོས་རྒྱུ།

༣༽ བོད་མི་མང་གི་གཞི་རྩའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། དམངས་གཙོའི་རང་དབང་རྣམས་ལ་བཙི་བཀུར་དགོས་རྒྱུ།

༤༽ བོད་ཀྱི་རང་བཞིན་འབྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོའི་གནས་སྟངས་སླར་སོར་ཆུད་ཐབས་དང་། སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་དགོས་པའི་ཐོག་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་བཟོ་བསྐྲུན་བྱེད་པ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྙིགས་རོ་རྣམས་ཕུང་གསོག་བྱེད་འཆར་བཅས་མཚམས་འཇོག་དགོས་རྒྱུ།

༥༽ བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནས་བབ་དང་། བོད་དང་རྒྱ་ནག་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སྒོ་ནས་གྲོས་མོལ་འགོ་འཛུགས་དགོས་རྒྱུ་བཅས་རེད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་གོང་གསལ་གཉིས་སྨན་གྱི་གྲོས་འཆར་དེ་ར་བཟང་པོའི་བདེ་ལན་ཞུ་རྒྱུ་ལས་ལྡོག་སྟེ་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་མཚན་སྨད་ཞུ་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་ཤུགས་ཆེ་སྤེལ་ནས་༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མས་རྒྱ་གཞུང་དང་འབྲེལ་ལམ་གྱི་རྒྱང་ཐག་རིང་དུ་གཏོང་གི་ཡོད་ལུགས་ཀྱི་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད། ༧གོང་

ས་མཆོག་ལ་མཚན་སྙད་ཞུ་བའི་ལས་འགུལ་དེས་གཞིས་ལུས་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་སེམས་ནང་གི་རྨ་ཁ་རྙིང་པ་མ་གསོས་གོང་རྨ་ཁ་གསར་པ་ཞིག་བཟོས་པར་བརྟེན་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་བརླག་པར་མ་ཟད། དེ་བས་ཁོང་ཁྲོ་ཤུགས་ཆེར་ཕྱིན་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་ལྷ་སར་ཞི་བའི་ཛམ་སྟོན་ཁྲོམ་སྐོར་རྒྱ་ཆེ་བྱུང་ཡོད།

བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་ལངས་ཕྱོགས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་དོགས་གཞི་ཁག་སེལ་ཐབས་སུ་དོན་ཚན་ ༡༩ ཡོད་པའི་ཕྱག་བྲིས་ཤིག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་རྒྱ་གཞུང་ལ་གནང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཕྱག་བྲིས་དེའི་ནང་༧གོང་ས་མཆོག་གི་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཞི་འགྲིགས་ཡོང་བའི་གཉིས་སྨན་མཛད་ཕྱོགས་སྐོར་གསལ་པོ་འཁོད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཕྱི་ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་སི་ཊས་སི་སྦྲག་ཏུ་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་ཞི་བདེའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ་པའི་སྐོར་རྒྱས་བཤད་གནང་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ནང་བོད་གཞུང་ནས་རང་བཙན་གཙང་མ་རྩོད་ལེན་མི་བྱེད་པར་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཡོངས་རྫོགས་མང་གཙོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོང་བུ་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་རང་སྐྱོང་གི་གནས་བབ་དགོས་རྒྱུ་དང་། དེས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་མཉམ་མཐུད་བྱ་རྒྱུ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་དང་། རྒྱལ་སྲུང་གི་འགན་ཁུར་རང་འཇགས་ལེན་ཆོག་རྒྱུ་སོགས་འཁོད་ཡོད། གོང་གསལ་གྲོས་འཆར་གྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ཐོག་གསལ་བསྒྲགས་མ་གནང་གོང་ལྡེ་ཝི་གསར་པར་བཙའ་སྤྲོད་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ལ་གནང་ཡོད།

སི་ཊས་སི་སྦྲག་གི་གྲོས་འཆར་གསལ་བསྒྲགས་གནང་མ་ཐག་ཏུ་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་ཆེ་ཤོས་ཏེ། བོད་ཀྱི་གཞོན་

ཉུ་ལྷན་ཚོགས་ནས་གྲོས་འཆར་དེར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཡོད། གཞོན་ནུ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོས་བོད་རང་བཙན་བློས་གཏོང་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་སུ་ལའང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཐོག་ཡོངས་བསྒྲགས་གཏམ་བཤད་སྤེལ་ཡོད། དེ་ནི་བོད་མིའི་ཁྲོད་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་གིས་འདོན་གནང་མཛད་པའི་གྲོས་འཆར་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱུང་བ་ཐོག་མ་ལྟ་བུ་ཡིན།

བོད་མི་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་རང་གི་སེམས་ནང་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་དད་གུས་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། གང་ཉིད་ནས་བོད་རང་བཙན་རྩོད་ལེན་མི་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་བཞེས་ལ་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་སྟོན་མཁན་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། བོད་ཀྱི་གཞོན་ནུའི་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཚོགས་ཆེན་རིམ་པ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པ་ཚང་མའི་ནང་བོད་རང་བཙན་གཙང་མའི་ཆེད་འཐབ་རྩོད་བྱེད་རྒྱུའི་གྲོས་ཆོད་བསྟུད་མར་བཞག་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ངོས་ནས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་ཤིག་རིང་སི་ཏས་སི་སྟག་གི་གྲོས་འཆར་སྐོར་ལན་འདེབས་བྱས་མེད་ཀྱང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༨ ཉིན་རྒྱ་ནག་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་བ་དེའི་ནང་། བོད་རང་བཙན་ནམ། ཕྱེད་རང་བཙན། རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རང་བཙན་སོགས་གང་ཡང་ཁས་ལེན་བྱ་རྒྱུ་མིན་ཞེས་བརྗོད་ནས། ཇོ་དོན་སི་ཏས་སི་སྟག་གི་གྲོས་འཆར་ཡང་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༧ ཉིན་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་གནང་བའི་ནང་། སི་ཏས་སི་སྟག་གི་གྲོས་འཆར་ཐོག་གྲོས་མོལ་དགོས་པར་སྣར་ཡང་སྐུལ་འདེད་གནང་བ་དང་། བོད་གཞུང་ནས་གྲོས་མོལ་གནང་མཁན་སྐུ་ཚབ་ངོ་མ་མི་དྲུག་དང་། ཕྱག་རོགས་སུ་བོད་གཞུང་ཕྱི་རྒྱལ་དོན་གཅོད་གཉིས། ཁྲིམས་དོན་སློབ་སྟོན་པར་ཏོ་ལེན་ཊ་ནས་ཡིན་པའི་

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པ་མཡི་ཁལ་ཕེན་ཕལཏ་བཅས་བསྐོ་གཞག་མཛད་འདོན་གནང་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ལྡི་ལི་གསར་པའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་བརྒྱུད་༧གོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་ཚབ་མཇལ་འཕྲད་ཐོག་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་ཐད་ཀར་གྲོས་མོལ་བྱེད་རྒྱུ་ལས། དེ་མིན་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་དང་། སྐུ་ཞབས་མཡི་ཁལ་སོགས་ཚོགས་མི་རྣམས་ངོས་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་མིན་པའི་བརྡ་ལན་བྱུས་ཡོད། ཕྱི་ཉིན་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མས་གྲོས་མོལ་བྱ་ཡུལ་དང་། དུས་ཚོད་འདེམས་ན་འགྲིགས་ཞེས་དང་། གྲོས་མོལ་པེ་ཅིང་ངམ། ཧོང་ཀོང་། ཡང་ན་ཕྱི་རྒྱལ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་གཞུང་ཚབ་གཙོ་བོའམ། ཡན་ལག་གང་རུང་ལ་བྱུས་ན་འགྲིགས། ཡང་། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མར་ས་གནས་དེ་ཚོའི་ནང་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུར་ཐུགས་བབས་མེད་ན། ཁོང་ནས་ས་གནས་གཞན་གང་ཡང་འདེམས་ན་འགྲིགས་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུར་ཆ་རྐྱེན་གསུམ་བཏོན་ཡོད་པ་སྟེ།

༡༽ བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་མི་སྣ་མཉམ་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་མིན་པ་དང་།

༢༽ གྲོས་མོལ་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་མི་སྣ་ཞུགས་མི་ཆོག་པ།

༣༽ སི་ཏས་སི་སྤྲག་གྲོས་འཆར་ནང་བོད་རང་བཙན་བློས་བཏང་མེད་པས་

དེ་དག་གྲོས་མོལ་གྱི་གྲོས་གཞིའི་ཁོངས་སུ་འཇོག་རྒྱུ་མིན་པ་སོགས་འཁོད་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་འདུན་པ་ཡོད་པའི་བརྡ་ལན་འབྱོར་འཕྲལ་བོད་གཞུང་ནས་དགའ་བསུ་ཞུས་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྔོན་འགྲོའི་ཆ་རྐྱེན་བཏོན་པ་ཁག་ལ་ཁས་ལེན་གནང་ཐབས་མེད་ཀྱང་། བོད་གཞུང་ནས་ཕན་ཚུན་བར་དོན་

གནད་མང་པོ་ཞིག་གི་ཐད་བསམ་ཚུལ་དང་། ལངས་ཕྱོགས་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐད་ཀར་གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་སེལ་རྒྱུར་གྲ་སྒྲིག་ཨང་བསར་ཡོད་པའི་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༤ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༣༥ ཉིན་བོད་གཞུང་ནས་ལྷི་ལི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ལ་འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ཕྱི་ཟླ་ ༡ པོའི་ནང་སྲུད་སི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་ནི་ཞར་བཀའ་མོལ་འགོ་འཛུགས་གནང་འདོད་ཡོད་སྐོར་གསུངས་པ་དང་། དེ་ནས་ཆུ་ཚོད་ཁ་ཤས་རྗེས་སུ་བོད་གཞུང་ལྷི་ལི་སྐུ་ཚབ་དོན་གཅོད་ཁང་ནས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།

༼སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་སྐབས་དེར་པེ་ཅིང་དུ་སྡོར་དོན་ཐོག་ཕེབས་ཡོད་པར་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཕྲུའུ་ཀྲང་ཡང་མིན་ཕུས་འབྲེལ་བ་ཞུས་ཏེ་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་བཀའ་མོལ་གནང་ཡུལ་དང་། སྐུ་ཚབ་མི་སྣའི་མཚན་གཞུང་ཁྲབ་བསྒྲགས་གནང་བ་རྣམས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དེ་སྔོན་ཆ་རྐྱེན་བཏོན་པ་ཁག་དང་འགལ་ཚུལ་བརྗོད་པ་དང་། སྐུ་ཚབ་ཚོགས་མི་ཚོ་རྒྱུན་དུ་ཁ་བྲལ་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་ཡིན་པར་བརྟེན་ཁོང་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་མིན་ལུགས། དེ་བཞིན་གྲོས་མོལ་བྱེད་ཡུལ་པེ་ཅིང་ངམ། ཧོང་ཀོང་གང་རུང་ལ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད། ད་དུང་ཁོང་ནས། སི་ཊས་སི་སྟག་གྲོས་འཆར་གྱི་དོན་ཚན་ཁ་ཤས་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ངོས་ལེན་མེད་ཀྱང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་བཀའ་མོལ་གནང་སྐོ་སེལ་མ་ཐུབ་པ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༤ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༤ ཉིན་ལྷི་ལིའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ནས་ཡང་མིན་ཕུའི་སྐད་ཆར་འགྱུར་བ་བཏང་བའི་བརྡ་ལན་ཞིག་སྤྲད་ཡོད་པ་སྟེ། སི་ཊས་སི་སྟག་གི་གྲོས་འཆར་ཁས་ལེན་རྩ་བ་ནས་བྱ་ཐབས་མེད་པ་དང་། བོད་མིའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པའི་མི་སྣ་དང་། ཧོ་ལན་ཊ་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པ་བཅས་ངོས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མེད་སྐོར། ༼གོང་ས་མཆོག་ནས་སྐུ་ཚབ་རྣམ་པའི་

མཚན་གཞུང་དང་། གྲོས་མོལ་གནང་ཡུལ་གྱི་ས་གནས་ཕྱིར་བསྒྲགས་གནང་བ་འདི་ཉི་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་གྲོས་མོལ་བྱེད་རྒྱུའི་འདུན་པ་མེད་པ་མཚོན་གྱི་ཡོད་ལུགས་སོགས་སྐྱོན་འཛུགས་ཤུགས་ཆེ་བྱས་ཡོད།

དེའི་ཟླ་བ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་གློ་བུར་དུ་གདན་ས་བཀྲིས་ལྷུན་པོར་དགོངས་པ་ཆོས་དབྱིངས་སུ་ཐིམ་པའི་ཡིད་ཤིན་ཏུ་སྐྱོ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༧ ཉིན་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས། ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་པེ་ཅིང་དུ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་དགོངས་རྫོགས་མཆོད་སྤྲིན་གྱི་མཛད་སྒོ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། དེར་༧གོང་ས་མཆོག་ཕེབས་རྒྱུའི་གདན་ཞུ་ཞུ་ཡོད། སྐབས་དེར་མགྲོན་བཏང་ཞུ་བའི་དུས་ཚེས་ནས་མཛད་སྒོ་འཚོག་རྒྱུའི་དབར་བདུན་ཕྲག་གཅིག་གི་དུས་ཚོད་མ་གཏོགས་མེད་སྐབས། ཆིབས་སྒྱུར་གལ་ཆེ་དེ་ལྟ་བུའི་གྲ་སྒྲིག་ཆེད་དུས་ཚོད་ཉུང་དྲགས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་༧གོང་ས་མཆོག་ཕེབས་ཐུབ་མེད། འོན་ཀྱང་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་བོད་ནང་མཆོད་འབུལ་ཆེད་མི་བཅུ་ལས་གྲུབ་པའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་ཡོད་སྐོར་གསུངས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མཆོད་འབུལ་རྒྱ་ཆེ་དེ་འདྲ་བྱ་རྒྱུའི་སྟོར་ལམ་མེད་པ་དང་། སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པའི་ནང་བཀའ་ཤག་གི་མི་སྣ་གཉིས་འདུག་པ་དེ་དག་ཁས་ལེན་བྱེད་ཐབས་མེད་ལུགས་བརྗོད་ཡོད། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་བཀའ་བློན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཕྱིར་འཐེན་གནང་སྟེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་བསྐྱར་དུ་འབྲེལ་བ་གནང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༧ ཉིན་ལྡི་ལིའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ནས་བཏང་ལན་བྱས་པའི་ནང་། སྐུ་ཚབ་མི་སྣ་གཉིས་སམ། གསུམ་བཏང་ན་འགྲིགས་པ་དང་། ཁོང་རྣམས་ཀྱང་བཀྲིས་ལྷུན་པོར་ཐད་ཀར་ཕེབས་ནས་མཆོད་འབུལ་གྲུབ་མ་ཐག་རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད། ད་དུང་ཁོ་པ་ཚོས་ལྷ་སའི་ནང་མི་མང་ནས་རྒྱ་ཀོལ་ལས་འགལ་སློལ་བ་བཙན་བྱོལ་བོད་

གཞུང་ནས་ངན་བསྐུལ་བྱས་པ་དང་། ལྷག་པར་གསང་བའི་ཐོག་བོད་ནང་དྲག་པོའི་གོ་མཚོན་བརྡང་ལུགས་ཀྱི་ཁྲུངས་མེད་སྐྱོན་འཛུགས་བྱས་ཡོད། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་སྐྱོན་འཛུགས་དེ་ཚོར་གཞི་རྩ་མེད་ལུགས་དང་། དེ་ལྟར་དངོས་འབྲེལ་ཡིན་ན་དཔང་རྟགས་སྟོན་དགོས་ཞེས་ལན་འདེབས་གནང་ཡོད། གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གིས་རྐྱེན་པས་སྐུ་ཚབ་མི་གཉིས་སམ། གསུམ་དེ་ཡང་གཏོང་ཐུབ་མེད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གནམ་བདེ་སྒོ་མོ་ཆེའི་མང་གཙོའི་ལས་འགུལ་ལ་དྲག་གནོན་བྱས་རྗེས་ལི་ཕང་དང་། རྒྱ་ནག་གི་དབུ་ཁྲིད་མཁྲིགས་བཟུང་ཅན་ཚོའི་དབང་ཆ་སྲ་བརྟན་དུ་ཕྱིན་ཡོད། དེ་ནས་ལོ་གཉིས་རྗེས་ཀུན་གོང་ས་མཆོག་གིས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན་གནང་རྒྱུའི་ཐད་མཉམ་རོགས་གནང་འདོད་ཡོད་པའི་དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གནང་བའི་ལན་དུ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས། ཕྱི་རོལ་མི་སྣས་ཐེ་བྱུས་མི་དགོས་ཞེས་བརྗོད་ཡོད། དེ་བཞིན་ཀུན་གོང་ས་མཆོག་ནས་སྒྲུ་མཐུད་བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་ལམ་བསྐྱར་གསོ་གནང་རྒྱུའི་གྲོས་འཆར་ཁ་ཤས་བཏོན་ཡོད་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བདག་སྤྲོད་བྱས་མེད།

ཀུན་གོང་ས་མཆོག་ནས་གུ་ཡངས་དཀྱིལ་ཆེའི་གཉིས་ཕན་གྱི་དགོངས་བཞེད་ལྟར་བོད་རྒྱ་གྲོས་མོལ་ཡོང་ཐབས་སུ་སྐུལ་འདེད་རྒྱུན་མཐུད་གནང་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་དམར་འགོ་ཁྲིད་པས་དོན་དམ་གྱི་བདེ་ལན་ཞུས་མེད་པར་བརྟེན་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ནང་བསམ་ཚུལ་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཕྱི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༢ ཉིན་མི་མང་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ནས། རྒྱ་གཞུང་འགོ་ཁྲིད་ཚོའི་རྣམ་འགྱུར་ལ་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞིག་མ་ཕྱིན་བར་དུ་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཕར་ཐད་ཀའི་འབྲེལ་བ་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་གྲོས་ཆོད་བཞག་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཀུན་གོང་ས་མཆོག་གི་མཛད་ཕྱོགས་ཀྱི་དགོངས་གཞི་ལྟར། གལ་ཏེ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཐད་ཀར་རམ།

བརྒྱུད་ལམ་གཞན་ཐོག་ནས་ཚུར་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་བྱུང་ཚེ། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ནས་གྲོས་མོལ་ཐུས་འབུས་ཞེས་ཆ་རྐྱེན་མཁོ་འདོན་བྱས་ཡོད།

ཟླ་བ་གསུམ་གྱི་རྗེས་ལྷི་ལི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ནས་༧སྐུའི་གཅེན་པོ་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་མཇལ་འཕྲད་ཀྱིས་དེ་སྔོན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་དོན་ཐོག་སྙིང་ཞེན་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་འཛིན་ཡོད་ཀྱང་། ད་ཆ་བོད་མིའི་ཐོག་ནས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལ་བསམ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་གོམ་པ་བརྒྱབ་ཚེ། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཀྱང་གུ་བཤངས་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་གནས་དང་། རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་པེ་ཅིང་དུ་གྲོས་མོལ་གྱི་རྩོག་ཞིབ་གནང་བར་མགྲོན་འབོད་བྱས་ཡོད། དེར་བརྟེན་སྐུ་ཞབས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གི་བཀའ་འཁྲོལ་ཐོབ་འཕྲལ་ཕྱི་ཟླ་ ༦ པའི་ནང་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་པ་རེད།

སྐུ་ཞབས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་རྗེས་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་དང་མཉམ་དུ་བཀའ་མོལ་ཇི་བྱུང་རྣམས་སྣན་སེང་ཞུས་པའི་ཐོག་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ནས་བགྲོ་གླེང་གནང་བ་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཚུར་བཤད་པའི་སྐད་ཆ་ནི། ༧གོང་ས་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ལ་སྐྱོན་འཛུགས་ཀྱི་རེའུ་མིག་ལྔ་བུ་ཞིག་ལས། དེའི་ནང་གུ་བཤངས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཏིལ་འབྲུ་ཙམ་མཐོང་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱོགས་བསྡོམས་གནང་ཡོད།

༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚོར་གནས་ཚུལ་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་གོ་བདེ་མ་འཕྲོད་པའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་པར་གཟིགས་ཏེ་ལོ་དེའི་ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ ཉིན་ཏིང་ཞའོ་ཕིང་དང་། ཅང་ཙེ་མིན་གཉིས་ལ་ཐད་ཀར་ཕྱག་བྲིས་ཤིག་གནང་བ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་དང་ཐུག་འཕྲད་སྐབས་གླེང་སློང་བྱས་པའི་དོན་གནད་ཁག་ལ་གསལ་བཤད་གནང་ཡོད། ༧གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་ཡིག་ནང་འཁོད་པར། ངོས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་གྲོས་འཆར་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་པར་བརྟེན། ད་ཆ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དོན་དམ་བོད་ཀྱི

མཉམ་གནས་ཐུབ་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་འདོན་དགོས། རྒྱ་གཞུང་ལ་བོད་རྒྱ་ནག་དང་མཉམ་དུ་སྡོད་དགོས་པའི་འདོད་པ་ཡོད་ན། མཉམ་དུ་སྡོད་ཐུབ་པའི་ཆ་རྐྱེན་རྣམས་རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ནས་བསྒྲུབ་དགོས་པ་དང་། བོད་མི་ར་དགོས་ངེས་ཀྱི་གྲོབ་ཐང་འདོད་བློ་ཁེངས་པ་ཞིག་བྱུང་ན། རྒྱ་ནག་དང་མཉམ་དུ་བསྡད་ན་ཁེ་ཕན་ཆེ་བ་ཡོད་སྲིད་པ་ང་ཚོས་ཤེས་མི་ཐུབ་པ་མེད་ཅེས་དང་། ཡང་། བོད་རྒྱ་གཉིས་མཛའ་མཐུན་མཉམ་གནས་ཡོང་ཆེད་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་བྱེད་དགོས་ཡིན་ཞེས་རྩ་དོན་རགས་རིམ་ཞིག་གསལ་པོར་བརྗོད་ཆེ། ཕན་ཚུན་འགྲིགས་ཐབས་ཡོད་མེད་བསམ་གཞིགས་ཐག་གཅོད་བྱེད་བདེ་ཡོང་ངེས་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད།

ལྷོ་ཁ་སྔ་མ་རུ། བཟོ་ཁ་ལ་ཞི་བའི་སྨན་པ་གང་ཉིད་ཀྱི་ཆུ་བ། ཆེ་ཀྱི་སྐབས་ཆེན་དགོངས་གཞི་རྣམས་རྒྱ་

༧གོང་ས་མཆོག་ནས་གང་ཉིད་ཀྱི་ཐབས་ཆེན་དགོངས་གཞི་རྣམས་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚོར་གསལ་བཤད་གནང་ཆེད་སྐུ་ཚབ་མི་གསུམ་གཏོང་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་གནང་བར། རྒྱ་གཞུང་ནས་སྐུ་ཚབ་མི་གཉིས་ཁས་ལེན་ཞུས་པ་ཁོང་གཉིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ཕྱི་ཟླ་ ༨ པའི་ནང་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་དབུ་ཁྲིད་མཉམ་བཀའ་མོལ་གནང་སྐབས་རྒྱ་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་མཁྲིགས་བཟུང་རྣམ་འགྱུར་ལ་འགྱུར་བ་སྤྱི་ཙམ་ཕྱིན་མེད་པའི་ངེས་པ་གསལ་པོ་ཉིད་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

དེར་བརྟེན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོའི་༧གོང་ས་མཆོག་གི་གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་གྱི་ཡོངས་ཁྱབ་གསུང་འཕྲིན་ནང་། ད་ཆ་ངོས་ནས་འབད་བརྩོན་བྱས་པ་ལྟར་གྲོས་མོལ་དོན་དང་ལྡན་པའི་གྲུབ་འབྲས་ཤིག་མ་བྱུང་བའི་ཁར། བོད་ནང་གི་གནས་སྟངས་ཀྱང་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་མེད་པར་ངོས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ངོས་ནས་རྒྱ་མིར་བསྟུན་མཁས་ཀྱིས་བོད་རང་བཙན་རྩོད་ལེན་མ་བྱས་སྐབས་བོད་ཕྱི་ནང་དུ་བློ་ཕམ་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་འདུག་ཅེས་གསུངས་ཡོད།

ལོ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་ཞྭ་སེར་སྒོང་ས་མཆོག་དང་། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྲུགས་རྐྱེན་རྩ་མེད་གཏོང་རྒྱུའི་དྲག་གནོན་གྱི་ལས་འགུལ་ཤུགས་ཆེ་སྤེལ་འགོ་བཙུགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོའི་ལོ་མཇུག་བོད་ནང་ཞྭ་སེར་སྒོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་དཔར་མཐོང་གྲོལ་རིན་པོ་ཆེ་དད་རྟེན་དུ་ཉར་མི་ཆོག་པའི་བཅའ་བཀའ་བཏང་སྟེ་སྐུ་དཔར་ཉར་མཁན་དང་། སྨྲ་འཛིན་འཁོར་ཐག་དང་། བརྙན་ཕབ་ཉན་བཤུ་བྱེད་མཁན་ལ་ལོ་དྲུག་ནས་བདུན་བར་གྱི་བཙོན་འཇུག་གི་ཉེས་ཆད་བཏང་ཡོད། དེ་བཞིན་ཞྭ་སེར་སྒོང་ས་མཆོག་ལ་དེ་སྔ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་ལས་ལྷག་པའི་ཚིག་རྩུབ་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་མཚན་སྨད་ཞུ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཕྱི་ཟླ་ ༨ པའི་ནང་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཁི་ལིན་ཊོན་དང་། ཅང་ཙེ་མིན་རྣམ་གཉིས་པེ་ཅིང་དུ་ལྷན་འཛོམས་ཀྱིས་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས་ཤིག་གནང་བ་དེའི་སྐབས་ཁི་ལིན་ཊོན་གྱིས་ཅང་ཙེ་མིན་ལ་ཞྭ་སེར་ཨ་ཧྲུ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་གྲོས་མོལ་གནང་དགོས་སྐོར་གསུངས་པའི་ལན་དུ་ཅང་ཙེ་མིན་ནས། ཨ་ཧྲུ་ལའི་བླ་མས་ཡོངས་ཁྱབ་ཐོག་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཆ་ཤས་ཡིན་པ་དང་། ཐེ་ཕན་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་ཞལ་བཞེས་གནང་ན། གྲོས་མོལ་གྱི་སྒོ་མོ་ཕྱེ་ མུས་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད། དེ་ནི་ཐེ་ཕན་གྱི་གནད་དོན་གྲོས་མོལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་ཐོག་ཁ་སྔོན་བྱས་པ་ཐོག་མ་དེ་ཡིན།

སྲིད་འཛིན་ཁི་ལིན་ཊོན་ནས་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་སྒོ་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཞྭ་སེར་མཆོག་དང་ལྷན་དུ་གྲོས་མོལ་འགོ་འཛུགས་དགོས་པའི་འབོད་སྐུལ་གནང་བ་དང་། སྲིད་འཛིན་ཅང་ཙེ་མིན་གྱིས་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་དགོས་པའི་གནད་དོན་གལ་ཆེ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་བཅས་ལ་བཅན་བྱོལ་བོད་གཞུང་གིས་བསྔགས་བརྗོད་གནང་ཡོད་ཀྱང་། ཐེ་ཕན་གྱི་གནད་དོན་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་། ཐེ་ཕན་མི་མང་ནས་གོ་བསྡུར་གྱིས་སེལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་

པ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད། དེ་རྗེས་ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་འགོང་ས་མཆོག་ནས་གསུང་བཤད་ཅིག་ནང་གསུང་དོན། ངོས་ནས་བོད་རང་བཙན་རྩོད་ཀྱི་མེད་པར་མ་ཟད། བོད་རྒྱ་ནག་ནས་ཁ་བྲལ་གཏོང་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་ཡང་སྤེལ་གྱི་མེད། ངོས་ནས་བོད་མི་མང་ལ་སོ་སོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་། ལམ་ལུགས་གཅེས་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་དོན་དམ་རང་སྐྱོང་གི་ཐོབ་ཐང་ཞིག་དགོས་པའི་རྩོད་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངོས་རང་སྒེར་ལ་ཐོབ་ཐང་དང་། གོ་གནས་གང་ཡང་མི་དགོས། བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་རྗེས་ངོས་ནས་གཞུང་གི་གོ་གནས་སོགས་གང་ཡང་ལེན་རྒྱུ་མིན་ཞེས་ལོ་མང་སྔོན་ནས་ཆིག་ཐག་ཆོད་པོས་བརྗོད་ཡོད། ངོས་ནས་སྔོན་པའི་དབུ་མའི་ལམ་གྱིས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གོང་བུ་གཅིག་གྱུར་དང་། བརྟན་ལྷིང་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་གི་ཡོད་པར་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཞི་རྩའི་ཐབས་ལམ་དེ་དག་ལོ་རབས་བདུན་ཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་ནས་བསམ་བློ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན། སྐབས་དེ་དུས་རྒྱ་ནག་ནང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་བྱེད་བཞིན་པར་བརྟེན་ཕན་ཚུན་ལམ་སེང་གྲོས་མོལ་ཡོང་རྒྱུའི་རེ་བ་མེད་པ་ཞིག་རེད། ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་རྒྱང་རིང་པོའི་ཁེ་ཕན་བསྒྲུབ་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་འདི་རང་ཡིན་པར་ངེས་པ་རྙེད་སྟབས་ངོས་ནས་ཐབས་ལམ་འདི་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཡིན་ཞེས་དང་།

འདས་པའི་ལོ་ངོ་ ༩༠ ཙམ་གྱི་ཉམས་མྱོང་ནས་བོད་རྒྱའི་དབར་དོགས་གཞི་གཏིང་ཟབ་བཟོས་ཡོད་པ་དེ་ནི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟའི་དོགས་གཞི་དེ་ལམ་སེང་ཉིན་གཅིག་གཉིས་ནང་མེད་པ་བཟོ་མི་ཐུབ་པ་དེ་ཡང་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། དོགས་གཞི་དེ་ཕན་ཚུན་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་ཐོག་ནས་གྲོས་མོལ་བྱས་ན་མེད་པ་བཟོ་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན། སྲིད་འཛིན་ཅང་ཙེ་མིན་གྱིས་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་བརྗོད་པར་ངོས་རང་ནས་དེ་ལྟར་

བྱེ་རྒྱུར་གྲ་སྒྲིག་ཨང་བསར་ཡོད། ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕྱོགས་ལ་མཛའ་མཐུན་གྱི་བསམ་བློ་དང་། འཚེ་བ་མེད་པ། འགྲིགས་འཛུགས་བྱེད་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་དམ་བཅའ་བརྟན་པོ་ཡོད་ན་ད་ཆ་མཉམ་རུབ་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་ནང་ཞི་བདེ་དང་། བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བ་དང་། བོད་རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་བར་མཐུན་འབྲེལ་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་གཏན་འབྲེལ་ལམ་ཞིག་བསྐྲུན་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད།

༧གོང་ས་མཆོག་ནས་བཀའ་མོལ་འདི་གནང་བའི་ཉིན་མོ་དེ་ར་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་གི་མདུན་ཤོག་ཏུ་དཔྱད་གཏམ་ཞིག་སྤེལ་བའི་ནང་། ༧དྷ་ལའི་བླ་མས་མགོ་བདེ་དྲན་འཁྲུལ་གནང་བ་དང་། བོད་ཀྱི་གནད་དོན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་དྲིལ་བསྒྲགས་གནང་བ་དེས་གྲོས་མོལ་གནང་རྒྱུའི་ཐད་ཁོང་ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་འདུན་པ་མེད་པ་དང་། ཁོང་གིས་ཐབས་བྱུས་ལ་འགྱུར་བ་བཏང་བ་ལས། བོད་རང་བཙན་གྱི་ལངས་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་བ་རྩ་བ་ནས་བཏང་མེད་ཅེས་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་ཕ་རན་སི་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ལེ་ཕི་ག་ཞོ་ཞེས་པའི་ནང་། ཅང་ཅེ་མིན་གྱིས་གྲོས་མོལ་ཐད་དེ་སྔ་བཏོན་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཐོག་༧དྷ་ལའི་བླ་མས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ནི་རྒྱ་ནག་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཁྲིམས་མཐུན་ངོ་བོ་མཚོན་པའི་སྐུ་ཚབ་ཡིན་པར་ངོས་ལེན་གྱིས་ཡོངས་གྲགས་གསལ་བཤད་གནང་དགོས་ཞེས་སྐར་ཡང་ཆ་རྐྱེན་གསར་པ་ཞིག་བཏོན་ཡོད། ལོ་དེའི་ཟླ་ ༡༢ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་ཆ་ཚང་སྒྲོ་བཀྱབ་པ་རེད།

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་རྒྱལ་ལོ་དོན་གྲུབ་ལགས་རྒྱ་ནག་ཏུ་སྙེར་ངོས་ནས་ཕེབས་དགོས་པའི་མགྲོན་བརྡ་ཕུལ་ཡོད། ཁོང་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས་སྐབས་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔོན་རིགས་གསུམ་

དང་མཉམ་དུ་བཀའ་མོལ་བྱུང་འདུག་པ་དེ་ནི་“འགོང་ས་མཆོག་ཆ་ཀྱེན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕེབས་དགོས་པ་ལས། རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་སེལ་རྒྱུའི་འདོད་པ་རྩ་བ་ནས་མེད་པའི་རྣམ་འགྱུར་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད།

འོན་ཀྱང་“འགོང་ས་མཆོག་གི་ངོས་ནས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞི་བའི་གྲོས་མོལ་ཐོག་ནས་སེལ་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་དང་། དགོངས་གཞིར་འགྱུར་བ་མེད་པར་མཐའ་འཁྲུངས་གནང་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༩ པར་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་རྒྱུའི་ཐོག་དགོངས་པ་བཞེས་སྣང་ས་ཞིབ་ཕྲ་འཁོད་པའི་ཕྱག་བྲིས་ཤིག་དང་། དེའི་བརྗོད་དོན་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་ཆེད་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་གནང་རྒྱུའི་ཐུགས་འདུན་གསལ་སྟོན་གནང་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་དགོངས་ཚུལ་དེ་ར་ཡང་བདག་སྤྲོད་བྱས་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་བོད་ལྗོངས་ལྷུང་འཕྲིན་ཁང་ནས་སྤེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་ཟེར་བའི་འགོ་གཙོའི་གྲས་ལེགས་མཆོག་ནས་གསར་འགོད་པ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་དོན། བོད་ལ་གང་ཅིའི་ཐད་ནས་མི་རིགས་ས་ཁོངས་རང་སྐྱོང་ལག་ལེན་དངོས་སུ་བསྟར་བ་མཆོན་གྱི་ཡོད།... ཏཱ་ལས་ངེས་པར་དུ་བོད་རང་བཙན་ཟེར་བའི་འདོད་ཚུལ་དོར་བ་དང་། མེས་རྒྱལ་ཁ་བྲལ་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་མཚམས་བཞག་ནས། བོད་ནི་ཀྲུང་གོའི་ཁ་བྲལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། ཐེ་ཝན་ནི་ཀྲུང་གོའི་ཞིང་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་ཁས་ལེན་པ། ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་གཞུང་ནི་ཀྲུང་གོ་ཡོངས་ཀྱི་ཁྲིམས་མཐུན་སྲིད་གཞུང་གཅིག་པོ་དེ་ཡིན་པར་ཡོངས་བསྒྲགས་བྱེད་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་འདྲ་བྱེད་ཐུབ་ཚེ་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཏཱ་ལ་དང་། ཁོང་པ་མི་སྣེར་གྱི་མདུན་ལམ་ཐད་གྲོས་མོལ་གནང་གི་རེད།” ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་དེ་ནས་གང་ཞིག་རྟོགས་ཐུབ་ཅེ་ན། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ལ་ད་ལྟའི་མིང་ཙམ་གྱི་རང་སྐྱོང་ཟེར་བ་དེ་ལས་ལྷག་པ་ཞིག་སྤྲོད་ཐུབ་

ཐབས་མེད་པ་དང་། དོན་དངོས་ཨ་གོང་ས་མཆོག་ཨ་སྐྱ་སྐེར་གྱི་གནད་དོན་གཅིག་པུ་ལས། བོད་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་མདུན་ལམ་སྐོར་གྲོས་མོལ་བྱེད་འདོད་མེད་པ་སྣང་ཡང་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད།

ཇོ་དོན་བོད་རྒྱའི་གྲོས་མོལ་གྱི་འཕེལ་རིམ་ལ་ཕྱི་མིག་ཅིག་བལྟས་ཚེ། ཕན་ཚུན་བསམ་ཚུལ་མ་མཐུན་པའི་རྩ་དོན་གཙོ་བོ་དེར་འགྱུར་བ་སྤུ་ཙམ་ཕྱིན་མེད་པ་མཐོང་ཐུབ། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཕྱོགས་ནས་ཨ་གོང་ས་མཆོག་ཨ་སྐྱ་སྐེར་གྱི་གནས་བབ་དང་། གང་གི་རྗེས་འཇུག་གམ་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་མི་སྣར་འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན་དང་། ལས་ཀ་གོ་སྒྲིག་བྱེད་རྒྱུ་གཅིག་པུའི་ཐད་གྲོས་མོལ་དགོས་པ་མ་གཏོགས། བོད་ནང་གི་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་ལ་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་ངོས་འཛིན་ཙམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་རེད། ཨ་གོང་ས་མཆོག་དང་། བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་ངོས་ནས་བོད་ནང་གི་རྒྱ་ཆེའི་མི་མང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་རྒྱུ་ཁོ་ནའི་ཐད་གྲོས་མོལ་དགོས་པ་ལས། ཨ་གོང་ས་མཆོག་ཨ་སྐྱ་སྐེར་དང་། བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་མི་སྣར་དམིགས་བསལ་ཐོབ་ཐང་གང་ཡང་དགོས་ཀྱི་མེད་པའི་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་འཛིན་གྱི་ཡོད།

གལ་ཆེའི་རྩ་དོན་འདི་སྐོར་ཨ་གོང་ས་མཆོག་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ལོར་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་བའི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་། རྩ་ཁྲིམས་སྙིང་དོན་ཞེས་པའི་ནང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་འདི་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ལ་བསྒྱུར་རྒྱུ་མིན་པའི་གནས་ཚུལ་འཁོད་ཡོད། དེ་ཡང་ཨ་གོང་ས་མཆོག་ནས་མ་འོངས་བོད་ལ་རང་དབང་བྱུང་ཚེ། འཕྲལ་མ་ཉིད་དུ་ཨ་གོང་ས་མཆོག་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྐུ་དབང་རྣམས་མི་མང་ནས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་གཞུང་ལ་གནང་རྒྱུ་དང་། བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་ཕྱིར་བསྡུ་གནང་རྒྱུ། བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་གི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་བོད་ནང་ཡོད་པའི་བོད་མིས་འཁུར་དགོས་སྐོར་གསལ་པོ་འཁོད་ཡོད།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚོས་གནས་ཚུལ་དེ་དག་རྩ་བར་མ་ཐོས་པ་ལྟར་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་ནང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཁག་སྨྱུ་མཐུད་མཐའ་འཁྱོངས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་ཙམ་ཅེ་མིན་གྱིས། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྲག་ལྔག་བཞུགས་མི་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་རིང་དུས་ཚོད་འབུད་རྒྱག་གཏོང་ཐུབ་ཚེ། བོད་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པར་འགྱུར་རྒྱུ་རེད་ཅེས་ནང་ཁུལ་ཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་ནང་བཤད་ཡོད།

རྒྱ་ནག་གི་གཞོན་ནུ་ཤེས་ཡོན་ཅན་མང་པོས་སྲིད་བྱུས་དེ་ནི་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀར་ཕུགས་སུ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་འབར་རྫས་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་ནག་ནང་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་རྩོམ་པ་པོ་ཞིག་གིས་རྩོམ་ཡིག་སྤེལ་བའི་ནང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཁམས་བདེ་བཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་འདི་ཟིན་ཏེ་གྲོས་མོལ་འཕྲུལ་མར་འགོ་འཛུགས་དགོས་པ་དང་། དེ་མིན་རྗེས་སུ་བོད་རྒྱ་ནག་ནས་ཁ་བྲལ་འགྲོ་རྒྱུར་སུས་ཀྱང་འགོག་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་དང་། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ནི་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་མཁན་གྱི་ལྡེ་མིག་ཡིན་གཤིས། དུས་ཚོད་འབུད་རྒྱག་གཏོང་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་དེས་རྒྱ་ནག་དང་། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་གཉིས་ཀར་ཁེ་ཕན་མེད་ཅེས་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱས་ཡོད།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚོས་ད་ལྟ་བར་གྲོས་མོལ་ཐོག་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་གོམ་པ་གང་ཡང་བརྒྱབ་མེད་པའི་ཁར། བོད་ནང་དྲག་གནོན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ་དང་། ༧གོང་ས་མཆོག་ལ་མཚན་སྨད་སྨྱུ་མཐུད་ཞུ་བཞིན་ཡོད་པའི་སྐབས་ཡིན།།

ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ།

༄༅། །ནུབ་བྱང་རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་ཆིངས་སྒྲིག་འཛུགས་ནས་ཀོ་སོ་ཕོའི་དཀའ་རྙོག་དྲག་འཐབ་ལ་བརྟེན་ནས་སེལ་བའི་བྱ་ཐབས་སྤྱད་པ་དེས་རྒྱ་གཞུང་དབང་འཛིན་པ་ཚོར་བོད་དང་། ཤར་ཏུར་ཀིསྟན་གཉིས་ཀྱི་མི་རིགས་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་ཐབས་སུ་ནུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནས་དྲག་པོའི་ཐེ་བྱུས་ཡོང་སྲིད་པའི་དངངས་འཚབ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ པའི་ནང་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་དབང་འཛིན་པའི་ཐད་ཀའི་བཀོད་འདོམས་འོག་བོད་དང་། ཤར་ཏུར་ཀིསྟན་གྱི་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་ཚོགས་ཆུང་ཞིག་ཟུར་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པ་སྐབས་བཅོ་ལྔ་པའི་ཚོགས་ཆེན་བཞི་པའི་ཐོག་ནུབ་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ནང་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་མི་རིགས་ཁག་མང་བའི་ནུབ་རྒྱུད་ཁུལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དུས་བབ་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བའི་རེ་བ་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་ནག་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་འཆར་འགོད་པ་ཁྲན་ཏུང་ཧྲེང་ནས་འཆར་འགོད་བྱས་པའི་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ལས་འགུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི། རྒྱལ་མཚམས་མཐའ་སྲུང་སྲ་བརྟན་གོང་འཕེལ་དང་། ཀྲུང་གོའི་དཀྲར་འཛིན་སྐྱོབས་ཤུགས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ནང་གི་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་། མི་རིགས་བར་འགལ་ཟླའི་གནད་དོན་གཉིས་ལག་ཆར་བཟུང་ནས་ཀོ་སོ་ཕོའི་གནད་དོན་ལྟར། ཨེ་ཤ་ཡའི་མངའ་ཁུལ་ནང་དུའང་དྲག་པོའི་ཐེ་བྱུས་བྱེད་རྒྱུའི་རེ་ངན་ཁག་ཕམ་ཉེས་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།' པེ་ཅིང་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཕྱི་རྒྱལ་སློབ་དགེ་ཞིག་ནས། ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཀྱི་ལས་འཆར་དེ་ནི་དེ་སྔ་རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་རྣམས་དང་། དེ་རྗེས་གུང་བྲན་ཏང་

གིས་བཙན་བཟུང་བྱས་པའི་མངའ་ཁུལ་ནང་དབང་སྒྱུར་སྲུ་བརྟན་བཟོ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[1]

རྒྱ་གཞུང་གི་ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་བཅུ་པས་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་ཆེད་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་གཙོ་བོ་བཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ་ནུབ་ནས་ཤར་ལ་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་དབོར་འདྲེན་དང་། གཉིས་པ་ལྷོ་ནས་བྱང་ལ་ཆུ་བོ་འདྲེན་རྒྱུ། གསུམ་པ་ནུབ་ནས་ཤར་ལ་གློག་ཤུགས་ནུས་པ་འདྲེན་རྒྱུ། བཞི་པ་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ས་ཁུལ་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་བར་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུ་བཅས་ཡིན། རྣམ་གྲངས་བཞི་པོ་དེ་དག་ཐད་ཀར་རམ། ཡང་ན་གནས་ཚུལ་གཞན་བརྒྱུད་བོད་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༡ ནང་གི་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ཐོག་སྐབས་དེའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྲི་ཁྲབ་དྷྱང་ཆེ་ཁྲིན་ཁུའི་ཡོན་གྱིས་གཏམ་བཤད་སྤེལ་བར། གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོ་ནི་བོད་ཀྱི་ས་སྟེང་དང་། ས་འོག་གཉིས་ཀའི་རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་སྤོག་འདོན་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཤིག་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་འདུག གཤམ་དུ་བོད་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ནས་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་སྤོག་འདོན་གྱིས་རྒྱ་ནག་ཤར་ཕྱོགས་སུ་ནང་འདྲེན་བྱེད་རྒྱུ་དང་། བོད་ཀྱི་ལྷོ་ཆུ་བྱང་འདྲེན་གྱི་འཆར་གཞིའི་སྐོར་རོབ་ཙམ་འགོད་རྒྱུ་ཡིན།

ནུབ་རླངས་ཤར་འདྲེན་གྱི་ལས་འཆར་སྐོར།

ཉེ་བའི་ལོ་རབས་ནང་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་ཐད་མྱུར་ཚད་མགྱོགས་པོའི་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་དང་འབྲེལ་ནུས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ད་བར་རྒྱ་ནག་གི་བཟོ་ལས་འཛུགས་སྐྲུན་ནང་གཙོ་བོ་རྡོ་སོལ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན་ནས་དེའི་དུ་རླངས་ཀྱིས་སྐྱེ་ཁམས

ཁོར་ཡུག་ལ་འབབ་བཙོག་གི་གནོད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ཡོང་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཆར་འགོད་མཁན་ཁག་ནས་རྡོ་སྣུམ་དང་། རང་བྱུང་རླངས་རྫས་ཀྱི་ནུས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་སྤོག་འདོན་མཁོ་སྒྲུབ་བྱེད་རྒྱུ་ནི་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་བསམ་ཚུལ་བཏོན་ཡོད།[1] ད་ལྟ་རྒྱ་ནག་ནང་རྡོ་སྣུམ་གྱི་གསོག་ཚད་ལྡིང་ངེས་མེད་པར་བརྟེན་ཕྱི་རྒྱལ་ཁག་ནས་ཉོ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་རྒྱ་ནག་ནས་རྡོ་སྣུམ་ཀྲིན་ས་ཡ་ ༩༠ དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོར་ཀྲིན་ས་ཡ་ ༧༠ ཕྱི་ཕྱོགས་ནས་ཉོ་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད།[2] དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ཐད་མཁས་པ་ཚོས། མ་འོངས་རྒྱ་ནག་གི་ནུས་པའི་དགོས་མཁོ་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུའི་སྟོན་དཔག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་སྐབས། དཀའ་ངལ་དེ་དག་སེལ་ཆེད་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཤར་ཏུར་ཀི་སྟེན་གྱི་ཏ་རིམ་གསོང་ས་དང་། བོད་ཀྱི་ཚྭ་འདམ་གསོང་ས། ནང་སོག་གི་ཨོར་ཏོས་གསོང་ས་བཅས་ཀྱི་རྡོ་སྣུམ་མཁོ་འདོན་གྱི་འཛུགས་སྐྲུན་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་རྒྱུར་ཤུགས་སྣོན་ཆེན་པོ་རྒྱག་བཞིན་ཡོད།

ཉུབ་ཕྱོགས་ཤར་འདྲེན་གྱི་འཛུགས་སྐྲུན་རྣམ་གྲངས་ཁག་གཉིས་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གཅིག་ནི། ཤར་ཏུར་ཀི་སྟེན་གྱི་ཏ་རིམ་གསོང་སའི་རྡོ་སྣུམ་མཁོ་འདོན་འཛུགས་སྐྲུན་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་ཐོན་སྐྱེད་བྱས་ཏེ་ཧྲང་ཧེ་གྲོང་ཁྱེར་དུ་ནང་འདྲེན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་ལྕགས་དོང་སྤྱི་ལེ་ ༤༢༠༠ ཡོད་པ་ཞིག་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ལོ་གསུམ་ནང་ལེགས་གྲུབ་ཐུབ་པའི་འཆར་གཞི་བཟོས་ཡོད། ལྕགས་དོང་དེ་ཞིང་ཆེན་ཁག་དགུ་བརྒྱུད་འགྲོ་དགོས་པ་དང་། འགྲོ་གྲོན་རྒྱ་སྙོར་ཐེར་འབུམ་ ༡༢༠ གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་འདུག

རྣམ་གྲངས་གཉིས་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ཚྭ་འདམ་གསོང་སའི་སི་སྤྲད་ས་ཁུལ་གྱི་རྡོ་སྣུམ་མཁོ་འདོན་འཛུགས་སྐྲུན་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་ཐོན་སྐྱེད་

བྱས་ཏེ་ལན་ཀྲུའུར་ནང་འདྲེན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༤ ནང་ལྷུགས་རྡོང་སྤྱི་ལེ་ ༨༥༠ ཡོད་པ་ཞིག་སྒྲིག་སྦྱོར་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་ལེགས་གྲུབ་ཡོང་བ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་བརྗོད་ཡོད་པ་དང་། འགྲོ་གྲོན་ཨ་སྒོར་ས་ཡ་ ༣༠༠ གནས་རྒྱུ་ཡིན་འདུག ས་མཐོའི་བོད་དུ་གཏེར་ཁ་སྤྱོག་འདོན་དང་། འཚོལ་ཞིབ་ཀྱི་ལས་ཀ་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ནི་ཚྭ་འདམ་གསོང་སར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཚྭ་འདམ་གསོང་སའི་ས་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་ ༤༠༠ ནང་རྡོ་སྣུམ་གྱི་གསོང་ཁག ༡༦ དང་། རང་བྱུང་རླངས་རྫས་ཀྱི་གསོང་ཁག་ལྔ། རྡོ་སྣུམ་དང་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་གཉིས་འཛོམས་ཀྱི་གསོང་ཁག་གཅིག་བཅས་ཡོད།” གསོང་ས་དེ་ནས་ད་ལྟ་ལོ་རེར་རྡོ་སྣུམ་མ་བཙོས་རྒྱུ་ཆ་ཁྲིན་འབུམ་གསུམ་ཙམ་མཐོ་འདོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

ལྷོ་ཆུ་བྱང་འདྲེན་གྱི་འཆར་གཞི།

མི་འབོར་ཆེ་བའི་རྒྱ་ནག་བྱང་ཁུལ་ནང་ལོ་མང་རིང་ཆུ་མི་ལྡང་བའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། ལོ་རབས་མང་པོའི་ནང་ས་ཁུལ་དེར་ཞིང་ལས་ཤུགས་ཆེ་བྱེད་པ་དང་། མི་འབོར་འཕེལ་རྒྱས་ཆེ་བ། བཟོ་གྲྭ་རྒྱ་བསྐྱེད་ཆེ་བ་བཅས་བྱུང་བར་བརྟེན། ས་ཁུལ་གྱི་ཆུའི་ཐོན་ཁུངས་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་ཞིང་། ས་འོག་གི་ཆུ་ཁ་དམའ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་། ཚྭ་ཆུ་ཅན་དུ་གྱུར་པ། ཆུ་བོ་དང་མཚོ་རྣམས་སྐམ་པའི་གནས་ཚུལ་སོགས་བྱུང་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འགྱུར་ཞེས་པའི་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ནང་། རྒྱ་ནག་ཏུ་གྲོང་ཁྱེར་ ༦༦༨ ཡོད་པའི་ནང་ནས་ ༤༠༠ ལྷག་ཙམ་ལ་ཆུ་མི་ལྡང་བའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་ལུགས་དང་། མི་འབོར་ས་ཡ་ ༧༠༠ ཙམ་འབབ་བཙོག་ཅན་གྱི་འཐུང་ཆུར་བརྟེན་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ། དེ་བཞིན་གྲོང་གསེབ་ནང་གི་ཞིང་པར་ཆུ་དཀོན་

པའི་དཀའ་ངལ་འོག་ངོ་རྒོལ་གྱི་ཟིང་ཆ་ལངས་བཞིན་ཡོད་ལུགས་སོགས་འཁོད་འདུག

ཆུའི་གསོག་ཚད་ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་དེས་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ཇེ་ཞན་དུ་འགྲོ་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༥ ནས་བཟུང་ཕྱི་རྒྱལ་ནས་ལོ་རེར་ཟ་འབྲུ་ཁྲོན་ས་ཡ་ ༡༧༥ ཙམ་ཉོ་དགོས་ཆགས་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ཆུའི་དཀའ་ངལ་དེ་ནི་ཡེ་ཙིང་ནང་ཚོར་སྐྱེན་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེང་དུས་ནང་སོག་ཕྱོགས་ནས་ཡེ་ཙིང་དུ་ཐལ་རླུང་བརྒྱབ་རྒྱུ་མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་དེས་བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་བྱེ་ཐང་ཅན་དུ་འགྱུར་བཞིན་ཡོད་པའི་ཡང་ཡང་དྲན་བསྐུལ་གཏོང་གི་ཡོད། དཀའ་ངལ་དེ་དག་སེལ་ཐབས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ལྷོ་ཆུ་བྱང་འདྲེན་གྱི་འཆར་གཞི་བསྐྱར་གསོ་བྱས་པ་དང་། དེ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༢ ལོར་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་ཐོག་མའི་བསམ་བློ་བཏང་བའི་འཆར་འགོད་གྲས་ཤིག་ཡིན།

ལྷོ་ཆུ་བྱང་འདྲེན་གྱི་ལས་འཆར་ནང་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་གསུམ་ནས་ཆུ་ཁ་བསྒྱུར་རྒྱུའི་གྲས་ནས་ནུབ་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་ནི་འབྲི་ཆུ་སྟོད་དང་། རྒྱལ་རོང་རྒྱ་མོ་རྫ་ལ་ཆུ་གཉིས་རྨ་ཆུའི་ནང་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ཞིང་། རྨ་ཆུ་ནི་ནང་སོག་དང་། རྒྱ་ནག་བྱང་གི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་རྒྱུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དབུས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་ཤར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་གཉིས་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་དུ་ཡིན།

རྡོ་དོན་རྒྱ་ནག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་གཏམ་བཤད་ནང་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ཕྱོགས་བསྡོམས་བྱས་ཡོད་པ་ནི། འབྱུང་འགྱུར་ལོ་ཤས་ནང་ཕྱུ་ཏན་གྱིས་ཟི་ཁྲིན་ནས་གློག་ཐེད་སྤྲོད་དང་། ཧྲང་ཧེ་ནས་ཞིང་ཅང་ནས་ཐོན་པའི་རང་བྱུང་རླངས་རྫས་ཐེད་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ། ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་གྱི་མི་མང་རྣམས་ནས་ལྷ་སའམ། ཉི་འོད་གྲོང་ཁྱེར་ཁུལ་རི་ལི་བརྒྱུད་ཡོང་རྒྱུ་

དང་། རྒྱ་ནག་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་མི་མང་གིས་འབྲི་ཆུའི་རྒྱ་བཙུད་ལྡན་པའི་ཆུ་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་ལྟར། ལས་འགུལ་འདིས་རྒྱ་ནག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེན་མཆོན་པ་ཡིན་ཞིང་། དེས་བོད་མིར་ཕན་གྲོགས་ཡོང་རེ་རྩ་བ་ནས་མེད་པ་གསལ་པོར་ཤེས་ཐུབ་པ་ཡིན།།

ལྟུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་དང་། མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ།

༄༅། །དུས་རབས་ ༡༩ པའི་དུས་མཇུག་ཏུ་ཡོ་རོབ་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་པས་ཤེ་ཤ་ཡའི་ནང་ལྟུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་དོན་སྤེལ་བར་རྒྱ་ནག་ནས་ངོ་རྒོལ་ཤུགས་ཆེ་བྱུང་ཡོད།' རྒྱ་ནག་ཆིང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༧༧ ལོར་ཧྲང་ཧེ་ནང་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་སློབས་ཤུགས་ཀྱིས་ཐོག་མར་བསྐྲུན་པའི་རི་ལིའི་ལྟུགས་ལམ་ཉོས་ཏེ་རྩ་བཀོག་བཏང་བར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་ནང་ལྟུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༠ ལོར་རྒྱ་ནག་ཡི་ཧེ་ཚན་ངོ་ལོག་པས་པེ་ཅིང་ནས་ཐེན་ཅིང་བར་གྱི་ལྟུགས་ལམ་དང་། སྒྲོག་ཏར་འཕྲིན་གཏོང་གི་སྐུད་པ་རྣམས་རྩ་གཏོར་བཏང་བ་དང་། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་ཙེ་ཁྲིན་ནང་ལྟུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་ངོ་རྒོལ་འོས་ལངས་བྱུང་བ་འདི་ནི་ཆིང་གོང་མའི་རྒྱལ་རབས་མགོ་རྙིང་སློག་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། ཡོ་རོབ་མི་སེར་སྤྱིལ་བའི་རིང་ལུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་དུས་རབས་ནང་ཆིང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་དང་། མི་མང་གཉིས་ནས་རྒྱ་ནག་ནང་ཕྱི་རྒྱལ་བས་རི་ལིའི་ལྟུགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་བྱ་རྒྱུ་འདིས་རྒྱ་ནག་གི་རིག་གཞུང་དང་། རང་བཙན་གྱི་གནས་བབ་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། ད་ཆ་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་གི་རྗེས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དེ་བོད་ས་མཐོའི་ཐོག་བསྐྱར་ལོག་རྒྱུག་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་དམར་གྱི་ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་བཅུ་པའི་ནང་ (༢༠༠༡ ནས་༢༠༠༥) བོད་ཀྱི་དབུས་སུ་རི་ལིའི་ལྟུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འགོ་འཛུགས་བྱས་

ཡོད་པ་འདིས་བོད་མི་རྣམས་སེམས་འཚབ་ཆེན་པོའི་དཀའ་སྡུག་ནང་ལྷུངས་ཡོད། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་མཇུག་བོད་ས་མཐོའི་མདོ་སྨད་ས་ཁུལ་ནང་ལུགས་ལམ་བསྒྲུན་ནས་འཁྲིམ་འགྲུལ་གྱི་དྲ་བ་ཆགས་པ་དེས་ཨ་མདོའི་ནང་རྒྱའི་མི་འབོར་ཤིན་ཏུ་ཕོན་ཆེ་གནས་སྤོས་དང་། རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་གྱིས་མཚོན་བོད་མིའི་དཔལ་འབྱོར་དང་། སྐྱེ་ཚོགས། ཆབ་སྲིད་སོགས་ཀྱི་འཚོ་བར་གནོད་སྐྱོན་ཚབས་ཆེ་བཟོས་ཡོད། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་དུས་མཇུག་རྒྱ་དམར་ནས་ཤར་ཏུར་ཀི་སྟེན་ནང་ལུགས་ལམ་གསར་སྐྲུན་བྱས་པར་བརྟེན་དེ་ཚ་ཨུ་རུམ་ཆི་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་བྱང་རྒྱུད་དུ་རྒྱའི་མི་འབོར་ཕོན་ཆེ་གནས་སྤོ་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་འདི་རྒྱ་ནག་གི་ལྷོ་ནུབ་མཐའ་མཚམས་ཁུལ་དུ་གནས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཉེ་འཁོར་རྒྱལ་ཁབ་བར་རྒྱལ་མཚམས་སྤྱི་ལེ་ ༩༠༠༠ ལྷག་ཙམ་ཡོད་པར་བརྟེན་ལུགས་ལམ་བསྐྲུན་རྒྱུ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་སྲུང་དང་། གཅིག་གྱུར་སྲུ་བརྟན་ཡོང་རྒྱུར་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།[1] ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་ཅང་ཙེ་མིན་གྱིས་ཨ་རིའི་ནིའུ་ཡོག་ཊཡིམ་སིའི་གསར་འགོད་པར་བརྗོད་དོན། ལུགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐག་གཅོད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། ང་ཚོས་འཛུགས་སྐྲུན་དེ་ལེགས་སྒྲུབ་ཡོང་བར་འགྲོ་གྲོན་ཇི་ཙམ་གཏོང་དགོས་ཀྱང་གཏོང་རྒྱུ་དང་། གྲོང་གྲུན་ཕོག་ནའང་ཕྱིར་བཤིག་ནམ་ཡང་རྒྱག་རྒྱུ་མིན་ཞེས་བརྗོད་འདུག ཆབ་སྲིད་མཁས་པ་ཁག་དང་། ཕྱི་འབྲེལ་མི་སྣ་ཁག་གིས། ལུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་པ་འདིས་རྒྱ་ནག་ལ་དེ་ཁུལ་(བོད་) མི་མང་གི་ངོ་རྒོལ་ཟིང་འཁྲུག་རིགས་ཞོད་འཇགས་དང་། དེ་བཞིན་མཐའ་མཚམས་སུ་ཕྱིའི་ཉེན་ཁ་ཡོང་སྐབས་དམག་དཔུང་འཕྲལ་མར་གཏོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ད་བར་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ལུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཕེལ་ཕྱོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་སྐབས། བོང་ཚོས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་སྲུང་

དང་། བདེ་འཛུགས་ཀྱི་གནད་དོན་གཙོ་གནད་བཟུང་བ་ལས། དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ཐོག་བསམ་བློ་དེ་ཙམ་གཏོང་གི་མེད་པ་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ།[༣] རྒྱ་གཞུང་གི་ལོ་ལྔ་ཆན་གྱི་འཆར་གཞི་དང་པོ་ (༡༩༥༣ ནས་ ༡༩༥༧) དང་། གཉིས་པའི་ (༡༩༥༨ ནས་ ༡༩༦༢) ནང་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་མང་ཆེ་བ་ཤར་ཧྲུར་ཀི་སྟེན་དང་། ཡུ་ནན། ཀོང་ཤི། ཕུའུ་ཅན། ནང་སོག ཉིང་ཤ། ཀན་སུའུ། ཨ་མདོ་བཅས་ས་ཁམས་དང་། མངའ་ཁུལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེ་བའི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་བྱས་ཡོད།

བོད་ནང་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་རིམ།

བོད་ས་མཐོ་རི་ཕྱིའི་ལྕགས་ལམ་གྱི་དྲ་བ་འཛུགས་རྒྱུའི་ཐོག་མའི་བསམ་བློ་ནི་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་གཞུང་གིས་བཏང་ཡོད།[༤] སུན་ཀྲུང་ཧྲན་ནས་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ལྕགས་ལམ་ཚན་པའི་འགན་འཛིན་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་ནག་གསར་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཆར་གཞི་བཟོ་འགོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། འཆར་གཞི་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་ནས་ལྷ་ས་བར་ལྕགས་ལམ་གྱི་འཆར་འགོད་ཚུད་ཡོད། འོན་ཀྱང་མི་མང་པོས་འཆར་གཞི་དེ་ནི་དོན་འབྲེལ་དཀའ་བའི་སྟོང་བསམ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་འདུག[༥]

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་དུས་འགོར་ཀོ་རི་ཡའི་དམག་འཁྲུག་བྱུང་བ་དང་། རྒྱ་ནག་དང་ཨུ་རུ་སུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཇེ་སྡུག་ཏུ་སོང་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་དམག་མཁའི་བཟོ་གྲྭ་མང་པོ་ཞིག་དབུས་ཕྱོགས་མངའ་ཁུལ་དུ་གནས་སྤོ་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད་པར་བརྟེན་རྒྱ་དམར་ནས་བོད་ས་མཐོའི་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་བསྐྱར་གསོ་བྱས་ཡོད། མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་ཨ་རི་དང་། ཨུ་རུ་སུ་གཉིས་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་ཉེན་ཁ་ཡོང་རྒྱུར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཟེ་ཁྲིན་དང་། ཀུའེ་ཀྲའོ། ཡུ་ནན་བཅས་ཀྱི་ནང་ལྕགས་ལམ་གང་མྱུར་བཟོ་དགོས་པའི་སྐུལ་འདེད་ཤུགས་

ཆེ་བྱུས་ཡོད་པར་མ་ཟད། ད་དུང་དེའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་གཞན་ཁག་ནས་ལྟ་གས་ལམ་བཀོག་དགོས་པ་བྱུང་ནའང་བཀོག་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བཀའ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།[༦]

རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དང་། ཤར་ཏུར་ཀི་སྟེན། ནང་སོག མན་ཇུ་བཅས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནས་རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་བྱ་རྒྱུ་གཏན་འཕེབས་བྱས་པ་དང་འབྲེལ། ས་གནས་དེ་དག་ནང་ལྟགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་དགོས་མཁོ་ཛ་དྲག་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་སྲིད་བློན་ཀྲའུ་ཨེན་ལེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་གཏམ་བཤད་བྱས་པ་ནས་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཁོ་པས་བརྗོད་དོན། དན་མི་རིགས་（རྒྱ་རིགས་ལ་གོ་དགོས） གནས་པའི་མངའ་ཁོངས་ནང་ས་རྒྱ་ཆུང་ཞིང་། ས་འོག་གི་རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་ཡང་ཕོན་ཆེ་མེད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བཟོ་ལས་ཡར་རྒྱས་ཆེད་སྤྱན་ཟླའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གནས་ཡུལ་ས་ཁུལ་དུ་རང་བྱུང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་བྱེད་དགོས། ད་བར་མིའི་ནུས་ཤུགས་དང་། འཕྲུལ་ལས་ལག་རྩལ་གྱིས་མི་ལྡེང་བའི་དཀའ་ངལ་འོག་གཏེར་ཁ་ཁག་སྔོག་འདོན་བྱེད་ཐུབ་མེད། དེར་བརྟེན་ཕན་ཚུན་རོགས་སྐྱོར་དང་། ལྷག་པར་དུ་དན་མི་རིགས་ཀྱི་རོགས་སྐྱོར་མེད་ན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཁེར་རྐྱང་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ཤུགས་ཆེ་འགྲོ་ཐུབ་ཀྱི་མ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༧]

སྐབས་དེར་ཨ་མདོ་ཁུལ་དུ་གནས་པའི་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་ཁང་མང་པོ་ཞིག་ནང་བོད་མི་དང་། རྒྱ་མིའི་བཙོན་པ་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོར་འཁྲིམ་འགྲུལ་གྱི་ལམ་བཟོ་དང་། གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན། རྟུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་བཟོ་བསྐྲུན་ཁང་གི་ཨར་ལས། དམག་དཔུང་འཚོ་རྟེན་ཞིང་ལས་དང་། འབྲོག་ལས་སོགས་ཀྱི་ནང་ངལ་རྩོལ་བཙན་སྐུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[༡]

མའོ་ཙེ་ཏུང་ནས་གྲོང་ཁྱེར་མི་མང་གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་ངལ་རྩོལ་བྱེད་པར་གཏོང་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྐབས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོ་ནས་ཨ་མདོའི་ནང་

རྒྱ་རིགས་ཀྱི་མི་འབོར་ད་ཅང་མང་པོ་གནས་སྡོད་བྱས་ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་གི་བྱང་དང་། ནུབ་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་རྒྱ་རིགས་ས་ཡ་ཁ་ཤས་བཅན་སྐྱོལ་གྱིས་གནས་སྡོད་བྱེད་དུ་བཅུག་ཡོད།[༩] སྐབས་དེའི་དུས་ཡུན་ལོ་གཉིས་ནང་རྒྱ་རིགས་དྲུག་འབུམ་ཙམ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་དང་། ཀན་སུའུ། ཉིང་ཤ། ཤར་ཏུར་ཀེ་སྟེན། ནང་སོག་བཅས་སུ་གནས་སྡོད་བྱས་ཡོད།[༡༠]

ང་ཚོས་གོང་གསལ་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ནས་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ་པ་ནི། ད་ལྟ་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་རྒྱུའི་དམིགས་ཡུལ་དང་། དེས་མཐར་ཐུག་ངན་འབྲས་ཇི་ཙམ་ཐོན་མིན་བཏད་ཚོད་དཔག་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡིན།

༡༩༥༨–༡༩༦༡ བོད་ས་མཐོར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་དང་པོ།

རྒྱ་ནག་གི་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་གཉིས་པའི་ནང་ (༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༦༢) རྒྱ་ནག་ནས་བོད་བར་ལྕགས་ལམ་མཐུད་རྒྱུའི་ལས་གཞི་ཐོག་མར་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ཕྱི་ཟླ་ ༥ ཉིན་ལན་ཀྲུའུ་ནས་ཟི་ལིང་བར་སྤྱི་ལེ་ ༡༢༡ ཡོད་པའི་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འགོ་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ པར་ལས་མཇུག་བསྒྲིལ་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ཕྱི་ཟླ་ ༢ ནང་ལྕགས་ལམ་དངོས་སུ་བེད་སྤྱོད་བྱས་ནས་ཟི་ལི་ཤར་གཏོང་ཐུབ་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ས་མཐོའི་ཐོག་རེ་ལི་འགྲོ་བསྐྱོད་བྱས་པ་དང་པོ་ཡིན།

དུས་ཡུན་དེའི་རིང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཀན་སུའུ་གྲོང་ཁྱེར་ཙ་ཡུས་ཀོན་ནས་ཤར་ཏུར་ཀེ་སྟེན་གྱི་རྒྱལ་ས་ཨུ་རུམ་ཆི་བར་དང་། ལན་ཀྲུའུ་ནས་ནང་སོག་གི་པོའོ་ཏུ་གྲོང་ཁྱེར་བར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་ཡོད།

དེ་བཞིན་མཚོ་བྱང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཞི་ཧྲེ་ནང་ནུབ་བྱང་དུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་ཉམས་ཞིབ་དང་། བྱུས་འགོད་ཁང་ཟེར་བ་འཛུགས་

སྐྲུན་བྱས་པ་དང་དུས་མཉམ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་དུ་ལྕགས་ལམ་བསྐྲུན་རྒྱུའི་ལས་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།” འོན་ཀྱང་སྐབས་དེ་ར་ས་གནས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་ཀོའོ་ཡེང་ཞེས་པས་མདུན་མཆོང་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་ཏ་ཅང་ཤུགས་ཆེ་སྤེལ་བར་བརྟེན་ཨ་མདོའི་ནང་བོད་རིགས་དང་། རྒྱ་རིགས་བསྡོམས་མི་གྲངས་འབུམ་དགུ་ཙམ་བཀྲེས་སྐོམ་གྱི་དཀའ་སྡུག་འོག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོའི་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་དོན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ནས་སྐབས་ཤིག་རིང་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད།”

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོར་སླར་ཡང་གོང་གསལ་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ལོར་བསྐྲུན་ཟིན་པ་རེད།” ལྕགས་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༨༩༥ ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་རི་ལིའི་སྐྱེལ་འདྲེན་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད། ཞི་ཧེ་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་བཟོ་བསྐྲུན་ཁང་གི་སྤྱི་ལེ་ ༩༠ ཡོད་པའི་ལྕགས་ལམ་ཞིག་བཟོ་བསྐྲུན་བྱས་པ་དེ་དག་ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དང་འབྲེལ་མཐུད་བྱས་ཡོད། ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་རྗེས་རྒྱ་ནག་དང་དེ་ཁུལ་གྱི་གནམ་དམག་རྟེན་གཞི་དང་། གཉེར་ལེན་ཁའི་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི། ཚྭ་འདམ་ཆུང་བའི་གཉེར་ཁའི་འབྱུང་ཁུངས་བཅས་དབར་འགྲིམ་འགྲུལ་གྱི་ལས་དོན་ཤིན་ཏུ་སྟབས་བདེ་ཆགས་པ་རེད། གཉེར་ལེན་ཁ་ཐོག་མར་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཡིན་པ་དང་། རྗེས་སུ་གཉེར་ཁ་སྡོག་འདོན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།”

ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་

བར་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ནས་ ༢༠༠༠ ནང་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་ནང་ལམ་བརྒྱུད་ཐིག་ཚད་དང་། ལག་ལེན་ཐུབ་མིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་དོན་གཉེར་ཡོད། དེ་རྗེས་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་བཅུ་པའི་ནང་ (༢༠༠༡ ནས་ ༢༠༠༥) གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དངོས་སུ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཏེ་འགྲོ་གྲོན་གྱི་སྔོན་རྩིས་འཆར་འགོད་ལ་ཆོག་མཆན་སྤྲད་ཡོད།

༡༩༩༨-༢༠༠༠ ལམ་བརྒྱུད་ཐིག་ཚད་ཇུས་འགོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་མདོ་སྨད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་ལྷ་ས་བར་ལྕགས་ལམ་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་འཚོལ་སྒྲུབ་བྱ་རྒྱུའི་དགོས་འདུལ་ཆོག་མཆན་སྤྲད་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལྕགས་ལམ་པུའུའི་ཐིག་ཚད་ཇུས་འགོད་ཁང་དང་པོས་གོར་མོ་ནས་ནག་ཆུ་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་། ལན་ཀྲུའུ་ནས་ནག་ཆུ་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་བཅས་ཀྱི་ཐིག་ཚད་བཟོ་འགོད་བྱས་ཡོད། ཐིག་ཚད་ཇུས་འགོད་ཁང་གཉིས་པས་ཁྲིན་ཏུ་ནས་ཉིང་ཁྲི་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་། ཡུ་ནན་གྱི་ཏ་ལི་ནས་ཉིང་ཁྲི་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་བཅས་ཀྱི་ལམ་ཐིག་འཆར་གཞི་བཟོ་འགོད་བྱས་ཡོད། ལམ་ཐིག་འཆར་གཞི་དེ་དག་ཁོ་པ་ཚོས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ནང་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གཉིས་ལ་ཐ་མའི་བཀའ་འཁྲོལ་ཆོག་མཆན་ཞུ་རྒྱུར་ཕུལ་ཡོད།

མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

བོད་བྱང་ཤར་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༡༡༢ ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་ལེ་ ༩༨༠ རྒྱ་མཚོ་ནས་ཕི་ཏེ་ ༡༢༠༠༠ ཡོད་པའི་ས་

སྐྲུན་བྱས་པ་དང་དུས་མཉམ་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་དུ་ལྕགས་ལམ་བསྐྲུན་རྒྱུའི་ལས་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།” འོན་ཀྱང་སྐབས་དེ་ར་ས་གནས་ཀྱི་གཡོན་ཐལ་ཆེ་བའི་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་གོའོ་ཕེང་ཞེས་པས་མདུན་མཆོང་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་ད་ཅང་ཤུགས་ཆེ་སྤེལ་བར་བརྟེན་ཨ་མདོའི་ནང་བོད་རིགས་དང་། རྒྱ་རིགས་བསྡོམས་མི་གྲངས་འབུམ་དགུ་ཙམ་བགྲེས་སྐོམ་གྱི་དཀའ་སྡུག་འོག་འདས་གྲོངས་སུ་གྱུར་པ་དང་། ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོའི་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་དོན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ནས་སྐབས་ཤིག་རིང་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད།”

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༧ ལོར་སླར་ཡང་གོང་གསལ་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་འགོ་བཙུགས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ལོར་བསྐྲུན་ཟིན་པ་རེད།” ལྕགས་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༢༩༥ ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་རི་ལིའི་སྦྲེལ་འདྲེན་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད། ཞི་དེ་དུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་བཟོ་བསྐྲུན་ཁང་གི་སྤྱི་ལེ་ ༩༠ ཡོད་པའི་ལྕགས་ལམ་ཞིག་བཟོ་བསྐྲུན་བྱས་པ་དེ་དག་ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དང་འབྲེལ་མཐུད་བྱས་ཡོད། ཟི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་རྗེས་རྒྱ་ནག་དང་དེ་ཁུལ་གྱི་གནམ་དམག་རྟེན་གཞི་དང་། གཉེར་ལེན་ཁའི་དུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི། ཚྭ་འདམ་ཚུང་བའི་གཉེར་ཁའི་འབྱུང་ཁུངས་བཅས་དབར་འཁྲིམ་འགྲུལ་གྱི་ལས་དོན་སྲིན་ཏུ་སྟབས་བདེ་ཆགས་པ་རེད། གཉེར་ལེན་ཁ་ཐོག་མར་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཡིན་པ་དང་། རྗེས་སུ་གཉེར་ཁ་སྔོག་འདོན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།”

ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སའི་

བར་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ་སྐོང་ཚོགས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ནས་ ༢༠༠༠ ནང་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་ནང་ལམ་བརྒྱུད་ཐིག་ཚད་དང་། ལག་ལེན་བྱུབ་མིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་དོན་གཉེར་ཡོད། དེ་རྗེས་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་བཅུ་པའི་ནང་ (༢༠༠༡ ནས་ ༢༠༠༥) གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དངོས་སུ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཏེ་འགྲོ་གྲོན་གྱི་སྔོན་རྩིས་འཆར་འགོད་ལ་ཆོག་མཆན་སྤྲད་ཡོད།

༡༩༩༨–༢༠༠༠ ལམ་བརྒྱུད་ཐིག་ཚད་རྟུས་འགོད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་ནང་བོད་ཀྱི་མདོ་སྨད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་ལྷ་ས་བར་ལྕགས་ལམ་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་འཚོལ་སྒྲུབ་བྱ་རྒྱུའི་དགོས་དཔྱལ་ཆོག་མཆན་སྤྲད་ཡོད། རྒྱ་ནག་ལྕགས་ལམ་པུའུའི་ཐིག་ཚད་རྟུས་འགོད་ཁང་དང་པོས་གོར་མོ་ནས་ནག་ཆུ་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་། ལན་ཀྲུའུ་ནས་ནག་ཆུ་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་བཅས་ཀྱི་ཐིག་ཚད་བཟོ་འགོད་བྱས་ཡོད། ཐིག་ཚད་རྟུས་འགོད་ཁང་གཉིས་པས་ཁྲིན་ཏུ་ནས་ཉིང་ཁྲི་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་། ཡུ་ནན་གྱི་ཏ་ལི་ནས་ཉིང་ཁྲི་བརྒྱུད་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་བཅས་ཀྱི་ལམ་ཐིག་འཆར་གཞི་བཟོ་འགོད་བྱས་ཡོད། ལམ་ཐིག་འཆར་གཞི་དེ་དག་ཁོ་པ་ཚོས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ནང་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཁང་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གཉིས་ལ་ཐ་མའི་བཀའ་འཁྲོལ་ཆོག་མཆན་ཞུ་རྒྱུར་ཕུལ་ཡོད།

མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

བོད་བྱང་ཤར་མདོ་སྨད་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༡༡༤ ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་ལེ་ ༩༨༠ རྒྱ་མཚོ་ནས་ཕེ་ཊེ་ ༡༢༠༠༠ ཡོད་པའི་ས་

མཐོའི་ཐོག་བསྐྲུན་དགོས་པ་དང་། སྤྱི་ལེ་ ༥༨༠ ལྷག་ཙམ་འཁྲུག་སའི་ཐོག་བསྐྲུན་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ད་དུང་ལམ་བར་ཟམ་པ་དང་། ཁུག་ལམ་ ༢༠ ཙམ་བཟོ་བསྐྲུན་དགོས་པ་དེ་དག་གི་ཁྱོན་བསྡོམས་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༢༧.༥ ཟིན་གྱི་ཡོད། ལྕགས་ལམ་འདི་སྐྱེ་རྒུ་མདོ་དང་། ནག་ཆུ་ས་ཁུལ། འདམ་གཞུང་། ཐ་མ་སྟོད་ལུང་བདེ་ཆེན་བརྒྱུད་ལྷ་སར་མཐུད་རྒྱུ་རེད། འགྲོ་གྲོན་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོའི་གཏན་འབེབས་གཞིར་བཟུང་སྤྱིའི་མ་དངུལ་ཀྲུ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༡༩.༤(ཨ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༢.༢༤) གཏོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ལྕགས་ལམ་གྱི་འཆར་གཞི་དེར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ནས་ ༡༩༨༠ བར་ཞིབ་འཇུག་ཐེངས་དང་པོ་དང་། ལོ་རབས་བདུན་ཅུའི་དུས་དཀྱིལ་ཞིབ་འཇུག་ཐེངས་གཉིས་པ་བཅས་བྱས་ཏེ་སྔོན་འགྲོའི་འཆར་གཞི་ཞིག་བཟོས་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་དགོས་དངུལ་དང་། ལག་རྩལ་གྱི་ཆ་རྐྱེན་མ་འཛོམས་པའི་དཀའ་ངལ་ལ་བརྟེན་ནས་ལག་བསྟར་མི་བྱེད་རྒྱུའི་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།[༡༥]

ཡན་ཀྲུའུ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

ཡན་ཀྲུའུ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་རིང་ཚད་ནི་སྤྱི་ལེ་ ༢༡༢༨ ཡིན། ལམ་བར་ཟམ་པ་དང་། ཁུག་ལམ་ ༨༠ ཙམ་བཟོ་དགོས་པ་དེ་དག་གི་ཁྱོན་བསྡོམས་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༤༢༦.༨༩ ཡོད། ལྕགས་ལམ་འདི་ཡན་ཀྲུའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་ཡུན་ཆེན་རྫོང་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། འགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་བྱང་ཟུར། ཡུ་ཤུ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཟེར་བ་བཅས་བརྒྱུད་ནག་ཆུ་བར་དང་། དེ་ནས་གོང་གསལ་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་ལ་མཐུད་རྒྱུ་ཡིན། འཛུགས་སྐྲུན་དེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ནང་འགོ་འཛུགས་ཐུབ་ཚེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༢༦ ལོར་

མཇུག་སྒྲིལ་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། འགྲོ་གྲོན་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༥ ལོའི་འཆར་རྩིས་གཞིར་བཟུང་རྒྱ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༦༣་༤༩ (ཨ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༧་༧) གཏོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

ཧ་ལི་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ།

ཧ་ལི་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་རིང་ཚད་ནི་སྤྱི་ལེ་ ༡༥༨༩་༩ ཡོད། ལམ་བར་ཟམ་པ་དང་། ཁུག་ལམ་ ༦༥ བཟོ་དགོས་པ་དེ་དག་གི་ཁྱོན་བསྡོམས་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༧༡༠་༦༥ ཡོད། ལྕགས་ལམ་འདི་ཡུ་ནན་གྱི་ཧ་ལིའི་རི་ལི་བབས་ཕྱུགས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་བདེ་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། ཛ་ཡུལ། ཉིང་ཁྲི་སོགས་བརྒྱུད་ལྷ་སར་སླེབས་ཀྱི་ཡོད། འཛུགས་སྐྲུན་དེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ནང་འགོ་འཛུགས་ཐུབ་ཚེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༣༤ ལོར་མཇུག་བསྒྲིལ་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། འགྲོ་གྲོན་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༧ ལོའི་འཆར་རྩིས་ལྟར་ན་རྒྱ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༦༣་༥༨ (ཨ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༧་༨༦) གཏོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

ཁྲིན་ཏུ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ།

ཁྲིན་ཏུ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༨༣༧ ཡིན་པ་དང་། དེའི་ནང་སྤྱི་ལེ་ ༡༣༩༣ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་འཁོལ་གྱི་ཡོད། ལམ་བར་ཟམ་པ་དང་། ཁུག་ལམ་ ༧༠ བཟོ་དགོས་པ་དེ་དག་ལ་ཁྱོན་བསྡོམས་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༤༡༨་༣༩ ཡོད། བརྒྱུད་ལམ་དེ་ཁྲིན་ཏུའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་ཏུའུ་ཅང་ཡན་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་རྔ་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་བརྒྱུད་ཉིང་ཁྲིའི་ཉེ་འགྲམ་ཀྱང་དུ་པུ་ཛོར་ལ་སླེབས་སྐབས་གོང་གསལ་ཧ་ལི་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་ལ་མཐུད་རྒྱུ་ཡིན་

འདུག འཛུགས་སྐྲུན་འདི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ནང་འགོ་འཛུགས་ཐུབ་ཚེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༣༨ ལོར་མཇུག་བསྒྲིལ་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། འགྲོ་གྲོན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོའི་འཆར་རྩིས་ལྟར་ན་རྒྱ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༧༦·༧༩ (ཨ་སྒོར་ཐེར་འབུམ་ ༩·༢༧) གཏོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱ་ནག་ལྷོ་ནུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་བསྡི་གནས་ཁྲིན་ཏུ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་ཐད་ཀའི་བཀོད་འདོམས་འོག་ཡོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་དམག་ཁུལ་ཁང་གནས་ཡོད་པར་བརྟེན། ལྕགས་ལམ་ནི་དམག་དོན་གྱི་དེང་དུས་འཐབ་བྱུས་ཐོག་ད་ཅང་གལ་ཆེའི་གནད་དོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

བརྒྱུད་ལམ་གཏན་འབེབས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ་ ༢ ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལོ་ལྔ་ཚན་གྱི་འཆར་གཞི་བཞི་པའི་ཐོག་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་འདི་དང་པོ་བཟོ་རྒྱུ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། བརྒྱུད་ལམ་དེ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ་ནི་ལམ་ཐག་ཐུང་ལ། ཟམ་པ་དང་ཁུག་ལམ་གྱི་རིང་ཚད་ཁྲོན་བསྡོམས་སྤྱི་ལེ་ ༣༧·༥ མ་གཏོགས་མེད་པར་བརྟེན་འགྲོ་གྲོན་ཆུང་བ་ཡོད། གཉིས་པ་བརྒྱུད་ལམ་གཞན་གསུམ་ལས་པེ་ཅིང་དང་། ཧྲང་ཧེ་བར་ལམ་ཐག་ཉེ་བ་ཡོད། ལྕགས་ལམ་དེར་ལྷ་ས་ནས་པེ་ཅིང་བར་སྤྱི་ལེ་ ༣༩༥༢ དང་། ཧྲང་ཧེ་བར་སྤྱི་ལེ་ ༤༣༢༦ ཡོད། ཁྲིན་ཏུ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་འདིར་ལྷ་ས་ནས་པེ་ཅིང་བར་སྤྱི་ལེ་ ༤༠༦༣ དང་། ཧྲང་ཧེ་བར་སྤྱི་ལེ་ ༤༣༦༦ ཡོད་པ་དང་། ཏ་ལི་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་འདི་བརྒྱུད་ལྷ་ས་ནས་པེ་ཅིང་བར་སྤྱི་ལེ་ ༥༢༠༩ དང་། ཧྲང་ཧེ་བར་སྤྱི་ལེ་ ༥༠༨༩ ཡོད། གསུམ་པ་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་གོར་མོ་ནས་ལྷ་སའི་བརྒྱུད་ལམ་ཐོག་སྟོན་མ་ནས་

ཞིབ་འཇུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེ་སྔོར་རྒྱ་ནག་འཕྲུག་ས་ལག་རྩལ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འགན་འཛིན་ཁྲིན་ཀུའོ་ཧྲུང་གིས། ང་ཚོས་ལོ་རབས་ཁ་ཤས་རིང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པར་བརྟེན་འཕྲུག་སའི་ཆོས་ཉིད་དང་། དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་རྣམས་རྟོགས་ཐུབ་ཡོད། དུས་ཡུན་དེའི་ནང་ང་ཚོས་མཚོ་བོད་གཞུང་ལམ་དང་། རྡོ་སྨུག་ལྕགས་རྡོང་འཛུགས་སྐྲུན་སོགས་ཀྱི་ལས་གཞིའི་ནང་ཞུགས་ཡོད་པར་བརྟེན་འཕྲུག་སའི་ཐོག་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུར་ང་ཚོའི་ལག་རྩལ་དང་། དམིགས་ཚད་ལྡེང་ངེས་ཡིན་པ་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་འདུག”

གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་འདི་བསྐྲུན་ཟིན་རྗེས། རིམ་བཞིན་གཞིས་ཀ་རྩེ་དང་། ཉིང་ཁྲི་བརྒྱུད་ཡུ་ནན་གྱི་ལྕགས་ལམ་ལ་མཐུད་རྒྱུའི་ལས་འགོ་འཛུགས་རྒྱུ་ཡིན། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ནང་གནས་ཚུལ་ཐོན་གསལ་ལྟར་ན། གོང་གསལ་འཆར་གཞི་རེར་ཁྱད་ཆོས་རེ་ལྡན་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་རེ་རེ་བྱས་ནས་ཐ་མ་ཚང་མ་ལག་ལེན་བསྟར་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་པར་མ་ཟད། གཞུང་ལམ་དྲ་བའི་འཆར་འགོད་དང་། འཕྲིམ་འགྲུལ་གྱི་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་ཕྱོགས་བཅས་ལ་མཚོན་ན་ཡང་ཚང་མ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་ཡུ་བོད་ལྕགས་ལམ་དང་། མཚོ་བོད་ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་སྙིང་དང་། ཕན་ནུས་ལྡན་ཡོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་གོང་གསལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དང་པོ་དང་གཉིས་པས་བོད་སྐྱོད་ཀྱི་ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་བྱེད་རྒྱུར་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་གང་གཟབ་གཟབ་བྱ་དགོས་པའི་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་དང་། སྔོན་འགྲོའི་གྲ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་དང་། ལས་གཞི་དཀའ་ངལ་ཆེ་ཆུང་གི་ཞིབ་འཇུག འགྲོ་གྲོན། ལས་གཞིའི་དུས་ཡུན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མིག་སྔའི་དཔལ་འབྱོར་དང་། དངོས་པོའི་མཐུན་རྐྱེན་སོགས་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་དང་བསྟུན་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དང་པོས་མཚོ་བོད་ལྕགས་ལམ་དེ་དང་ཐོག་ལག་ལེན་བྱས་ན་རན་པོ་ཡོད་པའི་

འདོད་རྩལ་བཏོན་ཡོད། བརྒྱུད་ལམ་དེའི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡༠༥༠ ཡིན་པས་ན། དེ་ནི་བརྒྱུད་ལམ་བཞིའི་ནང་ནས་ཐུང་ཤོས་དང་། མ་དངུལ་གཏོང་ཚད་ཉུང་ཤོས་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་བརྗོད་ཡོད།

ཞིབ་འཇུག་ཁང་གཉིས་པས་ཡུ་བོད་ལྕགས་ལམ་བཟོས་པ་ཡིན་ན། བོད་དང་ཡུ་ནན་ནུབ་ཁུལ་དབར་གྱི་འབྲེལ་གཏུགས་དང་། སྐྱེལ་འདྲེན་གྱི་གནས་སྟངས་ལ་གཞི་རྩའི་འགྱུར་བ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་ལ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམག་དོན་བཅས་ཀྱི་དོན་སྙིང་ཆེན་པོ་ལྡན་ཡོད་པ་དང་། ལྕགས་ལམ་དེས་བོད་དང་ནུབ་ཡུ་ནན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་འབྲེལ་ལ་སྐུལ་འདེད་གཏོང་བར་མ་ཟད། རྒྱལ་མཚམས་བརྟན་སྲུང་བཅས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་ཅེས་རྒྱུ་མཚན་བཀྲལ་ཡོད།”

གོང་གསལ་ལྕགས་ལམ་ཁག་ནས་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དེ་ཐོག་མར་བཟོ་བསྐྲུན་འགོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་སྡེ་ཚན་གཉིས་ལ་ཕྱེ་སྟེ་ལག་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་པ་སྟེ། སྡེ་ཚན་དང་པོ་ད་ཡོད་སྤྱི་ལེ་ ༢༩༥ ཅན་གྱི་ཞི་ལིང་ནས་གོར་མོ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་ལེགས་བཅོས་བྱ་རྒྱུ་དང་། ལས་ཀ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ནང་འགོ་འཛུགས་བྱེད་རྒྱུ། སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་གོར་མོ་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་བསྐྲུན་རྒྱུའི་ལས་འགོ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༨ ཉིན་ནས་ལག་བསྟར་འགོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་བྱ་ཐབས་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་ཤུགས་རྐྱེན་ངན་པ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ལྷ་སར་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འགོ་འཛུགས་བྱས་པ་དང་།

དེ་རྗེས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཁག་ཉེ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། ཕྱུགས་རྒྱུད་རིང་བའི་ཤུགས་རྐྱེན་ལྡན་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། བོད་ནང་ལུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་དང་། སྲོག་ཆགས་ལ་གནོད་འཚེ། གཏེར་དངོས་ཤུགས་ཆེ་སྤོག་འདོན་བྱེད་རྒྱུ། དེ་བཞིན་འབྲི་ཆུ་དང་། རྒྱ་མོ་རྔུལ་ཆུ། རྫ་ཆུ་སོགས་ཆུ་ཆེན་ཁག་ལ་འདབ་བཅོག་ཡོང་རྒྱུ། ལྷག་པར་རྒྱ་རིགས་བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱེད་བདེ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། བོད་ནང་རྒྱ་དམར་གྱི་དྲག་པོའི་རྟེན་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད་ཤུགས་ཆེ་ཡོང་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག་ལྷོ་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ལྷོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡའི་ས་ཁུལ་ནང་དམག་དོན་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་འགྲན་བསྡུར་དང་། དཔུང་དམག་གདོང་ཐུག་གི་ཉེན་ཁའི་རང་བཞིན་རིམ་པས་ཤུགས་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཚན་པ་ཁག་གིས་ལུགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་བརྟེན་ནས་ས་ཁམས་དང་། སྐྱེ་དངོས། རི་དྭགས། ཤིང་། ཆུ་བོ་སོགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་མི་ཡོང་བའི་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་རིགས་གཅིག་རྐང་འཛིན་པ་མང་པོས་ཁོར་ཡུག་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆབས་ཆེ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པའི་སེམས་འཚབ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། རྒྱ་ནག་གོང་ཏུང་གི་ལྷོ་ཕྱོགས་གཟའ་མཇུག་ཞེས་པའི་གསར་ཤོག་ནང་། བོད་ཀྱི་གནམ་གཤིས་ངར་ཤུགས་ཆེ་བར་བརྟེན། ད་ཡོད་ས་གནས་ཀྱི་ཤིང་སྐྱེས་འཚར་བྱེད་རྒྱུར་དུས་ཡུན་ཤིན་ཏུ་རིང་པོ་འགོར་གྱི་ཡོད། གལ་ཏེ་ཤིང་ནགས་རྣམས་ཆག་སོང་བ་ཡིན་ན་སླར་གསོ་ཐུབ་རྒྱུ་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་རེད་ཅེས་འཁོད་ཡོད།” ཡང་། ཁོར་ཡུག་ཐད་རིགས་གཅིག་རྐང་འཛིན་པ་ཁ་ཤས་ཀྱིས། ལུགས་ལམ་བསྐྲུན་རྗེས་ཨ་མདོའི་ཏོ་ཆེལ་རང་བྱུང་སྲུང་སྐྱོབ་ཁུལ་དང་། བྱང་ཐང་རང་བྱུང་སྲུང་སྐྱོབ་ཁུལ་གྱི་རི་དྭགས་སོགས་བདག་མེད་སྲོག་ཆགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆེན་པོ་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་གསལ་

སྟོན་ཐུབ་ཡོད། ད་དུང་བོད་ནང་མི་འབོར་མང་དུ་ཕྱིན་པའི་དབང་གིས་རང་བྱུང་སྲུང་སྐྱོབ་ཁུལ་དུ་ཁྲིམས་འགལ་ཇོན་རྒྱག་བྱེད་མཁན་མང་དུ་འགྲོ་རྒྱུ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ངན་འབྲས་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེ་ཤོས་ནི་རང་བྱུང་གཉེར་ཁ་སྡོག་འདོན་བྱ་རྒྱུའི་ཐོག་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་ ༩༠ རིང་ཨ་མདོའི་ནང་མོ་ཏའི་གཞུང་ལམ་དང་། ལྕགས་ལམ་བཟོས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཨ་མདོ་མཚོ་ཤར་དང་། མཚོ་ནུབ་ས་ཁུལ་ལ་རྒྱའི་མི་འབོར་གྲངས་ཚད་ཧ་ཅང་འཕར་ཡོད་པ་དང་། གཉེར་ཁ་སྡོག་འདོན་གྱི་ལས་ཀ་ཧ་ཅང་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༢ ལོར་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཡོང་སྒོ་ཡོད་མཁན་ནི་མཚོ་ནུབ་ས་ཁུལ་གཅིག་པུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།'' དེས་མཚོ་ནུབ་ས་ཁུལ་དུ་གཉེར་ཁ་སྡོག་འདོན་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ཇི་ཙམ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་གཏོགས་མ་ཡིན་པའི་བོད་ས་ཞེས་པའི་སྟན་ཐོའི་ནང་། ལྕགས་ལམ་ཐང་གུ་ལ་བརྐྱལ་ཏེ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་རྒྱ་བསྐྱོད་ཐུབ་པ་ཡིན་ན། དེ་ནི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་ནང་རྒྱ་དམར་དམག་དཔུང་གིས་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་ཐུབ་པའི་རྗེས་ཀྱི་དོན་རྐྱེན་ཆེ་ཤོས་ཆགས་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། མཚོ་ལྷོ་དང་། ནང་སོག་ལྟར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ས་གནས་གང་སར་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིད་ཚོས་ལྡན་པའི་འཛུགས་སྐྲུན་དང་། རྒྱའི་མི་འབོར་གྲངས་མང་གནས་སྤོ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཡོད།

སྐྱེ་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཐད་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན།

རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ནང་ལྕགས་ལམ་བཟོ་བསྐྲུན་ཐུབ་པར་བརྟེན་ས་གནས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་རྒྱུའི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་།

བོད་མི་མང་ནས་དེར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་མེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཐོག་མི་ཞེར་སྡེབ་པའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་གཉེར་དངོས་དང་། ནུས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱ་ནག་དབུས་ཤར་གྱི་བཟོ་གྲྭའི་དགོས་མཁོར་ནང་འདྲེན་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེའི་ཚབ་ཏུ་བོད་ནང་རྒྱ་རིགས་འཇིན་སྐྱོང་ལས་བྱེད་དང་། ལག་རྩལ་མི་སྣ་ཡོན་ཆེ་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་རེད།[༡༠]

ད་ཕན་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་རང་བྱུང་གཉེར་ཁ་སྤོག་འདོན་གྱི་ལས་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད་ཤུགས་ཆེ་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ས་གནས་མི་མང་གི་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་ལ་དེ་ཙམ་ཕན་ཐོགས་བྱུང་བ་མཐོང་རྒྱུ་མེད་ལ། གཉེར་ཁ་སྤོག་འདོན་གྱི་ལས་གཞི་དང་། ཐོན་སྐྱེད་ཡོང་འབབ་ཆ་ཚང་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གིས་བདག་བཟུང་བྱས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གི་རྩ་ཁྲིམས་དོན་ཚན་དགུ་པའི་ནང་། གཉེར་ཁ་དང་། ཆུ་བོ། ནགས་ཚལ། རི་བོ། རྩྭ་ཐང་། ས་གཏེར། མཚོ་ཁའི་ཁྲམ་ཐང་སོགས་རང་བྱུང་གི་ཐོན་ཁུངས་ཚང་མ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དབང་བ་སྟེ། དམངས་ཡོངས་ལ་དབང་བ་ཡིན་ཞེས་འཁོད་ཡོད། གོང་གསལ་སྲིད་བྱུས་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བོད་དེ་ད་ལྟའང་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གི་རོགས་དངུལ་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་དགོས་པ་ཆགས་ཡོད།

རི་ཡིའི་སྐྱེལ་འདྲེན་གྱི་བྱ་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་གཉེར་ཁ་དང་། ཤིང་ཆ། སྨན་རྩ་སོགས་འགྲོ་གྲོན་ཆུང་ལ། ལས་སླ་པོའི་ཐོག་རྒྱ་ནག་ལ་འཁོར་འདྲེན་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་པར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་ནས་ཀྱང་མི་འབོར་དང་། བཟོ་གྲྭའི་ཐོན་ཁུངས་བོད་དུ་ལས་སླ་པོར་དབོར་འདྲེན་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན་གཤིས། དེས་རྒྱ་ནག་དང་། བོད་ཀྱི་ད་ལྟའི་དཔལ་འབྱོར་དབར་བར་ཁྱད་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་གི་མཁས་པ་ཁག་གཅིག་གིས་བརྗོད་གསལ་ལྟར་ན། རྒྱ་ནག་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ནང་གི་རང་བྱུང་ཐོན་སྐྱེད་ཤར་ཁུལ་དུ་ཚོང་བསྒྱུར་དབོར་འདྲེན་བྱེད་པ་དང་། ཤར་རྒྱུད་ནས་བཟོ་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་

ལས་སྟོན་བྱས་ཏེ་ནུབ་ཁུལ་དུ་ཚོང་བསྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པར་བཏེན། ནུབ་ཁུལ་ལ་གྲོང་གྲུན་གཉིས་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པ་སྟེ། དང་པོ་རང་གི་རང་བྱུང་ཐོན་སྐྱེད་ཕྱིར་གཏོང་དགོས་པ་དང་། གཉིས་པ་ཤར་རྒྱུད་ནས་བཟོ་ལས་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ལས་སྟོན་བྱས་པའི་ཅ་དངོས་ནུབ་ཁུལ་ནས་ཉོ་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དེ་འདྲའི་གནས་སྟངས་འོག་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་གི་མི་མང་ལ་རང་གི་ནུས་པ་བཏོན་ཏེ་དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏོང་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཐོབ་ཀྱི་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།”

ཡང་། རྒྱ་ནག་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཀྲང་ཁེ་ཡོན་གྱི་བརྗོད་དོན་ལྟར་ན། བོད་དང་། ཤར་ཏུ་ཀེ་སྟེན་སོགས་ནུབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་རྒྱུ་ཆ་རགས་པ་རིན་འབབ་ཆུང་ངུའི་ཐོག་ཕྱིར་ཚོང་བྱེད་དགོས་པ་དང་། ཚུར་བཟོ་བསྐྲུན་ཟིན་པའི་ཅ་དངོས་རྣམས་རིན་འབབ་མཐོན་པོར་ཉོ་དགོས་པ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ཤར་ནུབ་ས་ཁུལ་བར་ཡོང་འབབ་ལ་ཁྱད་པར་ཡོང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ཆགས་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

ལྷགས་ལམ་འཁྱིལ་ཡུལ་གྱི་གཡས་གཡོན་ས་ཁུལ་དུ་གནས་སྡོད་བོད་མི་ཚོར་ལྷགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལས་གཞིའི་ནང་ཤུགས་ལས་ཀྱི་ལས་ཀ་རག་རྒྱུ་ཙམ་ལས། ཕལ་ཆེ་བར་ལག་རྩལ་གྱི་ཚུ་ཚད་ཞན་པོ་ཡོད་པར་བསྟད་དེ་ཡོང་འབབ་ཆེ་བའི་ལས་འགན་སྤྲོད་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་ཁག་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ཚང་མ་རྒྱ་ནག་ནས་ཡོང་བའི་བཟོ་པར་སྤྲོད་རྒྱུ་ཉག་ཅིག་ཡིན། ལྷག་པར་དུ་གོར་མོ་གྲོང་ཁྱེར་ནང་ལྷགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་སྐད་རྒྱ་མིའི་ལས་བཟོ་བོགས་མ་ལེན་མཁན་དང་། ངལ་རྩོལ་ནུས་ཤུགས་ལྡན་པའི་ལས་མི་ཁྲི་བདུན་ཙམ་སླེབས་ཡོད་སྐད་འདུག

རྒྱ་གཞུང་ནས་ལྷགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱས་རྗེས་བོད་ནང་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པ་མང་པོ་ཡོང་རྒྱུར་བཏེན། དེས་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ཐད་ཕན་འབྲས་ཡོང་རྒྱུའི་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་། མ་འོངས་ལོ་ལྔའི་ནང་སྤྲོ་འཆམ་པ་ས་ཡ་

༥.༧༩ ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།[11] འདས་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ན་དེ་བས་ཀྱང་བོད་མི་མང་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡོང་རྒྱུ་ཁག་པོ་ཡིན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ཁོངས་སུ་འདས་པའི་ལོ་ལྔའི་ནང་རྒྱ་ནག་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ནས་སྤྲོ་འཆམ་པ་ས་ཡ་གཉིས་བཤལ་བ་སླེབས་ནས་ས་གནས་ལ་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་འབུམ་ ༡.༨༧ གི་ཁེ་ཕན་བྱུང་ཡོད། འོན་ཀྱང་དུས་ཡུན་དེའི་ནང་བོད་རིགས་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་ཞབས་ཞུ་བ་ཕོན་ཆེ་ཞིག་ཧྲུ་ལའི་རུ་ཚོགས་དང་། ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པ་དང་ངན་འབྲེལ་ཡོད་པའི་ཁག་དགྲི་བྱས་ཏེ་ལས་ཀ་ནས་ཕྱིར་འབུད་བཏང་བ་དང་། ཁོང་ཚོའི་ཚབ་ཏུ་རྒྱ་རིགས་མང་པོ་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ལྕགས་ལམ་གྱི་སྐྱེལ་འདྲེན་ནུས་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཉེན་ཁ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི། རྒྱའི་མི་འབོར་སྤོ་བཤུག་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། ཨ་མདོའི་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༨ ལོར་མི་འབོར་ས་ཡ་ ༡.༣ ཡོད་པ་ནས་ད་ཆ་ས་ཡ་ལྔ་ལ་འཕར་ཡོད། གོར་མོ་ལྷ་བུར་མཚོན་ན། སྔོན་མ་བོད་རིགས་འབྲོག་པ་བརྒྱ་ཕྲག་ཁ་ཤས་ལས་མེད་པའི་ལུང་སྟོང་ཞིག་ཡིན་རུང་། ད་ལྟ་རྒྱ་རིགས་ཀྱིས་ཁེངས་པའི་ཨ་མདོའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཤོས་གཉིས་པ་ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༨༩ ལོར་གོར་མོའི་མི་འབོར་ ༤༤༥༠༠ ཡོད་པའི་ནང་བོད་རིགས་ ༣༧༠༠ ལས་མེད་པ་དེ་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༩.༩ ཡིན། དེ་དག་ཚང་མ་ལྕགས་ལམ་སོགས་ཀྱི་འཁྲིམ་འགྲུལ་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པའི་ཤུགས་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་རེད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གཞུང་གིས་མ་འོངས་པར་ལོ་ ༡༥ ནང་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དེ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ ཙམ་གྱིས་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་བརྗོད་འདུག་པ་དེ་ནི་རྒྱའི་མི་འབོར་སྤོ་བཤུག་བྱ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཡོད་པའི་རྟགས་མཚན་ཡིན། ད་ལྟ་རྒྱ་ནག་གྲོང་གསེབ་ཁག་ཏུ་ལས་མེད་ཀྱི་མི་འབོར་ས་ཡ་ ༡༥༠ ཙམ་

ཡོད་པ་ནས་ས་ཡ་ ༡༡·༢༩ བོད་ཀྱི་ཉེ་འཁྲིས་ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ནང་ཡོད།[༢༢] དེ་ལྟའི་རྒྱ་རིགས་ལས་མེད་ས་ཡ་གསུམ་ཙམ་བོད་དུ་གནས་སྤོ་བྱེད་དུ་འཇུག་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་སྐོར་ཤོད་མཁན་འདུག[༢༩]

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་སྲིད་ཇུས་གསར་པ་ཞིག་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་འདུག་པ་དེས་རྒྱ་རིགས་རྣམས་བོད་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་ཁག་ཏུ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་གོ་སྐབས་ལེན་པར་འགྲོ་བའི་རྣ་བཏང་ཡོད།། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཕྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་སྤྱི་ཁྱབ་སྤྱི་བའི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཤིན་ཧྭ་གསར་འགྱུར་ཁང་བརྒྱུད་གསལ་བསྒྲགས་སྤེལ་བར། རྒྱ་ནག་ནུབ་རྒྱུད་ཁུལ་དུ་མ་རྩ་འཛུག་རྒྱུ་དང་། ཁེ་ལས་བཟོ་ཚོང་གཉེར་སྐྱོང་བྱེད་མཁན་རྣམས་ལ་ཐེམ་ཐོ་སྤྲོད་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། གལ་སྲིད་རྗེས་སུ་རང་ཡུལ་དུ་ཕྱིར་ལོག་བྱེད་དགོས་བྱུང་སྐབས་ཐེམ་ཐོ་གནས་སྤོ་ཆོག་རྒྱུའི་ལྟབས་བདེའི་གཟིགས་སྐྱོང་གི་ཆ་རྐྱེན་བསྐྲུན་ཡོད། བྱ་ཐབས་དེ་ནི་ནུབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་རེ་ངན་ལེགས་གྲུབ་ཡོང་བའི་ཁོར་ཡུག་བསྐྲུན་རྒྱུ་དང་། མི་འབོར་སྤོ་བཤུག་གི་ལས་དོན་འཆར་གཞི་ལྡན་པ་ཡོང་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལུགས་བརྗོད་འདུག

དེས་ན་བོད་མི་རྣམས་ནི་རང་གི་ཡུལ་དུ་ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ་པས་ལྟད་མོ་བལྟ་སའི་གནའ་རྫས་ལྟ་བུ་དང་། རང་ཡུལ་ནང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཉེན་ཁའི་དུས་ལ་སླེབས་ཡོད། ད་ལྟ་ནས་སྟེའུ་རྫོང་གི་རི་ལི་བབས་ཚུགས་འཁེལ་ཡུལ་ནས་བོད་མི་ས་གནས་གཞན་དུ་གནས་སྤོ་བྱེད་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་ཡོད། མགྲོགས་སྒྱུར་ལྷ་ས་དང་། ཉེ་འཁོར་གྱི་ས་ཁུལ་རྣམས་རྒྱ་ནག་ནས་དབོར་འདྲེན་བྱས་པའི་ཅ་དངོས་འཛོག་སའི་དོད་ཁང་ལྟ་བུ་བཟོ་རྒྱུ་དང་། ཅ་དངོས་དེ་ཚོ་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ་སོགས་སུ་རིན་འཐབ་ཆུང་ངུར་འཚོང་རྒྱུའི་ཚོར་སྲིད་ཀྱི་དམག་འཐབ་ཅིག་གྲ་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ས་ཁུལ་གྱི་བདེ་འཇགས་ལ་ཤུགས་རྐྱེན།

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་ནང་བོད་དུ་རྒྱ་དམག་ནས་བཙན་འཛུལ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༢ ལོར་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་བར་དམག་འཁྲུག་བྱུང་བ་རེད། དམག་འཁྲུག་དེའི་སེམས་ནད་ད་དུང་རྒྱ་གར་མི་མང་ཁྲོད་གནས་ཡོད། ཆབ་སྲིད་མཁས་པ་མང་པོས་དམག་འཐབ་དེ་ཉི་ཕན་ཚུན་བར་གྱི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་སྔོན་འགྲོ་ཡིན་པ་དང་། བོད་ནང་རྒྱའི་དྲག་པོའི་རྟེན་གཞི་སྲ་བརྟན་བྱུང་མཚམས་ཕན་ཚུན་དམག་དཔུང་གདོང་ཐུག་གི་ངར་ཤུགས་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ལུགས་བརྗོད་མཁན་ཡོད།[༡༥]

བོད་ནང་འཁྲིམ་འགྱུལ་ཆ་རྐྱེན་ཡག་པོ་མེད་པའི་དབང་གིས་ད་ལྟ་རྒྱ་དམག་གི་དམག་དོན་སྟོབས་ཤུགས་དང་། འཁོར་རྒྱུགས་ལས་དོན་ཐད་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཟིན་རྗེས་སེལ་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱ་གར་གྱི་མཁས་དབང་སུ་སྦྲ་ཀ་སྦྲི་ལས་བརྗོད་དོན། བོད་ནང་ལྕགས་ལམ་བསྐྲུན་ན་བོད་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ས་མཚམས་སུ་རྒྱ་ནག་གི་དམག་མི་ལྔབ་གཅིག་ཙམ་འཕར་རྒྱུ་དང་། ཁོང་ཚོའི་རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞབས་ཞུའི་ལས་ཀར་དཀའ་ངལ་མེད་པར་འགྱུར་རྒྱུ་མ་ཟད། རྫོ་སྒྲུམ་གྱི་ལྕགས་དོང་བཟོས་པ་དེས་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་གནམ་དམག་དང་། མེ་ཤུགས་འཕུར་མདེལ་གྱི་རྟེན་གཞི་ཡང་རྒྱ་ཆེ་རུ་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[༡༦]

རྒྱ་ནག་གཞུང་རང་གིས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་བའི་ནང་། གོར་མོ་ནས་ལྷ་སའི་ལྕགས་ལམ་བསྐྲུན་རྗེས་གོར་མོའི་ནང་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་དཔུང་ལྔབ་མང་པོ་འཕར་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་འདུག ཡང་། ཧ་ལི་ནས་ལྷ་ས་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དེ་བཟོས་པ་ཡིན་ན་ཀོང་པོ་དང་། ཁོད་ལྷོ་ནུབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་ལའང་རྒྱ་དམག་གི་རྟེན་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུར་སྟབས་བདེ་ཆགས་རྒྱུ་ཡིན།

ཛོ་རང་ཆེ་སྔོ་ནས་སྤྲ་རག་དང་། མི་ཤལ་མ་ཐོ་སི་གཉིས་ནས་བརྗོད་དོན། དེ་མ་ལ་ཡའི་རི་འདབས་ཀྱི་ས་ཁུལ་སུམ་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་ཐུབ་པ་འདིས་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱིད་གླིང་གྲུབ་ནང་སྡེ་གས་སྐྱུལ་བྱེད་ཐུབ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱིད་གླིང་གྲུབ་ལ་སུས་སྡེ་གས་སྐྱུལ་ཐུབ་པ་དེས་ལྕོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཡང་སྔོས་ཨེ་ཤ་ཡ་ཡོངས་ལ་ལག་པ་བརྒྱང་ཐུབ་རྒྱུ་ཡིན།[12] ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་དེས་བོད་ནང་ལུགས་ལས་བསྐྱུན་རྒྱུ་ཨེ་ཤ་ཡའི་བདེ་འཇགས་དང་ཇི་ལྟར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་གསལ་ཧྲོགས་ཐུབ་པ་ཡིན།།

མཆན་འགྲེལ།

རྒྱ་དམར་ནས་བོད་དུ་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ།

༡ རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་ལས་ཀྱི་ཨུ་ཡོན་ཀྲང་གཞོན་པ་དང་། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་ལས་ཀྱི་ཀྲུའུ་རེན་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ༡༩༨༩ ལོའི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༡ ཉིན། ཤོག་གྲངས་ ༢༧ དང་ ༢༨

༢ ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གི་བཀའ་རྩོམ་མཛད་རྣམ། ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ངོས་ཀྱི་མི་མང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༠

༣ མ་ཡེ་ཁལ། སི། ཕན། ཕལ་ཀྲ། ཕན། པ་རག་གིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་གནས་བབས། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཐོབ་ཐང་། མདུན་ལམ་བཅས་ཀྱི་དོན་གནད། བོད་གཞུང་ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ༡༩༨༩ ཤོག་གྲངས་ ༡༤༥ དང་། ༡༤༦

༤ སྟག་ལྷ་ཕུན་ཚོགས་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༡༩༩༥ ཤོག་གྲངས་ ༡༥

༥ རྩིས་དཔོན་ཞྭ་སྒབ་པ་དབང་ཕྱུག་བདེ་ལྡན་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཀ་སློན་སྦུག ༡༩༧༦ ཤོག་གྲངས་ ༤༠༩

༦ བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༡༤

༧ བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས། གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༢༠

༨ ཀྲང་གོ་ཧྲའི་ཡིས་བྲིས་པའི། དམག་སྡེ་བཅོ་བརྒྱད་པ་བོད་སྐྱོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བཀོད་པ། ༡༩༦༣ ཟླ་བ་ ༨ ཤོག་གྲངས་ ༡༣

༩ བོད་ཀྱི་གནས་བབས། ཤོག་གྲངས་ ༢༣༨

༡༠ བོད་ཀྱི་གནས་བབས། ཤོག་གྲངས་ ༢༣༩

༡༡ མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ། A/༡༥༤༨

༡༢ ཡིག་ཆ་མང་ཆེ་བའི་ནང་༧གོང་ས་མཆོག་གི་བོད་ལུགས་དཀྱུང་གྲངས་བཅུ་དྲུག་འཁོད་ཡོད།

༡༣ ཛྷའུ་ཧ་ར་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར་གྱིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་སྔོན་རྗེས་སུ། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། བོད་ལྗོངས་ཞིན་ཏྲུ་བཟོ་གྲྭས་དཔར་བཏབ་པ། ༡༩༨༡ ཟླ་ ༡༠ ཤོག་གྲངས་ ༩༩ དང་ ༡༠༠

༡༤ ཕ་རན། སི་མི་ཏེ་ནས་བརྩམས་པའི། བོད་རྒྱལ་ཁབ།(དབྱིན་ཡིག་ནང) ཧར་པར་ཀོ་ལིན་སི། རྒྱ་གར། ༡༩༩༧ ཤོག་གྲངས་ ༢༨༨

༡༥ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༧༩ དང་ ༢༩ ང་ཡོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༢༧ དང་ ༢༨

༡༦ ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༢༨ དང་ ༢༩

༡༧ ལྷའོ་ཡུས་ཧྲུང་། (ཨ་ལོ་པུའུ་ཀྲང) གིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། བོད་ལྗོངས་ཞིན་ཏྲུ་དཔར་འདེབས་བཟོ་གྲྭས་དཔར་བཏབ། ༡༩༨༡ ཟླ་ ༡༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༧ དང་ ༡༡༨

༡༨ ལྷའོ་ཡུས་ཧྲུང་གིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༨ དང་ ༡༡༩

༡༩ ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༢༩

༢༠ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༤

༢༡ ཁེ་སྨད་བསོད་ནམས་དབང་འདུས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། ནས་པོའི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་གཏམ། བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་། ༡༩༨༣ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༤ དང་ ༡༡༥

༢༢ ཕུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རབས་གསར་པ། བོད་ཀྱི་ཞི་མོལ་དང་དེའི་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དྲན་གསོ་བྱས་པ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ལྷ་ས། ༡༩༩༡(༢)

༢༣ བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་རབས་གསར་པ། བོད་ཀྱི་ཞི་མོལ་དང་དེའི་སྔོན་རྗེས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དྲན་གསོ་བྱས་པ། བོད་ལྗོངས་ཞིབ་འཇུག ཤོག་གྲངས་ ༤ དང་ ༥

༢༤ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༢༧ དང་ ༢༨

༢༥ ཐམས་པོའི་ལོ་རྒྱུས་འཕེལ་གཏམ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༤ དང་ ༡༢༥

༢༦ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༩༢

༢༧ ཁྲིན་ཅིན་པའོ་ཡིས་བྲིས་པའི། བོད་ཀྱི་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ལས་དོན་གྱི་བརྒྱུད་རིམ། ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག དེབ་དང་པོ། ༡༩༩༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༩ དང་ ༣༠

༢༨ བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༧

༢༩ བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༧ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༩༥

༣༠ བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༧ དང་ ༡༢༨

༣༡ ཚེ་རིང་ཤཱཀྱས་བརྩམས་པའི། གངས་སེང་གི་ཡུལ་དུ་འབྲུག(དབྱིན་ཡིག་ནང་) ཕེམ་ལི་ཀོ། ལོན་ཊོན། ༡༩༩༩ ཤོག་གྲངས་ ༦༦

༣༢ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༩༩

༣༣ གངས་སེང་གི་ཡུལ་དུ་འབྲུག ཤོག་གྲངས་ ༦༦

༣༤ བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢༨ དང་ ༡༢༩

༣༥ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༥༠

༣༦ ལྷའུ་ཏ་ར་བའི་ཤག་ཚང་རྩེ་མགྲོན་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བརྩམས་པའི། ལྷའུ་ཏ་རའི་ལོ་རྒྱུས། ཤེས་རིག་དཔར་ཁང་། ༡༩༨༨ ཤོག་གྲངས་ ༡༩ དང་ ༢༠ བསམ་

འགྲུབ་ཕོ་བྲང་བསྟན་འཛིན་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། མི་ཚེའི་ཐ་ལྕབས་འབྲུག་པོ།
ཧ་རམ་ས་ལ། ༡༩༨༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༠༩ དང་ ༡༡༠

༣༧ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༥༣

༣༨ ནས་པོའི་ལོ་རྒྱུས་འབེལ་གཏམ། ཤོག་གྲངས་ ༡༣༣ དང་ ༡༣༤

༣༩ ང་ཡོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱིས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༣༡ དང་ ༣༣

༤༠ ང་ཡོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱི་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་སྐབས་ལྔ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གནང་བའི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༣༣ དང་ ༣༤

༤༡ ང་ཡོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱི་གལ་ཆེའི་གསུང་བཤད། ཤོག་གྲངས་ ༣༤ དང་ ༣༥

༤༢ ནས་པོའི་ལོ་རྒྱུས་འབེལ་གཏམ། ཤོག་གྲངས་ ༡༣༦ དང་ ༡༣༧

༤༣ བོད་ཀྱི་གནས་བབས། ཤོག་གྲངས་ ༣༤༧

༤༤ ལྷའུ་ཏ་རའི་ལོ་རྒྱུས། ཤོག་གྲངས་ ༣༡

༤༥ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༦༡ དང་ ༦༣

༤༦ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༦༡ དང་ ༦༣

༤༧ ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ངོས་ཀྱི་མི་མང་། ཤོག་གྲངས་ ༩༩

༤༨ ལྷའུ་ཏ་ར་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར་གྱིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་འབྱུང་ཐབས་སྐོར་གྱི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་སྔོན་རྗེས་སུ། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༠༨ དང་ ༡༠༩

༤༩ མི་ཚེའི་ཐ་ལྕབས་འབྲུག་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༡ དང ༡༡༣

༥༠ ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ངོས་ཀྱི་མི་མང་། ཤོག་གྲངས་ ༡༠༣

༥༡ ཏའེ་ཀོང་ཕུའུ་ནས་བྲིས་པ། སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིན་ཕུའུ་ཡི་སྐུ་འཁྲམ་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དགུ་པ། བོད་ལྗོངས་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་པར་འདེབས་བཟོ་གྲྭས་ ༡༩༨༦ ལོར་པར་ཐེངས་དང་

པོ་བཏབ། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༦ དང་ ༡༡༧

༥༢ ལྷའུ་ཧྲ་ར་བྲུབ་བསྟན་བསྟན་དར་ནས་བྲིས་པའི། གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་ལ་མིང་རྟགས་བཀོད་པ་དང་། ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དགུ་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༥

༥༣ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༧༡

༥༤ ལྷ་ཀླུ་ཚེ་དབང་རྡོ་རྗེས་བྲིས་པའི། མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལྷ་སར་བཅའ་སྡོད་བྱས་རྗེས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༣༣༨

༥༥ ལྱུའུ་ཡུས་ཧྲུང་གིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ།

༥༦ ལྱུའོ་ཡུས་ཧྲུང་གིས་བྲིས་པའི། བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་སྐོར་གྱི་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༤༧ དང་ ༡༤༨

༥༧ ཨ་ལྱུའོ་(ལྱུའོ་ཡུས་ཧྲུང) ཡིས་བྲིས་པ། བོད་བསྐྱོད་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དྲུག་པ། བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་པར་འདེབས་བཟོ་གྲྭས་ ༡༩༨༥ ཟླ་ ༡༡ པར་ལྷ་སར་པར་ཐེངས་དང་པོ་བཏབ། ཤོག་གྲངས་ ༣༤༤ དང་ ༣༤༥

༥༨ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། ཤོག་གྲངས་ ༧༩ ནས་ ༨༡ བོད་བསྐྱོད་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དྲུག་པ། ཤོག་གྲངས་ ༣༦༡

༥༩ བོད་བསྐྱོད་ཉིན་ཐོ་གནད་བསྡུས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་དྲུག་པ། ཤོག་གྲངས་ ༣༧༩ དང་ ༣༨༠

༦༠ མི་ཚེའི་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། དེབ་གཉིས་པ། ཤོག་གྲངས་ ༨༤

༦༡ དའོ་ཀོང་ཞུ་ཡིས་བྲིས་པ། སྐུ་ཚབ་ཀྲང་ཅིང་ཨུ་ཡི་སྐུ་འགྲམ་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་སྐབས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༩ ཤོག་གྲངས་ ༡༣༤ མི་ཚེའི་ཐ་ཚིགས་འཁྲུགས་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༨ དང་ ༡༡༩

༦༢ རྒྱལ་མཚན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བྲིས་པ། ང་མདོ་སྨྱིའི་ལས་བྱུར་བསྐྱོད་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འགའ་ཞིག རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༩ ཤོག་གྲངས་ ༢༨ དང་ ༢༩ ཡང་དབྱི་ཀྲན་གྱིས་བྲིས་པ། བོད་དམག་ཁྲུལ་ཁང་ཐོག་མར་འཛུགས་སྐབས་དང་། མི་དམངས་ཚོགས་འདུ་ཟེར་བ་རྫུས་མར་འཐབ་རྩོད་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ། རྒྱ་ཆ་བདམས་བསྒྲིགས། འདོན་ཐེངས་ ༩ ཤོག་གྲངས་ ༦༨ ནས་ ༧༠

༦༣ མདོའི་རྩོམ་བཏུས་བོད་ཡིག་སྒྲིགས་བམ་ལྔ་པའི་ཤོག་གྲངས་ ༨༨ ནང་གསལ།།

བཅོས་སྒྱུར་ནས། རྒྱ་ནག་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་བའི་སྲིད་བྱུས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ།

༡ རྒྱ་ནག་གི་སྔན་ཐོ་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། དེབ་གྲངས་ ༢༤ ཨང་ ༣ ༡༩༨༨།༧ ནས་ ༩ ནང་ཐོན་པའི་སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་ནོར་བུ་ལགས་ཀྱི་རྩོམ་ཡིག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ནས་ ༡༩༧༩ བར་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འགྱུར་འགྲོས་ཞེས་པའི་ནང་། རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འཕྲིན་ཞེས་པའི་ཚགས་ཤོག ཨང་ ༢༨༣༠ ༡༩༦༢།༡༠།༢ ཤོག་གྲངས་ ༢༢ ནས་ཟུར་འདོན་བྱས་འདུག

༢ བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་། དབུས་གཙང་དུ་ ༢༧༩༥༡ དང་། ཁམས་ལ་ ༤༨༨༤༠ ཨ་མདོར་ ༡༥༩༤༠

༣ ཛེ་སི་ཕྲར་ཕྲེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་སྨུ་གེ ཞོན་ཉིན་རྫོན་སྨུ་རེ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༧༡ ནས་ ༡༧༣

༤ བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་། དབུས་གཙང་དུ་ ༡༣༡༠༧༣ དང་། ཁམས་ལ་ ༨༩༩༡༦ ཨ་མདོར་ ༡༣༡༩༨༣ ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་ཡོད།

༥ ཕང་ཞའོ་ཆིང་དང་། པའེ་ནན་ཕིང་གིས་བརྩམས་པའི། སྐྱ་ནམ་རྒྱས་པོའི་ནང་གི་དབུལ་ཕོངས། ནེའུ་ཡོག་སེན་ཊ་མར་གྲིན། ༡༩༩༡ ཤོག་གྲངས་ ༨༨ ནས་ ༨༩

༦ ཕང་ཞའོ་ཆིང་དང་། པའེ་ནན་ཕིང་གིས་བརྩམས་པའི། སྐྱ་ནམ་རྒྱས་པོའི་ནང་གི་དབུལ་ཕོངས། ནེའུ་ཡོག་སེན་ཊ་མར་གྲིན། ༡༩༩༡ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༣

༧ པེ་ཅིང་རླུང་འཕྲིན་ཁང་། ༡༩༨༤།༥།༡༤ དང་། པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། དེབ་གྲངས་ ༣༤ ༡༩༨༥།༨།༢༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༧

༨ ཇོན་ཨེ་ཤི་ཊོན་གྱིས་བརྩམས་པའི། གངས་ལྗོངས་ནས་བཙན་བྱོལ་དུ། རྒྱ་གར་ཕའི་ཀིང་པེན་གུན། ༡༩༩༧ ཤོག་གྲངས་ ༢༦༡

༩ པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ༡༩༨༨།༥།༡༦ ནས་ ༢༢ ཤོག་གྲངས་ ༡༧

༡༠ ཕུརན་སི་མི་ཏ་ཡིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་སྔེ། བོད་མིའི་རྒྱལ་ཞེན་རིང་ལུགས་དང་། རྒྱ་བོད་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལོ་རྒྱུས། ཞེས་པའི་ནང་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ༡༩༩༩།༦།༩ ནས་ཟུར་འདོན་བྱས་འདུག

༡༡ མ་ཡེ་ཁལ། ཕེན། ཕལ་ཏ། པ་རག་གིས་ ༡༩༨༧།༧།༡༣ ཉིན་ནིའུ་ཡོག་ཀོ་ལམ་སྤྱི་ཡ་མཐོ་སློབ་ཏུ་སྐབས་བདུན་པའི་ལོ་འཁོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་བགྲོ་གླེང་ཚོགས་འདུ་དང་། ཉམས་ཞིབ་ཚོགས་ཆེན་ཐོག མི་འབོར་སྤྱོ་བཤུག་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཚོ་གནས་ཞེས་པའི་ཆེད་རྩོམ་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་པ།

༡༢ ཕྱི་ཟླ་ ༥།༡༣ ཉིན་གྱི་ཚོགས་འདུའི་(གསང་མིང་ ༥༡༣)སྐན་ཐོ། ཉིན་ ༡༩ རྗེས་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་བསྡུགས་བྱུང་ཡོད། ཚོགས་འདུ་དེའི་ནང་རྒྱ་ནག་དང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་གི་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་༨༠ ཙམ་གྱིས་ཚོགས་ཞུགས་བྱས་ཡོད། ཞིབ་ཕྲའི་གནས་ཚུལ་མཁྱེན་ནོགས་སྐད་བོད་གནས་གསར་འཕྲིན་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། འདོན་ཐེངས་ ༡༩༩༣།༨ ནས་ ༡༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༩ ལ་གཟིགས།

༡༣ བོད་གནས་ཁྲབ་སྲིལ་ཁང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་བཙན་རྟོགས་ཚོགས་པའི་སྐན་ཐོ། སྒྲུལ་གསོད་དུས་སྒྲུལ་མགོ་རྫོག་དགོས། ནིའུ་ཡོག་འགྲོ་བ་མིའི་བཙན་རྟོགས་ཚོགས་པ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༢༣

༡༤ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་སྡིས་ཀྱིས་སྐབས་བདུན་པའི་བོད་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཐོག་སྤེལ་བའི་གཏམ་བཤད། ༡༩༩༩།༨།༥ ཉིན། སྒྲུལ་གསོད་དུས་སྒྲུལ་མགོ་རྫོག་དགོས་ཞེས་པའི་སྐན་ཐོའི་ནང་ཟུར་འདོན་བྱས་པ་ལྟར། ནང་ཁུལ་དུ་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༥ ཞེས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཡོད།

༡༥ ལས་གཞི་ཁག་ ༦༣ ཀྱི་ནང་ནས་དགུ་ཙམ་གྱིས་མིའི་ནུས་ཤུགས་སྤེལ་བའི་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་སྐྲུན་ཐོག་དམིགས་ཡོད་པ་ལས། ཁྱིངས་རྣམས་དངོས་པོའི་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་

སྐྲུན་ཐོག་ཤུགས་སྣོན་བརྒྱབ་ཡོད་པ་སྟེ། བཟོ་ཞིང་དང་། ཆུའི་བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༡༣ དང་། ནུས་ཤུགས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༡༥ སྐྱེལ་འདྲེན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༧ གཉེར་འཛིན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༦ སློག་འཁྱིན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༤ སྐྱུམ་གྱི་ལྷུགས་རྫོང་འདྲུ་འཛིན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ ༡ ལས་གཞི་གཞན་དག་ ༣ བཅས་ཡིན། ཞིབ་ཕྲའི་མཁྱེན་རྟོགས་སྐད་ཀྲུང་གོའི་བོད་ལྗོངས་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཨང་ ༡ ༡༩༩༥ ཤོག་གྲངས་ ༧ ནས་ ༡༡ ལ་གཟིགས།།

མཐུ་མཐའ་མེད་པའི་དྲག་གནོན་གྱི་མཚན་མོ།

༡ བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ཁྲི་ཨང་ ༡༡ པའི་སྤྱི་བསྡོམས་ཡིག་ཆ། ༡༩༥༣ ནས་ ༡༩༥༨ བར།

༢ ཛེ་སི་ཕར་བྷེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ ལོན་ཊོན་ཇོན་མུ་རེ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༧༡

༣ པེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་སྨྲས་པའི་བཀའ་སློབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༨ ཉིན།

༤ བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་ཆབ་སྲིད་པུའུ་ཡི་ཡིག་ཆ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡ ཉིན།

༥ ཛོན་ཨེ་ཝི་ཌོན་གྱིས་བརྩམས་པའི། གངས་ལྗོངས་ནས་བཙན་བྱོལ་དུ། རྒྱ་གར་ཝཡི་ཀིང་པེན་གུན། ༡༩༩༧ ཤོག་གྲངས་ ༢༦༣

༦ ཛོན་ཨེ་ཝི་ཌོན་གྱིས་བརྩམས་པའི། གངས་ལྗོངས་ནས་བཙན་བྱོལ་དུ། རྒྱ་གར་ཝཡི་ཀིང་པེན་གུན། ༡༩༩༧ ཤོག་གྲངས་ ༢༦༣ དང་། ཌེ་ཝི་ཌ་པེ་ཊ་ཡིས་བརྩམས་པའི། ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ། ཨ་རི་སོ་ལཡན། ༡༩༩༢ ཤོག་གྲངས་ ༡༧༩

༧ ཛེ་སི་ཕར་བྷེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ ལོན་ཊོན་ཇོན་མུ་རེ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༦༢

༨ ཛེ་སི་ཕར་བྷེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ ལོན་ཊོན་ཇོན་མུ་རེ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༧༠

༩ ཛོན་ཨེ་ཝི་ཌོན་གྱིས་བརྩམས་པའི། གངས་ལྗོངས་ནས་བཙན་བྱོལ་དུ། རྒྱ་གར་ཝཡི་

ཀིང་ཕེན་གུན། ༡༩༩༧ ཤོག་གྲས་ ༢༦༣

༡༠ ཛེ་སི་ལྷར་ཧྥེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མྱུ་གུ ཡོན་
ཏན་རྡོ་རྗེ་མུ་རེ། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༨༧

༡༡ སྤྲོལ་ཨིན་ལྷ་རམ་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནད་དོན། རྒྱ་གར་བོད་
རིགས་གཞོན་ནུའི་ནང་པའི་ཚོགས་པ། ༡༩༩༠ ཤོག་གྲངས་ ༣༠

༡༢ སྤྲོལ་ཨིན་ལྷ་རམ་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནད་དོན། རྒྱ་གར་བོད་
རིགས་གཞོན་ནུའི་ནང་པའི་ཚོགས་པ། ༡༩༩༠ ཤོག་གྲངས་ ༣༠

༡༣ སོག་ཞབས་དྲུང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཀན་ཐུབ་བསྟན་ཐར་ཕྱིན་གཉིས་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༡༤ སྤྲོལ་ཨིན་ལྷ་རམ་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནད་དོན། རྒྱ་གར་བོད་
རིགས་གཞོན་ནུའི་ནང་པའི་ཚོགས་པ། ༡༩༩༠ ཤོག་གྲངས་ ༣༠

༡༥ ཨ་ནི་དཔལ་ཆེན་དང་། ཨ་ཊ་ལཡི་ཊ་ཊོ་ནེ་ལེས་བརྩམས་པའི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རི་བོ།
ཡོན་ཏན་ཊ་སྦའལ་ཊ། ༢༠༠༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༥༧

༡༦ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ལོར་ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་པེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་འཐུས་
མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་ཚོགས་འདུར་བཀའ་སློབ་གནང་སྐབས། ཡིག་འབྲུ་ཁྲི་བདུན་གྱི་ནང་
བོད་མིས་དཀའ་སྡུག་མྱངས་པ་རྣམས་ཆ་ཚང་བྲིས་ནུས་མ་བྱུང་ཞེས་གསུངས་ཡོད།

༡༧ ཨ་ནི་དཔལ་ཆེན་དང་། ཨ་ཊ་ལཡི་ཊ་ཊོ་ནེ་ལེས་བརྩམས་པའི། སྡུག་བསྔལ་གྱི་རི་བོ།
ཡོན་ཏན་ཊ་སྦའལ་ཊ། ༢༠༠༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༦༡

༡༨ རོན་སོཕཛ་ཡིས་བརྩམས་པའི། ཛ་ཏོལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐྱེ། བོད་མིའི་སྐྱེར་ལངས་ནང་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཆར་ཅན་བྱ་སྤྱོད། ཡོན་ཏན་དྲ་རམ་ཏེ་ཨེན་ཊ་ཀམ་པ་ནི། ༡༩༩༩

༡༩ རོན་སོཕཛ་ཡིས་བརྩམས་པའི། ཛ་ཏོལ་གྱི་འཁོར་ལོ་སྐྱེ། བོད་མིའི་སྐྱེར་ལངས་ནང་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཆར་ཅན་བྱ་སྤྱོད། ཡོན་ཏན་དྲ་རམ་ཏེ་ཨེན་ཊ་ཀམ་པ་ནི། ༡༩༩༩

༢༠ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་རྩོད་པའི་བོད་དོན་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚོགས་པས་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་དང་། འགྲེམས་
སྤེལ་བྱས་པའི། ཨ་རི་དང་བོད་དེ། དུས་རབས་ ༢༠ ནང་གི་འབྲེལ་བའི་དུས་ཚོད་
གོ་རིམ་བསྒྲིགས་པའི་མཚན་འགྲེལ་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ། དཔར་ཐེངས་ ༢ ༡༩༩༩

༢༡ ཨ་རི་ཡུ་པི་ཨའི་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༠ ཉིན།

༢༢ རྒྱ་མིའི་གསར་འགོད་པ་ཐང་ད་ཞན་གྱི་རྩོམ་ཡིག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢

ནས་ ༡༠ བར་གྱི་ལྷ་སའི་དོན་རྐྱེན། ལོན་ཊོན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྤྱིལ་ཁང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་བཏོན།

༢༣ ལོ་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། བོད་གནས་ཁྲབ་སྤྱིལ་ཁང་གཉིས་ནས་བཏོན་པའི། འབྲུག་ལ་བརྩེ་འཇོག་མ་བྱས་པ་སྟེ། རྒྱ་ནག་དང་། བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་། ལོན་ཊོན། ༡༩༩༡ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཤོག་གྲངས་ ༣༣

༢༤ འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། སྣང་ངས་འཛིན་དམ་དུ་གཏོང་བ། ༡༩༩༩ ཤོག་གྲངས་ ༡༧

༢༥ ལོན་ཊོན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྟེ། ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པའི་བོད་ཐོག་གི་སེམས་འཚབ། ༡༩༩༣ ཟླ་ ༡

༢༦ ཕ་ཤིང་ཊོན་ཊི་སིར་ཡོད་པའི་ཨེ་ཤ་ཡའི་བལྟ་རྟོགས་ཚོགས་པས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། ཡང་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་དྲག་གནོན་ཏེ། བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་སྟངས། ༡༩༩༠ ཟླ་ ༥ ཤོག་གྲངས་ ༣

༢༧ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༡ ཉིན།

༢༨ སྙན་ཐོ་འདི་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༠ ཉིན་སྐབས་དྲུག་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འདུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཐོག་སྙན་སྒྲོན་ཞུས་འདུག

༢༩ ལོན་ཊོན་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཚོགས་པའི་སྙན་ཐོ། ༡༩༩༨ ཤོག་གྲངས་ ༡༣༢

༣༠ རྒྱལ་སྤྱིའི་སྨན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་པས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། དུང་དེ་ག་ཚ་ནན་ཏེ། བོད་ནང་མནར་གཅོད། ༡༩༩༩ ལོའི་ཟླ་ ༦ ཤོག་གྲངས་ ༩༥

༣༡ དོན་ཚན་འདི་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༩ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡ ཉིན་སྐབས་ལྔ་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འདུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་གཏན་འཁེལ་བས་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༤ ཉིན་སྐབས་བརྒྱད་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འདུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཐོག་བསྐྱར་བཅོས་བྱས།

༣༢ རྒྱལ་སྤྱིའི་མནར་གཅོད་སྐྱོང་མཁན་བསྐྱར་གསོའི་ཚོགས་པས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ནས་ ༡༩༩༩ བར་བོད་ནང་གི་མནར་གཅོད། ༡༩༩༩ ཤོག་གྲངས་ ༡༨

༣༣ ལོན་ཊོན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྤྱིལ་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། གསར་གནས་བསྐྱར་ཞིབ། ༢༠༠༠ ཤོག་གྲངས་ ༢༠

༣༤ ཡོན་ཏན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྲིལ་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། གསར་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ། ༢༠༠༠ ཐོག་གྲངས་ ༡༨

༣༥ ལྷ་ས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི་སྙན་ཐོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་ཚུལ། ༢༠༠༠ ལོའི་ཟླ་ ༨

༣༦ ཡོན་ཏན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྲིལ་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། གསར་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ། ༡༩༩༩ ཐོག་གྲངས་ ༣༩

༣༧ སཏེབ་མར་ཤུལ་གྱིས་བརྩམས་པའི། དགྲར་འཛིན་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ནས་ ༡༩༩༨ བར་བོད་ནང་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པའི་ཐོག་ཉམས་ཞིབ། ཡོན་ཏན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྲིལ་ཁང་། ༡༩༩༩ ཐོག་གྲངས་ ༦

༣༨ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རག་ཕྱིས་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ལ་སྤེལ་བའི་གཏམ་བཤད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡ ཉིན། ཡོན་ཏན་བོད་གནས་ཁྲབ་སྲིལ་ཁང་གི་གསར་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ། ༡༩༩༩ ནང་ཟུར་འདོན་བྱས་འདུག

༣༩ བོད་ནང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་ཉེན་ཁ་བཟོས་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་པའི་བཙོན་པ་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་ཅེས་པའི་འགོ་བརྗོད་འོག་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག ཤིན་ཧྭ་ནེ་ཊ།

༤༠ བོད་ཐོག་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་ལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་འགོ་བརྗོད་འོག་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༩ ཕྱི་སྲིད་ལ་ལྟེར་བ་ཞེས་པའི་ཆ་འཕྲིན་དྲ་བ།

༤༡ ཕང་ལི་ཞུང་གི་རྩོམ་ཡིག ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ནི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་སེལ་བའི་ལྡེ་མིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༥ ནས་ ༧ བར་ལྷ་ས་དང་། པེ་ཅིང་དུ་བྲིས།།

ཟླ་བ་གསར་པ་དང་། གནའ་བོའི་ལྷ་སྒྲོག་བར་གྱི་འགལ་ཟླ།

༡ རི་འབུར་སྤྲུལ་སྐུས་བརྩམས་པའི། ཇོ་བོ་མི་བསྐྱོད་རྡོ་རྗེ་འཚོལ་ཞིབ། ལྷ་ས་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས། ༡༩༨༨

༢ ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐུ་གོང་མའི། ཡིག་འབྲུ་ཁྲི་བདུན་གྱི་སྙན་ཞུ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༢ ལོར་མའོ་ཙེ་ཏུང་དང་། ཀྲའུ་ཨན་ལའི་གཉིས་ལ་ཕུལ་བ།

༣ སྤྲི་སྤྲི་སི་གསར་གནས་ཉན་ཞིབ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༩ ཉིན།

༤ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀུའུ་ཞི་གཞོན་པ་འཕགས་པ་ལྷ་དགེ་ལེགས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་གསུང་བཤད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༩ ཉིན།

༥ འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་སྙན་ཐོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་རྒྱུད་དེབ་ཚ་ནན། རྒྱ་གར་ད་རམ་ས་ལ། ༡༩༩༧ སོག་གྲངས་ ༨

༦ འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་སྙན་ཐོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོག་རྒྱུད་དེབ་ཚ་ནན། རྒྱ་གར་ད་རམ་ས་ལ། ༡༩༩༨ སོག་གྲངས་ ༣ པ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་སྙན་ཐོ། སྣངས་འཛིན་དམ་དུ་གཏོང་བ། རྒྱ་གར་ད་རམ་ས་ལ། ༡༩༩༩ སོག་གྲངས་ ༣

༧ འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་སྙན་ཐོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་རྒྱུད་དེབ་ཚ་ནན། རྒྱ་གར་ད་རམ་ས་ལ། ༡༩༩༧ སོག་གྲངས་ ༡༤

༨ བོད་གནས་ཁྲབ་སྤེལ་ཁང་ནས་འདོན་སྤེལ་བྱས་པའི། གནས་ཚུལ་ཕྱོགས་སྒྲིག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༧ ཉིན།

༩ རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འགྱུར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༣ ཉིན།

༡༠ ཤིང་ཧྭ་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས ༤ ཉིན་དང་། འཛམ་གླིང་རྒྱང་བསྒྲིངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༧ ཉིན།

༡༡ ཤིང་ཧྭ་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས ༤ ཉིན་དང་། འཛམ་གླིང་རྒྱང་བསྒྲིངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༧ ཉིན།

༡༢ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཡིག་ཆ་ཨང་དང་པོ།

༡༣ བོད་ལྗོངས་བརྙན་འཕྲིན་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༡༠ ཉིན།

༡༤ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༤ ཉིན།།

ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་སྲིད་བྱུས།

༡ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་ཤེས་ཡོན་སློབ་གསོའི་སྐོར་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་ ༥ པའི་ཐོག་བོད་ལྗོངས་ཏང་ཨུད་ཀྱི་ཏུའུ་ཅི་ཁྲན་ཁུའི་ཡོན་གྱིས་སྤེལ་བའི་གཏམ་བཤད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༢༦

༢ བོད་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཨང་ ༢ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྲི་

མཐུན་རྒྱལ་ཁབ།

༣ ༡༩༩༥ ལོའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྲངས་ཐོ་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ལོ་དེབ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ།

༤ རྒྱ་ནག་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཨང་ ༢ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༧།༨ ལོ་གྲངས་ ༣༠ འདོན་ཐེངས་ ༤

༥ མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་གཞིའི་སྔན་ཐོ། རྒྱ་ནག་གི་མིའི་ནུས་ཤུགས་འཛུགས་སྐྲུན། ༡༩༩༧

༦ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཤེས་རིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་རྒྱུན་ཅེང་གིས་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་འགོག་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་ངལ་རྩོལ་པའི་སྟོབས་ཚད་ཞན་པ་དེ་ཡིན། ཞེས་པའི་ནང་གྲངས་ཐོ་ཟུར་འདོན་བྱས་འདུག རྒྱ་ནག་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཨང་ ༢ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༧།༨ ལོ་གྲངས་ ༣༠ འདོན་ཐེངས་ ༤ པའི་ནང་བཏོན།

༧ ཨར་ཏྲི་མ་ཡེ་ཁྲལ་གྱི་ཚེད་རྩོམ། ཤེས་ཡོན་གྱི་འཕེལ་འགྲོས། རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འཕྲིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༡ ནང་བཀོད།

༨ ཀེ་ཀྲི་རི་ཡོ་ན་ཐྲམ་སེ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོ་རྗེས་བོད་ནང་སློབ་གསོའི་སྲིད་ཇུས་དང་། ལག་ལེན་ཞེས་པའི་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལོའི་ཧྲང་གི་ནང་ཁུལ་གྲོས་བསྡུར་ཡིག་ཆ་ནས་ལུང་འདྲེན་བྱས་འདུག

༩ ཀེ་ཀྲི་རི་ཡོ་ན་ཐྲམ་སེ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོ་རྗེས་བོད་ནང་སློབ་གསོའི་སྲིད་ཇུས་དང་། ལག་ལེན་ཞེས་པའི་ནང་པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༧ ནས་ ༡༥ དང་། འཛམ་གླིང་རྒྱང་བསྲིངས་ཀྱི་གནས་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢ ནང་ཤིན་ཧྭ་གསར་སྤེལ་ཁང་གི་གནས་ཚུལ་བཅས་ལུང་འདྲེན་བྱས་འདུག

༡༠ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༡ ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༢༨ ཉིན།

༡༡ ཤིན་ཧྭ་གསར་འགྱུར་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢ ཉིན། (འཛམ་གླིང་རྒྱང་བསྲིངས་ཀྱི་གནས་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༤ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༤ ཉིན།)

༡༢ རྙིང་པ་བཞི་ནི། བསམ་བློ་རྙིང་པ་དང་། རིག་གཞུང་རྙིང་པ། སྲོལ་ལུགས་རྙིང་པ།

གོམས་གཤིས་རྙིང་པ་བཅས་ཡིན།

༡༣ ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་རྩོམ་གཅེས་བསྒྲིགས། བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས། རྒྱ་གར་ད་རམ་ས་ལ། ༡༩༩༩ ཤོག་གྲངས་ ༨༤

༡༤ བོད་གནས་ཁྱབ་སྤེལ་ལས་ཁང་གི་གནས་ཚུལ་བསྒྱུར་ཞིབ། ཨང་། ༢༦ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧

༡༥ མཁན་པོ་འཇིགས་མེད་ཕུན་ཚོགས་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ལ་ཕུལ་བའི་སྙིང་གཏམ་སྤྲིན་གྱི་ཕོ་ཉ། གསེར་ཐར་ཐེག་ཆེན་ཆོས་གླིང་། འགོ་ལོག ༡༩༩༦

༡༦ ཤིན་ཧྭ་གསར་འགྱུར་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༩ ཉིན་དང་། འཛམ་གླིང་རྒྱང་བསྒྲགས་གནས་བསྡུས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༠ ཉིན།

༡༧ ཚེ་རིང་ཤ་ཀྱའི་ཆེད་རྩོམ། ཊ་ཡིམ་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༧ ནང་བཙན།

༡༨ ཊོམ་གྷྲུན་ཕེལཊ་གྱིས་བརྩམས་པའི། དེང་རབས་ཅན་གྱི་བོད་འཛུགས་སྐྲུན། ཡོན་ཊོན། ༡༩༨༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༧༥

༡༩ དན་སྨུའུ་དབྱིན་གྱིས་བརྩམས་པའི། སྔོ་མོ་ཕྱི་བའི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར། ཤོག་གྲངས་ ༡༠༡ ནས་ ༡༠༦ བར།

༢༠ སི་མུ་ལིན་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་མི་ཚོ། ཡོན་ཊོན། ༡༩༨༡ ཤོག་གྲངས་ ༡༣

༢༡ བོད་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ལོ་གྲངས་ ༡༦ འདོན་ཨང་ ༧ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༡ ཟླ་ ༧ པའི་ནང་བཙན་པའི་ཆེད་རྩོམ། བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་གུ་ཡངས་སྲིད་ཇུས། སྔར་གྱི་མཐོང་ཚུལ་འགལ། ཤོག་གྲངས་ ༡༧

༢༢ རྡུ་ལི་སྤྲིར་ཀྲིན་གྱི་ཆེད་རྩོམ། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ནང་དབྱིན་དགེ་ཞིག་གི་སྨྲོང་ཚོར། བོད་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ལོ་གྲངས་ ༢༣ འདོན་ཨང་ ༤ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༤ པའི་ནང་བཙན།

༢༣ ཚེ་བརྟན་བསམ་གྲུབ་ཀྱི་ཆེད་རྩོམ། དེང་དུས་བོད་ནང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་དཀའ་ངལ། བོད་གནས་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ལོ་གྲངས་ ༢༣ འདོན་ཨང་ ༧ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༨ པའི་ནང་བཙན།

༢༤ རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིས་པའི་འཕྲོད་བསྟེན་ཞེས་པའི་སྙན་ཐོ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ཟླ་ ༡༠ ལོ་

གྲངས་ ༧ འདོན་ཡང་ ༤ ཤོག་གྲངས་ ༩༩ ནས་ ༡༡༩ བར།

༢༥ རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་གི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། པེ་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠

༢༦ རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་གི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། པེ་ཅིང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠

༢༧ ཁྲིམ་རའི་དཔལ་འབྱོར་ཏེ། བོད་དེང་རབས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་རྒྱུའི་སྔོན་འགྲོའི་དགོས་མཁོ། ཞེས་པ་ལྡི་ལི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ལས་ཁུངས་ནས་བཏོན་པའི་དུས་དེབ། རྒྱ་ནག་ནས་གནས་ཚུལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༢ པའི་ནང་ཐོན།།

མི་འབོར་གྱི་འགྱུར་འགྲོས།

༡ རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་སྐོར་གྱི་མཛུབ་སྟོན། ༡༩༥༢

༢ རྫོང་ཀོང་ཉམས་ཞིབ་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ནས་ ༡༩༦༧ བར་གྱི་བོད། ཡིག་ཆ་ ༩ ཤོག་གྲངས་ ༤༥ ནང་། རེན་མིན་རི་པའོ་ཞེས་པའི་གསར་ཤོག འདོན་ཐེངས། ༡༩༥༢།༡༡།༢༢ ཐོག་ཐོན་པའི་བོད་གཞུང་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ངོ་དམ་བཀའ་ཚབ་སྣེའུ་ཤར་ཐུབ་བསྟན་ཐར་པའི་གཏམ་བཤད་ནང་མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་གཏམ་བཤད་ནས་ལུང་འདྲེན་གནང་འདུག

༣ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྙན་ཐོ། བོད་དང་རྒྱ་ནག་མི་མང་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། འཛི་ནི་ཝ། ༡༩༦༠

༤ གྲོའོ་ཨན་ལའེ་སྦྱིལ་བའི། གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཐད་དྲི་བ་འགའ། པེ་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ༡༩༨༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༦

༥ བོད་དམག་ཁུལ་ཁང་ཆབ་སྲིད་སྡེ་ཚན་གྱི་ཡིག་ཆ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༠ ཟླ་ ༡༠ ཚེས་ ༡

༦ རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་ནས་བཏོན་པའི། ནུབ་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་རྒྱུ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཡང་ ༢ ལྡི་ལི་གསར་པ། ༡༩༨༥ ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༤

༧ ཧིང་ཞའོ་ཕིང་དང་། འཇི་མི་ཀ་ཊར་གཉིས་མཇལ་འཕྲད་གནང་བའི་གནས་ཚུལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༩ ཉིན། རོ་ཡི་ཊར་གསར་འཕྲིན་ཁང་། པེ་ཅིང་། ༡༩༨༧ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༣༠

༨ ཚོགས་འདུ་དེར་རྒྱ་ནག་དང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་གསུམ་གྱི་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ཁང་གི་སྐུ་ཚབ་ ༨༠ ཙམ་དང་། རྒྱ་ནག་ཕྱི་སྲིད་ལས་ཁུངས་དང་། རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཞུ་ཁང་། ཁྲིན་ཏུ་དམག་ཁུལ་ཁང་བཅས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་བཅས་ཚང་འཛོམས་བྱུས་འདུག

༩ མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༠ ནང་གནས་ཚུལ་ཐོན་གསལ། བོད་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་འབོར་ ༡༢༧༣༩༦༩ དང་། ཤི་ཁང་གྱི་མི་འབོར་ ༣༣༨༠༦༩ ཡ་མདོའི་མི་འབོར་ ༡༦༧༥༥༣༩ ཡོད་སྐོར་འཁོད་འདུག

༡༠ པེ་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། འདོན་ལོ་ ༣༡ འདོན་ཐེངས་ ༧།༨ ནང་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཞུ་ཁང་གི་རྒྱལ་སྲིའི་གནས་ཚུལ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་གཙོ་འཛིན་ཧྲོན་ཞང་།

༡༡ སཱི་ཕན་མར་ཤལ་དང་། སུ་སེཊ་ཊེར་ནེནཊ་ཀུཀ་གཉིས་ནས་བརྩམས་པའི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བོད་ཅེས་པའི་ཀམ་པེ་ཡུ་ཊར་གྱི་སི་ཊི། བོད་ཐོག་ཞིབ་འཇུག་གི་མཐུན་ཚོགས། ༡༩༩༦ དཔར་ངོས་ ༦༥ ནས་ ༦༨

༡༢ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བོད་ཅེས་པའི་ཀམ་པེ་ཡུ་ཊར་གྱི་སི་ཊི། དཔར་ངོས་ ༥༩ དང་ ༦༠

༡༣ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བོད་ཅེས་པའི་ཀམ་པེ་ཡུ་ཊར་གྱི་སི་ཊི། དཔར་ངོས་ ༦༥ དང་ ༦༦

༡༤ བོད་ཀྱི་གཞོན་ནུའི་ལྷན་ཚོགས་ནས་བཏོན་པའི། རང་ཡུལ་ནང་ཕྱི་མིར་གྱུར་པ། ༡༩༩༤ དང་། ཚེ་དབང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་ནས་བཟུང་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གིས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་སྲིད་བྱུས། བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས། ༡༩༩༩ ཟླ་ ༩

༡༥ པེ་ཅིང་རླུང་འཕྲིན། ༡༩༨༤ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༤ ཉིན།

༡༦ རྒྱ་ནག་གྱི་མི་འབོར། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༨

༡༧ པེ་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ༡༩༩༡ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༡ ནས་ ༢༧

༡༨ བོད་ཀྱི་གཞོན་ནུའི་ལྷན་ཚོགས་ནས་བཏོན་པའི། རང་ཡུལ་ནང་ཕྱི་མིར་གྱུར་པ།

སོག་གྲངས་ ༡༩

༡༩ ཟླ་ཁྲིན་ཞིང་ཆེན་གྱི་རང་བྱུང་གཉེར་ཁའི་ཚན་པ་ནས་འདོན་པའི། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་སྒྱུ་རྩལ་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། འདོན་ཐེངས་ ༡ ནང་ཀྲའོ་དྲའོ་ཞི་དང་། ཐང་ཕུའུ་ཀུང་། ཉིང་ཆིང་ཕུ་བཅས་ཀྱི་རྩོམ་ཡིག དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་ལྷ་ཡུལ། ཞེས་པ་དེ་རང་ཡུལ་ནང་ཕྱི་མིར་གྱུར་པ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ལུང་འདྲེན་བྱས་འདུག སོག་གྲངས་ ༡༣

༢༠ རྒྱ་གར་གྱི་དུས་བབ་ཅེས་པའི་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ལྡི་ལི་གསར་པ། ༡༩༨༨ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༧ ཉིན།

༢༡ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བོད་ཅེས་པའི་ཀམ་པི་ཡུ་ཊར་གྱི་སི་ཊི།

༢༢ བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཕྱི་རོལ་གྱི་བོད་ཅེས་པའི་ཀམ་པི་ཡུ་ཊར་གྱི་སི་ཊི།

༢༣ དེ་རི་ཕྲུའུ་རུང་ཐམས་བརྩམས་པའི། རྒྱ་ནག་གི་ངལ་རྩོལ་སྐྱུར་བཀོད་ཁང་། སྒྲོལ་ཊར། ཕེམས་ཊ་ཕེ་ཡུ། ༡༩༩༢

༢༤ དེ་རི་ཕྲུའུ་རུང་ཐམས་བརྩམས་པའི། རྒྱ་ནག་གི་ངལ་རྩོལ་སྐྱུར་བཀོད་ཁང་། སོག་གྲངས་ ༡༨༥ ནང་གི་རིའུ་མིག་ལ་གཟིགས།

༢༥ ཀུན་གཟིགས་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས། པེ་ཅིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་སྩལ་བའི་བཀའ་སློབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༨ ཉིན།

༢༦ རག་ཐིས་ཀྱིས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་པོའི་ཚོགས་པའི་སྐབས་དྲུག་པའི་རྒྱུན་ལས་ཚང་འཛོམས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཐེངས་བདུན་པའི་ཐོག་སྤེལ་བའི་གཏམ་བཤད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༥ ཉིན། ནང་ཁྲུལ་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༥ ནང་ཐོན་ཡོད་པ་འདི་བཞིན། ཚེ་དབང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པའི་འགོ་སྟོད་ནས་བཟུང་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གིས་ལག་བསྒྱུར་བྱེད་པའི་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་སྲིད་ཇུས་ཞེས་པའི་ནང་ལུང་འདྲེན་བྱས་འདུག །

བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་དང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི།

༡ རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཁང་གི་སྐད་ཐོ། རྡུལ་ཕྲན་ཅན་གྱི་བོད། བོད་ཀྱི་མཐོ་སྒང་དུ་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི་བཙུགས་པ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་གྱི་སྙིགས་རོ་གཡུག་པའི་ལོ་རྒྱུས། ཝ་ཤིང་ཊོན། ༡༩༩༣

༢ འབྲོག་པའི་སྡོད་གནས་དང་། འབྲོག་པ་གནས་སྤོ་བྱེད་མི་དགོས་པར་ས་ཆ་གཏན་འཛུགས་ཡོང་ཐབས་བྱེད་དགོས། ལི་ཧྲུང་དེ། མིན་ཛུ་མི་རིགས་མཐུན་འབྲེལ་ཞེས་པའི་ནང་བྲིས་པའི་རྩོམ་ཡིག ཊོམ་གྷ་རན་ཕེལ་ཊ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་དེང་རབས་ཅན་གྱི་བོད་བསྐྲུན་པ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་ལུང་འདྲེན་བྱས་འདུག ཤོག་གྲངས་ ༡༢༡

༣ ཞིང་ཧྭ་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཟླ་ ༣

༤ ཉེན་སི། ཨི། ལི་ཕིན་གྱིས། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་ཆེན་བདུན་པའི་ཐོག་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག སྐྲུས་སྤྱོས་ཀྱི་འབྲོག་ལས་ལམ་སྲོལ་ནས་གཏན་སྡོད་ཕྱུགས་གསོའི་བར་ཏེ། ཟི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་བོད་རིགས་ཚོས་རྩྭ་ཐང་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་སྟངས་སྐོར།

༥ ཞིང་ཧྭ་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ཟླ་ ༥

༦ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་ཆེན་བདུན་པའི་ཐོག་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག བོད་ཤར་ཕྱོགས་ནང་ནགས་ཚལ་གཅོད་འབྲེག་སྟེ། འདས་པ་ནས་ད་ལྟ་བར་མིས་ཤིང་ནགས་ལ་གནོད་འཚེ་བཏང་བའི་སྐོར། ཤོག་གྲངས་ ༨༡ ནས་ ༨༩

༧ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས། རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་ཆེན་བདུན་པའི་ཐོག་སྤེལ་བའི་རྩོམ་ཡིག བོད་ཤར་ཕྱོགས་ནང་ནགས་ཚལ་གཅོད་འབྲེག་སྟེ། འདས་པ་ནས་ད་ལྟ་བར་མིས་ཤིང་ནགས་ལ་གནོད་འཚེ་བཏང་བའི་སྐོར། ཤོག་གྲངས་ ༨༧

༨ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། ཆུ་ལོག་དང་། ཞིང་གཅོད། ཆུ་སློག་བཅས་ཀྱིས་བོད་སར་གནོད་སྐྱོན། ཞེས་པ་འཛམ་གླིང་བོད་ཀྱི་གསར་འགྱུར་དྲ་བའི་ནང་ཐོན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༧

༩ རྔ་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། ཟི་ཁྲོན་དཔར་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༥

༡༠ ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། ཀན་སུའུ་མི་དམངས་དཔར་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༧

༡༡ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། ཆུ་ལོག་དང་། ཞིང་གཅོད། ཆུ་སློག་བཅས་ཀྱིས་བོད་སར་གནོད་སྐྱོན། ཞེས་པ་འཛམ་གླིང་བོད་ཀྱི་གསར་འགྱུར་དྲ་བའི་ནང་ཐོན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༢༧

༡༢ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། བོད་ཀྱི་མཐོ་སྒང་གི་ནགས་ཚལ་སྐྱེ་དངོས་ཏེ། ས་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་དང་། ཉེན་ཁ་གཙོ་བོ་ཉེ་དུས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན།

༡༣ ཊེ་ཉི་ཡལ་ཝིན་ཀ་ལར་གྱིས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། བོད་ཀྱི་མཐོ་སྒང་གི་ནགས་ཚལ་སྐྱེ་དངོས་

ཏེ། ས་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་དངོས་དང་། ཉེན་ཁ་གཙོ་བོ་ནི་དུས་ཀྱི་འཛུགས་སྐྲུན།

༡༤ ཡང་རྩེ་ཆུ་ལོག་སྐོར་འཛམ་གླིང་བལྟ་རྟོགས་ཀྱི་སྨན་ཐོ། འཛམ་གླིང་བལྟ་རྟོགས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༣

༡༥ དེ་རིང་གི་རྒྱ་གར་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ ༦ ཚེས་ ༢༥

༡༦ ཤིང་དྷ་གསར་སྤེལ་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༤ ཉིན།།

ས་མཐོའི་བོད་དུ་དྲག་པོའི་ལས་འགུལ།

༡ ཨེ་ཧྲེ་ཀ་རན་ཧྲིའི་ཚེད་རྩོམ། རྒྱ་གར་གྱིས་འབྲུག་མདུན་སྐྱོད་བྱེད་པར་དོ་སྣང་བྱེད་དགོས། ལྡི་ལི་ནས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་པའི་ས་མཚམས་ཀྱི་གནད་དོན་ཞེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༧ ནས་ ༩

༢ སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་ནོར་བུའི་ཚེད་རྩོམ། བོད་བར་གནས་བྱེད་པས་རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ཀར་ཁེ་ཕན་ཡོད། ལྡི་ལི་ནས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་པའི་སི་ཊ་གྲིས་མན་ཞེས་པའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༨ ཉིན།

༣ སློབ་དཔོན་ཟླ་བ་ནོར་བུའི་ཚེད་རྩོམ། བོད་བར་གནས་བྱེད་པས་རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ཀར་ཁེ་ཕན་ཡོད། ལྡི་ལི་ནས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་པའི་སི་ཊ་གྲིས་མན་ཞེས་པའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༨ ཉིན།

༤ རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་སྙིང་གྲས་ཤིག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༥ འཇོར་ཧྲེ་སྒྲིནས་ལྷག་དང་། མི་ཤེལ་མ་ཐོ་ཤི་གཉིས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། རྒྱ་ནག་དམར་པོ་དང་བོད། ཧོ་ལནཊ་མར་ཀྲི་ན་སི་ནི་ཧྲ་ཧོ་ཕ། ༡༩༦༤

༦ རྒྱ་ནག་གསར་པའི་གསར་འགྱུར་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡ ཉིན།

༧ ཊོམ་ཀླ་རན་ཕེལ་ཊ་གྱིས་བརྩམས་པའི། དེང་རབས་ཅན་གྱི་བོད་བསྐྲུན་པ། ལོན་ཊོན་ཛེཊ་ལི་མི་ཀྲེཊ། ༡༩༨༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༧

༨ པེ་ཅིང་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༩ ཉིན།

༩ ཊོམ་ཀླ་རན་ཕེལ་ཊ་གྱིས་བརྩམས་པའི། དེང་རབས་ཅན་གྱི་བོད་བསྐྲུན་པ། ལོན་ཊོན་ཛེཊ་ལི་མི་ཀྲེཊ། ༡༩༨༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༧

༡༠ ཨུ་རུ་སུར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། དེང་དུས་བོད། སྐྱེལ་འདྲེན་དང་། ཡིག་ཟམ། གློག་འཕྲིན་བཅས་ཀྱི་སྐོར། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༥ ཉིན།

༡༡ ལྷ་ས་ནས་ཐོན་པའི། ཅེ་པའོ་ཞེས་པའི་ཚགས་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡ ཉིན།

༡༢ ཊོམ་གྷ་རན་ཕེལ་ཊ་ཀྱིས་བརྩམས་པའི། དེང་རབས་ཅན་གྱི་བོད་བསྐྲུན་པ། ཡོན་ཊོན་ཇོ་ཊ་ལི་མི་ཀྲེ་ཊ། ༡༩༨༧ ཤོག་གྲངས་ ༡༡༨

༡༣ བོད་ནང་གཞུང་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཇེ་མགྱོགས་སུ་གཏོང་བ། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༣ ཉིན།

༡༤ རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་རྙིང་གྲས་ཤིག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༡༥ ཨུ་རུ་སུར་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཞུང་ཚབ་ཁང་ནས་སྤེལ་བའི་ཆེད་རྩོམ། དེང་དུས་བོད། སྐྱེལ་འདྲེན་དང་། ཡིག་ཟམ། གློག་འཕྲིན་བཅས་ཀྱི་སྐོར། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༡ ཉིན།

༡༦ རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་རྙིང་གྲས་ཤིག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༡༧ ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པའི་མཐུན་ཚོགས་ནས་སྤེལ་བའི། ནུབ་བྱང་རྡུལ་ཕྲན་གོ་མཚོན་གྱི་ཉམས་ཞིབ་དང་། བྱུས་འགོད་ཁང་། ང་རྒྱའི་ཁ་བྱང་། <www.fas.org/nuke/guide/china/facility/haiyen.htm> ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༡ ཉིན།

༡༨ ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཝ་ཤིན་ཊོན་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཁང་གིས་བརྗོད་པའི་སྐད་ཐོ། རྡུལ་ཕྲན་ཅན་གྱི་བོད།

༡༩ ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཝ་ཤིན་ཊོན་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཁང་གིས་བརྗོད་པའི་སྐད་ཐོ། རྡུལ་ཕྲན་ཅན་གྱི་བོད།

༢༠ ཨ་རིའི་རྒྱལ་ས་ཝ་ཤིན་ཊོན་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཁང་གིས་བརྗོད་པའི་སྐད་ཐོ། རྡུལ་ཕྲན་ཅན་གྱི་བོད།

༢༡ རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་རྙིང་གྲས་ཤིག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༢༢ ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པའི་མཐུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི། ཧ་བྱུང་ ༩༠༨ ཞེས་པའི་དམག་སྐར།

༢༣ ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པའི་མཐུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི། ཧ་བྱུང་ ༩༠༨ ཞེས་པའི་དམག་སྐར།

༢༤ ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པའི་མཐུན་ཚོགས་ཀྱིས་བརྗོད་པའི། གཉེར་ལེན་ཁ་ ༩༡༩ ཞེས་

པའི་དམག་སྐར།

༢༥ རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་སྙིང་གྲས་ཤིག་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༢༦ ཨ་རུ་སུ་ནས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་པའི། ཆེ་གསར་འགྱུར་ལས་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༢ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢ ཉིན།

༢༧ ཨ་རིའི་ཚན་རིག་པའི་མཐུན་ཚོགས་ནས་སྤེལ་བའི། མི་སྒྲིགས་དཔུང་སྡེ་ཨང་གཉིས་པ།།

བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་ལམ།

༡ ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་གར་མ་སུ་རིར་གནང་བའི་གསར་འགོད་གསལ་བསྒྲགས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༢༠ ཉིན།

༢ རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་ཐུས་དོན་ཚན་ལྔ་ཞེས་པ་ནི།

གཅིག ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་བཞིན་ཆབ་སྲིད་ཐད་ཡུན་རིང་བརྟན་བརྟེན་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཐད་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་དར་རྒྱས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་སུ་འགྲོ་བ། མི་རིགས་ཁག་དབར་མཐུན་སྒྲིལ་རོགས་ལས་སྔར་ལས་ཡག་པ་བཅས་བྱེད་ཐུབ་པའི་དུས་སྐབས་གསར་པ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སླེབས་ཡོད།

ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་ཁོང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་མཁན་ཚང་མ་ནི་བློ་རིག་གསལ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་དོན་ཚན་དེར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གལ་སྲིད་དེར་ཡིད་མ་ཆེས་ན་ལོ་ཁ་ཤས་བལྟས་ནས་བརྟུད་ནའང་ཆོག་པ་དང་།

གཉིས། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་ཁོང་གིས་བཏང་གནང་བའི་ང་ཚོ་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་མཁན་ཚོས་ལྷག་བསམ་ཟོལ་མེད་བྱེད་དགོས་པ་ལས། གབ་རེ་འུ་རེ་རྩེ་བའམ་ཡང་ན་ཉོ་ཚོང་བྱེད་པ་ལྟར་གྱི་ཐབས་ཤེས་སྤྱོད་རྒྱུ་མེད། དེ་སྔའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཡང་བསྐྱར་རྙོག་འཛིང་མི་བཟོ་བ་སྟེ། ༡༩༥༩ ལོའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་ཚང་མས་བརྗེད་པ་བྱས་ན་འགྲིག

གསུམ། ང་ཚོས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་ཁོང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་མཁན་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་གིས་གདན་སྟོད་གནང་རྒྱུར་ལྷག་བསམ་ཟོལ་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། ང་ཚོས་ཁོང་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་པར་དགའ་བསུ་ཞུ་བའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་ཁོང་གིས

ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ་དང་། རྒྱ་བོད་མི་རིགས་དང་མི་རིགས་ཁག་དབར་གྱི་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་ཤུགས་སྣོན་རྒྱག་རྒྱུ། དེང་རབས་ཅན་བཞི་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ལ་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་རྒྱུར་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

བཞི། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་ནས་གཏན་དུ་བཞུགས་ཧ་ཅང་ཚང་བ་ནས་ཆབ་སྲིད་དང་འཚོ་བའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་གི་ཐོབ་ཐང་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་རྒྱུ་དང་ཧྲང་ཀྲུང་དབྱང་གིས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འདུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ལ་ཁོང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འདུས་མི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་ཀྲང་གཞོན་པར་འདེམས་དགོས་པའི་གྲོས་འགོ་འདོན་ཆོག་པ་མ་ཟད། གྲོས་མོལ་བྱས་པ་བརྒྱུད་རྒྱལ་ཡོངས་ཆབ་གྲོས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞི་གཞོན་པའང་གནང་ཆོག་ཅིང་འཚོ་བའི་ཐད་ལའང་དེ་སྔའི་ཐོབ་ཐང་འགྱུར་བ་མི་གཏོང་རྒྱུར་སྲུང་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཐད་ཁོང་བོད་ལ་ཕེབས་མི་དགོས་པ་དང་བོད་ཀྱི་གོ་གནས་གཅིག་ལྷོགས་གནང་དགོས་ཀྱི་མ་རེད། བོད་དུ་ད་ལྟ་ན་གཞོན་རྣམས་འཚར་ལོངས་བྱུང་ཡོད་ལ་ཁོ་ཚོས་ལས་དོན་ཧ་ཅང་ཡག་པོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཡོད། རྟག་ཏུ་བོད་ལ་གཟིགས་པར་ཕེབས་ཆོག་པ་ཉི་སྣོམས་མེད་རེད། ང་ཚོས་ཁོང་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་མཁན་ཚོ་བཀོད་སྒྲིག་འོས་འཚམ་བྱེད་ངེས་ཡིན་པས་ལས་ཀ་དང་འཚོ་བ་གང་འདྲ་ཡོང་མིན་ལ་ཐུགས་ཁྲལ་གནང་མི་དགོས། དེ་སྔ་ལས་ལེགས་པ་ཡོང་ངེས་ཉེ་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་རྐྱེན་གྱིས་ཡིན།

ལྔ། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དུས་ཚོད་གང་ཞིག་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་རྒྱུའི་ཐད་ཁོང་གིས་ཆགས་པར་ཐོག་གསལ་བསྒྲགས་ཐུང་ངུ་ཞིག་སྤེལ་གནང་རྒྱུ་དང་། གསལ་བསྒྲགས་ནང་གང་འདྲ་གསུང་དགོས་མིན་ཐད་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་གནང་ན་འགྲིག ལོ་ཟླ་ཞག་དུས་གང་ཞིག་ཏུ་ཕྱིར་ལོག་ཕེབས་མིན་ཐད་ང་ཚོར་བརྡ་ཐོ་ཞིག་གཏོང་གནང་ཡོད་པ་ཞུ། གལ་ཏེ་ཤང་ཀང་བརྒྱུད་སྐམ་ས་ནས་ཀོང་ཀྲོའུ་རུ་ཕེབས་ན་ང་ཚོས་ཡུའུ་ཀྲང་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ཞིག་མཐའ་མཚམས་སུ་ཁྲིད་ཕེབས་བསུ་ཞུ་བར་གཏོང་རྒྱུ་དང་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན། གལ་སྲིད་གནམ་གྲུར་

བཞུགས་ནས་ཕེབས་ན་ང་ཚོས་གཞི་ཁྲོན་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་དགའ་བསུ་ཞུ་བའི་མཛད་སྒོ་འཚོགས་རྟེ་ཁྱེད་ལ་དགའ་བསུ་ཞུ་རྒྱུ་མ་ཟད། གནས་ཚུལ་ཡང་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན།

༣ བོད་ལྗོངས་ཆུང་འཕྲིན་ཁང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༠ ཉིན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་འགོ་གཙོའི་གྲས་ལེགས་མཆོག་ལ་གསར་འགོད་པ་ཞིག་ནས་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་འཛིན་པའི་སྲིད་ཇུས་གང་འདྲ་ཡོད་པའི་སྐོར་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ།

༤ ཕང་ལི་ཞུང་གིས་བྲིས་པའི་རྩོམ་ཡིག ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ནི་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་སེལ་བའི་ལྡེ་མིག་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ནས་ ༧ བར་ལྷ་ས་དང་། པེ་ཅིང་དུ་བྲིས་པའོ།།

རྒྱབ་རྒྱུད་ཐོན་འབྱེད་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ།

༡ རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འཕྲིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༧ ཉིན།

༢ རྒྱ་ནག་གི་ནུབ་ཕྱོགས་ལས་འགུལ་ཞེས་པའི་རྩོམ་ཡིག རྒྱང་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡའི་དཔལ་འབྱོར་གནས་ཚུལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༧ ནང་ཐོན།

༣ མི་ལ་རལ་པའི་ཐབས་ཇུས་བཏོན་པའི་སྐན་ཐོ། བང་མཛོད་འཁྲིག་བཙོམ་སྟེ། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་དུ་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ནང་དོ་སྣུམ་དང་། གཏེར་ཁ་སྤོག་འདོན་བྱེད་པའི་སྐོར། སྤར་ཀ་ལོ། ཁ་ལི་ཕོར་ནི་ཡ། ༢༠༠༠ སྤོག་གྲངས་ ༣༠

༤ མི་ལ་རལ་པའི་ཐབས་ཇུས་བཏོན་པའི་སྐན་ཐོ། བང་མཛོད་འཁྲིག་བཙོམ་སྟེ། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་དུ་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ནང་དོ་སྣུམ་དང་། གཏེར་ཁ་སྤོག་འདོན་བྱེད་པའི་སྐོར། སྤར་ཀ་ལོ། ཁ་ལི་ཕོར་ནི་ཡ། ༢༠༠༠ སྤོག་གྲངས་ ༡༠

༥ མི་ལ་རལ་པའི་ཐབས་ཇུས་བཏོན་པའི་སྐན་ཐོ། བང་མཛོད་འཁྲིག་བཙོམ་སྟེ། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་དུ་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་ནང་དོ་སྣུམ་དང་། གཏེར་ཁ་སྤོག་འདོན་བྱེད་པའི་སྐོར། སྤར་ཀ་ལོ། ཁ་ལི་ཕོར་ནི་ཡ། ༢༠༠༠ སྤོག་གྲངས་ ༣༡

༦ རྒྱ་ནག་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞོགས་པའི་གསར་འཕྲིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༧ ཉིན།།

ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་དང་། མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ།

༡ རོ་བར་ཊས་ཝི་ཡི་ཆེད་རྩོམ། མངའ་ཁུལ་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཡར་འདྲེན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཡིན། ལྕགས་ལམ་སྐོར་ནུབ་ཕྱོགས་མངའ་ཁུལ་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་བའི་འཆར་སྣང་དང་། ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་ལྕགས་ལམ་གྱི་དཔྱ་པོ། དྲ་རྒྱའི་ཁ་བྱང་། <www.york.ac.uk/inst/irs/irhome/papers/robert1.htm> ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༡

༢ མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༢ ཉིན།

༣ ཝང་ཆི་གོང་གིས་སྤེལ་བའི། རྒྱ་ནག་ནང་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འཕེལ་ཕྱོགས་དང་། དེའི་དམིགས་ཡུལ། ཤི་ཀ་གོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ས་ཁམས་སློབ་གཉེར་ཚན་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༩༥ ༡༩༨༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༥༥

༤ ཝང་ཆི་གོང་གིས་སྤེལ་བའི། རྒྱ་ནག་ནང་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འཕེལ་ཕྱོགས་དང་། དེའི་དམིགས་ཡུལ། ཤི་ཀ་གོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ས་ཁམས་སློབ་གཉེར་ཚན་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༩༥ ༡༩༨༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༥༥

༥ ཝང་ཆི་གོང་གིས་སྤེལ་བའི། རྒྱ་ནག་ནང་ལྕགས་ལམ་འཛུགས་སྐྲུན་འཕེལ་ཕྱོགས་དང་། དེའི་དམིགས་ཡུལ། ཤི་ཀ་གོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ས་ཁམས་སློབ་གཉེར་ཚན་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཨང་ ༩༥ ༡༩༨༠ ཤོག་གྲངས་ ༡༥༥

༦ ཧྲི་བ་ཨར་མོ་ཧན་ཏིས་སྤེལ་བའི། ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་དང་། བདུན་ཅུའི་ནང་རྒྱ་ནག་གི་བདེ་འཇགས་སྐོར་གང་བྱེད་འདི་བྱེད་མ་ཤེས་པའི་དཀའ་ངལ་ཏེ། འཐབ་ཕྱོགས་གསུམ་པ། དྲ་རྒྱའི་ཁ་བྱང་། <www.idsa-india.org/an-jan-4html> ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༢

༧ བོད་གནས་ཁྲབ་སྤེལ་ཁང་ནས་བརྗོད་པའི་སྐད་བྲོ། རྒྱ་ནག་གི་ནུབ་རྒྱུད་ཀྱི་མདུན་མཆོང་ཆེན་པོ། ཡོན་ཏན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༨

༨ ཇེམ་སི་སྤྲར་ལྷེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ ཡོན་ཏན། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༦༢

༩ བོད་གནས་ཁྲབ་སྤེལ་ཁང་ནས་བརྗོད་པའི་སྐད་བྲོ། རྒྱ་ནག་གི་ནུབ་རྒྱུད་ཀྱི་མདུན་མཆོང་ཆེན་པོ། ཡོན་ཏན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༨

༡༠ བོད་གནས་ཁྱབ་སྤེལ་ཁང་ནས་བརྙན་པའི་སྐན་པོ། རྒྱ་ནག་གི་ནུབ་རྒྱུད་ཀྱི་མདུན་མཆོང་ཆེན་པོ། ལོན་རྫོན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༠ ཟླ་ ༡༡ ཤོག་གྲངས་ ༢༩

༡༡ ཛོན་ལི་ཕིསི་དང་། ཤུ་ལི་ཧྲའིས་བརྩམས་པའི། རྒྱ་ནག་གིས་འབར་རྫས་བཟོ་བསྐྲུན་བྱེད་པ། སཏེན་ཕོར་ཊ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མའི་དཔར་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༨ ཤོག་གྲངས་ ༥༤

༡༢ ཛེ་སི་སྤྲར་ཛླེ་ཀར་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཡི་དྭགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་གསང་བའི་མུ་གེ ལོན་རྫོན། ༡༩༩༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༦༡

༡༣ མཚོ་སྔོན་ནང་མ་རྩ་འཛོག་མཁན་མང་དུ་གཏོང་རྒྱུའི་དྲ་བ། དྲ་རྒྱའི་ཁ་བྱང་། www.qhei.gov.cn/qhfdi/eqhsg.html ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༢ ཉིན།

༡༤ སཊེ་ཞེན་མར་ཤར་དང་། སུ་སེཊ་ཊར་ནེནཊ་གཉིས་ཀྱི་སྐན་པོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེར་བའི་ཁོངས་གཏོགས་མ་ཡིན་པའི་བོད་ས། དཔར་ངོས་ ༡༨༤༥

༡༥ ཕང་ལེན་གྱི་ཆེད་རྩོམ། འཛམ་གླིང་གི་མཐོ་སྒང་དུ་རི་ལི་འགྲོ་བསྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༤ ཉིན།

༡༦ ཕང་ལེན་གྱི་ཆེད་རྩོམ། འཛམ་གླིང་གི་མཐོ་སྒང་དུ་རི་ལི་འགྲོ་བསྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་རེད། པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༡༤ ཉིན།

༡༧ མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་གི་ཆ་འཕྲིན་དྲ་བའི་ནང་སྤེལ་བའི། བོད་ནང་ལྕགས་ལམ་བཟོ་རྒྱུའི་རྩད་ཞིབ་དང་། ལག་ལེན་ཐུབ་མིན་གྱི་ཞིབ་འཇུག ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༡༢

༡༨ ཕི་ལི་ཕོ། ཝེབ་ཝེམ་གྱིས་སྤེལ་བའི། རྒྱ་ནག་གི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་རྩོད་རྙོག་བསླངས་ཡོད། སི་ཨེན་ཨེན་ཨེ་ཤི་ཡའི་དྲ་རྒྱ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༤

༡༩ སཊེ་ཞེན་མར་ཤར་དང་། སུ་སེཊ་ཊར་ནེནཊ་གཉིས་ཀྱི་སྐན་པོ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེར་བའི་ཁོངས་གཏོགས་མ་ཡིན་པའི་བོད་ས། དཔར་ངོས་ ༡༨༦༡

༢༠ པེ་ཅིང་བསྒྱུར་ཞིབ་ཅེས་པའི་དུས་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༦ ནས་ ༢༢ བར། ཤོག་གྲངས་ ༡༧

༢༡ ཁྲིན་ལྷུན་ཡུན་དང་། ཉིའུ་ཡུང་ཐའོས་སྤེལ་བའི། ནུབ་ཕྱོགས་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་རོགས་སྐྱོར་སྐོར། བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག ༢༠༠༠ འདོན་ལོ་ ༢ ཤོག་གྲངས་ ༢༢ ནས་ ༢༨

༢༢ ༡) འབྲུག་འགྱུར་ལོ་ལྔའི་ནང་བོད་དུ་ཡུལ་སྐོར་སྤྱི་འཚམ་པ་ས་ཡ་ ༥.༧༤ ཡོང་རྒྱུའི་རེ་བ་ཡོད། མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༤ ཚེས ༡༨ ཉིན། ༢) ཁེ་ན་ཌའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་ཚབ་ནས་སྤེལ་བའི། མཚོ་བོད་ལྕགས་ལམ་གྲོག་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཆར་གཞིའི་དཔེ་རིས་འབྲི་རྒྱུ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༣ ཉིན།

༢༣ ཤིན་ཧྭ་གསར་འགྱུར་ཁང་ནས་སྤེལ་བའི། ཡང་བསྐྱར་ཟེ་ཁྲིན་གྱི་ཞིང་པ་ཁག་ཅིག་བཟོ་པར་འགྱུར་རྒྱུ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡ ཉིན།

༢༤ ཤིན་ཧྭ་གསར་འགྱུར་ཁང་ནས་སྤེལ་བའི། ཡང་བསྐྱར་ཟེ་ཁྲིན་གྱི་ཞིང་པ་ཁག་ཅིག་བཟོ་པར་འགྱུར་རྒྱུ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡ ཉིན།

༢༥ ཨེ་ཨེཆ་སནཊན་ཊོན་ཁེནཊ་ལིན་གྱིས་ཚེད་རྩོམ། བོད་ནང་རྒྱ་དམག་གི་རྟེན་གཞི། བོད་གནས་བསྐྱར་ཞིབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ཟླ་ ༩ དང་། ༡༠

༢༦ ཏ་རྒྱའི་ཁ་བྱང་། <www.saag.org/papers3/paper210.html> ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢༡ ཉིན།

༢༧ རྗོརཇ་ཀླིནསི་སྟརག་དང་། མི་ཤཱལ་མ་ཐོམིས་བཙམས་པའི། རྒྱ་དམར་དང་། བོད། ཧོ་ལེནཊ། ༡༩༧༩ ལ་གཟིགས།།

ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་
གནད་ཆེའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ཞི་བདེའི་སྔོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་༼གོང་ས་༽སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནས་བསྩལ་བའི་བཀའ་རྩ་ཁྱབ་བསྒྲགས།

༄༅། །འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་ཚང་མ་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་བཞིན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གམ། མངའ་ཁུལ། ཡང་ན་འཛམ་གླིང་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་ཞི་བདེ་ཡུན་གནས་ཡོང་བར་ང་ཚོས་འཕྲལ་སྣང་གི་དགོས་མཁོ་ཙམ་ལ་མ་བལྟོས་པར། རྒྱ་ཆེའི་ཁ་ཕན་གཞི་རྩར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་ཉིད་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས། ང་ཚོ་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་རང་རང་འཁོས་དཔག་གི་ནུས་པ་རེ་འདོན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་འགག་རྩ་ཆེ་བའི་དོན་གནད་ཅིག་ཡིན། དེ་རིང་འདིར་ངོས་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཡིན་པ་དང་། བྱམས་དང་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ཅན་གྱི་ཆོས་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་གྱི་དགེ་སློང་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁྱེད་རྣམ་པར་གཏམ་བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་སུ། དེ་རིང་འདིར་ཁྱེད་རྣམ་པ་དང་། སྤྱན་ཟླ་གཞན་ཚང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སའི་གོ་ལར་ཐུན་མོང་དུ་སྤྱོད་མཁན་འགྲོ་བ་མི་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁྱེད་རྣམ་པའི་ཁྲོད་འདིར་སླེབས་ཡོད། འཛམ་གླིང་འདི་ཉིད་ཇེ་ཆུང་ཇེ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་དགོས་པ་སྔར་ལས་ཆེ་རུ་འགྲོ་བཞིན་པ་ཡིན། འདི་ནི་ངོས་རང་གང་ནས་ཡོང་སའི་གླིང་ཆེན་དེ་ཉིད་ཐེ་བས་འཛམ་གླིང་གི་ཆ་ཤས་ཚང་མར་གནས་སྟངས་གཅིག་གྱུར་ཡིན།

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ཞི་བདེའི་སྨོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་དོན་ཚན་ལྔ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཚོགས་ཐོག་༸གོང་ས་༸སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནས་བསྩལ་བའི་བཀའ་རྩ་ཁྲབ་བསྒྲགས།

༄༅། །འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་ཚང་མ་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་བཞིན་པར་བརྟེན། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གམ། མངའ་ཁུལ། ཡང་ན་འཛམ་གླིང་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ཞི་བདེ་ཡུན་གནས་ཡོང་བར་ང་ཚོས་འཕྲུལ་སྣང་གི་དགོས་མཁོ་ཙམ་ལ་མ་བལྟོས་པར། རྒྱ་ཆེའི་ཁེ་ཕན་གཞི་རྩར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན། ད་ལྟའི་དུས་སྐབས་འདི་ཉིད་གལ་འགངས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་པས། ང་ཚོ་སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་རང་རང་འཁོས་དཔག་གི་ནུས་པ་རེ་འདོན་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་འགག་རྩ་ཆེ་བའི་དོན་གནད་ཅིག་ཡིན། དེ་རིང་འདིར་ངོས་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་ཡིན་པ་དང་། བྱམས་དང་སྙིང་རྗེའི་རྩ་བ་ཅན་གྱི་ཆོས་ལ་དད་མོས་བྱེད་མཁན་གྱི་དགེ་སློང་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁྱེད་ཉམས་པར་གཏམ་བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཙོ་ཆེ་ཤོས་སུ། དེ་རིང་འདིར་ཁྱེད་ཉམས་པ་དང་། སྤྱུན་ཟླ་གཞན་ཚང་མ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སའི་གོ་ལར་ཐུན་མོང་དུ་སྤྱོད་མཁན་འགྲོ་བ་མི་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ཁྱེད་ཉམས་པའི་ཁྱེད་འདིར་སླེབས་ཡོད། འཛམ་གླིང་འདི་ཉིད་ཇེ་ཆུང་ཇེ་ཆུང་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་དགོས་པ་སྔར་ལས་ཆེ་རུ་འགྲོ་བཞིན་པ་ཡིན། འདི་ནི་ངོས་རང་གང་ནས་ཡོང་སའི་གླིང་ཆེན་དེ་ཉིད་ཐེ་བས་འཛམ་གླིང་གི་ཆ་ཤས་ཚང་མར་གནས་སྟངས་གཅིག་གྱུར་ཡིན།

ད་ལྟའི་གནས་སྐབས་འདིར་ས་གནས་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་ཨེ་ཤ་ཡའི་གླིང་ཆེན་ནང་དུ་ཛ་དྲག་གི་ཚོར་བ་ཚད་མཐོར་སླེབས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཤར་དབུས་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ལྷོ་ཤར་ཨེ་ཤ་ཡ། ངོས་ཀྱི་ཕ་ཡུལ་བོད་བཅས་པའི་ནང་འཐབ་རྩོད་དངོས་སུ་བྱེད་བཞིན་པ་ཡིན། འཐབ་རྩོད་འདི་དག་ནི། གཙོ་ཆེ་བ་ཁུལ་དེའི་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་དབར་ལ་མཐོང་མེད་བག་ལ་ཉལ་བའི་ཛ་དྲག་གི་གནས་སྟངས་དེ་དག་གི་མཚན་མ་ཕྱིར་ཐོན་པ་ཞིག་ཡིན། དེར་བརྟེན་མངའ་ཁུལ་དེ་དག་གི་དཀའ་ རྙོག་སེལ་བའི་ཆེད་ས་གནས་དེ་གའི་འབྲེལ་ཐོགས་ཡུལ་གྲུ་ཆེ་ཆུང་དང་། ཁྲོན་འཁོར་ལ་མ་བལྟོས་པའི་མི་རིགས་ཚང་མའི་ཁེ་ཕན་གཞི་རྩར་བཟུང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ལ་བརྟེན་དགོས་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་དམངས་ཀྱི་བསམ་འདུན་གཞི་རྩར་བཞག་སྟེ་དཀའ་ངལ་དེ་དག་ཁྲབ་ཆེ་ས་ནས་སེལ་བའི་ཐབས་ལམ་ལ་མ་བརྟེན་པར། དེ་དག་གི་ཆ་ཤས་ཙམ་མམ། ཡང་ན་འཕྲལ་སྣང་གི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐུབ་ཙམ་བྱུས་ཚེ། དེ་ནི་གསར་དུ་དཀའ་རྙོག་བཟོ་རྒྱུ་ཙམ་ལས་མ་འདས།

བོད་མི་ཚོས་ས་ཁུལ་ཞི་བདེ་དང་། འཛམ་གླིང་ཞི་བདེའི་དོན་དུ་མཐུན་འགྱུར་གྱི་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་འདོད་ཡོད་ཅིང་། དེ་ལྟར་ཐུབ་རྒྱུར་བོད་མི་ཚོར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་དམིགས་བསལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་ངོས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད། རྒྱུན་སྲོལ་གྱི་ཆ་ནས་བོད་མི་རྣམས་ནི་ཞི་བདེར་དགའ་ཞིང་། འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལམ་བཟང་ལ་གཅེས་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན། མི་ལོ་སྟོང་ཕྲག་གི་གོང་བོད་དུ་ནང་ཆོས་དར་བ་ནས་བཟུང་བོད་མི་ཚོས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་འཚེ་བ་སྤོང་བའི་ལམ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཀུན་སློང་འདི་བཞིན་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱིར་འབྲེལ་ལམ་བྱེད་ཕྱོགས་ལའང་ཁྱབ་ཡོད། ཨེ་ཤ་ཡའི་གླིང་དབུས་སུ་གནས་པའི་དམག་དབུས་གནས་བབ་ལ་ཏ་ཙང་གལ་ཆེ་བའི་བོད་འདི་ཤར་གླིང་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་དཀར་ནག་ཨུ་རུ་སུ་གསུམ་གྱི་དབུས་

སུ་གནས་ཡོད་པར་བརྟེན་གླིང་ཆེན་འདིའི་བྱུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ནང་གླིང་འདིར་ཞི་བདེ་དང་སྙིང་འཇགས་སྤེལ་བའི་གལ་ཆེའི་བྱེད་སྒོའི་འགན་འཁུར་ཁག་ཡོད། རྒྱུ་མཚན་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་སྔོན་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་མངའ་བདག་གོང་མ་ཚོས་བོད་ནང་ཕན་ཚུན་སུ་ཞིག་གི་སྟོབས་ཤུགས་མ་སླེབས་པའི་ཆེད་དུ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལས་གཅིག་གིས་ཐབས་ཤེས་འབད་བརྩོན་རྒྱ་ཆེ་བ་བྱས་ཡོད། བོད་དེ་བར་གནས་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་པའི་རིན་ཐང་དེ་གླིང་ཆེན་འདིའི་ཞི་བདེ་སྙིང་འཇགས་ཀྱི་དོན་གནད་དང་ཁ་འབྲལ་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩།༥༠ ནང་གསར་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱས་སྐབས་སྔར་མེད་འཁྲུག་རྙོད་ཀྱི་རྐྱེན་ངན་གསར་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། གནས་སྟངས་འདི་དག་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་རྒྱ་མིར་ངོ་རྒོལ་སྙེར་ལངས་བྱས་ཏེ་ངོས་རྒྱ་གར་དུ་བཙན་བྱོལ་ལ་ཡོང་རྗེས་རྒྱ་དཀར་ནག་དབར་གྱི་ཉེན་ཚབས་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ཇེ་སྡུག་ཇེ་ཞན་དུ་སོང་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༢ ལོར་ས་མཚམས་སུ་དམག་འཁྲུག་བྱུང་བ་བཅས་ཀྱིས་གནས་སྟངས་ཇེ་གསལ་དུ་ཕྱིན་པ་དང་། དེང་སྐབས་ཧི་མ་ལ་ཡའི་ས་མཚམས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་དྲག་པོའི་དཔུང་དམག་ཁྲིན་ཆེ་བསྡུ་གསོག་གིས་སླར་ཡང་ཛ་དྲག་གི་ཉེན་ཚབས་ཇེ་ཆེར་གྱུར་ཡོད།

རྩོད་གཞིའི་དོན་གནད་ངོ་མ་དེ་ནི་རྒྱ་གར་དང་། བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་རྟགས་འགོད་ཀྱི་གནད་དོན་མིན་པར། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ལ་ཁྲིམས་འགལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་དང་། དེས་རྐྱེན་པས་རྒྱ་གར་གྱི་ཕྱེད་གླིང་ཕྲན་ལ་ཐད་ཀར་འཛུལ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན། རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་བོད་དེ་སྔོན་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་ཡིན་ལུགས་བཤད་དེ་ཕྱི་མི་རྣམས་མགོ་བོ་སྐོར་ངང་ཐབས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་དྲང་བདེན་ཞིག་མིན། བོད་དེ་ཕྱི་ལོ་

༡༩༩༨།༥༠ ལོར་ "མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག" གིས་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། མི་ལོ་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་གོང་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་གོང་མ་ཚོས་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་པ་ནས་བཟུང་དུས་རབས་འདིའི་དཀྱིལ་བར་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཏུ་གནས་ཡོད། སྐབས་འགར་ཁྲིམ་མཚེས་ཡུལ་གྲུ་ཁག་དང་། དེ་དག་གི་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་བོད་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཁྱབ་ཡོད་ལ། སྐབས་འགར་བོད་རང་ཉིད་སོག་པོ་དང་། གོར་ཁ། མན་ཇུ་གོང་མ། དེ་བཞིན་རྒྱ་གར་དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་བཅས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག་ཚུད་པའང་བྱུང་ཡོད།

སྤྱིར་རྒྱལ་ཁབ་རྣམས་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་དང་། ཐེ་གཏོགས་འོག་གནས་དགོས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་ནི་སྤྱིར་བཏང་ཞིག་ཡིན། འདིའི་ཐད་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་དང་། དེའི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག་གནས་པའི་འདབས་གནས་རྒྱལ་ཕྲན་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ཟེར་བ་དེ་དཔེ་མཚོན་གསལ་སོས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཡང་། སྤྱིར་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་མང་ཆེ་བས་རང་ཉིད་ལས་སྟོབས་ཤུགས་ཞན་པའི་མཐུན་ཕྱོགས་དང་། ཁྲིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་ཐོག་ཤུགས་རྐྱེན་སྤེལ་གྱི་ཡོད། བོད་ཐད་ཁུངས་ལྡན་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་དཔྱད་ཞིབ་ཡིག་ཆ་ཁག་ནང་གསལ་བ་ལྟར། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་བཞིན་སྐབས་འགར་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག་འཚུད་པ་ཙམ་གྱིས་རང་བཙན་གྱི་ཐོབ་ཐང་རྩ་བརླག་ཏུ་ཕྱིན་མེད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། དེ་འབྲེལ་དམར་དམག་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་པའི་སྐབས་དེར་བོད་དེ་གནས་སྟངས་གང་ཅིའི་ཆ་ནས་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་པར་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པ་ཞིག་རེད།

རྒྱ་ནག་གིས་བོད་སར་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དེ་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་ཡོངས་སུ་འགལ་བ་མ་ཟད། བྱ་སྤྱོད་དེ་ལ་དོན་དམ་དུ་འཛམ་གླིང་རང་དབང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མས་ཀོལ་གླེང་བཏང་ཡོད། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་

ཁབ་རྣམས་ཀྱིས་དྲན་དགོས་པ་ཞིག་ནི་བོད་འདི་རྒྱ་མིའི་དྲག་པོའི་བཙན་བཟུང་འོག་གནས་མུས་ལ་སྡོང་གནས་སྐབས་རེད་བོད་མི་ཚོའི་རང་དབང་གི་གོ་སྐབས་ནོར་ཡོད་ན་ཡང་། འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་བྱས་ན་བོད་དེ་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བཙན་བཟུང་འོག་གནས་ཡོད་སྟབས། ད་ལྟ་ཡང་རྒྱལ་ཁབ་རང་བཙན་གྱི་ངོ་བོ་མ་བརླགས་པར་རང་སོར་གནས་ཡོད། གཞན་གྱི་ཁྲིམས་ལུགས་སམ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་ཐད་ལ་འདིར་གླེང་སློང་བྱ་རྒྱུ་སྐབས་འདིའི་དོས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་མིན་ན་ཡང་། ང་ཚོ་བོད་པ་རྣམས་ནི་རང་གི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་སོགས་གང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐ་དད་ཀྱི་རྣམ་པ་གསལ་པོ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པའི་བསྙོན་མེད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཤིག་ཡོད་པར་བརྟེན་དོས་ནས་གནད་དོན་དེ་དག་སྐོར་ལ་དམིགས་བཀར་ནན་བརྗོད་བྱ་འདུན་བྱུང་། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་འདི་བཙན་བཟུང་བྱས་མེད་ཚེ་དུས་ད་ལྟ་ཡང་བར་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོའི་ཆ་ནས་ཨེ་ཤ་ཡའི་གླིང་ཆེན་ནང་ཞི་བདེར་སྐྱུལ་མ་བྱེད་པ་དང་ཞི་བདེ་ཡུན་གནས་ཡོང་ཐབས་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་གྱི་འགན་འཁྲི་སྣར་བཞིན་ལེགས་སྒྲུབ་ཐུབ་པ་ཡོང་གི་རེད།

དོས་དང་། བོད་མི་དམངས་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་བཙོས་མིན་རེ་འདུན་ནི་བོད་དབུས་གཙང་དང་། ཁམས། ཨ་མདོ་བཅས་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ལས་གྲུབ་པའི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་རྫོགས་ སླར་ཡང་ཞི་བདེ་བག་ཕེབས་ཀྱི་ས་གནས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ་སྟེར་ཀྱི་རིན་ཐང་བྲལ་བའི་བྱེད་སྟོའི་འགན་འཁྲི་དེ་བསྐྱར་གསོ་ཐུབ་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་བཟང་པོ་གཞི་རྩར་བཟུང་སྟེ་འཛམ་གླིང་གི་ཞི་བདེ་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་བདེ་སྐྱིད། ང་ཚོ་ཚང་མས་ཐུན་མོང་དུ་སྤྱོད་པའི་ཁོར་ཡུག་བདེ་ལེགས་སུ་སྲུང་སྐྱོབ་སོགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་བྱེད་མཁན་ཚང་མར་བོད་ཀྱིས་མཐུན་འགྱུར་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་ཐུབ་ཀྱི་རེད།

ང་ཚོའི་མི་དམངས་རྣམས་འདས་པའི་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་རིང་གཞན་གྱི་བཙན་བཟུང་འོག་ཏུ་ཆེན་ངན་གོད་ཆག་ཚབས་ཆེ་འབྱུང་བཞིན་པ་ཡིན་ནའང་། ངོས་ནས་བར་ལམ་རྒྱ་མི་དང་ཐད་ཀའི་འབྲེལ་ལམ་འོག་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་ལམ་ནས་ཕན་ཚུན་གོ་བསྡུར་གྱིས་དཀའ་རྙོག་རྣམས་སེལ་བའི་ཐབས་ཤེས་རྒྱུན་བསྟུད་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚན་ཁག་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་བ་དང་བསྟུན་ནས་པེ་ཅིང་སྲིད་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ལམ་བཙུགས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༤༣ ལོར་ངོས་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཞིག་པེ་ཅིང་དུ་བཏང་ནས་ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་དོན་གནད་སྐོར་ལ་གྲོས་མོལ་འགོ་འཛུགས་བྱས་པ་ཡིན།

ང་ཚོས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་དང་། ཞི་མཐུན་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་ཀུན་སློང་ཞིག་ཁྲིར་ཏེ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འོས་ཤིང་འཚམ་པའི་དགོས་མཁོ་རྣམས་ལའང་བསམ་ཞིབ་བྱ་རྒྱུའི་འདུན་པ་དང་བཅས་ཞི་མོལ་ནང་ཞུགས་པ་ཡིན། ངོས་ཀྱི་རེ་བར་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་དེ་བསྟུན་ལན་ཚ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུ་དང་མཐའ་དོན་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀའི་རེ་འདོད་སྐོང་ཐུབ་པ་དང་། ཁེ་ཕན་ལ་སྨུང་སྐྱོབ་ཡོང་བའི་དཀའ་སེལ་ཐབས་ལམ་ཞིག་རྙེད་རེ་བྱུང་ཡང་། སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ། ང་ཚོས་ཐབས་ཤེས་གང་བྱས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་རྒྱུན་བསྟུད་རང་སྐྱོན་འགེབས་སྲུང་གི་རྣམ་པ་ཁོ་ནས་ལན་འདེབས་བྱས་ཏེ། རྟོ་དོན་ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་དངོས་འབྲེལ་དཀའ་ངལ་ཞིབ་ཆ་བཤད་པ་རྣམས་ཁོང་ཚོར་སྐྱོན་བརྗོད་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་དམིགས་པ་ལྟ་བུར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད།

ལྷག་པར་བློ་ཕམ་སྐྱེ་འོས་པ་ཞིག་ལ། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཕན་ཚུན་དོན་དམ་གྱི་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་དེ་བེད་སྤྱོད་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་བཏང་ཡོད། བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་གི་དངོས་ཡོད་དཀའ་གནད་སྐོར་མ་གླེང་བར་དེ་ལས་ཟུར་སྡེ་ངོས་སྐོར་གྱི་གོ་བབ་སྐོར་ལ་གྲོས་བསྡུར་བྱེད་པའི་ཚད་གཞིར་འཛེམས་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

གཞི་རྩའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་རྨང་གཞི་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡིན་བཞིན་པའི་ཐོག་ལ། ད་རེས་ངོས་འདི་གར་འགྱོར་སྐབས་ངོ་མཛལ་བྱུང་བ་ཁྱེད་རྣམ་པ་དང་། གཞན་ཡང་མི་སྣ་མང་པོའི་ཤུགས་ཆེའི་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་། སེམས་སྐུལ་རྒྱ་ཆེ་ཐོབ་བྱུང་བར་བརྟེན་ངོས་ནས་དེ་རིང་དོན་གནད་གཙོ་བོ་རྣམས་གསལ་བཤད་དང་སྒྲིགས་ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་འགྲིགས་འཛུགས་ཡོང་རྒྱུའི་བསམ་པ་བཅངས་ཏེ་ཡུན་གནས་ཕུགས་འཕེར་གྱི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཐོན་ཐབས་སུ་གོམ་བགྲོད་དང་པོ་དེ་རྒྱུག་རྒྱུའི་བློ་འདོད་ཡོད། གོམ་བགྲོད་འདིས་མ་འོངས་པར་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཐེ་བའི་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མ་དང་མཉམ་དུ་ཕན་ཚུན་མཛའ་མཐུན་དང་། མཐུན་འགྱུར་རོགས་རེས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུའི་ཕན་གྲོགས་སུ་འགྲོ་ཐུབ་པའི་རེ་འདུན་ཡོད།

ཞི་བདེའི་སྔོན་འགྲོའི་གྲོས་འཆར་འདིར་གཞི་རྩའི་དོན་ཚན་ལྔ་ཡོད་པ་ནི།

༡༽ བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ཞི་བའི་བསྐྱི་གནས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ།

༢༽ རྒྱ་མི་འབོར་ཆེན་བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱེད་པའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་བྱུས་དེས་རྐྱེན་པས་བོད་མིའི་ངོ་བོ་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་དེ་དག་མཚམས་འཇོག་དགོས་རྒྱུ།

༣༽ བོད་མི་དམངས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། དམངས་གཙོའི་རང་དབང་རྣམས་ལ་བརྩི་བཀུར་དགོས་རྒྱུ།

༤༽ བོད་ཀྱི་རང་བཞིན་འབྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་བཟང་པོའི་གནས་སྟངས་སླར་སོར་ཆུད་ཐབས་དང་། སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་དགོས་པའི་ཐོག་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་ཧྲུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་བཟོ་བསྐྲུན་བྱེད་པ་དང་། ཧྲུལ་ཕྲན་གྱི་སྙིགས་རོ་རྣམས་ཕུང་གསོག་བྱེད་འཆར་བཅས་མཚམས་འཇོག་དགོས་རྒྱུ།

༥༽ བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནས་བབ་དང་། བོད་དང་རྒྱ་ནག་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་ལ་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སྒོ་ནས་གྲོས་མོལ་འགོ་འཛུགས་དགོས་རྒྱུ།

གོང་གསལ་དོན་ཚན་ལྔའི་འགྲེལ་བཤད་གཤམ་གསལ།

༡༽ བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཆོལ་ཁ་ཁམས་དང་། ཨ་མདོ་ཐེ་བའི་ས་ཁྲོན་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་ "ཨ་ཧིམ་ས་" ཞེས་འབོད་པའི་ཞི་བདེ་དང་། འཚེ་བ་སྤངས་པའི་བསྟི་གནས་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་དགོས་རྒྱུ།

དེ་འདྲའི་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཞིག་བཟོ་ཐབས་བྱེད་རྒྱུ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཞི་བདེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱུན་སྲོལ་ལོ་རྒྱུས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། སླིང་ཆེན་འདིའི་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་དབུས་སུ་བར་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཏུ་གནས་ཐབས་བྱ་རྒྱུ་དང་། གོང་གསལ་འཆར་དོན་འདི་ཉི་བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཐབས་དང་། གྲོས་འཆར་དེ་ལ་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཡོངས་གྲགས་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ཡོད་པའི་དོན་གནད་དང་མཐུན་ཞིང་། བལ་ཡུལ་གྱིས་དགོས་འདུན་བཏོན་པའི་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་དེའི་ཁོངས་བོད་དང་ཉེ་འཁོར་ས་ཁུལ་ཁག་འཚུད་ཐུབ་པ་བྱུང་ན་ནུས་པ་དེ་བས་ཆེ་བ་ཡོང་རྒྱུ།

བོད་འདི་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཞིག་ཏུ་སྒྱུར་ཐབས་སུ་རྒྱ་དམག་དང་། དམག་གི་རྟེན་གཞི་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལྟར་བྱུང་ན་རྒྱ་གར་ནས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་ས་འབྲེལ་ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་དུ་ཡོད་པའི་དམག་མི་དང་དམག་གི་རྟེན་གཞི་རྣམས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ། དེ་ལྟར་ཡོང་ཐབས་སུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གྲོས་མཐུན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་དགོས་པ་དང་། དེའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་འོས་ཤིང་འཚམས་པའི་དགོས་མཁོ་རྣམས་རེ་བ་སྐོང་ཐུབ་པ་དང་། དེ་འབྲེལ་བོད་མི་དང་། རྒྱ་མི། རྒྱ་གར་བ་བཅས་ཀྱིས་གཙོས་ས་ཁུལ་

འདིའི་ཆ་ཤས་གཞན་དག་གི་མི་དམངས་རྣམས་ཕན་ཚུན་ནང་ཁུལ་ཡིད་ཆེས་སྐྱེ་ཐུབ་པ་ཡོང་རྒྱུ། བྱེད་ཐབས་འདི་ཐོག་ནས་གཙོ་བོར་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱིས་དབུས་འབྲེལ་ཡོད་ཚང་མར་ཁེ་ཕན་ཡོད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། དེས་ཡུལ་གཉིས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་སྲ་བརྟན་བཟོ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་རྩོད་རྙོག་ཅན་གྱི་དེ་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཁག་ཏུ་དམག་མི་འབོར་ཆེན་སྡེབས་གསོག་བྱེད་དགོས་པའི་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁུར་པོ་ཡང་དུ་གཏོང་ཐུབ་རྒྱུ།

རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྒྱ་དཀར་ནག་གཉིས་འབྲེལ་ལམ་བཟང་པོ་ཡུན་གནས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ཡུལ་རྒྱ་མིས་བཙན་བཟུང་བྱས་རྗེས་རྒྱ་དཀར་ནག་དབར་ཐུན་མོང་གི་ས་འབྲེལ་བྱུང་བ་ནས་བཟུང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་དབར་ལ་ཛ་དྲག་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཇེ་ཆེར་སོང་སྟེ་མཐའ་མ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༢ ལོར་དམག་འཐབ་བྱུང་ཞིང་། དུས་དེ་ནས་བཟུང་ཉེན་ཆབས་ཆེ་བའི་དོན་རྐྱེན་མང་པོ་ཞིག་རྒྱུན་མཐུད་བྱུང་ཡོད། དེ་སྔའི་ཆེས་རིང་བའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལྟར་གལ་ཏེ་མི་འབོར་ཆེ་ཤོས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་དབར་ལ་མཛའ་མཐུན་ཅན་གྱི་བར་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡོད་ན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་ཕན་ཐོགས་རྒྱ་ཆེ་ཡོང་རྒྱུ།

བོད་མི་དང་། རྒྱ་མིའི་དབར་ལ་འབྲེལ་ལམ་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་སུ་ཐོག་མར་ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཡིད་ཆེས་རྙེད་ཐུབ་པ་ཞིག་བཟོ་དགོས། བོད་མི་ཚོ་རང་གི་ཆོས་ལ་དད་མོས་དང་། རང་དབང་ལ་དགའ་ཞེན་ཆེ་བའི་ཉེར་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མིའི་རྩ་འབོར་གྱི་དྲུག་ཆ་གཅིག་སྟེ། མི་གྲངས་ས་ཡ་བཀྲལ་བར་འཆི་སྐྱོན་བྱུང་བ་དང་། ཕྱོགས་མཚུངས་བོད་མི་མང་པོ་བཙོན་ཁང་ཁག་ནང་སྡུག་སྦྱོང་མྱོང་དགོས་བྱུང་བར་བརྟེན་བོད་ནས་རྒྱ་དམག་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་པ་ཁོ་ནའི་ལམ་ནས་དོན་དམ་དུ་ཞི་འགྲིག་གི་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་ཐུབ་པ་ཡོང་ངེས་ཡིན། བོད་ནང་བཙན་བཟུང་བྱེད་པོ་དྲག་དཔུང་འབོར་ཆེན་བཞག་པ་དེས་ཉིན་

ལྷར་བོད་མི་ཚོར་དེ་སྔ་བཙན་གནོན་དང་། སྡུག་སྦྱོང་མྱངས་པ་རྣམས་དྲན་གསོ་སློང་གི་ཡོད། དྲག་དཔུང་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ན་དེས་འབྱུང་འགྱུར་རྒྱ་མི་དང་མཉམ་དུ་ཡིད་ཆེས་དང་གྲོགས་པོའི་འདུ་ཤེས་གཞི་རྩར་བཞག་པའི་དོན་ལྡན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཟང་པོ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུའི་གལ་ཆེའི་སྟོན་བརྡ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུ་ཡིན།

༢༽ ཡེ་ཅིང་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་བའི་མཐའ་མའི་ཐབས་ལམ་ལྟ་བུར་རྒྱ་མི་ཁྲོན་ཆེ་བོད་དུ་བཏང་སྟེ་ཡུལ་གྱི་བདག་པོ་བོད་མི་རྣམས་ཐོབ་ཐང་བྲལ་བའི་མངོན་མེད་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་སྒྱུར་ཐབས་བྱེད་བཞིན་པ་དེ་དག་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས།

བོད་དུ་རྒྱ་མིའི་མི་སེར་འབོར་ཆེན་གནས་སྤོས་བྱེད་མུས་འདི་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༨ ལོའི་འཛི་ནི་ཤའི་གྲོས་མཐུན་ཐེངས་བཞི་པའི་འབྲུ་དོན་དང་ཡོངས་སུ་རྩ་འགལ་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། བོད་མི་རྣམས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཐ་དད་དུ་གནས་པ་དེ་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་ཉེན་ཡོད། ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཤར་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ནང་བོད་མི་ལས་རྒྱ་མི་ད་ཅང་གིས་མང་བ་ཡོད་ཅིང་། དཔེར་ན། ངོས་སྐྱེས་ཡུལ་ཨ་མདོར་མཚོན་ན། རྒྱ་ནག་རང་ཉིད་ནས་བརྩན་པའི་མི་འབོར་སྟོམ་ཐོའི་ནང་རྒྱ་མི་ས་ཡ་གཉིས་དང་ཕྱེད་ཀ་དང་། བོད་མི་བདུན་འབུམ་ལྔ་ཁྲི་ཙམ་ལས་མེད་ལུགས་བཤད་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་སྤེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁག་ནང་བོད་དབུས་དང་། ལྷོ་ཁུལ་ས་གནས་ཁག་གཏོགས་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ས་ཁྲོན་གྱི་ནང་དུའང་བོད་མིའི་མི་འབོར་ལས་རྒྱ་མིའི་མི་འབོར་མང་བ་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་མི་འབོར་ཆེན་བོད་ནང་གནས་སྤོ་བྱེད་པ་དེ་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་བྱུས་གསར་པ་གང་ཡང་མིན། སྲིད་བྱུས་འདི་བཞིན་དེ་སྔ་ས་གནས་གཞན་དག་ཏུ་གོ་

རིམ་ལྡན་པའི་འཆར་གཞིའི་ཐོག་ནས་ལག་ལེན་བསྟར་ཡོད། དུས་རབས་འདིའི་འགོ་སྟོད་དུ་མན་ཇུ་བ་རྣམས་ལ་རང་གི་རིག་གཞུང་དང་། གོམས་གཤིས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ཁེ་གཙང་ཞིག་ཡིན་ཡང་། དེང་སྐབས་མན་ཇུ་རི་ཡའི་ནང་མན་ཇུ་མི་རིགས་ས་ཡ་གཉིས་གསུམ་ཞིག་མ་གཏོགས་ལྷག་མེད་ཁར། ཁུལ་དེར་རྒྱ་མི་ས་ཡ་བདུན་ཅུ་དོན་ལྔ་ལས་བརྒལ་བ་གཞིས་ཆགས་བྱས་ཟིན་ཡོད། དེང་སྐབས་རྒྱ་མིས་ཤིང་ཅང་དུ་འབོད་པའི་ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན་ལ་ཆ་བཞག་ན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་མིའི་མི་འབོར་འབུམ་གཉིས་ལས་མེད་ཀྱང་། ད་ཆ་ས་ཡ་བདུན་བར་འཕར་ཏེ། ཁྱོན་བསྡོམས་མི་འབོར་ས་ཡ་བཅུ་གསུམ་ཙམ་ཡོད་པ་དེའི་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་ཙམ་རྒྱ་མི་ཡིན། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གིས་ནང་སོག་དབང་སྒྱུར་གྱིས་མི་སེར་སྤེལ་ཡུལ་དུ་བསྒྱུར་པར་བརྟེན། ནང་སོག་ནང་རྒྱ་མི་ས་ཡ་བརྒྱད་དང་ཕྱེད་ཀ་དང་། སོག་པོ་ས་ཡ་གཉིས་དང་ཕྱེད་ཀ་ལས་མེད།

དེང་སྐབས་བོད་ཡུལ་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་རྒྱ་མི་གཞིས་ཆགས་པ་ས་ཡ་བདུན་དང་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་ཟིན་ཏེ། བོད་ཀྱི་མི་འབོར་ས་ཡ་དྲུག་ལས་རྒྱ་མི་མང་བ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་མིས་དེང་སྐབས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཞེས་ཟེར་བའི་བོད་ཡུལ་དབུས་དང་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་བོད་མི་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབུམ་དགུ་ཡོད་པ་ལྟར་ཁུལ་དེའི་བོད་མིའི་མི་འབོར་དེ་ཡང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཟིན་པར་རྒྱ་ནག་རང་གིས་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད། བོད་ནང་རོབ་རྩིས་ལྟར་བྱས་ན་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་འབུམ་གསུམ་ནས་ལྔ་བར་ཡོད་པ་རྣམས་ཚུད་མེད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ནང་རྒྱ་མིའི་དཔུང་དམག་གྲངས་འབོར་ཉིས་འབུམ་ལྔ་ཁྲི་ཙམ་ཡོད།

བོད་མི་རྣམས་མི་སྡེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་ཏུ་འཚོ་གནས་ཐུབ་ཐབས་སུ་རྒྱ་མི་འབོར་ཆེན་གནས་སྤོ་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་དེ་དག་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས་ཐོག ད་ཡོད་བོད་ནང་འགྱོར་ཟིན་པའི་རྒྱ་མི་གཞིས་ཆགས་པ་རྣམས་རྒྱ་ནག་ཏུ

ཕྱིར་ལོག་བྱ་དགོས་པ་ནི་ཁ་ཆ་དགོས་གཏུགས་ཤིག་ཡིན། དེ་མིན་རིང་པོར་མི་ཐོགས་པར་བོད་མི་རྣམས་ཕྱི་རྒྱལ་ལྷ་སྐོར་བས་ལྟད་མོ་བལྟ་ཡུལ་ཙམ་དང་། སྔ་རབས་བཟང་པོའི་རྗེས་ཤུལ་ཙམ་དུ་འགྱུར་རྒྱུར་གདོན་མི་ཟ་བ་ཡིན།

༣༽ བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་དང་། དམངས་གཙོའི་རང་དབང་ལ་བརྩི་བཀུར་ངེས་པར་དུ་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། བོད་མི་རྣམས་སླར་ཡང་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་། བསམ་བློ། ཤེས་ཡོན། དཔལ་འབྱོར་དང་བཅས་པ་རང་དབང་གི་སྒོ་ནས་ཡར་རྒྱས་གོང་མཐོར་གཏོང་བ་དང་། གཞི་རྩའི་དམངས་གཙོའི་རང་དབང་ལ་འདང་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཚོག་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྩིས་མེད་རྡོག་རྫིལ་གཏོང་བཞིན་པ་འདི་དེང་སྐབས་འཛམ་གླིང་ཡོངས་སུ་འགལ་འཛོལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་སུ་བརྩི་གི་ཡོད་པ་དང་། "མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་སྲིད་བྱུས" འོག་རྒྱ་མིས "ཐ་དད་ཡིན་ལ་གཅིག་གྱུར་ཡང་ཡིན" ཞེས་མིང་འདོགས་བྱས་ཏེ་མི་རིགས་བར་ལ་ཁེ་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་དབྱེ་མཚམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཟོ་བཞིན་དུ་ཡོད་ཅིང་། མདོར་ན་ཡུལ་གྱི་བདག་པོ་བོད་མི་རྣམས་བོད་ནང་ཡུལ་མི་རིམ་པ་གཉིས་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད། བོད་ནང་གཞི་རྩའི་དམངས་གཙོའི་ཐོབ་ཐང་གི་རང་དབང་ཡོངས་སུ་ཕྲོགས་ཏེ། བོད་མི་རྣམས་མི་སེར་སྤྱིལ་ཡུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྡངས་འཛིན་དང་། དོན་དམ་གྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་དྲག་པོའི་དཔོན་རིགས་ཁག་གིས་འཛིན་བཞིན་པ་ཡིན། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་དགོན་སྡེ་རེ་ཟུང་ཉམས་གསོ་དང་། ཆོས་བྱེད་ཀྱི་རང་དབང་ཕྲན་བུ་སྤྲད་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དམ་ཆོས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་དང་འཆད་ཉན་བྱ་རྒྱུར་ད་དུང་བཀག་འགོག་བྱེད་བཞིན་དུ་ཡོད། གུང་ཁྲན་ཏང་གིས་ཚོག་མཆན་སྤྲད་པའི་མི་ཉུང་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་དགོན་པའི་ནང་ཆོས་ཞུགས་བྱེད་དུ་འཇུག་གི་མེད།

ངོས་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོར་ཌོ་སྦྲིད་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱས་པའི་དམངས་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འོག་བོད་མི་བཙན་བྱོལ་བ་རྣམས་ནས་དམངས་གཙོའི་ཁེ་དབང་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་བཞིན་དུ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་ནང་ང་ཚོའི་ཆབ་འབངས་སྟོང་ཕྲག་མང་པོར་ཆོས་ལུགས་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉེས་མེད་སྣ་ཚོགས་བཏགས་ནས་ངལ་རྩོལ་གྱི་བཙོན་ར་ཁག་ནང་སྡུག་བསྔལ་མནར་གཅོད་མྱོང་བཞིན་དུ་ཡོད།

༤༽ བོད་ཀྱི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་གནས་སྟངས་སྔར་སོར་ཆུད་ཐབས་སུ་དོན་དམ་གྱི་འབད་རྩོལ་བྱ་དགོས་པ་དང་། བོད་ནང་རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་སྐྲུན་བྱ་ཡུལ་དང་། རྡུལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་སྙིགས་རོ་ཞུང་གསོག་བྱེད་འཆར་ཡོད་བཞིན་པ་མཚམས་འཇོག་དགོས་པ་ཡིན།

བོད་མི་ཆོས་སྲོག་ཆགས་སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་བརྩེ་མཐོང་བྱེད་པ་དང་། མིའམ། དུད་འགྲོ་དབྱེ་བ་མེད་པར་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་གནོད་འཚེ་བ་སྤོང་བའི་མ་བཅོས་རང་གཤིས་སུ་ཡོད་པའི་བག་ཆགས་དེ་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། རྒྱ་མིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་མ་བྱས་གོང་། བོད་འདི་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་མཛེས་ཆོས་ལྡན་པའི་ཁོར་ཡུག་གིས་སྐོར་ཞིང་། ཉེས་སྐྱོན་བྲལ་བའི་དབེན་པའི་བསྟི་གནས་ཤིག་ཡིན་ཀྱང་། ཤིན་ཏུ་བློ་ཕམ་བྱེད་འོས་པ་ཞིག་ལ། རྒྱ་མིས་འདས་པའི་མི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་འགའ་ཤས་རིང་བོད་ཀྱི་རི་ནགས་ཚལ་ཁག་དང་། གནས་ཞིང་རྒྱ་བའི་རི་དྭགས་གཅན་གཟན་རྣམས་ད་ལམ་རྩ་མེད་བཟོས་ཡོད། དེར་བརྟེན་ད་ཅང་ཚོར་སྐྱེན་སྒྱུར་བའི་བོད་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལ་ཚབས་ཆེའི་གནོད་སྐྱོན་བྱུང་ཡོད་ཅིང་། ད་ཆ་ཁོར་ཡུག་གི་ཞུལ་ལྷག་ཙུང་ཟད་ལུས་པ་དེ་དག་ལ་ངེས་པར་དུ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་གནས་སྟངས་སྔར་སོར་ཆ་སྙོམ་འབྱུང་ཐབས་སུ་དོན་དམ་གྱི་འབད་རྩོལ་ལྷོད་མེད་བྱ་དགོས་པ་ཡིན། རྒྱ་མིས་བོད་ནང་

རྩལ་ཕྲན་མཚོན་ཆ་ཐོན་སྐྱེད་བཟོ་སྐྲུན་བྱ་ཡུལ་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་མི་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩལ་ཕྲན་མཚོན་ཆའི་སྒྲིགས་རོ་ཕུང་གསོག་བྱེད་འཆར་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་རྩལ་ཕྲན་གྱི་དུག་རྫས་སྒྲིགས་རོའང་སྨ་དངུལ་སྤྲོད་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ནང་ཕུང་གསོག་བྱ་རྒྱུར་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཁས་ལེན་བྱས་འདུག

འདི་ལྟ་བུའི་ཉེན་ཚབས་ཆེ་བའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས། ད་ལྟ་འཚོ་བཞིན་པའི་མི་རབས་འདི་ཉིད་ལྟ་ཅི་སྨོས། བོད་ཀྱི་ཚོར་སྐྱེན་སྨུར་བའི་ཁོར་ཡུག་གི་ཐད་ལ་སེམས་ཁུར་མེད་པའི་རྒྱ་མིའི་བྱ་སྤྱོད་འདི་དག་གིས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་མི་རབས་རྣམས་ལ་ཡང་འཇིག་ཉེན་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཡོད།

༥༽ བོད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་གནས་སྟངས་དང་། བོད་རྒྱ་མི་རིགས་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་གྱི་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་གྲོས་མོལ་ཁག་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སྒོ་ནས་འགོ་འཛུགས་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

བོད་རྒྱ་མི་རིགས་གཉིས་ཐེ་བའི་མི་རིགས་ཁག་གི་ཕྱོགས་ཚང་མའི་ཡུན་རིང་ཁེ་ཕན་ལ་བསམ་ཞིབ་ཀྱིས་གནད་དོན་འདི་བཞིན་ཐག་གཅོད་ཡོང་ཐབས་སུ་ཞི་འགྲིགས་བྱ་རྒྱུའི་རང་བཞིན་དེ། དངོས་དོན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་ལྡན་ཞིང་སྦྲ་གསང་མེད་པའི་ཐོག་ནས་བྱ་འདོད་ཡོད། བོད་པ་དང་། རྒྱ་མི་གཉིས་ནི་ཡུལ་ལུང་དང་། སོ་སོའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས། རིག་གཞུང་། སྐད་ཡིག འཚོ་བ་སྐྱེལ་སྟངས་སོགས་གང་གི་ཆ་ནས་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཐ་དད་ཡིན། མི་རིགས་ཕན་ཚུན་གྱི་ཁྱད་པར་རྣམས་ངེས་པར་དུ་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པའི་སྒོ་ནས་བརྩི་བཀུར་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན། དེས་ཕྱོགས་གཉིས་པོའི་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཡིན་པའི་དོན་དམ་གྱི་མཉམ་ལས་བྱ་རྒྱུར་འགལ་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་དགོས་པ་མེད། ངས་བརྩོས་མིན་ཡིད་ཆེས་བྱ་རྒྱུར། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ངོ་འཛོམ་གྱི་ཐོག་ནས་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནད་དོན་ཁག་གི་སྐོར་ལ་བློ་ཁ་ཡངས་ཤིང་། དོན་དམ་གྱི་དྲང་

བདེན་དང་། འདོད་བློ་ཁེངས་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་འཚོལ་རྒྱུར་འདུན་པ་ཡོད་ཚེ་ཐབས་ལམ་ཞིག་ངེས་པར་དུ་རྙེད་ཐུབ་པ་ཡིན། ང་ཚོས་རྒྱུ་མཚན་ལྡན་ལ། མཁས་མཛངས་བློ་གྲོས་དང་། ཁ་ཞེ་གཉིས་མེད། གོ་རྙོགས་དང་ལྡན་པ་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ངོ་འཛོམ་བྱ་རྒྱུའི་ཐབས་ལ་འབད་དགོས་པ་ཡིན།

ངས་མཐའ་དོན་ཞུ་རྒྱུར། ཁྱེད་རྣམ་པ་དང་། ཁྱེད་རྣམ་པའི་ཕྱག་སྙིལ་ལས་རོགས། གཞན་ཡང་མཛའ་མཐུན་ལྡན་པའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ནས་ས་ཕྱོགས་གང་སར་གནའ་གནོན་འོག་ཚུད་པའི་མི་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོ་གནས་ལ་ཐུགས་འཁུར་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན། དངོས་དོན་དུ་ཁྱེད་རྣམ་པས་ང་ཚོ་བོད་མི་རྣམས་ལ་དངོས་སུ་གདུང་སེམས་མཉམ་སྐྱེད་གནང་བ་དེས་བོད་ནང་སྐྱེ་བོ་མང་པོའི་ལུས་སྲོག་ལ་ཕན་ནུས་འབྲེལ་བའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། ད་དུང་ཁྱེད་རྣམ་པས་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བྱུང་མ་མྱོང་བའི་དུས་སྐབས་གཉན་འཕྲང་ཅན་འདིར་སྔ་མཐུད་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་རོགས་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་ཡིན། བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས།།

སི་ཊས་སི་སྦྲག་གི་གྲོས་འཆར།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༨ ཟླ་ ༦ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་ནས་སི་ཊས་སི་སྦྲག་ཏུ་ཚོགས་པའི་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ལ་གནང་བའི་གསུང་འཕྲིན།

༄༅། །དེང་སྐབས་ང་ཚོ་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྟེན་གྱི་འཛམ་གླིང་ཞིག་ཏུ་གནས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གི་དཀའ་རྙོག་དེ་རྒྱལ་ཁབ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་སེལ་ཐབས་མེད་པའི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་སླེབས་ཡོད། སྤྱི་ལ་སྙན་པའི་འགན་འཁུར་གྱི་བསམ་བློ་ཞིག་མེད་ན་ང་ཚོ་འཚོ་ཞིང་གནས་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ་དེ་འཇིག་ཉེན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན་འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་རྒྱལ་ཁབ་འདྲ་མིན་དབར་སྔར་ལས་ལྷག་པའི་གོ་ཤེས་དང་། བརྩེ་བཀུར། མཉམ་སྦྲེལ་དམ་ཟབ་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་དགོས་པ་དེར་ངོས་ནས་དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་ཏུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ནི་དེའི་ཕྱོགས་ལ་སྐུལ་མ་བྱེད་པའི་མིག་དཔེ་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན། མི་རབས་གཅིག་གི་དུས་ཡུན་ནང་དེ་སྔོན་དགྲ་བོ་ཡིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དམག་འཁྲུག་གི་ཟང་ཟིང་གི་ཁྲོད་ནས་ད་ཆ་མཉམ་གནས་དང་། མཉམ་སྦྲེལ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། ད་ལམ་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་འདིའི་ཐོག་ངོས་ནས་གཏམ་བཤད་བྱེད་པར་དམིགས་བསལ་གྱི་སྐྱོ་བ་འཕེལ་ཞིང་། དེ་ནི་གཟི་བརྗིད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྣམ།

ཁྱེད་རྣམ་པས་མཁྱེན་གསལ་ལྟར། ངོས་རང་གི་ཡུལ་བོད་ནི་དཀའ་ངལ་ཅན་གྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་ཏུ་གནས་ཡོད་ཅིང་། སྤྱིར་བོད་མི་ཡོངས་དང་། ལྷག་པར་རྒྱ་མིའི་བཙན་བཟུང་འོག་གནས་པའི་བོད་མི་རྣམས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་

མ་ཡིན་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཚང་མ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་ཁྲིམས་མཆོས་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་ཞི་བདེར་གནས་རྒྱུ་ཡོང་ཆེད་རང་དབང་དང་། དྲང་བདེན། མདུན་ལམ་རང་ཐག་རང་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཡོང་བར་སྐྱོམ་པ་ཆུ་འདོད་ལྟ་བུའི་རེ་སྨྲུག་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ང་ཚོ་བོད་མི་ཚོས་ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་ལྔག་ཙམ་རིང་ནང་བསམ་བློ་དང་། ཕྱི་རང་བྱུང་གི་བཀོད་པའི་རིན་ཐང་ཁག་ལ་སོར་གནས་དམ་འཛིན་བྱས་པ་དེ་ཉིད་སྟོད་བཙུད་བཏང་སྐོམས་སུ་གནས་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་དུ་གྱུར་ཡོད་ཅིང་། འཚེ་བ་སྤོང་བ་དང་། གཞན་ཕན་སྙིང་རྗེས་ཀུན་ནས་བསླངས་པའི་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པའི་བསླབ་བྱ་དང་། ངེད་ཅག་གི་ཡུལ་ལུང་འདིའི་མཐའ་སྐོར་དུ་གངས་རིའི་ར་བས་བསྐོར་ནས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱས་ཡོད་པ་བཅས་ཀྱིས་རྐྱེན་པས་སྐྱེ་འགྲོ་ཀུན་གཅེས་པར་བཟུང་ནས། དྲག་པོའི་གཡུལ་འཐབ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་བྱུས་ཡོ་བྱད་དུ་སྤྱོད་པ་དེ་རིགས་སྤོང་ཐུབ་པ་བྱུང་ཡོད།

ལོ་ངོ་ཉིས་སྟོང་ལྷག་ཙམ་སོང་བའི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་རབས་ནི་རང་བཙན་དུ་གནས་པ་ཞིག་ཡིན། ཕྱི་ལོའི་གོང་གི་ལོ་ ༡༣༧ སྐབས་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྙེས་པ་ནས་བཟུང་ང་ཚོ་བོད་མི་ཚོས་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཇི་འདྲ་ཞིག་ལ་ཡང་ང་ཚོའི་བདག་དབང་སྤྲོད་རྒྱུའི་ཁས་ལེན་དུས་ནམ་ཡང་བྱེད་མྱོང་མེད།

རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མ་དང་འདྲ་བར། ང་ཚོའི་ཁྲིམས་མཆོས་རྒྱལ་ཁབ་སོག་པོ་དང་། མན་ཇུ། རྒྱ་ནག དབྱིན་ཇི། བལ་ཡུལ་གྱི་གོར་ཁ་བཅས་ཀྱིས་ང་ཚོའི་ཐོག་དབང་ཤུགས་སྣེལ་ཐབས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། དེ་ནི་དུས་ཡུན་ཐུང་ངུ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེ་དག་གིས་རྐྱེན་པས་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་ཤོར་བ་ཞིག་མཚོན་པར་བོད་མི་དམངས་ཀྱིས་ཁས་ལེན་གཏན་ནས་བྱེད་མྱོང་མེད་ལ། འདས་པའི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་ཚོས་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁྱོན་ཆེན་པོ་དང་། ཁྲིམས་མཆོས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དབང་དུ་བསྡུ་མྱོང་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་ང་ཚོ་བོད་མི་ཚོས་ས་སྡེ་དེ་ཚོར་བདག་ཐོབ་ཡོད་ལུགས་ཀྱི་རྩོད་སླང་བྱེད་ཆོག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་མཚོན་ཐུབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ནང་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྒྲི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དྲག་པོའི་ཐོག་ནས་བོད་ཡུལ་བཙན་བཟུང་བྱས་པ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཆེས་མུན་ནག་གི་དུས་རབས་ཤིག་བརྒྱུད་དགོས་བྱུང་ཡོད། བཙན་བཟུང་བྱས་པའི་ངན་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་མི་ས་ཡ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་འཆི་སྐྱོན་བྱུང་བ་དང་། དགོན་སྡེ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་གྲུང་རྡུལ་དུ་བཏང་བ། སློབ་གཉེར་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་གོ་སྐབས་འཕྲོགས་པ་མ་ཟད། སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོའི་འདུ་ཤེས་ཀྱང་འཕྲོགས་པའི་མི་རབས་གཅིག་འཚར་ལོངས་བྱུང་ཡོད། གཞི་རྐང་དེ་ལྟ་རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚན་ཁག་གིས་བཙོས་སྒྲུར་འགའ་ཤས་གཏོང་གི་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བོད་ས་མཐོར་རྒྱའི་མི་འབོར་ཁྲོན་ཆེ་གནས་སྤོ་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ་བོད་མི་ས་ཡ་དྲུག་པོ་རྣམས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ངོས་ནས་བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་ཆབ་བྱས་ཏེ་ཡིད་སྨྲོ་བའི་ངང་ཚྭིད་རྣམ་པར་ཞུ་རྒྱུར། ང་ཚོའི་ཡ་ང་ཐབས་དྲུགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དེ་ད་དུང་མུ་མཐུད་ནས་གནས་ཡོད།

ངས་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ངོས་ཀྱི་མི་དམངས་ཚོར། ཁོང་ཚོས་སྡུག་བསྔལ་སེལ་ཐབས་སུ་དྲག་རྩུབ་ཀྱི་ཐབས་ཚུལ་མི་སྤྱོད་རྒྱུར་ནན་བཤད་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། ཞི་བའི་སྒོ་ནས་དྲང་བདེན་མིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་དྲང་བདེན་གྱི་ཐོབ་ཐང་དེ་མི་ཚང་མར་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་ཡོད། སྔབས་མི་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་བོད་དུ་ཇམ་སྟོན་ཁྲིམ་སྐོར་ཁག་བྱེད་མཁན་ཚོར་རྒྱ་མིའི་སྐོར་སྐྱོང་དམག་དང་། དམག་མི་ཚོས་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་དྲག་གནོན་བྱས་འདུག ངས་མུ་མཐུད་ནས་འཆི་མེད་ཞི་བའི་ལམ་དུ་འཇུག་དགོས་པའི་སློབ་སྟོན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཡང་། རྒྱ་ནག་གིས་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་བྱ་ཐབས་སྤྱོད་རྒྱུ་དེ་མཚམས་འཇོག་མ་བྱས་ཕྱིན་ད་དུང་དུས་བབ་ཇེ་སྡུག་ཏུ་འགྲོ་བའི་འགན་དེ་བོད་མི་ཚོས་འཁུར་མི་ཐུབ།

བོད་མི་ཡོངས་ནས་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་བཙན་སླར་གསོའི་ཆེད་དུ་རེ་སྨོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། འཐབ་རྩོད་དེའི་ནང་ང་ཚོའི་མི་དམངས་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོས་རང་སྲོག་བློས་གཏོང་བྱས་པ་མ་ཟད། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་སུ་སྡུག་བསྔལ་ཚབས་ཆེན་མྱོང་དགོས་པ་བྱུང་ཡོད། ཉེ་བའི་ཟླ་ཤས་ནང་དུའང་བོད་མི་མང་པོས་རྩ་འགངས་ཆེ་བའི་དམིགས་ཡུལ་འདི་བསྒྲུབ་ཆེད་དཔའ་ངར་ལྡན་པའི་ངང་ནས་རང་སྲོག་བློས་གཏོང་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་མིའི་ངོས་ནས་བོད་མིའི་འདོད་བློར་བརྩི་སྲུང་གནང་ནས་མ་བྱས་པའི་ཐོག་ཆེས་གདུག་རྩུབ་ཀྱི་བཙན་གནོན་སྲིད་བྱུས་སུ་མཐུད་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ངོས་ནས་ངོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སྟངས་སྐོར་དོན་དངོས་དང་མཐུན་པའི་སྒོ་ནས་རྩོད་རྙོག་སེལ་ཐབས་ཇི་འགྲུབ་བསམ་བློ་ཡུན་རིང་བཏང་བ་ཡིན་ལ། ངོས་ཀྱི་བློན་ཆེན་ལྷན་ཚོགས་དང་ངོས་ནས། གྲོགས་པོ་དང་། སེམས་འཁུར་ལྡན་པའི་མི་སྣ་མང་པོའི་བསམ་འཆར་འདྲི་ཞིབ་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༧ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཝ་ཤིང་ཀྲོན་དུ་ཚོགས་པའི་ཨ་རིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག་བོད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དོན་ཚན་ལྔ་ལྡན་གྱི་ཞི་བདེའི་གྲོས་འཆར་ཞིག་བཏོན་ཡོད། དེའི་ནང་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་སྟེ། ཕྱི་སྣོད་རང་བྱུང་གི་བཀོད་པ་དང་། ནང་བཅུད་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཞི་མཐུན་དུ་གནས་པའི་གནས་མཆོག་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དེ་ཡིན་ཞེས་དང་། ད་དུང་ངོས་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོའི་མདུན་ལམ་ལ་སྲུང་བརྩི། ཁོར་ཡུག་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ། རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་བོད་དུ་མི་འབོར་གནས་སྤོ་བྱ་རྒྱུ་མཚམས་འཇོག་ཡོང་བ་བཅས་ཀྱི་རེ་འདུན་བཏོན་ཡོད།

གྲོས་འཆར་གྱི་དོན་ཚན་ལྔ་པ་དེས་རྒྱ་ཕྱོགས་དང་ང་ཚོའི་དབར་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་གྲོས་མོལ་ཞིག་བྱ་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱས་ཡོད། དེར་བརྟེན་

ངའི་ངོས་ནས་རྒྱ་ཕྱོགས་ལ་སྤྲོད་རྒྱུའི་བསམ་གཞི་ཁག་གཅིག་གོ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་དེས་བོད་ཀྱི་རྩོད་གཞིའི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་རྨང་གཞིར་འགྱུར་རྒྱུའི་རེ་བ་ཡོད། ངོས་ནས་གོ་སྐབས་འདི་དང་བསྟུན་ནས་འདིར་ཚོགས་གྲାགས་ཅན་མི་སྣ་རྣམས་ལ་བསམ་གཞི་འདིའི་གཙོ་གནད་རྣམས་སྙན་སྒྲོན་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་（དབུས་གཙང་དང་། ཁམས། ཨ་མདོ་）ཡོངས་རྫོགས་སྤྱིའི་བདེ་རྩ་དང་། མི་དམངས་དང་དེའི་ཁོར་ཡུག་རྣམས་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཆེད་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་བློ་གཙོ་བཟུང་གིས་ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་བརྩུགས་པའི་རང་སྲིད་རང་འཛིན་གྱི་དམངས་གཙོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོང་བུ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དེས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དང་མཉམ་མཐུན་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་འགན་འཁུར་རང་འཛགས་ལེན་ཆོག་རྒྱུ་དང་། བོད་གཞུང་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོགས་འབྲེལ་མཐུད་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ནོར་སྲིད་དང་། ཤེས་རིག་སློབ་གསོ། ཆོས། རིག་གཞུང་། ཡུལ་སྐོར་སྤྲོ་འཆམ། ཚན་རིག ལུས་རྩལ། དེ་མིན་སྲིད་དོན་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་བཅས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་དང་། རྒྱུན་འཁྱོངས་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས། བོད་ཀྱིས་ལས་དོན་དེ་རིགས་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཁག་ནང་ཞུགས་རྒྱུ།

བོད་གཞུང་ནི་རྩ་ཁྲིམས་སམ། གཞི་རྩའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཤིག་གི་ཐོག་འཛུགས་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། གཞི་རྩའི་ཁྲིམས་ལུགས་དེ་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལུགས་ལྡན་པའི་སྲིད་གཞུང་ཞིག་ལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་འདྲ་མཉམ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་དྲང་བདེན། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་བཅས་ཀྱི་འགན་འཁུར་སྤྲད་ཡོད། དེའི་གོ་དོན་ནི་བོད་གཞུང་ལ་བོད་དང་བོད་མིར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་བྱ་གཞག་ཆང་མའི་འགན་འཁུར་ཆང་མ་ཡོད་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན།

སྐྱེ་བོ་བྱེ་བྲག་སོ་སོའི་རང་དབང་ནི་སྲི་ཚོགས་ཀྱི་ཡར་རྒྱས་དང་ནུས་པའི་འབྱུང་ཁུངས་ཡིན་པ་ལྟར་བོད་གཞུང་ནས་གདམ་བཟོད་དང་། ཚོགས་འཛོམས། ཆོས་དད་བཅས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཁག་ཆུད་པའི་མཉམ་སྡེབ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་གཏན་འཁེབས་ཟིན་པའི་ཡོངས་ཁྱབ་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་རྩ་ཚིག་ལ་སྲུང་བརྩི་བྱས་པའི་ཐོག་ནས་རང་དབང་འདི་རིགས་ཡོང་ཐབས་སུ་འབད་བརྩོན་བྱ་རྒྱུ། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ངོ་བོའི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་ཆོས་ལ་ཐུག་ཡོད་ཅིང་། ཆོས་ཀྱི་རིན་ཐང་དེ་རབ་ཏུ་ཕྱུག་པའི་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་སྙིང་ཁམས་སུ་གནས་ཡོད་པས་ཆོས་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། ཉམས་ལེན་བྱ་རྒྱུ། དར་ཁྱབ་གཏོང་རྒྱུ་བཅས་ནི་བོད་གཞུང་གི་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་འགན་འཁྲི་ཞིག་ཡིན།

སྲིད་གཞུང་དེ་ཉིད་མང་མོས་བདམས་ཐོན་བྱུང་བའི་སྲི་ཁྱབ་བློན་ཆེན་དང་། ཁྲོས་ཚོགས་རིམ་པ་གོང་འོག་གཉིས། ཁྲིམས་འཛིན་ཚན་ཁག་ནས་བཏོན་པའི་རང་ཚུགས་ཐུབ་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཤིག་བཅས་ལས་གྲུབ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་གཞུང་གི་བསྡོ་གནས་ནི་ལྷ་ས་ཡིན།

བོད་ཀྱི་སྲི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་ལུགས་དེ་མི་དམངས་ཡོངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་ཚད་གོང་མཐོར་གཏོང་རྒྱུའི་དགོས་མཁོ་གཙོ་བཟུང་གིས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་བློ་གཞིར་བཟུང་གཏན་འཁེབས་བྱེད་དགོས་པ་ཡིན།

བོད་གཞུང་ནས་རི་དྭགས་དང་། སྐྱེ་དངོས་རྩི་ཤིང་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་དམ་བསྒྲགས་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཁག་གཏན་འཁེབས་བྱ་རྒྱུ་དང་། རང་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་བཟུ་གཞོག་བྱེད་པའི་རིགས་ལ་སྔངས་འཛིན་ནན་པོ་བྱ་རྒྱུ། དུལ་བྱུང་ཐོན་ཁུངས་བཟུ་གཞོག་བྱེད་པའི་...

དང་། བཟོ་རྩལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ལ་དགག་བྱ་ནན་པོ་བྱ་རྒྱུ།

བོད་འདི་བཞིན་སའི་གོ་ལའི་ཐོག་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་ཡུལ་ཆེ་ཤོས་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་ནི་སྲིད་གཞུང་གི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན།

བོད་ནང་དམག་དཔུང་དང་། དམག་མཁོའི་སྒྲིག་ཆས་ཕྱིར་འཐེན་བྱེད་པར་བརྟེན་ནས་དོན་དམ་པའི་ཞི་བདེའི་གནས་མཆོག་གཅིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུར་འགན་སྲུང་ཡོང་ཆེད་ཁྲིམ་མཆེས་རྒྱལ་ཁབ་མངའ་ཁྲུལ་གྱི་ཞི་བདེའི་ཚོགས་འདུ་སྐོང་འཚོགས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། ཚོགས་འདུ་དེ་འདྲ་ཞིག་སྐོང་འཚོགས་མ་བྱས་བར་དང་། བོད་ནས་དམག་དཔུང་དང་དམག་མཁོའི་སྒྲིག་ཆས་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཏེ་བར་གནས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་མ་བསྒྱུར་བར་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་དུ་གྲངས་ཚད་ངེས་ཅན་ལྡན་པའི་དམག་དཔུང་བཞག་ཆོག་རྒྱུ་དེ་ནི་སྲུང་སྐྱོབ་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་ཡིན།

གྲོས་མོལ་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འཐོབ་རྒྱུའི་མཐུན་རྐྱེན་དུ་འགྱུར་ཐུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གཞི་རྩ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱ་ཆེད་རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཁག་ལ་རྩ་འགལ་བྱེད་པ་དེ་དང་། རྒྱ་ཡི་མི་འབོར་གནས་སྤོ་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱུས་དེ་མཚམས་འཇོག་བྱེད་དགོས།

གོང་གསལ་དེ་དག་ནི་ང་ཚོའི་བསམ་གཞི་རྣམས་ཡིན། བསམ་གཞི་འདི་ཐོག་ནས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བའི་ལངས་ཕྱོགས་ཤིག་མཚོན་པ་དེར་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་གི་འདོད་བློ་མ་ཁེངས་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། མ་འོངས་པའི་བླ་ཤས་ནང་བོད་ནང་ཁུལ་དང་། བཙན་བྱོལ་དུ་ཡོད་པའི་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ནང་དུ་གྲོས་བསྡུར་མང་པོ་ཞིག་ཡོང་རྒྱུར་ཡང་ཐེ་ཚོམ་མེད། འོན་ཀྱང་དེ་ནི་འགྱུར་ལྡོག་ཅིག་ཡོང་བའི་བྱ་རིམ་ནང་དགོས་ངེས་དང་། རྩ་འགངས་ཆེ་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན། བསམ་གཞི་འདི་དག་གིས་བོད་མིའི་རྣམ་པ་ཐ་དད་ཡིན་པའི་ངོ་བོ་དང་། གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་རྣམས་སྲུང་སྐྱོར་ཆུད་ཐབས་དང་། རྒྱ་ནག་རང་ཉིད་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ལ་

ཡང་འོས་འཚམས་ཀྱི་མཐུན་འགྲིག་བྱེད་པའི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་སྲོས་ཡིན་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་མཚོན་ཐུབ་རྒྱུའི་ཡིད་ཆེས་ཡོད།

ཡིན་ནའང་འདིར་ནན་བཤད་བྱ་རྒྱུར། རྒྱ་ནག་དང་གྲོས་མོལ་བྱས་པར་འབྲས་བུ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡོང་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་དེ་བོད་མི་དམངས་རང་ལ་ཡོད། དེར་བརྟེན་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཁྱོན་ཡོངས་སུ་སྤྱི་དམངས་འོས་སྲོག་འཕེན་པའི་ནང་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་བློ་ངོ་མ་དེ་ཤེས་རྟོགས་ཡོང་ཆེད་གྲོས་འཆར་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡང་འཆར་གཞིའི་གོ་རིམ་ཞིབ་ཕྲ་འཁོད་རྒྱུ་ཡིན།

ངས་གོ་སྐབས་འདི་དང་བསྟུན་ནས་གསལ་བསྒྲགས་བྱ་རྒྱུར། ངོས་ནས་བོད་གཞུང་གི་ནང་དུ་འགན་འཁུར་ཀང་ལེན་གྱི་ལས་གནས་གང་ཡང་འཛིན་འདོད་མེད། འོན་ཀྱང་ངོས་ནས་བོད་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་དགོས་པ་ནམ་བྱུང་བར་འབད་བརྩོན་ཡོད་ཀུ་རྩལ་སྤྲུགས་ཀྱིས་མུ་མཐུད་ལས་ཀ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་གཞུང་ལའང་ངོས་ཀྱི་བསམ་གཞི་དེ་དག་རྨང་གཞིར་བཞག་ནས་གྲོས་འཆར་ཞིག་སྤྲད་ཚོག་ཡིན། བོད་གཞུང་གི་ཚབ་བྱེད་པའི་གྲོས་མོལ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཀྱང་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ཟིན་ཅིང་། ང་ཚོས་ཕན་ཚུན་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོག་ནས་རྩོད་རྙོག་སེལ་ཐབས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་བཟུང་སྟེ་རྒྱ་མི་དང་ངོ་གཏུགས་བྱས་ནས་གྲོས་འཆར་གྱི་ནང་དོན་རྣམས་ལ་གྲོས་བསྡུར་བྱ་རྒྱུའི་གྲ་སྒྲིག་ཡོད།

ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཟུར་པ་སྐུ་ཞབས་འཛི་མི་ཀ་ཋར་ལྷུད་པའི་གྲངས་འབོར་ཇེ་མང་དུ་འགྲོ་བའི་སྲིད་གཞུང་དང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཚོས་ང་ཚོའི་གནས་བབ་ཐོག་ཐུགས་འཁུར་ཟབ་མོ་གནང་བ་དང་། ཉེ་ཆར་རྒྱ་ནག་ནང་བྱུང་བའི་འགྱུར་ལྡོག་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སྔར་བས་དངོས་ཐོག་བདེན་འཚོལ་དང་།

བློ་ཁ་ཡངས་པའི་འགོ་ཁྲིད་ཚན་ཁག་གསར་པ་ཞིག་ཐོན་པ་བཅས་ཀྱིས་ང་ཚོའི་བློ་སྐྱིད་འཕེལ་བྱུང་།

རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་འགོ་ཁྲིད་ཚན་ཁག་གིས་ང་ཚོས་བརྗོད་པའི་གཙོ་གནད་རེ་རེར་ནན་ཏན་གྱིས་བསམ་ཞིབ་གཏིང་ཟབ་བྱ་དགོས་པའི་རེ་སྐུལ་ནན་པོ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ལག་ལེན་དུ་འགེལ་ཐུབ་ངེས་ཀྱི་ཚོད་རྟོག་སེལ་བའི་ཐབས་ལམ་འབའ་ཞིག་ནི་གྲོས་མོལ་བྱ་རྒྱུ་དང་། ལྷག་བསམ་རྣམ་པར་དག་ཅིང་ཁོག་ཡངས་དཀྱིལ་ཆེའི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མཐོང་བ་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན། ང་ཚོས་མི་ཡི་རིགས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེ་ས་ཞིག་ལ་བསམ་གཞིགས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་གྲོས་བསྡུར་བྱ་རྒྱུའི་འདོད་པ་ཡོད། ང་ཚོའི་གྲོས་འཆར་གྱི་ནང་འཁྲིགས་འཇགས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་སེམས་འཁུར་བྱས་པ་ལྟར་དུ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་དེ་དང་མཚུངས་པའི་སེམས་འཁུར་བྱ་རྒྱུར་ང་ཚོས་རེ་བ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ངོས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་། རབ་ཏུ་ཕྱུག་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱིས་རྐྱེན་པས་བོད་འདི་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྙིང་ཁམས་སུ་གནས་པའི་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཀྱི་ལས་འགན་ལེགས་པར་བསྒྲུབ་རྒྱུ་འོས་ཤིང་འཚམས་པ་ཞིག་ཡིན།

གླིང་ཆེན་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་ལྷིང་འཇགས་ཡོང་རྒྱུར་མཐུན་རྐྱེན་བསྐྲུན་ཐུབ་པའི་བོད་དེ་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དང་ལྡན་པའི་བར་གནས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པའི་གནས་སྟངས་སྔར་སོར་ཆུད་པ་ཡོང་རྒྱུ་དང་། ཨེ་ཤ་ཡའི་གླིང་ཆེན་དང་། འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ཞི་བདེ་དང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་གནས་སྟངས་གོང་མཐོར་གཏོང་ཐུབ། མ་འོངས་པར་བོད་འདི་བཞིན་བཙན་བཟུང་བྱེད་པའི་ཡུལ་ལུང་ཞིག་དང་། བཙན་ཤུགས་ཀྱིས་གནོན་པ། ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ནུས་ཤུགས་འདོན་མི་ཐུབ་པ། སྡུག་བསྔལ་གྱིས་མནར་བ་བཅས་ཀྱི་ཡུལ་ལུང་ཞིག་ཏུ་གནས་དགོས་དོན་མེད་པར་ཕྱི་སྣོད་རང་བྱུང་གི་བཀོད་པ་དང་། ནང་བཅུད་སྐྱེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་ཞི་མཐུན་བདང་སྙོམས་

སུ་གནས་པའི་རང་དབང་ཅན་གྱི་གནས་མཆོག་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དེ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་ས་ཁྲུལ་མང་པོའི་ཉེན་ཆབས་སེལ་བའི་དཔེ་མཚོན་གསར་པ་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་ཐུབ།

རྒྱ་ནག་གི་འགོ་ཁྲིད་ཚན་ཁག་གིས་ཁོང་ཚོས་བཙན་བཟུང་བྱས་པའི་ས་སྡེ་ཁག་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་མི་སེར་སྲིལ་བྱེད་ཀྱི་རིང་ལུགས་དེ་ནི་ད་ཆ་དུས་ལས་ཡོལ་ཟིན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱ་གལ་དང་། དོན་དམ་པའི་མཉམ་སྒྲིལ་ལམ། མཉམ་མཐུན་ནི་དྭང་བླངས་ཁོ་ནའི་ཐོག་ནས་ཡོང་ཐུབ་ཅིང་། ཕྱོགས་ཁག་ཚང་མའི་འདོད་བློ་ཁེངས་པའི་ཁེ་ཕན་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོང་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན། ཡོ་རོབ་དཔལ་འབྱོར་མཐུན་ཚོགས་ནི་དེ་ལྟར་ཡོང་ཐུབ་པའི་དཔེ་གཞི་གསལ་པོ་ཞིག་ཡིན། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བཤད་ན་དྲག་ཤུགས་དེ་དབང་སྒྱུར་གྱི་གཞི་རྩའི་ཐབས་ལམ་དུ་སྤྱོད་པ་དང་། ཕན་ཚུན་དབར་ཡིད་ཆེས་དང་ཁེ་ཕན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ན་རྒྱལ་ཁབ་བམ། མི་རིགས་གཅིག་ཡིན་རུང་དུམ་བུ་གཉིས་སམ་དེ་ལས་མང་བར་གྱེས་སྲིད།

ངོས་ནས་གཏམ་བཤད་འདི་མཇུག་བསྒྲིལ་བ་དང་བསྟུན་ནས་གུས་བཀུར་འོས་པའི་ཡོ་རོབ་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཁོངས་མི་རྣམས་དང་། ཁོང་ཚོ་བརྒྱུད་ནས་མང་ཚོགས་རྣམས་ལ་ང་ཚོའི་འབད་རྩོལ་འདི་རིགས་ལ་ཁྱེད་ཚོས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་བའི་དམིགས་བསལ་གྱི་རེ་འབོད་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།

ང་ཚོས་གྲོས་འཆར་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་བཏོན་པ་གཞིར་བཟུང་བོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་སེལ་རྒྱུ་དེ་ནི་བོད་རྒྱ་མི་དམངས་གཉིས་པོའི་ཐུན་མོང་གི་ཁེ་ཕན་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དེས་མངའ་ཁུལ་དང་། འཛམ་གླིང་གི་ཞི་བདེ་དང་བརྟན་གནས་ལ་ཡང་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་ཐུབ། ངོས་ནས་ཁྱེད་ཚོར་བསམ་ཚུལ་ཞུ་བའི་གོ་སྐབས་གནང་བར་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་ཡིན།།

༄། །མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་། རྩ་ཁྲིམས་སྙིང་དོན།

སྔོན་འགྲོའི་ངོ་སྤྲོད།

མ་འོངས་པའི་གནས་ཚུལ་ནི་རང་བཞིན་བརྗོད་བདེར་གྱུར་པ་ཞིག་མ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་མ་འོངས་པའི་དོན་དུ་བསམ་ཞིབ་འཆར་འགོད་བྲ་སྤྲིག་བྱེད་དགོས་པ་ནི་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པའི་སྐྱེ་བོ་ཀུན་གྱི་ལས་འགན་ཡིན། བོད་གངས་ཅན་དུ་རྒྱ་དམར་བཙན་འཛུལ་བྱུང་བའི་དབང་གིས་བོད་མི་རྣམས་ད་ལྟའང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱི་མཚུངས་ཙམ་ཡང་མེད་པའི་ཚེས་ཐབས་སྡུག་གི་གནས་བབས་འདི་དབང་དུ་སྡོད་ཐབས་ག་ལ་ཡོད། བོད་གངས་ཅན་ནི་ཡོངས་གྲགས་མི་ལོ་ཉིས་སྟོང་ཙམ་དང་། གནའ་དངོས་སོགས་ལ་གཞིགས་ན་ལོ་བཞི་སྟོང་བརྒལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ལྡན་ཞིང་། ཕྱི་སྣོད་ཀྱི་བཀོད་པ་ཆགས་སྟངས་དང་། ནང་བཅུད་སེམས་ཅན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས། རིག་གཞུང་དང་། སྐད་ཡིག ཆས་གོས། གོམས་གཤིས་བཅས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་ཅིང་། བོད་རྗེ་རིམ་བྱོན་དང་། རྗེ་གོང་མ་སྐུ་ཕྲེང་ན་རིམ་བཅས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཡོངས་ལ་ལུགས་གཉིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མངའ་དབང་བསྒྱུར་ཏེ་སྐྱེ་འགྲོ་སྤྱི་ཡོངས་ཞི་བདེ་བག་ཕེབས་ཆོས་འབྱོར་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཅིང་གནས་ཡོད།

དུས་རབས་འདིའི་དཀྱིལ་མཚམས་ནས་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་གཞུང་གིས་བོད་ཤར་ཕྱོགས་མདོ་སྟོད་སྨད་ཁུལ་ནས་བཙན་འཛུལ་གྱི་དྲག་ཤུགས་ཉིན་རེ་བཞིན་ཇེ་ཆེར་བཏང་བས་བོད་གངས་ལྗོངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གནས་སྟངས་ཛ་དྲག་

གཉན་འཕྲང་དུ་གྱུར་པའི་ཚེ། བོད་ལྗོངས་ལྷ་མི་ཡོངས་ཀྱི་རེ་མོས་བཟློག་མ་ཐུབ་པར་ངོས་རང་ལོ་བཅུ་དྲུག་སོན་སྐབས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འགན་ཁུར་དང་དུ་མི་ལེན་མཐུ་མེད་བྱུང་། ནུས་ཤུགས་དང་། རང་ཉིད་གདུག་རྩུབ་ཆེ་བའི་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་རང་ངོས་ནས་ལོ་ན། ཉམས་མྱོང་། ཤེས་ཚད་གང་ས་ནས་མི་ལྡེང་བའི་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོའི་འོག་ལོ་ནས་ལོ་བསྟུད་མཐུན་ལམ་གང་ཐུབ་དང་། བོད་མི་རྣམས་ལ་འཕྲལ་ཕུགས་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་བའི་ཐབས་ཇུས་གང་ཡོང་བགྲིས་པ་མ་ཟད། ལྷག་པར་བོད་ཀྱི་སྲི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སྐྱོན་ཅན་རྣམས་བསྒྱུར་བཅོས་གཏོང་རྒྱུ་དང་། རིམ་བཞིན་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་བཟང་པོ་ཞིག་གསར་གཏོད་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་མི་གྲངས་ལྔ་བཅུ་སྐོར་ཡོད་པའི་ལེགས་བཅོས་ཚོགས་པ་ཞིག་བཙུགས་ཏེ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལམ་སྲོལ་འགའ་ཤས་བསྒྱུར་བཅོས་ལག་ལེན་བཀལ་བ་དང་། ད་དུང་མུ་མཐུད་ལེགས་བཅོས་ཐུབ་ཐབས་ཀྱི་འབད་བརྩོན་གང་ཡོང་བགྲིས་རུང་། བོད་གངས་ཅན་རྒྱ་དམར་གྱི་མི་སེར་སྡེལ་ཡུལ་དུ་གྱུར་ཟིན་པའི་བཙན་ཤུགས་འོག་རེ་དོན་ཇི་བཞིན་འགྲུབ་ཐུབ་པ་མ་བྱུང་།

བོད་གངས་ཅན་ནང་རྒྱ་དམར་གྱི་དམག་དཔུང་དྲག་ཤུགས་ནུས་སྟོབས་གཏིང་འཁྱིལ་བྱུང་མཚམས་ནས་ཐོག་མའི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལྡན་ཞིང་། མཁས་སྐན་འཛམ་པོའི་རྣམ་འགྱུར་དེ་བསྒྱུར་ནས་དབང་ཡོད་གདུག་རྩུབ་བཙན་ཤེད་ཇེ་ཆེར་སོང་བས་གངས་ལྗོངས་མདོ་སྟོད་སྨད་ནས་འགོ་བརྩམས་འུ་ཐུག་ཐབས་ཟད་ཀྱི་ངོ་རྒོལ་བྱས་པར་དྲག་གནོན་ཚབས་ཆེན་བྱས་མཐར། ༡༩༥༨ ལོར་བོད་མཐའ་དབུས་ཡོངས་རྫོགས་དྲག་ཤུགས་ཀྱིས་མནན་པའི་དུས་སྐབས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མ་གྲགས་པའི་དུས་འགྱུར་མི་བཟད་པ་ཞིག་བྱུང་། སྐབས་དེར་ངོས་རང་བསྟན་སྲིད་བདེ་ཐབས་སྣད་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་བཙན་བྱོལ་དུ་མི་ཡོང་མཐུ་མེད་བྱུང་ཞིང་། དེ་འཕྲལ་གཞིས་ཆགས་དང་། ཤེས་ཡོན་སོགས་རང་དབང་སྨར་གསོའི་ལས་སྣོན་མང་པོ་ཞིག་སྒྲུབ་མུས་ནས། རེ་འདོད་སྔོན་ཡོད་ལྟར་བོད་ཀྱི་ཆབ་

སྲིད་ལམ་སྲོལ་མང་གཙོའི་ངོ་བོར་བསྒྱུར་ཐབས་གལ་ཆེར་བཟུང་སྟེ། ༡༩༨༡ ལོར་གཞི་རྩའི་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་གྱི་གནད་དོན་ཚང་བའི་མ་འོངས་པའི་བོད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་སྙིང་དོན་ཞིག་གསལ་བསྒྲགས་ཐོག བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་བསམ་ཚུལ་བསྡུ་ལེན་བྱས་པར། རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྙིང་དོན་དེའི་ནང་གལ་ཏེ་དགག་དགོས་དབང་གིས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་དབང་ཆ་འདོར་དགོས་བྱུང་ན་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཞེས་བཀོད་པ་དེ་སྐོར་ལས། རྩ་བའི་འབྲུ་དོན་གཞན་རྣམས་ལ་མང་ཚོགས་ནས་དགའ་བསུའི་བརྡ་ལན་འབྱོར།

༡༩༨༣ ལོར་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་རྒྱས་པ་ཞིག་གསལ་བསྒྲགས་དང་འབྲེལ་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་གང་ཐུབ་ཐོག་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་ཁུར་འོག་དེ་སྔའི་རྩེ་སྐོར་དང་། སྲིད་སྐོར་ཞེས་པའི་གཞུང་ཞབས་སེར་མོ་བ་དང་། སྐྱ་བོའི་ཡོངས་སྣངས་ལམ་སྲོལ་དང་། གོ་མིང་སྙིང་པ་བཅས་ཕྱིར་བསྡུ་བྱས་ཐོག མང་གཙོའི་གཞུང་གི་སྲིག་སྲོལ་དང་མཐུན་པའི་གཞུང་ཞབས་བཀོད་སྒྲིག་ལམ་སྲོལ་གསར་གཏོད་བྱས། རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་དེའི་ནང་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་དོན་དུ་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་འགན་ཁུར་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་སྡེ་སྲིད་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་བླངས་ཚོག་རྒྱུ་བཀོད་ཡོད། སྐབས་དེའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་བློ་འཆམས་གནས་བབས་དང་བསྟུན་ཏེ་གཞུང་གི་འགན་དབང་གཙོ་བོ་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་ཡོད་པ་འཁོད་པར་བརྟེན་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་ངོས་ཀྱི་རེ་འདོད་ཡོངས་སུ་ཁེངས་པ་ཞིག་བྱུང་མེད།

༡༩༨༩ གསུམ་བཅུའི་དུས་དྲན་གྱི་གཏམ་སློང་ནང་། བོད་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བོད་མི་ཚོར་བྱུང་བའི་ཉིན་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ཇི་འདྲ་ཞིག་འཛུགས་མིན་བོད་མི་ཚོས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མས་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་གཞུང་གི་སྲོལ་ལུགས་འདི་ཡོང་གི་ཡོད་མེད་ངེས་པ་མེད་ཅེས་བཤད་

ཡོད། ད་ཆ་གོང་གསལ་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཟིན་བྲིས་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ནས་དུས་ཡུན་གང་འཚམས་སོང་བའི་རིང་འཛམ་གླིང་ནང་མང་གཙོའི་ཁེ་དབང་ལ་གཙིགས་ཆེར་འཛིན་པའི་དུས་འགྱུར་ཆེ་བ་དང་། མང་གཙོ་ནི་མིའི་བསམ་སྤྱོད་རང་དབང་གི་གཞི་རྟེན་ཡང་དག་པ་ཞིག་ཡིན་པས། མ་འོངས་པར་བོད་རང་དབང་སྤྱི་སོར་ཆུད་མཚམས་དུས་བསྟུན་བསྒྱུར་བཅོས་དགོས་ངེས་བྱེད་འོས་པ་ཡིན།

རྒྱལ་སྤྱིའི་སྲིད་གཞི་ཅན་གྱི་རང་རེའི་ཆབ་སྲིད་གནས་སྟངས་ཐད། ༡༩༨༧ དང་ ༡༩༨༨ ལོ་སོ་སོར་བོད་རྒྱའི་དབར་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཕན་ཞི་མོལ་གྱི་ལམ་ནས་འགྲིགས་གཙོའི་ཆེད་ངོས་ནས་ཀུ་ཡངས་དུས་བསྟུན་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་བསམ་འཆར་གྲོས་གཞི་སྤྲོ་རྩེས་བཏོན་པ་དེ་ར་ད་ཕན་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་གོ་ཤེས་དང་ལེན་བྱས་མེད་ཀྱང་། གནད་དོན་འདི་བཞིན་ལོ་རྒྱུས་དང་། རིག་གཞུང་ཁྱད་འཕགས་ལྡན་པའི་མི་རིགས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་ཆགས་འཛིག་གི་མཚམས་ལ་ཐུག་པའི་དོན་རྩ་གནད་འགངས་ཆེ་ཞིང་། འཛམ་གླིང་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་གླིང་ཆེན་ཨེ་ཤ་ཡ། ཡང་སྒོས་མི་འབོར་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་ཞི་བདེ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྩ་དོན་གལ་ཆེའི་ཐོག་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་སྲིད་གཞི་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་མི་སེར་སྤེལ་བའི་རིང་ལུགས་དང་། རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་མདུག་སྡོམ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཐབ་རྩོད་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་རྩ་དོན་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་དང་། རྒྱ་ནག་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ནས་ཀྱང་ད་ལྟའི་པེ་ཅིང་གི་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་སྟངས་ལ་བློ་མོས་གཏན་ནས་མེད་པར་བསྒྱུར་བཅོས་དགོས་པའི་བསམ་འཆར་འདོན་མུས། རྒྱ་ནག་གི་བཙན་དབང་འོག་ནས་འཛམ་གླིང་ཡུལ་ཁག་གཞན་ནང་བྲོས་བྱོལ་དུ་འབྱོར་བའི་རྒྱ་རིགས་རྣམས་ནས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཞེན་ཏུ་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། བོད་རྒྱ་ཁོངས་ཞེས་

པའི་འདོད་ཚུལ་དེ་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་མིན་པ། བོད་མི་རང་བཙན་དང་། རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཁེ་དབང་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ངེས་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཉེ་དུས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྙིང་ཆེན་གང་སར་མང་གཙོ་དང་། རང་དབང་། དྲང་བདེན་གྱི་གཟི་འོད་སྣོ་གང་ས་ནས་འཕེལ་རྒྱས་འགོག་མེད་དུ་སོང་བས་མདོར་ན་ཡོ་རོབ་ནང་གི་དམངས་གཙོ་གཅིག་སྡུད་ཟེར་བའི་བཙན་དབང་རིང་ལུགས་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཡོངས་རྫོགས་རང་དབང་མང་གཙོའི་ལམ་ཕྱོགས་སུ་བསྒྱུར་དང་སྒྱུར་བཞིན་པ་དང་། བཙན་ཤུགས་ཀྱི་དབང་བསྒྱུར་འོག་གནས་པའི་མི་རིགས་ཁག་མི་མང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་ཐོབ་ཐང་བྱུང་བ་སོགས་འཕོ་འགྱུར་ཤུགས་ཆེ་འགྲོ་བཞིན་པ། བཙན་བཟུལ་དུ་ཡོད་པའི་གཞུང་མང་ནས་ཀྱང་བོད་རང་དབང་གི་དོན་དུ་འབད་བརྩོན་ཆེ་བསྐྱེད་བྱེད་སྐབས། ལྷག་པར་མི་ལོ་བཞི་བཅུ་བརྒལ་བའི་རིང་བཙན་འོག་ཏུ་ཚུད་ཅིང་། རང་དབང་གཏན་བྲལ་དུ་གནས་པའི་གཞིས་ལུས་གངས་ཅན་པ་མང་ཚོགས། གཞོན་ནུ་ཕོ་མོ། གུང་ཁྲན་ཏང་མི་དང་། ལས་གནས་གོ་ཐོབ་ཡོད་པ་སོགས་ཏེ་དོན་བོད་མི་རྣམ་ཟན་བརྒྱ་ཆ་གོ་དགུས་རྒྱའི་དབང་ཡོད་ཐུབ་ཚོད་ལ་གཏིང་ནས་མི་དགའ་བའི་ཞེ་ལོག་བྱེད་ཅིང་། ན་གཞོན་མང་པོ་ཞིག་གིས་བཙན་དབང་དྲག་གནོན་ཅི་བྱས་ལ་མ་ལྟོས་པར་ལུས་སྲོག་བློས་བཏང་གི་སྙིང་སྟོབས་ཆེན་པོས་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་ཁེ་དབང་ལ་སྒྲོད་ཆེད་རྒྱ་མི་བོད་ནས་ཕྱིར་ལོག་དགོས་པའི་སྐད་འབོད་ངོ་རྒོལ་སྣ་མཐུད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པ། དེང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་སྤྱི་སྒྲིར་ཕལ་མོ་ཆེས་བོད་མིའི་བདེན་དོན་གསལ་རྟོགས་ཀྱིས་བོད་དང་། བོད་མིར་དོ་སྣང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ནུས་ཤུགས་ཇེ་ཆེར་འགྲོ་མུས་བཅས་ལ་བརྟེན། བོད་རྒྱའི་རྩོད་རྙོག་ཞི་བའི་ལམ་ནས་སེལ་ཐབས་མ་བྱས་པར་ད་མུས་མཁྲིགས་བཟུང་དུས་འགྱངས་བྱ་ཐབས་གཏན་ནས་མེད་པས། མི་རིང་བར་བོད་ཡུལ་བོད་མིར་རྩིས་སྤྲོད་མི་བྱ་མཐུ་མེད་ཀྱི་དུས་ཚེས་ངེས་པར་ཤར་རྒྱུ་ཡིན།

གཞིས་བྱེས་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་དུས་སྐབས་བཟང་པོ་ཤར་མཚམས་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ལ་དོན་དངོས་ཀྱི་རང་དབང་གནད་ནས་མེད་པའི་དམངས་གཙོ་གཅིག་སྲུད་ཟེར་བའི་ད་ལྟའི་ལམ་ལུགས་དེ་དག་བསྒྱུར་བཅོས་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ཀྱི་བློ་མོས་དང་འཚམས་པའི་འགྲོ་འོང་། གདམ་བརྗོད། བསམ་བློའི་རང་དབང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་ཤིང་། གསར་གཏོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་ཡོངས་རྫོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ་བའི་རང་དབང་མང་གཙོ་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་ལམ་སྲོལ་ཡང་དག་པའི་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་རྒྱུ་དང་། ལམ་སྲོལ་དེ་གཞི་རྩར་བཟུང་། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་དགོངས་དོན་བྱམས་བརྩེ་དང་། དྲང་བདེན། འདྲ་མཉམ། ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་བཅས་ཀྱི་ལྟ་བར་བརྟེན་པའི་སྲིད་གཞུང་སྟེ། ཁྲིམས་བཟོ་དང་། འགན་འཛིན། ཁྲིམས་ལུགས་བཅས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་དང་། འགན་དབང་ཐ་དད་འདྲ་མཉམ་དུ་ཡོད་པ། སྲིད་དོན་ཚོགས་ཁག་ཅན་གྱི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ལྡན་པ་ཞིག་བྱུང་ན་སྐྱམ་པ་ཡིན།

ངོས་ནས་དུས་རྟག་ཏུ་བརྗོད་མུས་སུ་ཡོད་པ་བཞིན་བོད་ཀྱི་བདག་པོ་ནི་བོད་མི་རྣམས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་གཞིས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་རྣམས་ཡིན་པས་མ་འོངས་པར་བོད་རང་དབང་མང་གཙོའི་སྲིད་གཞུང་གི་འགན་ཁུར་གཙོ་བོ་བོད་ནང་དུ་ཡོད་པའི་བོད་མི་སྒྲི་དང་། ལྷག་པར་ད་ལྟ་རྒྱ་མིའི་དབང་འོག་ཏུ་ལས་འགན་འཁུར་བཞིན་པའི་བོད་མི་ལས་བྱེད་རྣམས་ལ་ཉམས་མྱོང་དང་། རྒྱུས་ཡོད་ཀྱི་ཆ་ནས་འགན་འཁྲི་འཁུར་བབས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་ལྟར། དེ་ལྟའི་ལས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་དོགས་ཐེ་ཚོམ་སྤངས་ཏེ་རང་ཡུལ་རང་དབང་སླར་གསོ་དང་། འཛིན་སྐྱོང་གོང་མཐོར་སྤེལ་བའི་ལྷག་བསམ་བློ་སྟོབས་ཆེ་བསྐྱེད་བྱེད་གལ་ཤིན་ཏུ་ཆེ།

ད་ཕན་བོད་མི་འགའ་ཞིག་གིས་རྒྱ་མིའི་བཀོད་བྱུས་འོག་མི་ཤེས་པའམ། མི་འདོད་དབང་མེད་དུ་གདམ་བརྗོད་ཐུ་སྤྱོད་སྣ་ཚོགས་ཤིག་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་།

འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཕོན་འཛིན་ཞེ་གནག་བྱ་རྒྱུར་དགེ་མཚན་མ་མངོན་ཞིང་། གཙོ་གལ་ཆེ་ཤོས་ནི་འབྱུང་འགྱུར་བོད་མི་སྒྲི་ཡོངས་ལ་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་ཐབས་སུ་ཚང་མས་ལྷག་བསམ་ཆེག་སྒྲིལ་བྱ་དགོས།

མ་འོངས་པར་ངོས་ནས་བོད་གཞུང་གི་འགན་ཁུར་དང་། ལམ་ལུགས་རྗེས་འབྲེལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་གང་ཡང་ལེན་རྒྱུ་མིན་པ་སྔོན་ནས་ཐག་བཅད་ཟིན་པ་ཡིན། དེའི་དགོས་པ་རྒྱུ་མཚན་ནི། བོད་གངས་ཅན་གྱི་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ནས་ངོས་རང་ལ་ཡིད་ཆེས་དད་མོས་རེ་བཙོལ་ཇི་ལྟར་བྱེད་པ་ཚང་མས་ཤེས་གསལ་ཐོག རང་ངོས་ནས་ཀྱང་ལས་སློན་དབང་གིས་གངས་ཅན་བསྟན་སྲིད་མི་མང་ལ་ཕན་བདེ་སྒྲུབ་པའི་ལྷག་བསམ་གཡོ་མེད་བརྟན་པོར་ཡོད་པས། འབྱུང་འགྱུར་སྲིད་གཞུང་གི་གོ་མིང་དབང་ཆ་མ་བཟུང་བར་སྤྱི་མི་ལྟ་བུར་བསྡད་དེ། སྲིད་གཞུང་གིས་སེལ་མ་ཐུབ་པའི་དམིགས་བསལ་དཀའ་ངལ་འགའ་ཞིག་སྤྱི་མི་གཟུར་གནས་ཤིག་གི་ངོས་ནས་སེལ་ཐབས་ཡོང་རྒྱུ་དང་། ལྷག་པར་བོད་གངས་ཅན་འདི་བཞིན་ཇི་སྲིད་བར་དེང་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ནང་འདྲ་མཉམ་དུ་འཚོ་གནས་ཐུབ་པའི་ཆེད་མི་གཅིག་ལ་བརྟེན་པ་མ་ཡིན་པར་རྒྱ་ཆེའི་བོད་མི་མང་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་བློ་རྩལ་འདོན་སྤེལ་གྱིས་ཆབ་སྲིད་ཁུར་འགན་ལེན་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བ་བཅས་སྤྱི་སྒོས་འཕྲལ་ཡུན་ཕན་ཐབས་ཆེ་བའི་གནད་འགག་དགོས་པ་དགེ་མཚན་ལ་བསམ་གཞིགས་ནན་ཏན་གྱིས་ཐག་གཅོད་བྱས་པ་ཡིན་པས་ངོས་ནས་སྤྱི་དོན་ལ་སེམས་ཁུར་སྐྱོད་པ་ལྟ་བུའི་བློ་གཡེང་གཏན་ནས་མི་དགོས།

རྒྱ་མིའི་བཙན་ཤུགས་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་བོད་གངས་ཅན་པའི་རང་དབང་བསྐྱར་གསོ་བྱུང་མཚམས་ནས་བོད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་མ་ཟིན་པའི་རིང་བར་བཀལ་གྱི་དུས་སྐབས་ཤིག་འཛིན་དགོས་ཤིང་། དེའི་རིང་དཔལ་འབྱོར་དང་། ཤེས་ཡོན། རིག་གཞུང་། འཕྲོད་བསྟེན། བཟོ་ཚོང་། ཞིང་འབྲོག་འཁྲིམས་འགྲུལ་ལ་སོགས་པའི་ལས་དོན་རྒྱུན་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་པའི་ལས་ཁུངས་སྒྲིག་

འཇུགས་དགོས་ངེས་ཁག་སུ་མཐུད་འཛིན་སྐྱོང་ཐོག་ད་ལྟ་ལས་དོན་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་མི་ལས་བྱེད་ལྷག་བསམ་ཅན་རྣམས་ནས་འགན་ཁུར་ལེན་དགོས།

བར་བཤལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཆབ་སྲིད་དབང་འཛིན་བྱེད་པོ་སྲིད་འཛིན་གཅིག་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ་དང་། བསྐོ་གཞག་བྱས་པ་དེ་ར་ངོས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འགན་ཁུར་ཡོངས་རྫོགས་རྩིས་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱིར་བསྡུ་ཟིན་པར་ཆ་འཛིན་བྱ་རྒྱུ། ཕྱིར་བསྡུ་ཟིན་པའི་བཙན་བྱོལ་གཞུང་གི་གཞུང་ཞབས་ཆེ་ཕྲར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ལས་དོན་ཐོག་སྤྱི་འགྲེའི་འགན་ཁུར་ལས། བཙན་བྱོལ་རིང་གི་གོ་གནས་རྗེས་འབྲེལ་གྱི་དམིགས་བསལ་ཐོབ་ཐང་མེད། འོན་ཀྱང་རང་རང་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། ཕྱི་ནང་གི་སྐྱོང་གོམས་ལ་དཔག་པའི་བར་བཤལ་སྲིད་གཞུང་གིས་འོས་བབས་ལས་འགན་བཀོད་སྒྲིག་ཇི་བྱུང་འདོད་མོས་དང་བསྟུན་དང་ལེན་བྱེད་དགོས།

བར་བཤལ་གྱི་སྲིད་གཞུང་དེའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི། རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱེད་མཁན་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ས་ཁུལ་ཡོངས་རྫོགས་ནས་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་བསྡུ་སྐོང་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན། འཐུས་མི་དེ་རྣམས་ཀྱིས་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཁུར་འགན་ལྡངས་ཏེ་འདི་ནས་གོ་སྒྲིག་བྱས་པའི་རྩ་ཁྲིམས་འཆར་ཟིན་ཁག་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་སྟེ་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་བར་བཤལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་ལ་ཚོག་མཚན་ཞུ་རྒྱུ་དང་། གཞུང་འཛིན་གསར་པ་འོས་འདེམས་ཆེད་འོས་བསྡུ་ལས་ཁང་ཞིག་འཕྲལ་དུ་དགོས་གལ་ཡོང་རྒྱུར་དེའི་སྤྱི་ཁྱབ་བར་བཤལ་སྲིད་འཛིན་གྱིས་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ།

བར་བཤལ་གྱི་དུས་ཡུན་དང་། སྒྲིག་འཛུགས།

རྒྱ་མིའི་བཙན་ཤུགས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་བོད་ལ་རང་དབང་བསྐྱར་གསོ་བྱུང་བ་ནས། བོད་རང་དབང་མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་

གཞུང་སྲིད་གསར་པ་འགོ་འཛུགས་མ་ཟིན་བར་བར་བཀལ་གྱི་དུས་ཡུན་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

༡༽ བོད་ལ་རང་དབང་བྱུང་མ་ཐག་བར་བཀལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཙམ་སྲིད་དབང་འཛིན་བྱེད་པོ་སྲིད་འཛིན་ཞིག་དགོས་པ་ནི།

ཀ) ངོས་ནས་ཆོལ་གསུམ་ཁྲོན་གྱི་འགོ་ཁྲིད་མི་སྣ་ལས་སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་པའི་ཚོགས་ཆུང་ཆེད་འཛུགས་ཀྱིས་ཆོལ་གསུམ་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་འདུ་མིན་ཁག་གི་འགོ་ཁྲིད་རྣམས་ལ་གོ་བསྡུར་བྱས་ཏེ་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ས་ཁུལ་ཡོངས་ནས་རྫོང་ཁག་ཡན་གྱི་འཐུས་མི་ཆེད་བསྐོང་ཛ་དྲག་ཚོགས་འདུ་ཞིག་བསྡུས་ཏེ་ཚོགས་འདུ་དེ་བྲོག་ནས་བར་བཀལ་སྲིད་འཛིན་གྱི་འོས་གཞི་མི་གྲངས་བདུན་ལས་མི་བཀལ་བ་ཞིག་འོས་འདེམས་བྱུང་ཡོངས་ནས་སུ་རུང་ཞིག་ལ་ངོས་ནས་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ།

ཁ) ཡང་དེ་འདྲའི་འོས་གཞི་འདེམས་སྒྲུག་བྱ་སྟབས་འགྲིགས་མིན་ཤར་ཆེ་བར་བཀལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་ཞིག་ངོས་ནས་ཐད་ཀར་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ།

༢༽ བར་བཀལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་ལ་བསྐོ་གཞག་བྱུང་བའི་སྐྱེ་བོ་དེས་ངོས་ཀྱི་མདུན་སར་ལས་ཁུར་དང་། གསང་རྒྱའི་དམ་བཅའམ། ཁས་ལེན་ཞུ་དགོས།

༣༽ བར་བཀལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་དེ་ར་ངོས་ནས་བོད་ཀྱི་མངའ་དབང་དང་། ངོས་ཀྱི་མིང་གནས་རྗེས་འབྲེལ་སྲིད་གཞུང་གི་འགན་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་རྩིས་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ།

༤༽ བར་བརྟལ་དུས་ཡུན་གྱི་སྲིད་འཛིན་དེའི་འགན་ཁུར་འོག་བོད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ཤིག་བསྡུ་བསྐོང་བྱ་རྒྱུ་དང་། བསྡུ་བསྐོང་བྱས་པའི་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་དེས་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་འཆར་ཟིན་ཁག་ལ་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱིས་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་དུས་ཡུན་ལོ་གཅིག་ནང་ཟིན་པ་བྱ་རྒྱུ།

༥༽ གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་གསལ་གྲོས་ཚོགས་ཁག་གི་འཐུས་མི་དང་། ཚོགས་གཙོ། སྲིད་འཛིན། སྲིད་བློན་བཅས་ཀྱི་འོས་བསྡུའི་ལས་དོན་མཐའ་དག་གི་ཆེད་བར་བརྟལ་གྱི་འོས་བསྡུ་ལས་ཁང་ཞིག་དགོས་པར་དེའི་སྒྲིག་ཁྲབ་འགན་འཛིན་དང་། ཚོགས་མི་བཅས་བར་བརྟལ་སྲིད་འཛིན་གྱིས་ཐད་ཀར་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ།

༦༽ ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ཁྲིམས་སུ་བཅས་པ་ནས། བར་བརྟལ་གྱི་འོས་བསྡུ་ལས་ཁང་གི་འགན་ཁུར་འོག་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་། སྲིད་འཛིན་གྱིས་གཙོས་འོས་བསྡུའི་ལས་དོན་ཁག་ཟིན་ཏེ་དམ་འབུལ་དང་འབྲེལ་དངོས་སུ་འགན་ཁུར་མ་བླངས་ཀྱི་བར་དུས་ཡུན་ལོ་གཅིག་བཅས་བར་བརྟལ་གྱི་དུས་ཡུན་ལོ་གཉིས་ལས་མི་བརྟལ་བ་བྱ་རྒྱུ།

༧༽ རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་བསྡུ་བསྐོང་བྱ་ཕྱོགས་ཐད་རྒྱལ་ས་དང་། གྲོང་ཁྱེར། ས་ཁུལ། རྫོང་ཁག་རེ་རེ་བཅས་ནས་འོས་བསྡུ་བྱས་པའི་འཐུས་མི་ཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ལས་མི་ཉུང་བ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

༨༽ རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ཚུགས་མ་ཐག་ལས་དོན་བྱེད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ཞིབ་གསལ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ལག་ལེན་བསྟར་རྒྱུ།

༩༽ རྩ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་ཟིན་རྗེས་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་གྲོས་ཚོགས་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་དམ་འབུལ་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་ཟིན་པ་དང་ཆབས་ཅིག

རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ལས་ཁུར་རང་བཞིན་གྱིས་འཁུར་དགོས་པ་ཡིན།

༡༠༽ ཐེངས་དང་པོའི་འོས་བསྡུའི་ལས་དོན་ཟིན་ཏེ་ཁུངས་སོ་སོས་ལས་ཁུར་དམ་བཅའ་འབུལ་གྲུབ་མཚམས་བར་བཏུལ་གྱི་སྲིད་འཛིན་དང་། འོས་བསྡུ་ལས་ཁང་གི་ལས་གནས་འཁུར་ཏེ། ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་འོས་བསྡུ་བྱས་པའི་རང་དབང་མང་གཙོའི་གཞུང་གིས་དངོས་སུ་ལས་དོན་འགོ་འཛུགས་བྱ་རྒྱུ་བཅས།

མ་འོངས་པའི་བོད་རང་དབང་མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་འཆར་ཟིན་རྒྱས་པ་འགའ་ཞིག་འདི་ནས་བཟོ་འགོད་བྱེད་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་དེའི་མཐའ་མའི་གཏན་འབེབས་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱུའི་འགན་དབང་ཐད་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་ཡོངས་ཀྱི་འཐུས་མི་རྒྱས་འཛོམས་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ལྷན་ཚོགས་ལ་ཡོད། མ་འོངས་པའི་བོད་མང་གཙོའི་གཞུང་གི་ལམ་སྲོལ་ཇི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་ལམ་ཙམ་ཕྱོན་ཚུད་ཤེས་རྟོགས་ཡོང་ཐབས་དང་། བསམ་ཞིབ་བྱེད་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་གྲོས་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ཤིག་གི་རྩ་ཁྲིམས་འཆར་ཟིན་སྙིང་དོན་འདི་བཞིན་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ཡིན།

མ་འོངས་མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྩ་དོན་ཁག

རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཁྱད་གནད།

།༡། ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་རྩ་ཁྲིམས་ནི་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་དང་། འབྱུང་ཁུངས་བླ་ན་མེད་པ་ཡིན།

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན།

།༢། བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་རང་བཞིན་ནི། བོད་དང་། ཉེ་སྐོར་ཡུལ་ཁག་འཛམ་གླིང་ཁྲོན་ཡོངས་ཀྱི་ཕན་བདེའི་ཆེད། འཆེ་མེད་ཞི་བའི་ལྟ་བར་གཞི་བཅོལ་བའི་རང་དབང་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་དོན། ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ། མང་གཙོ། མཉམ་འབྲེལ། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་དང་བཅས་པའི་ཞི་བདེའི་བསྟི་གནས་ཤིག་བསྐྲུན་རྒྱུ།

གཞུང་གི་རྩ་དོན།

།༣། གཞུང་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཡོངས་གྲགས་གསལ་བསྒྲགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་སྲུང་བརྩི་བྱེད་པ་དང་། བོད་མི་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་སྤྱོད་དང་། དངོས་པོའི་ཁེ་ཕན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་ལས་འགན་བསྒྲུབ་རྒྱུ།

དམག་འཐབ་སྤོང་བ།

།༤། བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཁམས་ནི་འཆེ་མེད་བྱམས་བརྩེ་ལྡན་པའི་ཞི་བའི་བསྟི་གནས་དང་། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཐོག བར་གནས་ཀྱི་ཇོ་བོར་གནས་ཏེ་དོན་གནད་གང་ཅིའི་ཐོག་དམག་འཐབ་སྤོང་རྒྱུ།

གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་།

།༥། བོད་ཀྱི་ཡུལ་མི་ཚང་མ་ཁྲིམས་ཀྱི་མདུན་སར་འདྲ་མཉམ་ཡིན། ཕོ་མོ་དང་། རིགས་རུས། སྐད་ཡིག ཆོས་ལུགས། སེར་སྐྱ། ཤ་མདོག གནས་སྟངས་གཞན་དག་གང་ཅིའི་ཐོག་དབྱེ་འབྱེད་མེད་པར་ཐོབ་ཐང་ཁག་ལ་ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ཆོག་པ་ཡིན།

གཞི་རྩའི་སློབ་ཐང་གཞན་ཁག

།༦། བོད་ཀྱི་ཡུལ་མི་ཚང་མར་ལུས་སྦྱོག་དང་། འདོད་དབང་། མཁར་དབང་བཅས་ཀྱི་སློབ་ཐང་དང་། གཏམ་བརྗོད། མཁར་དབང་ཉོ་ཚོང་དང་། བདག་འཛིན། ཚོགས་པ་འཛུགས་པ། གསར་ཤོག་དང་། དུས་དེབ་འགྲེམས་སྤེལ། གཞུང་དང་། གཞུང་འཛིན་ལས་དོན་རིགས་སུ་ཞུགས་རྒྱུའི་སློབ་ཐང་ཡོད།

གདམ་བྱ་འདེམས་བྱེད་ཀྱི་སློབ་ཐང་།

།༧། ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་ཡུལ་མི་ཕོ་མོ་ཚང་མར་འོས་བསྡུ་བྱེད་པ་དང་། འོས་གཞིར་ཞུགས་པའི་སློབ་ཐང་ཡོད།

ས་ཆའི་བདག་དབང་།

།༨། བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་ས་ཆ་རྣམས་མི་མང་གི་ཁེ་ཕན་དང་། མི་མང་གི་གནས་ཡུལ། རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་བབས་ནས་བགོ་འགྲེམས་དང་། བེད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུ། བོད་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་མི་ཚོར་སྡོད་གནས་དང་། ཞིང་ས། ཕྱུགས་ས། ཁང་ས། བཟོ་ལས་འཛུགས་སྐྲུན། ཚོང་དོན། དེ་མིན་སྒེར་གྱི་འཚོ་ཐབས་བཅས་ཀྱི་ཆེད་དུ་རང་བདག་གི་སློབ་ཐང་སྤྲོད་རྒྱུ། སྒེར་བདག་མ་ཡིན་པའི་ས་ཆ་རྣམས་གཞུང་ནས་སྐྱངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ།

དཔལ་འབྱོར་འགྲོ་ལུགས།

།༩། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ལམ་ལུགས་ནི་མ་རྩའི་རིང་ལུགས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷུང་བར་བོད་ཀྱི་གནས་བབས་ལ་གཞིགས་པའི་དམིགས་བསལ་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་ཤིག་བཟོ་རྒྱུ་དང་། ཡོང་འབབ་ལ་གཞིགས་པའི་དཔྱ་ཁྲལ་འགྲོ་ལུགས་བཟོ་རྒྱུ།

ཤེས་ཡོན་དང་། རིག་གཞུང་།

།༡༧༠། སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་དང་། ཡུལ་མིའི་གཤིས་རྒྱུད་བཟང་པོ་འབྱུང་བའི་གཞི་རྩ་ཤེས་ཡོན་ལ་རག་ལུས་པར་བརྟེན་ཤེས་རིག་གི་སྲིད་ཇུས་ཡང་དག་ཅིག་ལག་ལེན་བསྟར་བའི་ཐོག གཞི་རིམ་སློབ་སྦྱོང་གི་རིམ་པ་དང་། མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན། དམིགས་བཀར་ལས་རིགས། བཟོ་ལས། ཚན་རིག་དང་། རྩོམ་རིག ཆོས་བཅས་རྣམས་ཞིབ་བྱ་བར་མཐུན་རྐྱེན་བསྐྲུན་རྒྱུ།

འཕྲོད་བསྟེན།

།༡༧༡། སྤྱི་ཚོགས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ལས་རིགས་དང་། སྨན་བཅོས་མཐུན་རྐྱེན་ལྡེང་ངེས་ཡར་རྒྱས་གཏོང་ཐབས་ཐོག་སྤྱི་ཚོགས་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་ལྟ་རྟོག་འགོ་འདོན་གྱི་སྒྲིག་འཛུགས་བཟོ་རྒྱུ།

ཁྲིམས་བཟོའི་དབང་འཛིན།

།༡༧༢། ཁྲིམས་བཟོའི་དབང་ཆ་ནི། རྒྱལ་ཡོངས་མངའ་སྡེའི་འདུས་མིའི་གྲོས་ཚོགས་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་མི་མང་སྤྱི་འདུས་གྲོས་ཚོགས་གཉིས་ལ་ཡོད་ཅིང་། གྲོས་ཚོགས་དེ་གཉིས་ནས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་གྲོས་འཆར་ལ་སྲིད་འཛིན་གྱི་ཆོག་མཆན་ཐོབ་དགོས། རྒྱལ་ཡོངས་མི་མང་སྤྱི་འདུས་གྲོས་ཚོགས་ནི་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་ཡོངས་རྫོགས་སུ་འོས་བསྡུའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པའི་མི་འབོར་གྲངས་ཚད་ཆ་བགོས་བྱས་པ་གཞིར་བཟུང་ཡུལ་མི་སོ་སོས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྤྱི་འདུས་ལས་གྲུབ་པ་དེ་དབང་ཆ་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཡིན། རྒྱལ་ཡོངས་མངའ་སྡེའི་འདུས་མིའི་གྲོས་ཚོགས་ནི། མངའ་སྡེ་སོ་སོའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་འདུས་མི་དང་། གྲངས་ཚད་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་སྲིད་འཛིན་གྱིས་ཐད་བསྐོས་འདུས་མི་བཅས་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན།

འགན་འཛིན་དང་། འགན་འཛིན་དབང་ཆ།

།༡༣། ཀ) གྲོས་ཚོགས་ལམ་ལུགས་གཞིར་བཟུང་གྲོས་ཚོགས་གཉིས་དང་། མངའ་སྡེའི་གྲོས་ཚོགས་ཁག་གི་འཐུས་མིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྲིད་འཛིན་དང་། སྲིད་འཛིན་གཞོན་པ་བཅས་དགོས་པ་ཡིན།

ཁ) གཞུང་གི་འགན་འཛིན་དབང་ཆ་ནི། ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་སྲིད་བློན་དང་། སྲིད་བློན་དེས་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་པའི་བློན་ཆེན་ལྷན་ཚོགས་ལ་ཡོད། སྲིད་བློན་ནི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་གྲོས་ཚོགས་ནང་སྲིད་དོན་གྱི་ཚོགས་པའམ། སྡེ་ཚན་གང་རུང་གི་ཐོག་ནས་ངོ་ཡོད་སྤྱི་འཐུས་ཀྱི་མང་མོས་གྲངས་ཚད་ལོན་པ་ཡོད་ན་དང་། དེ་མིན་སྤྱི་འཐུས་ཡོངས་ནས་འོས་འདེམས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས།

ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན།

།༡༤། གཞུང་དང་། ཡུལ་མི་སུ་ཐད་ནས་ཁྲིམས་མཐུན་མིན་པའི་ལས་དོན་བྱས་རིགས་ལ་སྐྱངས་འཛིན་ཁྲིམས་ཞིབ་ཐག་གཅོད་དྲང་བདེན་འདྲ་མཉམ་ཡོང་ཆེད་དང་། རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ཚིག་དོན་འགྲེལ་བརྗོད་ཐག་གཅོད་དང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཆེད་སྲིད་གཞུང་གི་དབང་འོག་ཏུ་མེད་པའི་རང་དབང་ཅན་གྱི་ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན་དང་། ཁྲིམས་ཁང་ཁག་གི་འགོ་གཙོ། གོང་རིམ་ཞུ་གཏུགས་བྱ་ཡུལ་གོང་ན་མེད་པའི་ཆེས་མཐོའི་ཁྲིམས་ཁང་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན།

མངའ་སྡེ་ཁག

།༡༥། བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་ཡོངས་རྫོགས་འཁྲིམས་འགྱུལ་དང་། མི་འབོར། ས་བབས་གནས་སྟངས་ཚང་མར་ཞིབ་བརྟག་གིས་གྲོས་ཚོགས་ཆེན་མོ་

ནས་མངའ་སྡེ་ཁག་ཏུ་དབྱེ་རྒྱུ། མངའ་སྡེ་སོ་སོར་མངའ་སྡེའི་ཁྲིམས་བཟོའི་དབང་འཛིན་མི་མང་ནས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་གྲོས་ཚོགས་དང་། སྲིད་འཛིན་གྱིས་བསྐོ་གཞག་བྱས་པའི་མངའ་སྡེའི་སྲིད་སྐྱོང་དང་། མངའ་སྡེའི་གྲོས་ཚོགས་ནས་འདེམས་ཐོན་བྱུང་བའི་སྤྱི་ཁྱབ་བློན་ཆེན་གྱིས་འགོ་ཁྲིད་པའི་མངའ་སྡེའི་བློན་ཆེན་ལྷན་ཚོགས། ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན་མངའ་སྡེའི་ཁྲིམས་ཁང་མཐོ་བ་བཅས་ཡོད་པའི་ཐོག མངའ་སྡེ་སོ་སོའི་གནས་སྟངས་ལ་གཞིགས་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་། སྒྲིག་གཞི་ཁག་མངའ་སྡེའི་གྲོས་ཚོགས་ནས་གཏན་འབེབས་བྱ་རྒྱུ་དང་། དོན་གནད་གལ་ཆེ་འགའ་རེའི་སྐོར་ལ་མ་གཏོགས་དེ་མིན་ལས་དོན་ཡོངས་རྫོགས་མངའ་སྡེ་སོ་སོ་ནས་ཐག་གཅོད་ཚོག་པ་བཟོ་རྒྱུ།

གོང་དོན་རྣམས་ནི་གྲོས་ཚོགས་ལམ་ལུགས་ཞིག་གི་དཔེ་མཚོན་ཙམ་ཡིན་ཅིང་། དེ་མིན་གྲོས་ཚོགས་ལམ་ལུགས་གཞན་དག་དང་། རྩ་ཁྲིམས་ལམ་ལུགས། རང་དབང་མང་གཙོའི་ལམ་ལུགས་གཞན་དག་བཅས་འདྲ་མིན་ཇི་སྙེད་ཡོད་འདུག་པ་ཁྲིམས་ལུགས་མཁས་པ་ཁག་ལ་གོ་བསྡུར་གྱིས་སོ་སོའི་འགྲོ་ལུགས་ཞིབ་གསལ་འཁོད་པའི་རྩ་ཁྲིམས་འཆར་ཟིན་རེ་ཕྱོགས་སྒྲིག་བྱ་སྒྲུས་སུ་ཡོད་པ་འདི་དག་དཔྱད་གཞིར་བཟུང་ཐོག དེ་དག་གི་ཁོངས་ནས་རང་ཅག་བོད་གངས་ཅན་ཡུལ་དུ་འོས་ཤིང་འཚམས་པའི་ལམ་སྲོལ་ཞིག་རྩ་ཁྲིམས་ཁྲིམས་བཟོ་ཚོགས་པ་ནས་འདེམས་སྒྲུག་གཏན་འབེབས་བྱེད་དགོས་པ་ལས། ངོས་ནས་འདི་བྱེད་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་མིན།

བསྐྱར་ཞིབ་བསྒྱུར་བཅོས།

གཏན་འབེབས་ཟིན་པའི་རང་དབང་མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་དེ་བཞིན་དངོས་སུ་ལག་ལེན་བསྟར་ཏེ་ལོ་གྲངས་གང་འཚམས་སོང་རྗེས་དངོས་ཡོད་ཀྱི་

ཉམས་སྐྱོང་དང་། མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་དང་བསྟུན་ཏེ་བསྐྱར་ཞིབ་བསྐྱར་བཙོས་དགོས་རིགས་བགྱིད་འཐུས།

དོན་མདོར་བསྡུ་ན། བོད་ཡུལ་ནི་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྙིང་དབུས་དང་། འཛམ་གླིང་གི་རྩེ་ཐོག ཀྱི་དཀར་ནག་གཉིས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་ཤིང་། བོད་མི་རྣམས་ཀྱང་རང་བཞིན་དྲང་བདེན་ཞི་འཇམ་སྤྱོད་བཟང་གི་གོམས་གཤིས་རྒྱུན་འཛུགས་སུ་ཡོད་པས། མ་འོངས་པའི་རང་དབང་ཅན་གྱི་བོད་དེ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལྟ་བ་འཛིན་པའི་ཞི་བདེའི་ཡུལ། རང་དབང་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་ཅན། སྐྱེ་རྒྱུའི་འཚོ་ཁམས་འཁྲོད་བསྟེན་ལ་གནོད་གཞིའི་ཆུ་དང་མཁའ་རླུང་བཙོག་དྲུལ་གྱིས་མ་སྦགས་པ། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་མཛེས་སྡུག་གཏོར་བཤིག་ཆུད་ཟོས་མི་འབྱུང་བའི་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཆ་ལག་ཚང་བ། ཡུལ་ནང་དྲག་དཔུང་དང་། མཚོན་ཆའི་ཧེ་ན་གཞི་གང་ཡང་མེད་པའི་ཞི་བདེ་བག་ཕེབས་ཀྱི་ཡུལ་ལྗོངས་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་འབྱུང་བ་དང་།

དེང་དུས་འཛམ་གླིང་ནང་ཏ་ཅང་འཕྲུལ་ཆས་དར་ཆེའི་ཡུལ་ལུང་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཕྱོགས་གཅིག་ནས་མི་རྣམས་ལ་ཆ་རྐྱེན་སྣ་མང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཡོད་རུང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་མིའི་ཚེ་མཐོང་རིན་ཐང་རང་དབང་བརླགས་ཏེ་མི་རྣམས་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་བྲན་གཡོག་ཏུ་ལྷུད་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྤྱིར་བཏང་ཡུལ་ལུང་ཕལ་མོ་ཆེར་ནི་རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་རྣམས་ལ་དགོས་ངེས་མཁོ་ངེས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་དག་ཀྱང་མ་འཛོམས་པར་དབུལ་ཞིང་ཕོངས་པའི་གནས་སུ་ལྷུང་བ་འདི་ལྟ་བུའི་འཁྱོར་ཀྱུད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་སྤངས་ཏེ། བོད་ཡུལ་སྤྱི་དང་། རྒྱ་ཆེའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ཁོ་ནར་དམིགས་པའི་རང་དབང་ཅན་གྱི་དཔལ་འབྱོར་ལམ་ལུགས་དང་། འཛུགས་སྐྲུན་གྱི་འཆར་འགོད་འཐུས་ཚང་ཞིག་བྱས་ཏེ་བོད་མི་ཡོངས་རྫོགས་ལ་མཁོ་རྒྱུའི་ཆ་རྐྱེན་དགོས་ངེས་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཚང་བ་ཞིག་བྱ་རྒྱུ།

ཡུལ་གཞན་གྱི་སྲིད་བྱུས་དང་། ལྟ་བ་འདྲ་མིན་གྱི་ཕྱོགས་གང་དུ་ཡང་མ་ལྷུང་བའི་བར་གནས་གཙང་མ། ཁྲིམ་མཆོས་ཡུལ་ཁག་དང་འདྲ་མཉམ་གཉིས་ཕན་གྱི་སྒོ་ནས་མཛའ་མཐུན་མཉམ་གནས་བྱ་རྒྱུ། ཡུལ་ཕྱོགས་གང་ཞིག་ལ་ཡང་སྣང་སེམས་དགྲར་འཛིན་གྱི་ལྟ་བ་སྤངས་ཏེ་མཛའ་གྲོགས་དམ་གཙང་དུ་གནས་པ་བཅས་དེ་ལྟ་བུའི་རང་སྐྱིད་མི་སྐྱོན་གྱི་བོད་ཡུལ་ཞིག་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་རྒྱུར་ལྷག་བསམ་བློ་གྲོས་ལྡན་པའི་བོད་མི་ཆོས་དགའ་སྤོབས་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་འབད་བརྩོན་བྱེད་དགོས། སྐྱེ་སྒོས་ཀུན་ལ་དགེ་བའི་སྨོན་ལམ་བཅས། ཏཱ་ལའི་བླ་མས། བོད་རྒྱལ་ལོ་ ༢༡༡༨ རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ལྕགས་ལུག་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༢༩ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༢༧ ལ།།

ལོ་རྒྱུས་ཁ་སྐོང་།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་བབ།

༄༅། །ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་ནག་དམག་དཔུང་ནས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་བོད་ནི་ཁྲིམས་ཐོག་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཉིས་ཐད་ནས་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། བོད་ལ་དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དེས་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་མཚོན་པར་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་སྲོལ་དང་ཡང་འགལ་བ་གསལ་པོ་ཡིན། ད་ལྟའང་རྒྱ་གཞུང་ནས་རྒྱ་དམག་ཁྲི་ཕྲག་མང་པོ་བཏང་སྟེ་བོད་བཙན་དབང་འོག་མུ་མཐུད་འཛིན་པ་འདི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་འགལ་བ་དང་། བོད་མི་མང་གི་གཞི་རྩའི་རང་ཐག་རང་གཅོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྡོག་རོལ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན།

རྒྱ་དམར་གཞུང་ནས་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་ཁོ་ཚོར་ཡོད་པ་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཁོ་པ་ཚོས་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་སྐོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་བོད་ནང་གྲོག་མའི་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་ཡོངས་རྫོགས་བཙན་བཟུང་བྱས་པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༡ ལོར་བཙན་དབང་འོག་བཞག་ཏུ་བཅུག་པའི་གྲོས་མཐུན་དོན་ཚན་བཅུ་བདུན་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་དབང་ཡོད་པ་བརྗོད་ཀྱི་མེད། བདག་དབང་སྐོར་གྱི་གཞི་རྩ་གཙོ་བོ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཁྲིག་བཤད་ཀྱིས་སློག་པོ་དང་། མན་ཇུའི་རྒྱལ་པོ་ཁག་དང་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་ཁག་བར་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་དང་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་ཚོའི་དཔར་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་བཅས་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་སྔོན་སློག་པོའི་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱས་པའི་སྐབས་ཏེ། ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་ཁག་མང་ཆེ་བ་དང་། ཤར་ཡོ་རོབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་སློག་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་བཅུག་པ་དང་། དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པར་མན་ཇུའི་གོང་མ་ཚོས་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་

(༡༧༢༨ ནས་ ༡༩༡༡ བར་) བྱས་རྗེས་བོད་ཆུད་པའི་ཤར་དང་དབུས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ལུང་པ་ཁག་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་གཞི་འཛིན་ས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་སོག་པོ་དང་། གོར་ཁ། མན་ཇུ། རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་བཅས་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེ་ཆུང་སྣ་ཚོགས་སླེབས་མྱོང་ཡོད་པར་སུ་ཞིག་གིས་རྩོད་པ་རྒྱག་གི་མེད་ལ། ཡང་དུས་སྐབས་ཁ་ཤས་ནང་རྒྱ་ནག་གིས་གཙོས་པའི་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་འགའ་ཞིག་བོད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་འོག་གནས་དགོས་པའང་བྱུང་ཡོད། འཛམ་གླིང་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་རུང་དེ་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་དབང་ཤུགས་དང་། ཐེ་བྱུས་རྩ་བ་ནས་སླེབས་མ་མྱོང་བ་ནི་ཧ་ཅང་དཀོན་པོ་ཡིན། བོད་ནང་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་དང་། ཐེ་བྱུས་བྱུང་བ་དེ་དག་གི་ནུས་ཤུགས་ཧ་ཅང་ཆུང་ལ་དུས་ཚོད་ཀྱང་ཐུང་ངུ་ཡིན། ལྷག་པར་བོད་དང་། སོག་པོ། མན་ཇུ། རྒྱ་ནག་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་དེ་ར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་དོན་ཞིག་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། དེ་ནི་མི་སྒེར་དང་སྒེར་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་པ་ལས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་རྒྱ་ནག་དང་ཟླ་བསྒྲིལ་ལམ། ཡང་ན་མཉམ་སྦྲིལ་བྱེད་པའི་གོ་དོན་གཏན་ནས་མེད།

བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འཕོ་འགྱུར་ཇི་འདྲ་ཞིག་བྱུང་མིན་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་གནས་བབ་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དང་། ལྷག་པར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་རྒྱ་མིས་ཕྱིའི་རྒྱལ་པོ་མན་ཇུ་གོང་མ་མཐར་སྐྲོད་བཏང་སྟེ་རང་ཉིད་ལ་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་དབང་ཐོབ་རྗེས་ཀྱི་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། བདག་དབང་གི་གནས་སྟངས་ལ་བལྟ་དགོས་པ་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལ་བལྟས་ཀྱང་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་བདག་དབང་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་རྒྱུའི་

གཞི་རྩ་ཕྲན་བུ་ཚང་མར་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད། ཡིན་ནའང་རྒྱུ་མཚན་དེ་འདྲ་བཤད་ན་དེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་། ལུགས་སྲོལ་གྱི་ཐོག་ནས་ཁས་ལེན་བྱེད་མི་ཐུབ་པ་ཞིག་རེད།

རྒྱ་གཞུང་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་གྱི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་རྒྱུ་འགེབས་ཐབས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་མན་ཇུའི་དམག་དཔུང་བོད་ནས་མཐར་སྐྲོད་བཏང་བ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱ་དམར་ནས་བཙན་བཟུང་མ་བྱས་བར་བོད་ལ་རྒྱ་ནག་གི་དབང་ཤུགས་གནས་ཡོད་པ་ཁྲུངས་སྐྱེལ་བྱེད་ཐབས་གང་ཡང་མེད་པ་དང་། བོད་རང་དབང་རང་བཙན་དུ་གནས་པའི་ཁྲུངས་སྐྱེལ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་འཛམ་གླིང་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པ་དང་། བོད་རྒྱའི་སྐོར་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་མཁས་པ་ཁག་གིས་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་ཡིན།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་བོད་སྐོར་ཁྲིམས་དོན་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་ཆུང་ནས་བཏོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་གནས་སྟངས་སྐོར་གྱི་སྙན་ཐོའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ནས་ ༡༩༥༠ ལོ་བར་བོད་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ངོ་བོ་ལྡན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་ཐོག་གི་ཆ་རྐྱེན་ཡོངས་སུ་ཚང་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་ཆབ་འབངས་དང་། མངའ་ཁུལ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་མ་ཟད། མངའ་ཁུལ་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་མཁན་སྲིད་གཞུང་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། སྲིད་གཞུང་ནས་ཕྱིའི་དབང་ཆ་གང་ལའང་ལྟོས་མི་དགོས་པར་ནང་གི་སྲིད་དབང་ཆ་ཚང་ལག་ལེན་བསྟར་གྱི་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ནས་ ༡༩༥༠ ལོ་བར་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་རྣམས་བོད་གཞུང་རང་ནས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། འབྲེལ་བ་བྱེད་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་ཁག་ནས་ཀྱང་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་དེ་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ལ་བརྩིས་ཡོད་པ་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁག་ནས་རྟོགས་ཐུབ་ཅེས་གསལ་ཡོད།'

ལོ་བཞི་བཅུའི་རིང་རང་བཙན་གཙང་མར་གནས་པ་འདིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནས་རང་བཙན་གཙང་མར་བརྩི་འོས་པ་རེད། དེང་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་གི་ཚོགས་མིའི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་ནི་དུས་ཡུན་དེ་དང་འདྲ་བའམ། དེ་ལས་ཐུང་བ་རང་དབང་རང་བཙན་དུ་གནས་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་ལ་མཚོན་ན་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་བདག་དབང་ཁོང་ཚོར་ཡོད་པའི་ཁུངས་སྐྱེལ་བཟོ་ཆེད་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་ནས་ཚིག་དུམ་ཁ་ཤས་ཆ་བསྡུ་ཡ་བསྡུ་བྱས་ནས་འཁྲུག་བཤད་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་རྫུན་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འཁྲུག་བཤད་རྫུན་བཟོ་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པའི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་ཤིག་གཤམ་དུ་ངོ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ནས་ ༡༩༥༡ བར་གྱི་བོད་ཀྱི་གནས་བབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོ་མཇུག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ནང་དྲག་པོའི་བཙན་འཛུལ་འགོ་འཛུགས་སྐབས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལྟར་བོད་འདི་རང་བཙན་བདག་དབང་ཆ་ཚང་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པར་རྩོད་གཞི་གང་ཡང་མེད། བོད་ལ་ཚད་གཞི་ངེས་ཅན་གྱི་མངའ་ཁུལ་དང་། ཆབ་འབངས་མི་མང་། གཞུང་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་དང་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་གྱི་ནུས་ཤུགས་བཅས་ལྡན་ཡོད།

བོད་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་ལ་རྒྱ་ཁྲིན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་ས་ཡ་གཉིས་དང་ཕྱེད་ཀ་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་ནང་དུས་སྐབས་མང་པོར་བོད་ནས་ས་མཚམས་གསལ་པོ་དབྱེ་འབྱེད་ཆེད་དམག་འཁྲུག་མང་པོ་བརྒྱབ་མྱོང་བ་དང་། ཆིངས་ཡིག་ཀྱང་མང་པོ་བཞག་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱེད་སྐབས་བོད་ལ་མི་འབོར་ས་ཡ་དྲུག་ཙམ་ཡོད་ལ། བོད་མི་མང་ནི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ཞིང་། ཆོས་དང་རིག་གཞུང་གཏིང་ཟབ་ལྡན་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མི་རིགས་ཤིག་ཡིན། བོད་མི་རིགས་

ནི་རྒྱ་ནག་གིས་གཙོས་པའི་ཁྲིམ་མཆེས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱི་མི་རིགས་དང་ཡོངས་སུ་ཐ་དད་ཡིན་པ་དང་། བོད་མི་རྣམས་ནས་རང་ཉིད་རྒྱ་མི་ཡིན་བསམ་གྱི་མེད་ལ། རྒྱ་མི་ཚོས་ཀྱང་བོད་མི་རྣམས་རྒྱ་མི་རིགས་ལ་བརྩི་གི་མེད། རྒྱུ་མཚན་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་མིའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་བོད་མི་རིགས་ལ་ "སྐྲ་སྐྲོ" ཞེས་བྲིས་ཡོད་པ་རེད།

བོད་གཞུང་གི་ལྟེ་གནས་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་༼གོང་ས་༼སྐྱབས་མགོན་༼ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། དེ་འོག་བོད་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་ཆེན་པོ་ཁག་འཛིན་སྐྱོང་གི་སྲིད་འཛིན་ལས་ཁུངས་སྤྱི་ཁྱབ་བཀའ་ཤག་གིས་དབུས་པའི་ལས་ཁུངས་མ་ལག་དང་། ཚོགས་འདུ་རྒྱས་བསྡུས་བཅས་ཡོད། ཁྲིམས་ལུགས་ནི། དུས་རབས་བདུན་པར་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་། དུས་རབས་བཅུ་བཞི་པར་སྟེ་སྲིད་ཕག་གྲུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན། དུས་རབས་བཅུ་བདུན་པར་༼གོང་ས་༼རྒྱལ་བ་ལྔ་པ་ཆེན་པོ། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པར་༼གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་བཅས་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཁག་ཡིན། གཞུང་ནས་བསྐོ་གཞག་གནང་བའི་ཁྲིམས་དཔོན་ཚོས་དེ་དག་ལག་བསྟར་གྱི་བཀོད་འདོམས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

བོད་གཞུང་གིས་ཁྲལ་རིགས་གཏན་འབེབས་དང་། བོད་དངུལ་དཔར་རྒྱག་འགྲེམས་སྤེལ། སྒྲག་ཐམ་བཟོ་འདོན། ཡིག་ཟམ་འཛུགས་པ། དམག་དཔུང་འཛུགས་གཉེར་དང་བདག་སྐྱོང་སོགས་གཞུང་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་དོན་ཆ་ཚང་གཅིག་གྱུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་འདི་ནི་གནའ་བོའི་སྲོལ་ལུགས་ཡིན་ལ། སྐབས་དེའི་གནས་སྟངས་དང་མཐུན་པའི་དགོས་འདུན་ཡང་སྒྲུབ་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། སྤྱི་ཚོགས་བཅས་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དང་བསྟུན་ནས་བོད་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་པའང་ཡོད། བོད་གཞུང་གི་སྒྲིག་འཛུགས་ནི་ཚང་མ་གཅིག་སྡུད་ཀྱི་ལམ་

སྤྲོལ་ཞིག་མིན་པར་ས་ཁུལ་སྤྱི་ཁྱབ་དང་། རྫོང་གཞིས་སོགས་སྡེ་ཚན་ཁག་ལ་གང་འཚམས་ཀྱི་རང་སྐྱོང་དབང་ཆ་བསྒོས་ནས་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ནི་ས་རྒྱ་ཆེ་ལ་དེང་དུས་ཀྱི་སྐབས་བདེའི་འགྲིམ་འགྲུལ་ཆ་རྐྱེན་མེད་སྐབས་དེ་ལྟའི་ལམ་སྲོལ་ཆགས་པ་ཡིན།

བོད་ཀྱི་ཕྱི་ཕྱོགས་འབྲེལ་བ་ནི་ཉེ་འཁོར་གྱི་ཁྱིམ་མཚེས་རྒྱལ་ཁབ་ཁོ་ན་ཙམ་ཡིན་ཞིང་། བོད་ཀྱིས་བལ་ཡུལ་དང་། འབྲུག འབྲས་ལྗོངས། སོག་ཡུལ། རྒྱ་ནག རྒྱ་གར་དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་བཅས་དང་མཉམ་དུ་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། རིག་གཞུང་སོགས་ཀྱི་ཐད་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་ཨུ་རུ་སུ་དང་། ཉི་ཧོང་གཉིས་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཅུང་ཟད་བྱུང་ཡོད།

འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་བོད་བར་གནས་སུ་བཞུགས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་ཕྱི་སྲིད་ལས་དོན་བོད་མི་རང་ཉིད་ནས་རང་དབང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཉི་ཧོང་ནས་དམག་དོན་གྱི་གལ་གནད་ཆེ་བའི་འབར་མའི་ལམ་བཀག་རྗེས་དབྱིན་ཇི་དང་། ཨ་རི། རྒྱ་ནག་བཅས་ཀྱིས་བོད་བརྒྱུད་རྒྱ་ནག་ཏུ་དམག་དོན་ཡོ་ཆས་འོར་འདྲེན་བྱེད་ཐབས་ནུས་ཤུགས་ཆེན་པོ་བསྒྲིམས་ཡོད་ཀྱང་། བོད་བར་གནས་སུ་བཞུགས་རྒྱུའི་སྲིད་བྱུས་སུ་མཐུད་མཐའ་འཁྱོངས་བྱས་པར་བརྟེན་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ནས་དེ་ལ་བཙི་སྲུང་ཞུ་དགོས་བྱུང་བ་རེད།

དེང་སྐབས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་རང་དབང་རང་བཙན་ཡིན་པ་རྒྱལ་ཁབ་སུས་ཀྱང་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། འོན་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་སྲོལ་ནང་རང་བཙན་ཁས་ལེན་བྱེད་སྟངས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གིས་གསལ་ཁ་གཏོད་དེ་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་གཅིག་དང་། ཡང་ན་གསལ་ཁ་མ་གཏོད་པར་བྱ་སྤྱོད་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རང་བཙན་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་བཅས་བྱེད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡོད།

རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་དབར་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་པ་དང་། གྲོས་མོལ་བྱེད་པ། ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་བཅས་ནི་བྲ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་རང་བཙན་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ཡིན། བོད་དང་སོག་པོའི་དབར་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༡༣ ལོར་ཕན་ཚུན་རང་བཙན་ཁས་ལེན་གྱི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་བལ་ཡུལ་གྱིས་བོད་དང་མཉམ་དུ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ནང་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་ཀྱང་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༨ ལོར་བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་འཛུལ་ཞུགས་བྱ་རྒྱུའི་སྙན་ཞུའི་ནང་། བལ་ཡུལ་རང་ཉིད་རང་བཙན་ཡིན་པའི་ཁུངས་སྐྱེལ་བྱེད་སྐབས་བོད་དང་། དབྱིན་ཇི། ཨ་རི། རྒྱ་གར། འབར་མ་བཅས་དང་མཉམ་དུ་རང་དབང་གི་སྒོ་ནས་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་བདེན་དཔང་དུ་བཟུང་ཡོད་པ་རེད།

བལ་ཡུལ་དང་། རྒྱ་ནག འབྲུག རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་གར་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་བཅས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་ཕྱི་འབྲེལ་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཁག་ནང་། ཁོ་ཚོའི་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་དེ་གོ་མིན་ཏང་གི་སོག་བོད་འབྲུས་མི་ལྷན་ཁང་ཟེར་བའི་ཡན་ལག་ལས་ཁུངས་ཡིན་ཚུལ་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཀྱང་། བོད་གཞུང་ནས་དེ་ནི་འཕྲུལ་སེལ་རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད། ལས་ཁུངས་དེའི་གནས་བབ་ཀྱང་བལ་ཡུལ་དང་། དབྱིན་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་བཅས་དང་གཅིག་མཚུངས་ལས་དམིགས་བསལ་གང་ཡང་མེད།

འཛམ་གླིང་དམག་ཆེན་གཉིས་པའི་སྐབས་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཉི་ཧོང་ལ་དམག་དྲངས་རྒྱུའི་ཐད་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་ཧྲུ་སུ་ཞེལ་ཀའི་སྐུ་ཚབ་ལྷ་སར་བོད་གཞུང་ལ་རོགས་རམ་ཡོང་ཐབས་ཞུ་བསྐུལ་གནང་བར་ཕེབས་སྐབས་བོད་གཞུང་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་ཁུངས་དང་། ཨ་རིའི་བར་ཕྱི་འབྲེལ་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཡོད།

དེ་བཞིན་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༥༨ དང་། ༡༨༦༠།

༡༨༦༡། ༡༨༦༥ བཅས་སོ་སོར་བོད་དོན་སླེང་སློང་བྱེད་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་ནས་རང་དབང་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་དང་འབྲེལ་བ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ནས་ ༡༩༤༩ བར།)

རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་སྐབས་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་གིས་བོད་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་ནི་གསལ་པོ་ཞིག་མེད་པ་རེད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་དང་ཡིག་འབྲེལ་བྱས་པའི་ནང་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་གཅིག་ (རྒྱ་ནག་གི་མི་རིགས་ལྔའི་ནང་གི་གཅིག་) ཡིན་ཚུལ་བཤད་ཡོད་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་གིས་བོད་གཞུང་དང་ཡིག་འབྲེལ་བྱེད་སྐབས་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པར་བརྩིས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་ལ་ཡིག་ཐོག་དང་། སྐུ་ཚབ་ཀྱི་གདོང་བཅས་སུ་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ཡོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཞུས་ཡོད། དེ་བཞིན་བལ་ཡུལ་ལའང་འབོད་སྐུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་བོད་དང་། བལ་ཡུལ་གཉིས་ཀས་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་བྱ་རྒྱུ་ཁས་ལེན་བྱས་མེད།

རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ཡོན་ཧྲི་ཁའི་ཡིས་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་བོད་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ཡོང་བའི་ཡི་གེ་དང་པོ་ཕུལ་བར་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མཁས་མཛངས་ལྡན་པའི་བཀའ་ལན་གནང་བའི་ནང་འཁོད་དོན། མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ད་ལྟ་ཚུགས་ཙམ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྨང་གཞི་

བརྟན་པོ་མེད་པར་བརྟེན། སྲིད་འཛིན་གྱི་ནུས་ཤུགས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་ཡོང་ཐབས་སུ་བེད་སྤྱོད་གནང་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཐད་བོད་མི་ཚོས་རང་ཉིད་སྲུང་སྐྱོབ་ཐུབ་ངེས་ཡིན་པར་བརྟེན། ཐག་རིང་ནས་འདི་ཕྱོགས་ལ་བློ་གཡེང་སེམས་འཚབ་ནམ་ཡང་གནང་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་གསལ་ཡོད།'

རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ནང་གསལ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༩ ལོར་ཏཱ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་པེ་ཅིང་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་ནས་བཏང་བའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པར། ངོས་དབྱིན་ཇི་ར་དགའ་བ་འདོད་བློ་ངོ་མ་མ་ཡིན།... ངོས་ཀྱིས་སྙིང་ཐག་པ་ནས་བསམ་པ་ནང་སར་ཕྱོགས་ཏེ་མི་རིགས་ལྔ་པོ་ཐུན་མོང་དུ་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་དམ་བཅའ་བཞག་ཡོད་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་འཁོད་འདུག'

ལོ་དེར་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་འབྱུས་མི་ཞིག་ཀན་གོང་ས་མཆོག་ལ་རྟེན་འབྱུལ་ཞུ་བར་བཅར་བ་དང་། སྐབས་དེར་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་བར་གྲོས་མོལ་ཡོང་བའི་སྐུལ་མ་བྱས་ཡོད། ཀན་གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ཞུ་ངོར་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བར་མ་ཟད། གྲོས་མོལ་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་སྐུ་ཚབ་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྡ་ལན་གསལ་པོ་གནང་ཡོད་པ་རེད།

དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་ཀན་གོང་ས་མཆོག་ནས་ལིའུ་མན་ཆིན་ལ་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཞལ་བཞེས་གནང་གི་ཡོད་སྐོར་གསུངས་གནས་བཀོད་འདུག དོན་དངོས་གནས་ཚུལ་ལ། ལིའུ་མན་ཆིང་ནི་བོད་རྒྱ་འདྲེས་མའི་བུད་མེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། མོ་རང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ལོར་སྣེར་ངོས་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་དང་བཅས་ལྷ་སར་ཡོང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་ཁོ་མོས་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་གྱི་ངོ་ཚབ་བྱས་ཏེ་ཀན་གོང་ས་མཆོག་ལ་དྲི་བ་ཁག་ཅིག་ཞུས་ཡོད། དེའི་སྐོར་རྒྱ་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོའི་ནང་བཀའ་ལན་དུ། ཁོ་བོའི་རེ་བ་ཆེ་ཤོས་ནི་ཀྲུང་གོ་འདི་ཉིད་དངོས་འབྲེལ་ཞི་བདེ་གཅིག་གྱུར་བྱུང་ན་བསམ་ཞེས་གསུངས་ལུགས་འཁོད་འདུག

༡༩༧༡། ༡༩༧༥ བཅས་སོ་སོར་བོད་དོན་སླེང་སློང་བྱེད་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཞིག་ནས་རང་དབང་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་ནང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་རེད་ཅེས་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་དང་འབྲེལ་བ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ནས་ ༡༩༤༩ བར།)

རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་སྐབས་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་གིས་བོད་ལ་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱུས་ནི་གསལ་པོ་ཞིག་མེད་པ་རེད། ཕྱོགས་གཅིག་ནས་རྒྱ་ནག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་དང་། ཕྱི་རྒྱལ་དང་ཡིག་འབྲེལ་བྱས་པའི་ནང་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཞིང་ཆེན་གཅིག་ (རྒྱ་ནག་གི་མི་རིགས་ལྔའི་ནང་གི་གཅིག་) ཡིན་ཚུལ་བཤད་ཡོད་པ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་གོ་མིན་ཏང་གཞུང་གིས་བོད་གཞུང་དང་ཡིག་འབྲེལ་བྱེད་སྐབས་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པར་བརྩིས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ནས་༧གོང་ས་མཆོག་དང་། བོད་གཞུང་ལ་ཡིག་ཐོག་དང་། སྐུ་ཚབ་ཀྱི་གདོང་བཅས་སུ་བོད་དེ་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ཡོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཞུས་ཡོད། དེ་བཞིན་བལ་ཡུལ་ལའང་འབོད་སྐུལ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་བོད་དང་། བལ་ཡུལ་གཉིས་ཀས་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་བྱ་རྒྱུ་ཁས་ལེན་བྱས་མེད།

རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ཡོན་ཧྲི་ཁའི་ཡིས་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་བོད་རྒྱ་ནག་གི་མཐུན་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཛུལ་ཞུགས་ཡོང་བའི་ཡི་གེ་དང་པོ་ཕུལ་བར་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མཁས་མཛངས་ལྡན་པའི་བཀའ་ལན་གནང་བའི་ནང་འཁོད་དོན། མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ད་ལྟ་ཚུགས་ཙམ་ཡིན་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྨང་གཞི་

བརྟན་པོ་མེད་པར་བརྟེན། སྲིད་འཛིན་གྱི་ནུས་ཤུགས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་ཡོང་ཐབས་སུ་བེད་སྤྱོད་གནང་དགོས་ཤིང་། ང་ཚོ་བོད་ཀྱི་ཐད་བོད་མི་ཚོས་རང་ཉིད་སྲུང་སྐྱོབ་ཐུབ་ངེས་ཡིན་པར་བརྟེན། ཐག་རིང་ནས་འདི་ཕྱོགས་ལ་བློ་གཡེང་སེམས་འཚབ་ནམ་ཡང་གནང་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་གསལ་ཡོད།'

རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ནང་གསལ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༩ ལོར་ཏཱ་ལའི་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པས་པེ་ཅིང་ཀྲུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་ནས་བཏང་བའི་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པར། ངོས་དབྱིན་ཇིར་དགའ་བ་འདོད་བློ་ངོ་མ་མ་ཡིན།... ངོས་ཀྱིས་སྙིང་ཐག་པ་ནས་བསམ་པ་ནང་སར་ཕྱོགས་ཏེ་མི་རིགས་ལྔ་པོ་ཐུན་མོང་དུ་དར་རྒྱས་ཡོང་བའི་དམ་བཅའ་བཞག་ཡོད་ཅེས་བཀའ་གནང་བ་འཁོད་འདུག'

ལོ་དེར་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་རྒྱ་ནག་གི་འཐུས་མི་ཞིག་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་རྟེན་འབུལ་ཞུ་བར་བཅར་བ་དང་། སྐབས་དེར་བོད་དང་། རྒྱ་ནག་བར་གྲོས་མོལ་ཡོང་བའི་སྐུལ་མ་བྱས་ཡོད། ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ཞུ་ངོར་ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བར་མ་ཟད། གྲོས་མོལ་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་སྐུ་ཚབ་མཉམ་འཛོམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་བྱེད་དགོས་ཞེས་བརྡ་ལན་གསལ་པོ་གནང་ཡོད་པ་རེད།

དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་ལེའུ་མན་ཆིན་ལ་བོད་རྒྱ་ཁོངས་སུ་ཞལ་བཞེས་གནང་གི་ཡོད་སྐོར་གསུངས་གནས་བཀོད་འདུག དོན་དངོས་གནས་ཚུལ་ལ། ལེའུ་མན་ཆིང་ནི་བོད་རྒྱ་འདྲེས་མའི་བུད་མེད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། མོ་རང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ལོར་སྔར་ངོས་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་དང་བཅས་ལྷ་སར་ཡོང་བ་རེད། ཡིན་ནའང་ཁོ་མོས་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་གྱི་ངོ་ཚབ་བྱས་ཏེ་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་དྲི་བ་ཁག་ཅིག་ཕུལ་ཡོད། དེའི་སྐོར་རྒྱ་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོའི་ནང་བཀའ་ལན་དུ། ཁོ་བོའི་རེ་བ་ཆེ་ཤོས་ནི་ཀྲུང་གོ་འདི་ཉིད་དངོས་འབྲེལ་ཞི་བདེ་གཅིག་གྱུར་བྱུང་ན་བསམ་ཞེས་གསུངས་ལུགས་འཁོད་འདུག་

ཀྱང་།" དེ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་གང་དུ་འང་མི་གསལ་ཞིང་། དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ བོད་ལྕགས་རྟ་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ ཉིན་"གོང་ས་མཆོག་ནས་བཀའ་ལན་སྤུལ་བ་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆར་གསལ་བའི་ནང་། རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་ཕྱོགས་སྐོར་དབུས་ལྗོངས་འདིར་བསྟན་སྲིད་ཡོངས་སྐྱོན་བདེ་སྐྱིད་རྩ་བ་བདེ་འཛུགས་འབྱུང་ཐབས་བཀའ་མོལ་གྲོག་ནས་ཆིངས་ཡིག་རིམ་བཞིན་གཏན་འབེབས་གནང་ན་ཞུགས་བརྟན་ཡོང་ངེས་གསུངས་ཡོད།" ཡང་དྲི་བ་གཞན་པ་ཞིག་སྟེ། བོད་འདི་རང་བཙན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་བྱུས་ཇི་ཙམ་ཞུས་ན་བཟང་ཞེས་པར། ད་ཕྱིན་རྒྱ་བོད་མཆོད་ཡོན་དམ་གཙང་དང་འབྲེལ་བས་བོད་རང་དབང་རང་བཙན་བདེ་ཐབས་ཀྱི་དབང་བྱུས་རྒྱ་ཆེ་ད་སྨུས་གྲོག་བོད་ཁོངས་བསྐྱོན་མེད་ས་མཚམས་ཡས་མས་བར་ལམ་ཕྱི་ནོར་ནམས་སྤར་རྒྱུན་རང་ས་རང་བདག་བྱུང་ན་ཞུགས་ཕན་བཟང་བ་ཡོང་རྒྱུ་ཞེས་སྤུལ་འདུག"

དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༤ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་སྐུ་ཚབ་དམག་དཔོན་ཧྲོང་མུའུ་སུང་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༠ ལོར་ཝུའུ་ཀྲུང་ཞིན་བོད་དུ་ཡོང་སྐབས་ཁོ་ཚོར་བོད་གཞུང་ནས་བོད་རང་དབང་རང་བཙན་ཡིན་པ་དང་། མུ་མཐུད་རང་དབང་རང་བཙན་དུ་གནས་རྒྱུའི་ཐུགས་འདོད་ཡོད་པ་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ངམ་རྒྱ་ནག་གི་དམིགས་བསལ་སྐུ་ཚབ་ཧྲོང་མུའུ་སུང་སོགས་སུ་ལའང་ནྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་བསྐོ་རྒྱུའི་ལས་འགན་གང་ཡང་མེད། ཧྲོང་མུའུ་སུང་ལ་མཚོན་ན། "གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་དགོངས་རྫོགས་མཆོད་འབུལ་ཆེད་རྒྱ་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཏུ་བཙར་ཆོག་པ་ཞུས་པ་ལྟར་བོད་གཞུང་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་གནང་བ་ཞིག་རེད། ཁོ་པ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༤ ལོའི་ཟླ་ ༤ པར་ལྷ་སར་འབྱོར་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་དེར་ནྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་ཟླ་བ་གསུམ་སོང་ཟིན་ཡོད་པ་རེད།"

ཡང་། ཁྲི་ལོ་ ༡༩༣༡ དང་ ༡༩༤༦ ལོ་སོ་སོར་ནན་ཅིང་དུ་རྒྱ་ནག་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་བོད་གཞུང་ནས་སྐུ་ཚབ་བཏང་གནས་འཕོད་འདུག་ དེ་སྐོར་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ནི། ཁྲི་ལོ་ ༡༩༣༡ ལོར་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མཁན་པོ་དཀོན་མཆོག་འབྱུང་གནས་ནན་ཅིང་དུ་འཕྲལ་སེལ་སྐུ་ཚབ་ལས་ཁུངས་ཤིག་འཛུགས་རྒྱུའི་ཆེད་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་དང་འབྲེལ་གཏུགས་བྱེད་པར་བཏང་གནང་བ་རེད། དེ་བཞིན་ཁྲི་ལོ་ ༡༩༤༦ ལོར་བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་གཉིས་ལ་གཡུལ་རྒྱལ་བཀྲིས་བདེ་ལེགས་ཞུ་བར་སྐུ་ཚབ་ཚོགས་པ་ཆེད་གཏོང་གནང་ཞིང་། ཁོང་ཚོར་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ཟེར་བར་ཞུགས་དགོས་པའི་བཀའ་མངགས་གནང་མེད་ལ་ཞུགས་རྒྱུའི་འགན་དབང་ཡང་མེད། འདི་སྐོར་ཁྲི་ལོ་ ༡༩༥༩ ཁྲི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢༩ ཉིན་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་གསུང་དོན། ཁོང་ཚོ་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ངོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཚོགས་ཞུགས་བྱས་པ་མེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དེ་ང་ཚོའི་གཞུང་གིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་འཕྲལ་ཏར་འཕྲིན་ཐོག་ཁོང་ཚོ་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་བཏང་བ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།[10]

མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནས་བོད་དོན་བགྲོ་སྡིང་།

ཁྲི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་དམག་དཔུང་ནས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་འགོ་ཚུགས་མ་ཐག་བོད་གཞུང་ནས་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ལ་རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འཛུལ་འགོག་ཐབས་སུ་རོགས་རམ་ཡོང་བའི་འབོད་སྐུལ་ཞུས་ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱལ་ཚོགས་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་དབྱིན་ཇི་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་སྐུ་ཚབ་ནས་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་བཙན་འཛུལ་ཤུགས་ཆེ་རུ་འགྲོ་གཞིར་བརྟེན་ལག་ལེན་གང་ཡང་མ་གནང་ན་ལེགས་ཚུལ་གྱི་བསམ་འཆར་བཏོན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་

ཚོགས་མི་མང་ཆེ་བས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བོད་ལ་དམག་མི་བཏང་བ་དེ་བཙན་འཛུལ་གྱི་བྱ་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འཛིན་ཡོད།

དེ་སྐོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ དང་། ༡༩༦༠། ༡༩༦༡། ༡༩༦༥ བཅས་སོའི་མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་ཆགས་ཡོད། ཚོགས་ཆེན་ནང་ཕི་ལི་པིན་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ནས། བོད་དེ་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ལོར་བོད་བཙན་བཟུང་བྱེད་སྐབས་བོད་དེ་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་སུ་གང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་མེད་ཅེས་དང་། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱས་པ་ནི་རྒྱ་བསྐྱེད་རིང་ལུགས་དང་། མི་སེར་སྲིལ་བའི་རིང་ལུགས་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་པའི་ནང་ནས་སྡུག་ཤོས་ཀྱི་དཔེ་མཚོན་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་པ་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོའི་སྐུ་ཚབ་ནས་གསུང་བཤད་གནང་ཡོད། ནི་ཀ་ར་སྒུ་བའི་སྐུ་ཚབ་ནས་གསུང་བཤད་གནང་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པར་སྐྱོན་བརྗོད་དང་འབྲེལ། ཨ་མེ་རི་ཀའི་གླིང་ཆེན་ནང་རང་དབང་ངང་འཚར་ལོངས་བྱུང་བའི་མི་ཚོ་བཙན་འཛུལ་དང་།… ལྷག་དོན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་བས་ཆུང་བར་བཙན་འཛུལ་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་དེ་ལ་ཞེན་པ་ལོག་ནས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་དང་། ཐེ་ལན་ཊའི་སྐུ་ཚབ་ནས། རྒྱལ་ཁབ་མང་ཆེ་བས་བོད་རྒྱ་ཁོངས་ཡིན་པར་ཁས་ལེན་བྱེད་ཀྱི་མེད་ཅེས་གསུངས། ཨ་རིའི་གཞུང་ནས་རྒྱ་མིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་པ་དང་། ཨ་ཡིར་ལན་ཊའི་སྐུ་ཚབ་ནས། བོད་ནི་ལོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གམ། ཡང་ན་གཉིས་ཀྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཚོགས་ཆེན་འདིའི་ནང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཚོ་དང་འདྲ་བར་རང་དབང་དང་། .རང་སྲིད་རང་སྐྱོང་གི་དབང་ཆ་ཆ་ཚང་ལྡན་པའམ། ཡང་ན་ཚོགས་ཆེན་འདིའི་ནང་གི་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ལས་རང་སྲིད་རང་སྐྱོང་གི་དབང་ཆ་ལྡབ་སྟོང་ཕྲག་གིས་ལྷག་པ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།”

གོང་གསལ་རྒྱལ་ཚོགས་ནང་བགྲོ་གླེང་བྱེད་སྐབས་རྒྱ་ནག་གི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་མཁན་ནི་དམར་པོའི་སྡེ་ཤོག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཙམ་ཡིན། ཚོགས་ཆེན་དེ་ཚོའི་ཐོག་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གཞུང་འབྲེལ་གསུང་བཤད་ནས་གང་ཞིག་བསྟན་ཡོད་ཅེ་ན། བོད་རང་བཙན་ཡིན་པ་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་གིས་ཀྱང་ངོས་ལེན་བྱས་མེད་ཅེས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་འཁྲུག་བཤད་དེ་དག་དངོས་བདེན་མིན་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཁྲུག་བཤད་མ་བྱས་པར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ནས་༡༩༥༡ ལོ་བར་བོད་འདི་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་མ་རེད་ཅེས་ཁུངས་སྐྱེལ་གཏན་ནས་ཐུབ་ཀྱི་མེད་པ་རེད། དེ་སྟེ་གོ་མི་ཏང་གི་བོད་སྡོད་སྐུ་ཚབ་ཐ་མ་ཤན་ཙུང་ལན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་བོད་ནས་ཐོན་རྗེས་ཁོང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོ་ནས་བཟུང་ལྷ་སས་ （བོད་གཞུང་） དོན་དམ་གྱི་རང་བཙན་གཙང་མའི་ཁེ་དབང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད།" དེ་བཞིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་དམར་དམག་རྒྱང་བསྐྱོད་སྐབས་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ་བརྒྱུད་ནས་འགྲོར་བ་དང་། བོད་མི་ཚོས་ཁོ་ཚོར་ཟ་འཐུང་སྤྲད་པ་དང་། གནས་ཚང་གཡར་བ་སོགས་བྱས་པར་ཁོ་པ་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ་བརྗོད་དོན། ང་ཚོས་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་བུ་ལོན་སྤྲོད་དགོས་པ་དེ་གཅིག་པུ་ཡིན། བོད་མི་དང་། མན་རྫུ་གཉིས་ཀྱི་ལག་ནས་ང་ཚོས་དགོས་མཁོ་ལེན་དགོས་བྱུང་བས་སླད་བུ་ལོན་འཇལ་དགོས་ཞེས་བཤད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་རེད།"

༧གོང་ས་མཆོག་དང་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གནས་དང་། འབྱུང་ཁུངས།

རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོའི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༦༥༣ ལོ་དང་། ༡༧༡༣ ལོར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་དང་། པཎ་

ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པར་ཆིང་གོང་མས་འཇའ་ས་སྤྲད་པ་ནས་བཟུང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་དེ་ནི་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གནས་དང་། བོད་ལྗོངས་སུ་ཁོང་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། ཆོས་ལུགས་ཐོག་གི་གོ་གནས་དངོས་སུ་གཏན་འཁེལ་བྱུས། ཏཱ་ལའི་བླ་མས་ལྷ་སར་བཞུགས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་ཆེ་བར་དབང་སྒྱུར་གྱི་ཡོད་པ་དང་། པཎ་ཆེན་ཨེར་དེ་ནིས་གཞིས་ཀ་རྩེར་བཞུགས་ནས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་རྣམས་ལ་དབང་སྒྱུར་གྱི་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་པ་ནི་ཐད་དེ་གཞི་རྩ་བྲལ་བའི་རྫུན་གཏམ་འཁྱོག་བཤད་རང་རེད།

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་ (༡༣༥༧ ནས་ ༡༤༡༩) སྲོལ་གཏོད་མཛད་པའི་དགེ་ལྡན་རིང་ལུགས་ནི་བོད་ཀྱི་ནང་པའི་ཆོས་ལུགས་བཞིའི་ནང་ནས་གཅིག་ཡིན་ལ། པཎ་ཆེན་དགེ་འདུན་གྲུབ་ནི་ཙོང་ཁ་པའི་སློབ་ཀྱི་བུ་བོ་རེད། དེའི་ཡང་སྲིད་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་༧རྒྱལ་བ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོར་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཨལ་ཐན་ཁྰན་གྱིས་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་པའི་མཚན་བསྟོད་ཕུལ་ཞིང་། དེ་ནས་བཟུང་༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་ལ་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་པའི་མཚན་བསྟོད་འདི་འཇགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཅིག་རྗེས་མན་ཇུ་གོང་མས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ཞེས་པའི་མཚན་གནས་གཏན་འཁེལ་བྱུས་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན།

༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་དང་། སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཨལ་ཐན་ཁྰན་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ནི་ཆོས་ཕྱོགས་ཡོ་ནའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནས་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་གོ་ཤྲི་ཁང་གིས་ཕྱག་རོགས་ཞུས་ཏེ་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་ (༡༦༡༧ ནས་ ༡༦༨༢) ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༢ ལོར་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བདག་གིར་བཞེས་ནས་གོ་ཤྲི་ཁང་ལ་བདག་རྐྱེན་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མཚན་བསྟོད་གནང་བ་དང་།[༡༩] ༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་བོད་ཀྱི་ཟླ་ན་མེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་

ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དུ་གྱུར་པ་རེད། དེར་བརྟེན་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མཚན་གནས་ནི་མན་ཇུ་ཆིང་གོང་མས་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། ཆིང་རྒྱལ་རབས་འགོ་མ་བཙུགས་པའི་ལོ་གཉིས་གོང་ནས་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་གོ་ཤྲི་ཁང་གིས་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ལ་ཕུལ་བ་ཞིག་རེད།

བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདན་ས་ནི་པཎ་ཆེན་དགེ་འདུན་གྲུབ་བམ་༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོས་ཕྱི་ལོ་ ༡༤༤༧ ལོར་ཕྱག་བཏབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། པཎ་ཆེན་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་གདན་ས་པ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཚན་གྱི་འགོར་པཎ་ཆེན་ཞེས་པའི་མཚན་བསྟོད་འདི་འཇོག་པ་ཡིན། ༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་གང་ཉིད་ཀྱི་ཡོངས་འཛིན་པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ (༡༥༧༠ ནས་ ༡༦༦༢) ལ་བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོ་དགོན་པའི་བདག་དབང་དང་། ཆོས་གཞིས་འཕར་མ་བཅས་འབུལ་གནང་མཛད་ཅིང་། དེ་ནས་བཟུང་པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཡང་སྲིད་རིམ་བྱོན་ལ་བཀྲས་ལྷུན་དགོན་གྱི་བདག་དབང་སྐྱོང་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་བྱུང་བ་རེད། འོན་ཀྱང་དེར་ཆབ་སྲིད་ཐོག་དམིགས་བསལ་གྱི་འགན་དབང་གང་ཡང་མེད།

རྒྱ་གཞུང་གི་འཕྲོག་བཤད་དྲིལ་བསྒྲགས་ལས་ལྡོག་སྟེ་པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་པའི་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་ཁག་ལ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛད་དོན་ལས། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གང་དུའང་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་ལས་དོན་གྱི་སྐུ་དབང་གང་ཡང་མེད། གཞིས་ཀ་རྩེའི་ཁུལ་དང་། བཀྲ་ཤིས་ལྷུན་པོའི་རྩ་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲིམས་དབང་གཞིས་ཀ་རྩེའི་སྲི་རྫོང་ལ་ཡོད། དེར་བརྟེན་༧གོང་གཞུང་ནས་བསྐོ་གཞག་གནང་བའི་གཞིས་རྩེ་སྤྱི་རྫོང་ལ་ཡོད། དེར་བརྟེན་༧གོང་ས་མཆོག་གི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མཚན་གནས་དང་། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་བབ་ཐོག་མན་ཇུ་གོང་མར་འགན་དབང་གང་ཡང་མེད། དེ་སྔ་གོ་མིན་ཏང་གིས་བཤད་པ་བཞིན་དུ་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཀྱང་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པ་བཞིན་དུ་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཀྱང་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་༧རྒྱལ་བའི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༠ ལོར་

ཕྲུའུ་ཀྲུང་ཞིན་ནས་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཀྱི་གཙོ་སྐྱོང་བྱས་གནས། དེ་བཞིན་རྒྱལ་དམངས་སྲིད་གཞུང་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་བྱུང་རྗེས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པས་ད་གཟོད་དབང་ཤུགས་བཟུང་ཆོག་པའི་དོན་དེ་ཉིད་ལས། སྐབས་དེའི་(༡༩༡༡ ནས་ ༡༩༤༩) བོད་ལྗོངས་ལ་རང་བཙན་གྱི་དབང་ཆ་ཞིས་པ་རྩ་བ་ནས་མི་ལྡན་པ་གསལ་ཐག་ཆོད་མཆོན་ཡོད་ཅེས་རྫུན་དམ་འཁྱོག་བཤད་བྱས་ནས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།”

དོན་དངོས་གནས་ཚུལ་ནི་“གོང་ས་“སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་མཆོག་སྤྱར་བོད་ཀྱི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བཞིན་སྲོལ་བཟང་པོར་བརྟེན་ནས་ངོས་འཛིན་ཞུས་པ་ལས། རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་ཆོག་མཆན་ཞུས་ནས་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཞིག་མིན་ལ། དེ་ལྟར་ཞུ་དགོས་དོན་གང་ཡང་མེད། གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཀྱི་ཆེས་ཆ་གསལ་བསྒྲགས་མ་གནང་གོང་“གོང་ས་མཆོག་འཁྲུངས་ཁང་སྟག་འཚེར་ནས་བོད་དབུས་སུ་“ཞབས་སོར་འཁོད་བཞིན་པའི་སྐབས་སྲིད་སྐྱོང་རྭ་སྒྲེང་རིན་པོ་ཆེས་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༩ བོད་ས་ཡོས་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༢༥ ཉིན་ཨ་མདོར་འཁྲུངས་པའི་ཆུང་སྲིད་ལྷ་མོ་དོན་འགྲུབ་མཆོག་“རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཡང་སྲིད་འཁྲུལ་བྲལ་དུ་ངེས་རྙེད་བྱུང་བའི་སྙན་སེང་གནང་བར་བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་ཆེན་མོ་ནས་སྤྱི་མོས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་ཞུས་པ་རེད།

གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཀྱི་མཛད་སྒོའི་སྐབས་སུ་ཕྲུའུ་ཀྲུང་ཞིན་ལ་འབྲུག་དང་། འབྲས་ལྗོངས། བལ་ཡུལ། དབྱིན་ཇིའི་སྐུ་ཚབ་བཅས་ལས་ལྷག་པའི་འགན་གང་ཡང་མེད། དབྱིན་ཇིའི་སྐུ་ཚབ་སྣར་སྦྲེ་སེལ་སྒྲུལ་ཊ་ནས་རྒྱ་མིས་བཤད་པའི་རྫུན་གཏམ་དེ་ནི་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་ཀྱི་མཛད་སྒོ་མ་གནང་གོང་ནས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་རེ་སེམས་དེ་འདྲ་ཞིག་བཅངས་ཏེ་བྱུང་བ་ཞིག་ལས། དོན་དམ་དུ་དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད། སྐབས་དེའི་གོ་མིན་ཏང་གི་གསར་ཤོག་ནང་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་ཕྲུའུ་ཀྲུང་ཞིན་ལྷན་དུ་བཞུགས་

པའི་སྐུ་དཔར་བརྙན་པ་དེ་ལ་ཕྲུའུ་ཀུང་ཞིན་ནས་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་གཙོ་སྐྱོང་བྱས་པ་ཟེར་བའི་འགྲེལ་བཤད་བརྒྱབ་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་སྐོར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཕྱི་ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་ཐོག་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འདུས་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ཚོགས་གཙོ་གཞོན་པའི་གོ་མིང་ཡོད་པ་ང་ཕོད་ངག་དབང་འཇིགས་མེད་ཀྱི་གསུང་བཤད་བཀོད་པའི་ནང་། སྐུ་དཔར་དེ་ནི་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གྱི་ཉིན་ཁ་ཤས་རྗེས་ཕྲུའུ་ཀུང་ཞིན་གྱིས་༧གོང་ས་མཆོག་དང་མཇལ་ཞུའི་སྐབས་བསྒྲོན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཕྲུའི་རང་ཉིད་ནས་གསེར་ཁྲི་མངའ་གསོལ་གཙོ་སྐྱོང་བྱས་ལུགས་བཤད་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ལ་འཁྱོག་བཤད་བྱས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བདེན་དོན་ཡོངས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།”

གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས།

བོད་རྗེའི་ཐོག་མ་གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་ཕྱི་ལོའི་གོང་གི་ ༡༢༧ ལོར་རྒྱལ་པོའི་ཁྲིར་འཁོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོའི་དུས་རབས་བདུན་པའི་ནང་རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐུ་དུས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁྲིམས་ཚོ་པ་ཁག་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པ་རེད། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་དུས་རབས་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་གསུམ་རིང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་། དྲག་པོའི་སྟོབས་ཤུགས་འཕེལ་རྒྱས། མངའ་ཁྲུལ་རྒྱ་བསྐྱེད་བཅས་བྱུང་བ་རེད། བལ་ཡུལ་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མ་སོགས་ཉེ་འཁོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོས་རང་གི་བུ་མོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་བཙུན་མོར་ཕུལ།

བལ་ཡུལ་དང་། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་མོ་བཙུན་མོར་བཞེས་པ་དེས་ནང་ཆོས་བོད་ལ་དར་ཁྱབ་ཡོང་བར་ཕན་ཐོགས་བྱུང་བར་བརྟེན་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དམིགས་བསལ་གྱི་ལེའུ་ཞིག་ཆགས་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ནང་། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་བཙུན་མོར་བཞེས་པ་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ཞེད་སྣྲེད་བྱས་ཏེ་བལ་བཟས་གཙོས་པའི་བཙུན་མོ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་

ལོ་རྒྱུས་སྐོར་གཡོལ་ཏེ་གང་ཡང་སྨྲ་རྒྱུ་མེད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་བལ་བཟའི་དབང་ཤུགས་ནི་རྒྱ་བཟའ་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་ལས། ཚུང་བ་མེད་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡོངས་བསྒྲགས་ཡིན།

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་ (༧༥༥ ནས་ ༧༩༧) གྱིས་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་བཙན་བཟུང་བྱས་ཏེ་བོད་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༧༦༣ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་ཅང་ཨན་ཡང་བོད་དམག་གིས་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་ནག་ནས་ལོ་ལྟར་དཔྱ་ཁྲལ་འབུལ་རྒྱུའི་ཆོད་གན་བླངས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༧༨༣ ལོར་བོད་རྒྱའི་དབར་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྟེ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་དབྱེ་འབྱེད་དང་། རྒྱ་བསྐྱེད་ཇི་ལྟར་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་ཤས་པོ་ཏ་ལའི་ཞོལ་གྱི་རྡོ་རིང་ནང་གསལ་ཡོད། བོད་རྒྱའི་དབར་ཕྱི་ལོ་ ༨༢༡ ལོར་ཞི་བའི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་ཡོད་པ་ལྟར་ཨེ་ཤ་ཡའི་སྟོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་དབར་འབྲེལ་བ་ཇི་ལྟར་བྱུང་མིན་ཤེས་རྟོགས་བྱ་རྒྱུ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན། ཆིངས་ཡིག་གི་བརྗོད་དོན་རྣམས་བོད་རྒྱའི་ཡིག་རིགས་གཉིས་འཀོད་པའི་རྡོ་རིང་གསུམ་ཡོད། རྡོ་རིང་གཅིག་བོད་རྒྱའི་ས་མཚམས་གུང་གུ་མེ་རུ་དང་། གཅིག་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་སར་ཡོད་པ་ད་ལྟའང་མཇལ་རྒྱུ་ཡོད། གཅིག་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་ཅ་ཧན་ལ་བཙུགས་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ནང་རྡོ་རིང་གི་ཡི་གེ་ལུང་འདྲེན་བྱས་ཏེ་ཆིངས་ཡིག་དེ་བཞག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བོད་རྒྱའི་དབར་མཉམ་སྡེབ་བྱུང་བའི་མཐོང་སྣང་ཞིག་བཟོས་འདུག དེ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ལས་ལྡོག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གཤམ་གསལ་ཆིངས་ཡིག་གི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོའི་ཐོག་ནས་ཤེས་ཐུབ།

བོད་རྒྱ་གཉིས་ད་ལྟར་དུ་མངའ་བའི་ཡུལ་དང་མཚམས་སྲུང་ཞིང་། དེའི་ཤར་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་ཡུལ། ནུབ་ཕྱོགས་ནི་ཡང་དག་པར་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་ཏེ། དེ་ལས་ཕན་ཚུན་དགྲར་མི་འཐབ། དམག་མི་དྲང་། ཞེས་

གསལ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བྱུང་རིམ་དེ་དག་ལ་རྒྱ་གཞུང་ནས། བོད་རྒྱ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚང་གིས་གཉེན་སྒྲིག་དང་། མནའ་འབྲེལ་བྱེད་པའི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་ཆབ་སྲིད་ཐོག་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། མཛའ་གཙུགས་ལྡན་པའི་འབྲེལ་བ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་། དཔལ་འབྱོར་དང་རིག་གནས་ཐད་འབྲེལ་བ་དམ་པོ་བཙུགས་ནས་མཐར་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་རྒྱུར་རྨང་གཞི་གཏིང་ཟབ་པོ་བཏིང་ཡོད་ཅེས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།" དོན་དངོས་ཐོག་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཐ་དད་དང་། སྔོབས་ཆེན་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཡིན་པར་བཤད་པའི་བརྗོད་དོན་དང་ཡོངས་སུ་འགལ་བ་ཞིག་རེད།

དུས་རབས་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་དེ་རྒྱལ་ཕྲན་སིལ་བུར་འཐོར་ཞིང་། སྐབས་དེར་བོད་ཀྱི་དོ་སྣང་བྱ་ཡུལ་རྒྱ་གར་དང་། བལ་ཡུལ་ཆགས་ནས་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་དང་། རིག་གཞུང་ཉམས་པ་སླར་གསོ་བྱུང་བ་རེད།

བོད་དང་། སོག་པོ་གོང་མའི་འབྲེལ་བ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༢༩༠ ནས་ ༡༣༥༠)

སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་བོག་ཏ་ཆིང་གེ་སེ་ཁཱན་དང་། ཁོང་གི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཆོས་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཡོ་རོབ་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་བཙན་བཟུང་བྱས་ཏེ་འཛམ་གླིང་ནང་དུ་ལྷའི་བར་མངའ་དབང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གོང་མ་གཅིག་བྱུང་བ་རེད། དེའི་སྐབས་ཀྱི་སོག་པོ་གོང་མའི་མངའ་དབང་ནི་ཞི་བའི་རྒྱ་མཚོ་ནས་ཤར་ཡོ་རོབ་བར་ཁྱབ་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༢༠༧ ལོར་བོད་ཀྱི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་ཡོད་པའི་མི་ཉག་གི་མངའ་ཁུལ་རྣམས་སོག་པོར་ཤོར་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༢༧༡ ལོར་སོག་པོ་ཆོས་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་རྣམས་དབང་འཛིན་བྱེད་ཆེད་ཡོན་རྒྱལ་རབས་བཙུགས་པའི་གསལ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༢༧༨ ལོར་སོག་པོས་རྒྱ་ནག་སུང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་

ཀྱི་མངའ་ཁྲུལ་རྣམས་དབང་དུ་བསྡུས་ཏེ་རྒྱ་ནག་ཡོངས་རྫོགས་སོག་པོས་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་རེད། དེང་སྐབས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་ཡོན་རྒྱལ་རབས་དེ་རྒྱ་ནག་རང་གི་རྒྱལ་རབས་ཡིན་པར་རྩིས་གཏམ་ཏམ་བཤད་བྱས་ནས་སོག་པོས་དབང་སྒྱུར་བྱེད་སྤྱོད་བའི་ས་ཁྲུལ་མང་པོ་ཞིག་ཁོ་པ་ཚོའི་བདག་དབང་ཡིན་ཞེས་སྨོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༢༦༠ ལོར་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཆིང་གེ་སི་ཁྲྀང་གི་བུ་ཚ་གོ་དན་ཁྲྀང་གིས་བོད་ལ་དམག་དཔུང་དྲངས་ཏེ་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་གྲས་ནས་མཆན་སྣན་ཆེ་བ་ས་སྐྱ་པཎྜི་ཏ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ (༡༡༨༡ ནས་ ༡༢༥༡) གདན་འདྲེན་ཞུས། དེ་ནས་བོད་དང་སོག་པོའི་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། གོ་དན་ཁྲྀང་གི་རྗེས་སུ་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཀུབ་ལའི་ཁྲྀང་ཡང་ནང་ཆོས་ལ་དད་ནས་ས་པཎ་གྱི་སྐུ་ཚ་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་བླ་མར་བསྟེན་ནས་ནང་པའི་ཆོས་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་སུ་ཁས་བླངས་པ་དང་། འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པ་སོག་པོའི་དབང་ཤུགས་ཁྱབ་ཡུལ་གྱི་བླ་མ་ཆེ་སྲོས་སུ་བཀུར། ཕྱི་ལོ་ ༡༢༥༩ ལོར་ཀུབ་ལའི་ཁྲྀང་གིས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པར་བཀའ་དྲིན་གསབ་ཕྱིར་དབང་ཡོན་དུ་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་བདག་དབང་ཆ་ཚང་ཕུལ་ཏེ་མཆན་བསྟོད་ཆེན་པོ་ཞུས་ཡོད།

དེ་བཞིན་སོག་པོའི་རྒྱལ་པོ་དང་། བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་དང་། སྡེ་དཔོན་ཆེ་ཁག་དབར་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་རིགས་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། དབུས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འབྲེལ་བ་དེ་དག་རྗེས་སུ་༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་དང་། མན་ཇུ་གོང་མ་དབར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་གྱི་གཞི་རྩ་ཞིག་ཆགས་པ་དང་། མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་སྤྱིར་གྱི་འབྲེལ་བ་སྟེ། ཡོན་བདག་གིས་བླ་མར་ཆོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དད་པ་ཞུ་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཡོན་བདག་གི་སྲིད་དབང་ལ་འཕོ་འགྱུར་བྱུང་ནའང་དད་པ་དེ་རྒྱུན་མཐུད་ནས་གནས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། བོད་དང་

སོག་པོའི་དབར་གྱི་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ཡོན་རྒྱལ་རབས་མཇུག་འགྲིལ་ནའང་མུ་མཐུད་གནས་ཡོད།

མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བར་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཆ་རྐྱེན་ནི་ཡོན་བདག་གིས་རང་གི་བླ་མ་ལ་དད་འདུན་དང་། ཕྱག་མཆོད་ཞུ་དགོས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཙམ་མ་ཟད་ཡོན་བདག་གིས་བླ་མར་སྲུང་སྐྱོབ་ཞུ་བ་དེ་བླ་མས་ཡོན་བདག་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལ་ཞེན་གནང་བས་མ་ཡིན་པར་ཆོས་ཀྱི་སློབ་སྟོན་དང་། ཐུགས་སྨོན་གནང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞུས་པ་ཞིག་རེད། མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་རིགས་ཁ་ཤས་ལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ཡང་བྱུང་ཡོད། དེ་ནི་བླ་མའི་སྐུ་ཕྱུ་དང་ཆོས་ལུགས་གཉིས་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྦྱིན་བདག་གིས་དམག་མི་གཏོང་དགོས་པའི་གནས་ཚུལ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་གཞུང་གིས་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལྟར་སྲུང་སྐྱོབ་ཞུ་མཁན་དེ་བླ་མ་ལས་གནས་བབ་མཐོ་བ་དེ་འདྲ་མ་རེད། སྲུང་སྐྱོབ་ཞུ་མཁན་དེ་ནི་བླ་མའི་སློབ་མ་ཞིག་དང་། བླ་མར་དད་གུས་ཞུ་མཁན་ཞིག་རེད།

ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་སོག་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཡོངས་སུ་ནང་ཆོས་འདི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་སུ་གྱུར་ཏེ་ས་སྐྱའི་བླ་མ་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ཆ་མཐོ་ཤོས་སུ་གྱུར་པའི་སྐབས་སུ་བོད་སོག་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་འགྲེལ་བཤད་བྱས་པ་ཡིན་ན་ཧ་ཅང་གསལ་པོ་མཐོང་ཐུབ། འཇིག་རྟེན་མི་ཆོས་ཀྱི་གོང་མ་དང་། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བླ་མ་གཉིས་སོ་སོར་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་གོ་གནས་མཐོ་ཤོས་ཡོད་ཅིང་། དེ་ནི་འདྲ་མཉམ་དང་། ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་ལྟོས། བཙི་བཀུར། དད་གུས་བཅས་གཞི་རྩར་བཟུང་བ་ཞིག་ཡིན། བླ་མས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་སྐྱོང་བ་དེ་ཡོན་བདག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་ལ་བརྟེན་པ་དང་། སོག་པོ་གོང་མས་སྲིད་དབང་བསྒྱུར་བར་མི་མང་གིས་བཙི་བཀུར་ཞུ་བ་དེ་བླ་མའི་བྱིན་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

སོག་པོའི་གོང་མ་ཚོའི་དབང་ཤུགས་བོད་ནང་སླེབས་པ་ནི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་རེད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་བཤད་པ་ལྟར་དུས་རབས་བཅུ

གསུམ་པའི་དུས་སྐེད་དུ་བོད་ཀྱི་ཆོལ་ཁ་ཀྲུང་གོའི་ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཚུད་ཅེས་པ་འདི་བདེན་དོན་མ་རེད།[༨] སོག་པོའི་གོང་མ་གཅིག་གིས་ཀྱང་བོད་ནང་ཐད་ཀར་སྲིད་དབང་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་སྐྱོང་མེད་ལ། སོག་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བོད་ཀྱིས་ཁྲལ་འཇལ་སྤྲོད་བྱེད་དགོས་པའང་མེད། སོག་པོའི་གོང་མ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་བོད་དེ་རྒྱ་ཁོངས་སུ་རྩིས་སྐྱོང་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༣༥༠ ལོར་ཕག་གྲུ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་ (༡༣༥༠ ནས་ ༡༣༦༤) གྱིས་ས་སྐྱའི་སྲིད་དབང་འཕྲོག་སྟེ་བོད་དང་། སོག་པོ་དབར་གྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བཅད་པ་རེད། བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བོད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་ལམ་སྲོལ་ལ་སོག་ལུགས་ཀྱི་ཤན་ཞུགས་པ་རྣམས་མེད་པར་བཟོས་ཏེ་བོད་མི་རང་ཉིད་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་གསར་གཏོད་གནང་བ་དང་།[༩] ཁྲིམས་ཡིག་ཞལ་ལྕེ་བཅོ་ལྔ་ཞེས་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་གསར་བཟོ་གནང་ཡོད། དེ་ནས་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་སོང་རྗེས་གཞི་ནས་རྒྱ་ནག་སོག་པོའི་འོག་ནས་རང་བཙན་ཐོབ་སྟེ་རྒྱ་ནག་མིང་རྒྱལ་རབས་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

བོད་དང་། རྒྱ་ནག་གོང་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༣༦༨ ནས་ ༡༦༤༤)

རྒྱ་གཞུང་ནས། ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཚབ་མིང་རྒྱལ་རབས་ནས་བྱས་ཏེ། དེས་བོད་བདག་སྐྱོང་བྱ་རྒྱུའི་དབང་ཆ་ཤུལ་འཛིན་བྱས།[༡༠] ཚུལ་བཤད་པ་ནི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཞི་རྩ་མེད་པ་ཞིག་རེད། གོང་དུ་བཤད་པ་བཞིན་བོད་སོག་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དེ་སོག་པོས་རྒྱ་ནག་དབང་སྒྱུར་མ་བྱས་གོང་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་དང་། རྒྱ་ནག་སོག་པོའི་འོག་ནས་རང་བཙན་མ་བྱུང་གོང་བོད་སོག་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཆད་ཟིན་པ་རེད། དེར་བརྟེན་མིང་གོང་མས་བོད་ནང་སོག་པོའི་ཤུལ་འཛིན་བྱེད་

རྒྱུ་གང་ཡང་ལྷག་མེད། སོག་པོས་བོད་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་ལོ་བརྒྱ་ཕྲག་རིང་མཇུག་སྐྱོང་བྱས་ཡོད།

གལ་ཏེ་བོད་ནང་སོག་པོའི་ཤུགས་རྐྱེན་བྱུང་ཡོད་པ་ཡིན་ནའང་སོག་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་། མི་མང་གི་ཁྲིམས་མཐུན་སྐུ་ཚབ་མཚོན་པའི་རང་དབང་ལྡན་པའི་སོག་པོའི་གཞུང་ཞིག་གནས་བཞིན་དུ། རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་སོག་པོའི་དབང་ཤུགས་ཤུལ་འཛིན་བྱེད་པའི་བདག་དབང་ཡོད་ཟེར་བ་ནི་དམ་ཤེད་བྱས་པ་རང་རེད།

བོད་དང་། མིང་རྒྱལ་རབས་བར་འབྲེལ་བ་ཏ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ཡིན་ཞིང་། འབྲེལ་བ་ཕྲན་བུ་བྱུང་བ་དེ་ཚོ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ནང་གསལ་ཡོད། རྒྱལ་རབས་ནང་བོད་འདི་མིང་གོང་མའི་ཆབ་སྲིད་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་གང་ཡང་འཁོད་མེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་ནས་ཁོང་ཚོའི་གཞུང་དང་། བོད་ཀྱི་བླ་མ་སྐོར་དབར་འབྲེལ་བ་བྱུང་བ་དེ་བོད་ལ་མིང་གོང་མའི་དབང་སྒྱུར་ཡོད་པའི་མཚོན་རྟགས་རེད་ཅེས་ཤོད་ཀྱི་ཡོད། མིང་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་བའི་བླ་མ་དེ་ཚོ་སུ་ཞིག་གིས་ཀྱང་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བཟུང་མེད་སྟབས། མིང་གོང་མ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་རྒྱུལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཀོད་ནས་བོད་རང་བཙན་གྱི་གནས་བབ་ལ་གནོད་འགལ་གང་ཡང་འགྲོ་མི་ཐུབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༣༥༠ ལོ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཕག་གྲུ་དང་། དེ་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༤༨༡ ལོ་ནས་རིན་སྤུངས་པས་བཟུང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༤༠༨ ལོར་ཕག་གྲུ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན་ལ་རྒྱ་ནག་མིང་གོང་མས་རྒྱ་ནག་ཏུ་གདན་ཞུ་ཕུལ་ཡང་། ཞལ་བཞེས་མ་གནང་བ་དེས་བོད་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་དབང་འོག་ཏུ་གནས་མེད་པ་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༥༦༥ ལོ་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༢ ལོ་བར་འགོང་ས་ལྷ་པ་ཆེན་པོས་སྲིད་དབང་མ་བཞེས་པའི་ (མིང་རྒྱལ་རབས་མཇུག་མ་འཁྲིལ་བར་སྡེ་སྲིད་གཙང་པས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་བསྐྱངས་པའི་ལོ་གཉིས་གོང་དུ་)

རིང་མིང་རྒྱལ་རབས་དང་། སྐབས་རེ་འབྲེལ་བ་ཕྲན་བུ་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། དེ་སྐབས་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་གི་དབང་ཤུགས་སླེབས་པའི་རིགས་རྩ་བ་ནས་བྱུང་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༤ ལོར་ཕྱི་རྒྱལ་བཙན་འཛུལ་པས་ (མན་ཇུ་) ཡང་བསྐྱར་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་སྲིད་དབང་འཕྲོགས་པ་དང་། སྐབས་དེར་མན་ཇུས་རྒྱ་ཆེའི་མངའ་ཁོངས་དབང་སྒྱུར་བྱས་པའི་ནང་ནས་ཆ་ཤས་གལ་ཆེ་ཤོས་རྒྱ་ནག་ཆགས་པ་རེད། རྒྱལ་རབས་དེ་ལ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཞེས་མིང་བཏགས་ཡོད།

བོད་དང་མན་ཇུའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༦༣༩ ནས་ ༡༩༡༡)

ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༢ ལོར་༸རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ཆེན་པོར་ཡོན་བདག་སོག་པོ་གུ་ཤྲི་ཁཱན་གྱིས་ཕྱག་རོགས་ཞུས་ཏེ་བོད་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་མངའ་བདག་ཆེན་པོར་གྱུར་ཞིང་། དེ་ནས་བཟུང་བོད་མི་ཆོས་ཁོང་ལ་༸གོང་ས་ཆེན་པོ་ཞེས་བླ་ན་མེད་པའི་དབུ་ཕྲིད་ཀྱི་མཚན་བསྟོད་ཞུ་གི་ཡོད། ༸གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་མཚན་སྙན་ནི་བོད་ཀྱི་ཕྱི་རོལ་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་ཏུའང་ཤུགས་ཆེ་ཁྱབ་ཡོད།

༸གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་སོག་པོ་ཙམ་མ་ཟད། མན་ཇུ་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་གནང་ཡོད། བོད་དང་མན་ཇུ་དབར་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ཐོག་མ་ནི་མན་ཇུ་གོང་མ་ཐེ་ཙུང་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༦༣༩ ལོར་རང་ཉིད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་མུག་ཏཱན་ (ཧྲིན་ཡང་) དུ་༸གོང་ས་མཆོག་གདན་ཞུའི་མགྲོན་བརྡ་ཕུལ་བ་ནས་བཟུང་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། སྐབས་དེར་༸གོང་ས་མཆོག་སྐུ་དངོས་ཕེབས་སྒྱུར་མ་གནང་ཡང་མན་ཇུ་གོང་མའི་རྒྱལ་སར་སྐུ་ཚབ་ཆེད་གཏོང་གནང་སྟེ།” གོང་མ་ཐེ་ཙུང་ནས་༸གོང་ས་༸ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་དང་། ཁོང་གི་ཆོས་བརྒྱུད་ཀྱི་ཡོན་བདག་དང་ལེན་ཞུ་རྒྱུའི་ཞལ་བཞེས་གནང་ཞིང་། དེ་ནས་བཟུང་༸གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་། མན་ཇུའི་བར་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།

མན་ཇུ་དང་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་སོག་པོ་དང་བོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྟར་ལས། དེར་རྒྱ་ནག་དང་དམིགས་བསལ་འདྲེས་བསྣད་གང་ཡང་མེད། ཆིང་རྒྱལ་རབས་སྐོར་ཕྱི་རྒྱལ་རྒྱལ་རབས་མཁན་ཨོ་ཞན་ལ་ཀྲི་མོར་ནས་གསུང་གསལ། ཆིང་ནི་མན་ཇུའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དང་། རྒྱ་ནག་ནི་དེའི་ཆ་ཤས་གཅིག་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།"

རྒྱ་ནག་དབང་བསྒྱུར་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༥༣ ལོར་མན་ཇུ་གོང་མ་ཤུན་ཅིས་༧རྒྱལ་བ་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་ཟེ་ཅིང་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ཤིང་། ༧གོང་ས་མཆོག་དངོས་གཞིའི་ཆིབས་བསྒྱུར་སྐབས་གོང་མ་རང་ཉིད་རྒྱལ་ས་ནས་ཕྱི་རོལ་ཉིན་ཞག་བཞིའི་སར་ཕེབས་བསུར་བཅར་ཡོད། དེ་སྐོར་རྒྱ་ནག་ནང་བཅའ་བཞུགས་ཨ་མེ་རི་ཀའི་ཕྱི་འབྲེལ་མི་སྣ་མཁས་དབང་རོག་ཧིལ་ནས་ཕྱོགས་བསྡོམས་གནང་དོན། ༧ཏཱ་ལའི་བླ་མར་ཆེ་བསྟོད་ཀྱི་གུས་ལུགས་ཞུ་སྟངས་ནི་རང་དབང་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་རྒྱལ་པོ་ལ་ཇི་ལྟར་ཞུ་དགོས་པའི་ཆེ་བསྟོད་ཆ་ཚང་ཞུས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ནང་དུའང་དེ་ལས་སྤྲོས་པའི་ཁོང་ལ་བལྟ་སྟངས་མི་འདྲ་བ་གཞན་གང་ཡང་ཡོད་ལུགས་གསལ་མེད་ཅིང་། རྒྱ་བོད་དབར་འབྲེལ་ལམ་ནི་དེའི་སྐབས་སུ་༧གོང་ས་༧ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྲིད་ཕྱོགས་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ལ་གུ་ཤྲི་ཁྲུང་གི་དྲག་པོའི་རྒྱབ་གཉེར་ཡོད་པ་དང་། སོག་ཡུལ་ཡོངས་ཀྱིས་དད་གུས་ཞུ་བཞིན་པ་བཅས་ལ་བརྟེན། མན་ཇུ་གོང་མས་དེ་ལ་འགྲན་ཟླ་བྱེད་ཐབས་བྲལ་བའི་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།"

སྐབས་དེར་མན་ཇུ་གོང་མ་དང་། ༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཐུར་ན་མ་གྲགས་པའི་ཆེས་མཐོའི་མཚན་བསྟོད་འབུལ་རེས་གནང་སྟེ་མི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་གི་གོང་དུ་བཙུགས་པའི་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་དེ་བས་སྲ་བརྟན་དུ་གྱུར་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མན་ཇུ་གོང་མས་༧གོང་ས་མཆོག་ལ་མཚན་བསྟོད་

ཕུལ་བ་དེ་ཁོ་ན་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། རྒྱ་གཞུང་གི་འཆར་ཅན་གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཕུལ་བ་དེ་ཁོ་ན་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ། མན་ཇུ་གོང་མས་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོར་མཚན་བསྟོད་ཕུལ་བ་དེས་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོར་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་སྐྱོང་བའི་ཐོབ་ཐང་བྱུང་བ་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། དེ་ནི་ཆེད་མངགས་སྐབས་དེར་བྱུང་བའི་གནད་དོན་ཁག་གཡོ་འགེབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དོན་དངོས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདག་པོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཕན་ཚུན་མཚན་བསྟོད་འབུལ་རེས་གནང་བ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གལ་ཏེ་༧གོང་ས་མཆོག་གིས་སྲིད་དབང་སྐྱོང་བ་དེ་མན་ཇུའི་གོང་མས་མཚན་བསྟོད་ཕུལ་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་ན། མན་ཇུ་གོང་མས་སྲིད་དབང་སྐྱོང་བ་དེ་ཡང་༧གོང་ས་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་མཚན་བསྟོད་གནང་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་པ་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་རེད།

ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དུས་ (༡༦༤༤ ནས་ ༡༩༡༡) བོད་དང་། མན་ཇུ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་ནི་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བ་ཆ་གཞིར་བྱས་པའི་འབྲེལ་བ་ཞིག་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༣༧༠ ལོར་བོད་ནས་སོག་པོ་ཧྲུན་གར་མཐར་སྐྲོད་བཏང་བ་དང་། ༧རྒྱལ་མཆོག་བདུན་པ་ཆེན་པོ་ལྷ་སར་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཆེད་བོད་ནས་མན་ཇུ་གོང་མར་རོགས་རམ་འབོད་སྐུལ་བྱས་པ་ལྟར་མན་ཇུས་རོགས་རམ་བྱས་ཡོད།

དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་མན་ཇུའི་དཔུང་དམག་སྐར་ཡང་བོད་དུ་ཐེངས་གསུམ་སླེབས་ཤིང་། དང་པོ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༩༢ ལོར་གོར་ཁའི་བཙན་འཛུལ་འགོག་ཆེད་དང་། གཞན་གཉིས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༢༨ དང་། ༡༧༥༡ ལོ་སོ་སོར་ནང་འཁྲུག་གི་དུས་སྐབས་སུ་ལྷིང་འཇགས་ཡོང་ཐབས་རོགས་རམ་བྱེད་པར་ཡོང་བ་ཞིག་རེད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་རྣམས་ནས་རེ་སྐུལ་བྱས་པ་དང་། མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བར་བརྟེན་ནས་རོགས་རམ་བྱེད་དུ་ཡོང་བ་ཞིག་རེད།

བོད་ནང་དཀའ་ཚེག་ཡོད་པའི་དུས་སྐབས་སུ་མན་ཇུའི་ཤུགས་རྐྱེན་གང་འཚམས་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་དུས་ཡུན་རིང་པོ་གནས་ཐུབ་མེད། བོད་ནང་འཛར་མུ་ (༡༨༤༡ ནས་ ༡༨༤༢) དང་། བལ་ཡུལ་ (༡༨༥༥ ནས་ ༡༨༥༦)

རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་ (༡༨༠༣ ནས་ ༡༨༠༩) བཅས་ཀྱིས་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་མན་ཇུས་འགན་ཁུར་གང་ཡང་བླངས་མེད། དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་མན་ཇུ་གོང་མ་དང་། ཨམ་བན་གྱི་བོད་ནང་གི་འགན་དབང་ནི་མིང་ཙམ་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལྟར། མན་ཇུའི་གོང་མ་ཆན་ལུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༧༨༣ ལོར་ལུགས་སྲོལ་གསར་འཛུགས་ཀྱི་རྩ་ཚིག་དོན་ཚན་ཉེར་དགུ་ཞེས་པ་དང་། བོད་ནང་ཨམ་བན་བཙུགས་པ་བཅས་ཀྱི་སྐོར་འགྲེལ་བཤད་མང་པོ་རྒྱག་གི་ཡོད་ལ། རྩ་ཚིག་དེ་མན་ཇུ་གོང་མས་དབང་ཚད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་ལ་བཀའ་ཕབ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཀྱི་ཡོད། དོན་དངོས་ནི་བོད་དང་། གོར་ཁའི་དམག་འཁྲུག་ཐག་ཆོད་རྗེས་མན་ཇུ་གོང་མས་བོད་གཞུང་ལ་ལེགས་བཅོས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ཕུལ་བ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཨམ་བན་ནི་བོད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པོ་མིན་པར། གོང་མའི་ཆབ་བྱུས་ཏེ་མན་ཇུའི་ཁ་ཕན་ལ་བལྟ་རྟོག་དང་། རང་གི་རྩ་བའི་བླ་མའི་སྐུའི་སྲུང་སྐྱོབ་དང་འབྲེལ་བའི་སྲི་ཞུ་སྒྲུབ་མཁན་ཞིག་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༧༨༣ ལོར་གོར་ཁས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མན་ཇུ་གོང་མར་རོགས་རམ་འབོད་སྐུལ་གནང་ཞིང་། མན་ཇུས་ཀྱང་དཔུང་དམག་ཁྲིན་ཆེ་བཏང་སྟེ་གོར་ཁ་མཐར་སྤྲོད་གཏོང་རྒྱུར་རོགས་རམ་ཞུས་ཡོད། དེ་རྗེས་གོར་བོད་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་སྐབས་བར་མི་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་བོད་པས་མན་ཇུར་དམག་རོགས་འབོད་སྐུལ་བྱས་པ་ཐེངས་བཞི་པ་ཡིན་ཞིང་། ད་དུང་ཡང་བོད་པས་ཁོ་ཚོར་དམག་རོགས་རེ་སྐུལ་བྱས་ཡོང་། ད་དུང་ཡང་བོད་པས་ཁོ་ཚོར་དམག་རོགས་རེ་སྐུལ་བྱས་ཡོང་བ་སྔོན་འགོག་ཆེད་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཐེ་བསམས་ནས་སྐད་དེ་རིགས་མི་ཡོང་བའི་སྔོན་འགོག་ཆེད་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་ཐེ་བྱུས་བྱེད་རྒྱུ་ཕྲན་བུ་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད།

རྩ་ཚིག་དེ་ནི་ཡོན་བདག་མན་ཇུ་གོང་མས་རང་གི་བླ་མར་བསམ་འཆར་ཕུལ་བ་ཞིག་ལས། རྒྱལ་པོས་ཆབ་འབངས་ལ་བཀའ་རྒྱ་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱས་པ་ལྟ་

ཐུ་ཞིག་མིན། སྐབས་དེའི་མན་ཇུའི་དམག་དཔོན་ཕུ་ཁང་ཨན་ནས་ལགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བརྒྱད་པ་ཆེན་པོར་རྩ་ཚིག་སྐོར་ཞུས་པ་ཡང་དྲན་ཀྲུང་གིས་བྲིས་པའི་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་དང་། ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་རྣམ་ཐར་ཞེས་པའི་ནང་གསལ་དོན། དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ཊེ་དང་ལ་གོང་མ་ཆེན་པོས་བཀའ་སློབ་ཞིབ་ཕྲ་གནང་ནས་དོན་ཚན་རེ་རེ་བཞིན་མཛུབ་སྟོན་མཛད་དེ་གྲོས་མོལ་ཞིབ་ཕྲ་བྱེད་རྒྱུར་གནང་ནས་དུས་གཏན་དུ་སྐྱོན་མི་ཡོང་བ་དང་། བོད་པ་རྣམས་ལ་ཡུན་དུ་ཕན་པའི་ཐུགས་རེ་མཛད་ཀྱི་ཡོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་གང་ཉིད་ཀྱིས་གོང་མ་ཆེན་པོར་བཀའ་དྲིན་གསོ་དགོས་པ་མཁྱེན་གསལ་ཡིན་པས་འབྱུང་འགྱུར་གྲོས་མོལ་བྱས་ནས་ཐག་ཆོད་རྗེས་གུས་པ་ཆེན་པོས་བརྩི་སྲུང་བྱས་ཏེ་བྱ་བ་སྒྲུབ་ངེས་ཡིན་པ་སྨོས་ཅི་དགོས། གལ་སྲིད་ཡུན་རིང་དུ་ཆགས་པའི་གོམས་གཤིས་མཁྲིགས་བཟུང་བྱས་ན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་རྗེས་གོང་མ་ཆེན་པོས་བོད་བཞུགས་ཨམ་བན་དང་དཔོན་དམག་སོགས་ཕྱིར་འཐེན་མཛད་རྒྱུ་ཡིན་པས། ཕྱིན་ཆད་དོན་དག་བྱུང་ནའང་གོང་མའི་སྲིད་གཞུང་གིས་དེའི་ཐོག་གང་ཡང་གནང་རྒྱུ་མིན། གང་ཞིག་ཕན་པ་ཡིན་དང་གང་ཞིག་གནོད་པ་ཡིན། གང་ཞིག་ལྕི་བ་ཡིན་དང་གང་ཞིག་ཡང་བ་ཡིན་དེ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གདམ་ག་གནང་ཆོག་ཅེས་གསལ་བ་དེ་ནས་རིགས་རམ་གྱི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་མཐོང་ཐུབ།[14]

བོད་གཞུང་ནས་རྩ་ཚིག་ནང་གི་བསམ་འཆར་ཁག་ནས་དགོས་མཁོ་ཡོད་པ་རྣམས་བླངས་པ་དང་། དགོས་མཁོ་མེད་པ་རྣམས་ངོས་ལེན་གནང་མེད། དེའི་སྐོར་པཎ་ཆེན་དགུ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མས། རྒྱ་མིའི་སྲིད་བྱུས་གང་ཞིག་བོད་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་དང་མཐུན་ན་ཨམ་བན་གྱི་སློབ་སྟོན་ལ་ཉན་རྒྱུ་ཨང་བསར་ཡོད་ཀྱང་། གལ་ཏེ་སློབ་སྟོན་དེ་ཉིད་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་དང་འགལ་ཟླར་གྱུར་ཚེ་རྒྱ་ནག་གོང་མ་སྐུ་ངོ་མས་ཀྱང་ཁོང་ཚོར་ཤུགས་རྐྱེན་སྤེལ་བའི་ནུས་མཐུ་བྲལ་བ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ཡོད།[15]

ལྷག་པར་དེའི་ནང་གི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་སོས་གཅིག་ནི་འགོང་ས་མཆོག་དང་། པཎ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་དབུས་པའི་བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་ཁག་གི་ཡང་སྲིད་གསེར་བུམ་དཀྲུགས་ཏེ་ངོས་འཛིན་ཞུ་དགོས་བཤད་པ་དེ་རེད། གནད་དོན་འདི་ནི་བོད་གཞུང་དང་། བོད་ཀྱི་བླ་ཆེན་ཁག་གི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་རྒྱུན་གཏན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་འགན་བབ་གནང་སྒོ་ཞིག་ཡིན། ཡང་སྲིད་རྣམས་སྔར་བཞིན་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལམ་སྲོལ་གཞིར་བཟུང་ནས་ངོས་འཛིན་ཞུས་པ་ལས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གསེར་བུམ་དཀྲུག་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད། དཔེར་ན། མན་ཧྲུས་གསེར་བུམ་དཀྲུགས་འདོན་གྱི་བསམ་འཆར་བཏོན་ནས་རིང་པོ་མ་སོང་བར་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༠༡ ལོར་འགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་དགུ་པ་དང་། དེ་ནས་འགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་དང་། བཅུ་བཞི་པ་བཅས་གསེར་བུམ་མ་དཀྲུགས་པར་ངོས་འཛིན་ཞུས་པ་ལྟ་བུ་རེད། གལ་ཆེ་སོས་ནི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན་ཞུས་པའི་སྐྱེ་བོ་དེ་སྐྱེ་སྤྲུལ་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཡིན། དེར་བརྟེན་སྐབས་རེ་སྐྱེ་བོ་གཉིས་སམ། དེ་ལས་མང་བའི་ཕྱི་ནང་རྟགས་མཚན་ལ་བརྟེན་ནས་ཡང་སྲིད་ངེས་རྙེད་མ་ཐུབ་པ་བྱུང་སྐབས་གསེར་བུམ་དཀྲུགས་པའང་བྱུང་ཡོད། དཔེར་ན། རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པ་དང་། བཅུ་གཅིག བཅུ་གཉིས་བཅས་གསེར་བུམ་དཀྲུགས་ཏེ་ངོས་འཛིན་ཞུས་ཡོད།

རྩ་ཆེག་གི་དོན་གནད་གལ་ཆེ་གཞན་ཞིག་ནི་བོད་སྟོད་ཨམ་བན་གྱི་ལས་འགན་སྐོར་ཡིན། ཨམ་བན་གྱི་ངོ་བོ་ནི་སྐབས་དེར་དེང་གི་གཞུང་ཚབ་ལྟ་བུ་དང་། ཕྱོགས་གཞན་ནས་མན་བོད་བར་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བར་གཞིགས་ནས་བཅའ་སྡོད་བྱས་པ་ཞིག་རེད། ཨམ་བན་གྱི་གནས་སྟངས་ནི་ཨམ་བན་ཡུ་ཏའི་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༡༨༠༣ ལོར་རྒྱ་གར་དབྱིན་ཇིའི་ཕྱི་སྲིད་དྲུང་ཆེ་མོར་ཀྱི་མར་ཊན་ལ་གསུངས་པའི་ཚིག་ཐོའི་ནང་གསལ་པོ་ཡོད་པ་སྟེ། ཁོང་ནི་ལྷ་སར་སྐུ་མགྲོན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་སྲིན་བདག་མིན། སྲིན་བདག་ངོ་མ་ཐུར་ཏུ་བཞག་ནས། ཁོང་ལ་ནུས་པ་གང་ཡང་མེད་ཅེས་བརྗོད་གནས་འཁོད་ཡོད།[15]

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོ་ནི་མན་ཇུས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་བོད་དང་། མན་ཇུ་གོང་མའི་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལ་འཕོ་འགྱུར་འགྲོ་བའི་དུས་མཚམས་ཞིག་ཡིན། དེའི་གོང་མན་ཇུ་བོད་ལ་ཡོང་བ་རྣམས་ནི་༧གོང་ས་མཆོག་དང་བོད་གཞུང་གིས་རེ་སྐུལ་གནང་བ་ལྟར་རོགས་རམ་བྱེད་པར་ཡོང་བ་ཞིག་རེད། བོད་ནང་དབྱིན་ཇིའི་ཤུགས་རྐྱེན་འགོག་ཆེད་མན་ཇུས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱས་ཀྱང་དུས་ཚོད་ཐུང་ཐུང་ལས་བཟུང་ཐུབ་མེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ལོར་མན་ཇུས་༧གོང་ས་མཆོག་གི་ཆབ་སྲིད་སྐུ་དབང་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་རྒྱུའི་ལྐོག་གཡོ་བསམས་པ་དང་། ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་དེ་འཕྲལ་མན་ཇུ་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བཅད་པ་ཡིན་ཞེས་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།

ཡོན་བདག་གིས་བླ་མར་བསྙུན་གཙེར་ཞུས་སྐབས་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བའི་གཞི་རྩ་དེ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་ནས། བོད་གཞུང་དམངས་ནས་མན་ཇུའི་བཙན་འཛུལ་ལ་གདོང་ལེན་བྱས་པ་དང་། མཐར་མན་ཇུའི་དམག་མི་བོད་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུ་དགོས་བྱུང་བ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༢ ལོའི་དབྱར་དུས་གོར་ཁས་བར་འདུམ་བྱས་ཏེ་བོད་རྒྱའི་དབར་དོན་ཚན་གསུམ་ཡོད་པའི་གན་ཡིག་བཞག་ནས་མན་ཇུའི་དཔུང་དམག་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ནས་མགོ་བཏགས་ཞུས་པ་ལྟར་ཁོང་ཚོ་ཕྱིར་འབུད་བྱས་པ་རེད། ༧གོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་༧ཞབས་སོར་འཁོད་རྗེས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ལོའི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༡༣ ཉིན་བོད་འདི་བཞིན་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་སླར་ཡང་དག་སྐྱེལ་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།

བོད་དང་། རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ། (ཕྱི་ལོ་ ༡༨༥༦ ནས་ ༡༩༡༡)

དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་དུས་མཇུག་ནས་དབྱིན་ཇིས་བོད་ནང་ཚོང་འབྲེལ་བྱེད་

རྒྱའི་ཐད་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱས་པ་དང་། དབྱིན་ཇིས་དེ་སྔ་བོད་གཞུང་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པའི་ཧི་མ་ལ་ཡའི་ཡུལ་ཁག་དང་རི་མ་བཞིན་ཆིངས་ཡིག་དང་། གྲོས་མཐུན་བཞག་པ་བརྒྱུད་བོད་ནང་འཛུལ་རྩིས་བྱས་པར་གནོང་ལེན་མ་བྱས་ན་བོད་རང་བཙན་ཤོར་ཉེན་གྱི་འཇིགས་སྣང་བྱུང་བ་རེད། ཐོག་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བོད་ཀྱི་རང་བཙན་རང་བདག་གི་སྲུང་སྐྱོབ་ལས་དོན་ཐོག་ཤུགས་ཆེའི་ཐུགས་ཁུར་བཞེས་ནས་ལེགས་བྱའི་ཐབས་ཤེས་གནང་བར་དབྱིན་ཇི་ཉ་ཐུག་པ་དང་། ཡང་། ཨུ་རུ་སུས་བོད་ནང་འཛུལ་ཏེ་དབུས་ཨེ་ཤ་ཡའི་ནང་དབྱིན་ཨུའི་དབང་ཚད་ཆ་སྙོམས་ཡོད་པར་ཡོ་འགྲོ་མས་ཡོང་རྒྱའི་དབྱིན་ཇིར་སེམས་འཚབ་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན་དབྱིན་ཇིས་བོད་གཞུང་དང་མཉམ་དུ་ཐབས་ཤེས་རིམ་པ་བྱས་ཀྱང་གྲོས་མོལ་བྱེད་མ་ཐུབ་སྐབས་ཁོང་ཚོས་མན་ཇུར་བརྟེན་ནས་ཁོང་ཚོར་བོད་ཀྱི་མཉམ་རོགས་ཡོང་ཐབས་བྱས་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༨༩༠ དང་ ༡༨༩༣ ལོ་སོ་སོར་དབྱིན་ཇི་དང་། མན་ཇུའི་བར་ཆིངས་ཡིག་ཁག་གཉིས་བཞག་ཡོད། ཆིངས་ཡིག་དེའི་ནང་བོད་པར་ཕན་གནོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་འཁོད་ཡོད་ཀྱང་། ཆིངས་ཡིག་འཛོག་སྐབས་བོད་ཕྱོགས་ནས་མཉམ་ཞུགས་བྱས་མེད་ལ། ཆིངས་ཡིག་ངོས་ལེན་དེ་བས་གནང་མེད། དེས་རྐྱེན་པས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ལོར་དབྱིན་ཇིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཤིང་། དེ་སྐབས་མན་ཇུས་བོད་ལ་རོགས་པ་བྱས་མེད་པར་མ་ཟད། ཨམ་བན་ཡུ་ཏའི་ཡིས་སྔོན་དུ་བཤད་པ་བཞིན་བོད་པའི་སྤྱོད་ཚུལ་དེའི་འགན་ངོ་ཚོར་མེད་ཅེས་བཤད་པ་རེད། དབྱིན་ཇིའི་དམག་གིས་བོད་གཞུང་དང་མཉམ་དུ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྟེ་ལོ་གཅིག་ནང་ཚུད་ལྷ་སར་ནས་ཕྱིར་ལོག་བྱས་པ་རེད།

དབྱིན་ཇིས་བོད་དང་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་འདིའི་ཐོག་ནས་བོད་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་པ་ཁས་བླངས་པ་མཚོན་ཞིང་། གལ་ཏེ་བོད་རང་བཙན་གཙང་མ་ཡིན་པ་ཁས་མ་བླངས་ན། ཆིངས་ཡིག་དེའི་ནང་གསལ་བའི་དབྱིན་ཇིར་ཐོབ་ཐང་རྣམས་

སྒྲིད་ཐུབ་ཐབས་ཡོད་པ་མ་རེད། ལྷ་སའི་ཚིངས་ཡིག་ནང་བོད་དང་མན་ཇུ་དབར་དམིགས་བསལ་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཁས་ལེན་བྱས་མེད་ལ། ལྷག་པར་དབྱིན་ཇིས་བོད་ལ་རྒྱལ་འབྲེལ་ཆིངས་ཡིག་འཛོག་པའི་དབང་ཚད་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་གསལ་པོར་མཚོན་གྱི་ཡོད།

ལྷ་སའི་ཆིངས་ཡིག་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུར་མན་ཇུས་མཉམ་རུབ་ཡོང་ཐབས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༦ ལོར་བོད་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་མེད་པར་དབྱིན་ཇི་དང་། མན་ཇུ་གཉིས་ནས་རྩ་འཛིན་གྲོས་མཐུན་ཞིག་བཞག་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༧ ལོར་བོད་དེ་དབྱིན་ཇིའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཁྱབ་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་དང་འབྲེལ་བོད་ཕྱོགས་མན་ཇུའི་མིང་ཙམ་གྱི་དབང་སྒྱུར་ཟེར་བ་གཞི་ནས་གསར་བཟོ་བྱས་ཡོད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་བོད་གཞུང་དང་། མན་ཇུ་གཉིས་ཀས་ཁས་ལེན་བྱས་མེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༨ ལོར་མན་ཇུས་བོད་ནང་དུས་ཡུན་ཐུང་ངུའི་རིང་བཙན་འཛུལ་བྱེད་སྐབས་དབྱིན་ཇིས་སླར་ཡང་བོད་ནང་ཚོང་འབྲེལ་སྐོར་མན་ཇུ་དང་མཉམ་དུ་ཆིངས་ཡིག་ཅིག་བཞག་པ་རེད། དེ་སྐོར་རྒྱ་གར་དུ་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་ཚབ་ལོར་ཊ་ཀར་ཛན་ནས་འགྲེལ་བརྗོད་གནང་དོན། བོད་ཕྱོགས་རྒྱ་ནག་གི་མིང་ཙམ་གྱི་དབང་སྒྱུར་ཟེར་བ་ནི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་རྟོག་འཆར་ཞིག་དང་། སྲིད་དོན་གྱི་ཇུ་བག་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཕན་ཚུན་གཉིས་ཀས་སྟབས་བདེའི་རྒྱུ་མཚན་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་པ་ཞིག་རེད།... དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་ལྷ་སྡོད་རྒྱ་མིའི་ (མན་ཇུ་) ཨམ་བན་ནི་རྒྱལ་ཚབ་ལྟ་བུ་མ་ཡིན་པར་གཞུང་ཚབ་ཀྱི་ངོ་བོར་གནས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡོད།”

བོད་དང་། རྒྱ་གར་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༧ ལོར་རྒྱ་གར་རང་བཙན་ཐོབ་རྗེས་ལྷ་སར་ཡོད་པའི་དབྱིན་ཇིའི་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་དང་། བོད་དབྱིན་དབར་བཞག་པའི་ཆིངས་ཡིག་གི་ཐོབ་དབང་

བཅས་རྒྱ་གར་གྱིས་རྒྱུན་འཛིན་བྱས་པ་རེད། རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་འདི་རང་བཙན་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ནི་སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གཞུང་གིས་བོད་གཞུང་ལྷོ་སྲིད་ལས་ཁུངས་ལ་བཏང་བའི་གཏམ་གསལ་ཡི་གེའི་བརྗོད་དོན་ཐོག་ནས་རའ་འཁྲིད་གསལ་པོ་ཡོད། ཕྱོགས་གཉིས་པོ་སུ་ཐད་ནས་གནད་དོན་གླེང་སློང་གནང་འདོད་ཡོད་རིགས་ལ་གསར་དུ་མོས་མཐུན་མ་བྱུང་བར། ད་ཡོད་འབྲེལ་ལམ་མུ་མཐུད་གནས་རྒྱུར་བོད་གཞུང་གིས་ཐུགས་འདོད་ཡོད་པའི་ཁས་ལེན་གནང་ན་རྒྱ་གར་གཞུང་དགའ་པོ་ཡོང་ངེས། རྒྱ་གར་གྱིས་མུ་མཐུད་རྒྱུན་འཛིན་ཞུ་དགོས་པའི་དབྱིན་ཇིའི་གོང་མ་ཆེན་པོའི་གཞུང་དང་། ཆིངས་ཡིག་གི་འབྲེལ་བ་བཞག་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཚང་མས་བྱེད་ལམ་འདི་ཉིད་གཅིག་གྱུར་དུ་བཟུང་ཡོད་ཅེས་གསལ།"

དེས་ན་རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ནང་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་ཁོ་ཚོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་སྐབས་གང་འདྲ་ཞིག་ལའང་བྱུང་སྲོང་མེད་པ་གསལ་པོ་ཡིན། བོད་དང་འབྲེལ་ལམ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གིས་བོད་འདི་རང་དབང་རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། དབྱིན་ཇི་དང་། ཨུ་རུ་སུ་གཉིས་ནས་དེ་སྔོན་བོད་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་བྱེད་མ་ཐུབ་པར་རྒྱ་ནག་དང་མཉམ་དུ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྐེ་བོད་ནང་ཁེ་ཕན་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཐབས་བྱས་ཡོད། རྒྱ་ནག་ (མན་ཇུ་) གོང་མ་ཚོས་ཀྱང་ཁེ་ཕན་སྤྲོད་རྒྱུར་དང་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་ནི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ་དེ་དག་གིས་བོད་ལ་ཁོང་ཚོའི་བདག་དབང་ཡོད་པ་མཚོན་ཐབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་བོད་གཞུང་ནས་ཆིངས་ཡིག་དེ་དག་ཁས་ལེན་གནང་མེད་པར་མ་ཟད། བོད་གཞུང་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་གཏུགས་དགོས་པ་མཐའ་སྐྱོལ་གནང་ཡོད། བོད་ཀྱི་རང་བཙན་གྱི་གནས་བབ་ནོར་བའི་དུས་སྐབས་དངོས་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་བཙན་འཛུལ་བྱུང་བ་ནས་འགོ་ཚུགས་པ་རེད།།

དེ་སྔའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་། མ་འོངས་བོད་ཀྱི་མང་གཙོའི་སྒྲོམ་གཞི།

༄༅། །བོད་ཀྱི་སྔོན་མའི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་རྗེས་ལུས་ཐེབས་ཡོད་པ་དང་། སྒྱུར་བཅོས་གཏོང་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་སྤྱི་ཚོགས་དེ་དུས་རབས་བར་མའི་ཡོ་རོབ་དང་སྣན་གྲལ་གཅིག་ཏུ་བཞག་སྟེ་བགས་བཀོད་རྒྱུད་འཛིན་ཞིང་བྲན་ལམ་ལུགས་ཞེས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་པ་ནི་ཆེས་ནོར་འཁྲུལ་རེད། རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་བཙན་བཟུང་མ་བྱས་གོང་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་། ཤེས་རིག་གི་གནས་བབ་ནི་སྐབས་དེའི་ཨེ་ཤ་ཡའི་རྒྱལ་ཁབ་ཕལ་ཆེ་བ་ལས་ལེགས་པ་ཡོད། འདི་སྐོར་ཐོག་མར་རྒྱ་གར་དབྱིན་གཞུང་གི་སྐུ་ཚབ་ཐ་མ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་གར་རང་བཙན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྐུ་ཚབ་དང་པོ་བཅས་བྱས་ཏེ་བོད་ནང་ལོ་དགུའི་རིང་བསྡད་སྡོང་ཡོད་པ་སྐུ་ཞབས་ཧུའི་རི་ཅ་ཋྲི་སོན་གྱིས་བྲིས་དོན། དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་རྩོམ་པ་པོ་ཚོས་ཀྱང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོའི་གོང་གི་བོད་ནང་དབུལ་ཕྱུག་གི་བར་ཁྱད་ཆེན་པོ་མེད་གནས་ངོས་ལེན་བྱེད་དགོས་ཐུག་ཡོད་ཅེས་བཀོད་ཡོད།[༩] དེ་དང་ཕྱོགས་མཚུངས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲིམས་དོན་རྟོག་ཞིབ་ཚོགས་ཆུང་ནས་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་བཙན་འཛུལ་མ་བྱས་གོང་བོད་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་མ་རེད་ཟེར་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཞི་རྩ་མེད་པའི་འཕྱོག་བཤད་དང་། བོད་མིའི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་ལ་ཧམ་བཤད་འཕྱུད་སྒྲོག་བྱས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བརྗོད་ཡོད།[༡༠]

དེ་ནང་རྒྱུ་ནོར་འཁོས་སྙོམས་དང་། སྤྱི་ཚོགས་གུ་ཡངས། མི་མང་དཀྱུས་མ་ཚོས་ཀྱང་རང་གི་མདུན་ལམ་ཐད་ཐེག་པ་རིམ་འཛེགས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ནང་གོ་

གནས་ཆེན་པོ་འཛིན་ཚོག་པ་བཅས་སྐབས་དེའི་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་ཁག་མང་ཆེ་བ་ལས་གནས་སྟངས་བཟང་བ་ཡོད། དཔེར་ན། ༧རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཡང་སྲིད་ཅུད་གཙོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ངོས་འཛིན་ཞུ་བའི་ལམ་སྲོལ་དེས་བོད་ཀྱི་སྲིད་དབང་ནི་རྒྱུད་འཛིན་བྱེད་པའི་སྲིད་དབང་ཞིག་མིན་པ་གསལ་པོ་ཡིན་པར་མ་ཟད། ༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་དང་། བཅུ་བཞི་པས་དབུས་པའི་སྐུ་ཕྲེང་མང་པོ་ཞིག་གི་འཁྲུངས་ཁང་ཡང་ཁྲིམ་ཚང་དཀྱུས་མ་དང་། ཞིང་པ། ས་ཁྲུག་ལུང་ཁྲུག་བཅས་ནས་ཡིན།

༧གོང་ས་མཆོག་གི་གཤམ་འོག་ཆབ་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་ཀྱི་སྣེ་མོ་བ་སེར་སྐྱ་གྲངས་ཚད་འདྲ་མཚུངས་ཤིག་ཡོད་ཅིང་། སྐྱ་བོའི་སྲི་ཞུ་བ་མང་ཆེ་བ་རྒྱུད་འཛིན་གྱི་ཁོངས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་ཀྱང་ལས་འགན་དང་། གོ་གནས་སོགས་རྒྱུད་འཛིན་མ་ཡིན། སེར་མོ་བའི་སྲི་ཞུ་བ་ནི་རིགས་ཚང་མ་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་མ་ཟད། མང་ཆེ་བ་དཀྱུས་མ་དང་། ཞིང་འབྲོག་ཁྲིམ་ཚང་གི་ཁོངས་ནས་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད།

དེ་མཚུངས་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ལམ་ལུགས་ནང་འདྲ་མཉམ་གྱི་མདུན་ལམ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྲིད་ཡོད་པ་དང་། གྲྭ་པ་བྱེད་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་ཕྱུ་གུ་ཡོད་དོ་ཚོག་ལ་ཡོད། དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་གོ་གནས་མཐོ་ཤོས་འཛིན་མཁན་མང་ཆེ་བ་ནི་མི་མང་ཉམ་ཆུང་དཀྱུས་མའི་ཁྲིམ་ཚང་དང་། མདོ་སྟོད་སྨད་ཀྱི་ས་མཐའ་ཁག་ནས་ཕེབས་པ་ཤ་སྟག་ཡིན། དེ་དག་ལ་གོ་སྐབས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྲིད་ཡོད་པས་༧གོང་ས་མཆོག་གོང་དུ་ཕུད་དེ་འོག་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་ལས་གནས་ཐོག་འགྲོ་ཚོག་གི་ཡོད། དེའི་ཐད་བོད་ཀྱི་ཁ་རྒྱུན་གཏམ་དཔེར། ཨ་མའི་བུ་ལ་ཡོན་ཏན་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་ཁྲི་ལ་བདག་པོ་མེད་ཅེས་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ནང་ཞིང་པ་ཚོར་ཞིང་བྲན་ཞེས་འབོད་ཡོད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོར་རང་གི་ཐོབ་ཐང་ཞིབ་འཁོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ལྡན་ཡོད་ལ།

ཁྲིམས་ཁང་དུ་ཞུ་གཏུག་ཀྱང་བྱེད་ཆོག་པའི་བརྒྱུད་ལམ་ལྡན་ཡོད། དེ་བཞིན་ཞིང་པ་ཚོས་རང་གི་སྒྲིན་བདག་གི་བྱས་ཉེས་ཐེར་འདོན་དང་། སྐྱོད་གཞི་འཛུགས་པ་སོགས་མཐོ་རིམ་དབང་འཛིན་ལས་ཁུངས་ལ་སྙན་སེང་ཞུས་ཆོག་པ་ཡིན།

དེ་སྔའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མི་མང་གི་གནས་སྟངས་གང་འདྲ་ཡོད་མེད་དོན་འགྲུབ་ཆོས་སྒྲོན་ལགས་ནས་གསལ་པོ་བྲིས་ཡོད། ཁོ་མོས་བྲིས་པའི་དར་དམར་མི་མང་སྤྱི་ཁང་ནང་གི་མི་ཚེ་ཞེས་པའི་དེབ་ནང་རང་གི་མི་ཚེའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཀོད་པའི་ནང་། ང་ནི་དེང་སྐབས་རྒྱ་མིས་བཤད་པའི་ཞིང་བྲན་ཟེར་བའི་ཁྲིམ་ཚང་ནས་ཡིན་ཞིང་།… ང་ཚོའི་ཁྲིམ་ཚང་ལ་ནང་མི་དྲུག་དང་། ཐོག་བརྩེགས་གཉིས་ཅན་གྱི་ཁང་པ་ལྷུགས་རིས་བསྐོར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་འོག་སོད་དུ་སྒོ་ཕྱུགས་སེམས་ཅན་འཛོག་གི་ཡོད།… སྒོ་ཕྱུགས་གཡག་བཞི་དང་། ར་ལུག་ཉི་ཤུ་རྩ་བདུན། བོང་བུ་གཉིས། སོན་ཁལ་བཞི་དང་ཕྱེད་འགྲོ་བའི་ས་ཞིང་བཅས་ཡོད་པས།… ནང་མིར་ལྟོ་གོས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་གང་ཡང་མེད་པར་མ་ཟད། ང་ཚོའི་ས་ཁུལ་ལ་ལྟོ་སྐོང་མཁན་གྱི་སྤྲང་པོ་གཅིག་ཀྱང་མེད་ཅེས་བྲིས་འདུག”

བོད་ནང་ཞིང་པ་ཚོར་གཞིས་ཀའི་བདག་པོ་ཚོས་གདུག་རྩུབ་དང་། མནར་གཅོད་གཏོང་མི་ཆོག་པ་ཁྲིམས་ཐོག་ནས་བཀག་རྒྱ་ཡོད་པར་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གོམས་གཤིས་དང་ཡང་མི་མཐུན་པ་ཡིན། དུས་རབས་བདུན་པར་ཆོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་སྐབས་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་མང་པོས་དགེ་བ་བཅུའི་ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཐོག་ནས་རྒྱལ་ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད། རྒྱལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྙིང་དོན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་སྐྱོང་ཚོས་རང་ཉིད་མི་སེར་གྱི་ཕ་མ་ལྟ་བུ་བྱས་ཏེ་བྱམས་སྐྱོང་གི་ལྟ་རྟོག་བྱེད་དགོས་པ་དེ་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༩ ལོར་༧རྒྱལ་མཆོག་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་རྫོང་གཞིས་སྨད་སྟོད་ཀྱིས་གཙོས་འགོ་ལས་རྣམས་ནས་མི་སེར་ལ་གཉིས་ཀློ་དྲང་བཞག་གིས་ཁྲལ་སྐུལ་ཁྲིམས་གནོན་བྱེད་པ་ལས་ཉེ་སྐྱོར་ཕྱོགས་ལྷུང་དང་། རང་

སྣང་གང་ཤར། མིང་འདོགས་ཙི་རིགས་ཀྱི་ཁྲལ་གསར་བཀལ་བའི་བསྐུན་གཙེར་སོགས་ཆབ་འབངས་མནར་གཅོད་འགྲོ་རིགས་བྱེད་མི་ཆོག་ཅེས་དང་། འཕར་སྐུལ། དངོས་དོན་ཤུགས་མ་ཐུབ་དང་དྲུང་རྫོག་སོགས་རྐྱེན་ནད་མི་ཐེག་པ་བྱུང་ན་འཕྲལ་འཕྲལ་སྙན་ཞུ་གསལ་རྗེན་དགོས་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་རྩ་ཆིག་འགྲེམས་བསྒྲགས་གནང་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་བོད་མི་ཚོའི་རྒྱུན་གཤིས་ལ་སྙིང་རྗེ་མེད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ནི་མ་རབས་ཐ་ཤལ་དུ་བརྩི་བ་དང་། ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྙིང་པོ་བྱམས་བརྩེ་ཞེས་པ་འདིས་མི་ལྟ་ཙི། སྲོག་ཆགས་ཀུན་ལ་སྡུག་སྦྱོང་གཏོང་རྒྱུ་བཀག་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ནང་སྲོག་ཐོག་དང་། དབང་པོ་ཡན་ལག་གཅོད་འབྲེག་གི་ཁྲིམས་གཅོད་དེ་རིགས་གཅོད་པའི་དབང་ཆ་ལྷ་སར་ཡོད་པའི་བོད་གཞུང་རང་ལ་མ་གཏོགས་མེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱལ་ཆོང་པ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ལ་ངན་གསོམ་བྱེད་མཁན་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཕུད་དེ་མིན་སྐྱེ་བོ་སུ་ལའང་ཁྲིམས་གཅོད་དེ་རིགས་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་རྩ་ཁྲབ་བསྒྲགས་གནང་ཡོད།

ས་ཆ་ཚང་མའི་བདག་དབང་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཡོད། དེ་དག་ནས་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་ཆོས་གཞིས་དང་། གཞུང་ཞབས་སྐུ་བོར་ཞབས་རྗེན་ཕ་གཞིས། དེ་བཞིན་ཆོས་སྲིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ཞུ་སྒོ་གཟེངས་ཐོན་ཁག་ལ་གཟིགས་གཟོས་བདག་རྒྱན་བཅས་སུ་སྤྲད་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་དེ་དག་ནས་ཁྲལ་བསྡུ་ལེན་བྱེད་ཅིང་། སྣེར་པ་ཁག་ནས་ས་ཁྱོན་ལ་གཞིགས་པའི་རྐང་འགྲོ་ལག་འདོན་གྱི་ཁྲལ་དང་། མི་ངོ་གཅིག་གཞུང་ཞབས་སུ་བཅར་དགོས་པ་ཡིན། དགོན་སྡེ་ཁག་གིས་རྒྱལ་བསྟན་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་དང་། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་། སྒྱུ་རྩལ་སློབ་ཡུལ་གྱི་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭའི་འགན་ཁུར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། དེ་སྔ་བོད་ནང་དེང་དུས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་ལམ་སྲོལ་དར་མེད་སྐབས་དགོན་སྡེ་ཁག་ནི་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་སའི་བསྟི་གནས་ཆེས་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་སྨོས་མ་དགོས། གྲྭ་པ་ཚོའི་སློབ་གཉེར་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་དགོས་མཁོར་དགོན་པས་འགྲོ་སོང་མང་པོ་

གཏོང་དགོས་ཤིང་། དེ་དག་གི་ཡོང་ཁུངས་ནི་ཆོས་གཞིས་དང་། གཞུང་སྒེར་གྱིས་བཞག་པའི་མ་དངུལ་ཐེབས་རྩའི་སྐྱིད་འབབ། མང་ཚོགས་ཀྱི་དད་འབུལ་བཅས་ཡིན། འོན་ཀྱང་གྲྭ་གྲངས་རིམ་འཕར་དབང་གིས་བྱུང་སོང་ཁ་འདུམ་པའི་སྐབས་དགེ་འདུན་པ་རིགས་གཅིག་ནས་ཚོང་འཁོས་བྱེད་དགོས་པའང་ཡོང་གི་ཡོད།

སྒེར་བདང་ས་ཆ་ཁྲོན་ཆེ་བ་ནི་ཞིང་པ་ཆོས་འཛིན་སྐྱོང་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་ཐོན་འབབ་དང་། ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ལ་དཔགས་པའི་ཁྲལ་སྤྲུབ་དགོས་ཤིང་། ཁྲལ་འབབ་དེ་དག་གཞུང་གི་མཛོད་ཁང་ནང་བཙུག་སྟེ་གཞུང་ནས་དགོན་ཁག་ཚོའི་ཆོས་ཐོགས་དང་། ཡུལ་གྱི་འཛུགས་སྐྲུན། དམག་ཐོགས། གཞིས་ཀ་མེད་པའི་ལས་བྱེད་པའི་ཕོགས་སོགས་སུ་གཏོང་གི་ཡོད། འགའ་ཤས་ལས་རྩོལ་རྒྱུགས་ནས་ཁྲལ་འཇལ་དགོས་པ་དང་། འགའ་ཤས་ནས་རྐང་འགྲོའི་ཁྲལ་རིགས་ཏེ་གཞུང་གི་མི་སྣའི་འགྲིམ་འགྲུལ་ལ་རྟ་ཁལ་གཏོང་དགོས། ཞིང་པ་ཆོས་བདག་བཟུང་བྱས་པའི་ས་ཆ་རྣམས་ཁོང་ཚོའི་མི་རབས་ནས་མི་རབས་རྒྱུན་འཛགས་སུ་ཡོད་པའི་ཕ་གཞིས་ཡིན། ཁོང་ཚོས་ས་ཞིང་རྣམས་བོགས་མ་དང་། གཡར་གཏོང་བཅས་བྱེད་ཐུབ། སོ་ནམ་པ་ཆོས་ཁྲལ་བོགས་སྤྲུབ་འབོར་དང་། ལས་རྩོལ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་ཉུང་ངུ་ཞིག་ལས་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་དེ་དག་ཇི་བཞིན་སྤྲུབ་མ་ཐུབ་ན་ས་ཞིང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐོབ་ཐང་ཕྱིར་ལེན་བྱེད་ཐུབ། འོན་ཀྱང་གནས་ཚུལ་ངོ་མར་ས་ཞིང་རྣམས་སྒེར་བདག་ལྟ་བུའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད། གཞུང་ཁྲལ་ནི་འབྲུ་རིགས་ཐོག་ནས་སྤྲོད་དགོས་ཤིང་། དེ་ནི་ས་ཁྲལ་ལས་ཁང་སྣ་དང་། ས་སྣ་ལྟ་བུ་མིན།

སྒེར་བདང་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་ནང་ནས་བརྒྱ་ཆ་བཅུ་ཙམ་བོགས་ཞིང་འདེབས་མཁན་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཕལ་ཆེ་བ་དབུས་གཙང་ཁུལ་དུ་ཡོད། བོགས་ཞིང་ནི་སྒེར་པ་དང་ཆོས་གཞིས་ཁག་གི་ཡིན། སྒེར་པ་དང་ཆོས་གཞིས་ཁག་ལ་ཁོང་ཚོས་བོགས་ཁྲལ་སྤྲོད་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་འབྲུ་རིགས་སྤྲོད་དགོས་པའམ།

ཡང་ན་ཁྲིམ་མི་གཅིག་ཞིང་ལས་དང་། ནང་ལས་གང་ཡིན་དུ་ངེས་བསྐྱོད་བྱེད་དགོས། དེའི་ནང་ནས་མི་ཁ་ཤས་གཞིས་ཀའི་སྡེ་པ་དང་། གཞིས་ཀའི་གཉེར་པའི་ལས་འགན་འཁྲེར་མཁན་ཡོད་པ་དེ་ཚོར་རྒྱ་མིས་མངའ་བདག་གི་ཚབ་བྱེད་མི་སྣ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། བོགས་ཞིང་འདེབས་མཁན་གྱི་མི་གཞན་ཚོ་ཚོང་རྒྱག་པའམ། གྲྭ་པ་བྱེད་པ། ལས་རིགས་འདྲ་མིན་ལ་ཞུགས་པ། ས་ཞིང་འདེབས་ལས་བྱེད་པ་སོགས་ཅི་བྱེད་ཀྱི་རང་དབང་ཆ་ཚང་ཡོད། ཁོང་ཚོ་བོགས་ཞིང་འདེབས་མཁན་ཡིན་ཀྱང་ས་བདག་ཚོས་རང་སྟང་གང་ཤར་གྱིས་ཁོང་ཚོ་ས་ཁང་ནས་ཕྱིར་འབུད་བྱེད་ཆོག་གི་མ་རེད། སོ་ནམ་པ་དེ་ཚོའི་ཁྲས་འགྱུར་ལྡན་ཆགས་པའང་མང་པོ་ཡོད། ཁོ་ཚོ་འགྱུར་ལྡན་ཆགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གཞུང་ནས་ནག་ཉེས་བཀལ་ཏེ་མངའ་བདག་ཁྲལ་རིམ་ནང་བཙུག་ཡོད་པ་རེད།

༄གོང་ས་༄སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་ཆེན་པོ་མཆོག་ནས་འཛིན་སྐྱོང་དང་། ས་ཞིང་གི་བཅོས་སྒྱུར་མང་པོ་ཞིག་མཛད་བཞིན་གྱིས་ཐབས་ཤེས་གནང་སྟེ། དགོན་པ་དང་སྒེར་པའི་གཞིས་ཀ་རྣམས་གཞུང་གིས་བཞེས་ཏེ་ཞིང་པ་ཚོར་བགོ་འགྲེམས་གནང་རྒྱུའི་དགོངས་འཆར་གནང་བ་མ་ཟད། དེའི་ཆེད་དུ་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་ཤིག་གསར་འཛུགས་གནང་ཡོད། ལས་ཁུངས་དེས་ཞིང་པ་ཚོར་ཁྲལ་འབབ་ཉུང་དུ་བཏང་བ་དང་། རྫོང་གཞིས་སྡེ་སྡོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཚོས་མི་སེར་ཐོག་ཚུལ་མིན་ཉེས་སྤྱོད་བྱུང་རིགས་མི་སེར་སོ་སོས་ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་ལ་ཞུ་གཏུགས་བྱེད་ཆོག་པ་དང་། ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་ནས་དེར་ཞིབ་འཇུག་དང་། ཐག་གཅོད་བྱེད་ཆོག་པའི་དབང་ཆ་གནང་ཡོད། ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་ནས་མི་སེར་ལ་ཁྲལ་ཆག་གཏོང་རྒྱུའི་འཆར་འབུལ་ཞུས་པར་ཆོག་མཆན་སྩལ་བ་དང་། ལེགས་བཅོས་ལས་ཁུངས་ནས་བུ་ལོན་ཡོད་པའི་མི་སེར་ཚོ་རིགས་གསུམ་ལ་དབྱེ་སྟེ། སྐྱིད་ཀ་རིམ་གསོག་གིས་མ་རྩ་དང་བཅས་པ་གཏན་ནས་སྤྲོད་འཇལ་མ་ཐུབ་པ་རྣམས་ཀྱི་ངོ་སྐྱིད་རྩ་ཡང་གིས་སྤྲོད་འཇལ་མ་དགོས་པ་

དང་། ཡང་འགའ་ཤས་ལོ་རེའི་ཡོང་འབབ་ནས་སྐྱེད་ཀ་སྤྲོད་འཛལ་མི་ཐུབ་ཀྱང་། ངོ་བོ་རིམ་པས་སྤྲོད་ཐུབ་རིགས་ལ་སྐྱེད་ཀ་ཆག་ཡང་གིས་ངོ་བོ་རྣམས་སྣེབ་སྤྲོད་མ་དགོས་པར་ལོ་དུས་རིམ་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ། འགའ་ཤས་བུ་ལོན་གྱིས་འཁོས་འགྱུར་བཟང་པོར་གྱུར་པ་དེ་དག་ནས་ངོ་སྐྱེད་རྣམས་ལོ་དུས་རིམ་སྤྲོད་དགོས་རྒྱུ་བཅས་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད། ད་དུང་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མ་འོངས་པར་བཀའ་ཤག་གི་ལག་འཁྱེར་དམིགས་བསལ་མེད་པར་རྟ་ཁལ་གང་བྱུང་སྐྱུལ་དེད་མི་ཆོག་པ་དང་། རྟ་ཁལ་གྱི་སླ་ཆ་ཡང་བསྐྱར་སྒྲིར་དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་བཀའ་ཁྱབ་སྩལ་ཡོད།"

བོད་རང་བཙན་ཡིན་པའི་སྐབས་སུ་གེ་དང་། ལྗོགས་ཤི་ཐེབས་པའི་གནས་ཚུལ་གོ་མྱོང་མེད། སྟོན་ཐོག་ལོ་ཉེས་ཡོང་གི་ཡོད་ཀྱང་མི་མང་ཚོས་གཞུང་དང་། དགོན་པ། སྐུ་དྲག ཞིང་པ་ཕྱུག་པོ་བཅས་ཀྱི་ལག་ནས་བུ་ལོན་ལས་སླ་བོར་གཡར་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་བཙན་བཟུང་བྱས་ཏེ་ལོ་རབས་ཁ་ཤས་རིང་ཨེ་ཤ་ཡའི་ཡུལ་གྲུ་ཁག་ནང་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་ལྟར་བོད་མིའི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་ཐད་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ལོར་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་དྲུང་ཆེ་ཧུ་ཡའོ་ཕང་བོད་ནང་བསྐྱོད་སྐབས་དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཁྱབ་ཆེ་བ་མཐོང་ནས་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་དེ་མ་མཐར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ གོང་གི་ཚད་གཞིའི་ཐོག་བསྐྱར་གསོ་ངེས་པར་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཤད་ཡོད། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཨེ་ཤ་ཡ་དང་། ཨཕ་རི་ཀའི་རྒྱལ་ཁབ་ཕལ་མོ་ཆེའི་ནང་དུས་དེ་ནས་བཟུང་མི་སེར་སྤྱིལ་པའི་རིང་ལུགས་མཇུག་བསྒྲིལ་ཏེ་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་ནས་མི་མང་གི་ཤེས་ཡོན་ཚུ་ཚད་ཀྱང་གོང་མཐོར་སོན་ཡོད་པ་རེད།

བཙན་བྱོལ་དུ་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་གསར་བཏོད་མཛད་པ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་༧གོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་བཙན་བྱོལ་དུ་༧ཞབས་སོར་འཁོད་མ་ཐག་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་སྐར་གསོ་དང་འབྲེལ། གཞུང་གི་སྲིད་སྲོལ་གང་ཐུབ་མང་གཙོ་ཅན་ལ་འགྱུར་རྒྱུའི་ཐབས་ལམ་མང་པོ་ཞིག་ཕྱག་ལེན་བསྟར་ཏེ་མི་མང་གིས་འོས་འདེམས་བྱས་པའི་སྤྱི་འཐུས་དང་། སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་བཅས་གསར་འཛུགས་བསྐྲུངས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ལོར་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་མང་གཙོའི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་འཆར་ཟིན་ཞིག་འདོན་གནང་མཛད་པ་དེའི་ཐོག་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཇི་ཡོད་བསྡུ་ལེན་གནང་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༣ ལོར་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ཟིན་བྲིས་དངོས་སུ་གསལ་བསྒྲགས་བསྐྲུངས་ཤིང་། དེའི་ནང་མི་མང་གི་འདོད་མོས་མེད་པའི་དོན་ཆན་གཅིག་འཁོད་ཡོད་པ་ནི། ༧གོང་ས་མཆོག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁེ་ཕན་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་དོན་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་ནས་འཐུས་མིའི་རྩ་འབོར་གསུམ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་མོས་མཐུན་ཐོག་ཁྲིམས་ཁང་མཐོ་ཤོས་དང་གོ་བསྡུར་དང་འབྲེལ་༧གོང་ས་༧སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་མཆོག་གི་འགན་འཛིན་མཛད་ཁུར་རྣམས་སྡེ་སྲིད་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཕྱག་ལེན་བསྟར་རྒྱུ་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་འདི་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༩ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་༧གོང་ས་མཆོག་ནས་གསལ་བསྒྲགས་གནང་དོན། བོད་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་བོད་མི་ཚོར་བྱུང་བའི་ཉིན་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ཇི་འདྲ་ཞིག་འཛུགས་མིན་བོད་མི་ཚོས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཞེས་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོར་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་། དབང་ཆའི་ཐད་ལེགས་བཅོས་གནང་སྟེ་སྤྱི་འཐུས་གྲངས་ཚད་ ༡༣ ནས་ ༤༦ བར་མང་དུ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་དང་། བཀའ་བློན་རྣམས་ཀྱང་སྔར་བཞིན་༧གོང་ས་མཆོག་གིས་ཐད་བསྐོས་མ་ཡིན་པར་སྤྱི་འཐུས་རྣམས་

ལ་འདེམས་རྒྱུའི་དབང་ཆ་གནང་བ་དང་། དེ་བཞིན་མི་མང་གི་བདེ་སྡུག་ཞུ་གཏུགས་ཆེད་ཆེས་མཐོའི་ཁྲིམས་ཁང་ཡང་གསར་འཛུགས་གནང་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལོར་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ནས་ཨ་གོང་ས་མཆོག་གི་བཀའ་སློབ་ཕེབས་དགོངས་བཞིན་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་བཅའ་ཁྲིམས་ལ་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱིས་བཀའ་བློན་ཁྲི་པ་མི་མང་ནས་ཐད་ཀར་འོས་འདེམས་བྱ་རྒྱུ་དང་། བདམས་ཐོན་བཀའ་བློན་ཁྲི་པས་ཞུག་རོགས་བཀའ་བློན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་མིང་འདོན་འོས་འཛུགས་དང་འབྲེལ་གྲོས་ཚོགས་ལ་སྙན་སེང་བཀའ་འཁྲོལ་ཞུ་རྒྱུ་བཅས་གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད། བར་ལམ་སྐབས་ ༡༢ པའི་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་བཀའ་ཤག་གི་བཀའ་བློན་ཁྲི་པ་ཟམ་གདོང་རིན་པོ་ཆེ་བློ་བཟང་བསྟན་འཛིན་མཆོག་བོད་མི་མང་ཚོགས་ནས་ཐད་ཀར་འོས་བསྡུའི་ལམ་ནས་བདམས་ཐོན་བྱུང་བ་ལྟར་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༥ ཉིན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཨ་གོང་ས་ཨ་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོའི་དྲུང་ནས་ལས་ཁུར་དམ་འབུལ་ཞུས་པ་དང་། ཁོང་ནས་ཞུག་རོགས་བཀའ་བློན་གསུམ་གྱི་མིང་འདོན་གནང་བར་བོད་མིང་སྤྱི་འཐུས་གྲོས་ཚོགས་ནས་སྤྱི་མོས་ཀྱིས་བསྐོ་གཞག་གཏན་འཁེལ་ཟིན་ཡོད། དེར་བརྟེན་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནི་དོན་སྙིང་ལྡན་པའི་མང་གཙོ་ཅན་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ལོའི་ཟླ་ ༢ པར་ཨ་གོང་ས་མཆོག་ནས་མ་འོངས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་སྟོན་དང་། རྩ་ཁྲིམས་སྙིང་དོན་གསལ་བསྒྲགས་གནང་ཞིང་། དེའི་ནང་འཁོད་དོན། མ་འོངས་པར་རྫོང་ནས་བོད་གཞུང་གི་འགན་ཁུར་དང་། ལམ་ལུགས་རྗེས་འབྲེལ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་གང་ཡང་ལེན་རྒྱུ་མིན་ཞེས་གསལ་ཡོད་པར་མ་ཟད། མ་འོངས་པའི་བོད་གཞུང་དེ་བོད་མི་ཚོས་འདེམས་བསྐོ་བྱས་པ་ཞིག་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་མིའི་བཙན་ཤུགས་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་གྱིས་བོད་གངས་ཅན་པའི་རང་དབང་བསྐྱར་གསོ་བྱུང་མཚམས་ནས་བོད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་གཏན་

འཕེལ་བས་མ་ཟིན་པར་གྱི་པར་བརྐལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་ད་ལྟ་བོད་ནང་ལས་དོན་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་མི་ལས་བྱེད་ལྷག་བསམ་ཅན་རྣམས་ནས་འགན་ཁུར་ལེན་དགོས། པར་བརྐལ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ཆབ་སྲིད་དབང་འཛིན་བྱེད་པོ་སྲིད་འཛིན་ཞིག་བསྐོ་གཞག་བྱ་རྒྱུ་དང་། དེར་ངོས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འགན་ཁུར་ཡོངས་རྫོགས་རྩིས་སྤྲོད་བྱ་རྒྱུ། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་བཙན་བྱོལ་བོད་གཞུང་རང་བཞིན་གྱིས་ཕྱིར་བསྡུ་ཟིན་པར་ཆ་འཛོག་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་དང་།

མ་འོངས་པའི་རང་དབང་ཅན་གྱི་བོད་དེ་འཚེ་མེད་ཞི་བའི་ལྟ་བ་འཛིན་པའི་ཞི་བདེའི་ཡུལ། རང་དབང་མང་གཙོའི་ལམ་སྲོལ་ཅན། སྐྱེ་རྒྱུའི་འཚོ་ཁམས་འཕྲོད་བསྟེན་ལ་གནོད་གཞིའི་རྒྱུ་དང་། མཁའ་རླུང་བཙོག་དྲལ་གྱིས་མ་སྦགས་པ། རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་མཛེས་སྡུག་གཏོར་བཤིག་རྒྱུད་ཟློས་མི་འབྱུང་བའི་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཆ་ལག་ཚང་བ། ཡུལ་ནང་དྲག་དཔུང་དང་། མཚོན་ཆའི་རྟེན་གཞི་གང་ཡང་མེད་པའི་ཞི་བདེ་བག་ཕེབས་ཀྱི་ཡུལ་ལྗུང་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཞིག་འབྱུང་བ་ཞེས་གསལ་ཡོད།

དེར་བརྟེན་བོད་མིའི་འཐབ་རྩོད་འདི་རྒྱ་གཞུང་ནས་བཤད་པ་ལྟར་དེ་སྔའི་ལམ་ལུགས་རྙིང་པ་བསྐྱར་གསོ་བྱ་རྒྱུ་གཏན་ནས་མིན་ལ། ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་མུ་མཐུད་ནས་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་“གོང་ས་མཆོག་སྐུ་སྒེར་གྱི་གནད་དོན་ཞིག་ལ་འགྱུར་ཐབས་བྱེད་པ་འདི་ནི་བོད་མི་ཚོས་རང་གི་ཕྱུགས་འདུན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འཐབ་རྩོད་དེའི་ངོ་བོ་གཞན་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་རྒྱུའི་ངན་བྲུས་བཤམས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད།།

མཚན་འགྲེལ།

༡ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྙན་ཐོ། བོད་དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། ཇི་ནི་ཝ། ༡༩༨༠

༢ ཛོསི་མ་རི་ཧྲང་གིས་བརྩམས་པའི། རྩ་བརླག་སོང་བའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། ཐེམ་སི་དང་ཧྲུཊ་སན། ༡༩༥༠

༣ གོ་མིན་ཏང་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༨ ཉིན།

༤ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༣།༩།༢༢

༥ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༣།༩།༢༢

༦ ཨགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་ལན་སྩལ་བ་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆར་གསལ་བ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ བོད་ལྕགས་རྟ་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ ཉིན།

༧ ཨགོང་ས་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོས་བཀའ་ལན་སྩལ་བ་གཞུང་འབྲེལ་ཡིག་ཆར་གསལ་བ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ བོད་ལྕགས་རྟ་ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༥ ཉིན།

༨ ལྷའུ་ཏ་ར་ཐུབ་བསྟན་བསྟན་དར་གྱིས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དཔྱད་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་བདམས་སྒྲིག བོད་ ༡༢ པེ་ཅིང་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༠

༩ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི་ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༣།༩།༢༢

༡༠ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྙན་ཐོ། བོད་དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། ཇི་ནི་ཝ། ༡༩༨༠

༡༡ མཉམ་སྦྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ A/PV ༨༩༨ ༡༩༦༠ ལོ་དང་། A/PV ༡༣༩༤- ༡༤༠༡ ༡༩༦༥ ལོར།

༡༢ བོད་དང་། བོད་མི། ནེའུ་ཡོག ༡༩༧༣ ཤོག་གྲངས་ ༦༣

༡༣ ཨེ་ཊ་ཀར་སོ་མན་གྱིས་བརྩམས་པའི། རྒྱ་ནག་སྐར་མ་དམར་པོ། ནེའུ་ཡོག ༡༩༦༡ ཤོག་གྲངས་ ༣༡༤

༡༤ ༧རྒྱལ་བ་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་ཆེན་པོས་མཛད་པའི་རང་རྣམ། དུ་ཀཱུ་ལའི་གོས་བཟང་།

༡༥ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༢།༩།༢༢

༡༦ བོད་ལྗོངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༢༡ ཉིན།

༡༧ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༢།༩།༢༢

༡༨ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༢།༩།༢༢

༡༩ འཇི་ཊག་སིས་བརྩམས་པའི། བོད་ཀྱི་ཐང་བྲིས་སྐོར།

༢༠ རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྲིད་སྲི་ཁྲབ་ཁང་གསར་འགྱུར་གཞུང་ལས་ཁང་ནས་བཏོན་པའི། ཡིག་ཆ་དཀར་པོ། བོད་ཀྱི་བདག་དབང་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས། པེ་ཅིང་། ༡༩༩༢།༩།༢༢

༢༡ ལུའུ་ཐུང་ཏྲུས་བརྩམས་པའི། མན་ཇུའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས། པོད་ ༡

༢༢ ཨོ་ཕན་ལ་ཀྲི་མོར་གྱིས་བརྩམས་པའི། རྒྱལ་མཚམས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག

༢༣ ཊབ་ལིའུ་ཊབ་ལིའུ་རོག་ཧིལ་གྱིས་བརྩམས་པའི། ཕྱི་ལོ་ ༡༦༤༤ ནས་ ༡༩༠༨ བར་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་རིམ་བྱོན་དང་། རྒྱ་ནག་གི་གོང་མ་རྣམས་དབར་འབྲེལ་བའི་སྐོར། ཧཱོང་ཕའོ། ༡༩༡༠ ཤོག་གྲངས་ ༢༧

༣༤ ཡ་དན་ཁྲང་གིས་བརྩམས་པའི། འདྲ་ཡའི་བླ་མའི་མཛད་རྣམ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིགས་རིམ་གཡུ་ཡི་འཕྲེང་བ། ལྷ་ས་བོད་ལྗོངས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༡ ཤོག་གྲངས་ ༣༡༦

༣༥ གེབ་ཊེན་ཨོ་ཀོན་ནོར་གྱི་ཉིན་དེབ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༤ ཉིན།

༣༦ སར་པར་སི་ས་ཡིག་གིས་བརྩམས་པའི། སར་མོར་གྱི་མར་ཏ་རན་ཊེའི་ལོ་རྒྱུས། ལོན་ཊོན། ༡༩༣༦ ཤོག་གྲངས་ ༡༦༦

༣༧ རྒྱ་གར་གཞུང་ནས་དབྱིན་གཞུང་གི་རྒྱ་གར་ལས་ཁུངས་ལ་ཕུལ་བའི་ཡིག་ཆ་ CD ༡༩༣༠- No. ༦༦ ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༣ ཟླ་ ༡ ཚེས་ ༨ ཉིན། ལོན་ཊོན་དབྱིན་གཞུང་གི་རྒྱ་གར་ལས་ཁུངས་ཀྱི་དཔེ་མཛོད་ཁང་།

༣༨ རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གཉིས་དབར་ཡིག་འགྲུལ་དང་། གྲོས་མཐུན་ཁག་ཕྱོགས་སྒྲིག བོད་ ༣ ༡༩༥༩ ཤོག་གྲངས་ ༣༩

༣༩ ཧུའི་རི་ཙ་གྲི་སན་གྱིས་བརྩམས་པའི། བོད་དང་། དེའི་རྒྱལ་རབས། ལོན་ཊོན་ཨོགས་ཕོ་ཊ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ། ༡༩༦༣

༤༠ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དོན་མཁས་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྙན་ཐོ། བོད་དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། ཇི་ནི་ཝ། ༡༩༦༠

༤༡ དོན་འགྲུབ་ཚེས་སྒྲོན་གྱིས་བརྩམས་པའི། དར་དམར་མི་མང་སྤྱི་ཁང་ནང་གི་མི་ཚེ། ད་ས་བོད་གཞུང་ཕྱི་དྲིལ་ལས་ཁུངས། ༡༩༧༨

༤༢ འགོང་ས་མཆོག་གི་ལྷགས་རྩོམ་མཛད་རྣམ། ངོས་ཀྱི་ཡུལ་དང་། ངོས་ཀྱི་མི་མང་།།